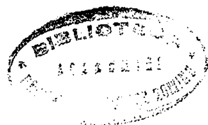
DOCUMENTE
PRIVITOARE LA ECONOMIA
ȚĂRII ROMÎNEȘTI
1800 — 1850
VOL. I

DOCUMENTE PRIVITOARE LA ECONOMIA ȚĂRII ROMÎNEȘTI

1800—1850

culese de I. COJOCARU

VOL. I

ES

EDITURA ȘTIINȚIFICĂ
București — 1958

PREFAȚĂ

Publicarea materialului documentar referitor la economia țării noastre dă cercetătorilor posibilitatea să cunoască realitatea economică și social-politică de la noi și să valorifice acest material în lumina învățăturii marxist-leniniste. Colecțiile de documente publicate pînă acum nu au, de regulă, o orientare de acest fel în sensul că ele cuprind documente care înfățișează fenomenul istoric-general și mai puțin pe cel economic. Necesitatea imperioasă a studierii documentelor cu privire la economia țării noastre, ca și dificultățile inerente cercetării lor în arhive, ne-au îndemnat să întocmim această culegere, în speranța că în acest fel putem aduce o modestă contribuție la opera de valorificare a unui material documentar prețios.

Colecția de față a fost întocmită pe baza materialelor documentare existente în fondurile Arhivelor Statului București. Ea cuprinde documente cu privire la economia Țării Romînești în perioada 1800—1850, conținînd materiale referitoare mai ales la industrie, comerț, finanțe, ...orturi. Printre acestea se întîlnesc cu prioritate documente privi... a extracția sării, zalhanale, testemeluri, tăbăcării, circulația banilor ... Problemele legate de proprietatea funciară au fost evitate în mod ...iberat, datorită faptului că ele sînt mai cunoscute, constituind deja ...iectul unor lucrări publicate sau în curs de publicare. De asemenea ...buie arătat că orientarea culegerii de față pe mai multe ramuri ale ...onomiei și nu pe ramuri separate s-a făcut avînd în vedere necesitatea ... a permite cercetătorului un cîmp vizual mai larg, de a-i da posibili...ea ca el să cerceteze corelat fenomenele economice petrecute în diver...le ramuri. Totodată trebuie arătat că clasificarea documentelor pe ...muri economice (industrie, finanțe, comerț etc.), pe lîngă faptul că ... fi fost foarte dificilă, avînd în vedere conținutul lor informativ multi-

lateral (adesea unul şi acelaşi document furnizează informaţii cu privire la finanţe, comerţ, meşteşuguri ş. a.), ar fi implicat, prin forţa lucrurilor, o anumită doză de subiectivism şi arbitrar din partea celui care şi-ar propune s-o întreprindă. Fără îndoială că această orientare **miscelanee** a colecţiei ridică în acelaşi timp pentru cercetător şi unele dificultăţi legate de consultarea materialului cu referire directă la ramura, problema sau aspectul care-l interesează în mod special. Pentru a înlătura acest neajuns, lucrarea a fost prevăzută cu un indice amplu (de materii, de persoane şi de locuri) şi cu un glosar. De asemenea, la începutul colecţiei există o tablă de materii dezvoltată, în care sînt indicate numărul documentului, data şi conţinutul lui (regestul), care pot orienta pe cititor asupra materialelor care-l interesează.

Colecţia cuprinde un număr de 779 documente, aşezate în ordine cronologică. Culegătorul a căutat ca acestea să aibă pe cît posibil un caracter **inedit**. Trierile asupra materialului cules s-au făcut pe baza unui criteriu multiplu: necesitatea ca documentele menţinute în colecţie să fie cele mai concludente în cadrul celor referitoare la aceeaşi problemă, ca ele să conţină cît mai multe elemente de informare şi să permită urmărirea fenomenelor economice caracteristice perioadei, ca documentele să nu fi fost publicate în alte colecţii. Ţinînd seama de acest ultim considerent, recomandăm cititorilor să consulte şi alte colecţii ca: Documente privitoare la istoria romînilor (Colecţia Hurmuzachi, 42 volume), Uricarul (T. Codrescu), Documente privitoare la comerţul romînesc (Furnică D. I.), Documente bucureştene privitoare la proprietăţile mînăstirii Colţea (I. Ionaşcu), Blănăria în trecutul Ţărilor Romîneşti, colecţie de documente (S. Prager), Meşteşugari şi neguţători din trecutul Craiovei, documente (Direcţia Arhivelor Statului) etc., care conţin materiale documentare economice foarte preţioase. De asemenea, se pot consulta cu folos studiile publicate la diferite epoci, inclusiv studiile mai recente ca: Întreprinderea manufacturieră de postav de la Pociovalіştea şi Bucureşti (Şerban C.), O manufactură de ceramică la Tg.-Jiu, 1832—1863 (Vl. Diculescu) etc., etc. În acelaşi sens, de o reală utilitate este consultarea periodicelor vremii: „Curierul Rumînesc", „Albina Romînească", „Vestitorul Romînesc", „Muzeu Naţional", „Almanahul Statului" ş. a.

În marea lor majoritate documentele au fost reproduse în colecţie in extenso. În rezumat sau în extras au fost redate acele documente care prin lungimea lor nu puteau fi reproduse în întregime sau care se pretau a fi concentrate. Documentele în alte limbi au fost transcrise ca atare, dîndu-se şi traducerea lor în romîneşte.

Transcrierea documentelor s-a făcut prin aplicarea regulilor Institutului de Istorie al Academiei R.P.R. În text s-a folosit sistemul majusculelor în aşa fel încît, prin aceasta, forma de prezentare a materialelor

să fie cît mai fidelă spiritului epocii în care se situează documentul. Cu prilejul transcrierii, explicațiile culegătorului, socotite ca necesare, au fost încadrate fie în text, în paranteze drepte, fie sub formă de note de subsol.

Culegerea documentelor reproduse in extenso, în extras sau rezumat, inclusiv traducerea documentelor din versiune străină, în cazul cînd această traducere este contemporană documentului, s-a făcut cu corpul de literă obișnuit (corp 10 drepte), cu excepția documentului nr. 446 (rezumat) care, fiind prea lung, spre a nu ocupa un spațiu prea mare, s-a cules cu literă mică (corp 8 drepte). Traducerile actuale ale documentelor în limbi străine, tabelele, explicațiile și notele-subsol s-au cules cu litere mici (corp 6 și 8 drepte), iar regestele de asemenea, cu caractere cursive (corp 8 cursive).

După cum am amintit, colecția este înzestrată cu un indice și un glosar, plasate la sfîrșitul volumului 2. În legătură cu indicele este necesar să arătăm că, întrucît o parte din documente prezintă date cu caracter statistic (înșirări de nume sau cifre cu privire la localități, persoane), acesta nu cuprinde toate denumirile, ci el a fost alcătuit în mod selectiv, în funcție de importanța localităților sau persoanelor respective.

Pentru trimiterea — prin indice — la text, s-a folosit **numărul documentelor,** iar nu al paginilor, prima soluție apărînd mai organic legată de natura lucrării și practic mai expeditivă, întrucît documentele sînt de regulă mai mici decît o pagină și numerotate cu un corp de literă mai vizibil decît acela al cifrelor ce indică pagina. Apoi, prin trimitere la document, căutarea unei noțiuni permite cititorului să ia cunoștință de însuși cuprinsul acestuia, ceea ce îl pune în contact cu o pluralitate de elemente constitutive ale actului respectiv.

În sfîrșit, colecția se încheie cu un număr de facsimile, prin care cititorul ia cunoștință de aspectul general al unui document și de particularitățile lui grafice pentru perioada 1800—1850.

Elaborarea și tipărirea lucrării de față, în diferitele faze și pînă la for[illegible] ei finală, au necesitat multă vreme și eforturi susținute. Pentru rea[illegible]ea nivelului ei științific, culegătorul a primit sprijinul substanțial al [illegible]or tovarăși din Institutul de Cercetări Economice și Institutul de Isto[illegible] ale Academiei R.P.R., cărora le aduce mulțumiri pe această cale.

I. COJOCARU

TABLA DE MATERII

DOCUMENTE

1

1801, iulie 14

Damaschin, egumenul mănăstirii Sinaia, către Alex. C-din. Moruz Vv., despre încălcarea moșiei mănăstirii de către arendașul de la Breaza, care a pus un ferăstrău de cherestea fără învoire ; hotărîrea Domnitorului

Prea Înnălțate Doamne,

Jăluesc Mării Tale pentru Hristodor sin Costicarestul saigiu, care stîpînește moșiia Breaza, că moșiia mănăstirii Sinaia să răzorește cu moșiia Comarnec, care să stăpînește tot de numitul Hristodor, luată fiind cu arendă.

Și în silnicie au volnicit pă un Costandin, ce-l are rînduit purtător de grijă la această moșiie Comarnec, de au pus și face hierăstrău de cherestea în moșiia mănăstirii Sinaia, făr-de a să învoi cu mine sau a-m da de știre măcar, urmînd arnăuțește ca la țara lui.

Pentru care, mă rog Mării Tale, ca să fie luminată poruncă către dumnealor boeri ispravnici ai județului, ca să facă cercetare și să poprească pă numitul din lucru, și a-l lipsi cu totul a nu să întinde în moșiia mănăstirii fără de știrea mea și fără a să învoi cu mine.

Și ce va fi mila Mării Tale.

Al Înnălțimii Tale prea plecat și către Dumnezeu fierbinte rugător,

Damaschin egumen sinaitu

[Verso :]

Io Alecsandru Costandin Muruz Vvd i Gospod.,
Dumneavoastră ispravnicilor ai județului,

Înfățișînd pă amîndoaoă părțile înnaintea dumneavoastră, să cercetați pricina și asupra dreptății urmînd, să hotărîți în scris și să îndreptați.

Iar neodihnindu-să de acolo vreo parte, cu alegerea dumneavoastră în scris, după sfîrşitul lunii lui iulie să-i sorociţi la Divanu Domnii Mele.

[Pecetea gospod.]

Vel logofăt
Biv Vel clucer

1801, iulie 14.

Acad. R.P.R., Eforia spitalelor civile, 45/CCCLXXVI

2

1802, august 2

Catastih de averea mănăstirii Tîrgşorul din Prahova; lucruri aflate în cămară, în pivniţă, pe afară în curte şi în case, moşii arendate, ţigani, aramă, vite, diferite; extras

Catastih de toate lucrurile mănăstirii Tîrşorul din sud Prahova, mişcătoare şi nemişcătoare, ce s-au găsit acum la catagrafiia ce s-au făcut din luminată porunca Mării Sale Prea Înnălţatului nostru Domn Alexandru Suţul Vvd.

[...] Lucruri ale mănăstirii în cămară, în pivniţă şi pe afară în curte şi în case

2	zarfuri proaste sadea de tumbac	în cămară
6	topoară cu unul frînt şi o bardă, adică şase	
1	scatolcă cu 4 clondire, iar dooă sînt lipsă	
1	lingură de roate	
1	zăbală veche dă telegari	
1	cuiu dă fier dă căruţă din inimă	
1	tîrnăcop	
2	cuţitoi	
2	cercuri de roate	
2	lanţişoare scurte dă căruţă	
15	ocă seu, într-o schimbe	
1	tron sec	
2	cosoare	
$2^1/_2$	ocă lînă spălată	
2	fiară dă înfierat vite i stupi	
1	ghin de roate	

1 săltea, faţa dă lînă în vărgi, omplută cu lînă
11 perne dă pînză braşovenească, însă 7 cu lînă şi patru cu paie — din care trei au feţe dă pînză muscălească, vechi şi rupte
1 macat dă pînză muscălească, vechi şi spart
5 mindire dă pînză de Braşov, cu paie
1 plapămă dă cit, fără cearşaf
1 muşama pă pat şi supt muşama pîslă
2 harare vechi şi sparte

3 mese dă lemn: una mică rătundă, alta lungă pă picere și alta mică pă picere naltă în casă
7 scaune dă cele nalte
1 scaun lung
2 zăblaie dă cîlți: unul bun și altul spart
1 ciur de fier
2 plăși dă pește: una prea veche, iar alta bună
1 sac dă cîlți
1 cruce dă căruță cu cruciulițile, cu cîrceile și cuiu din oiște dă hier
1 bute de roată de căruță, cu 4 cercuri i bucele
9 putinele dă brad — cu mari, cu mici
6 ocă bob cu tahmin, vechi
5 hîrdaie
2 cîntare: unul mare, altul mic
9 ciure dă orz
2 hălbii
12 piei de oi moarte
2 banițe
2 guri dă piei de hamuri, vechi
2 curele dă rădvan } vechi
2 opritori } vechi
2 căpețele de frîu } vechi
1 plug cu hearile lui
3 lopeți dă lemn
4 mii dă șindrilă cu tahmin
— niște loitre vechi de căruță
6 lemne de osii pentru car
8 buți și dooă butoaie dă bucate
1 cerc dă fier dă buți, fără chiei
5 adică cinci burie mici de rachiu
2 pîlnii de lemn
10 lîni de oile nespălate, ocă 11 și trei litre
3 burie dă vin, ca de cîte 20 vedre, însă 2 cu vin și unul sec
1 otgon de buți, vechi
3 lanțuri de car
2 cară de boi, cu cîte 4 cercuri la fieșcare roată și cu cuie dă fier în capu osiilor; însă, la unul dooaă roate stricate — și cu patru tănjăli cu cîrceile lor
2 perechi fiară dă cai, fără chei
1 leucă cu fier și dooaă zbanțuri de căruță
1 pereche hamuri naintași, cu hățurile lor, vechi
1 pereche guri de hamuri naintași, cu ștreangurile lor
2 roate mici dă butcă cu hiarile lor, fără bucele, vechi
3 tocitori și o bute dă varză și un buriu dă oțet
6 tălpi nepuse la nimic, afară din trei tălpi tăete și puse la proptitul porumbului
2 sănii de boi
11 buți dă vin, dezlegate și cîte un fund lipsă la opt buți
3 pături de cai
1 țesală turcească

2 grătară dă fier la cuhnie

3 bucăţi dă piele tăbăcită

3 coţi şi un rup postav prost vechi dă aşternut pă laviţă

2 căpisteri de pîine i dooaă site i 2 hîrdaie de lapte i 2 putineie. i o pioă dă sare

134 stupi la trei stupini, cei mai buni

84 ipac stupi proşti, cari nu sînt a să îndrepta

151 uleie seci, bune cu rele

70 chile porumb, în dooă porumbare : unul mare la mănăstire şi altul mic la Prahova — care neputîndu-să măsura, s-au pus cu tahmin şi s-au pecetluit de noi

20 cară fîn cu tahmin, în patru clăi : fîn vechi de an — afară dintr-o claie veche de ani trei, lăsată de părintele Dionisiie

— saele făcute în pădure, de oi ; însă : de lemne proaste, făcute de oamenii mănăstirii

13 adică treisprezece mii şindrilă s-au bătut la merimetu odăilor şi la grajd, în vremea părintelui Dîrstii, din şindrila şi cuiele ce priimise de la părintele Dionisiie — şi s-au dat meşterului plată po bani nooăzeci de miie

12 cercevele la divanul cel mare, însă mici la jumătatea ferestrilor — şi unsprezece cu sticle, iar una sticlă spartă. Jumătate sînt făcute în vremea părintelui Dîrstii, dar lipsesc din alte case, sparte : însă dă cele mici aseminea şase şi de cele mari trei

5 pogoane arate în cîmp porumb şi săpate

1 car cositură grîu
1 cositură orz } făcute din arătura mănăstirii
8 clăi ovăz

2 epe mari : una vînătă şi alta roaibă, cu mînji dă estemp

3 noateni, însă : una iapă murg şi doi cai : unul roib şi altu murg

5, adică cinci, aceştiia sînt în herghelie la Radul

2 cai învăţaţi : unul roib şi altu vînăt

2 cai vineţi telegari, avîndu-i Petrache la Bucureşti ; s-au făgăduit să-i aducă

4 capete de rîmători, însă : 2 scroafe fătătoare
2 grăsuni

2 bivoliţe fătătoare, din care una este cu malacu mic

1 gonitoare dă trei ani

2 gonitoare de cîte doi ani

5

2 mălaci dă cîte un an

7

12 boi de jug

8 vaci mari, cu patru viţei dă estimp

5 gonitoare

5 mînzaţi de an

30

4 vedre dă rachiu, s-au adus de la viie, dă tiscovină

116 pari dăspicaţi s-au găsit în mănăstire

500 ocă sare la mănăstire

52 banițe grîu nespălat, cu banița za ocă 22
18 ipac banițe grîu spălat, într-un ambar
10 banițe mei
13 banițe porumb } la moară, cu banița de zece ocă
9 banițe grîu }
2 scări mari purtărețe
În grădina mănăstirii este ceapă multă și după tahmin vor fi ca cinci mii ocă i ca cinci mii fire praz și dooaă mii căpățini dă varză 57 funii usturoi
Moara mănăstirii : cu trei roate umblătoare cu pitrile lor, însă cele de la roata din mijloc, supțiri
Grădina de la moară : gardul este stricat, iar parii dăspicați cei vechi sînt, și lipsesc ca a patra parte dă pari
Viile mănăstirii s-au scris mai la vale

Moșiile ce sînt vîndute arenda

Moșiia Bleajoia, sud Prahova, vîndută pă doi ani la Miiu în taleri 215 — s-au început anul de la april 23 leat 1802 pînă la leat 1804.

Trei funioare de moșii, adică : Balaca i Colacu dă piatră i Boldeștii din sud Saac, vîndute pă trei ani la Paraschiva dă la Văleni în taleri 1 200, de la octomvrie leat 1801 pînă la leat 1804 ; din care, au dat taleri 900, iar taleri 300 au rămas la arendaș — și are legătură ca să facă pivniță dă piatră, curte dă gard, grajd de nuele și odaie și să învălească odaia i pivnița cu șindrilă.

Moșiia Rătunda și Șopîrliga, din sud Buzău, vîndută la Tudor Cernăvodean în taleri 1 000, pă doi ani, de la octomvrie leat 1801 pînă leat 1803.

Moșiia Orboiasca din sud Prahova, vîndută pă patru ani la Tudor de la Rășani în taleri 360. Începutu anilor : de la Sfetu Gheorghie april 23 leat 1802 pînă la leat 1806.

Un sfeșnic de alamă cu mucările lui
6 coase
Podeala grajdului este cam stricată

Țiganii mănăstirii

— Un sălaș dă țigani, însă : Stan cel mare ; Bița țiganca lui ; Ioan ; Anghel ; Dumitru ; Iana fata ; Safta ;
— Un sălaș, însă : Radu ; Eftinca, soțiia lui ; Marica țiganca vădovă cu o fată Culina ; Sofiica văduca, văduvă bătrînă ;
— Un sălaș, însă : Stan ; Stana soțiia lui ; Dumitrache copilu lor

Arama mănăstirii

1 lighean cu ibricu lui, ocă 3
182 și trei litre, adică o sută optzeci și dooă ocă, în doaă cazane mari de rachiu i un lambic i tipsii și talere i tingiri și căldări cu alte mărunțăi
3 talere dă cositor cu unul spart
6 lacăte la biserică i la porți și la alte locuri

137 oi mari
12 capre mari
46 miei cu şase ezi, adică patruzeci şi şase
19 miei ce s-au vîndut
7 jghiaburi dă lemn — însă nepuse la streaşănă

La viia de la Păuleşti s-au făcut gard cu poartă de uluce, însă făr-de streaşănă, la care: 300 de pari dăspicaţi, fiindcă au mai fost vechi — la care s-au cheltuit taleri $7^1/_2$

Viile mănăstirii trei s-au lucrat de toate lucrurile pînă la sapa după lăstar; iar la plevilă fiind în urmă schimbarea, nu s-au plătit; cum şi sapa după plevilă s-au plătit de părintele Dionisiie şi în urmă să va alege. Iar viia de la Ţintea s-au săpat de toamnă jumătate, iar dă primăvară au rămas. Sînt şi: o bute i un buriu la Valea Poenii şi dooă buţi de prune la viia ot Păuleşti

1 sfredel
3 sape, adică trei
2 seceri
11 ocă miţe, din tunsura mieilor
800 ocă făină într-un sac *

După acest catastih s-au făcut toate teslim în mîna sfinţii sale părintelui Dionisiie, igum. mănăstirii Tîrşorul, de la Petrache nepotul răposatului vlădicăi Dîrstii, carele au avut chivernisirea mănăstirii pînă s-au făcut igumen părintele Dionisiie.

Costandin Filip, Răducu biv treti logofăt, Dan post.

1802, avgust 2

Acestea ce să văd mai sus, adică zestrea mănăstirii, le-am priimit în zaptu mieu şi am iscălit,

Dionisiie egumen

Acad. R.P.R., Eforia spitalelor civile, 273/CCCLXXV

3

1803, iulie 1

Marckelius, Consulul austriac din Bucureşti, înştiinţează pe supuşii austrieci, băcani şi precupeţi, din Ţara Romînească, că sînt obligaţi să plătească vamă 5% pentru marfa importată din Turcia, pe care o desfac cu amănuntul

Tălmăcire după cea adevărată, scoasă după nemţie, dă porunca ce au dat Aghentul chesaricesc a plăti neguţătorii sudiţi nemţeşti pentru marfa de Ţara Turcească ce vînd aici: cîte cinci la sută, după fermanul înpărătesc.

---

* Sic

Fiind dă trebuință pentru mărimea neguțătorii a mărfii făcută în țările înpărătești și pentru multele plîngeri, au pricinuit ca să să dea poruncă la toți neguțătorii sudiți chesaricești, însă băcani sau pricopeți, care vînd cu dramuri i cu amăruntu marfa dăn Țara Turcească sau din loc, a să orîndui plata vămii după orînduiala sudiților înpărătești muschicești *, adică : să plătească vamă cinci la sută ca și numiții, pentru marfa turcească care o vînd cu amăruntu după tarifa cea nooă.

Deci, să dă poruncă dăspre partea Aghenții chesaricești la toți neguțătorii sudiți chesaricești, însă băcani care vînd cu amăruntu marfa din Țara Turcească, sau din loc, ca să plătească de la $\frac{\text{26 fevruarie}}{\text{14 ghenar}}$, leat 1803, cinci la sută pentru această marfă turcească care să vind aici în loc cu amăruntu, făcînd socoteală după cumpărătoare.

La care poruncă, aveți să vă supuneți.

Markele,
Aghent Consul chesaricesc
Dat dă la canțelaria chesaricească prin
Andreiu Gaudin, secretar,
către toți sudiții chesaricești, însă băcani sau pricupeți, care să neguțătoresc cu marfă amărunt, turcească sau din loc.

1803, iulie 1
București

Arh. St. Buc., Ms. 47, f. 50 v. — 51 (61 v. — 62)

4

1804—1805

Însemnare despre cheltuielile făcute cu slugile la moșia Glîmbocata

Slugile casii ; în ce chip, din ce vreme și cu ce simbrie le tocmesc

Leat 1804, mart 17 : Gheorghe țigan moldovean, ce s-au spus că este al lui Bălănuță din Bîrlad. Vizitiu și la altele ale casii. Pe an : îmbrăcăminte și să-i plătesc biru la armășie. Și i-am dat, însă :

Tl.	B.		
20	—	o păreche șalvari și o giubea de postav	april 19
6	—	un mintean dă citarie	
2	—	un brîu	
6	60	o căciulă mocănească	
3	30	o păreche iminei cu ciorapi	

* O poruncă similară „de la cinstitu Consolat al Rosii, pentru orînduiala vămii, a plăti sudiții la marfa Țării Turcești, care aici să vinde, la sută cinci" a fost dată la 18/30 septembrie 1802 — și semnată de „Luka Kirikov, Consul"

Tl.	B.	
5	—	o chebă
1	60	o cămaşă.
44	30	Au fugit, iulie 16, leat 1804, furînd şi pe Tudora ţiganca [a] dumnealui clucer Nicolae Zaroiene
10	—	o ipăngea neagră.
54	30	

1804, iulie 17 : Costache, frate cu vizitiu de la Vintiloaia. Vizitiu. Pe lună, taleri 10 i la 3 luni o păreche cizme şi parale 8 pă zi emeclic, sau mîncare din curte. I-am dat, însă :

10	—	iulie 28
7	60	sept. 12 să-şi cumpere iminei şi tuzluci, cum şi să-şi scoaţă cheba
16	—	ipac
7	60	fevr. 2 să-şi cumpere cizme
60	—	daţi să-şi cumpere haine pentru Paşte, mart 16, 1805
2	6	la Paşte, pentru cheltuială
1	9	grosăritu la spătărie, cînd au fost închis pentru pricina clucer.
	30	cheltuială într-un rînd
	60	ipac la Fundata
2	—	ipac, de şi-au cumpărat iminei
15	—	ipac, iulie 14
17	—	ce am dat la dresul drugului butcii
5	—	la hiiarăle harcurilor.

Arh. St. Buc., Ms. 1286, f. 169

5

1807, aprilie 23

Zapis prin care Ioachim, egumenul mănăstirii Mărgineni, vinde popii Vasile ot Teşila un vad de ferăstrău, pe apa Dragomireasa, cu 30 taleri pe fiecare an

Prin acest condract al nostru arătat facem că sfînta mănăstire, avînd un vad de herăstrău pă apa Dragomireasa, sud Prahova, carele viindu sfinţiia sa părintele popa Vasile ot Teşila de s-aù rugat ca să i-l dăm să facă herăstrău, însă cu această simfonie : ca să-l stăpînească atît sfinţiia sa, cît şi copii sfinţii sale din neam în neam, iar întîmplîndu-să de a-l face vînzător, să nu aibă voe de a-l vinde pînă nu da ştire la mănăstire, ca vrînd sfînta mănăstire, de a-l răscumpăra.

Să priimească asemenea şi pă fieşcare an să aibă a da la mănăstire cîte taleri 30, adică treizeci, la începutul anului, iar nedînd banii, să fie lipsit de la ferăstrău, daca nu va aduce banii la fieşcare soroc. Şi

să aibă aduce și acum la leat 1807, aprilie 23, taleri 30, fiindcă de atuncea să începe anul.

Iar zapisul s-au făcut luna dinainte.

Și pentru aceasta [dăm] adeverință a noastră la mîna sfinții sale, întărită și cu iscăliturile noastre, ca să fie bun statornic și păzitor, după cum zapisul ce l-au dat la sfînta mănăstire cu iscălitura sa.

Ioachim, egumenul sfintii mănăstiri

1807, april 23

Și-am scris eu Radu Măciuc, grămăticul mănăstirii și martor.

[Verso :]

S-au cercetat și de mine și s-au găsit bun și să aibă a urma togmai după cum în dos să arată

Costandin, arîndașul moșii mănăstirii

1830, april 23

Arh. St. Buc., Mănăstirea Mărgineni, dosar 398 bis, pachet 10/1852, f. 10

6

1809, ianuarie 6

Divanul către senatorul Kușnikov, Prezident al Divanurilor Principatelor Romîne, despre fînul din județul Focșani, livrat oștirilor ruse

Către Exelenția Sa domnu sfetnic dă taină senator Kușnikov,

Știut este Exelenții Tale că la județu Focșanilor nu s-au putut face pe deplin suma fînului ce s-au orînduit, din pricină că au năvălit salahorii Moldovii și au cosit fînul din locurile părții acelui județ. Și din fînul ce s-au făcut pînă la sfîrșitu lui noemvrie, cu cfitănții s-au dat în trebuința oștirilor înpărătești puturi 159 338 și pă luna lui dechemvrie s-au dat puturi 22 326. S-au poprit, după porunca ce este dată, 50 000 puturi la Focșani, a fi la păstrare. Mai este o șiră osibită la Focșani, în care să arată a fi puturi 17 500, și la Bolboaca trei șiri, puturi 22 500, după cum să însemnă în deosebită arătare. Și, dintr-acest fîn s-au trimis poruncă ispravnicilor ca să aducă la Rîmnic, pentru oștirea ce este acolo.

La magazia Moldovii fîn este îndăstul, cel care l-au făcut în Țara Rumînească, pentru trebuința oștirilor ce să află în Focșani și pănprejur.

Ne rugăm să să dea porunca Exelenții Tale ca să ia fîn din magazia Moldovii, sau să să sloboază acele una mie cară dă măsură, în care sînt 50 000 puturi, ce este la păstrare, a să da la trebuința cailor ostășești. Căci alt fîn în partea locului nu mai este.

Și în ce chip să va găsi cu cale dă către Exelenția Ta, va avea și Divanu cinstit răspuns.

1809, ghenar 6

Însemnarea fînului de la Focșani, după arătarea dumnealui sărdarului Costache Ștefănescu, ce au fost ispravnic la Focșani

Puturi	
159 338	arată că s-au dat pînă la sfîrșitu lunii lui noemvrie
21 326	că s-au dat pă luna lui dechemvrie
50 000	poprit la păstrare în trei șiri în Focșani.
17 500	o șiră ce mai este deosibită la Focșani
22 500	în trei șiri sînt la Bolboaca, dintr-aceste s-au trimis poruncă ispravnicilor ca să s-dea la oștirea dă la Rîmnic.
270 664	

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2355, f. 3

7

1809, ianuarie 10

Divanul către senatorul Kușnikov, despre măsurile luate pentru aprovizionarea armatei ruse cu saci și orz; despre porunca dată de Divan, ca să se ia saci din toate județele, de fiecare lude dajnic cîte un sac, plătindu-se 2 taleri sacul bun

Către Exelenția Sa ghenărar Kușnikov,
dă la Divan,

Predlojănia Exelenții Tale dă la 21 ale următoarii, cu număr. 3559, au priimit-o Divanu cu cinste și au văzut toate cîte să coprinde, cetindu-să cu înțelegere pă deplin. Păntru grîu a să face făină, Divanu îndăstul să silește, după datorie; și dă la părțile unde să află mori, aduc lăcuitorii făină la magazie, iar la părțile dă jos, unde mori nu sînt, să aduce pă la magazii grîu. Și s-au dat porunci ispravnicilor, cum și magazierilor ca grîul ce să va aduce să să macine, fiind mori împrejurul magaziilor. Și așa au putut găsi Divanul înlesnire pentru săvîrșirea poruncii.

Pricina este mai mult păntru saci, căci din sacii înpărătești de la Focșani s-au găsit și s-au luat 30 800 și dintrînșii au lăsat la magazia Rîmnicului 16 800 și la magazia Buzăului 14 000. Dar fiind rău stricați, din care, după arătarea trimisului dă la Divan, cu anevoie să poate face din patru unul, s-au făcut cunoscut și la Comisariatul proviantului, care au făcut cerere la Divan ca să să aducă sacii aici, la București. Și s-au și trimis poruncă dă a să încărca acei saci și a

să aduce aici, în cît să vor face dintrînşii buni, să vor şi înpărţi pă la magazii.

Dar, după suma zaherelilor, cunoscîndu-să trebuinţa dă o sumă multă dă saci, prin toate greutăţile în care să află lăcuitorii aceştii ţări, s-au orînduit cu poruncile Divanului ca să să înplinească dă la toate judeţele dă fieşcare lude dajnic cîte un sac bun, zdravăn, în care să ia una sută ocă, împărţindu-să să să aducă pîn magaziile cele mari, după îndemănarea şi apropierea judeţelor. Şi, măcar că Vistieria este la neajungere cu răspunderea curgătoarelor cheltuieli, dar s-au însărcinat şi cu această săvîrşire a plăti lăcuitorilor sacu cîte taleri doi; şi socotim că să vor înplini ca la 20 000 dă saci, afară din trei mii dă saci care s-au făcut noi, cu bani dă la Vistierie, şi s-au şi dat pă la magazii pentru pusul făinii.

Pentru orz, aflîndu-să la judeţu Focşanilor cumpărat peste 14 000 cetferti, au orînduit Divanul cară; au trimis şi mumbaşir ca să aducă dăocamdată la magazia Buzăului 2 000 dă cetferti, la magazia Ploeştilor 2 000 dă cetferti, la magazia Tîrgoviştii 2 000 dă cetferti şi aici la magazia Bucureştilor 2 000 dă cetferti. Şi dă la judeţu Ialomiţii iar, dîn orzu dă cumpărat s-au făcut pornire la magazia Ploeştilor dooă mii dă cetferti şi la magazia Bucureştilor iar 2 000 dă cetferti, întîmpinînd trebuinţa pă o vreme. Încît orz să va mai putea găsi, iarăşi rînduri-rînduri să va aduce pă la magazii.

Exelenţia Sa ghinăral maior Isaiov au priimit asupra Exelenţii Sale ca să facă ajutor cu cumpăratu unii sumi dă orz din Valahia cea Mică, pentru care i s-au dat acum înainte dîn Divan taleri 30 000. Şi puind treaba în orînduială, înştiinţîndu-ne Exelenţia Sa, i să va mai trimite şi alţi bani. Dă la Craiova şi pînă la Bucureşti este un loc dăpărtat, cale peste 40 dă ceasuri, cu greutate să va aduce acea sumă dă orz.

Divanu şi ţara întru datorie este a să sili pă cît va fi prin putinţă ca să înplinească datoria sa, ca cu orice chip, proviantul cel trebuincios pentru oştirile înpărăteşti cît va fi prin putinţă să nu fie lipsă.

1809, ghenar 10

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2355, f. 8—9

8

1809, ianuarie 30

Divanul către senatorul Kuşnikov, despre măsurile luate pentru cumpărarea a 4 500 boi şi despre punerea în lucru a 500 de care, cerute de armata rusă

Către Exelenţia Sa senator Kuşnikov,

Dă la 18 ale următorului ghenar predlojănia Exelenţii Tale cu numărul 183 au priimit-o Divanu cu cinste şi cu pe deplină înţelegere. citindu-să, s-au şi luat seama cu amăruntu la toate cele poruncite

şi arătate. Mai întîi, cum că Prea Mult Milostivul Înpărat, vrînd să primească cererea Porţii otomaniceşti, au dat voie a veni la Iaşi acei trimişi miniştri, ca să tractarisească pacea, prin mijlocirea Prea Înălţatului feld-mareşal, întîiul Comandir al armii, cneazul Alexandr Prozorofski; şi fiindcă sfîrşitu acestui congres nu este ştiut cum poate fi, să cuvine pentru toate cele trebuincioase ale armii să fie privighere, să să puie în bună lucrare, ca să aibă îndăstularea lor la vremea cînd să va întîmpla a să porni oştirile în războiu. Cerîndu-să şi din ţara aceasta 4 500 boi dă jug şi 500 cară, Divanu, după datoria credinţii, luînd cele mai întregi măsuri, căutînd şi la puterea poruncii, privind şi la proastă starea ţării şi feluri dă chipuri, s-au socotit de a să găsi cel mai înlesnitor mijloc pentru înplinirea cererii şi a nu cunoaşte prea multă greutate lăcuitorii ţării şi a să dăpărta orice lucru înpotrivă, aşteptînd cu toţi acea desăvîrşită încredinţare a dobîndi mîngîiere cei care au fost gata cu supunere a săvîrşi şi în faptă a înplini toate cîte dă la dînşi s-au cerut, după cum dregătorii poate mărturisi în adevăr.

Asemenea şi pentru aceste doaoă cereri osibite pă lîngă celelalte multe s-au socotit a să face înplinirea şi săvîrşirea într-acestaşi chip: s-au orînduit cu poruncile Divanului cîte 1 boer şi cîte 1 neguţător la fieşcare judeţ, ca să cumpere suma boilor cu bani gata şi cu preţ cuviincios pînă la taleri 100 perechea. Şi vîrsta boilor să fie dă la 4 ani şi pînă la 7, învăţaţi la jug, buni, sănătoşi. Şi înfierîndu-i, să-i lase supt purtarea dă grijă şi întru îndăstularea hranii lor pă la acei oameni şi sate du pă la care să vor cumpăra, a fi gata la vremea cînd să vor cere. Arădicînd Divanul şi o sumă îndăstulată dă bani cu dobîndă, înpărţindu-să pă la cei orînduiţi pentru cumpărătoarea acestor boi. Şi pentru suma banilor socotindu-să cea de obşte datorie, bine priimindu-să a să face un ajutor, ne-am pus înşine, adică Mitropolia, episcopiile, mănăstirile şi cu toată partea bisericească şi osibiţii noştri priveleghiaţi scutelnici, posluşnci, neamurile şi mazăli şi lăcuitorii dajnici, analoghisindu-să cu bună întocmire, şi aşa s-au pus treaba în lucrare.

Însă ştiut este Exelenţii Tale că în anul trecut, şi dă boală, şi dă iarnă, au perit multe dobitoace; silită fiind trebuinţa peste putinţă, să pricinuieşte o simţitoare greotate. Şi iarăşi, în ţara aceasta nu sînt boi cu asemănarea celor din Moldova, ci sînt cu mult mai mici.

În poruncili cele ce s-au trimis ale Divanului, s-au arătat orînduiţilor cumpărători pă larg, ca să să cumpere din cei ce vor fi mai buni şi dăstoinici întru căratu zaherelilor; şi către toţi cunoscut s-au făcut că după ce să vor săvîrşi mişcările oştirilor, iarăşi pă seama ţării să vor lăsa boii; numai pentru cei ce nu vor fi dă faţă şi nu să vor afla, are atunci să să plătească din haznea cîte lei 30 boul.

Iar pentru cară, s-au orînduit pă la judeţele ce s-au socotit că sînt meşteri rotari, ca să le facă: însă, cară dă mijloc, potrivite la lungime şi la lărgime, să fie ţepene, avînd jugurile lor şi toate cele trebuincioase, după cum să metahiriseşte şi să fac carăle în pămîntu acesta. Plătindu-să la cei ce vor face carăle şi puindu-să herul

ce va trebui, cercuri, bleauri, cuie și altele ce va trebui, a fi mai mult dă taleri 40. Numai vedem un soroc foarte scurt de a să găti carăle: pînă în 20 ale lunii fevruarie este cu totul întru neputință — și orice lucru cînd să face grăbit, nu poate fi după cum să cade. Și mai ales că toate lemnile carului trebuie să fie uscate, iar nu verde.

Divanu și îngrijire va avea și, pă cît va fi prin putință, de datoria sa nu să va dăpărta, silindu-să și pentru cumpărat și înplinirea boilor, și pentru facerea carălor.

De care, nu lipsim a înștiința Exelenții Tale.

1809, ghenar 30

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2355, f. 20—22

9

1809, martie 17

Divanul către generalul-maior Engelhardt, Vice-prezident al Divanului Țării Romînești, arătîndu-i că nu se pot scoate 500 care și 3 000 boi pentru armata rusă, că în țară este „o mare stingere, prăpădenie și năcăjire norodului"

Către Exelenția Sa ghinăral Vițe-prezedent,
dă la Divan,

Dumnealui comisioneru Kozanka, prin raportul său, face arătare către Exelenția Sa ghinăral-litinant Miloradoviciu, dă la 13 ale următoarii, cu no. 51, prin care face cerere ca să să înplinească acum din țară 500 cară mari cîte cu 6 boi, învălite cu zăblaie; să fie carăle tari, pentru mișcătoarea magazie — și din aceste cară, 200 să să strîngă aici la București și 200 la satu Baciu și 100 la Copăceni. Și pînă la 24 ale următorului mart, să fie gata la aceste arătatile locuri.

Are cinste Divanu ca să facă cunoscut Exelenții Tale pentru pricina aceștii cereri, care este cu neputință a să înplini. Suma dă cară să poate găsi, adică să să ia dă la vericare va fi. Iar pentru boi — căci la 500 cară cîte 6 boi trebuie 3 000 boi — putere nu are țara ca să dea, fiindcă întîmplarea vremii au adus întru dobitoace boală și osebită patimă dă gură și dă picioare. Multe au murit; cele mai multe stau întru zăcere la pămînt. Cîte să pot găsi mai sănătoase, să află întru transporturi, cărînd zaherele — rămășița ce mai este neteslimatisită la magazii și zahereaoa ce să mută dă la o magazie la alta — și pentru căratu fînului, pă la locurile cele trebuincioase.

Notă la documentul nr. 8. La 14 martie 1809, Divanul raportează „către Ex. Sa ghinărar-maior Vițe-prezedent Engelgard" despre achiziționarea boilor și construirea carelor — cerînd trimiterea delegaților necesari spre a le lua în primire (Ibidem, f. 62).

Din înpotrivirea vremii şi din pricina patimii şi a bolii dobitoacelor, mulţime au murit pă drumuri, au rămas carăle încărcate cu fîn, năpustite. O mare stingere, prăpădenie şi năcăjire norodului! De aceea, cerere osebită şi grabnică şi dă va fi a să face, un mare zor şi silnicie şi lăcuitorilor, iarăşi nu să poate săvîrşi nici pînă într-o lună şi să va da zăticnire pentru trebuinţa care să arată. Şi ca să nu să socotească a Divanului neîngrijire sau amelie, arătăm Exelenţii Tale şi vom avea cinstit răspuns.

1809, martie 17

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2355/1809, f. 66—67

10

1809, martie 20

Divanul către generalul-maior Engelhardt, despre măsurile pe care le propune pentru a se transporta grîul la mori, ţinînd seamă că nu se găseşte pînză de saci, nici în ţară, nici la Sibiu

Către Exelenţia sa ghenăral Viţ-prezident,
dă la Divan,

Cinstit răspunsu Exelenţii Tale dă la 18 ale următorului martie, cu no. 55, la arătarea ce au făcut Divanu pentru pricina sacilor dă la Craiova au priimit Divanu, cum că dumnealui comisioneru Kavanka în faţă au spus că nu să poate să dea poruncă ca să dăşarte sacii cu făină şi să puie grîu să trimiţă pă la mori. Aceasta este la voinţa dumnealui. Atîta numai ştiut să fie că pînză nici la Craiova nu s-au găsit, nici la Sibiiu, în Ţara Nemţească, nici aici în Bucureşti nu este.

Întradins au trimis la Braşov ca să aducă pînză, dar pînă a să aduce şi pînă a să face saci va fi o mare zăbavă, ci să va da zăticnire dă la măcinatul grîului dă la acea magazie. Arătarea şi cererea Divanului au fost pentru înlesnire. Dă vreme că nu să poate, Divanului alt mijloc nu-i mai rămîne şi nici poate a fi dăstoinic acea pricinuire, cu lipsa ce să socoteşte, a să dăşărta făina din saci pentru cîteva zile, pînă va veni pînza. Căci cînd va fi îngrijire, nici o risipă nu să poate face.

1809, martie 20

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2355/1809, f. 75

Notă la documentul nr. 9. La 20 martie 1809, Divanul raportează generalului Engelhardt că a procurat cele 500 care a 6 boi, din: jud. Teleorman — 200, jud. Dîmboviţa — 150 şi jud. Ilfov — 150 (Ibidem, 77—78).

Notă la documentul nr. 10. Costul măcinatului se plătea la Craiova 60 parale de chilă „stăpînilor cu morile" (Ibidem, f. 72, rînd 2 de jos — plată în vigoare la 19 martie 1809).

11

1809, martie 27

Divanul către generalul-maior Engelhardt, despre măsurile luate pentru a se aduce făina și orzul armatei ruse, aflate în drum de la Slatina spre București

Către Exelenția Sa ghinăral Enghelgard.

Cu cinste au priimit Divanul predlojeniia Exelenții Tale, scrisă de la 26 ale următorului, cu numărul 106, prin care să arată pentru zahereaoa ce s-au pornit dă la Slatina, făină și orz, că au căzut mulți boi dă la cară și au rămas pă drumuri, dîndu-să o mare zăticnire la căratu zaherelii.

Arătăm Exelenții Tale că Divanul avînd îngrijire, osebit de doi postelnici ce s-au trimis numai pentru această îngrijire, s-au trimis poruncă și ispravnicului dă Teleorman, sărdar Iancul, ca să aibă 200 tînjeli cu boi gata — și însuși să să afle pă drumul ce vine zahereaoa, ca să puie din acei boi cu tînjeli la carăle ce vor fi stătut boii.

S-au trimis altă poruncă osebită la slugerul Nicolaie Chițescu, ce este la Baciu orînduit, ca să facă pă cît va putea dă la satele du prinprejur tînjeli cu boi, tot în trebuința aceasta.

Acum, într-acest ceas, făcînd alegere Divanu dă un vrednic boer, pitaru Ioniță Jian, să porni dîndu-i-să și cinci cazaci, ca să meargă pă drumu acesta, să facă toate chipurile și mijloacile ce va socoti pentru pornirea și trimiterea zaherelii — dîndu-i-să și prin grai poruncă, arătîndu-i-să grabnica cerere și trebuința care este. Cîte chipuri au socotit Divanu, toate le-au pus în lucrare; neputința este slăbiciunea cea mare a vitelor, înpotrivirea vremii și greutatea drumului. Și nădăjduim că va merge orînduita zaherea.

1809, martie 27

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2355/1809, f. 109

12

1809, martie 29

Divanul către generalul-maior Engelhardt, despre măsurile luate pentru strîngerea carelor și boilor care „au stătut la drum", cu prilejul transportării făinei și orzului pentru armata rusă

Către Enghelgard,
de la Divan,

Pentru orînduita zaherea făină și orz, ce s-au încărcat din magazia Piteștilor și din magazia Slatinii, s-au făcut cară cu boi dă la multe județe du pă înprejuru acelor magazii.

Şi din pricina greotăţii drumului şi a înpotrivirii vremii, fiind boii slabi şi bolnavi, au stătut la drum. Şi ca să nu rămîie zahereaoa, s-au făcut alţi boi cu tînjăli, du prin alte sate, dă la alte judeţe; şi puindu-să la acele cară, s-au adus la otrînduita magazie. Boii sînt dă la unele sate şi carăle sînt du prin alte judeţe, dă unde sînt făcute întîi.

Divanul au orînduit într-adins, ca să ia acele cară să le strîngă la un loc, la fabrica de postav, să nu să prăpădească. Şi s-au trimis porunci la ispravnici, ca să trimiţă pă stăpînii carălor să şi le ia dă aici.

Ne rugăm Exelenţii Tale să să orînduiască o caraulă pentru paza acestor cară, să nu să răpuie sau să să ia dă către cineva. Ci să stea în păstrare la locul cel arătat, pînă vor veni stăpînii lor să le ia.

Să avem cinstit răspuns.

1809, martie 29

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2355/1809, f. 111

13

1809, aprilie 21

Divanul către generalul-maior Engelhardt, despre locul unde urmează să fie depozitate în Bucureşti zahereaua şi pesmetul aduse pentru armata rusă

Către Exelenţia sa Viţ[-prezident] Enghelgard,
dîn Divan,

Cu cinste au priimit Divanu predlojenia Exelenţii Tale, dă la 20 ale următoarei, cu no. 288, şi văzînd cele coprinzătoare pentru magazia Bucureştilor, că nu este loc să să puie zahereaoa ce să cară, cum şi dă la polcuri pesmetul ce va avea pentru 15 zile, să le dea trebuincios loc pentru pusul zaherelii peste apa Dîmboviţii la Sfeti Elefterie, care fiind spartă, să să dreagă.

Are cinste Divanu să facă arătare Exelenţii Tale: odăile acelea dîn Sfeti Lefterie fiind stricate rău, după socoteala ce s-au făcut merge cheltuială multă. Şi mai vîrtos că într-această vreme nici cherestea nu să găseşte, cu care să să poată drege.

Dar, pentru ca să să puie zaherelile, găsindu-să 4 beciuri bune, mari, la casile dă la Curtea Mihai Vodă unde este spitalul, dădăsuptu caselor fiind loc bun pentru pusul zaherelii şi beciurile temeinice, au socotit Divanu ca să să puie zahereaoa aceia într-acele beciuri, unde şi mai cu puţină cheltuială să poate drege la cele ce va fi trebuinţă.

Ci fiindcă puindu-să zahereaoa într-acele beciuri, nici ofiţeru magazier dă la magazia Bucureştilor nu are nici o zăticnire, făr-dă numai o caraulă să prisoseşte, care să va orîndui să păzească la uşă.

Dă să va socoti şi dă către Exelenţia Ta a să pune într-acele beciuri zahereaoa, să aibă Divanu cinstit răspuns Exelenţii Tale.

1809, april 21

Arh. St. Buc., Ad-ţive vechi, condica 2355/1809, f. 146—147

14

1809, aprilie 23

Divanul către generalul-maior Engelhardt, despre sumele de bani care să fie date pentru spitale, despre cursul rublei; rezumat

„Către Exelenţia sa gheneral Viţă-prezedent,
dă la Divan,

Predlojănia Exelenţii Tale dă la 20 ale următorului, cu număru 290, împreună cu copia după raportu ce au dat cinstita Comisie de politiie către Exelenţia Sa sinator Kuşnikov, s-au priimit cu cinste; prin care să arată Divanului că, din suma banilor spitalurilor, au rămas să să dea din acest trecut leat 1808 lei 91 799, parale 53 şi să să dea această sumă fără cuvînt dă răspundere dumnealui comisionerului Bulhavskoie. Căci orice pricinuire să va arăta, nu va fi priimită în rezon. Divanu are cinste să facă arătare Exelenţii Tale că să ştie întru datorie a răspunde aceşti bani.

Porunca Prea Înălţatului feld-marşal şi cererea au fost ca să să dea ruble 284 090, capice 75 pă un an întreg, pentru spitaluri. Ţara ruble n-au avut, după cum nici acum nu are. Boierii Divanului ce să afla pă acea vreme, cu cuviinţă şi după cursu rublelor, au făcut şi socoteala în bani turceşti, rubla cîte parale 100, şi s-au îndatorat a răspunde pă un an lei 710 234, parale 12. Întru această răspundere, cu dăstulă stenohorie şi cu împrumutări, s-au nevoit Divanu dă au făcut înplinire, dîndu-să încă şi mai mult lei 30 950, parale 27. Şi spre mai adevărată pliroforie, să trimise şi osebită socoteală, în care să arată toată suma cîtă s-au îndatorat ţara să dea şi cît s-au dat rînduri-rînduri cu fitănţii. Şi să va vedea dă către Exelenţia Ta. Cinstita Comisie de politiie cum va fi ţiind socoteală pentru bani spitalurilor, Divanului cunoscut nu este, nici ţara nu să ştie întru mai multă datorie, nici are mai multă putere dă răspundere.

Dar dă va fi pricina căci s-au înălţat cursu rublelor şi al galbenilor, Divanu dă atunci socoteală au făcut în bani turceşti după cum arătam, al cărora curs nu s-au suit. Veniturile la Vistierie, atît ajutoarele diminiilor cît şi toate răsumaturile să împlinesc din ţară pă lei turceşti — şi toată socoteala Vistieriei aşa să caută". Din veniturile Principatului au fost acoperite cheltuielile de 49 048 taleri şi 13 parale, făcute pentru întreţinerea spitalelor militare. Divanul solicită Vice-preşedintelui să se revizuiască întregul calcul al sumelor băneşti primite de la Principat, spre a se ţine cont şi de suma ce

fusese vărsată pe anul 1808 în plus față de cheltuielile reale ale acelui an; această diferență să se țină în seamă pentru cheltuielile spitalelor din primele 3 luni ale anului 1809, Principatul urmînd a mai vărsa în curînd — spre acoperirea acestor din urmă cheltuieli — numai restul de 146 606 taleri și 36 parale.

1809, aprilie 23

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2355/1809, f. 152.

15

1810, aprilie 9

Matei șetrar Popescu către fostul Mare paharnic S. Mihălescu, ispranicul județului Vlașca, cere să-i întoarcă clăcașii fugiți de pe moșia sa, să-i apere trei poslușnici săraci ai săi, din Popești, ca să nu intre pe mînile zapciilor, slujitorilor sau a „hoților de rumîni" și să-i găsească „un calic-doi" pe care să-i facă poslușnici, în locul celor trei scutelnici pe care i-a avut, dar „s-au dus în lume"

No. 60

Cu multă plecăciune mă închin dumitale,

Mai întîi nu lipsii printr-această scrisoare a cerceta cea miie mult dorită fericirea sănătății dumitale, ca alfînd-o pă dăplin să mă bucur lăudînd pre Dumnezeu dintru a căruia milă și eu mă aflu sănătos.

Către aceasta, cu venirea fii-mii de aci am aflat pentru moșiia Toporu, că ai cumpărat-o dumneata; pentru care, foarte bine mi-au părut, cînd am auzit că ai luat-o dumneata, vecin fiind, cu toate că ne cam pare rău, acaret părintesc fiind. Dar stenohoriia și distihiia au silit de au vîndut-o — care este știut dumitale, la care dumneata ai și pomană, măcar că este cam ieftină. Și să o stăpînești dumneata sănătos.

Deosebit fac rugăciune dumitale pentru oamenii ce s-au mutat du pă moșiia noastră, ca după volniciia slăvitului Divan — ce cu venirea fii-mi aici am trimis-o dumitale — să mai trimiți dumneata mumbașir slujitor, a-i întoarce la locu lor negreșit, stricîndu-le și coșarile ce le vor fi făcut acolo, după cum am mai rugat pă dumneata. Și aducîndu-i pă toți înnaintea dumitale, după ce își vor lua căzuta pedeapsă, să să dea pă chezășii vrednice prin zapis, că nu vor mai fugi. Și vei avea veșnică pomenire, căci este păcat să să spargă acest fel dă sat, care din mică copilăriia mea m-am străduit dă i-am adunat, și acum de-a gata să să ducă pă moșiia aceea, unde n-au mai fost niciodată sat. Voiu mulțumi și eu foarte facerii dumitale dă bine.

Mai supăr pă dumneata, rugîndu-mă și pentru bieți poslușnici ai miei de la Popești, cari sînt toți trei săraci și nu ajung prin mîinile nu numai a zapciilor și a slujitorilor, ci încă și a hoților dă rumîni. Bou, car, vacă, cățel, purcel — nimica nu vezi la casa lor; ba nici case n-au, ci toți să înghisuiesc noaptea în cîte vreun coșar dă vaci dă dorm și tot nu să pot odihni. Nu-i trece podvoadă sau angarea de

ale satului să nu o facă. Şi cînd nu pot să o facă neavînd cu ce, le vinde toate ţoalile du pă ei şi le ia bani. Din care pricini, după ce că nu le iau nimic, apoi nici ceea ce-i am încărcaţi nu le pot face.

Mă rog dumitale, ca să binevoeşti a da straşnică poruncă atît zapciilor cît şi sătenilor să nu-i mai supere întru nimic. Şi deosebit că vei avea mare pomană, apoi şi eu nu voi uita această facere dă bine.

Mai fac supărare dumitale, rugîndu-mă ca de vei binevoi şi să va putea, să porunceşti zapciilor a-mi mai găsi un calic-doi din Popeşti, să mi-i faci posluşnici: ca să poci şi eu a mă mai ajuta, căci pă alt nimeni nu mai am, după cum ştiut este dumitale. Trei calici dă scutelnici am avut şi aceia din pricina podvezilor s-au dus în lume. Pentru carei, voi foarte mulţumi dumitale, rămîind de-a pururea rugător către milostivu Dumnezeu pentru îndălungarea anilor vieţii dumitale şi fericirea sănătăţii.

Eu ştiind fireasca bunătatea dumitale şi dragostea ce ai asupra celor scăpătaţi, încă şi vecin fiind, îndrăznesc dă supăr pă dumneata pentru toate acestea.

Dar iarăşi mă rog să-mi dai iertăciune şi rămîi al dumitale mai mic şi plecat,

Matei şătrar Popescu

1810, april 9

[Adresa :]

Cinstitului mieu mai mare, dumnealui Scarlat Mihălescu, biv Vel paharnic şi ispravnic ot sud Vlaşca, cu căzută plecăciune.

Acad. R.P.R., Ms., Eforia spitalelor civile, 49/CCCLXXIV

16

1810

Însemnare despre venitul armăşiei, cu arătarea numărului ludelor şi a sumelor încasate de la robi, pe categorii

Socoteală dă venitu dăjdiilor armăşii pă anul cu leat 1810

Tl.	Liude		
37 297		sfertul pă luna lui ghenar, însă:	
	589	lăeţi po taleri 17	într-această sumă dă lude sînt cisluiţi lăeţii, lingurarii şi ursarii după puterea lor
	1 139	„ po „ 15	
	485	„ po „ 13	
	283	vătaşii ursarilor po 13	
	2 496		
17 814		ajutorul ot mai, însă:	
	1 007	lingurarii	po taleri 6
	878	aurarii	
	843	lăeţi	po taleri 4
	783	ursarii	
	3 511		

19 848 ajutorul dă la avgust, însă:
748 lăeţi po taleri 8
892 lingurari po taleri 10
824 ursarii po taleri 6
2 464

4 800 havaet du pă 600 catîri po taleri 8
16 681 du pă 2 383 dramuri aur po taleri 7, bez 1 200 dramuri ce s-au răspuns în natură *.

96 440
31 750 să scad, însă 8 500 ce s-au luat dă căminar Iordache Filipescu cît au fost armaş i taleri 13 250 ce să luase dă dumnealui logofăt Samurcaş cît au fost epistatu armăşii, care bani la urmă din poruncă i-au plătit la Vistierie, i taleri 10 000 ce au luat Vistieria pentru venitu canonisit.

64 690 rămîn, care analoghisindu-să pă 12 luni, vine cîte taleri 5 390, bani 100, iar pă dooă luni noemvrie şi dichemvrie, analogon ce să cuvine să ia Vistieria, taleri 10 781, bani 80.

Ig. Mitropolit, Iosif Argesiu, Costandin Ghica Ban, Barbu Văcărescu
Vel vist.

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2356/1811, pag. 82

17

1811, ianuarie 7

Divanul către generalul-maior Engelhardt, despre o sumă de bani pentru opt tulumbe comandate la Kiev şi plata progoanelor pentru transport

Către ghinărar Engelgard,
pentru 4 625 ruble ce s-au dat pentru 8 tulumbe făcute la Kiov

Cu cinste au priimit Divanul predlojănia Exelenţii Tale de la 2 ale aceştii luni, supt no. 6, şi s-au văzut cele coprinzătoare, pentru 8 tulumbe ce s-au făcut la Kiov pă seama Valahii, care socotindu-să una po taleri 500 ruble în asignaţii fac ruble 4 000. Osibit, cîte 50 ruble pentru plata progoanilor pînă la graniţa Moldovii, i ruble 225 bani progoanilor cinovnicului ce să va trimite de la poliţie la Kiov şi adusul dă la graniţa Moldovii pînă la Bucureşti. Care fac peste tot 4 625 ruble.

---

* Referitor la impunerea în natură asupra aurului aluvionar extras din Principat la începutul sec. XIX în „Carte dată pentru vătaful de ţigani domneşti aurari" — iulie 1803 — se prevede că vătaful aurarilor e obligat să strîngă la termen „birul lor din cap în cap, po dramuri 4 aur netopit, după cisla ce să coprinde în pecetluiturile gospod".

Acest aur o dată strîns la un loc, tot vătaful era obligat să-l ambaleze în „băşică" să-l sigileze şi apoi să-l predea organului isprăvnicesc special însărcinat cu strîngerea impozitelor (Arh. St. Buc., Ms. 47, f. (366) 353).

Şi fiindcă să scrie Divanului ca să să trimiţă aceste ruble la Exelenţia Ta, cu cinste răspundem că, gătindu-să această sumă să trimite Exelenţii Tale.

Şi ne rugăm să avem răspuns dă priimire.

1811, ghenar 7

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2356/1811, pag. 8

18

1811, ianuarie 9

Divanul către generalul-maior Engelhardt, despre banii pe care supusul austriac M. Zenovici îi are de primit de la Vistierie, despre felul în care judeţele achită Vistieriei sumele care le sînt repartizate în contul dărilor, despre pagubele pe care locuitorii din Valahia Mică le-au suferit de pe urma pazvangiilor şi despre iertarea de către Ipsilante a unor rămăşiţe de dări

Către ghinărar Enghelgard,
pentru taleri 23 014, ce are să ia Marco Zenovici, din poliţa Mehedinţului

La predlojenia Exelenţii Tale cu no. 5 441, scrisă de la 24 dicv., pentru taleri 23 014 ce cere neguţitorul Marco Zenovici de la Ruşava, suditul austriacesc:

Mai întîi: la ceea ce să coprinde, de au avut ispravnicii poruncă ca să trimiţă poliţă la Vistierie, răspundem Exelenţii Tale că Vistieriia — de multe ori, după trebuinţa ce are — face dă la ispravnicii judeţului cerere ca să trimiţă bani şi cu cerere dă înprumutare. Şi ispravnicii, pentru ca să întîmpine cererea mai dă grab, mai înainte dă a înplini dă la lăcuitori bani du pă dăjdii, rădică cu înprumutare: ori bani în nahtu, sau că iau poliţe de la neguţitorii ce să află în partea locului — şi le trimite la Vistierie. Şi Vistieria după acele poliţe face înplinire.

Aceasta dintru început aşa s-au urmat, după cum şi acum asemenea.

Al doilea: la ceea ce să zice ca să să trimiţă Exelenţii Sale domnealui sinatorului poliţile acelea în orighinal şi să i să arate de au fost Vistieria legată ca să plătească acele poliţe, cum şi de au fost la ştiinţa stăpînirii dă atunci, arătăm că acele poliţe s-au trimis dă ispravnici în datoria dăjdiilor numitului judeţ Mehedinţi. După care, au şi luat Vistieria bani de la Gheorghe Castrisiu, fiindcă la dînsul era poliţile adresarisite. Şi, după orînduială, poliţile au rămas la el — şi urma ca ispravnicii, după ce vor înplini banii din judeţ, să plătească poliţile neguţitorului dă la care le-au luat. Fiindcă

Vistieria, după ce au luat banii dă la Gheorghe Castrisiu, au scăzut judeţu cu suma aceasta dă bani, din suma ce era dator.

Dar fiindcă în puţină diastimă de vreme întîmplîndu-să dă au călcat turcii pazvangii Valahia cea Mică şi răspîndindu-să toţi cu totul care încotro au putut, după cum este ştiut de toţi, n-au proftacsit ispravnicii ca să facă înplinire din judeţ de toţi banii, ca să poată şi ei să-şi plătească datoria poliţilor. Şi aşa au rămas bani rămăşiţă în judeţ neînpliniţi, după cum pentru aceasta din cercetarea ce s-au făcut în anul cu leat 1809 dă dumnealui Barbul Văcărescul, epistatu Bănii Craiovei, să arată. Această pricină este ştiută şi dumnealor vistierilor ce au fost după vremi, adică dumisale Banului Costache Ghica, i dumisale Vistierului Ştefan Văcărescul, i dumisale Vel vist. Costandin Varlam, i dumnealui biv Vel vornic Costandin Filipescu, pentru că au făcut numitu neguţător necurmată cerere la Vistierie.

Al 3-lea: în ce reazimă Divanul şi încredinţează că înplinirea banilor dă la lăcuitori din judeţ s-au urmat de domnie şi dece numai taleri 7 786 s-au înplinit, la aceasta arătăm că Domnul Ipsilant, după ce s-au întors dă la Rusia, pliroforisindu-să dă patimile şi necazurile ce au pătimit lăcuitorii dă turcii pazvangii, cînd s-au călcat Valahia cea Mică, pentru a lor mîngîere şi uşurinţă le-au ertat rămăşiţa dăjdiilor ce era asupra lor neînplinită. Care aceasta este asemenea ştiută la toţi. Iar pentru ce numai taleri 7 786 s-au înplinit, arătăm că atîta numai să vede că au proftaxit ispravnicii dă au înplinit pînă la năvălirea turcilor pazvangii.

Al 4-lea: la ceea ce să zice în ce reazimă Divanul, că toţi acei bani du pă poliţe au întrat în Vistierie şi că nu s-au făcut îndăstulare creditorului, aceasta să face cunoscută din trei lucruri: întîi că Gheorghe Castrisiu cel care au răspuns banii la Vistierie să află dă faţă; al doilea, că zapisu dă datorie al isprăvnicatului să află la mîna neguţătorului Marco, dă la carele s-au împrumutat; al 3-lea că numitu creditor au făcut apururea cerere dă dreptul lui.

1811, ghenar 9

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2356/1811, pag. 12 şi urm.

19

1811, ianuarie 10

Divanul către senatorul K. Milaşevici, Prezident al Divanurilor Principatelor Romîne, despre dările pe care le plătesc locuitorii din Focşani, mai ales la vin şi rachiu

Către domnul sinator Krasnomilaşăvici, pentru ce anume dăjdii plătesc lăcuitorii ot Focşani

La predlojănia Exelenţii Tale, de la dichemvrie 21, supt no. 3959, coprinzătoare — după jalba ce au dat-o lăcuitorii din Focşani Valahii ce vînd vin şi rachiu, că să împlineşte dă la dînşii acum dă

iznoavă dă la fieşcare po taleri 200, po taleri 100 şi po taleri 50 — ca să arate Divanul Exelenţii Tale cîte, cît şi ce anume dăjdii să înplinesc dă la lăcuitorii dăn Focşani, şi mai dăosibit dă la ceia ce vînd vin şi rachiu, avem cinste să arătăm Exelenţii Tale că dăjdiile ce să împlinesc dă la lăcuitorii ot Focşani, cum şi dă la ceilalţi lăcuitori, sînt acestea, adică :

— Diminia dă noemvrie şi dichemvrie, de lude po taleri .	7
— Contribuţia zaherelii, de lude birnic po taleri . . .	40
— Dă scutelnici, po taleri	5
— De slujător, po taleri	10
— Tetraminia menzilhanelilor, pă noemv., dechemv., ghenar şi fev., dă lude	15
— Pentru fînul înpărătesc ce s-au dat în trebuinţa menzilhanelilor, dă lude po taleri	15
— Pentru neajungerea fînului şi a orzului pentru adaosul cailor pă la poştii, dă lude po taleri	5,60

Pă lîngă acestea, să mai cere de la lăcuitorii ot Focşani a da şi oameni cei trebuincioşi şi a hrăni 5 cai, ce din porunca Exelenţii Tale, supt no. 984, s-au orînduit a-i da şi a-i ţinea cu dă la dînşii, pentru instrumenturile dă foc.

Dăosibit, să mai cere de la lăcuitorii ot Focşani ce vînd vin şi rachiu ajutorul cîrciumilor, după a Exelenţii Tale întărire, adică dă la :

— Cîrciumile dă starea dintîi, po taleri . . .	200
— De la cele de al doilea stare, po taleri . .	100
— De la cele dă al treilea stare, po taleri . .	50

Acestea sînt dăjdiile cele orînduite a să înplini.

1811, ghenar 10

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2356/1811, pag. 15—16

20

1811, ianuarie 15

Divanul către generalul-maior Engelhardt, despre poşta austriacă în vremea Domnitorilor şi despre progoanele care se plăteau

Către ghenăral Enghelgard,
pentru poştea Austrii, cum să urma în vremea Domnilor

Ascultînd predlojănia Exelenţii Tale de la 7 ale următoarii luni, supt n. 64, prin care să cere de la Divan înştiinţare, cu ce scopos şi pravilă să urma aici în vremea Domnilor trimiterea poştilor i a curie-

rilor din ţară, despre partea austriecească ce să afla aici în Bucureşti — şi cum să urmează acum.

Arătăm Exelenţii Tale că noi alt scopos şi pravile nu ştim, decît numai, adică: Domnii ce au stătut stăpînitori ţării, pentru trebuinţa de corispondenţie ce avea la Austria, ţinea în pămîntul austriacesc la Turnul Roşul cai şi oameni pentru purtatul cărţilor de la Turnul Roşu la Sibii, prin purtarea de grijă a dumisale sinior Matuş, vameşul de acolo, cu cheltuiala Domnii. Şi înpreună cu corispondenţie ce din partea Domnii să trimitea şi să aducea, şi cele din partea Aghenţii tot cu cheltuiala Domnii. Care aceasta să urmează şi acum tot cu cheltuiala Domnii, fără a plăti Aghenţia nimic.

Pentru curierii ce vinea şi mergea plătea Aghenţia progonul cîte 10 bani de cal pă ceas, precum să urma atunci, afară din calul surugiului, pentru care de la întîia Domnie a Mării Sale Alecsandru Vodă Moruz încoace, plătea Domnia progonul cîte 30 bani la un ceas pă cal.

Aghenţia plăteşte tot cîte 10 bani dă ceas, afară din calul surugiului — în socotinţa plăţii din vremea Domnilor — iar ceilalţi cîte 20 dă bani, i pentru calul surugiului plăteşte Vistieria.

Pentru neguţători, ştim că totdeauna s-au urmat de plătea progonul deplin.

Pentru curierii franţozeşti, ştim că în vremea Domnilor să plătea de la Domnie progonul numai pentru calul surugiului, iar acum nu plăteşte Vistieria nimic.

1811, ghenar 15

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2356/1811, pag. 29

21

1811, ianuarie 21

Divanul către senatorul K. Milaşevici, despre dările fixate de acesta la 180 taleri pe an de birnic şi despre măsurile luate pentru a nu se încasa mai mult

Către domnul sinator Krasnomilaşăvici,
pentru taleri 180, ce are să dea ludele birnic pă un an

Au priimit Divanul cu cinste predlojenia Exelenţii Tale de la 10 ale trecutului ghenar, supt no. 125, şi s-au văzut cele coprinzătoare pentru întocmirea dăjdiilor, ce ai găsit Exelenţia Ta cu cale a să urma de acum înainte, cu a da adică un lude birnic pă an taleri 180, care vine pă lună taleri 15 — şi că are a să urma această orînduială de la zi întîi a lui ghenar al curgătorului an.

Arătăm Exelenţii Tale că întocmai după această întocmire s-au făcut din partea Divanului poruncile cele cuviincioase, atît către ispravnici, cît şi către lăcuitori, cu arătare îndestulă că nu au lăcui-

torii să plătească mai mult dăcît numai taleri 15 pă lună, scriindu-să cu străşnicie şi ispravnicilor, ca să nu îndrăsnească să facă de la lăcuitori mai mare cerere peste hotărîre. Că apoi, pentru un lucru ca acela împotriva poruncilor dovedindu-să că au făcut, să vor pedepsi.

Osibit s-au scris şi din partea Preaosfinţii Sale părintelui Mitropolit către toţi protopopii judeţelor, ca să o facă şi numiţii protopopi aceasta ştiută tuturor lăcuitorilor: cu a să citi adică şi poruncile Divanului ce s-au trimis către ispravnici şi către lăcuitori, precum şi înştiinţările Preaosfinţii Sale părintelui Mitropolit pă la toate bisericile, prin sate şi prin oraşe, întru auzul tuturor, spre a fi deobşte ştiută această de acum alcătuită orînduială a dăjdiilor.

1811, ghenar 21

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2356/1811, pag. 32

22

1811, ianuarie 24

Divanul către generalul-maior Engelhardt, despre podul Olteniţa-Turtucaia, cu arătarea că s-a făcut din ordinul generalului comandant Kamenski şi că Vistieria a plătit materialele şi lucrătorii

Către ghinărar Enghelgard,
pentru podu dintre Olteniţa şi Turtucaia: dintr-a cui poruncă
s-au făcut — şi pă clucer Aleco Necolescu cine l-au orînduit
cu cheltuielile acelui pod

Prin predlojănia Exelenţii Tale de la ghenar 9, supt no. 139, să cere arătare dă la Divan, pentru podu ce s-au făcut peste Dunăre între Olteniţa şi Turtucaia, dintr-a cui poruncă s-au făcut acel pod şi cine au însărcinat pă clucer Nicolescu cu cheltuielile acelui pod şi de s-au dat condică ca să treacă priimirea şi cheltuiala banilor; şi dă i s-au dat, pă de-asupra banilor, şi alt ajutor din ţară fără plată şi cine au fost orînduit despre partea ostăşască cu purtarea dă grijă asupra lucrului; şi de au luat clucer Nicolescu dă la acela cfitanţie, sau de la altcinevaş.

Cu cinste răspundem Exelenţii Tale, că lucrarea acestui pod s-au pus în urmare din porunca Luminăţii Sale mai marelui Comandir al armii, graf Kamenski, după cum pentru aceasta de la april 8 1810, supt no. 958, prin predlojănia Exelenţii Tale s-au făcut arătare la Divan; în care să zice, ca să să orînduiască la facerea acestui pod numitu clucer Aleco Necolescu, ca un ştiutor ce este, fiind fost orînduit şi la podu ce s-au făcut la Hîrşova.

Iar condică în care să treacă priimirea banilor și cheltuielile podului nu i s-au dat.

Alt ajutor dăn țară fără plată nu i s-au dat, decît numai cară, pentru căratul cherestelii: la acelea, nu s-au plătit nici un progon.

Iar celelalte toate cheltuieli, adică pentru materialurile ce s-au cumpărat, cum și plata salahorilor ce au tăiat cheresteaoa în păduri i plata dulgherilor și a herarilor ce au lucrat podu — toate acelea s-au plătit cu bani dă la Vistierie i alte cheltuieli, după cum în izvodu ce s-au trimis Exelenții Tale de la 20 dichemvrie leat 1810 arată anume; din partea ostășască orînduit asupra podului au fost orînduit Exelenția Sa ghinărar Berlig, de la carele au și luat clucer Nicolescu cfitanție, după care să trimite Exelenții Tale copie întocmai.

Ignatie Mitr., Manolache, Istrate Crețulescu, Vel. vist.

1811, ghenar 24

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2356/1811, pag. 47

23

1811, februarie 1

Divanul către generalul-maior Städter, Vice-prezident al Divanului Țării Romînești, despre sumele de bani ce se cuvin Vistieriei în urma arendării ocnelor și despre termenele de plată

Către domnul ghinărar Șteter, Vițe-prezident, pentru banii ocnelor ce s-au vîndut la leat 809, de au fost soroace prin contract

Exelenția Sa proin Vițe-prezident, domnul ghinărar-maior i cavaler Engelgard, au fost trimis la Divan predlojănie de la ghenar 24, supt no. 492, coprinzătoare că, după cererea cinst. Comisii cercetătoare din București, să i să trimiță însemnare de au fost orînduite soroace prin contract pentru banii ocnelor ce s-au vîndut la leat 1807. Arătăm Exelenții Tale, că ocnele s-au vîndut drept taleri 341 000 și răspunderea banilor au fost orînduită în 4 soroace adică: 85 250 la ghenar în întîi leat 1809, 85 250 la prima april, 85 250 la prima iulie și 85 250 la prima dechemvrie.

Manolache; Costache Ghica, Ban; Barbu Văcărescu; Vel vist.

1811, fevruarie 1

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2356/1811, pag. 74

24

1811, februarie 1

Divanul către senatorul K. Milaşevici, despre organizarea fiscală pe lude, despre compunerea ludelor, despre ce categorii de locuitori intră la bir, cît era dajdia pe lude în trecut şi cît este acum, despre numărul ludelor în ţara întreagă, despre scădămintele şi adaosurile pe care au drept ispravnicii să le facă, despre posluşnici şi scutelnici şi obligaţiile acestora faţă de stăpînii de moşie

Către Exelenţia Sa domnul sinator Krasnomilaşăvici,
pentru numirea ludelor, dă la ce Domn s-au orînduit

La predlojănia Exelenţii Tale de la 22 ghenar, supt no. 320, coprinzătoare ca să arate Divanul Exelenţii Tale cu adevărată şi dăsluşită înştiinţare : cînd anume, şi dă ce Domn s-au orînduit în Valahia numirea ludelor ; cîte familii sau suflete bărbăteşti şi fămeeşti a fi în fieşcare lude ; cu ce sumă de vite şi altă avuţie ; ce va să zică cuvîntu lude şi cîtă este mărimea acestui lude ; pentru care anume oamenii s-au făcut ludele : numai pentru birnici sau şi pentru scutelnici şi posluşnici ; dă s-au dat mai nainte posluşnici şi scutelnici cu suma familiilor sau a sufletelor, iar nu cu suma de lude, precum să urmează acum ; de la cine şi prin ce anume să face adăogirea şi scăderea ludelor ; dă este orînduială a să da prin judeţe boerilor scutelnici şi posluşnici, dîndu-să în bir aceia pă care îi au.

Avem cinste să arătăm Exelenţii Tale : numirea ludelor s-au orînduit în Valahia în domnia Domnului Alecsandru Ipsilanti, la leat 1775, după ce s-au încheiat pacea cu turcii. Atunci, acest Domn, chibzuindu-să cu sfat dă obşte pentru întocmirea dăjdiilor şi socotind ca să facă o orînduială, în chip ca nici lăcuitorilor să să facă năpăstuire la strîngerea dăjdiilor de către slujbaşii cei orînduiţi a strînge dăjdiile, nici Vistierii pagubă cu vreun catahrisis sau mîncătorie tot despre partea acelora, au făcut aşăzămînt ţării, adică catagrafie de lăcuitorii dajnici ai ţării şi i-au aşezat în lude.

Lude va să zică o adunare dă doaoă sau trei familii. Un tată dă familie înpreună cu familia lui era lude cînd avea stare bună, adică boi, vaci, oi , vie şi alt coprins ; iar cînd nu era într-această stare, ci mai săracă, atunci mai multe familii — doaoă sau trei — alcătuia un lude. Iar o familie singură, cît de mult coprins de ar fi avut, nu să socotea mai mult decît un lude.

Şi acest fel dă aşăzămînt ţării şi întocmire de lude s-au făcut aici în ţară încă în 4 rînduri, adică : la leat 1784 în domnia dintîi a Mării Sale Mihai Vodă Suţul, la leat 1792 în a doaoă domnie tot a Mării Sale Mihai Vodă Suţu după războiul nemţilor, la leat 1796 în a doaoă domnie a Mării Sale Alecsandru Ipsilanti şi la leat 1803 în domnia Mării Sale Costandin Ipsilanti.

Deosibirea la suflete bărbăteşti şi fămeeşti este aceasta : că capul bărbătesc întră în dajde la cisla satului pentru capul lui cu puţin lucru. Iar fămeile nu întră nicidecum în bir, afară numai vreo fămeie

văduvă a vreunui birnic întră în cisla satului, însă nu pentru capul ei, ci pă seama pârlejului ce are. Iar cînd n-are avut, nu să supără. Iar copii lăcuitorilor dajnici ce să numesc holt[ei] nu întră în dajde mai nainte dă a să însura. Iar după ce să însoară, peste un an dă zile întră şi ei în cisla satului, după a lor putere.

La început, [cînd] s-au întocmit ludele în ţară, dăjdiile unui lude pă an nu era aşa multe ca acum, ci era mult mai puţine, pentru că un lude ce să alcătuia precum s-au zis, ori dintr-o familie bogată, cu vite, cu vie şi alt coprins îndăstulat, sau din mai multe familii mai sărace doaoă sau trei, plătea pă an numai taleri 15, parale 28, adică : taleri 4, parale 16 cu numire dă pervii-seamă în soroc dă 3 luni, alţi taleri 4 şi parale 16 cu numire de vtori-seamă în alte 3 luni şi în cealaltă vreme taleri 6, parale 36 cu numire dă haraci. Iar mai mult nu plătea nimic.

În urmă, din vreme în vreme înmulţindu-să dăjdiile unui lude pă an, cu numire dă treti-, cetferti-, peti-seamă şi seama haraciului, s-au suit pînă la taleri 30 pă an. Iar după deschiderea războiului cu Pazvantolu, au mers spre înmulţire, ajungînd şi pînă la taleri 99, parale 10.

Şi aşa, înmulţindu-să dăjdiile, s-au tot alăturat familie lîngă familie, pînă ce au ajuns a fi, pentru înmulţirea dăjdiilor, pentru siricia şi neputinţa lăcuitorilor, cîte 5, cîte 6 şi pă alocurea cîte 10 şi 12 familii la un lude.

Orînduiala ludelor s-au întocmit aici în ţară, căci s-au găsit a fi cu bună orînduială, spre a nu să face mîncătorie şi catahrisis.

Pentru că toate dăjdiile şi orînduielile să orînduesc dă la Divan şi dă la Vistierie pă lude şi ştiindu-să cîte lude poartă fieşcare sat, cisluesc şi lăcuitorii ei între dînşii ce dajde sau orînduială, după suma ludelor ce poartă. Şi este şi cu înlesnire la cercetare, cînd este bănuială dă mîncătorie pentru că, întrebîndu-să pă cîte lude au plătit cutare dajde sau cutare orînduială, dă să potriveşte arătarea lăcuitorilor cu ecstract ce este în Vistierie trimis dă ispravnicii judeţului, atunci să rădică toată bănuiala.

Suma ludelor au fost la început înpătrit mai multă dăcît este acum; dar, precum s-au zis, sărăcind lăcuitorii şi îngreoindu-să la dăjdii şi înpovărîndu-să cu mulţimea podvezilor, din care li s-au pricinuit moarte şi prăpădenie dobitoacelor, din vreme în vreme au tot scăzut, pînă ce au ajuns la suma ce este acum. Într-alt chip, după înmulţirea dăjdiilor pă un lude într-un an şi după înmulţirea podvezilor cu feluri dă numiri, nu pot să lupte.

Vistieria, cu ştirea Divanului, mai ales cînd ştie că s-au întîmplat greotăţi şi patimi lăcuitorilor, obicinueşte de face — după vreme şi trebuinţă — scăzămînt satelor dă ludele ce poartă : ca să ţie pă lăcuitori în locu lor şi să nu să strămute. Căci cînd să simt lăcuitorii spre a îngreuna, obicinuesc dă fug din satul lor, răspîndindu-să prin alte părţi, ca să-şi piarză urma ludelor ce purta în sat şi să să alătureze în alte sate, pă lîngă familiile dajnice dă acolo. Din care pricină, să pricinueşte mai multă pagubă Vistierii; fiindcă satele judeţului nu stau tot într-o stare, din întîmplările fremilor, adică: la unile sate să întîmplă boală, dă mor lăcuitorii, la alte sate să întîmplă boală de vite, la altele bate piatra şi rămîn în lipsă dă bucate.

Dă aceea, ispravnicii au avut din vechime iş au voie să cumpănească starea satelor, după familiile ce sînt întrînsile şi după averea lor. Şi aşa, la unile sate scad, la altele încarcă ludele ce găseşte cu cale că poate acel sat să poarte. Şi acest fel dă cumpănire satelor, cu scăzămînt şi adaos de lude, să face dă către ispravnici prin ştirea Vistierii şi a Divanului, peste tot anul la fieşcare dajde ce să urma pă 2 luni, după starea şi puterea lăcuitorilor din fieşcare sat, trimiţînd şi ecstract în Vistierie, cu arătare dă îndreptarea ce au făcut pentru cumpănirea satelor.

Să arată Exelenţii Tale şi pentru rîndu scutelnicilor şi al posluşnicilor, în ce chip este. Pentru ştiutul dirit al slobozenii rumînilor ce era robi şi i-au slobozit odinioară stăpînii lor — care acei rumîni sînt acum dajnici ai Vistierii — să dau scutelnici la cine să cuvine, cu scăzămînt de lude; însă într-un lude i să dă numai o familie, iar nu mai mult, măcar că la strîngerea dăjdii sînt mai multe familii, precum mai sus să arată, care rămîn folos al Vistierii.

Asemenea şi posluşnicii, ce sînt slugi ale stăpînului de moşie, săteni du pă o moşie, pentru că să hrănesc pă moşia acelui stăpîn, pentru căci îi mănîncă iarba cu vitele şi îşi cosesc fîn du pă dînsa, pentru lemnile ce i le ard la a lor trebuinţă, pentru ogrăzile şi grădinile ce le au pă moşia lui, fiindcă cu aceasta mult din rodu moşii întră în casile lăcuitorilor, osibit dă claca doaoăsprezece zile ce îi lucrează pă an, osibit din dijma ce îi dă din roade la zece una, este dator satul să dea — după vechiul obicei al pămîntului şi după diriturile moşiilor — la stăpînul moşii şi slugi familii dăn sat, pentru posluşania moşii acelui stăpîn. Şi este iarăşi şi vechi obicei ca un stăpîn de scutelnici sau dă posluşnici să aibă voie, cînd scutelnici sau posluşnici ori moare, sau nu-şi înplineşte datoria lui, sau în alt chip nu să va purta bine, să-l dea satului în bir înnapoi, prin ştirea Vistierii, şi să ia altul în loc.

Manolache; Costandin Ghica, Banul; Barbu Văcărescu; Vel. vist.

1811, fevruarie 1

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2356/1811, pag. 76—80

25

1811, februarie 12

Divanul către generalul Städter, despre judeţele în care locuitorii suferă mai mult de lipsa bucatelor

Către gheneral Şteter,

La predlojenia Exelenţii Tale dă la fevruarie 9, cu no. 2059, avem cinste să arătăm că, după ştiinţa Divanului, judeţele în care sînt lăcuitorii mai mult lipsiţi dă bucate [s]în[t] acestea, adică în Valahia cea

Mică: județul Vîlcea; iar în Valahia cea Mare: Teleormanul, Oltul, o parte din județu Vlașca și o parte din județu Buzăul.
Dă care, și nu lipsirăm a arăta Exelenții Tale.

Gavriil M. și Exarh; Ignatie, Mitropolit; I. Argeșiu; Vel vist.

1811, fevruarie 12

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2356/1811, pag. 99—100

26

1811, martie 11

Însemnare despre numărul ludelor din fiecare județ

Perilipsis de liudele țării, ce să află acum la fieșcare județ

Județele	Liude	
Slam Rîmnic . .	507 1/2	
Buzău . . .	540	
Saac .	1 593 1/2	după septemvrie și octomvrie
Prahova . .	530	
Ialomița .	419	
Ilfov . . .	629 1/2	
Dîmbovița . .	1 252 1/2	
Vlașca . . .	777 1/2	
Teleorman . . .	930 1/2	
Muscel	740	
Oraș Cîmpulung	93 1/2	
Argeș	1 262 1/2	
Olt	786 1/2	
Romanați . .	967	
Vîlcea . . .	1 428	
Dolj	1 464 1/2	
Gorj	1 712	după septemvrie și octomvrie
Mehedinți .	1 749	ipac
	17 383	

1811, mart 11

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2356/1811, pag. 174

27

1811, martie 14

Divanul către generalul-maior Städter, despre sumele de bani ce se cuvin la 36 meşteri dulgheri şi zidari care au lucrat la spitalele din Silistra

Către domnul ghinărar Viţe-prezident Şteter,

La predlojănia Exelenţii Tale, scrisă dă la mart 4, cu no. 977, are Divanul cinste să răspunză că acei 36 meşteri dulgheri şi zidari cu adevărat au lucrat la spitalurile de la Silistra 35 zile, după cum pentru aceasta şi dă către Exelenţia Sa domnul ghinărar-maior i cavaler Luzov comandantu dă la Silistra să arată.

Şi după socoteala ce li s-au făcut dă la Vistierie, rămîne să mai ia taleri 1 020, după cum în jos să arată. Şi pentru aceşti bani să binevoeşti Exelenţia Ta a hotărî dă a li să plăti.

Radu Golescu, Mihalache Manu, Vel vist.

Tl.	
2 520	să face să ia 36 dulgheri şi zidari pă zile 30 . . . unul po taleri 2 pă zi, după tocmeala ce li s-au făcut cînd s-au pornit dă aici din Bucureşti
1 500	să scade, ce li s-au dat : însă 800 dă la Vistierie cînd s-au pornit dă aici şi 700 prin ispravnicii Ialomiţii.
1 020	rămîne să mai ia.

1811, mart 14

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2356/1811, pag. 183—184

28

1811, martie 14

Divanul către generalul-maior Städter, despre măsurile luate pentru a se opri ieşirea monedei ruseşti de argint din Ţara Romînească, exceptîndu-se Moldova, despre stăvilirea aducerii în ţară de banco-ţedule, afară de asignatele ruseşti, şi despre pedepsele şi răsplătirile hotărîte

Către domnul ghinărar Viţ-prezident Şteter,
pentru ca să nu să treacă moneda dă ruble înăuntru

La predlojănia Exelenţii Tale de la mart 4, cu no. 991, are Divanul cinste să răspunză că orînduielile ce s-au făcut mai nainte pentru a nu să mai trece prin taină din Valahia monedă dă argint rusească peste graniţă sînt acestea, adică :

La leat 1808, mai 14, au venit la Divan predlojănie de la Exelenția Sa domnul proin Prezident și cavaler Kușnikov, ca să nu iasă afară din Valahia nicăiri monedă dă argint rusească, nici să să strice aici în țară moneda aceasta, topindu-să și făcîndu-să dintrînsa argintărie.

La leat 1808, iunie, au venit asemenea la Divan porunca răposatului feld-marșalul Cnez Prozorofski, cu asemenea coprindere. La septemvrie 8, leat 1810, au priimit iarăși Divanul predlojănie de la Exelenția Sa domnul sinator Krasnomilașăvici, cu no. 2249, tot pentru această pricină și cu asemenea coprindere.

După care acestea, Divanul totdeauna îndată ce au priimit de la cei mai mari stăpînitori poruncă pentru această pricină, au și dat pă loc și el poruncile sale, cu întocmai coprindere, către dregătorii țării la cine s-au cuvenit, ca să facă asemenea și fără cea mai puțină dăpărtare urmare.

Asemenea și acum : nu au lipsit să dea porunci închipuitoare cu mai sus-numita predlojănie a Exelenții Tale, supt no. 991, către dumnealui Vel agă, către dumnealui Vel spătar, către starostea dă negutători și către vameșul dă la Carvasaraoa de aici. Iar afară, către dumnealor inspravnicii județelor i către vătașii de plaiu și către vameși : ca să fie cu mare priveghere fieșcarele, ca nicidecum monedă dă argint rusească să nu să treacă din Valahia peste graniță cea mai puțină sumă — decît numai în Moldavia, unde este slobod.

Asemenea, și ca nicidecum să nu să mai aducă în Valahia de către nimeni nici să aibă trecere toate bango-țedule dă bani streine, decît numai cele rusești înpărătești asignații ; că oricine va urma înpotriva aceștii orînduieli, făcută din prea înaltă înpărătească poruncă, va cădea supt strașnică răspundere și pedeapsă și să va confiscui banii ce-i va trece prin taină. Asemenea, nu va rămînea fără cuviincioasa pedeapsă și dregătorul acela, ori vătaf de plaiu, sau vameș, sau ispravnic, printr-a căruia schelă — ori cu știre, sau fără știre — să va scoate peste graniță monedă dă argint rusească, afară numai în Moldavia, unde este slobod, sau să va aduce înnăuntru bango-țedule streine. De să va trece fără știrea acelui dregător, va fi pedepsit mai ușor, pentru neprivegherea lui, din care s-au făcut scoatere dă monedă, iar de să va trece cu a lui știre, va fi întru asemenea osîndă, ca și cel ce va scoate monedă — și dat în judecată de cremenal.

Iar pentru nădejnici măsuri, ce să cer să arate Divanul, spre contenirea trecerii dă monedă de argint rusească peste graniță, Divanul găsește îndăstul nădejnice acestea : cînd adică cei mai mari stăpînitori vor întări ca să să dea dregătorului aceluia, ce va prinde pă cineva ispitindu-să să scoață monedă dă argint rusească peste graniță, a patra parte din suma cu care îl va prinde. Căci cu acest mijloc să îndeamnă fieșcare dregător, din doaoă tari firești îndemnări, din frică și din poftă dă cîștig, ca să îndoiască privegherea sa, spre a prinde pă cei ce să vor ispiti să treacă printr-ascuns peste graniță dă acea monedă. Nu mai puțin să sfiesc cu această orînduială și ceia ce vor avea gînd să scoață monedă dă argint rusească peste graniță : căci dă va fi să o scoață printr-ascuns, să teme dă primejdia ce este deasupra lui, coprinzîndu-să că are să i să confiscuiască toată suma cu care să va prinde ; iar dă va fi să o treacă prin știrea dregătorului ce păzește

marginea, vameş sau vătaf dă plai, urmează să-i dea mai mult de a patra parte din suma ce va fi să scoaţă — căci a patra parte este pravilnic premion al dregătorului, iar a-i da atîta sumă, lui nu-i este dă folos la speculaţioane ce umblă să facă cu scoaterea monedii. Şi aşa, să găseşte silit ca să nu spihirisească o acest fel dă urmare. Ci dă să va găsi aceasta cu cale şi dă către Exelenţia Ta, va avea Divanul răspuns, ca să publicarisească şi această răsplătire ce să sloboade dregătorilor pămînteni de către cei mai mari stăpănitori, pentru contenirea trecerii dă monedă. Şi vei binevoi Exelenţia Ta a înştiinţa şi cinstitele consulaturi de această orînduială; ca să le fie spre regulă pentru sudiţii săi.

Radu Golescu, Mihalache Manu, Vel vist.

1811, mart 14

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2356/1811, pag. 185—187

29

1811, martie 18

Însemnare despre poşte şi numărul cailor de poştă

Menzilurile ce s-au întocmit a fi în Valahia Mare şi Mică la leat 1811, mai 1

Cai	
	Din Bucureşti la Focşani, însă:
240	Bucureşti
180	Şindrilita
140	Moviliţa
180	Urziceni
140	Mărginean
180	Călmăţui
100	Buzăul
140	Cîlnăul
180	Rîmnic
140	Cucul
100	Focşani
1 720	
	Din Focşani la Brăila, însă:
40	Mărtineşti
40	Grădiştea
60	Brăila
140	

Cai	
	Din Brăila la Silistra, însă:
40	Frumuşica
40	Roma
40	Berteşti
40	Zmeul
100	Slobozia
80	Zlota
100	Lichireşti
440	
	Din Bucureşti la Silistra, însă:
80	Tîngan
60	Drumul Sării
60	Obileşti
60	Bărăgan
60	Coadele Babii Stanii
	Lichireşti
24	Silistra
344	

Cai	
	Din Giurgiu la Olteniţa, însă :
	Pietrile
	Falaştoaca
	Copăceni
60	Hărăşti
60	
	Din Bucureşti la Olteniţa, însă :
	Tăngan
60	Negoeşti
60	
	Din Slobozia la Urziceni, însă :
60	Ciochina
60	Rogozul
120	
	Din Slobozia la Buzău, însă :
40	Cruntii
40	Macovei
40	Sălcioara
120	
	Din Bucureşti, la Ploeşti, însă :
32	Pociovalıştea
32	Podu Văleni
32	Ploeşti
96	
	Din Bucureşti la Giurgiu, însă :
100	Copăceni
80	Falaştoaca
80	Pietrile
80	Daia
60	Giurgiu
400	

Cai	
	Din Bucureşti la Craiova, însă :
100	Prisiceni
80	Vadu Lat
80	Baciul
80	Talpa
100	Ciolăneşti
60	Tecuci
60	Şerbăneşti
60	Greci
80	Ipoteşti
60	Mirila
60	Tezlaiu
140	Craiova
960	
	Din Craiova la Cerneţi, însă :
60	Cerdacul
60	Gogoşi
60	Baia
60	Iablăniţa
60	Hotărani
60	Ţigăneşti
60	Broscari
60	Cerneţi
40	Vîrcioroava
520	
	Trei poşti noi la sud Mehedinţi, însă :
40	Cornăţel
40	Pătulile
40	Izvoarăle
120	
	Din Bucureşti la Cîineni i la Muscel, însă :
48	Bolintinul
40	Floreşti
40	Măruntiş
40	Găeşti
40	Căncicov
48	Piteşti
32	Măniceşti
32	Curtea dă Argeş

Cai		Cai	
32	Sălătruc		Din Bucureşti, la Nicopoia, însă :
32	Pripoarile		Prisiceni
32	Cîinenii		Vadu Lat
16	Livezenii		Baciul
16	Cîmpulung		Talpa
16	Văleni		Ciocăneşti
464		60	Sfinţeşti
		60	Plosca
	Din Bucureşti la Tîrgovişte, însă :	60	Piatra
		60	Turnu
26	Podul Bărbierului	240	
20	Tîrgoviştea		[total cai] : 5 850
46			

.1811, martie 18

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2356/1811, pag. 199

30

1811, martie 20

Divanul către ispravnicii din judeţul Saac, despre 125 care ce trebuie trimise la Breaza pentru a încărca cheresteaua cerută la construirea podului de peste Dunăre

La judeţu ce să arată,
pentru carăle de cărat scîndurile de la Breaza la podu Ruşciuk

Cu toate că în porunca Divanului, scrisă de la [...] * ale următoarii luni, cu no. [...] *, vă s-au poruncit ca să împliniţi dintr-acel judeţ 175 cară şi să le trimiteţi la Breaza, serdarului Nicoli, din judeţu Prahovii, ca împreună cu carăle ce s-au orînduit şi la judeţu Prahova să să rădice 6 000 scînduri dă brad şi să să trimiţă la podul dă la Ruşciuk ; dar, fiindcă după catastihul ce au venit acum dă la Exelenţiia Sa ghinăr. Şteter, Viţă-prezedent, trebuinţă este a să trimite numai 4 500 scînduri şi, după această sumă, suma carălor ce s-au orînduit mai înainte fiind mare, să mai fac scădămînt acum dă 50 cară şi rămîne să trimiteţi numai 125 cară ** ;

---

* Loc alb în text

** Această poruncă era adresată judeţului Saac, care trebuia să contribuie cu 125 care — iar judeţul Prahova cu 100 care — pentru transportarea cherestelei de la Breaza la Dunăre (f. 77 din condica de mai sus). Într-o poruncă, adresată serdarului Nicola la 21 martie 1811, se precizează privitor la preţul materialului : „Şi după simfonia ce au făcut cu Divanu, a să plăti scîndura cîte taleri 3,20, îndată să scrii dumneata la omul ce-l ai la Breaza, fiindcă s-au trimis porunci şi la ispravnicii dă Prahova şi dă Saac, ca să trimiţă carăle trebuincioase ca să dea aceste scînduri, alese, bune, întocmai după măsura ce să arată, ca să nu iasă acolo proaste. Şi pentru banii ce să va face pe aceste scînduri, dumneata îi vei lua dă la Vistieriie" (Condica 2357/1811, f. 66 v.)

pentru care vă să porunceşte: făr-de cea mai puţină zăbav să le trimiteţi cu mazili vrednici la Breaza, să încarce suma scîndurilor ce sînt a să aduce la podu dă la Ruşciuk. Şi făr-dă zăbav să să teslimatisească că, după trebuinţa ce este, dă să va face mai multă zăbav, cu hotărîre să ştiţi că daţi dă mare primejdie.

	Suma carălor		
Au fost cară	S-au scăzut cară	Au rămas cară	
175	50	125	Socotite să s-rădice
125	25	100	pentru 4 500 scînduri
300	75	225	

1811, martie 20

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2357/1811, f. 65 v. şi 66 v.

31

1811, martie 21

Divanul către generalul-maior Städter, despre propunerea stolnicului C-din Golescu, ispravnic al judeţului Argeş, de a se duce în Transilvania şi cu banii săi, proprii sau împrumutaţi, fără a pretinde vreun cîştig, să cumpere 5 000 cetverte de făină şi porumb pentru ajutorarea locuitorilor de prin sate

Către domnul ghinăral Şteter,

Dumnealui stolnic Costandin Golescu, ispravnic ot sud Argeş, înştiinţează Divanului că văzînd întru lăcuitorii acelui judeţ lipsă dă bucate şi chibzuindu-să necontenit dă cînd s-au orînduit ispravnic ca să-i ajute, să le întîmpine şi să le îndăpărteze lipsa, negăsind alte mijloace mai temeinice şi înlesnite, au hotărît — pentru ca să le facă bine, după datoriia dregătorii dă ispravnic şi după datoriia omenirii — ca să ostenească să cumpere însuşi făină şi porumb din Transilvaniia, după voia ce este dată, precum este Exelenţii Tale ştiut.

Însă, cu acest chip: dă vreme ce dumnealui o face aceasta numai pentru facere dă bine a lăcuitorilor, nu pritinderiseşte nici un cîştig, ci cere mai întîi voie ca să meargă în Transilvaniia, peste hotară, dă unde — cu bani pe şin, atît ai dumisale, cît şi cu înprumutare — să cumpere ca la 5 000 cetf. făină şi porunb. Însă această sumă nu să leagă să o cumpere negreşit, ci face socoteală a o cumpăra dă va vedea că-i dă mîna: adică, de nu va fi şi acolo preţul scump şi plata chirii mare.

Şi cumpărînd, să o aducă cu plată dă chirie pînă la hotarul judeţului său; iar dă la hotarul judeţului, să o aducă şi să o aşaze pă la 3 sau 4 locuri, care vor cădea mai cu apropiere dă fieşcare plasă, cu cară dă ale lăcuitorilor judeţului — cu chirie mai puţină, fiind pentru a lor trebuinţă. Şi apoi, socotind preţul cumpărătorii, cheltuiala chirii, cheltuiala drumului pînă la hotarul judeţului i chiriia pînă la locurile unde o va aşăza, şi dobînda banilor, să o vînză pă la lăcuitorii cei lipsiţi, cu drept preţ ce-l va ţinea, fără a face vreo altă încărcătură la preţ pentru cîştig — ne voind să aibă nici un cîştig la acest obştesc folos, decît numai să-şi tragă dobînda banilor, precum s-au zis.

Pentru care, face Divanul Exelenţii Tale cu cinste arătare că, dă vei găsi şi Exelenţia Ta aceasta cu cale, să binevoieşti a da numitului stolnic Dinul Golesc voe să facă urmare, cum arvunire şi cumpărătoare dă zahirea — cum şi pasaport dă a merge în Transilvaniia pentru 15 zile şi a să întoarce.

Pentru că, zice numitul, că nu să încredinţează a trimite pă altcinevaş, temîndu-să să nu-i facă vreun vicleşug, din care să să încarce preţul zahirelii.

Ig. Mitr., Radu Golescu, Isac Ralet, Mihail Manu, Vel vist.

[1811] mart 21

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2356/1811, pag. 211

32

1811, aprilie 10

Divanul către ispravnicii din judeţele Vîlcea şi Argeş porunceşte de a trimite în Bucureşti, unul 70 şi altul 15 cărămidari, care să lucreze, cu plată, cărămidă pentru spitalele armatei ruse

La ispravnicii du pă la judeţele ce mai jos să arată, pentru a trimite meşteri dă cărămidă aici

Fiindcă după trebuinţa ce este a să face afară din oraşu Bucureşti spitaluri pentru odihna bolnavilor ostaşi şi trebuinţă este ca să să facă o sumă dă cărămidă [şi] la judeţul acesta să află mulţi meşteri cărămidari, Divanul porunceşte dumneavoastră : cum veţi priimi porunca aceasta, numaidăcît să alegeţi [...] * cărămidari şi, cu 1 vătav peste dînşii, să-i porniţi ca să viie aici la Divan, ca să li să arate plata ce este să li să dea pentru miia dă cărămidă ce va face şi locul unde este să o facă.

---

* Loc alb în text (pentru număr)

Deci, nici o zăbavă să nu faceţi cu trimiterea acestor cărămidari, ci în cît mai în grab să să afle veniţi aici, cu înştiinţarea dumneavoastră şi cu foaie dă numele lor.

Cărămidari :

70 Vîlcea
15 Argeş
85

1811, april 10

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2357/1811, f. 91 v.

33

1811, aprilie 10

Divanul către judeţele Dîmboviţa, Prahova şi Saac, despre procurarea a 400 000 ocale de var, trebuitoare la construirea de spitale, despre preţul care urmează să fie plătit locuitorilor, despre data cînd are să înceapă transportul

La judeţele ce mai jos să arată,
pentru 400 000 ocă var, dă spitaluri

Văzîndu-să neodihna ce au ostaşii bolnavi, din pricină că nu să află spitaluri bune, cu toată orînduiala ce să cuvine ; la care, nici cele trebuincioase nu să poate întîmpina la vreme : împărţit fiind pă la multe casă, iar mai ales văzîndu-să în cursul anilor trecuţi suma banilor ce s-au cheltuit pentru meremet dă spitaluri au covîrşit cu mult peste ceea ce putea să să cheltuiască ca să să facă osebite spitaluri cu toată orînduiala lor — şi spre odihna bolnavilor ostaşi, şi pentru înlesnirea ţării, a întîmpina cele trebuincioase la un loc. Şi în cea după urmă, lipseşte sumele cele multe dă bani care să cheltuia pă toţi anii la meremeturi, pricinuindu-să greutate şi Vistierii ţării cu răspunderea banilor la acele trebuinţă.

Deci, Divanu socotindu-le toate acestea, şi pentru ca să lipsească o cheltuială ca aceasta, cu sfat dă obşte s-au găsit cu cale ca să să facă acum în vara aceasta — la un loc unde să va alege — spitaluri ca de cinci mii bolnavi.

Dar făcîndu-să chibzuire şi dă materiialuri ce trebuiesc, fiindcă sînt a să face dă zid, urmează trebuinţa şi dă o sumă ocă var, ca să să care din vreme la locu unde are a să face acele spitaluri ; iată, aci la acel judeţ să orîndui cincizăci de mie var. Care var s-au făcut hotărîre ca să să plătească lăcuitorilor miia dă ocă po taleri 12.

Vă poruncim : priimind dumneavoastră porunca aceasta a Divanului, numaidăcît să îndatoraţi toate satele acele, dintr-acel judeţ, ce au meşteşugu facerii varului, ca fieşcare după cuviinţă să înceapă

a-şi face suma varului ce să va îndatora, ca dă la 25 ale următoarii să înceapă a-l căra şi pîn la sfîrşitu lunii lui mai să istovească toată suma, spre a să putea începe la lucru, ca să ia săvîrşire spitalurile pîn-la toamna viitoare, ca să să aşăze bolnavii ce vor fi, într-acele spitaluri.

Dumneavoastră, îndată puind porunca aceasta în lucrare, să să facă urmare cu facerea varului şi căratu lui; pentru care, cu al doilea să va trimite dumneavoastră poruncă unde şi la ce loc să aducă lăcuitorii varu ca să să dăscarce şi dă la cine să-şi ia plata cea hotărît: cîte taleri 12 pă miia dă ocă.

Această trebuinţă să nu o lăsaţi dumneavoastră făr-dă îngrijire, ca să să pricinuiască vreo zăbav, să să dea şi lucrului zăticnire, că atunci veţi plăti grele trepede la mumbaşiru ce să va trimite şi veţi rămînea şi supt răspundere.

Să avem răspunsu dă urmare.

Var, ocă	
200 000	Dîmb[oviţa]
150 000	Prahov
50 000	Saac
400 000	

1811, april 10

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2357/1811, f. 91

34

1811, aprilie 26

Divanul către generalul-maior Städter, despre numărul vitelor mari şi mici care se exportă în Ţara Nemţească

Către Şteter

Cu cinste au priimit Divanul predlojeniia Exelenţii Sale, cu no. 2529, şi s-au văzut cererea ce să face dă către Exelenţia Ta, dă a să face arătare pînă la ce sumă dă vite dă tot felul să trece pă tot anul din Valahiia în Ţara Austriacească.

La care cerere, avînd cinste, răspundem Exelenţii Tale că această neguţătoriie ce să face în pămîntul valahiilor dă către neguţători, însă trec vite în Ţara Austriacească niciodată într-un caral nu poate sta: căci din zilile oblăduirii Domnului Ipsilant, de cînd s-au dat această voie dă a trece neguţătorii vite din Valahiia în Ţara Nemţească, anu cu anu nu s-au potrivit, nici este ştiut cîtă sumă întru adevăr au trecut şi să poate trece dă acum înnainte.

Iar cu tahmin și perilipsis să arată Exelenții Tale că vite mari, adică boi și vaci, pot trece dă la 5 000 pînă la 10 000; i vite mărunte, adică oi, capre i rîmători, pînă la 30 000, poate și 40 000.

Dar după lipsa ce este în țară dă vite, din pricina boalilor ce au fost și este, i după lipsa dă porumb ce au fost și este — cu care să pot a să hrăni și a să îngrășa rîmătorii — niciodată pă curgătorul anu nu este nădejde a trece această sumă ce să arată. Încă putem zice că nici pă jumătate nu o să fie mijloc a eși din țară, din pricinile ce să arată.

Măcar că Divanul văzînd lipsa vitelor ce să urmează în țară, cum și discoliia transporturilor i înplinirea carălor du prin județe pentru trebuincioasele podvezi și angarale, chibzuind din vreme dă a nu să întîmpla vreun cheder mai mare la lipsa carălor, s-au trimis notă Exelenții Tale, da a să popri boii și vacile, a nu mai trece în Țara Nemțească.

Iar vitele mici, adică oi, capre și rîmători, să să sloboază dă a trece, cum trecea și mai nainte.

Ig. Mitr., Radu Golescu, Isac Ralet, Mihail Manu, Vel vist.

1811, april 26

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2356/1811, pag. 277—278

35

1811, aprilie 26

Divanul întărește lui C. de la Porta și G. Bourguignon privilegiul de a extrage cărbuni de piatră și a-i vinde în toată țara, cu împlinirea condițiilor arătate

Dă la întîiu Divan
[către toți dregătorii și cinurile politicești ale țării]

După cererea ce au făcut dumnealor projectorii Carl dă la Porta și Giorgi Burghinion ca să li să dea voie să scoață din pămînt, să lucreze și să vînză cărbuni de piiatră și aici, în Cnejiia Valahii, în Valahiia cea Mare și cea Mică; văzîndu-să la mîna numiților și un hrisov al Mării Sale Domnului Alecsandru Moruz, dat lor în Iași, la leat 1806; socotindu-să pă lîngă aceasta că acest project, puindu-să în lucrare, poate să fie dă folos obștii, căci cînd să vor arde cărbuni dă aceia dă piiatră, să face iconomie lemnilor și păstrare pădurilor, din care acum să arde napristan și lemne și cărbuni și să pune în urmarea și rodirea lăcuitorilor acestui Prințipat o aducere a pămîntului, care zace în zadar în mațile sale, necăutată și nemetahirisită, și care știm că în alte locuri să metahirisesc și este un izvor dă industrie și dă alișveriș lăcuitorilor și deschidere dă venitu mo-

șiilor și mai ales fiindcă pentru acest project al numiților au venit la Divan arătare dă la Exelenția Sa domnul sfetnic dă taină senatoriul și Prezedent Divanurilor Krasnomiloșeevici, dată prin pred. Exelenții Sale domnul Viță-prezedent ghenăral-maior i cavaler Șteter, dă la mart 29, cu no. 1904.

Deci, Divanul, închipuindu-să la coprinderea aceștii predlojenii, i la a hrisovului dă mai sus-numit, i la cartea deșchisă ce s-au văzut că s-au dat numiților dă către Exelenția Sa domnul senator Krasnomiloșeevici în Iași, dă la mart 11 a următoriului an, pentru a avea voie să scoață din pămînt, să lucreze și să vînză cărbuni dă piiatră în Moldaviia, au dat mai sus-numiților prozectori Carl dă la Porta și Giorgi Burghinion, cu întărirea celor mai mari stăpînitori, voie și slobozeniie pentru scoaterea, lucrarea și vînzarea cărbunilor dă piiatră în toată Cnejiia Valahii cei Mari și cei Mici, cu aceste condiții, adecă:

1-iu. Acest fel dă voie, slobozenie și pronomion ca să scoață cărbuni dă piiatră, să-i lucreze și să-i vînză, să dă numai numiților prozectori Carl dă la Porta și Giorgi Burghinion, și nimunuia altuia. Și oricare să va îndrăzni, fără a numiților prozectori învoială, să facă asemenea, va fi supt grea răspundere. Această însă voie și pronomion pentru cărbuni dă piiatră să dă numiților nu în mai îndălungat soroc, ci numai dà zece ani, precum să coprinde în numitul hrisov al Domnului Muruz, sau pînă la acea vreme cînd stăpînirea cea înaltă va voi să facă într-această Cnejie orînduială și să puie în lucrare pravilile rosești pentru acest fel dă fabrice i pentru băile dă metaluri.

Osebit această voie și pronomion ce s-au dat numiților în mai sus-arătatu soroc, va avea întreagă tăriia și puterea sa, cînd și numiții, dăspre partea lor, nu vor lenevi acest lucru, ci vor pune silință ca, pînă în cursul unui an, să facă începere; și cel mult pînă la sfîrșitu dă doi ani vor avea pusă în urmare scoaterea, facerea și vînzarea cărbunilor dă piiatră. Iar după trecerea sorocului dă mai sus, stăpînirea va face orînduială pentru pronomionu acest al cărbunilor dă piiatră în ce chip să să urmeze.

2. Numiților prozectori vreun ajutor în bani, dă la Divan sau dă la Vistierie, sau vreo despăgubire la cheltuielile lor, nu are să li să dea, nici ei să fie volnici a cere. Dar acest ajutor, ce să coprinde în mai sus-numitul hrisov domnesc să li să dea fără înpotrivire și să fie numiții volnici totdeauna a-l cere. Adică: oamenii ce-i vor avea prinși în lucrul cărbunilor, cîți vor fi oameni streini, născuți din altă parte, iar nu dă aici, și nu vor fi puși în birul țării, sau între alte bresle dă ale Vistierii, să nu să supere nici dă bir, nici dă angarii, dar, ca să fiie știuți Vistierii acei oameni, cîți și cine sînt, să-i dea în scris, raportuind totdeauna cînd va tocmi alții noi sau cînd va da drumul celor ce i-au avut prinși în slujbă. Asemenea și carăle cu boi, i căruțele cu cai, i argații ce vor fi chiar ale numiților, cumpărate de dînșii înșuși pentru trebuința căratului cărbunilor (iar nu și cele ce vor fi ale lăcuitorilor și tocmit, numai, de dînșii) să nu să supere nicidăcum la podvoade și angarale.

3. Veriunde va voi numiții projectori să facă cercare dă a găsi cărbuni dă piiatră, să fie volnici cu a lor cheltuială a face, fără a li să înpotrivi stăpînii moșiilor, cine vor fi : ori mănăstiri, sau boeri, sau neguțători, dar însă fără a face și numiții prozectori cea mai puțină stricăciune la acea moșiie unde vor face cercarea.

Cînd după ce vor face cercare nu vor găsi nimic, atunci să fie negreșit și fără nici o pricinuire îndatorați să astupe gropile la loc și să îndrepteze tot fără a lăsa, precum s-au zis, a să pricinui cea mai puțină stricăciune moșii.

Iar cînd vor găsi urmă și cărbuni dă piiatră, atunci să să tocmească întîi cu stăpînii moșii pentru plata cu care să va învoi să-i mulțumească. Și făcînd zapisu cu acei stăpîni, după izvodu ce să va publicarisi dă către Divan prin isprăvnicatu județului, atît dă mulțumita lui, cît și că nu-i va face nici o stricăciune la moșie. Apoi, după ce să va face învoire și așăzămînt cu stăpînul moșii, să înceapă a pune în urmare scoaterea și lucrarea cărbunilor. Și la lucrarea cărbunilor să nu strice nicidăcum din lemnul cel trebuincios pentru cherestele, cum și pentru lemnile ce vor cheltui du prin păduri la a lor trebuință, să să învoiască mai întîi cu stăpînii moșiilor, adică a pădurilor, plătindu-le havaetul cel obicinuit sau după cum să vor învoi cu dînșii. Și cînd vor avea trebuință a muta ocnile dă cărbuni dă la un loc la altul, să fie datori să astupe cu cheltuiala lor acele gropi părăsite, spre ferire dă întîmplîtoarele primejdii și spre a nu rămănea stricăciune făcută la acea moșie.

4. Pentru voia aceasta și pronomion ce să dă numiților în mai sus-numitul soroc, cu depărtare a fieșcăruia alt, să fie numiții îndatorați a da totdeauna haznelii sau stăpînirii locului a zecea parte din cărbunii ce vor scoate și vor lucra. Și această a zecea parte să o dea dă la gura gropilor dă unde îi vor scoate, atît din cei arși, cît și din cei nearși, ce-i va lucra la gura gropii. Iar căratu zeciuelii ce să va da, să fie cu cară ale stăpînirii. Și să dea această zeciuială ori natură, sau dă va voi stăpînirea bani, plătindu-i în bani, după prețul cu care va umbla cărbunii acolo în fața locului. Și, pentru ca să nu fie vreo bănuială dă vreo viclenie sau tăinuire, să li să petreacă catastișele cu găitane, a cărora foi să fie nemerite și să să pecetluiască cu pecetea Divanului. În care catastih să fie numiții datori a trece, în toată vremea, atît suma cărbunilor ce vor scoate, i a celor ce vor lucra, cum și a celora ce vor cheltui ori vînzîndu-i pă loc, sau trimițîndu-i în altă parte, ca, cînd va fi să să facă cercetare, să să găsească îndată cîtă sumă au scos, iar suma ce să va găsi tăinuită și netrecută în catastih, a fieșcăruia gropi, să să confiscuiască.

5. De să va întîmpla ca numiții prozectori, ori în vremea cînd vor face cercare a găsi cărbuni dă piiatră, sau în vremea cînd vor scoate cărbuni dă piiatră, să dea peste vreo vînă dă vreun madem, atunci numiții, nefăcînd mai mult vreo lucrare la acel loc, să dea numaidecît cu într-adins trimis știre atît ispravnicilor județului, cît și Divanului. Și ispravnicii județului luînd și pă de o parte întregi măsurile lor, ca nimeni să nu facă la acel loc mai multă lucrare, într-același ceas vor înștiința și ei numaidecît Divanului, iar Divanul

va face îndată ştire celor mai mari stăpînitori, ca să dea hotărîrea lor la aceasta.

6. Scoaterea şi vînzarea acestui fel de cărbuni afară din hotarăle Cnejii aceştiia, în stăpînire streină, este dă tot oprită. Şi cînd numiţii projectori vor urma înpotrivă, vor fi supt răspundere. Iar sînt volnici a scoate şi a vinde aici înăuntru ţărilor Valahii şi Moldavii, şi în Rusiia şi nicăiri alt.

Pă aceste mai sus-arătate ponturi, pentru care au dat şi numiţii projectori legătură la Divan că le vor păzi întocmai, le-au dat Divanul printr-aceasta numiţilor voie, slobozeniie şi pronomion, cu dăpărtare a fieşcăruia altuia, ca să scoaţă, să lucreze şi să vînză, în mai sus-numitu soroc, cărbuni dă piiatră, în arătatele dă mai sus locuri.

Drept aceea, fiindcă acest lucru cînd să va pune în lucrare, este dă mare folos obştii, precum aceasta să vede în faptă din pilda altor ţări şi înpărăţii, căci nu numai că să face precum s-au zis mai sus iconomie pădurilor, ce pot folosi la alte lucruri trebuincioase, dar şi că să scoate şi să aduce spre metahirisis un project nou şi mult trebuincios la viaţa oamenilor, care project pînă acum în zadar au zăcut ascuns în mlădiţele pămîntului.

Pentru aceia, numiţii projectori, fiindcă ei au scornit întăiaş dată acest dă folos project, sînt a fi apururea supt ocrotirea stăpînirii şi să recomandarisesc dă către Divan la toţi dregătorii şi la cinurile politiceşti ale aceştii Cnejii, poruncind Divanul ca nu numai să nu li să facă vreun val şi supărare înpotriva acestor ponturi, ci dă vreme ce numiţii, puind projectul lor în lucrare, sînt pricinuitori dă bine într-acest Prinţipat, să fie respectarisiţi dă toate dregătoriile şi cinurile. Şi să li să păzească întocmai pronomionu acest, ce li s-au dat după noima hrisovului domnesc şi cu întărirea celor mai mari stăpînitori. Şi să li să facă apururea pravilnica apărare şi ajutoriul ce vor avea dă trebuinţă, păzind asemenea şi numiţii ca să nu să facă nici odinioară vreo înpotrivă urmare, nici catahrisis la acea voie, slobozenie şi pronomion ce li s-au dat, precum prin legătura ce au dat către Divan, supt iscălitura lor, s-au legat. Iar pentru comănzile osteneşti, ca şi dăspre partea lor, să nu să facă numiţilor projectori vreo asuprire, iar mai vîrtos ca să nu li să ia carăle cu boi sau căruţile cu cai ce vor fi chiar ale lor, precum s-au zis mai sus, cu care au să-şi transportarisească cărbunii şi să-şi facă trebile cărbunăriilor, nici să le facă vreo supărare la marfa lor dă cărbuni, nici oamenilor ce-i vor avea prinşi în lucrul cărbunilor, oameni care nu vor fi avînd, precum s-au zis mai sus, nici o pricină dă încurcătură. Şi ca, cînd li să va face dă către niscaivaşi din ostaşi vreo supărare sau asuprire, să li să facă pravilnică dăspăgubire şi îndăstulare dăspre partea celor vinovaţi; pentru aceasta, cei mai mari comandiri osteneşti vor binevoi a da numiţilor la mînă trebuincioasele cărţi dăschise, dă apărare.

Ig. Mitr., Radu Golescu, Isac Ralet, Mihai Manu, Vel vist.

1811, april 26

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2356/1811, pag. 270—275

36

1811, aprilie 27

C. de la Porta și G. Bourguignon către Divan, despre obligația pe care și-o iau de a respecta întocmai condițiile privilegiului obținut pentru exploatarea și vînzarea cărbunilor de piatră

Către Divan

Noi în jos-iscăliții, ne legăm printr-acest zapis ce-l dăm la slăvitu Divan, că pentru voia, slobozenia și priveleghiul ce, cu dăpărtare a fieșcăruia altul, ni s-au dat, ca să scoatem și să lucrăm spre vînzare și în Cnejiia Valahii cărbuni dă piiatră.

Noi, dăspre partea noastră, vom păzi acele condiții toate cu care ni s-au dat această voie, care condiții ni s-au făcut și ni s-au dat dă către slăvitu Divan al Cnejii Valahii la apr. 24, cu leat 1811, și să coprind în 6 ponturi.

Și vom urma la toate întocmai după coprinderea lor; numai și stăpînirea, dăspre partea sa, să binevoiască a le păzi. Iar cînd ne vom abate cu urmarea cît dă puțin dă acele condiții, urmînd înpotrivă sau nepăzindu-le, atunci să fim învinovățiți și să perdem voia aceasta și priveleghiul ce ni s-au dat. Și, pentru desăvîrșită încredințare, am adeverit cu însuși iscăliturile noastre.

În București, 1811, apr. 24.

Carl de la Porta & I. G. Bourghignon.

1811, april 27

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2356/1811, pag. 275

37

1811, mai 6

Divanul către ispravnicii județului Argeș, despre cererea boierilor piteșteni de a li se încuviința un tîrg săptămînal, cu obor de vite, scutit de vamă, la marginea orașului, pe moșia mănăstirii Cotmeana

La ispravnicii ot sud Argeș

O seamă dă boerii din orașu Piteștii, dinr-acel județ, prin jalbă către Divan au făcut arătare că într-acest oraș înmulțindu-să norodu, apururea pătimesc dă cele trebuincioase ale hrănii i dă altele; și cum că această lipsă cu alt nu să poate îndrepta spre îndăstulare, făr-dă numai cu tîrgul dă afară — cu obor dă vite — următori pă toată săptămîna, precum și alte orașe să urmează. Și spre înbivșu-

gare dă zahirea și dă alte multe trebuincioase, a putea găsi orășenii cu înlesnire cele ce vor avea trebuință. Rugîndu-să ca tîrgul ce să face vineri într-acest oraș numai dă adunătură dă oameni, să să facă tîrg următor pă toată săptămîna cu obor dă vite i dă zahirea și dă verice altă trebuință lucruri — din susu orașului, pă moșiia sfintei mănăstiri Cotmeanca dintr-acel județ, fiind loc slobod.

Și la acele lucruri dă ale mîncării ce să va aduce, vamă să nu să ia.

După care jalbă, Divanu poruncește dumneavoastră : cît pentru vamă, nu să poate a nu să plăti, căci acea orînduială este hotărîtă numai pentru Tîrgu dă Afară ce să face la politiia Bucureștilor, iar nu și pă la alte tîrguri du pă afară.

Ci fieșcare, ce va aduce dă vînzare să urmeze a-și plăti vama, după catalogul ce este dat dă la Divan vameșilor.

Iar pentru ca să să facă tîrg pă moșiia Cutmenii, să cercetați dumneavoastră ce sat și moșie sînt pă-n prejur pă acolea, pă care au obicei dă fac tîrguri — și acele tîrguri în care zile să face pă săptămînă.

Și să înștiințați Divanului adevăru ; precum și pentru moșia Cutmenii : să arătați cîtă diiastimă are dă orașu Piteștii.

Și atunci veți lua dumneavoastră poruncă dă urmare.

1811, mai 6

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2357/1811, f. 133

38

1811, mai 20

Contractul încheiat de Divan cu trei meimarbași, pentru repararea și întreținerea cișmelelor din București, prevăzînd îndatoririle și privilegiile acestora ; extras

[. . .] 1. Fiindcă precum să arată mai sus este trebuință dă o multă cheltuială a să pune acum îndată la destuparea drumului apelor ce urmează dă la Crevedia i Ciocănești, unde este matca apelor, și pînă aici în București, cu cumpăratu din nou materialurilor celor trebuincioase i lucrul meșterilor și alte cheltuieli, precum și aici în București dă la o cișmea pînă la alta, pentru toate dar aceste cheltuieli, să ni să dea acum înainte taleri 24 000 și noi cu acești bani să avem a le săvîrși toate. Iar afară dă acești bani, altceva nu are să ni să mai dea, decît numai leafa pă toată luna și scutelnicii ce mai jos să arată.

2. Dă acum dă la zi întîi ale aceștii luni mai, să înceapă a ni să da leafă cîte taleri 400 pă fieșcare lună dă la epitropia obștirilor ; care această leafă să ni să urmeze dă-a pururea, drept sim-

bria oamenilor şi alte următoare cheltuieli trebuincioase [...], pă vară şi pă iarnă, în toată curgerea vremii dă 15 ani.

3. Să ni să dea dă la Vistierie lude 40 scutelnici, însă 20 dintre dajnicii Vistieriei; din care aceşti 20, fiindcă 12 sînt făcuţi, pentru 8 ce sînt lipsă să ni să dea acum cu scăzămînt dă lude, a-i face aici într-acest judeţ Ilfov, prin satele ce cad pă drumul apii, pentru că sînt trebuincioşi pururea, a fi în lucrarea cişmelilor, fiind diastimă dă 5 ceasuri dă la matca apii şi pînă aici. Iar ceilanţi 20 să ni să dea din oameni făr-dă pricină dă dajdie [...], nesupăraţi la nici un fel dă podvezi şi angarii. Căci dintr-aceştia unii au să fie olangii, zidari şi ulieri, ca să poată a-şi săvîrşi slujba. Şi dă la aceşti scutelnici bani să nu li să ia, ci să fie toţi în slujba cişmelilor.

4. Noi şi cu şapte oameni ai noştri cişmegii meşteri, pă cari avem a-i ţinea cu simbrie dă la noi, pentru lucrul apii, să fim nesupăraţi întru nimic, ca şi ceilanţi scutelnici.

5. Să avem dă acum înainte toate privelegiurile şi milile acele ce au avut şi cei mai dinainte noastră suiulgibaşi după hrisoavele domneşti.

6. Toate acele cişmele dă mai jos arătate, pînă la luna lui octomvrie a acestui leat să fie drese, săvîrşite şi cu curgere îndăstulată dă apă, afară din cele doă cişmele ot Tîrgul dă Afară, care acestea să le dăm gata în primăvară [...] Ne legăm şi noi printr-acest contract ce-l dăm la slăvitul Divan, ca să ţinem aceste 17 cişmele ce mai jos anume să arată, în 15 ani dă acum înainte [...], meremetul şi curăţenia lor şi dăstuparea dă apă la toate aceste cişmele, a le ţinea, a le căpui cu a noastră cheltuială [...]

Necula, meimarbaş; Costandin, proin meimarbaş;
Paraschiva, meimarbaşa

Cişmelile anume:

[1] 1 la chioşcul Domnului Mavrogheni
[2] 1 la Biserica Albă pă Pod Mogoş
[3] 1 la Episcopia Rîmnic
[4] 1 la curtea Vist. Filipescu
[5] 1 la dumnealui Vornicu Isac Ralet
[6] 1 la dumneaei Vorniceasa Catinca Greceanu
[7] 1 la dumnealui Vist. Ioan Moshu
[8] 1 la răpos. Vornic Cîmpineanu
[9] 1 la mănăstirea Colţii
[10] 1 la dumnealui Ban Costache Ghica
[11] 1 la dumnealui Vornic Grigore Ghica
[12] 1 la Sfîntu Sava
[13] 1 la Vorniceasa Zmaranda Filipeasca
[14] 1 la Vornic Ştefan Văcărescu
[15] 1 la răpos. Ban Racoviţă
[16—17] 2 la Tîrgul dă Afară
[Total] 17.

1811, mai 20

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2356/1811, pag. 336—337 şi 344—346

39

1811, mai 27

Divanul către generalul-maior Städter, despre cheltuielile făcute la Craiova pentru păcură

Către Şteter

Dumnealui Vornicul Manolache Lahovari, întîiu-otcîrmuitor al Divanului Craiovii, înştiinţează Divanului că au cheltuit pă april şi mai, pentru păcura ce s-au cumpărat dă trebuinţa masalalilor cfartirurilor Exel. a gheneralilor şi a Comandantului dă acolo, taleri 483. Pentru care, să face Exelenţii Tale arătare, ca să binevoieşti a slobozi plata acestor bani dă la Vistierie.

Radu Golescu, Isac Ralet, Mih. Manu, Vel vist.

1811, mai 27

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2362/1811, pag. 107

40

1811, mai 29

Divanul către generalul-maior Städter, despre cheltuielile făcute cu construirea podului la Sadova, pe apa Jiului

Cheltuiala ce s-au făcut pentru facerea podului ce din poruncă s-au făcut stăpînitor pă apa Jiiului, drept Sadova — cum în jos să arată :

Tl.	B.	
4 842	—	pentru 1 076 ocă zmoală, ocaua po taleri 4, bani 60*
2 835	—	pentru 3 150 ocă fier, ocă po parale 36
2 687	60	pentru 50 meşteri ce au lucrat la pod şi în pădure la cioplitu cherestelii, în 43 dă zile, pă zi cîte parale 50
3 600	—	pentru 24 000 ocă porumb, ce s-au cumpărat ocaua po parale 6, pentru 200 salahori ce au tăiat în pădure cherestelile cele trebuincioase
168		pentru doă calfe, ce au lucrat la pod în 42 dă zile, pă zi cîte taleri 2 dă om.
14 132	60	

Manolache, Vornic

1811, mai 29

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2356/1811, pag. 369

* În text se adaugă : „adică po taleri 4"

41

1811, mai 30

Divanul către generalul-maior Städter, trimițîndu-i socoteala banilor cheltuiți de Vistieria țării pentru construirea podului de la Rușciuk, în urma poruncii primite

Către Șteter

După predlojenia Exelenții Tale, dă la 10 ale aceștii luni, cu no. 3200, să trimite Exelenții Tale socoteală anume dă toți banii ce s-au dat și s-au cheltuit în trebuința podului ce s-au făcut la Rușciug, pă apa Dunării, dă trebuința oștirilor înpărătești. Și să adună toată suma banilor taleri 65 619, bani 99 ; și dă hotărîrea ce va face Exelenția Sa mai marele Comandir al armii pentru plata acestor bani, să roagă Divanul să aibă răspuns dă la Exelenția Ta.

Ig. Mitr., Sovetnic Loghinov, Radu Golescu, Isac Ralet, Vel vist.

Banii ce s-au dat și s-au cheltuit dă la Vistieria Valahia, pentru podu ce din poruncă s-au făcut la Rușciug, peste apa Dunării, dă trebuința oștirilor înpărătești

Tl.	B.	
5 462	60	plata meșterilor dulgheri, calafacii și meșteri țigani prin dumnealui polcov. Magdinkov, însă:
7 797	60	plata dulgherilor ce s-au trimis dă aici, însă:
250	—	la 10 cușnițe meșteri țigani pă 10 zile, dă la 19 april pînă la 28, po taleri 2
12 241	15	plată dă materialuri, însă:

Detaliu pentru 5 462 60:

Tl.	B.	Lude		
2 375	—	50	dulgheri pă 19 zile, dă la 12 apr. pînă la sfîrșit, pă zi cîte taleri	2,60 *
950	—	20	calafacii, pă 19 zile, pă zi cîte taleri . .	2,60
2 137	60	45	țigani herari dă la 15 cușnițe, ipac pă 19 zile [cîte taleri]	2,60
5 462	60			

Detaliu pentru 7 797 60:

Tl.	B.			
4 500	—	la 100	dulgheri pă 18 zile, dă la 11 april pînă la 28 april	2,60
2 000	—	50	dă la ghenar pă 16 zile, dă la 13 ale lui april pînă la 28	2,60
1 237	60	45	dulgheri pă 11 zile, dă la 18 april pînă la 28	2,60
60	—	12	dulgheri pă 2 zile, dă la 28 april pînă la sfîrșit	2,60
7 797	60			

Detaliu pentru 12 241 15:

Tl.	B.	
1 875	—	la 150 puduri rușină, pudul po taleri 12, parale 20
1 800	—	la 150 puduri groasă

* Aici și în calculele de mai jos trebuie avut în vedere că talerul nu era subdivizat în 100, ci în 120 bani.

Tl.	B.		
280	—	la 35 şi 1/2 puduri zmoală ralǎ	8
3 000	—	la 250 puduri catran	12
560	—	la 70 puduri zmoalǎ	8
4 726	15	plată dă fier şi cuie, însă :	

2 475		la 300 şi 1/2 puduri fier, pudul po taleri 8, par. 10
290		la 20 şi 1/2 puduri oţel, pudul po taleri 14, par. 20
680		la 35 000 cuie
726	15	la 100 puduri, 6 funţi her
555		la 30 000 cuie hier, mia po taleri 18,60
4 726	15	

Tl.	B.	
7 450	—	frînghii şi cînipă, însă :
		2 250 pentru 10 000 stînjeni frînghii groase
		5 200 la 200 puduri cînipă, pudu po taleri 26
		7 450
6 970		ce s-au dat cu doă predlojenii ale Exelenţii Sale Viţe-prez.[...]
264		pentru 4 cazane în ocă 44, ocaua po taleri 6
47	24	pentru 4 puturi seu dă oaie
50		„ 25 piei dă oaie, po taleri 2
40		„ 200 gǎleţi dǎ 3 vedre, una po parale 10
75		„ plata la 5 cară, ce s-au trimis cu fiarăle şi calabalîcurile dulgherilor dă aici din Bucureşti la Ruşciug
51		cheltuiala corierilor ce au mers şi au venit dă la Ruşciug la Bucureşti pentru trebuinţa podului
150		care bani s-au dat polcovnicului Dumitrache Zaroiane, ce au fost la Giurgiu orînduit spre primiirea cherestelii
16 198		pentru 4 628 scînduri dă brad, una po taleri 3,60
7 357		plata cherestelii ce s-au teslimatisit la orînduitul loc [...]
1 206		pentru 603 cetferte, po taleri 2
65 619	99	

1811, mai 30

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2356/1811, pag. 370

42

1811, iunie 26

Divanul către generalul Städter, Vice-prezident, despre tulumbele, caii şi oamenii care slujesc în Bucureşti la stingerea incendiilor, cu arătarea cheltuielilor

Către Şteter

La predlojenia Exelenţii [Tale] dă la 17 ale următoarii, supt no. 4476, are Divanul cinste să arate :

Cît pentru a alege Exelenţia [Ta] 27 cai din caii dă pripas, ce sînt trimişi du pă la ofiţeri aici în Bucureşti, Divanului i să pare că această

sumă dă cai este mai mult decît trebuința. Pentru că tulumbele pentru stingerea focului sînt 8, însă acestea ce s-au cumpărat din nou, afară din cele dă mai·nainte, care să află în slujbă fiind zdravene, care aceste tulumbe își au și caii lor.

Și orînduindu-să pentru fieșcare tulumbă din cele noă cîte un cal, este trebuință dă 8 cai. Orînduindu-să și la fieșcare tulumbă cîte o saca cu un cal, afară însă din sacalile sacagiilor politii, carii la întîmplare dă foc sînt datori să alerge cu sacalile lor și să dea ajutor, fac alții 8 cai, iar peste tot 16. Acești cai numai sînt trebuincioși.

Și pentru hrana lor în vreme dă iarnă, Divanul socotește ca să orîndueşti Exelenția [Ta] a li să da numai fînul cel trebuincios dă la magazia fînului din București, cîte o jumătate dă pud pă zi pentru fieșcare cal.

Pentru tulumbe, Divanul socotește că sînt dă ajuns 8, acelea adică pentru care s-au dat din Vistierie bani ca să să cumpere, și din care 4 au și sosit aici, iar celelalte 4 să așteaptă să viie dă la Kiov.

Așa dar, bine au hotărît Exelenția [Sa] domnul senator, ca să nu să mai cheltuiască și alți bani, taleri 1 200, pentru dregirea a doă tulumbe ce sînt vechi, nefiind atît dă trebuincioase și nepăzindu-să cu aceasta iconomie la cheltuielile Vistierii. Iar pentru taleri 2 895 ce să poruncește în predlojenia Exelenții [Tale] a să da pentru dregirea instrumenturilor dă foc, să roagă Divanul Exelenții [Tale] ca să binevoești a-i arăta ce instrumenturi sînt acestea și ce dregire are să li să facă, fiindcă această sumă dă taleri 2 895 să pare cam multă.

Asemenea și pentru leafa ce orîndueşti Exelenția [Ta] a să da pă lună taleri 405 la 27 oameni, ce au a să orîndui la tulumbe și sacale, facem Exelenții [Tale] cu cinste arătare că pentru tulumbe și sacale sînt slujitorii spătărești și ai agii, oameni orînduiți din vechime și însărcinați cu această slujbă, pentru care să scutesc de dăjdii și angarale. Și pentru aceea, socotește Divanul că nu va face trebuință a să orîndui și alți oameni și a li să plăti și leafă po taleri 405 pă lună.

Iar dă va fi trebuință și dă alți oameni, pentru că s-au înmulțit tulumbele cu cele ce au venit dă la Kiov, vei binevoi Exelenția Ta a face arătare Divanului de cîți oameni mai face trebuință peste cei care să află acum, ca să orînduiască Divanul a să face și aceia tot du prin mahalalile politii Bucureștilor, tot cu chipul precum sînt și ceilanți vechi.

Ci Exelenția Ta, la aceste arătări ale Divanului, vei binevoi să dai hotărîre după cuviință.

Ig. Mitr., Radu Golescu, Isac Ralet, Mih. Manu, Vel vist.

1811, iunie 26

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2362/1811, pag. 104—105

1811, iulie 20

Divanul către generalul-maior Städter, despre privilegiile de care s-au bucurat în trecut locuitorii veniți din Transilvania, despre dările pe care le plăteau, despre desființarea acestor privilegii și urmările suferite de țară, cu propunerea de a se reveni la vechile privilegii, indicîndu-se dările pe care acești locuitori să le plătească, dijma pe care să o dea și claca pe care să o facă stăpînului de moșie și propunîndu-se ispravnici și sameși pentru birul acestora, aleși dintre „ungureni"

Către Șteter

Are Divanul cinste să arate Exelenții Tale cele dă mai jos.

La leat 1765, mai nainte dă răzmirița ce au avut prea puternica Inpărăție cu Poarta otomanicească, țara Valahii, precum este știut, nici a 10 parte nu era lăcuită.

În urmă, după încheierea păcii, orînduindu-să Domn și stăpînitor aceștii țări Alecsandru Vodă Ipsilanti și văzînd pămînturile țării cele mai multe nelăcuite și socotind mijloacele cele cuviincioase cu care s-ar putea înmulți popolațion, au găsit dă trebuință a da voie și slobozenie ca să vie din streinătate i din eparhiile vecine oricîte familii vor vrea, ca să lăcuiască în pămîntul țării, cu așezămînt într-acest chip.

1. Oricîte familii vor veni, să fie nedajnice și apărate dă verice dare și cerere, în soroc dă 6 luni.

2. După înplinirea sorocului, să-i așaze la bir. Și birul lor era hotărît dă la taleri 4 pînă la taleri 8 pă an o familie. Și aceștiia să-i răspunză dă doă ori într-un an, adică un cîștiu la Sf. Gheorghe și celălant la Sf. Dimitrie. Acest bir dă taleri 8 au curs până la o vreme; iar la urmă s-au făcut 12 și răspundea dă 3 ori pă an, adică la fieșcare patru luni cîte taleri 4. Și să urca birul lor peste tot într-un an pînă la taleri 45 000.

3. Asupra lor să orînduia ispravnici după întărirea Domnilor: unul în Valahia Mare și altul în Valahia Mică; și să numea ispravnici dă ungureni. Și, pentru a lor simbrie, lua dă la acele familii răsură la leu cîte 4 parale. Și afară dintr-acest bir, alt nimic nu mai da peste an, fără numai, la leat 1788, în domnia Domnului Mavrogheni, avînd iar Poarta otomanicească război cu Austria și oștirile turcești fiind multe în țară, s-au cerut și dă la ei ajutor dă oi, cu preț hotărît, și cară de posluşanie, după a lor putere.

4. La leat 1789 și 1790, după ce au venit armia austriacească în țară, văzînd Comandirul dă atunci al oștirilor austriacești mulțimea familiilor ce au fost venit din năuntru din Transilvania și socotind că cu acest mijloc poate să să tragă cu lăcuința în pămînturile dă aici cele mai multe familii din Transilvania și din Țara Ungurească, au vrut ca să rădice toate acele familii dă aici și să le ducă iarăș înnapoi. Dar nevrînd acelea a să întoarce înnapoi, s-au dat la bir cu lăcuitorii țării înpreună. Și așa, dă atunci s-au stricat această orînduială a lor

şi au lipsit şi venirea lor spre a lăcui supt ocrotirea stăpînirii. După aceasta, să arată acum paguba ce s-au pricinuit la veniturile Vist, cu stricarea acestora :

a) Că după ce s-au stricat această orînduială, văzînd că le este cu greu şi neputînd să plătească bir, să dea şi cară dă podvezi, de rînd cu lăcuitorii ţării, au început a să înpräştia fieşcarele pă unde au putut, făcîndu-să unii posluşnici, iar alţii sudiţi, în cît mai toţi au eşit din bir. şi prea puţini dintrînşii să fi rămas la bir cu lăcuitorii ţării.

b) Oricîte familii vin acuma din năuntru, văzînd că dăspre partea stăpînirii nu au nici o umbrire, să fac sudiţi şi să apără atît dă bir, cît şi dă podvezi ; şi aşa, Vistieria nu vede dă la ei nici un folos.

c) Văzînd lăcuitorii ţării pă aceşti oameni streini ce vin din năuntru, că petrec în odihnă şi nesupăraţi dă nimic, fug din satele lor şi să duc de să amestecă şi ei cu dînşii. Şi cu aceasta, nu puţină slăbiciune şi dărăpănare să aduce judeţelor. Apoi, şi totdeauna are Divanul dispută cu consulaturile lor, pentru că necurmat vine pă toată zioa înştiinţări du pă la judeţe, că cutare lăcuitor birnic al ţării s-au făcut sudit, sau că vechilii consulaturilor ce sînt pă la judeţe fac cerere dă la ispravnici ca să le dea pă cutare om, fiindcă este ungurean venit din năuntru şi altele multe asemenea.

Pentru ca să lipsească dar acest confuzion — iar mai bine a zice catahrisis — spre îndreptare găseşte Divanul cu cale ca să să pue iar la orînduiala dintîi ; şi va fi cu folosu ţării şi al Vistierii, cu aşăzămîntu după cum în jos să arată :

1. Oricîte familii va veni din năuntru, să fie nedajnice 6 luni, pînă îşi vor face case din lăcuinţă şi pînă îşi vor face arături şi semănături de hrană.

2. După acest soroc, să să aşaze la bir, dă la taleri 12 pînă la taleri 24 o familie pă an, adică îndoit de cît ceea ce da mai nainte. Pă lîngă aceasta, să plătească şi răsură la leu 4 parale ; şi nu le va fi cu greu, căci ei acum plătesc la stăpînii lor cari le dă sudiţia, şi pînă la taleri 50 pă an. Şi să fie apăraţi dă cară, dă podvezi şi dă alte cereri. Şi banii birului să-i răspunză dă 3 ori pă an.

3. Cîte familii vor veni dă acum înnainte, să nu să amestice cu lăcuitorii ţării, nici să să aşaze cu lăcuinţa presăraţi prin sate, ci să să aşaze dă o parte, făcîndu-şi case dăosebite, în care să lăcuiască numai ei şi oameni dă ai lor, ce vor veni din năuntru. Iar cei vechi cari vor fi în bir din vechime, aceia să rămîe fieşcarele pă la locurile care să află ; căci de va fi a li să da voe ca să iasă din bir şi să să înpreuneze cu cei noi, să face amestecătură.

4. Pă la locurile şi moşiile ce să vor aşaza cei noi, să dea stăpînului moşii dijma şi claca cea obicinuită din vechime, a pămîntului, atît din semănături, cît şi din pomi, legumi şi livezi de fîn ; vin, rachiu sau bere să nu fie slobozi să vînză fără ştirea stăpînului moşii, după cum s-au urmat şi mai nainte.

5. Să să orînduiască doi ispravnici : unul în Valahia Mare şi altul în Valahia Mică — şi să să numească ispravnici dă ungureni, ca şi mai nainte. Ei să strîngă birul, ei să încheie socoteala cu Vistieria, dînd catastih anume la Vistierie dă numele lor. Fieşcare ispravnic

să-şi aibă sameşu lui i doi logofeţi scriitori, toţi cu plată dă leafă: însă un ispravnic pă lună taleri 400, sameşul taleri 60 şi logofeţi po taleri 30 fieşcare pă lună. Şi această leafă să o ia pă fieşcare lună din banii ce vor strînge du pă bir şi să-i arate la socotelile ce vor încheia cu Vistieria.

6. Aceşti oameni streini să să ferească a nu priimi prin satele lor lăcuitori dă ai ţării, du prin alte sate ce vor fugi; ci, pă care va vedea din lăcuitorii ţării venit din satul lor, pîrcălabu să fie dator să-l arate la ispravnic. Şi ispravnicul dă ungureni să înştiinţeze pă ispravnicii din judeţul acela, dă la care va fi dosit acel lăcuitor, ca să trimiţă să-l ia şi să-l ducă înnapoi la urma lui.

Această orînduială fiind dă folosul ţării şi al Vistierii, găsindu-să cu cale şi dă către Exelenţia Ta, să va da hotărîre şi întărire a să pune în lucrare.

Ig. Mitr., Isac Ralet, Mihai Manu, Vel vist.

1811, iulie 20

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2362/1811, pag. 162 şi urm.

44

1811, iulie 31

Intîiul Divan către toţi ispravnicii din judeţe şi către toţi cinovnicii Divanului Ţării Romîneşti, despre înlesnirea şi ajutorul pe care trebuie să-l dea „Ober-ghiter-ului Fervalter" Eichfeld şi celor trei cinovnici care-l însoţesc, „Ghiter-fervalter" Garpinski, „Behvaren" Cozin şi „Unterţeiger" Laptev, la cercetarea pe care aceştia o fac pentru a descoperi zăcăminte de fier, aramă, plumb, argint, aur, mercur, precum şi orice alte zăcăminte, ca sare, pucioasă, cărbuni, păcură

De la Întîiu Divan,
către toţi dumnealor ispravnicii din judeţile Valahii i
către toţi dă obşte cinovnicii Divanului Valahii,

După prea-înnaltă a înpărăteştii sale măriri sfîntă poruncă trimiţîndu-să şi aici, în pămîntul Valahii, dumnealui Ober-ghiter Fervalter Eichefeld, înpreună cu alţi trei cinovnici ce să află lîngă dumnealui, anume Ghiter-fervalter Garpinski i Behvaren Cozin şi Unterţeiger Laptev, spre cercetare tuturor vinelor dă metaluri, adică în numirea metalurilor celor dă supt pămînt coprinzîndu-să: hieriul, arama, prumbul, argintul, aurul, argintul cel viu şi altele asemenea, precum şi celelante lucruri minerale, adică sare, pucioasă, cărbuni de pămînt, păcură şi toate cele asemenea lor. Drept aceea, după această înaltă înpărătească bunăvoinţă poruncindu-să şi Divanului acestui Prinţipat al Valahii ca, pă lîngă îndăstularea ştiinţelor ce este datorie a să da dumisale, Ober-ghiter Fervalter Eichefeld, să să orînduiască mai întîiu

unul din boerii pămînteni cu știință dăspre toată povățuirea. Iar apoi, tot ajutorul întru toată dă către toți dregătorii pămîntului, făr-dă cea mai puțină zăticnire să să dea, unde să vor arăta dintr-acești mai sus cinovnici, spre înlesnirea cercetării.

Deci, iată, mai întîi să orînduesc dă către Divan, prin numita socotință a Exelenții Sale domnului sinatoriului și Prezedentului și a Exelenții Sale domnului Viță[-prezedentului], dumnealui sinior Martinache, ca să fie pururea pă lîngă dumnealui Ober-ghiter Felvalter Eichsfeld, avînd tot credetul către toți dumnealor ispravnicii a tuturor județelor și către toți cinovnicii Divanului ca, la orice ajutor și înlesnire va cere, sau dă față fiind dumnealui, sau dă va scriie, îndată și făr-dă cea mai puțină prelungire și zăticnire să i să dea dă către fieșcare dregător al Divanului.

Al 2-lea, să scrie și să poruncește dumneavoastră, tuturor dregătorilor din toate județile țării, ca oriunde să va arăta cartea aceasta, care o va înfățișa oricarele din cei mai sus-arătați cinovnici înpărătești, carii pot să să înparță pă la județe, și orice cerere vor face, atît pentru arătarea vinelor dă metaluri sau a mineralilor de supt pămînt, cît și a cercetării și a săpării, de către isprăvniciie să să dea porunci și să să orînduiască oameni și să să înplinească tot ajutorul. Ca, nu numai fără oprire oriunde și ori pă care moșie să poată săpa și căuta, ci încă dă către toți dă obște cu brațe deșchise să priimească, atît cinovnicii înpărătești, cît și oamenii din comanda dumnealor ce-i au înpreună, fără a nu cerca întru nimic cea mai mică greutate.

Să îndatorează fieșcare dregător, ori în ce ceas va intra cineva din cumpaniia acestor cercetători înpărătești în județul sau în ținutul său, povățuindu-să și dă către dumnealui sinior Martinache, orînduitul deputat pă lîngă numiții, ca să orînduiască dăn boerinașii județului pă cei mai cu știință, să orînduiască și oameni păzitori, spre paza și siguranțiia călătorii a oamenilor înpărătești, cum și oameni săpători din oricare sat vor trebui, să să dea. Și toată odihna dumnealor să să păzească. Îndăstulîndu-să și cu toate științele de verice vînă metalicească, ca să o cerceteze, iar acolo unde va fi mai multă trebuință, va merge și însuși unul din dumnealor ispravnicii, ca cu înfățișarea sa să înlesnească și mai mult săvîrșirea poruncii.

Al treilea. Mai cu de-a dinsul să poruncește dumnealor ispravnicilor din sud Prahova, Saacul și Vîlcea, unde sînt ocnile dă sare și unde mai întîi au a merge numiții cinovnici spre cercetare, ca să le dați tot ajutoru cuviincios și toată știința ce veți avea dumneavoastră, cît și boierinașii din partea locului; ca înpotrivă urmînd și rămîind nearătată cea mai mică știință, veți cădea în cea mai grea răspundere.

Al patrulea. Doi tălmaci, după orînduiala Exelenții Sale domnului sinatoriului, s-au dat lîngă dumnealor cinovnicii împărătești, cu plată cîte o sută lei leafă pă lună din Vistieriie. Și, prin aceștiia, oriunde nu va fi față dumnealui sinior Martinache, să vor înțelege dregătorii la cererile dumnealor cinovnicilor.

Al cincilea. Caii ce vor trebui ca să umble din loc în loc atît dumnealor cinovnicii ce s-au numit mai sus, cît și comanda dumnealor, oriunde să va arăta cartea aceasta și vor fi poști, să poruncește tu-

turor epistaţilor poştilor ca să li să dea suma cailor ce vor cere într-acel ceas, plătind progonul hotărît dumnealui Ober Fervalter Eichsfeld cîte 10 parale de ceas, iar unde nu vor fi poşte, adică prin drumurile satelor şi prin munţi, să porunceşte tuturor dregătorilor şi tuturor lăcuitorilor, veri dă ce treaptă, ca să să dea cai dă ai lăcuitorilor din sat în sat şi din loc în loc. Şi plata pentru acei cai ai ţării, mai ales pentru cei de călărie, va fi numai cîte 6 parale pe ceas de cal, iarăş dă către dumnealui Ober-ghiter Fervarter. Iar pentru dumnealui sinior Martinache, ce este din partea pămîntului, şi pentru oamenii dumnealor, să vor da din poşte în poşte şi din sat în sat cîte 8 cai, şi progonul îl va plăti Vistieriia.

Acestea fiind datoriile care au să le urmeze toţi dregătorii din toate judeţile Valahii, supuindu-să supt cea mai grea răspundere ne-următorii, după osebitele cărţi ce dă obşte li s-au scris. Printr-această carte a Divanului să scriie dă obşte şi dumneavoastră cinstiţilor boeri i cuvioşilor egumeni du pă la mînăstiri şi tuturor celorlalte stări dă lăcuitori ce aveţi moşii în Valahiia, ca, ori la a căruia moşie să vor arăta dumnealor cinovnicii împărăteşti, să fie neopriţi şi ajutaţi dă a face cercetare vinelor metaliceşti. Şi toţi dă obşte, arendaşilor şi isprăvniceilor du pă la moşii, întocmai să vă supuneţi a urma, ca să fiţi feriţi dă răspundere, dînd înlesnirile şi ştiinţele ce veţi putea avea fieşcarele întru toate.

Isac Ralet, Mih. Manu, Vel vist.

1811, iulie 31

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2362/1811, pag. 186—190

45

1811, august 6

Divanul către generalul-maior Städter, despre numirea boierului Martinache ca însoţitor al „Ober-ghiter-ului Felvarter" Eichfeld

Către Şteter,

Cele poruncite prin predlojenia Exelenţii Tale dă la 25 iulie, cu no. 5618, s-au săvîrşit. Iar deputat pă lîngă dumnealui Oberghiter Felvarter Eichsfeld s-au orînduit dumnealui Martinache, om înpodobit cu multe feluri bune, cu ştiinţă dă limbi streine şi cu procopseală îndăstulă şi însuşi cu oarecare ştiinţe ale metalurilor şi ale inginerlîcului i cu ştiinţă de locurile ţării. Căruia, fiindcă este acest fel dă om, după starea şi haractirul lui, Divanul au găsit cu cale ca să-i dea leafă, cum şi pentru cheltuiala drumului pă lună cîte taleri 400. Pentru care, să face Exelenţii Tale cu cinste arătare ca

să binevoiești a da întărire, orînduind și a i să da acum înainte, pentru cheltuială pă drum, leafă pă doă luni. Și așteaptă Divanul răspunsul Exelenții Tale.

Radu Golescu, Isac Ralet, Mih. Manu, Vel vist.

1811, avgust 6

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2362/1811, pag. 221

46

1811, august 12

Divanul către generalul-maior Städter, despre cheltuiala cu aducerea a patru tulumbe, comandate la Kiev

Către Șteter

După predlojeniia Exelenții Tale, cu no. 5788, să trimite dumneavoastră dă la Divan taleri 537 pentru cheltuieala a 4 tulumbe ce sînt să mai vie din năuntru, dă la Kiov, dă trebuința politii Bucureștilor.

Însă 264 lei în 275 ruble asignații, 273 lei în monedă dă argint.

Radu Golescu, Mih. Manu, Vel vist.

1811, avgust 12

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2362/1811, f. 241

47

1811, septembrie 18

Divanul către ispravnicii județului Slam Rîmnic, Buzău și Ialomița, despre învoirea dată serdarului Dinu, epistatul ocnelor, de a cumpăra din județele respective 20 chile de grîu și 100 chile de orz

Cărți deschise,
dumneavoastră ispravnicilor ot sud Slam Rîmnic, Buzău și Ialomiță

Fiindcă dumnealui sărdar Dinul, epistatu ocnilor, prin jalbă au făcut arătare la Divan, cerînd a să da voie ca să cumpere din cîte trele acele

județe 20 chile grîu și 100 chile orz, pentru trebuința ocnii * Slănic și Telegi, însă grîu pentru trebuința oamenilor ocnii și orz pentru hrana cailor ce scot sare.

Deci, fiindcă pentru această trebuință, printr-această poruncă, să dă voie la oamenii ocnii ce va veni cu această carte ca să cumpere dă la aceste 3 județe numai aceste 20 chile grîu și 100 chile orz, cu rizapazar și cu bună învoire, dînd cu o mînă și luînd cu alta, făr-dă a face vreo supărare.

Drept aceea, să poruncește dumneavoastră ispravnicilor mai susnumitelor județe i vooă zapciilor să nu faceți peste porunca aceasta nici o supărare, ci cumpărînd suma ce să arată, să aibă voie a rădica și a o aduce la arătatele ocne, iar cînd să va face o înpotrivă urmare, să înștiințați Divanului.

1811, septemvrie 18

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2363/1811, f. 49 v

48

1811, octombrie 13

Divanul către ispravnicii județului Slam Rîmnic, despre oamenii pe care trebuie să-i dea pentru a începe exploatarea zăcămintelor miniere, descoperite de către „Ober-ghetin Felvalter" Eichfeld

La ispravnicii sud Slam Rîmnec,
pentru metaluri

Prin predlojenia Exelenții ghinărarului Ștețer, Viț-prezedent, cu no. 8074, arătare să face că domnealui Ober-ghetin Felvalter al 8-lea clasă, Eichfeld, prin înștiințarea ce au făcut, arată că, încunjurînd munții și căutînd metaluri în Valahia, prin județu acesta, Buzău și Saac și o parte din Mușcel și au găsit în munți și prin alte multe metaluri și locuri cu pucioasă, făcînd și altă perierghiie.

Pîntru aceasta, dumnealui Ievel cere cinci oameni meșteri ca să înceapă lucru, măcar dă la începutul lui noemvrie, mai întîi din județu acesta. Și face cerere spre a nu avea nici o zăticnire la începerea acestui lucru, să să facă trebuincioasă ajutorință, precum să arată mai jos. Întîi, fiindcă lucrul ce să va urma, precum arată domnealui Iefel, [este] cu dăpărtare dă sate, pentru pază să să orînduiască 8 oameni înarmați și să să schimbe peste fieșcare 2 săptămîni. Al doilea, pentru trimiterea hîrtiilor să să dea cîte 3 plăiași sau slujitori călări care asemenea să să schimbe peste 2 săptămîni. Al treilea, pentru

---

* În text: ochienii

lăcuinţa acestor oameni şi a lucrătorilor, fiindcă să apropie vremea ernii, să să facă dă către dumneavoastră 3 bordeie cu sobele lor, ca să încapă numai întru-un cîte 5 oameni sau şi mai mulţi. Şi al patrulea, pentru lucrul ce mai sus să zice să să orînduiască salahori, cîţi după cererea dumnealui Iefel vor fi dă trebuinţă. Aşijderea, şi pentru a să duce cele trebuincioase cară cu boi. Şi salahorii lor ce să vor orîndui, să vor orîndui cîte 15 parale pă zi, iar pentru cară, de fieşcare bou cîte 5 parale dă ceas.

Deci, să scrie dumneavoastră, ca să urmaţi întocmai şi să înpliniţi toate cîte vi să arată făr-dă zăbavă. Ca să nu să dea cea mai puţină zăticnire la trebuinţele acestea, că atunci veţi avea a da seama.

1811, octombrie 13

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2363/1811, f. 106

49

1811, octombrie 25

Scarlat slugerul din Cîineni către Vistierie, despre vicleşugurile întrebuinţate de unii oieri „ungureni" cînd trec cu vitele în ţară pentru a le ascunde numărul, despre pagubele aduse Visiieriei

Către cinstita Vistieriie,
dă la sluger Scarlat ot Cîineni

Înştiinţăm dumitale, precum [că] sluga dumitale bolnăvindu-mă pă drum, abiia acum m-am îndreptat. Şi, mergînd la Cîineni, am găsit o dăosebită prăpădeniie la enteresul Vistierii, pentru havaetu vitelor, care fac mocanii sudiţi ungureni. Ştiut este tuturor că aceştiia, în luna lui septemvrie, să pogoară cu oi şi cu celelante vite la baltă, pentru ca să le erneze. Dă la luna lui aprilie să întorc cu acele vite şi să suie iar la munţi şi la Ţara Nemţească.

Poruncile slăvitului Divan s-au dat la toţi dă obşte vătaşi, ca să numere toate vitele lor cele mari şi cele mici, nedînd crezămînt la reghiile ce le au, fiindcă nu sînt adevărate. Şi să scriie vătafu în dosul reghiile-lor suma vitelor ce au fieşcare. Aceasta văzu[i] că pă la unile locuri nu s-au urmat, fiindcă ungurenii cei vicleni, ca să nu plătească havaetu cel orînduit al Vistieriei, precum şi vamă la oile şi berbecii ce cumpără din ţară şi le trec înnăuntru pentru neguţătoriia lor, au găsit multe feluri dă vicleşuguri mincinoase, din care unile să arată mai jos.

1. Însuşi vitele lor, nici cînd să coboară la bălţi, nici cînd să întorc cu ele la munţi, nu le duc pă la o schelă şi plai — adică pă unde le pogoară — ci să răsipesc şi schimbă locuri întradins, ca să nu

poată nimenea să ia seama şi pentru ca să amestice catastişile tuturor vătaşilor, ca să aibă cuvînt a arăta mii dă minciuni.

2-lea. Aceştiia abiia au sosit cu vitele lor la bălţi şi la locurile cele dăpărtate ca să le erneze. Deci văz că aceştiia să întorc cu sume mari dă oi şi dă berbeci hrăniţi la suhaturi, pentru ca să le tae înnăuntru. Cercetîndu-i, zic precum [că] sînt ale lor, iar nu cumpărate, arătînd pentru ajutoru lor răvaşe dă oerit. Şi reghiile cele nemţeşti nefiind în dos scrise şi iscălite dă către vătaşii plaiurilor dă unde s-au pogorît în ţară, şi cu aceste cuvinte, nici havaetul Vistierii plătesc, nici vamă. S-au făcut vorbă între noi, cînd au fost ei să meargă la bălţi şi cînd s-au întors. Şi cea du pă urmă şam lor este ca să să întoarcă după Sf. Gheorghe, iar nu acum. Şi dacă era să să întoarcă îndată, pentru ce s-au pogorît din munţi în zadar; pentru ce nu să duseră drept înnăuntru — iar să nu să facă acest fel dă amestecătură şi turburări stăpînirii? Şi mai vîrtos că oile şi berbecii lor să văd hrăniţi bine la suhaturi, iar nu slabe dă drum şi prăpădite, precum sînt ale lor din osteneala drumului, nefiind lucru mic că oaie să să pogoare din munţi la bălţi, şi îndată iar să să întoarcă. Le-am zis, pentru ce reghiile nu sînt iscălite în dos dă către vătaşii plaiurilor, ca să aibă cuvîntu cel adevărat. Şi la acestea toate cu strigări şi cu gîlcevuri începură multe a grăi.

3-lea. Oile şi berbecii lor prea curat să arată că sînt cumpărate dă aicea din ţară şi cu răvaş dă oerit, ce au plătit pentru celelante oi ce au la bălţi — precum şi cu reghiile iarăş acelor vite ce sînt la bălţi, caută să să scutească şi acestea şi să să păgubească Vistieriia şi dă havaet şi dă vamă.

Ci fiindcă această madea tae patru-cinci mii dă lei, eu n-am putut să păgubesc cinstita Vistierie cu luarea havaetului şi vamă, ci toţi aceşti bani să strîng la un loc.

Ci, după ce voi veni sluga dumitale la Bucureşti, mă voi judeca la slăvitu Divan cu mocanii, pentru ca să arăt dreptăţile Vistieriei cîte una-una. Şi atunci ori în ce chip să va hotărî, voi fi următor. Adică, banii ori la cinstita Vistierie să vor da, sau să va întoarce înnapoi acelor sudiţi mocani.

Mă rog pentru aceasta, să de în ştire şi la cinstita Aghenţie, ca să nu supere stăpînirea cu niscareva arătări mincinoase ale mocanilor sudiţi. Fiindcă oile cele ungureşti din cele pămînteşti au mare dăosebire şi în zadar umblă mocanii ungureni cu acest fel dă minciuni. Iar dă porunca Vistierii într-alt chip, ca o supusă slugă voi urma, numai [că] paguba cinst. Vistierii va fi mare.

Scarlat, sluger

1811, octomvrie 25
Cîinenii

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica nr. 2365/1811, pag. 8

50

1811, decembrie 5

Divanul către generalul-maior Komnino, Vice-prezident al Divanului Țării Romînești, despre scutirea de dări a oamenilor care servesc la „instrumenturile dă foc" și despre banii ceruți pentru aceste instrumente

Către Komnino

La predlojenia Exelenței Sale dumnealui proin Vițe-prezident ghenăral-maior i cavaler Ștetenr, scrisă dă la octombrie 18, supt no. 8354, i la predlojenia Exelenței Tale, scrisă dă la noemvrie 27, supt no. 783, are Divanul cinste să arăte:

Cît pentru oamenii ce sînt trebuincioși la cinstita poliție a să afla nelipsit pentru instrumenturile dă foc, cum și pentru purtarea dă grijă a 27 cai ce sînt orînduiți la sacale și instrumenturile focului, că acești oameni, dă vreme ce să cer a sluji făr-de nici o simbrie, urmează ca să să facă cu scăzămînt din dăjdiile Vistierii, dă aici din orașul Bucureștilor.

Și, dă vreme ce să cer a fi nelipsiți în slujbă lîngă cinstita poliție, trebuință este ca să să orînduiască nu 27 oameni, ci îndoiți, adică 54. Și aceștiia să să facă 2 cete, și o ceată să slujească într-o săptămînă și ceilaltă în alta, căci cu acest chip și șart slujesc și oamenii spătării ce sînt slobozi dă dăjdii și dă angarale, iar fără acest șart nu poate Divanul a găsi oameni a-i orîndui.

Ci, dă vei da Exelenția Ta hotărîrea dă scăzămîntul dăjdiilor pentru 54 dă oameni, va face Divanul urmare cu a-i găsi. Iar pentru banii ce să orînduiește a să da cinstitei poliții, taleri 1 810 pentru instrumenturile dă foc i taleri 675 pentru hamurile la acei 27 cai, peste tot taleri 2 485, aceștia să vor da îndată ce vor intra bani în Vistierie.

Radu Golescu, Isac Ralet, Mih. Manu, Vel vistier

1811, dechemvrie 5

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2365/1811, pag. 72

51

1811, decembrie 6

Divanul către general maior Komnino, Vice-prezident al Divanului, despre ocnele de sare; producție, venituri din arendări, prețul sării

Către Komnino

După predlojenia Exelenții Tale dă la 11 noemvrie, supt no. 345, strîngînd Divanul trebuincioasele înștiințări, are cinste să arate:

1. În vreme dă pace, prindea vînzarea ocnelor pă an taleri 300 000 pînă la 400 000, iar în vreme dă războiu s-au făcut vînzarea pînă la taleri 350 000, avînd însă cumpărătorii nădejde că să va face pace.

Pentru aceea, într-aceşti din urmă 3 ani d-a rîndul toţi cumpărătorii ocnelor s-au păgubit pînă la taleri 150 000 pă fieşcare.

Începutul vînzării este pă fieşcare an dă la prima ghenar, după obiceiul ţării cel din vechime urmat.

2. Alte ocne nu sînt, nici că fac lăcuitorii vreun venit, fiindcă numai 3 ocne sînt în toată Valahiia, anume: Slănicul în sud Saac, Telega în sud Prahova şi Ocnele cele Mari în sud Vîlcea în Valahia cea Mică; care cîte trele să dau cumpărătorului în arendă.

3. Sare să tae supt privigherea cumpărătorului arendaş şi tot numitul are şi purtarea dă grijă pentru cele trebuincioase cheltuieli ale ocnelor.

4. Pentru trebuinţa Valahii, să cheltuieşte dă la cîte trele ocnele pînă la 5 000 000 * într-un an cu tahmin, să trece la sîrbi pînă la doă şi jumătate milioane, iar în Ţara Turcească — cînd sînt schelile deşchise, adică Brăila, Călăraşi, Olteniţa, Giurgiul, Zimnicea, Turnul, Izlazul, Calafatul şi Cerneţii, în vreme dă pace, cînd este slobodă trecerea — să trecea pînă la doăsprezece şi jumătate milioane.

5. Preţul cu care să dădea sarea la gura ocnii, pentru trebuinţa ţării, era cu vreo cîţiva ani înaintea acestui război suta dă ocă po taleri 3, bani 60; iar în curgerea acestui război dă la 1809 încoace văzîndu-să paguba ce cearcă cumpărători, din pricină că nu este slobodă sarea ca să treacă peste graniţă în Ţara Turcească, cu sfat dă obşte al Comitetului acelui an — pentru mai bun folos al haznelii şi pentru oareşicare ajutor la paguba cumpărătorilor arendaşi — s-a găsit cu cale ca să să vînză sarea la gura ocnii po taleri 5, care asemenea să urmează şi acum.

Radu Golescu, Isac Ralet, Mih. Manu, Vel vist.

1811, dechemvrie 6

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2365/1811, pag. 79—80

52

1811, decembrie 18

Divanul către generalul-maior Komnino, despre cheltuielile făcute de către Martinache Sevastiano, însoţitorul „Ober-ghiter-ului Fervalter" Eichfeld

Către Komnino

Dumnealui Martinache Sevastiano, orînduitul deputat pe lîngă dumnealui cinstit Ober-ghiter Fervarter al 8-lea clas, Eichveld, carele după predlojeniia Exelenţii Sale domnului Viţe-prezident, ghenăral maior cavaler Şteter, scrisă de la 25 iuliie, supt no. 5618, este însărcinat cu comisiia cercetătoare a metalurilor într-acest Prinţipat al Valahii, arată că au cheltuit dă la sine taleri 1 262, parale 18, în tre-

* 5 000 000 ocale

buința aceștii comisii, dînd pentru acești bani catastih, din care să alăturează copie.

Pentru care, face Divanul cu cinste arătare Exelenții [Tale] ca să dai hotărîre dă urmare; însă această cheltuială este afară din ceea ce au făcut ispravnicii, a cărora socoteală încă n-au venit.

Radu Golescu, Isac Ralet, Vel vist.

Catastih pentru banii ce s-au făcut cheltuială la drumuri, pentru cercetarea metalurilor, prin dumnealui Martinache Sevastiiano, orînduit dăputat pă lîngă numita comisie a metalurilor:

Avgust	Tal.	Par.	
3	98	22	cheltuiți pentru 22 oameni, în 7 zile, din București pînă la vătășiia plaiului Slănicului
10	73	25	ipac pentru 22 oameni, în 5 zile, din satu Necola, din jud. Focșani, pînă la muntele Puricel
23	79	27	ipac pentru 22 oameni, în 5 zile, din satu Sepecetu dă Sus, din sud Saac, pînă la Văleni de Munte
29	29	10	ipac pentru 22 oameni, în 2 zile, de la ocna Slănic pînă la Ploești
Sept.			
6	40	32	ipac în 3 zile, din satu Băicoiu pînă la sud Prahova, în Cîmpina
11	86	11	ipac în 6 zile, dă la satu Comarnic, din jud. Prahova, pînă la vătașii plaiurilor Ialomița și Dîmbovița, în Dîmbovița
17	54	18	ipac în 4 zile, dă la satu Moțigheni, din jud. Dîmbovița, pînă la Tîrgoviște
23	138	—	ipac în 10 zile, dă la Drăgoești pînă la vătășiia plaiului Dîmbovița, sud Mușcel
Oct.			
3	40	22	ipac în 3 zile, pînă la Cîmpulung
	20	—	la plăiași și potecași, pentru osteneala lor i rachiul ce au luat du pă la cîrciumi
	40	13	chelt. la satul Baia de Aramă, în 7 zile
	18	20	pînă la Cerneți și Craiova
	60	—	în Craiova, în 5 zile
	32	18	de la Craiova, pînă la București, 6 zile
	812	18	
	350		au dat de la sine dragomanilor, în socoteala lefii lor
	100		analogon din leafă ce i să face deputatului Martinache pînă la 8 dechemvrie.
	1 262	18	

1811, dechemvrie 18

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2365/1811, pag. 103—104

53

1811, decembrie 30

Divanul către generalul-maior Komnino, despre luarea în arendă de către Vistier I. Moshu a ocnelor de sare și a vămilor, cerînd întărire

Către Komnino

Are Divanul cinste să arate Exelenții Tale că, strigîndu-să astăzi, la 29 ale lunii, al 3-lea rînd în Divan la cochi-vechi vînzarea ocnelor dă sare din toată Cnejiia Valahii pă anul cu leat 1812, cum și vînzarea vămilor — asemenea din toată Valahiia și tot pă numitu anu; după condițiile ce atît pentru un huzmet, cît și pentru celălant s-au trimis Exelenții Tale dă către comisiia cea orînduită a îndrepta condițiile huzmeturilor, la cea după urmă strigare au rămas atît ocnile cît și vămile asupra dumnealui Vist. Ioan Mosh, mușteriu carele au dat prețu cel mai mult. Adică, ocnele în preț dă taleri 325 500 și vămile 460 500.

Pentru care preț, nici un mușteriu nu au dat mai mult, precum ai văzut și Exelențiia Ta, fată aflîndu-te în Divan.

Pentru care, nu lipsi Divanul a face arătare Exelenții Tale, spre a să da întărirea cea cuviincioasă.

Polcov. Longhinov, Radu Golescu, Isac Ralet, Mih. Manu, Vel vist.

1811, dechemvrie 30

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2365/1811, pag. 126

54

1810—1811

Condica de banii ce se primesc în Vistierie atît din dajdii, cît și din altele — pe lunile februarie, martie, aprilie, mai, iunie și decembrie 1810, mai 1811

Banii ce s-au priimit în Vistieriie în luna lui fevruarie și martie 1810, apr. 5

Tl.	B.	
30 000	—	ce s-au luat cu împrumut de la sărdar Dinu, fevr. 1
30 000	—	dă la sluger Voinescu, asemenea, fevr. 1
30 000	—	dă la Băităreţu, asemenea, fevr. 1
21 068	—	din banii vămilor, fevr. 1
40 000	—	din ocne, fevr. 1
15 000	—	de la Castrisie, cu înprumut, fevr. 1
50 000	—	dă la dragomanu Manuc, asemenea, fevr. 4
30 000	—	din ocne, fevr. 4
13 375	—	ipac din ocne, fevr. 5

Tl.	B.	
566	—	de la județul Vîlcii, din banii bicigașilor, fevr. 5
59 770	—	din banii mănăstirilor și ai preoților, prin Sfinția [Sa] părintele exarh, fevr. 19
149	—	de la județu Prahovii, din banii breslelor, fevr. 20
10 000	—	de la stolnic Alecu Filipescu, din taleri 20 123, ce este dator la Vistierie pentru plata a 400 boi ce s-au luat în anul trecut dă la județu Focșanilor, fiindcă banii s-au luat dă la Vistieriie, fevr. 22
5 000	—	dă la județul Buzăului, din banii zahereli, fevr. 22
9 939	60	dă la județu Argeș, asemenea, fevr. 25
5 000	—	dă la județu Săcuenilor, asemenea, martie 2
9 937	116	dă la județu Focșanilor, asemenea, martie 3
20 000	—	dă la județu Ialomița, asemenea, martie 3
12 977	—	dă la județu Ilfov, asemenea, martie 4
64	81	dă la Teleorman, din bresle, martie 5
19 500	—	dă la județu Dîmbovița, din banii zaherelii, martie 17
32 571	60	dă la Argeș, asemenea, martie 17
8 575	90	dă la Vîlcea, ipac, martie 18
18 134	—	dă la Vlașca, ipac, martie 21
2 000	—	ipac dă la Vlașca, din curgătoarea dajdie, martie 21
7 650	—	dă la Dolj, din banii zaherelii, martie 22
45 030	—	ipac dă la mănăstiri și preoți, martie 26
271	78	dă la Dolj, din bresle, martie 27
277	57	dă la Ilfov, asemenea, martie 28
5 000	—	dă la Gorj, din banii zaherelii, martie 29
108	107	dă la Argeș, din bresle, martie 30
3 000	—	dă la Dolj, din banii zaherelii, martie 30
7 000	—	dă la Vîlcea, asemenea, martie 30
541 966	49	

Banii ce au priimit Vistieriia pe luna lui aprilie 1810, mai 3

Tl.	B.		
32 083	40	sfertu vămilor dă aprilie	1
25 000	—	înprumutare dă la sărdar Dinul i de la gazdele județelor	1
2 573	114	de la județu Mușcelului, din banii menzilhanelelor	2
1 300	—	din banii mănăstirilor și ai preoților, prin Sfinția [Sa] părintele exarhu	4
6 900	—	ipac	5
2 000	—	ipac	9
35	30	dă la județu Gorjului, din banii menzilhanelelor	10
2 881	—	ipac dă la Gorj din diminiia ot martie și aprilie	10
447	30	din banii breslelor	10
800	—	ipac din banii preoților i ai diiaconilor	11
666	—	dă la județu Oltului, din zaherea	12
1 000	—	dă la județu Mehedinți, ipac	12
712	96	de la Focșani, ipac din zaherea	13
6 983	60	de la Vîlcea, ipac	13

Tl.	B.		
8 000	—	din oerit	14
7 000	—	ipac	14
57 630	—	ipac	15
2 997	60	din sfertu dă martie și aprilie	16
20 000	—	din oerit	16
7 500	—	ipac din oerit	16
8 000	—	ipac	17
20 000	—	ipac	18
12 000	—	dă la Mehedinți, din zaherea	19
5 000	—	din oerit	21
7 000	—	ipac din oerit	21
8 300	—	din vămi, din sfertu dă mai	22
30 000	—	ipac din oerit	22
20 000	—	ipac	22
870	—	ipac	23
6 993	—	din diminiia ot martie și aprilie	27
1 500	—	ipac din diminiia lui martie și aprilie, dă la sud Olt	28
1 995	60	ipac din diminiia lui martie, dă la sud Romanați	28
2 000	—	ipac din diminiia lui martie și aprilie, dă la sud Dolj	28
1 750	—	ipac din diminiia lui martie și aprilie de la sud Mehedinți	28
5 000	—	dă la sărdar Polizul, cu înprumutare . . . . aprilie	29
500	—	din martie și aprilie, de la orașu Cîmpulung "	29
2 500	—	din zaherea, dă la sud Vlașca "	29
2 500	—	ipac, dă la Romanați "	29
3 000	—	ipac, dă la Dolj "	29
5 000	—	din vămi, sfertu dă mai "	29
500	—	din zaherea, dă la orașu Cîmpulung "	29
3 000	—	din armășiie, prin dumnealui vornicu Bălăceanu "	29
30 000	—	din cîștiul dă al doilea al oeritului "	29
17 827	81	din vămi, din sfertu dă mai "	29
381 776	91		
363 070	51	să scade suma cheltuelilor, după cum în condica de cheltueli arată	
18 706	40	rămîn a să face venit la luna lui mai	

Banii ce au priimit Vistieriia pe luna lui mai 1810

Tl.	B.		Mai
18 706	40	ce au rămas în Vistierie din socoteala trecutului aprilie	
10 502	30	din oerit, priimiți	1
300	—	de la Olt, din diminiia lui martie și aprilie	1
100	—	de la Argeș, din breslele tetraminii lui ghenar, fevruarie, martie și aprilie	1

Tl.	B.		
2 000	—	luați cu înprumutare de la sluger Barbul	2
8 454	66	ipac din oerit, priimiți	2
29 225	—	ipac	2
4 350	—	de la Argeș, din diminiia lui mai și iunie	2
30 000	—	de la sărdar Nicola Saegiu, luați cu înprumutare, prin zapis	3
2 253	—	de la Gorj, din tetraminiia breslelor ot ghenar, fevruarie, martie și aprilie	4
2 000	—	ipac din oerit	4
22 818	24	ipac din oerit	5
90		de la Gorj din tetraminiia breslelor ot ghenar, fevruarie, martie, aprilie	6
15 000		ipac din oerit	7
5 000		de la Gorj, din banii zaherelii	7
491	63	de la Olt, din tetraminiia breslelor ot ghenar, fevruarie, martie și aprilie	10
3 000	—	de la Vîlcea, din diminiia lui martie și aprilie . .	11
1 087	30	de la Teleorman, din diminiia lui martie și aprilie .	14
21 230	39	din oerit	14
3 391	80	de la Mitropolie, din banii zaherelii preoților . . .	16
900	—	ipac	16
4 500	—	ipac	17
5 500	—	ipac	17
7 000	—	de la dumnealui Vornicu Bălăceanu, din venitu armășii	18
4 988	—	de la Vîlcea, din zaherea	22
262	60	de la Romanați, din diminiia lui martie și aprilie . .	23
366	40	de la Gorj, ipac	25
1 400		de la Gorj, ipac	25
2 847		de la Gorj, ipac, din analoghiia scăzămîntului de lude 200	25
7 500		dă la sărdaru Nicola, luați cu înprumutare prin zapis	27
108	48	de la Teleorman, din zaherea	28
1 355	57	de la Dolj, din tetraminiia breslelor ot ghenar, fevruarie, martie și aprilie, prin sluger Nicolae Brăiloiu	28
697	30	de la Teleorman, din martie și aprilie	28
3 000		de la Teleorman, din rămășița fînului anului trecut, ce să înplinește în bani.	30
839	—	de la Romănați, din diminiia lui martie și aprilie . .	30
221 257	7	toată suma	

Banii ce au priimit Vistieriia în luna lui iunie 1810

Tl.	B.			
45 000		din venitu ocnelor	iunie	1
800	—	de la cluceru Ștefănică, ce au fost ispravnic la sud Saac, din taleri 2 000, ce să văd rămășiță la Vistierie		

Tl.	B.		
		din banii ajutorului zaherelii anului trecut, popriţi cu numire de simbrie; iar taleri 1 200 rămîn asupra stolnicului Şărban Grădişteanu, tovarăşu dumnealui, care s-au şi arătat la catastihu dă rămăşiţuri din urmă, ce s-au dat la comisie	2
560		de la medelnicer Bibescu şi medelnicer Sevastiian, ce au fost ispravnici la judeţu Romanaţilor, din taleri 1 119,75 ce au oprit din ajutoru zaherelii anului trecut, iarăş cu numire de simbrie; care bani s-au răspuns la Vistierie prin Tănase, ce au fost sameş la numitu judeţ. Iar taleri 559,75 rămîn rămăşiţă asupră-le, arătîndu-să asemenea şi aceştiia la comisie	2
2 000		din zaherea de la oraşu Cîmpulung	3
4 000		de la judeţu Argeş, din rămăşiţa fînului anului trecut	3
800		ipac de la oraşu Cîmpulung, din ajutoru breslelor: neamuri, mazili, post. şi bresle	3
6 000		ipac de la Argeş, din rămăşiţa fînului anului trecut .	5
5 000		de la judeţu Vîlcii, din zaherea	
79 623	66	s-au făcut orînduială din ajutoru breslelor adică: neamuri, mazîli, postelnicei, breslaşi la mai jos arătatele judeţe, ca să să dea clucerului Alecu Nicolescu, pentru cheltuiala podului ot Fundeni, însă: 17 000 de la judeţu Focşanilor 15 000 de la judeţu Săcuenilor 2 000 de la Ilfov 10 000 de la Romanaţi 23 000 de la Gorj 12 623,66 de la Mehedinţi ——— 79 623,66	
75 700		ipac din ajutoru breslelor s-au orînduit să se plătească post. Radu Clinceanu, pentru plata lemnelor de spitaluri şi cfartiruri, însă: 3 000 de la Dîmboviţa 10 000 de la Muşcel 9 000 de la Argeş 5 000 de la Olt 6 500 de la Romanaţi 10 000 de la Vîlcea 20 000 de la Gorj 6 000 de la Mehedinţi 6 200 din politiia Bucureştilor ——— 75 700	
5 000		de la judeţu Săcuenilor, din ajutorul breslelor: neamuri, postelnicei	6

Tl.	B.		
2 500		de la Teleorman, ipac din ajutorul breslelor	6
368 521	70	luați înprumut cu zapisile Divanului de datorie, însă :	

Tl.	B.			
30 000	—	de la dumnealui Vel vist. Costandin Varlaam	iunie	6
6 000	—	de la dumnealui Vornic Bălăceanu	„	6
2 000	—	de la dumnealui Vornic Ioan Comănean	„	7
10 000	—	de la Prea Sfinția [Sa] părintele Mitropolit	„	7
6 000	—	de la dumnealui spătar Grigorie Ghica	„	7
5 000	—	de la sărdar Dinul	„	8
2 000	—	de la părintele Episcop Argeșiu .	„	8
5 000	—	de la părintele Episcop Buzău . .	„	9
278 521	70	dă la sărdar Nicola	„	11
20 000		de la sluger Filip	„	11
2 000		de la sărdar Ștefan	„	12
2 000		de la Vistier Alecu Carabulea .	„	12
368 521	70			

5 492	45	de la județu Oltului, din banii zaherelii	7
600		de la paharnic Bengescu, ce au fost ispravnic la sud Dolj, din taleri 1 000 ce se văd rămășiță la Vistierie din banii ajutorului anului trecut, opriți cu numire de simbrie, mai rămîind asupră-i rămășiță taleri 400, bez alți taleri 1 000, ce sînt rămășiță asupra tovaroșului său sluger Nicolae Brăiloiu, ce au poprit și el tot cu asemenea cuvînt de simbrie. Care și această rămășiță s-au arătat la comisie	8
870		de la Dolj, din banii menzilhanelelor trecutei tetraminii ghenar, fevruarie, martie și aprilie	8
878	63	ipac din menzilhanelele tetraminii lui ghenar, fevruarie, martie și aprilie, prin sluger Nicolae Brăiloiu ce a fost ispravnic la sud Dolj	8
2 360		din banii ce să strîng din politiia Bucureștilor, pentru lefile cesnipristav	11
1 000		de la județu Teleorman, din diminiia lui mai și iunie	11

Tl.	B.		
500		ipac de la Teleorman, din ajutorul breslelor . .	11
8 000		de la judeţu Gorj, din banii zaherelii	11
32 083	80	din venitu vămilor	11
1 200		de la clucer Haralamb, ce au fost ispravnic la judeţu Mehedinţi, din taleri 4 230 ce este rămăşiţă din banii zaherelii anului trecut, rămîind rămaşiţă asupră-i taleri 3 030	12
2 000		de la Dolj din tetraminiia breslelor ot mai, iunie, iulie şi avgust	14
396	80	de la Gorj, rest diminii ot martie şi aprilie	15
3 000		ipac de la Argeş, din banii rămăşiţii fînului anului trecut	15
9 581	93	ipac din venitu ocnelor	15
13 500		din vămi	15
6 220		din venitu du pă vitele ce trec înnăuntru	18
400		de la judeţu Ialomiţa, din zaherea	20
1 606	60	din oerit	21
12 000		ipac din ocne	21
1 297	60	de la Olt, din diminiia lui mai şi iunie	22
4 506		ipac din ocne	23
773	84	de la judeţu Romanaţi, din tetraminiia breslelor, ot mai, iunie, iulie şi avgust	23
2 133		de la Muşcel, din zaherea	23
1 000		ipac, din ajutoru breslelor	
600		de la oraşu Cîmpulung, din zaherea	
500		ipac de la oraş, din mai şi iunie	
3 498		ipac de la Argeş, din zaherea	24
400		de la Muşcel, ipac din zaherea	26
4 900		de la Dolj, din ajutoru breslelor	30
1 582		ipac de la Dolj, din zaherea	
718 384	101	toată suma	
656 979	38	să scade cheltuiala	
61 405	63	aceştiia rămîn în Vistieriie, care să vor face venit la socoteala lunii lui iulie	

Banii ce au întrat în Vistierie în luna lui Dichemvrie 1810

Tl.	B.		
60 000		adaos ce s-au mai luat de la boerii cumpărători ai vinăriciului . . . . dichemvrie	2
30 853	40	sfertu vămilor lunii lui dichemvrie	2
386		de la Prahova, din diminiia lui noemvrie şi dichemvrie	3
840		ipac de la Prahova din diminiia lui septembrie şi octomvrie	5
840		de la Argeş, din ajutorul breslelor, adică: neamuri, postelnicei, mazăli şi breslaşi	5
664	102	ipac de la Argeş, din tetraminiia breslelor ot septemvrie, octomvrie, noemvrie şi dichemvrie	5

Tl.	B.		
149	72	de la Prahova, ipac din tetraminiia breslelor ot septemvrie	6
10 000		luați cu înprumutare de la Costandin Belul	6
31 188		ipac înprumut de la Steriie Prase, neguțătorul . .	6
40 000		ipac înprumut de la sărdar Nicola Saegiu	7
10 000		ipac asemenea, de la dohtorul Marcul	7
2 500		de la Vlașca, din diminiia lui noemvrie și dichemvrie	7
7 000		de la Argeș, din ajutoru zaherelii, ce s-au scos la octomvrie pentru zahereaoa anului viitor . . .	7
60		de la Polevoi Pocitamt, în 5 galbeni, du pă progoane	7
5 000		ipac de la dohtorul Marcu, cu înprumutare . . .	8
36 000		de la dumnealui vornic Manolache, cu înprumutare .	8
3 000		de la Dolj } din ajutorul zaherelii, ce	
3 000		de la Mușcel } s-au scos la octomvrie	8
183	12	dă la Dîmbovița, din tetraminiia breslelor ot septemvrie, octomvrie, noemvrie și dichemvrie	9
169		de la Prahova, din diminiia lui septemvrie și octomvrie	9
789	90	de la Dîmbovița, ipac din diminiia lui septemvrie și octomvrie	9
10 000		de la Prea Sfinția Sa părintele Mitropolit cu înprumutare	11
2 000		de la Dolj, din banii ajutorului zaherelii ot octomvrie	12
738	84	de la Romanați, din tetraminiia breslelor ot octomvrie	13
278	69	de la Ilfov, din tetraminiia breslelor ot septemvrie	18
490		din venitul armășii, lipsa aurului	22
9 300		de la județu Dîmbovița, din ajutoru zaherelii ot octomvrie	24
3 000		de la Focșani, ipac	28
1 653		de la Mușcel, din diminiia lui septemvrie și octomvrie	28
4 261	60	de la Argeș, ipac	28
7 000		de la Gorj, ipac	28
500		de la orașu Cîmpulung, ipac	28
2 122	108	de la Mehedinți, din ajutoru zaherelii ot octomvrie .	31
283 968	37		

Banii ce s-au priimit în Vistieriie în luna lui mai 1811

Tl.	B.		
53 257	84	cei ce au rămas în Vistieriie din socoteala lunii lui aprilie	
3 632	60	ce au trimis Exel. Sa domnul senator de la Iași, pentru plată de progoane la carăle ce s-au luat dă către polcuri de la lăcuitori . . . . . 1811, mai	1
34 166	80	sfertu vămilor pe luna lui mai	3

Tl.	B.		
15 000		din oerit, din cîştiul dintîi	4
1 432	15	de la comisiia cercetătoare, înpliniţi de la paharnic Costache Roset.	5
6 000		de la Ibrăilă	5
26 780		ipac din oerit	6
6 081		de la Argeş, din orînduiala fînului ot noemvrie cu leat 1810	6
5 000		ipac de la Argeş, din dajdiia ot fevroariie	
13 632		ipac din oerit	
757		de la Vlaşca, din sfertu ot fevruarie	7
26 548		din oerit	8
7 929		de la Dolj, din sfertu ot fevruarie	
7 800		din oerit	9
7 588		din oerit, ipac	12
7 500		ipac	13
3 000		din birul ţiganilor acestui an	
44 796		din al doilea cîştiu al ocnelor	
5 019		de la Muşcel, din ajutoru zaherelii	15
10 237	60	de la Muşcel, din orînduiala fînului ot noemvrie cu leat 1810	
3 000		de la Vlaşca, din sfertu lui aprilie	16
5 000		din oerit	17
2 300		de la Ibrăilă	19
600		de la Săcueni, din sfertu lui mai	
1 000		de la Buzău, din tetraminiia breslelor ot ghenar, fevruarie, martie şi aprilie	22
11 000		de la Gorj, din dajdiia ot ghenarie	
1 250		de la Ibraila	23
2 000		din oerit	25
5 004		din cîştiul al doilea al ocnelor	
180		de la Săcueni, din sfertu lui martie	27
3 000		din oerit	
547	60	ipac din cîştiul al doilea al ocnelor	
8 000		din oerit	
9 644		de la Teleorman, din sfertu lui aprilie	27
4 251	42	de la Teleorman, din sfertu lui fevruarie	29
1 077	15	de la Vîlcea, din sfertu lui ghenar	29
327	42	de la Ilfov, din sfertu lui mai	30
50 000		de la sărdar Nicola Saegiu, luaţi cu înprumutare. . .	30
30 000		ipac de la sărdar Nicola, tot cu înprumutare luaţi	31
1 000		de la Olt, din sfertu lui ghenarie	31
425 337	98		

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2350/1808, f. 14 v., 15, 16, 17—18, 21 v. şi 25 v.—26

Notă la documentul nr. 54. Condica de mai sus conţine însemnări pe perioada 1808—1812.

55

1812, ianuarie 18

Divanul către ispravnicii din județul Argeș, despre încuviințarea dată lui Sion de către Vice-președintele Divanului de a exporta pe la Cîineni 2 000 ocale miere

Carte slobodă, la mîna lui Sion, ca să treacă pă la Cîineni miere

Fiindcă lui Sion, după porunca ce au adus dă la Exelenția Sa domnul ghinăral Viț-prezdent i să dă voie ca să treacă pă la Cîineni înnăuntru 2 000 vedre miere, să poruncește dumneavoastră ispravnicilor ot sud Argeș, i vătași dă plaiu din plaiul Loviștii: viind numitu, să aibă slobozenie a trece înnăuntru pă la mai sus-arătatu plaiu, numai suma vedrilor dă miere ce să arată, nefăcîndu-i-să nici o poprealǎ.

Și să vă dăschideți ochii, ca pă lîngă aceasta să nu treacă și alt fel dă marfă; însă pentru suma aceasta dă vedre miere ce va trece, plătindu-și obicinuita vamă la vameș, să nu aibă altă supărare.

1812, ghenar 18

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2363/1811, f. 197.

56

1812, februarie 23

Divanul către ispravnicii județelor Buzău, Ialomița, Vlașca și Olt, despre carele pe care „hazneaua" le vinde în județele respective

La ispravnicii dă Buzău, Ialomița, Vlașca și Olt, că după înștiințarea pod-polcov. Cernov, zabitu magazii mișcătoare, ce au făcut Divanului, ca și Divanu să poruncească ispravnicilor să dea în știire lăcuitorilor ce va voi să cumpere cară

Arătare s-au făcut Divanului dă la dumnealui pod-polcovnic Cernov, zabitu magazii mișcătoare, prin înștiințarea sa cu no. 46, face arătare că la această magaziie s-au dat la leat 1810, din Valahiia și Moldaviia, cară 938. Și cele mai multe dintrînsele să află în Valahiia, adecă la Giurgiuv, București și Slatina, prin prejurul acestor locuri, și celelalte la Sloboziia și Buzău. Și, dintr-acestea, 117 cu totul nu s-au meremetisit. Și, fiind îndăstule alte cară, acestea nu sînt trebuincioase. Și după arătarea ce au făcut, i s-au poruncit ca să facă arătare Divanului dă la care s-au dat carăle că poate a le priimi lăcuitorii, cu plată dă jumătate preț, după cum sînt date la haznea.

După care, iată să scrie dumneavoastră ca să dați știre lăcuitorilor și oricine va voi a cumpăra dintr-acele cară să meargă la ară-

tatele locuri ca să cumpere pentru trebuința lor, plătind dă car cîte taleri 15.

Ci dar, așa să urmați, înștiințînd și Divanului pentru urmarea ce veți face.

1812, fevruarie 23

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2366/1812, f. 20—21

57

1812, aprilie 3

Divanul săvîrșitor către județul Slam Rîmnic, despre cererea Comandirului din Focșani de a i se da orz pentru caii de la tulumbele de stins incendiile, despre obligația prăvăliașilor și a mahalagiilor din oraș de a satisface această cerere

Răspuns la Slam Rîmnic,
pentru cererea ce face Comandiru ca să să dea orz la caii tulumbilor

S-au văzut înștiințarea ce faceți dumneavoastră de la 29 ale trecutului martie, cum că dumnealui Comandiru de acolo din Focșani face cerere a să da și orz la caii ce sînt la poliție pentru purtatu instrumenturilor pe la locurile unde să întîmplă foc, cu cuvînt ca să fie caii împuterniciți a alerga (cînd ferească Dumnezeu, să va întîmpla vreo grabnică trebuință).

Tot cuvînt are dumnealui Comandiru și pă dreptate să face această cerere, însă această datorie nu este a județului, ci a prăvăliașilor oroșani. Pentru care, să scrie dumneavoastră să îndatorați pă prăvăliașii oroșani și pă mahalagii orașului să să dea orzul cel trebuincios la caii tulumbelor, fiindcă aceasta este pentru binele obștesc și fericirea orașului.

Orz din județ, vreo luare de orz pentru această trebuință nicicum să nu să facă.

1812, aprilie 3

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2366/1812, f. 57 v.

58

1812, aprilie 23

Divanul către ispravnicii din toate județele, despre strîngerea de la locuitori a chitanțelor pe care aceștia le-au primit de la ostașii armatei ruse, pentru zahereaua vîndută

La toate județile publicații,
pentru ca să strîngă ispravnicii fitănțiile de la lăcuitori,
pentru zahereaoa ce vor da la polcuri

Dintr-această copiie după predlojeniia Exelenții Sale Viț-prezident, să-va da dumneavoastră pliroforiie de cele poruncite.

Îndată, dar, să să publicuiască aceste lăcuitorilor de obşte ca, cei ce vor fi luoat pă zahereaoa ce vor fi vîndut şi vor vinde la ostaşi, fitănţii, iar nu bani în mînă, să aducă acele fitănţii la dumneavoastră şi dumneavoastră, cu catastih iscălit, să le trimiteţi la Vistieriie ca, dîndu-să la cinstita Comisiie a proviantului, să să ia şi plata, spre a să da celor cu fitănţiile.

Iar de priimire şi urmare, să aibă Divanul răspunsul dumneavoastră.

Dar să fie cu privighere, şi zapcii, şi cei ce vor lua fitănţiile, ca să nu fie acele fitănţii neadevărate sau învălmuşate cu niscariva încărcături deşarte.

1812, april 23

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2366/1812, f. 70

59

1812, aprilie 30

Divanul către ispravnicii judeţului Prahova, pentru transportarea la Giurgiu a cherestelei flotilelor

La ispravnicii Prahovii,
pentru cheresteaoa flotilii, să trimiţă care să o încarce

Fiindcă vătafu plaiului înştiinţează cum că s-au scos butuci şi s-au adus la Breaza, a să face la herăstraie cheresteaoa flotililor de la Giurgiu, să scriie dumneavoastră, fără cea mai puţină zăbavă, să proftacsiţi acolo din celilalte plăşi ale judeţului carăle cele trebuincioase să încarce cheresteaoa şi să o ducă la Giurgiu. Iar din plai să nu să ia nici un car că îndestul s-au dîrvărit în trei-4 rînduri cîte 200 de boi, pînă au scos butucii dintre munţi.

Întîrziere cu pornirea cherestelii să nu să facă că veţi rămînea la răspundere, mai ales pentru că acum nu vă mai rămîne nici un cuvînt de îndreptare, fiind butucii scoşi.

Să aibă Divanul răspunsul dumneavoastră de urmare.

1812, april 30

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2366/1812, f. 74 v.

60

1812, mai 15

Divanul către Marele logofăt C-din Dudescu, despre cererea acestuia de a se trimite la Craiova păcură de vînzare

Cîrmuitorul Vel logofăt Costandin Dudescu,

S-au văzut la Divan arătarea ce face către dumneavoastră dumnealor boieri divaniți ai Craiovii, cum și cererea dumitale a să trimite dă aici negutători cu păcură de vînzare, spre a să afla în Craiova pentru aprinderea masalalilor.

Greu lucru și cu grea chirie poate să să aducă de aici o bute cu păcură pînă la Craiova. Mai lesne este să îndatorezi dumneată pă neguțătorii de acolea, cei ce au avut pînă acum păcură de vînzare, să aducă și să aibă și de acum înainte — că de aici a-și lăsa un neguțător prăvălia lui și să vie pînă acolo numai cu păcură, este lucru peste putință să o facă de bună voie.

1812, mai 15

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2366/1812, f. 88

61

1812, iunie 15

Divanul către ispravnicii județului Mehedinți, despre diferite materiale cumpărate pentru construirea podurilor de la Gogoși și Gruia; despre plata lui Manole, maimarbașa, cu 7 taleri pe zi

De la Divan,
către dumnealor ispravnici ot sud Mehedinți

De la 9 ale următoarei, înștiințarea dumitale, clucer Costandine Oteteleșane, s-au citit la Divan și s-au văzut cele ce scrii, pentru materiialurile ce zici dumneata că ai cumpărat la trebuința podurilor dă la Gogoși și Gruia.

Cît pentru celelante materiialuri : lînă, cînipă, fier — acestea bine ai făcut dumneata ; iar smoală nu este trebuință să să cumpere dă către dumneata, căci s-au cumpărat dă aici și s-au și trimis, înpreună cu zece calafacii, pentru care au priimit Divanu răspuns de la dumnealui biv Vel dvornic Dumitrașco Racoviță, Otcîrmuitoru Divanului Craiovii, că au sosit acolo și s-au și pornit la satu Gruia, unde să va fi și teslimatisit. Și nu este trebuincioasă smoala ce zici că ai cumpărat-o dumneata, ci să o dai înnapoi, căci nici o plată Vistieria nu va da pentru dînsa.

Osebit de aceea, după înştiinţarea dumnealui Vornicului Racoviţă, arătare să face pentru ca Manole Polcovnicu meimarbaşa, care au lucrat la podurile du pă apa Jiului pă zi cîte taleri şapte, acum că să cere de dumnealui sovetnicu Doghilot, şi el mai jos decît cere acesta priimeşte a lucra.

De vreme că acel meşter este trebuincios ca să nu să facă vreun cusur, să să orînduiască în lucru şi să i să plătească cu preţu acela; însă pă cîte zile va lucra, adică cîte taleri şapte pă zi. Care bani să vor da din banii judeţului şi să va arăta la socoteală. Însă: luînd cfitănţii de la dumnealui sovetnicu atît pentru Manole măimarbaş i ceilalţi dulgheri, pentru zilile ce au lucrat şi pentru celelante materiialuri.

Pentru smoală dar, că în izvodu ce s-au trimis dă aici, nici poruncă ai avut; apoi cu ce cuvînt ai cumpărat? Ci dumneata să o dai înnapoi, că nici într-un chip nu să va ţinea în seamă, fiindcă smoală s-au trimis dă aici.

1812, iunie 15

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2366/1812, f. 109

62

1812, iunie 26

Divanul către Marele armaş, poruncind ca pentru lucrările de la Giurgiu să se pregătească cinci cuşniţe cu meşteri ţigani fierari

Un pitac către dumnealui Vel armaş

Fiindcă după trebuinţa lucrului ce este să să facă la Giurgiu, să cere a să trimite şi de aici, din Bucureşti, cîteva cujniţe pentru lucratul fierului, cu meşterii ţigani fierari cei trebuincioşi, după cum s-au trimis de au lucrat şi alte dăţi *, printr-acest pitac al Divanului să scrie dumneavoastră, ca să dai poruncă şi să să gătească acum deocamdată 5 cujniţe cu meşteri cei trebuincioşi ai lucrului şi ca să aibă uneltele cele trebuincioase: foi, nicovală, ciocan şi altele ce le sînt lor trebuincioase.

Şi gătindu-să, să dai dumneata de ştire Divanului ca să să pornească a să duce la orînduitul loc. Astăzi să să gătească negreşit, ca să să pornească.

1812, iunie 26

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2366/1812, f. 116

* Astfel, la 1 iulie 1812 Divanul porunci armăşiei să mai trimită la Giurgiu încă un lot de 5 cuşniţe „cu meşteri dă fier" (Ibidem, f. 119 v.)

63

1812, iunie 26

Divanul, către maimarbaşa, porunceşte ca pentru lucrările de la Giurgiu să se pregătească de plecare 30 meşteri dulgheri

Un pitac către maimarbaşa,
ca să să trimiţă 30 meşteri dulgheri

Maimarbaş, după trebuinţa ce este la Giurgiu de lucru, să face cerere, acum, deocamdată, a să trimite de aici, din Bucureşti, 30 meşteri de cei veniţi du peste Dunăre, care au ştiinţă bună de lucru, şi alţi 30 cleftitori, tot de aceia veniţi du peste Dunăre.

Ţi să porunceşte [ca], după priimirea acestui pitac, să găteşti aceşti meşteri ce ţi să arată, care să fiie cu meşteşug bun. Şi gătindu-i, să faci arătare Divanului, ca să să porniască astăzi.

1812, iunie 26

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2366/1812, f. 116

64

1812, iunie 26

Divanul către ispravnicii judeţului Vlaşca, porunceşte ca pentru lucrările de la Giurgiu să se facă grabnic o sumă de cetverte de cărbuni ţigăneşti

Către dumnealor ispravnicii sud Vlaşca

Arătare să face acum Divanului, că este mare trebuinţă a să proftasi deocamdată cu mare grabă la Giurgiu o sumă cetferte cărbuni ţigăneşti, care sînt pentru lucru de fier.

Pentru care, Divanu porunceşte dumneavoastră: cum veţi priimi porunca aceasta, îndată să să caute pă la cărbunarii ce sînt într-acel judeţ. Şi de vor avea gata cărbuni, să puneţi ca să să încarce prin cară una sută cincizeci cetferte cărbuni de aceştiia şi să-i porniţi a să duce la Giurgiu, să să facă teslim la dumnealui cinstitu pod-polcovnic Magdenkov, pentru care să luaţi şi cfitanţie. Iar de să vor găsi* gata, îndată, să puneţi într-adins ca să să facă; şi cu grabă gătindu-să, să să pornească şi să să teslimatisească precum mai sus să arată. Să nu aşteptaţi pentru aceasta multe porunci să vă viie, nici mumbaşir, precum sînteţi obicinuiţi. Căci trebuinţa aceasta fiind grabnică, cînd să va face cusur şi nu să vor proftasi cu grabă cărbuni — mai vîrtos că meşterii herari s-au şi trimis — răspundere grea şi învinovăţire mare rămîne asupră-vă.

---

* Sic

Să aibă Divanu răspuns. Cu un cuvînt, după priimirea poruncii, făr-dă altă pricinuire în soroc de dooă zile să să proftasească la arătatu loc suma ce să cere, ca să nu să dea zăticnire la lucru.

1812, iunie 26

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2366/1812, f. 116 v.

65

1812, iulie 6

Divanul către Marele armaş, porunceşte ca în vederea serbării date pentru generalul-maior Engelhardt să se aşeze pe drumul Herăstrăului butoaie cu păcură aprinsă, pentru iluminat

La dumnealui Vel armaş

Fiindcă mîine seară la Herăstrău este să fie adunare mare, luminat glavnoi Comandir Engelgar şi mosafiri murahazi şi toată boierimea, cu pitacul acesta să face dumitale dă ştire ca să orînduieşti a să pune pă drumu Herăstrăului însă pă de o parte şi pă de alta, butoaie cu păcură aprinse, ca să fie lumină.

Şi să nu să puie unul de altul prea cu apropiere, ci cît să va cuveni, ca să fie lumină bună, după cum asemenea urmare s-au făcut şi altă dată.

1812, iulie 6

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2366/1812, f. 124

66

1812, iulie 17

Divanul porunceşte să se cerceteze jalbele locuitorilor din satele Vultureşti, Cornăţăl, Vai de Ei şi Olteşti, din judeţul Olt, care se plîng că zapciii îi asupresc, le iau bani pe nedrept, îi bat şi îi supun la cazne

De la Divan,
o volnicii pentru cea [de] mai jos pricină ce să arată

Lăcuitori din satu Vultureşti, i satu Vai de Ei, i satu Cornăţăl şi satu Oteşti din plasa Olteţu de sus, sud Olt, prin jalbile ce s-au dat la slăvit [...] * au făcut arătare prin condeie pe anume, pentru cele ce au răspuns şi pentru cele ce li să mai cere acum.

* Loc alb în text

Din care condeie, unile să văd luate făr-dă nici o orînduială şi făr-de poruncă.

Dar şi din cele care sînt ştiute Vistierii, să văd a fi cu asuprire; arătînd că, din multele bătăi şi caznile ce li să face dă către zapcii, deci pînă şi fum de ardeiu le-au dat, s-au spăimîntat cu tot[ul], cerînd mîngîere pentru urmările ce li s-au făcut.

Divanu văzînd această pătimire şi luări de bani, care după dreptate nu pot fi suferite, orîndueşte pe [...] *, carele — luînd de aici de la Vistieriie însemnare pentru orînduiala carelor dă lună, pentru orînduiala fînului de următoru an, precum şi jelbile lor, să meargă drept la arătatele sate şi să facă cercetare: întîi, pentru banii lemnelor şi ai carălor de lună ce au plătit; şi, după suma orînduelii ce au fost de la Divan, cînd să va dovedi că au fost mai multe cară, precum şi bani de s-au luat mai mulţi decît taleri 50 pentru un car, cum au fost porunca, să să înplinească toţi acei bani de la jefuitori şi să să întoarcă înnapoi lăcuitorilor.

Asemenea, să cerceteze şi pentru banii lemnelor, ca să vază cu ce poruncă au înplinit aceea ce arată cu numire pentru lipsă de lemne, cînd pă următoru an au fost numai o orînduială de lemne; cu ce dar urmare au făcut înplinirea acelor bani.

Dovedind că făr-dă nici o orînduială s-au luat de la dînşii, pe de o parte să înştiinţăzi Divanului pricina cum au fost, iar pă de alta, făcînd împlinire de la aceia, să să dea iarăş lăcuitorilor. Asemenea, să apuce şi pă acela ce au înplinit de la dînşii banii ce să arată în jelbi cu numire de coşărit, ca să înplinească toţi banii şi să să întoarcă înnapoi lăcuitorilor.

Să cerceteze apoi şi pentru acei zapcii ce au metahirisit între jeluitori acele tiraniceşti chinuri cu fumul de ardei ce li s-au dat: pentru ce au făcut. Şi de să va dovedi cu adevărat o urmare ca aceea, să-i ia pă acei zapcii şi, pentru urmarea aceasta, în satele acelea să-i puie să-i bată la falangă cu cincizeci toege; apoi, ducîndu-i în oraşu Slatinii, iarăş cu cincizeci toege să-i bată. Şi luîndu-i, să-i aducă şi aici la Divan. În scurt, să să facă urmare întocmai poruncii aceştiia; şi la cercetare să fiie faţă şi orînduitu cinovnic ce este acolo trimis pentru despăgubirile lăcuitorilor, cu adeverinţe în scris supt iscălituri adeverite şi de preoţii satelor că şi-au priimit cele ce au fost asupriţi.

Să aducă la Divan catastih.

Să porunceşte şi dumitale, orînduitule, să urmezi dreptăţii; să te păzeşti de hatîr şi enteres, ca să nu rămîie lăcuitorii asupriţi, că atunci cu hotărîre să ştii că te vei pedepsi.

1812, iulie 17

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2366/1812, f. 133

---

* Loc alb în text

1812, iulie 18

Însemnare de sumele cu care au fost impuse isnafurile negustorilor din București pentru a acoperi datoria țării

Banii ce s-au orînduit a să înplini de la isnafurile negutătorilor din București, spre plata datoriilor țării

Tl.	
44 000	Lipțcanii împreună cu cazaclîi
5 300	Bogasierii
1 800	Cojocarii groși
8 300	Cojocarii supțiri
2 200	Brașovenii
1 500	Cavafii
1 100	Condoragii i cizmarii
600	Mătăsarii i mărgelarii
1 400	Abagii i pînzarii
600	Iorgangii i bumbăcarii
300	Șalvaragii
100	Găitănarii
750	Calpaccii
100	Căciularii
3 000	Croitorii
1 600	Marchitanii ruși
3 000	Brutarii
500	Jimblarii
800	Giuvaergii
15 000	Băcanii
1 000	Simigii i bragagii
37 000	Cîrciumarii i rachierii
200	Bărbierii
400	Curelarii i șălarii
1 500	Carîtașii
500	Lăcătușii i covacii
200	Tîmplarii
200	Telarii *
400	Căldărarii
500	Boiangii
100	Potcovarii
1 500	Lumînărarii
700	Argintarii
500	Ceasornicarii
850	Cafenelile

* Sic

Tl.	
200	Săpunarii
600	Tutungii
800	Spiţerii
400	Tabacciii
200	Olarii
650	Precopeţii
140	Sticlarii
100	Dogarii
1 000	Sarafii
4 000	Dulgherii
1 500	Zidarii
1 190	Surecciii
100	Ulierii
500	Băile
160	Trăistarii
1 000	Măcelarii
1 000	Păscarii
320	Hangii
200	Cărămidarii
250	Nisiparii
1 500	Postăvarii
1 200	Tabacii
1 760	Grădinarii
250	Şerbetciii i gheţarii
1 000	Făinarii

157 520, adică una sută cincizeci şi şapte de mii cinci sute dooăzeci.

Ignatie al Ungro-Vlahiei; Costandin Ghica, Viţe-prezident; Vel vist. Barbul Văcărescu; Costandin Varlam; Costandin Samurcaş

1812, iulie 18

Arh. St. Buc., Ms. 1129, pag. 270 (f. 137 v.)

68

1812, noiembrie 8

Caimacamii către logofătul D. Cuţaridi, despre o sumă de bani însuşită de ispravnicii din judeţul Prahova şi despre împuternicirea dată acestuia de a le cere împlinirea banilor şi, eventual, de a-i aduce în Capitală

Volnicie de la caimacami, pentru banii ce s-au dovedit asupra şătrarului Costandin Băjescul i asupra lui Costache Corlătescu

Fiindcă din cercetările ce s-au făcut, s-au dovedit o sumă de bani înpliniţi de dumnealor ispravnicii ot sud Prahova şi tăinuiţi de cătră Vistierie, înpărţindu-i între dînşii cu analoghie pă 5 părţi, de la 3 părţi s-au făcut împlinirea banilor şi s-au adus la Vistierie, rămîind doaă

părţi, însă: taleri patru mie doaoă sute şaptezeci şi doi, bani şaizeci, asupra şătrarului Costandin Băjăscu şi taleri una mie patru sute optsprezece şi bani şaizeci, asupra lui Costache Corlătescu.

Drept aceea, să dă volnicie logofăt Dinu Cuţaridi să meargă să apuce pă mai sus-numiţi să înplinească banii ce să arată şi, pînă în 3 zile, să să trimiţă la Vistierie cu slujitor de judeţ.

Iar cînd numiţii va pricinui ceva, să-i ia să-i aducă, ca să răspunză la cele ce vor fi întrebaţi.

1812, noemvrie 8

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2359/1811, f. 92 v.

69

1812, noiembrie 27

Divanul către ispravnicii judeţului Ilfov, despre un caic rusesc scufundat în Dunăre, la Turtucaia, şi despre angajarea de oameni cu ziua, pentru a lucra la scoaterea vasului

Poruncă gospod legată

Dumneavoastră ispravnicilor ot sud Ilfov, sănătate.

Fiindcă în dreptul Turtucaii s-au cufundat în apa Dunării un caic rusesc, iată vă poruncim să orînduiţi un om vrednic şi cu cîţi salahori va fi trebuinţă, să să scoaţă acel caic din apă. Şi, pentru cîţi oameni veţi da la scosul caicului, să le plătiţi pă fieşcare zi cîte taleri 1, pă o mînă, fără a popri de la dînşii măcar un ban. Şi pentru cîte zile să vor afla acei oameni muncind la scoaterea acelui vas şi pentru cîţi bani li-s vor da, să luaţi adeverinţă de la mîna orînduitului ofiţer ce este trimis din partea Consulatului rusesc.

Întocmai după cum vi să porunceşte să faceţi urmare şi fiţi sănătoşi.

1812, noemvrie 27

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2359/1811, f. 114 v.

70

1812

Vistieria către judeţele Vlaşca, Teleorman şi Olt, despre învoirea dată lui D-tru Nicolau de a cumpăra din aceste judeţe 1 000 oi ţigăi

Cărţi deschise pentru a cumpăra oi ţigăi

Fiindcă Dumitru Nicolau au cerut ca să i să dea voie să cumpere din sud Vlaşca, Teleorman şi Olt 1 000 oi ţigăi, cu rizapazar şi cu bună învoială, printr-această carte a Divanului i să dă voie ca

dă la mai sus arătatele judeţe să cumpere aceste 1 000 oi ţigăi, cu bună învoire şi cu bani gata, dînd cu o mînă şi luînd cu alta, făr-dă a face vreo supărare. Şi cu această orînduială urmînd cumpărătoarea acestor oi, să nu aibă nici o supărare, ci să şi le rădice, iar înpotrivă urmînd, să înştiinţaţi Divanului.

Drept aceea, să porunceşte dumneavoastră ispravnicilor mai sus arătatelor judeţe, să urmaţi întocmai poruncii aceştiia. Însă cumpărînd oile acestea, să nu fie volnic a le arădica pînă nu le face cunoscut Divanului, ca să aducă al doilea poruncă.

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2366/1812, f. 7

71

1813, ianuarie 14

I. Caragea Vv. către ispravnicii judeţelor Teleorman şi Olt, despre învoirea dată ca locuitorii din aceste judeţe să poată trece în partea Nicopolei pentru a vinde alimente şi lemne

Carte domnească la ispravnicii dă Teleorman şi Olt

Fiindcă cei din partea Nicopolii în vremea aceasta să află lipsă dă cele trebuincioase ale mîncării, precum şi pentru lemne dă foc, făcînd rugăciune Domnii mele ca să li întîmpine lipsa ce pătimesc, dă a-şi putea cumpăra, să nu pătimească dă trebuincioasa hrană — deci fiindcă urmarea ca aceasta e şi dă folosul lăcuitorilor, căci îşi fac alişverişul lor cu lucrurile acelea ce duc dă vînzare: ca un lucru ce nu este cu vreo siluire, ci de bună voie — lăcuitorii să meargă cu lucruri dă cele trebuincioase, dă ale mîncării şi cu lemne dă foc, să vînză cu bani pe şin la cei ce vor avea trebuinţă, şi cu bună învoire.

Vă poruncim Domnia Mea, prin zapcii plăşilor să faceţi cunoscută aceasta lăcuitorilor, îndemnîndu-să ca să meargă la Cule, cu dă cele trebuincioase ale mîncării şi lemne dă foc, să vînză la Cule, la cei ce vor avea trebuinţă — dă la care îşi vor lua lăcuitorii şi plata.

Iată dar, cu aceasta şi lăcuitorii îşi fac alişverişu lor, şi cei dă acolo îşi întîmpină trebuinţa lipsii, ca să nu pătimească.

S-au poruncit şi capuchihăielii dă la Nicopoli, ca să aibă îngrijire să nu rămîie vreun lăcuitor în pagubă, pentru cele ce va aduce dă vînzare.

Să trimiţi Domnii Mele răspuns dă urmarea aceştii porunci.

1813, ghenar 14

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica (albastru) 2370/1813, f. 16 v.

72

1813, ianuarie 18

Marele vistier către ispravnicii județului Ilfov, despre lemnele, snopii de trestie și paiele pe care trebuie să le trimită pentru ghețăria domnească

La ispravnicii dă Ilfov,
din partea dumn Vel vist.,

Fiindcă sus, la Curtea ot Mihai Vodă, să face ghețăriie pentru trebuința Curții * și urmează a să aduce trebuincioasele lemne și znopi dă trestiie pentru acoperămîntu ei, precum și paie, ca să să puie în lucru, scriem dumneavoastră, să îngrijiți acum a trimite la dumnealui Vel ispravnic al curții lemne și trestiia pentru învălitu, precum și paele, ca să poată face acum negreșit ghețăriia, că să așăză și ghiiața.

1813, ghenar 18

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2370/1813, f. 17 v.

73

1813, februarie 3

Zapis dat de Vîlcul vătafului Marin pentru îndatorirea pe care și-a luat-o de a-i face 20 000 cărămizi, pentru banii pe care acesta i-a dat cu împrumut

Adică eu, Vîlcul, care și mai jos mă voi iscăli, încredințez cu acest zapis al mieu la cinstit mîna dumnealui vătafului Marin, precum să să știe că avînd eu trebuință de bani la păsu mieu, m-am dus la dumnealui, rugîndu-mă și m-am tocmit cu dumnealui ca să-i fac doozeci de miii de cărămidă.

Însă, cărămida ne-au fost într-acest chip: zece mii după țancul Băleanului și prețu cîte taleri trei tocmai și trei ocă mălai de mie, iar învălișu [al] numitului vătaf.

Și eu, Vîlcul, să am a mă rădica dă la Duminica Tomii, să mă pun în lucru, să am pîn-la Sîntămăriia Mare să isprăvesc tot istov.

---

* La 5.II.1813, fu trimis „Vornicului de poliție" al Capitalei următorul „pitac": „Fiindcă ghiața ce s-au tăiat pentru trebuința Curți gospod., ca să să care la ghețăriia unde s-au făcut și să să așăze acum din vreme, este trebuință pentru 3—4 zile dă 10 cară, a să da dumnealui Ispravnicului dă curte, să care ghiiața aceasta, să scriie dumitale ca să dai poruncă a face din prin mahalale acele 10 cară și să să dea astăzi sau mîine negreșit la Ispravnicu curți, ca să care ghiiață" (Ibidem, f. 37)

Şi pentru mai adevărat credinţă, mi-am pus şi degetu în loc de pecete, ca să să crează.

1813, fevruarie 3

Eu, Vîlcul, platnec
Eu, Dragomir, chezaş, ce să va întâmpla, să am a pleni eu *
Eu, vătaf Gheorghe, martor
Eu, ceauş Manea, martor
Eu, Păun, martor
Şi am priimit acuma înainte taleri 26.

Arh. St. Buc., Ms. 486, f. 13

74

1813, februarie 4

I. Caragea Vv. către ispravnicii din judeţele Saac, Prahova, Ialomiţa, Ilfov, Dîmboviţa şi Vlaşca, porunceşte să se dea de ştire în tot judeţul că s-a hotărît un loc anume în Bucureşti, unde locuitorii să-şi desfacă liber bucatele şi să se îndemne sătenii şi arendaşii să aducă în Capitală bucate de vînzare

Poruncă gospod, pentru ca să îndemneze pă lăcuitori a aduce bucate dă vînzare aici în politiie; la ispravnicii dă la judeţele ce mai jos să arată

Între celelalte îngrijiri ce avem Domniia Mea pentru a tutulor dă obşte folosire cîţi lăcuesc în ţara Domnii Mele, căutînd cu de-a dinsul şi spre cele ce urmează ca să fiie cu îndestulare la toţi dăopotrivă, adecă : atît la cei ce au zaherele ca să-şi facă adişverişu lor, cît şi la cei ce au trebuinţă a cumpăra să nu aibă lipsă, ca să pătimească, şi mai vîrtos politiia Bucureştilor, întru care mulţime dă norod să hrănesc cu acele zaherele ce să aduc dă către cei du pă afară, văzînd deci Domniia Mea într-această vreme norodu politii Bucureştilor nu într-atîta lipsă, dar nici întru cea dăsăvîrşită îndestulare cît urmează să fiie, dar după mulţimea bucatelor ce să află la toţi, am socotit că aceasta nu este din alt, dăcît numai o dăpărtare cu tot la datoriia fieşcăruia. Din care pricină, cei ce au zaherele, pentru lăcomiia nesaţiului lor cugetînd scoposul dobîndirii răului cîştig, aşteaptă ca să vază o vreme întru care să va înnălţa preţul bucatelor, ca să le vînză cu deosebire, în cît cei ce vor avea trebuinţă, dă nevoie să fie siliţi a da şi ceea ce nu pot, pentru ca să-şi poată întîmpina o acest fel dă trebuinţă, care nu poate făr-dă dînsa.

Drept aceea, chibzuind Domnia Mea şi pentru aceasta, am orînduit un loc, unde să aducă zaherele ca să să vază **, adecă maidanul

* Sic
** În loc de : vînză

care este lîngă casele banului Costache Ghica, ce în vremile trecute a ruşilor să numea caraulă; fiind maidan mare şi larg, toţi cîţi vor avea zaherele ca să aducă la Bucureşti să le vînză, să le aducă acolo, unde este şi chiar curtea Domnii Mele.

Şi voim ca înşine Domniia Mea să vedem acest alişveriş ce să face, avînd slobozeniia să-şi facă cum va voi, făr-dă a avea vreo supărare ori cu plată dă vamă sau altă neobicinuită cerere şi avaeturi dă veri ce măcar.

Deci, fiindcă la judeţu acesta să află mulţi arendaşi care ţin muşii cu arendă şi alişverişu neguţătorii lor este cu bucatele ce le strînge şi le vinde, precum şi boerinaşi i manzili i alţi asemenea, şi mai vîrtos lăcuitorii care fac bucate chiar cu plugurile lor, pentru ca să să îndestuleze şi cei din politiia Bucureştilor la trebuinţa hranii lor, urmează dă acum înnainte toţi aceştiia ce mai sus vi să arată, ca să viie cu bucate să vînză. Pentru care, vă poruncim Domniia Mea să daţi dă ştire la toţi din judeţu acesta, arătîndu-li-să locu ce s-au hotărît acum pentru vînzarea bucatelor şi neoprirea ce făr-dă nici o supărare poate avea — precum zicem — ori dă vamă, sau dă altăcevaş, cît dă puţin lucru. Să-i îndemnaţi cu tot înadinsul ca să aducă bucate dă vînzare.

Şi mai întîi acum, oricine va avea făină de grîu, să o încarce şi să plece cu dînsa, să viie la arătatu loc să o vînză cum să va putea învoi cu cumpărătorii. Şi mai pă urmă, să aducă grîu, mălaiu, orz, oricine ce va avea dă acest fel dă zaherele, făr-dă nici o sfiială sau poprire.

Asemenea şi arendaşi ce ţin mori în arendă, care şi aceia au pă la morile lor mulţime dă grîu, să-i puneţi ca să macine tot grîu făină şi să o aducă aici să o vînză.

Şi cu această urmare, dooă lucruri bune să pricinueşte: şi cei cu bucate îşi fac alişverişu, şi cei ce au trebuinţă să îndestulează cumpărînd, ca să nu pătimească.

Această poruncă a Domnii Mele să o aveţi apururea înaintea ochilor dumneavoastră, ca să faceţi urmare în toată vremea, neaşteptînd ca să vi să scriie totdeauna, îndemnînd cu totdinadinsul pă toţi aceia. Şi cu necontenire să aducă zaherea dă vînzare, făcîndu-le tot cuviinciosul mumbaşiret.

Şi, ca să cunoaştem că s-au făcut urmarea aceasta întocmai, aşteptăm făr-dă zăbav ca să vedem înşine Domniia Mea ce sumă dă zaherele au pornit ca să vie dă la judeţu acesta.

Judeţe:

Saac
Prahova
Ialomiţa
Ilfov
Dîmboviţa
Vlaşca

1813, fevruarie 4

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2370/1813, f. 36

75

1813, februarie 7

Logofeția pricinilor străine către k.k. Aghenție, despre îndatorirea negustorilor supuși austrieci de a obține din partea Vistieriei încuviințare pentru mărfurile pe care vor să le exporte

De part le département des affaires étrangères

Le soussigné, par ordre de S.A.S., a l'honneur de notifier à l'honorable Agence, afin qu'elle ordonne à ceux des sujets de S. M-té césarée l'Empereur d'Autriche qui, faisant le négoce, transportent des marchandises licenciées du pays, revenus du sol propre de la Valachie, aux états du dit Empire, de suivre d'aujourd'hui à l'avenir la règle ancienne, laquelle est de se pourvoir, avant que de faire l'achat, de certificats de la part de l'honorable Agence, venir présenter ces certificats à la trésorerie principale et en recevoir des lettres contenant tant la quantité que la qualité des marchandises qu'ils emporteront.

Bucarest, ce 7 février 1813

A l'honorable Agence de S. M-té l'Empereur d'Autriche
à Bucharest

[Traducere :]

De la Departamentul logofeției pricinilor străine

Subsemnatul, din porunca Prea Înălțatului nostru Domn, are onoare a notifica cinstitei Aghenții, spre a da poruncă acelora din supușii Majestății Sale Împăratul Austriei, care făcînd comerț, transportă în statele Imperiului menționat mărfuri provenite din pămîntul Țării Romînești, să urmeze de azi înainte vechea regulă, adică să-și procure — înainte de a face achizițiile — certificate din partea cinstitei Aghenții și pe care să vină spre a le prezenta la Vistierie, de unde vor primi scrisori indicînd atît cantitatea, cît și calitatea mărfurilor pe care ei le vor importa.

București, 7 februarie 1813

Către cinstita Aghenție a Majestății Sale Împăratului Austriei, București

Arh. St. Buc., Ms. 1037, f. 5

76

1813, martie 8

Vistieria către I. Caragea Vv., despre scutirea podarilor de dăjdii și podvezi

Anafora din partea dumnealui Vel vistier,
către Măriia Sa Vodă, pentru pricina podarilor

În porunca Mării Tale, ce să dă întărire la anaforaoa dumnealor veliților boeri ce au făcut către Măriia Ta pentru pricina tuturor celor arătate ale podurilor Bucureștilor, am văzut că hotărăști Măriia Ta, că : afară din facerea podului ot Călugăreni i șapte sate, ca să să mai

dea la Casa podurilor — piste cinci, ce sînt dă mai nainte — şi cîte taleri 5 la pungă, a plăti cumpărătorii rusumaturilor. Toate celelalte s-au priimit şi s-au întărit. Dar fiindcă dumnealor veliţii boeri zice şi pentru podari a fi nedajnici, cum sînt şi apăraţi dă angarii, şi să li să erte şi acei cîte taleri 13 ai proviiantului. Şi nefiindu-le ştiută cîţi podari sînt, ca să facă arătare, nici în hotărîrea Mării Tale nu să vorbeşte deosebit pentru dînşii ca să fiie apăraţi dă cererea banilor proviiantului şi, fiindcă după poruncile ce sînt date, ispravnicii judeţului pă unde sînt podari trebuie să facă cerere dă la dînşii, am cercetat la Vistierie. Şi să găsesc în păr acum 112 podari, din 150 ce este orînduială să fiie, căci ceilalţi să află lipsă.

Şi aceşti podari sînt a plăti taleri 1 120, adecă dă fieşcare cîte taleri 10, iar nu cîte taleri 13 precum s-au arătat în anafora.

Pentru care nu lipsesc a face arătare Mării Tale că, dă va fi a nu să supăra podarii la această cerere şi va fi voinţa Mării Tale a fi apăraţi, să va da poruncă pă suma acestor bani, ca să să rădice dă asupra lor, care rămîne la bună hotărîrea Mării Tale.

1813, martie 8

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2370/1813, f. 66

77

1813, mai 3

Vistieria către ispravnicii judeţului Prahova, despre trimiterea a încă 20 000 ocale de var; extras

La ispravnicii dă Prahova

Au venit primăvara, au trecut şi Sf. Gheorghe şi dă la dumneavoastră nici o urmare cu trimiterea varului nostru nu să vede, iar lucrul nostru începîndu-să, stau meşterii, neavînd var să lucreze.

Ne-am nădăjduit să vedem dă la dumneavoastră această zăbavă. Cu toate acestea, peste suma varului ce am scris întîi ca să ne trimiteţi, vă poftesc ca să ne mai tocmiţi încă 20 000 ocă var şi fără zăbavă să să proftacsească. Într-această vreme, dăspre toate este înlesnire lăcuitorilor: şi varu urmează să fiie gata, şi drumurile bune, şi vitele întremate; nici o pricinuire nu încape să să facă. Făr-dă numai să vă siliţi a ni să proftacsi acum în grab [. . .]. Iată, trimit şi acest [. . .] * copil din casă dă Vistierie, ca să stea acoloea să pornească varul.

* Loc alb în text

Ci să nu să zăbovească, fără numai îndată să puneţi a încărca varul prin cară şi să-l porniţi, viind împreună şi copilu din casă, ca să-l aducă drept la casile noastre, cu înştiinţare dă la dumneavoastră.

1813, mai 3

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2370/1813, f. 89

78

1813, mai 23

I. Caragea Vv. către ispravnicii unor judeţe, despre lipsa de alimente din serhaturi şi despre porunca Domniei ca zapciii să îndemne pe locuitori să meargă în serhaturi pentru a vinde de-ale mîncării, orice afară de unt

La judeţele ce mai jos să arată,
ca să ducă lăcuitorii lucruri de-ale mîncării la serhaturile ce să arată,
ca să vînză

Folosul alişverişului cu cele ce să aduc dă vînzare la serhat [...]*, pă lîngă înlesnirea celor dă decindea, ce au trebuinţă a cumpăra, mai mult este al lăcuitorilor ţări, cu vînzarea lucrurilor lor.

Şi acest obicei din vechime fiind, urmează ca să să păzească precum era mai nainte: a duce lăcuitorii pă cai, cît va putea rîdica fieşcare lăcuitor pă un cal lucruri de ale mîncării, adecă păsări, făină, mălai, oaă — afară însă de unt, care este poprit pentru trebuinţa Ţarigradului.

Ci fiindcă, după înştiinţările ce au venit Domnii Mele, din pricină că nu să duc lăcuitorii cu de-alde acestea dă vînzare, cei dă dăcindea au lipsă la trebuincioasa hrană.

Drept aceea, ca să să poată înlesni sărhatlîii la trebuincioasa hrană, şi lăcuitorii să-şi facă alişverişu cu lucruri de acestea de-ale mîncării, ce vor duce la arătatul serhat, vă poruncim Domnia Mea ca să daţi porunci zapciilor plăşii, să arate tutulor lăcuitorilor acelui judeţ, să urmeze a merge cu necontenire după cum vi să arată mai sus, cu de-ale mîncării — iar mai ales, cît să va putea mai în grab. Ori cu ce mijloc veţi socoti, să să proftacsească la arătatul loc, să vînză la cei ce au trebuinţă, ca să să poată întîmpina şi pentru această madea — avîndu pururea îngrijire ca, cu oarice mijloace veţi socoti, ori prin zapcii plăşilor, sau prin alţi oameni, să fiie totdeauna îndemnaţi lăcuitorii ca, cu mijlocul ce vi să arată, să să ducă cu necontenire avîndu de ale mîncării, ca să nu să întîmpine a pătimi.

1813, mai 23

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2370/1813, f. 95

---

* Loc alb în text

79

1813, mai 26

Marele vistier către toate județele, despre măsura luată ca să nu se mai folosească porumbul ca hrană pentru porci și să nu se mai facă rachiu din cereale

La toate județile,
[porunci] ale dumnealui Vel vist., pentru porumb, ca să nu să strice la hrana dă rîmători

Cel mai trebuincios lucru dă obște sînt zahirelile, cu care să hrănește toți, pentru care și să cuvine a să face cea mai mare îngrijire, ca să nu să răsipească făr-dă orînduială, ci să să păzească supt o dăosibită priveghere, ca să poată fi îndăstulare la norod.

Iar mai ales porumburile, care pă la unii să aflăcu atîta îndăstulare, încît mulți îl vînd și îl metahirisesc la hrană dă rîmători, care această urmare au fost în toată vremea poprită. Cu cît mai vîrtos acum, după cum să vede, a fi trebuincios pentru a lăcuitorilor hrană, ca să să poprească dar porumburile, a nu să strica dă acei ce vor voi ca să dea la hrana rîmătorilor.

Iată, vă scriem să dați strașnice porunci zapciilor, să să facă cunoscut și lăcuitorilor și arendașilor și tuturor dă obște cîți vor avea porumburi, să nu îndrăjnească nimenea a da cît dă puțin porumb la hrana dă rîmător, nici să vînză la alții pentru acest fel dă trebuință.

Precum nici alte bucate, adică zaherele, să nu fie nimeni slobozi a le metahirisi la poverni ca să facă rachiu, fiind cu totul poprite zaherelele, afară numai dă cei ce vor avea cărți domnești dă slobozenie a cumpăra zaherele, aceia au slobozenie.

Și această datoriie cu care vă însărcinăm să o aveți pururea întru priveghere dumneavoastră și ori pă care veți dovedi că face o urmare la aceasta, să înștiințați Vistieriei, ca să să pedepsească cumplit, ca niște pricinuitori dă rău norodului. Dar și dumneavoastră, dă vă veți dovedi că nu ați îngrijit la această madea și veți lăsa pă unii ca aceia a face împotrivă urmare, cu a strica porumburile la hrana rîmătorilor, dă o potrivă în vinovățire veți fi cu aceia. Și că ați priimit cartea aceasta și să face întocmai urmare, să trimiteți răspuns.

1813, mai 26

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2370/1813, f. 99

80

1813, mai 31

I. Caragea Vv. către ispravnicii de Gorj, despre 300 de salahori pe care aceștia urmează să-i trimită în județul Mehedinți, ca să ajute la tăiatul cherestelei cerute de Ali, pașa din Vidin; extras

La Gorj,
pentru 300 salahori

[...] Am orînduit Domnia Mea ca să le taie în pădurile județului Mehedinți, de unde să le poată căra la Calafat. Și, după suma cherestelii și măsurile ce s-au arătat prin catastih ce au trimis, socotindu-să greotatea ce poate să pricinuiască județului aceluia, spre ajutorul și înlesnirea la tăiatu cherestelii aceia s-au îndatorat și județul acesta, ca să trimiță în pădurile județului Mehedinți 300 salahori.

Pentru care, vă poruncim Domnia Mea: cum veți priimi porunca aceasta, pe de o parte să orînduiți a face din județ mai sus arătații salahori, cu topoară i cu berde și cu merinde trebuincioase de hrana lor, iar pe de altă parte, corispondarisind cu dumnealui clucer Dumitrache, ispravnicu Mehedinților, la pădurile unde vă va arăta că este a să tăia cheresteaoa să trimiți toți salahorii aceștia, cu toată orînduiala, precum vi să arată, și cu epistați asupră-le, ca să stea împreună la păduri să taie cheresteaoa aceea ce are să să facă, pînă va lua săvîrșire, îndatorînd pă epistați, dînd poruncă și salahorilor ca să nu fugă, ci să stea pînă va isprăvi făcutu cherestelii și atunci să vor slobozi.

Drept aceea, pentru o cerere ca aceasta ce să face, să urmați întocmai precum vă poruncim, ca să nu să întîmple vreun cusur, că atunci dumneavoastră veți rămînea supt grea răspundere.

Și de urmare să trimiteți răspuns. Și fiți sănătoși.

1813, mai 31

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2370/1813, f. 100—101, 113 v.

81

1813, iunie 10

Marele vistier către clucerul D-trache Brăiloiu, ispravnic al județului Mehedinți, despre măsurile luate pentru aprovizionarea cu alimente a serhatului Ostrovului

Din partea dumnealui Vel vist.,
la clucer Dumitrache Brăiloiu, ispravnic ot sud Mehedinți

S-au văzut cele scrise dă dumneavoastră; și cît pentru zahireaoa dă grîu ce să coboară pă Dunăre și ceea ce mai este a să coborî, bine ai făcut dumneata dă ai înștiințat.

Iar pentru lucruri dă cele trebuincioase dă ale mîncării, ca să să ducă la serhatu Ostrovului, fiindcă ai socotit una ca aceea, însuşi ai mers la Ostrov şi ai pus la cale cu slăvitu Regep Aga, ca la serhatu Ostrovului să ducă lăcuitorii dă vînzare numai : ooă, fasoale şi poricale, ca să cumpere serhatlii ce vor avea trebuinţă ; iar făină şi mălai să vînză numai în tîrgu Cerneţilor sîmbăta, cînd să face tîrg.

Am arătat Mării Sale lui Vodă şi nu numai că nu s-au turburat asupră-ţi, ci mai ales au poruncit ca să să facă urmare precum arăţi că s-au pus la cale şi să cuvine.

Ci, întocmai veţi urma.

1813, iunie 10

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2370/1813, f. 104 şi 105 v.

82

1813, iunie 13

Marele vistier către ispravnicii de Gorj şi Mehedinţi, despre procurarea a 4 000 ocale catran de brad şi despre transportarea acestuia la Calafat

13 iunie 1813. La ispravnicii dă Gorj şi Mehedinţi,
dă la dumnealui Vel vistier, pentru 4 000 ocă ceam-catranisă,
precum să arată mai jos

Fiindcă dă la Diiu să cere 4 000 ocă ceam-catranisă, adică catran dă brad, din porunca Mării Sale lui Vodă scriem dumneavoastră, îndată ce veţi priimi cartea aceasta, dă la locurile unde ese şi să face în judeţu acesta, să orînduiţi a să strînge [...] * ocă. Şi puindu-să ori prin burie sau prin coşuri, cum va face trebuinţa, să o încărcaţi prin cară şi să o porniţi, ca să să ducă la Calafat, făcîndu-să teslim la capuchihăiaoa Diiului, ca să să dea dă numitu acolo, după cererea ce să face.

Şi dă teslimat luînd teşchereaoa capuchihăelii, să o trimiteţi la Vistierie.

Ocă	Judeţul
2 000	Gorj
2 000	Mehedinţi
4 000	

1813, iunie 13

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2370/1813, f. 107

* Loc alb în text

83

1813, iunie 14

Vistieria către județele de la Dunăre, despre aprovizionarea serhaturilor; rezumat

Vistieria Principatului dă poruncă județelor situate la granița dunăreană să ia măsuri grabnice, pentru ca locuitorii din județe să ducă alimente, spre vînzare, la serhaturi și anume :

— Ialomița, la serhatul Silistra
— Teleorman, la serhatul Nicopoli
— Olt, tot la serhatul Nicopoli
— Romanați, tot la serhatul Nicopoli
— Dolj, la serhatul „Diiului"
— Mehedinți, tot la serhatul „Diiului".

1813, iunie 14

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2370/1813, f. 108

84

1813, iulie 10

Marele vistier către ispravnicii județului Teleorman, despre încuviințarea locuitorilor de la Șiștov să cumpere alimente de la Zimnicea

A dumnealui Vel vist.,
la ispravnicii dă Teleorman

Cei dă la Șiștov, cu trimis într-adins dă acolo, au făcut arătare Mării Sale lui Vodă, că să află în lipsă dă cele trebuincioase ale mîncării, făcînd rugăciune ca să li să înlesnească dă a li să proftacsi la Zimnice, ca să cumpere cu bani.

Deci fiindcă cu aceste făcu și lăcuitorii alișveriș, dar cei dă la Șiștov la lipsa ce au ca să nu pătimească, iată scriem dumneavoastră, ca să îndatorați satele ce veți socoti, a aduce dă cele trebuincioase dă ale mîncării : oaă, găini și alte păsări dă acestea.

Iar făină și orz să să ducă numai atîta cît va putea pune în desagi pă un cal ; și pă cai să să ducă, iar nu cu caru, sau mai multă sumă dăcît prin dăsagi pre cal.

Asemenea și unt n-au să ducă, fiindcă este poprit și trebuincios pentru capanu înpărătesc.

În scurt, cu mijlocul ce vă să arată, să chivernisiți a să duce dă acestea ce vi să arată, spre a să întîmpina trebuința celor dă la Șiștov, la lipsa ce au, făr-dă a face urmare împotriv, că atunci dumneavoastră veți rămînea la învinovățire.

1813, iulie 10

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2370/1813, f. 125

85

1813, iulie 16

Vistieria către ispravnicii județului Muscel, despre 2 000 ocale mălai și 500 ocale sare, găsite la niște mocani, poruncește să li se restitue, fiind pentru hrana ciobanilor

De la Vistierie,
către dumnealor ispravnici ot sud Muscel

De la 30 ale trecutului iunie vi s-au scris dumneavoastră pentru dooă mii ocă mălaiu și cinsute ocă sare, care să află la vameșu de la Dragoslavile, al unor mocani ce s-au găsit prin potecile plaiului. Pentru care pricină, s-au și adus vătafu din plaiurile Dîmboviții, cum și potecașii de acolo, și li s-au făcut cercetare, cărora li s-au dat și nizamul cel cuviincios, a fi de acum înainte cu îngrijire și priveghere.

Către acestea, cunoscut vi să face că au dat încredințare cinstita Aghenția cum că acel mălaiu și sarea au fost pentru trebuința ciobanilor du pă la stîni, iar nu a să cacirdisi la altă parte.

De aceea, scriem dumneavoastră să să dea mălaiu și sarea mocanilor, ca să-l ducă la stînile lor pentru hrana ciobanilor și potecile să le aveți întemeete bine cu pază, dînd strașnice porunci vătașilor dă plai, ca nimic să nu să cacirdisească, căci dă să va dovedi cîtuși dă puțin împotrivă vătașii, să vor pedepsi de către Măria Sa Vodă făr-dă milostivire, dar veți rămînea și dumneavoastră în grea răspundere.

1813, iulie 16

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2359/1811, f. 159 v.

86

1813, iulie 19

I. Caragea Vv. către Caimacamul Craiovei, poruncește ca toate zapisele de datorii, făcute în timpul „răzvrătirii", să fie strînse și trimise la Vistierie, ca toate dobînzile să fie socotite la zece unul și să se hotărască noi termene de plată a acestor datorii

Carte gospod legată,
către dumnealui Caimacamu Craiovii

Cinstit și credincios boerul Domnii Mele, dumneata biv Vel postelnic Neculae Scanavi, sănătate. Fiindcă din vremile răzvrătirii, pentru multele greotăți și nedreptăți ce au fost asupra lăcuitorilor țării au fost siliți, ticăloșii, dă mare nevoe, a să împrumuta de la unii-alții. Și pentru acele împrumutări dă bani au dat între săteni lor, ca să-i aibă întru supunere: pe unii pentru dobînzile banilor, pă alții

numai căci i-au împrumutat, arătîndu-să că le-au făcut bine. Osibit de aceasta, mulţi dintre lăcuitori au zălogit vii şi moşii i alte acareturi, la acele vremi silnicite. Şi acei răi înprumutători, întru sălbăticiune fiind porniţi ca să să agonisească pă dînşii cu nedrepte folosuri, au format multe meşteşugiri ce aduce * cu totul la dărăpănare şi sărăcie pă bieţii lăcuitori, pricinuindu-să şi Vistieriei domneşti dă-n neajungere şi scădere. Pentru care, în multe rînduri s-au dat multe porunci ca să să aridice cu totul acest catahrisis. Poruncim şi dumitale, ca unui credincios vechil al Domnii Mele, să cercetezi şi să vezi toate acele porunci cîte s-au dat şi cu dănadinsul să le pui în lucrare.

Mai întîi, toate zapisile să să ia de-l acei împrumutători şi să să facă socoteală puindu-să şi banii împrumutării cu dobînda lor la zece unul. Să să socotească şi simbriile oamenilor ce-i vor fi avînd întru posluşaniia lor, pă cîtă vreme le-au slujit. Asemenea, şi ce vor fi luat vii şi moşii şi alte namestii supt zălogire pentru împrumuturi dă bani, să-s pue bani cu dobîndă, din care să să scază venitul ce vor fi luat de la acele acareturi.

Şi acele zapise toate, înpreună cu catastih prin care să să facă arătarea pe larg şi să să trimiţă la Vistierie ca să să teorisească de Domniia Mea — şi să va da în urmă hotărîrea cea cuviincioasă; şi să va pune şi soroc hotărît, ca să răspunză cei datori banii ce vor rămînea la înprumutători.

Şi pînă să va face această urmare, dumneata să aperi pă lăcuitori de către acei înprumutători şi nici într-un chip cea mai puţină cerere şi supărare să nu li să facă. Căci dă ne vom mai înştiinţa Domniia Mea că au mai încercat acei înprumutători niscaiva meşteşugite lucruri spre supunerea şi paguba lăcuitorilor, unii ca aceia să vor pedepsi şi va pierde şi toţi banii înprumutării şi asupra ispravnicilor ne vom turbura foarte, pricinindu-să supărare şi asupra dumitale.

Să trimiţi răspuns Domnii Mele şi fii sănătos.

1813, iulie 19

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2359/1811, f. 160 v. — 161

87

1813, iulie 28 (august 10)

Zapis dat lui Hagi Costandin Pop, de Hristea ceauş, Badea ceauş şi alţii — care transportă marfă de la Bucureşti la Pesta — pentru 500 de florinţi împrumutaţi

Zapis

Încredinţăm noi cei mai jos iscăliţi, cu acest zapis la mîna dumnealui Hagi Costandin Popp la Sibii, precum că, viind cu mărfurile dumnealor jupînu Constandin Sachelariu şi tovarăşii, de la Bucureşti,

---

* În text: la-s duce

și avînd lipsă de bani ca să mergem cu această marfă pînă la Peștea, fiindcă ne-au lipsit de cheltuială, ne-am rugat de dumnealui ca să nu ne lase să ne stîngem pe drum în această lipsă.

Așa, au binevoit dumnealui și ne-au ajutat cu 500, însă florinți cinci sute de Beci.

Pentru acești bani, ne legăm toți și unul pentru altu, că, viind înnapoi, să numărăm acești bani deplin la dumnealui jupînu Constandin Sachelariu la București, fără nici o vorbă și pricină.

Iar întîmplîndu-să să nu plătim, și să-i caute dumnealui cu judecată, și să avem noi să înplinim toată paguba și cheltuiala și zeciuiala.

Și spre mai bună încredințare, neștiind a scriie, ni s-au însemnat numele fieștecăruia în acest zapis și am întărit cu degetul nostru.

Hristea ceauș, Badea ceauș, Dumitru Ciocîrlan, Stan Brașov., Radu Rociognu, Dan Stănescu, Langea, Nițu Rian, Dan Ștefănescu, Pătru Ungureanu, Teodor, Costand. Radu, Staicu Stanciu

1813, iuliie 28/10. Sibii

Arh. St. Buc., Vornicia, Ad-tive, nr. arh. 3571/1837, f. 137

88

1814, iulie 28

Vistieria către ispravnicii județului Ilfov, despre 100 care de fîn, care trebuie trimise la Herăstrău pentru vitele Doamnei

De la Vistierie, către ispravnicii de Ilfov

Fiindcă la Herăstrău, la odaia ce este acolo, sînt 32 vite mari — vaci și 80 de oi, ale Mării Sale Doamnii, la care să cuvine a să face îngrijire pentru hrana lor, pentru care scriem dumneavoastră să chivernisiți cu mijloc cuviincios a să triimite una sută cară fîn de măsură la orînduit purtător de grijă, de la care să ia și adeverință de priimire și să să triimiță la Vistierie, împreună cu arătarea în ce chip ați făcut împlinirea acestui fîn.

Sîntem al dumitale slugă.

1814, iuli 28

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2359/1811, f. 200

89

1814, august 21

Vistieria către județe, despre aprovizionarea poștelor cu fîn și orz

Porunci de la Vistierie, pe la județile ce mai jos să arată *, pentru fînu i orzu menzilurilor

Dumnealor epistații Casii menzilurilor, dă la 18 ale aceștii luni, făcu arătare Vistieriei că unile județe au început a teslimatisi fînu prin poști, altele acum îl cară. Iar pentru orz nici o mișcare nu să vede.

Și, fiindcă dă la zi întîi a lui septemvrie este trebuință dă a da orz cailor, spre a pune vîrtos, ca să nu ajungă în slăbiciune ; cînd nu să va face orz teslim acum în grab, oricîți cai vor muri dîn princina slăbiciunii, toată acea pagubă o va cere ca să să împlinească.

Pentru care arătare, nu lipsește Vistieriia a vă-o face știută și întradins vi-o scrie. Pentru aceasta să nu o socotiți drept bagatelă, ci toată silința să puneți și atît fînul, cît și orzu, negreșit să-l teslimatisiți pe la orînduitile poștii ale acelui județ, întocmai după porunca ce aveți dată.

Și dă teslimat să trimiteți la Vistierie adeverințele epistaților, ca să să scază. Căci dă veți face întîrziere și să va întîmpla Casii menzilurilor vreo pagubă cu slăbiciunea cailor, din pricina neîngrijirii dumneavoastră, cu hotărîre să știți că însuși dumneavoastră vă veți îndatora a plăti toată acea pagubă, fără a vi să da vreo ascultare.

Pentru fîn, pînă la sfîrșitu aceștii luni negreșit să să facă teslim, iar orzu rînduri-rînduri să să trimiță, ca să nu să întîmple vreo lipsă.

1814, avgust 21

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2359/1811, f. 209

90

1814, septembrie 18

Vistieria către ispravnicii județului Ilfov, despre scutirea rotarilor și dîrvarilor poștelor de orînduiala orzului pentru grajdul domnesc și al poștelor

De la Vistierie,
către ispravnicii dă Ilfov

Dumnealor boierii epistați ai Casii minzilurilor făcu arătare la Vistierie, cum că dumneavoastră ați fi supărînd și pă rotarii i dîrvarii poștilor, la orînduiala orzului grajdului gospod și al minzilhanelelor.

---

* Porunca este adresată tuturor județelor Țării Romînești

Ci, fiindcă aceştiia totdeuna au fost apăraţi, nu numai dă acest fel dă orînduieli, ci încă dă orice alte potvezi şi angarii, ca nişte trebuincioşi ce sînt nelipsiţi la minziluri şi cu osibită sarcină a lor.

Scriem dumneavoastră, ca atît la această zaherea, cît şi de acum înainte, să nu să supere întru nimic, ca să-şi poată purta datoreea slujbii lor la poşti.

1814, septemvrie 18

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, condica 2359/1811, f. 213 v.

91

1814, octombrie 6

Ispravnicii din judeţul Olt către Vistierie, despre plîngerile locuitorilor din satele plăşilor Mărginii şi Cîlniţii, că nu mai pot plăti dările deoarece sînt opriţi să-şi mai vîndă produsele la tîrgul de la Turnu

Cu plecăciune ne închinăm dumitale,

Înştiinţăm dumitale că lăcuitorii du prin satele plăşii Mărginii şi Cîlniţii, cu necontenire vin la noi, plîngîndu-să că n-au de unde să-şi mai răspunză banii curgătoarelor dăjdii, din pricină că tot alişverişul lor era tîrgul ce să face la Turnu, unde mergea cu de-ale mîncării, cu făină, mălai, orz, care cu spinarea, care cu cai — şi cu lemne de foc, de vindea la serhatlîi, cu rizapazar.

Şi, cît pentru celelalte, să urmează şi acum; iar pentru zaherea, după straşnicile porunci ce sînt date, dumnealui zabitul ce să află acum, păzind nizamul mărginii cum să cade, i-au strîmtorat cu totul, de nu poate merge nici un lăcuitor cu cea mai puţină zaherea de vînzare.

Şi tot alişverişul lăcuitorilor dintr-aceste doaoă plăşi răzimînd în oareşice zaherele ce fac, ne rugăm dumitale să să chibzuiască pentru aceasta. Şi în ce chip să va găsi cu cale, vom avea cinst. răspuns.

Şi cu plecăciune sîntem ai dumitale mai mici slugi.

[Două semnături indescifrabile]

1814, octomvrie 6
[Judeţul] Olt

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2152-c/1811, f. 679

92

1814, octombrie 29

Pană serdar către Vistierie, despre scăderea numărului de locuitori birnici din Cîmpulung și despre greutățile întîmpinate cu alcătuirea așezămîntului fiscal; extras

Cu multă plecăciune ne închinăm dumitale,

Cu plecată scrisoare înștiințăm cinstitei Vistierii că, după ce am săvîrșit așezămîntul plășii Bratia Bughia, fiindu-ne prea cu apropiere de orașul Cîmpulung, am mersu ca să facem așezămînt și orașului. Unde, după scumpe cercetări ce am făcut spre dovedirea tuturor lăcuitorilor birnici, luînd înscris atît după chiiar cislele mahalalelor, cum și prin alte mijloace tainice, făcînd catagrafie, am găsit prea o împuținare de oameni, care nu numai că nu ajunge la suma ce ni să poruncește prin luminatele ponturi i poruncile cinstitei Vistierii, a fi cîte 4 la un lude, bun cu prost; dar pe la unile locuri nici 3 la un lude nu să adună.

Am adus înaintea noastră pă birnici din fieșcare mahala, ca să le facem așăzare și, în loc de a nădăjdui să agonisim vreo sporire de lude, ei tînguiesc că abia să poarte ludele ce să află, cu scăderea dăjdiilor din milostivirea Măriei Sale lui Vodă.

Le-am arătat îndestul, că urmează negreșit a priimi spor, în vreme ce dăjdiile s-au scăzut, și au fost și sînt ocrotiți de multe angarii, care birnicii țărani ai județului le-au răspuns și răspund. Dar la înțelegere nu i-am putut aduce, pricinuind și tînguind că, după ce oameni au puțini, sînt și săraci, locuri de hrană nu au, atît pentru bucate, cît și a prăsi dobitoace [...]

[Indescifrabil]
Pană sărdar

1814, octomvrie 29
[Județul] Muscel

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2152-c/1814, f. 1106

93

1814, noiembrie 5

Ispravnicii județului Ialomița către Vistierie, despre o cantitate de 150 000 ocale sare, care urmează să fie transportată de la ocnele Slănic la Oltenița și pe care vor să o cumpere locuitorii județului

Cu multă plecăciune ne închinăm dumitale,

Luminată porunca Mării Sale lui Vodă, coprinzătoare pentru una sută cincizeci de mii ocă sare să să care de către lăcuitorii acestui județ de la ocnile Slănic — și să o coboare la schela Olteniții — cu multă plecăciune primindu-oă, îndată am și pus în lucrare luminata poruncă.

Şi făcînd orînduială în judeţ de trebuincioasile cară, ca din vreme să înceapă a merge la ocne, unii din lăcuitorii judeţului au venit la isprăvnicat de au făcut arătare rugîndu-să că, decît să meargă cu sarea pă la Olteniţă, sînt mai bucuroşi a luoa această sumă de ocă în trebuinţa lor cu bani şi să o aducă pă la casile lor, pentru a lor alişveriş.

Atîta numai să roagă, ca să aibă voie în scris : ca aducîndu-o pă la casile lor, să o vînză pă la orice locuri vor putea, neavînd vreo poprire.

Care această cerere a lor neputîndu-să de aici a li să înplini, nu lipsim după a supunerii datoriie să înştiinţăm dumitale.

Şi de urmare ne rugăm să avem cinstit răspuns.

Fiind cu toată plecăciunea ai dumitale plecate slugi,

[Indescifrabil]

1814, noemvrie 5
[Judeţul] Ialomiţa

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2153/1814, f. 403

94

1814, noiembrie 9

Ispravnicii judeţului Ialomiţa către Vistierie, despre o cantitate de 150 000 ocale sare, care urmează să fie transportată de la ocnă la Olteniţa şi despre încuviinţarea dată de Vistierie ca să fie cumpărată de locuitorii judeţului

Cu multă plecăciune mă închin dumitale,

Cinst. scrisoarea dumitale, coprinzătoare pentru 150 000 ocă sare, ce s-au orînduit acest judeţ a o ardica de la ocnă şi să o coboare la schela Olteniţii, cu multă plecăciune priimindu-o, am văzut cele coprinzătoare.

Şi făcînd cunoscut lăcuitorilor cele ce ni să arată în cinst. scrisoarea dumitale, că sînt mai spre folosul lor şi spre alişverişu lor, toţi cu un cuvînt au priimit ca să o cumpere mai bine pentru a lor alişveriş, decît să o care pă la Olteniţă.

Şi după priimirea lor, s-au şi pornit satele la ocnă, ca să-şi cumpere fieşcare suma ce li s-au analoghisit.

Iar eu, de priimirea cinstitei porunci și de urmarea ce am făcut, nu lipsii a înștiința, fiind cu toată plecăciunea al dumitale plecată slugă,

[Indescifrabil]

1814, noemvrie 9

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2153/1814, f. 406

95

1814, noiembrie 22

Preoții și diaconii din plasa Protopopii Rîmnicului către I. Caragea Vv., despre impunerea lor nedreaptă la cîte 100 taleri pentru a plăti birul locuitorilor și despre maltratările pe care le-au suferit de la vătaful plaiului Coziei și de la zapcii

Prea Înălțate Doamne,

Cu lacrămi jeluim mili Mării Tale, ca să avem dreptate, noi preoții și diaconii din plasa Potropopii Rîmnicului; că acum în trecutele zile au venit dumnealui vătaful plaiului Cozii și zapcii plășilor și ne-au apucat cu strînsoare, ca să dăm cîte taleri 100, cu cuvînt ca să plătim birul lăcuitorilor. Și lăcuitorii fiind pă loc am dat, unii cîte taleri 100 și alții cîte cinci zeci și de la alții cît au putut scoate; iar unii dintrînșii văzînd că nu pot ca să răspunză acești bani, au fugit. Și prinzînd copii și preotesile, i-au bătut în falangă și nooă să ne zmulgă barbele și părul dă-n cap, puindu-ne și la închisoare.

Și după plîngerea ce am făcut la dumnealor boieri ispravnici, nu ne-am aflat dreptatea, nețiindu-ne în seamă atîtea jălbi ce am dat; că în urmă au venit și mai rău ne-au supărat. Și iarăși pă noi preoții ne-au apucat de am dat cîte taleri 16 dă căzănit — și acele cazane sînt numai dă 4 vedre — măcar că obiceiu n-am avut și prune nu s-au făcut.

Și iar ne-au mai apucat acel vătaf de am dat cîte taleri 1, cu nume dă vornicie. Pentru care, jeluim Mării Tale. Ne-au cuprins pre noi mare întristare.

Și cum te va lumina Duhul Sfînt, ca să nu fim dă tot urgisiți în luminați ani Mării Tale.

Robii Mării Tale,

Noi preoții i diaconii pla[sii] Potropopii Rîmnicului, județ. Vîlcea.

[Rezoluție :]

Dumneata Vel vist., să cercetezi jalba aceasta numai pentru pricina

---

Notă la documentul nr. 94. Un raport identic a fost înaintat de județul Gorj. Locuitorilor repartizați pentru transportarea sării de la ocne li se lasă alternativa: sau să o transporte plătindu-li-se costul transportului („chiria"), sau să o cumpere (100 ocale = 6 taleri) loco-ocnă, pe contul lor și „să o ducă pă la casele lor să o vînză de vor voi prin sate și să-și facă alișveriș". În prealabil, ispravnicii au făcut „cislă în județ, de suma ocalelor" și prin zapcii au trecut la executarea măsurii (Ibidem, f. 432).

banilor ce arată că li s-au luat cu cuvînt dă bir pentru lăcuitori. Iar pentru pricina cazanilor, să facă dăosebită jalbă.

Biv Vel medelnicer

1814, noemvrie 22

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2152-c/1814, f. 713

96

1814, noiembrie

Catagrafie de birnici și de toate celelalte bresle din județul Prahova; rezumat

— Noiembrie 1814 —
Date statistice

Populația județului — cuprinzînd plășile: Cîmpului, Rîfovului, Tîrșorului, Telegii și Filipeștilor și plaiul Prahova — se compunea din:
— 3 135 birnici, din care: 446 „fruntași", 957 „mijlocași" și 1 732 „coadă"
— 1 459 scutelnici
— 1 126 posluşnici
— 18 „neamuri"
— 19 postelnici
— 6 mazili
— 55 slujitori de scaun
— 30 slujitori de plăși
— 80 alte „bresle".

Populația din „Haimanalile ocnii Telegii, moșia mănăstirii Mărgineni" cuprindea: 110 ciocănași (4 „de mijloc" și 106 „coadă"); 118 măglași (5 „de frunte", 9 „de mijloc" și 104 „coadă"); 38 funieri (2 „de frunte" și 36 „coadă"); 14 călăreți (4 „de frunte" și 10 „coadă"); 6 lemnari — „de mijloc"; 3 „meșteri de ocnă" — „de mijloc"; 7 „vătași" — „de frunte"; 6 rîndași — „coadă"; 3 „țîrcovnici" — „de frunte". În total: 305 „birnici" telegeni.

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2152-d/1814, f. 555 v. — 559, 584

97

1814, decembrie 2

Așezămîntarii județului Mehedinți către Vistierie, despre pricinile care au întîrziat alcătuirea așezămîntului

Cu multă plecăciune sărutăm cinst. mîna dumneavoastră,

Cu luminată volnicie gospod fiind, [...] * ciohodar, poruncitoare ca să mă ia pe mine plecatu sluga dumneavoastră sărdar Fărcășanu cu toate catastișele și extracturile județului dă așezămînt; iar de nu vom fi isprăvit, să ne facă mumbașirlîc, ca făr-de zăbavă isprăvind, să mă

* Loc alb în text

ia să mă aducă acolea la București, împreună cu sameșii județului [...] * ; plecați dumneavoastră, după datorie-ne am înștiințat pricină ce este a zăbăvii. Și știut fiindu-mi că dă la 16 ale trecutului octv., dă cînd s-au început turburarea aici în partea locului, abia am mai isprăvit doao plăși, Jiețu dă Jos și Jiețu dă Sus. Care și aceste doao plăși unul Dumnezău știe cu cîtă frică și năcaz, precum dumneata ești pliroforisit dă toate cele du pă aici. Și cu plecăciune ne rugăm dumneavoastră să nu să socotească amelie a noastră, ci peristasis al vremii. Ne-au mai rămas 4 plăși neașezate, adică : Plaiul Muntelui, plasa Băii, Ocolu dă Sus și Ocolu dă Jos.

Și acum, într-această vreme, nici nu îndrăznim să mergem într-acea parte dă loc, căci pandurii dă la Ada[-Kaleh] umblă cete-cete printrînsele și rădică zaherea du pă unde găsesc. Și ne temem ca să nu dăm și noi în primejdie.

Nici satele le putem aduce pă aici pă unde sîntem dăpărtați, mai vîrtos fiind amestecate și răspîndite din pricina turburării aceștiia.

Și să poate judeca dă către înțelepciunea dumneavoastră, că pînă nu să va potoli turburarea aceasta, nici un așezămînt nu putem face la aceste patru plăși.

Pentru care, cu întoarcerea mumbașirului nu lipsim a înștiința dumneavoastră și ne rugăm să avem cinst. poruncă ce să mai facem.

Cu plecăciune fiind ai dumneavoastră plecați slugi,

Costandin R. Radu Jiianu [?]
Dă la așezămîntarii județului Mehedinți

1814, decemvrie 2

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. 2152-d/1814, f. 776

98

1814

Muncitorii de la Ocnele Mari, din mahalale și sate ; rezumat

„Catastih dă toți oamenii ce să află în poslușania ocnii, cum înnăuntru să arată"

— Mahalaua Tîrgului și Ocnița : măglași-64, ciocănași-20, pîrgari-24, meșteri lemnari-3, curelari-2, lumînărari ai ocnii-3
— Mahalaua Copăceni : măglași-31, ciocănași-2, lemnari-3
— Mahalaua Teiș : măglași-11, ciocănași-15
— Mahalaua Sohorătului : măglași-14, ciocănași-2
— Mahalaua Luncii : măglași-2, ciocănași-5, meșteri lemnari-2
— Mahalaua Valea Răilor : măglași-7
— Satul Buda (plasa Rîmnic) : măglași-11, ciocănași-3
— Satul Mihăești : măglași-9

* Loc alb în text.

— Satul Buleta : măglaşi-3, ciocănaşi-1, cărbunari-6
— Satul Govora : ciocănaşi-3
— Satul Rîureni : măglaşi-18
— Satul Răstoaca : măglaşi-1
— Satul Cacova (plaiul Coziei) : ciocănaşi-2
— Satul Frăţeşti : ciocănaşi-1

„Adunarea : 171 măglaşi + 54 ciocănaşi + 24 pîrgari + 8 meşteri lemnari + 2 curelari + 3 lumînărari + 6 cărbunari = 268 ; adunarea două sute şaizeci şi opt".

1814

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2152-c/1814, f. 561—563 şi 578—579

99

1814

Boieri aşezămîntari din judeţul Dîmboviţa către Vistierie, despre şapte lucrători „nemţi" care lucrează la sticlărie de 15 ani

Cu multă plecăciune ne închinăm dumneavoastră *,

La cercetarea şi alegerea ce din poruncă facem streinilor, aici, la judeţu Dîmboviţa, s-au găsit la sticlăria unde să lucrează sticle aceşti nemţi ce li să arată mai jos numele, cu familiile lor, carii, fiind papistaşi, cu marafetu neguţătoresc, nu-i găsim scrişi la catagrafiia ce avem, din pricină că nu au nici case, nici dobitoace, nici altă stare, ci şed în casa sticlării ce este a dumnealui Banului Golescu şi lucrează la sticle de sînt 15 ani. Şi, fiindcă toţi aceştia sînt sudiţi nemţeşti şi patentele lor zic că sînt la Aghenţie, făcem întrebare ca să avem poruncă ce urmare să facem pentru dînşii.

Şi sîntem ai dumneatale plecaţi slugi,

Pană C...
R. Catargiu [?]
Iacov, biv treti logofăt

Ianoş neamţu, pîrcălabu
Dinică neamţu sin Mihel
Ghiuri
Marin Rîşnoveanu
Petre } fraţi ot Porumbacu
Precupu } fraţi ot Porumbacu
Ion Ardeleanu
7

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. 2152-c/1814, f. 776

* Din filele dosarului, alăturate celei reproduse, rezultă că acest raport era adresat Marelui vistier, şi anume la anul 1814

100

1814

Catagrafia birnicilor din județele Argeș și Muscel; rezumat

1. La anul 1814, în județul Argeș au fost catagrafiate „la așezămîntul ce din luminată poruncă domnească s-au urmat la acest județ": 825 familii „fruntași", 1 454 familii „mijloc" și 5 103 familii „coadă".

2. La 12 decembrie 1814, Vistieria a întocmit lucrarea: „Jud. Muscel, 1814, dec. 12. Catagrafie pentru toate familiile birnice ce s-au găsit la așezămîntul ce s-au făcut, cu arătare de numele fieșcăruia și dă ce stare".

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2152-d/1814, f. 823—857 (pentru jud. Muscel) și f. 1059—1115 (pentru jud. Argeș)

101

1815, noiembrie 23

V. Cioncu către Marele vistier, despre 300 000 ocale de sare pe care locuitorii județului Vlașca urmează să o ridice de la ocnele Slănic și să o transporte la Giurgiu, sau să o cumpere pentru nevoile lor

Cu multă plecăciune ne închinăm dumneavoastră,

Pentru 300 000 ocă sare, ce s-au orînduitu din luminată poruncă pă lăcuitorii acestui județ să o ridice de la ocna Slănicului și să o pogoare la schela Giurgiului cu plată dă chirie suta po taleri 3. Iar după cinstită scrisoarea dumneavoastră, coprinzătoare ca cei ce vor vrea ca să o oprească pă seama caselor lor, să o ridice de la ocnă și să o plătească acolo la cămăraș suta po taleri 6, următori aflîndu-ne, am orînduit-o cu cislă pă sate — și încă după priimirea poruncii nu am încetat, nici încetăm a da cuviincioasele porunci zapciilor, cu osebiți mumbașiri, ca să-i pornească cu carăle să ridice această datorie de la ocnă.

Notă la documentul nr. 100. În județul Dolj au fost catagrafiați în 1808, ca birnici — în cele 10 plăși, fără Craiova: 1 398 „frunte", 1 617 „mijloc" și 3 204 „coadă". Totalul acestora se ridică la 6 219, iar al ludelor la 1 206 (Ibidem, nr. arh. 2351/1808, f. 119)

La care, pă cît au fost cu putință, s-au și pornit sumă dă cară; însă, de la unile sate neavînd acum îndemînare dă ridicat cu carăle, au priimitu numai să meargă să o scoață de la ocnă, să o puie în păstrare pînă la vară și să o plătească la cămăraș.

Dar, din necurmata plîngere a satelor, care pă toate zilile vine aici la isprăvnicat, jeluindu-să: unii, pentru greotatea că este sumă multă și dăpărtare dă loc fiind, nu au cu ce să o ridice — că căruțele ce au, nu pot fi dăstoinice să ridice de la ocnă nici pînă la 400 ocă; alții, că ar vrea să o oprească pă seama lor, dar nu pot lupta răspunderea banilor, fiind multă cu osebire decît în anul trecut; și alții, dă ar și putea să o ridice, le este teamă pă vreme dă iarnă a face această călătoriie, să nu-i apuce vremi rele și să-și răpuie și dobitoacele.

Am luatu cu denadinsul seama și de la sărăfiia județului mă pliroforisii că a anului trecut orînduială au fost numai 200 000 ocă și nu s-au putut toată să să ridice. Județu acesta la starea lăcuitorilor decît în anul trecut nu poate să fiie mai bună, dă vreme ce estimp, precum va fi știută dumneavoastră, timpul au fost lipsitu — și abia a 4-a parte din lăcuitorii judțului să-și aibă îndăstularea hranii pînă la bucate, încă nu la toți și dintr-aceia. Iar la alți-unii dintrînșii, și puțini pot să mai aibă hrana gurii pentru o lună dă zile, ceilanți sînt cumpărători de acum.

Apoi, să să socotească dă înțelepciunea dumneavoastră, cînd pă această lipsă dă-i vom sili, și mai vîrtos vreme dă iarnă fiind, dă este cu putință să nu-i aducem la dăznădăjduire.

Ci, după datoriie arătăm și ne rugăm dumneavoastră, să să arate Mării Sale lui Vodă această învederată greotate, pentru ca să reverse mila asupra lor. Și ori din sumă dă va fi cu putință să să mai scază, și să fie la aceasta îndatorate veri ale cui cară să vor găsi să le pornim, a să căra suma sării pă cît va rămînea; sau, după a multora dintrînșii rugăciune ce ne-o face, să rămîie datori, cu încetu-încetu să o plătească po taleri 3 suta dă ocă și să nu mai fiie siliți a merge să o mai ia de la ocnă. Că sînt mai bine mulțumiți a să vazghestisi dă acest folos, a-l face oricînd vor putea să să îndeletnicească, dăcît să cerce călătoriia drumului, după dăpărtarea locului.

Și oricum să va găsi cu cale, ne rugăm să să dea urmare la aceasta și să avem cinstit răspunsul dumneavoastră.

Si sîntem ai dumneavoastră plecați, slugi,

Vaslac Cioncu [?]

1815, noemvrie 23
[Județul] Vlașca

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2169/1815, f. 4

102

1815

Catagrafie a ciocănaşilor, măglaşilor şi a celorlalţi muncitori de la ocnele Slănic; extras

Catagrafia ciocănaşilor, măglaşilor şi ceilalţi oameni ai ocnii pă acest an

Centralizare numerică

16 vătaşi 41 ciocănaşi 23 funari 6 păzitori ai ocnii 9 pezodromi 13 muncitorii curţii 23 rîndaşi toţi 5 pezodromi de cete 10 haimanale cu 3 dogari 45 secaţi, betegi 191	făr de bir	67 ciocănaşi 151 măglaşi 5 meşteri 5 dîrvari 3 vătaşi de vinovaţi 3 scăunaşi * 234	cu bir

[191+234=] 425 toţi"

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2169/1819, f. 7—23

103

1817, mai 2

Logofeţia pricinilor străine către starostele de negustori, despre plîngerea lui P. Sapunov, sudit rus, împotriva lui N. Stoian, trimis la Moscova pentru cumpărare de marfă

De la Departamentu logofeţii streinilor pricini,
către dumnealui starostea za neguţători

Petro Sapunov, sudit rosesc, de la 21 ale trecutului april, prin jalbă către Exelenţiia Sa ghenaralu Consol al Rosii, Pini, au făcut arătare pentru un Nicolae Stoian, ce la leat 1814 l-au avut trimis la Moscva, să-i tîrghiască marfă pentru prăvăliia sa, cea de aici. Că

* Aceştia sînt scăunaşi „de maluri" (Ibidem, f. 21 v.)

după ce s-au întors numitul înnapoi, paravalisind socoteala ce i-au trimis-o de la Moscva, cu catastişile sale şi cu alte scrisori ce le-au adus împreună cu sineşi, au văzut cu multă mirare a sa o foarte mare diafora la acestea şi că l-au năpăstuit prea mult.

Pentru care, de atunci dă cînd au venit, au pus în lucrare feluri dă mijloace spre a-l îndupleca să-i paradosească socoteală curată, după orînduiala ce să cuvine. Dar el nici într-un chip nu să supune.

Şi face jeluitorul cerere de a i să teorisi la stărostie socoteala ce au între dînşii.

A căruia cerere priimită fiind şi pîrîtului Nicolae Stoian, iată să trimiseră la stărostiie, ca — faţă cu Mihalache Bălăceanu şi cu Nikifor Mustakov, neguţătorii cei ceruţi de pîrîtu Nicolae Stoian, i cu alţi 2—3 neguţători cupeţi cinstiţi — să li să teorisească socoteala în frica lui Dumnezeu şi să li să facă dreaptă lămurire, după catastişile şi scrisorile ce vor fi privind la această diiafora, fără a să năpăstui vreo parte la vreun condei cu cîtuşi dă puţin.

Şi ori în ce chip să va face alegere dă către stărostiie, să avem răspuns împreună cu aceeaşi socoteală, supt iscăliturile numiţilor neguţători. Ca să ştiie judecata ce izbrănire să dea la prigonirea ce au între dînşii.

Vel logofăt; Costandin, căminar; Dumitrache, stolnic

1817, mai 2

Arh. St. Buc., Ms. 1040, pag. 152

104

1817, iunie 10

Logofeţia pricinilor străine către Compania negustorilor, despre o judecată pentru marfă între C-din David, negustor din Rîmnic — judeţul Vîlcea şi T. Ciocan din Bucureşti

Dinu David, cu Teodor Ciocan,
către Companiia neguţătorilor

La pricina dă judecată ce are Costandin David, neguţător ot Rîmnic sud Vîlcea, cu Teodor Ciocan dă aici, pentru nişte marfă dă taleri 13 644, bani 60, ce zice numitu că au rădicat din bolta lui Ciocan.

Fiindcă David cere prin jalbă a i să teorisi acea socoteală dă iznoavă, aflîndu-să la bănuială că să va fi înşelat, scriem dumneavoastră ca, faţă cu chir Mihaiu Gheorghiu Bălăceanu i chir Răducanu Trestiianu, cei ceruţi din partea lui Ciocan, i cu chir Andreiu Papazoolu şi chir Dimitrie Triha, să intraţi în teoriia aceştii socoteli.

Şi făcîndu-le alegere după dreptate şi după şarturile neguţătoreşti, fără a să năpăstui vreo parte, să ne trimiteţi în scris supt iscăliturile dumneavoastră, cu zapciul cel orînduit; ca să ştie şi judecata acestui Departament ce izbrănire să dea la prigonirea ce au între dînşii.

Vel logofăt; Costandin, hatman; Dumitrache, stolnic

1817, iunie 10

Arh. St. Buc., Ms. 1040, pag. 154

105

1817, iunie 13

Logofeţia pricinilor străine, despre prigonirea dintre N. Mustakov, sudit rus, şi moştenitorii lui Hagi Velciu şi Hagi I. Mustakov, pentru o tovărăşie ce au avut

Pentru Nikifor Mustakov

Nikifor Mustakov, suditu rosesc, avînd prigonire cu clironomii lui Hagi Velciu i Hagi Iona Mustakov ce au murit, pentru tovărăşiia ce au avut între dînşii, iată, cu zapciul cel orînduit să trimite aci la stărostiie amîndooă prigonitoarile părţi, undă faţă cu chir Ioan Chilifaru i Costea Cica şi Chiriac Dămnandul să le teorisiţi toate catastişile şi socotelile dă tovărăşiie ce va fi avînd între dînşii. Şi dă lămurirea ce veţi face, să avem răspuns în scris; după care să poată da şi judecata cuviincioasa hotărîre.

Vel logofăt; Costandin, hatman; Dumitrache, stolnic

1817, iunie 13

Arh. St. Buc., Ms. 1040, pag. 155

106

1817, iunie 17

Logofeţia pricinilor străine către k.k. Aghenţie, trimite anaforaua întărită de Domnitor, împreună cu plîngerea lui Gh. Ciurcul, privitor la importul a 45 buţi cu vin

Pentru 45 buţi cu vin ale lui Gheorghe Ciurcul

După nota cinstitii k.k. Aghenţii, ce s-au trimis la Logofeţiia pricinilor streine dă la 10 ale următoarii supt no. 110, pentru 45 buţi cu vin dă Ţara Turcească ale lui Gheorghe Ciurcul, sudit k.k., ce s-au poprit la schela Zimnicii; făcînd jos-iscălitu anafora către

Măriia Sa Vodă, iată, o trimite cinstitii Aghenţii, buiurdisită — împreună şi cu jalba numitului Gheorghe Ciurcul, din care, va lua îndăstulă pliroforiie.

Vel logofăt

1817, iunie 17

Arh. St. Buc., Ms. 1040, pag. 95 şi 97

107

1817, iulie 7

Însemnare de marfa adusă în băcănia de la Fundata, de pe moşia Glîmbocata, cu preţul de cumpărare şi de vînzare

Marfa ce am pus în băcăniia de la Fundata, dată asupra lui Grigore cîrciumaru

Cumpărătoarea Tl.	Par.			Cum să să vînză Tl.	Par.
7	5	15 ocă pastramă po taleri 19		—	32
3	18	3 ocă orez, po parale 46		2	—
1	15	15 ocă stafide, po parale 55		2	20
2	—	2 ocă tămîie, parale 80		4	—
1	15	100 dramuri piper		2	20
1	—	1 testea hîrtie	coala	—	3
1	30	100 lulele		5	—
2	10	2 ocă măsline		4	—
1	—	10 dram cuişoare		2	—
1	—	1/2 ocă piatră acră		2	—
1	15	100 dram piatră vînătă		2	20
1	30	1/2 ocă săpun rachiu în calăpuri 13	calăpu	—	10
1	15	1 ocă calaican		2	20
1	15	1/2 ocă pucioasă		2	20
1	30	50 dram ţeperig		3	30
7	35	15 ocă peşte, po parale 21	ocă	1	—
3	10	5 ocă tutun		6	10
1	32	6 ocă cîrnaţi		3	30
4	2	3 ocă săpun prost oca[ua] parale 54	ocă	2	—
5	—	50 pîini, po parale 4		—	5
5	10	$10^{1}/_{2}$ ocă oţet, po parale 20.		—	30
4	11	3 ocă lumînări dă seu, lumînări 90 fieşcare		—	3

Tl.	Par.		Tl.	Par.
40	—	2 vedre spirt, po taleri 20 vadra :		
		în care rachiu adăogîndu-să ocă		
—	—	15 apă, să să vînză oca[ua]	2	—
101	18			
3	30	un buriu mai mare		
	35	un buriu mai mic		
	36	3 copăițe de lemn		
	27	3 străchini de lemn		
1	15	1 putină		
	20	hîrtie zugrăvită		
2	10	un clondir, un ibric, cinzeacă și litră dă sticlă		

1817, iulie 7

Arh. St. Buc., Ms. 1286, f. 52

108

1817, iulie 17

Logofeția pricinilor străine către Vistierie, despre o plîngere a lui S. E. Bier din Sibiu împotriva lui N. Teișan din Rîmnicul Vîlcea, pentru o datorie de bani

Către cinstita domneasca Vistieriie,
de la Logofețiia pricinilor streine

Cinstita k.k. Aghenţiie, prin notă de la 14 ale următoarii, face arătare la Logofețiia pricinilor streine că un Samuil E. Bier ot Sibiiu la leat 1811 au priimit de la un Nicolae Teișan ot Rîmnicu sud Vîlcea 619 funți aramă veche, ca să-i dea înnapoi aramă nooă iarăși atîta sumă — scăzîndu-să însă lipsa ce va eși în foc — cu tocmeală ca pentru lucru său să i să dea cîte 2 florinți și 45 crăițari.

Și din acea teslimatisită sumă au priimit acel Nicolae aramă nooă 195 funți, fără de a-i plăti prețu cel hotărît pentru lucru. Și așa, au mai rămas la jeluitoru Samuilă încă 375 funți aramă curată.

Și fiindcă nu să mai arată nimini să priimească de la Samuilă acea aramă și să-i plătească dreptul său — din care, i să pricinuiește mare pagubă — cere cinstita Aghenţiie să să facă dă știre numitului Teișanu sau clironomilor săi din sud Vîlcea, ca : ori să trimiță a-și priimi arama, plătind osteneala după simfoniia lor, sau să i să dea voie dă a o vinde și să ia ceea ce i să va cuveni.

Care cerere nu lipsesc a o face cunoscută cinstitii Vistierii, să binevoiască a trimite o poruncă către dumnealor boerii ispravnici ai județului, cu coprinderea ce să arată mai sus, ca să îndatoreze pă acel Teișan sau pă clironomii lui ca să fiie următori la una din dooă : adică ori să meargă a-și priimi acea aramă și să plătească osteneala lui

Samuil după învoierea lor, sau să-i dea voie a o vinde, ca să-şi ia ceea ce i să va cuveni.

Şi dă urmare să trimiţă dumnealor boerii ispravnici şi răspuns cinstitei Vistierii, ca să ştiie Logofeţiia ce arătare să facă cinstitii Aghenţii, cînd să va întreba.

Vel logofăt

1817, iulie 17

Arh. St. Buc., Ms. 1040, pag. 191

109

1817, iulie 22

Logofeţia pricinilor străine către k.k. Aghenţie, despre motivele pentru care s-au poprit la schela Zimnicea 45 de buţi cu vin, importate din Turcia de către Hagi Gh. Ciurcul

La nota cinstitii Aghenţii supt no. 110 de la 10 ale trecutului iunie, pentru 45 buţi cu vin dă Ţara Turcească ale lui Hagi Gheorghe Ciurcul, sudit k.k., ce s-au fost poprit la schela Zimnicii dă către un Teodorache postelnicelu vameşu şi căminaru dă acolo, cerîndu-le vamă şi căminărit dă bute po taleri 15, cum şi la nota cu no. 120, coprinzătoare tot pentru acest fel dă vin dă Ţara Turcească, jos-iscălitu răspunde că după coprinderea notii cei dintîi cu no. 110 făcînd arătare prin anafora către Măriia Sa prea Înnălţatu nostru Domn, din luminată poruncă s-au orînduit această pricină în cercetarea dumnealor boerilor ispravnici ai judeţului, dă unde au şi adus mumbaşiru hătmănesc pă pîrîtu vameş şi căminar cu alegerea dumnealor în scris către Măriia Sa Vodă, dă cercetarea ce au făcut. Carele înfăţişîndu-să la judecata acestui Depertament cu jăluitoru sudit şi văzînd că cele 105 buţi sînt întrate în cercetarea dumnealui cinstitului Vel logofăt dă Ţara dă Sus, judecata nu au putut întra în cercetare dăosibit pentru acele 45 buţi, fiind şi acestea tot într-un chip cu celelalte; şi mai vîrtos că alegerea judecăţii ce să va face de la Logofeţiia cea mare pentru 105 urmează să privească asemenea şi la cele 45.

De aceea, cinstita k.k. Aghenţiie, binevoind, va zice jăluitorului să rămîie întru adăstare pentru acele 45 buţi, pînă va vedea ce sfîrşit să dă celorlalte buţi 105 dă către judecata unde sînt orînduiţi — învederat lucru fiind că, după hotărîrea ce să va face la acelea, are să să urmeze asemenea şi la celelalte buţi 45.

Iar în urmă după aceasta, dă va mai face trebuinţa, să va cerceta acele 45 buţi şi la judecata acestui Depertament, după cererea cinstitei Aghenţii.

Vel logofăt

1817, iulie 22

Arh. St. Buc., Ms. 1040, pag. 97

110

1817, august 5

Logofeția pricinilor străine către vameșii de la Carvasara, despre o prigonire între Hagi Iordan, Hagi Ghinul, negustor din Brașov, și vameșii Carvasaralei pentru vama unor coase

De la Depertamentul pricinilor streine,
către dumnealor vameșii Carvasaralii cei vechi

Între Hagi Iordan, Hagi Ghinul negutătoru din Brașov și între vameșii Carvasaralii este prigonire de plata vămii unor coase. De aceea, judecata pohtește pă dumneavoastră să ne arătați adevărul : ce vamă să obișnuia dă luați de la acest fel dă marfă dă coase, ce nu să coprinde în tarifă.

Și, dă au fost obicei să arate negutătoru fa[c]tura, ca să plătească vama după prețu fiorinilor ce au cumpărat marfa sau ori în ce chip veți ști că să obișnuia plata vămii coaselor, să ne trimiteți în scris. Ca să știie judecata ce izbrănire să dea la prigonirea ce este între dînșii.

Vel logofăt ; Costandin, hatman ; Dumitrache, stolnic

1817, avgust 5

Arh. St. Buc., Ms. 1040, pag. 192

111

1817, august 13

Logofeția pricinilor străine către Vistierie, despre plîngerea lui I. Pîrșoiu din Cernat împotriva serdarului D. Zaman, despre pagubele pe care i le-a făcut luîndu-i pe nedrept oi la beilic

Către cinstita domnească Vistieriie,
de la Logofețiia pricinilor streine

Cinstita k.k. Aghenții, cu notă au trimis aici la Logofețiia pricinilor streine jalba lui Ioan Pîrșoiu ot Cernat, sudit mocan, ce au dat cinstitului Maghistrat al Brașovului — pentru dumnealui sărdaru Dimitriie Zaman, dă năpăstuirile ce zice că au cercat din partea oamenilor dumisale i paguba vitelor sale i altele, pe care, face cinstita Aghenții cerere a să înfățișa jeluitoru cu dumnealui sărdar la judecata acestui Depertament să să cerceteze pricina și să să facă jeluitorului îndăstulare cu dăspăgubire.

De aceea, cu cinste să pohtește cinstita Vistieriie să binevoiască a da pliroforiie Logofeții pricinilor streine, du pă luminatele ponturi ce sînt pentru orînduiala oilor dă beilic : dă sînt datori mocanii

sudiți, adică cei ce nu sînt statornici aici în țară cu namestii și trecători, a da oi dă beilic.

Ca să știe ce alegere să dea judecata la prignini * dă acestea, ce să urmează între sudiți.

Vel logofăt

1817, avgust 13

Arh. St. Buc., Ms. 1040, pag. 193—194

112

1817, septembrie 12

Logofeția pricinilor străine către Compania neguțătorilor, despre judecata dintre Șt. Jiikovici, polcovnic rus, și I. Traianovici, pentru niște bani

De la Depertamentul pricinilor streine,
către Companiia neguțătorilor

Pentru prigonirea ce să urmează între dumnealui polcovnic rosesc Ștefan Jiikovici și între Iliie Traianovici, pentru niște bani ce-i ieste numitu Iliie dator.

Măcar că pricina aceasta ieste orînduită în cercetarea starostii dă neguțători, dar trebuința cerînd a să teorisi și de Companie, scriem dumneavoastră ca, aducînd zapciul cel orînduit pă amîndooă părțile acolea, fiind și starostea de neguțători față, să vedeți mai întîi socoteala ce li s-au făcut dă stărostiie, cît și scrisorile ce va arăta Iliie Traianovici.

Și la ceea ce vi să va părea că ieste cu orînduială și după șarturile neguțătorești, să dați înscris dă dreptul adevăr; ca să [știe] judecata ce izbrănire să dea acești pricini.

Vel logofăt

1817, septemvrie 12

Arh. St. Buc., Ms. 1040, pag. 161

113

1817, octombrie 18

Logofeția pricinilor străine către Hătmănia Divanului, despre aducerea lui Gh. Bebec, postelnicul din Cîmpina, la judecata ce are cu N. T. Bucur, sudit k.k. din Brașov, pentru bani

Știută ieste cinstitii Hătmănii pricina de judecată ce are un Nicolaie Tudor Bucur, sudit k.k. din Brașov, cu Gheorghe Bebec, postelnicul ot Cîmpina, pentru o poliță dă taleri 661; care bani, puindu-i Bebec depoziton la cinstita Hătmăniie, și-au pus și soroc

* Pricini, prigoniri

dă, zile 30 să aducă pă un Iliie și Tudor din Brașov, martori ce au zis că are.

Care soroc, la 11 ale următoarii s-au și împlinit și Bebec nici pînă acum nu s-au mai văzut a veni în judecată.

Ci fiindcă jeluitoru sudit să află aici adăstînd pă cheltuială și face strigare, va binevoi cinstita Hătmănie a trimite să aducă pă pîrîtu Bebec fără dă zăbavă, ca să ia sfîrșit această pricină ce să străgănează între dînșii.

Vel logofăt

1817, octomvrie 18

Arh. St. Buc., Ms. 1040, pag. 144

114

1817, noiembrie 3

Logofeția pricinilor străine către k.k. Aghenție, despre achitarea sumei cheltuite cu publicațiile făcute la Viena de creditorii Vornicului C-din Dudescu

No. 46. După cererea cinstitii k.k. Aghenții, ce au făcut la Logofețiia pricinilor streine pentru 10 fiorini ailenzug * și 20 crăițari, ce s-au cheltuit la publicațiia ce s-au făcut la Viena prin gazetă, dă creditorii dumnealui Vornicului Costandin Dudescu.

Jos-iscălitu după datoriie au făcut-o aceasta cunoscută la cinstita Logofețiia mare dă Țara dă Sus și am priimit răspuns că, cerînd acești fiorini de la dumnealui Vornic, au zis că nu i să întîmplă și cum că are să ia niște bani prea cinstita Hătmăniie, de unde va plăti și acești fiorini.

Ci dă urmarea ce s-au făcut din partea Logofeții pricinilor streine, jos-iscălitu nu lipsește a răspunde cinstitii k.k. Aghenții.

Vel logofăt

1817, noemvrie 3

Arh. St. Buc., Ms. 1040, pag. 108

115

1817, noiembrie 14

Logofeția pricinilor străine către Compania neguțătorilor, despre judecata dintre T. N. Guma, sudit k.k., și Vasile postelnicelu pentru tovărășia neguțătoriei de lînă ce-au avut, despre desemnarea unor negustori pentru a cerceta socotelile tovărășiei

Către Companie,

După jălbile ce au dat Triiandafil Nicolaie Guma, sudit k.k., și Vasile postelnicelu — unul asupra altuia — pentru tovărășiia neguțătorii de lînă ce au avut între dînșii, orînduiți fiind la judecata

* Sic

acestui Departament, s-au fost trimis cu pitacu aceştii judecăţi la dumnealui starostea za neguţători, ca să le teorisească socotelile. Unde numitul Guma, nerămîind mulţumit pe alegerea ce s-au făcut dă stărostiie înpreună cu alţi doi neguţători cupeţi, au făcut dă iznoavă cerere prin jalbă către Măriia Sa Vodă, a să orîndui la Companie ca de al doilea să o cerceteze această socoteală a tovărăşii lor — de către neguţători ideaţi, ce metahirisesc acest fel dă neguţătoriie.

De aceea dar, iată cu zapciu cel orînduit să trimiseră aci la Companie amîndooă prigonitoarile părţi. Şi scriem dumneavoastră ca, înpreună cu chir Costea Cica i cu chir Dimitriie Triha i cu chir Andrei Papazolu şi cu chir Nikifor Mustakov, să întraţi cu de-a măruntul în teoriia aceştii socoteli, după catastişile i socotelile şi scrisorile ce vor fi avînd asupra aceştii pricini. Şi, privind asupra dreptăţii, să faceţi alegere în frica lui Dumnezeu, faţă însă cu amîndooă părţile, a nu le mai rămînea cuvînt dă pricinuire că nu i-aţi întrebat şi că n-au auzit hotărîrea dumneavoastră, ci aţi făcut prin taină şi nu ştiie nimic dă cele ce aţi chibzuit.

Şi aşa, să ne trimiteţi în scris lămurirea ce veţi face, ca să ştiie judecata ce izbrănire să dea asupra prigonirii ce ieste între dînşii.

Vel logofăt; Costandin, hatman; Dimitrie, stolnic

1817, noemvrie 14

Arh. St. Buc., Ms. 1040, pag. 162

116

1817, noiembrie 14

Logofeţia pricinilor străine către starostele de negustori, despre cercetarea ce urmează să se facă la stărostie, împreună cu alţi doi negustori, asupra catastişelor prăvăliei lui Gr. Ihnilau, care s-a plîns Domnitorului împotriva tovarăşului său C. Haraci

Către starostea za neguţători,

Grigoriie Ihnilau, prin jalba ce au dat Mării Sale lui Vodă, arată că avînd pă un Costache Haraci tovarăş la prăvăliie, însărcinat cu toată vînzarea mărfii, în diastimă dă 2 ani, nu numai că au pierdut tot capitalu, ci îi lipsesc şi din banii streini taleri 7 000, şi face cerere să li să teorisească socotelile, ca să se dăscopere unde au intrat capitalu şi acei bani streini ce-i lipsesc.

De aceea, dar, iată, cu zapciu cel orînduit să trimiseră amîndoă părţile aci la stărostiie, ca înpreună cu alţi doi neguţători ideaţi

să luați seama cu de-a măruntul catastișilor prăvălii i altor hîrtii și scrisori ce vor fi avînd și, privind asupra dreptății, să ne trimiteți în scris alegerea ce veți face în frica lui Dumnezeu. Ca să știe judecata ce sfîrșit să dea prigonirii ce să urmează între dînșii.

Vel logofăt; Costandin, hatman; Dumitrache, stolnic

1817, noemvrie 14

Arh. St. Buc., Ms. 1040, pag. 163

117

1818, martie 6

Logofeția pricinilor străine către starostele de negustori, despre înștiințarea primită de la T. N. Guma, sudit k.k. din Sibiu, aflat în judecată pentru o tovărășie de negoț cu Vasile postelnicelu din Pitești, că retrage vechilimeaua dată lui N. Stamulea

Către starostea za negutători,

Pricina de judecată ce să urmează între Vasile postelnicelu ot Pitești și între Triiandafil Guma, suditu k.k. ot Sibii, pentru tovărășiia neguțătorii ce au avut amîndoi încă de la 14 ale trecutului noemvrie, cu pitacu aceștii judecăți s-au fost orînduit aci la stărostiie, a li să cerceta socotelile față cu un Nicolaie Stamulea vechilul lui Triiandafil Guma.

Acum fiindcă cinstita k.k. Aghenţiie, prin nota sa supt no. 169 face înștiințare Logofeții pricinilor streine că numitu Guma au cerut prin cinstitul Maghistrat ot Sibii ca nu numai să să ia din mîna numitului vechil toate socotelile sale i catastișile și cîte alte hîrtii va avea asupra aceștii prigoniri, ci încă să fiie și lipsit acel vechil și nepriimit a mai întra în căutarea aceștii pricini, făgăduindu-să Guma că ori însuși va veni, sau își va orîndui alt vechil.

Iată, nu lipsim a scriie dumitale, ca pentru toate acele hîrtii, adică socoteli, catastișe, scrisori dă corespondenţiie și orice alt va fi dat în mîna dumitale numitu Nicolaie Stamulea, să-l îndatorezi prin zapciu cel orînduit ca înaintea dumneavoastră, cu știrea cinstitii Aghenții, să facă însuși foaie cu condeiul său de toate anume, arătînd felurimea fieșcăriia scrisori sau catastih i socoteală. Și numărîndu-le toate în vederea ochilor lui, să le pui într-un plic înpreună și cu acea însemnare scrisă dă dînsul și, pecetluindu-l cu pecetea dumitale, cum și cu a orînduitului de la cinstita Aghenţiie, va sta în păstrarea stăroștii pînă cînd va veni Triiandafil Guma sau vechilu său ce-și va orîndui, ca să intre în teoriia pricinii.

Iar pă mai sus-numitu Nicolaie, ce l-au avut pînă acum vechil, să nu-l mai priimeşti, nici în cercetare cu dînsul să nu mai intri, că nu ieste priimit.

Şi dă urmare să avem răspuns cu orînduit zapciu.

Vel logofăt ; Costandin, hatman ; Dimitrie, stolnic

1818, martie 6

Arh. St. Buc., Ms. 1040, pag. 165

118

1818, mai 1

Logofeţia pricinilor străine către Consulatul rus, despre plîngerea lui I. B. T. Z. Turnăvliu împotriva lui N. Aprilov, pentru o datorie de 20 000 taleri

No. 46. Ismail Beco Topal Zade Turnăvlîu au jeluit Mării Sale Prea Înălţatului nostru Domn, că la leatul turcesc 1224 au împrumutat pe un Nikifor Aprilov cu zapis taleri 29 000, iscălit dă dînsul şi fraţii, după obiceiul neguţătorilor ; şi dă atunci n-au putut să-l mai găsească, aflîndu-să dus în Rusiia.

Iar acum găsindu-l pă numitul Nikifor aici, în Bucureşti, îi zice că nu are mijloc dă unde plăti toţi banii după zapis. Dar după pliroforiia ce au luat şi după tacriru numitului Nikifor ce au dat la Agie înaintea dumnealui dragomanului cinstitului Consulat al Rosii şi a dumnealui Vel agă, numitul are o fabrică la Odesa, zidită cu bani dă ai tovărăşii cu frate-său, pe care ar fi luat-o întru stăpănire fratele său şi au făcut-o dă tot a lui, cu cuvînt că este fabrica sa — în vreme cînd în zapis să iscăleşte : Nikifor Aprilov şi fraţii.

Pentru care, jos-iscălitu au priimit luminată poruncă dă a face cunoscută Exelenţii Sale ghenăral Consul al Rosii plîngerea jeluitorului.

Şi fiindcă Nikifor Aprilov au dat tacrir înaintea dumnealui dragomanului la Agie că fabrica de la Odesa este cu bani din tovărăşie zidită, şi nu poate fratele lui Nikifor să o stăpînească numai el singur, să să îndatoreze numitul frate-său în puterea Otcîrmuitorului Odesii, dă a plăti pă jumătate suma zapisului numai, fiindcă ceilantă parte pă jumătate au plătit-o aici Nikifor, vînzîndu-şi moşiile ce au avut la patria sa.

De aceea, jos-iscălitu după luminată poruncă ce au priimit, nu lipseşte cu cinste a pohti pă Exelenţia Sa să binevoiască a face jeluitorului îndăstulare la dreptăţile ce are, prin mijlocul ce va binechibzui, avînd şi răspuns.

Vel logofăt

1818, mai 1

Arh. St. Buc., Ms. 1040, pag. 20

119

1818, mai 4

Logofeția pricinilor străine către Mitropolie, pentru a lua jurămînt lui N. Nicoletul, sudit britanic, care a reclamat pe A. Boiangiu, în a cărui slujbă a fost, că nu i s-a plătit simbria

Către Sfînta Mitropolie,

Acest Nicolaie Nicoletul, suditu bretanicesc, au tras la judecata acestui Depertament pe Atanasie Boiangiu, făcînd pîră asupră-i că în anu trecut s-au aflat în slujba numitului la Cîmpina, unde să neguțătorea cu porumb. Și slujindu-i de la aprilie 3 pînă la iunie 22 cu făgădueli că-l va mulțumi foarte bine, nici pînă acum nu i-au mai plătit osteneala sa.

De care, măcar că pîrîtu Atanasiie Boiangiu să apără zicînd că Toma tovarășu-său l-au tocmit, căruia i-au lăsat și bani să plătească tuturor slugilor după tocmeala ce va fi avut cu dînșii; dar fiindcă Nicoletul zise că cu însuși Atanasiie au vorbit la Cîmpina, lui i-au slujit la negoțul porumbului, el i-au făgăduit că-i va plăti foarte bine și pă dînsul l-au cunoscut dă stăpîn, iar nu pă altul, după taga ce face Atanasie, dator este Nicoletul să încredințeze acestea ce zice, prin jurămînt, dă vreme ce înscris de la Atanasiie nu are — și atunci îi va plăti Atanasiie simbria ce s-au găsit cu cale dă către stărostia za neguțători.

De aceea, să trimise numitul Nicoletul la Sfînta Mitropolie cu zapciu cel orînduit, ca după ce mai întîi i să va arăta duhovnicește puterea jurămîntului și va priimi în cuget curat dă a-l săvîrși, să va pune dă a face jurămîntul pă cele ce au zis mai sus, adică: că cu însuși Atanasiie au vorbit, lui i-au slujit la negoțul porumbului, el i-au făgăduit să-i plătească sîmbria și că pă dînsul au cunoscut dă stăpîn, iar nu pă altul.

Și ori dă va jura sau dă nu va jura, va binevoi prea Sfinția Sa a trimite judecății răspuns în scris, prin zapciul cel orînduit, ca să să dea pricinii izbrănire.

Vel logofăt; Costandin, hatman; Dim., stolnic

1818, mai 4

Arh. St. Buc., Ms. 1040, pag. 174

120

1818, mai 30

Logofeția pricinilor străine către Consulatul rus, pentru a se elibera un pașaport negustorului M. H. Gerbe, care merge la Moscova

No. 52. Un Mihalache Halepli Gerbe, neguțător, după voia ce are dată de la Măriia Sa Prea Înălțatul nostru Domn, prin dumnealui Aga Rasti, și după chezășiia ce are dată la cinstita spătărie, merge pînă la Chișinov; și tricerea îi este prin Iași și cu poște.

Pentru care, după voia ce şi-au luat, jos-iscălitu cu cinste pohteşte pă Exelenţia Sa gheñăral Consul al Rosii să binevoiască a-i da un paşaport dă drum, spre a nu fi supărat — fiindcă dă acolo va mai merge şi la Makarov i la Moshva.

Vel logofăt

1818, mai 30

Arh. St. Buc., Ms. 1040, pag. 23

121

1818, iunie 7

Isprăvnicatul judeţului Slam Rîmnic către Vistierie, despre o nouă căşărie în satul Ulm, încuviinţată de Domnitor, în apropierea alteia care se află în acel sat din vechime, despre dreptul căşăriei celei vechi de a rămîne ea singură în sat

Cu plecăciune ne închinăm dumitale,

Hristodul, neguţătoru, arătîndu-să după orînduială la isprăvnicat cu această luminată carte a Mării Sale de slobozeniie a face căşăriie noaă la satu Ulmul din acest judeţ, unde din vechime iaste alăturea altă căşăriie, care au lucrat în mulţi ani şi au dat la capan înpărătesc caşcaval şi telemea, după davagilîcu acelui vechi neguţător căşar, ce au făcut la isprăvnicat că i să pricinuieşte zminteală şi pagubă, cînd cu atîta apropiere în spinarea căşării lui să va dăschide altă noaă, la loc unde nu au mai fost, am socotit a fi mai cu cuviinţă să să dăpărteze cel nou, decît cel vechiu şi i s-au zis lui Hristodor ca să nu pricinuiască pricini de gîlcevuri şi pagubă, să-şi facă căşăriia cu dăpărtare dă cea veche măcar de doaă ceasuri, iar nu cu atîta scurtă apropiiere, după cum o cere să o facă. Şi nici într-un chip nu au priimit.

Aşa dar, poprindu-i-să porunca Mării Sale, iată o trimiserăm către dumneata şi ne rugăm să să arate Mării Sale, ca să ni să poruncească cum trebuie să urmăm. Căci dreptăţile căşării cei vechi socotindu-le a fi mai cu apropiiere de ocrotire, nu am îndrăznitu a o îndatora mai mult, cum nici pă Hristodor a-l popri din negoţul său, fără numai, ca să să petreacă a lor neguţutoriie cu linişte şi odihnă să să dăpărteze unul de altu.

De aceea, dar, şi nu lipsim a înştiinţa dumitale, ca să ni să trimiţă şi răspuns.

Ai dumitale mai mici slugi,

Vasilache, post.; [Indescifrabil]

1818, iunie 7

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2203/1818, f. 92

122

1818, iunie 30

Ispravnicii județului Romanați către Vistierie, despre așezarea nedreaptă printre străini a unor vechi birnici, despre scăderea numărului ludelor

Cu multă plecăciune ne închinăm dumitale,

Înștiințăm cinstitei Vistierii că neprecurmate jălbi ale lăcuitorilor vin la isprăvnicat arătînd că li s-au luat birnicii dă la așăzămîntu ce s-au făcut dă dumnealui clucer Voinescu, așăzîndu-se la streini, cu cuvînt că sînt veniți du peste Dunăre, necontenindu-să. N-au mai rămas nici feciori dă breslași, nici dă birnici — și la urmă să însoară. După a cărora jălbe făcînd cercetare la cîteva sate, îi găsim vechi birnici și, fugind piste Dunăre cîte 2 și 3 luni, întorcîndu-să, să așază la streini — și părinții lor sînt buni birnici.

Și, spre mai bună pliroforie, domneștii Vistierii trimisem și cîteva adeverințe ale ispravnicului i ale sameșului dă streini.

Dă aceea, ne rugăm dumitale ca să să dea un nizam după cum să va socoti, a li să da birnicii ce să vor găsi buni săteni. Căci nu puțină dărăpănare săpricinuește satelor, putem zice că și o deosibită pagubă, că urmîndu-să cu aceste mijloace, toți să dau la streini. Și rămîind numai sărăcimea, socotească înțelepciunea dumitale ce pagubă poate pricinui domneștii Vistierii; mai ales satele mărginii, care erea siliști dă 20 lude, au rămas pă cîte 2 și 3 — și birnicii lor sînt la streini, aflîndu-să tot într-o siliște, — cu toate că pă cîțiva dintrînșii, care s-au găsit de la fevruarie așezați cu țidulile isprăvnicatului dă streini, i-am și dus satelor ajutoare, iar pă-nsurașii care am cunoscut că sînt mai cu putere, s-au încărcat satele.

Dă care nu lipsirăm a înștiința — și să avem cinstit răspuns în ce chip să urmăm.

Și cu plecăciune sîntem ai dumitale plecați slugi,

[Indescifrabil]

1818, iunie 30

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2203/1818, f. 638

123

1818, iulie 4

Gr. Filipescu către Marele vistier, despre 20 000 ocale sare ce urmează a fi trimisă de la ocnele Slănic la Ciorogîrla, din porunca Doamnei

Pentru 20 cară de la Prahova, să să trimiță porunci de-al doilea

Cu plecăciune mă închin dumitale,

Porunca domneștii Vistierii de la 28 ale trecutului iunie cu plecăciune priimind cele coprinzătoare, am înțeles că multă mîhnire

s-au pricinuit Mării Sale Doamnii asupra cămărașilor ocni Slănic și asupră-mi, căci nu s-au trimis om vrednic la încărcatu sării, ca să ia sare bună, curată; ci au luoat niște sare proastă și urîtă, numai pămînt — trimițîndu-să dă iznoavă porunca dumnealui biv Vel vist. Ioan Moshu către cămărașii ocnii, ca cu acea poruncă să trimitem cară dă iznoavă, împreună cu un om vrednic, a luoa altă sare bună, curată și să să trimiță la Ciorogîrlă. Pentru care, știut să fie domneștii Vistierii, că dăspre partea mea cusur nu s-au făcut: căci după datorie am orînduit om întradins vrednic ca să o încarce. Dar toată greșala este a dumnealor cămărașilor, nedînd sare bună, curată, precum s-au cuvenit. Cu toate acestea, eu și acum următor fiind poruncii, cît pentru 20 000 ocă sare ce au fost orînduită a să încărca cu carăle acestui județ, pă dată s-au pus în lucrare facerea lor, orînduindu-să și un boerinaș, om vrednic, ca să meargă cu scrisoarea dumnealui biv Vel vist. Ioan Moshu la cămărașii ocnii Slănic să încarce sare bună, albă, curată, precum să poruncește. Și împreună să meargă a o duce la Ciorogîrlă.

Iar pentru 20 mii ocă, ce au fost însărcinați dumnealor boerii ispravnici dă județu Prahovii a trimite carăle cele trebuincioase ca să o încarce, fiindcă cerură dă iznoavă porunca domneștii Vistierii, nu lipsii a înștiința ca să li să proftacsască poruncă dă urmare.

Și cu plecăciune sînt al dumitale mai mic și slugă,

Grigore Filipescu

1818, iulie 4

Cinstitului mie mai mare, dumnealui Vel vist., cu plecăciune

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. 2203/1818, f. 103

124

1818, noiembrie 8

Clucerul C. Ștefănescul către Marele vistier, despre scoaterea prin înșelăciune dintre dajnici a moșnenilor mai înstăriți și trecerea acestora printre scutelnici, așa că „au rămas numai nemernicii să poarte dăjdiile Vistierii"

De la dumnului clucer Costache Ștefănescul, pentru scutelnicii de la satul Rucărul, pentru Nicolaie Rucăreanu și pentru Costandin Eliiat. Noemvrie 10

Cinstitului și mie mai mare dumnealui Vel vist. cu cinste și plecăciune

Cu multă plecăciune mă închin dumitale,

Înștiințez dumitale pentru satul Rucăru dintr-acest județ Mușcel, carele ieste și cel mai dă margine, dăspre partea hotarului — și într-o vreme, cea mai împuternicită siliște a județului.

Iar dă la o vreme, cu meșteșugiri amăgindu-să, s-au început a să luoa scutelnici cei mai cu putere moșneni: cu așezămînt însă, ca atît banii posluşanii scutelnicilor, cît și ai ludelor dajnici, să să cisluiască d-a valma. Şi cu acest mijloc înmulțindu-să scutelnicii dați la unii-alții, și peciurile închipuindu-să pă numele celor puternici, după ce au rămas numai cei ce din înmulțirea neamului li s-au împuținat părțile dă moșie și, din întîmplări, și-au și vîndut sforile dă moșie ce le mai rămăsese, în anul trecut s-au tras toți scutelnicii și au rămas numai nemernicii să poarte dăjdiile Vistierii, pă ludele siliștii.

Dintr-această pricină, au ajuns dajnicii la proastă stare, din vreme în vreme răspîndindu-să și înpuținîndu-să ludele, pentru a lor nemernicie.

Trimit dumitale și însemnare dă scutelnicii ce s-au dat dintr-acest sat cu mijlocul înșelăciunii ce arăt dumitale. Şi cu toate că înpotriva întocmirilor Vistierii ieste dă a fi scutelnicii d-a valma cu ludele siliștii, dar pentru căci pă dă o parte cu așa așezămînt au îngăduit satul să să dea scutelnici dintre iei, iar pă dă altă parte în loc dă pagubă are mare folos Vistieriia, dă a fi ludele acestui sat d-a valma cu scutelnicii, precum s-au și urmat pîn în anul trecut. Căci așa nu va mai rămînea nici o trebuință dă a să mai scădea ludele acestui sat; precum și acum am fost silit și am mai scăzut lude 1 : 2 — și tot puțină mîngîiere ieste pentru dînșii și acest scăzămînt. Ci încă și peste acest scăzămînt poate a să mai încărca, rămîind scutelnicii de valma cu ludele siliștii precum au fost.

Şi dă hotărîrea ce să va da, mă rog dumitale să mi să trimiță în grab cinstită poruncă dă urmare.

Iar către aceasta, trebuință ieste să să dea cinstita porunca dumitale către dumnealor ispravnicii județului, a nu mai îngădui pă treti logofătu Nicolaie Rucăreanu a să mai amesteca la cislele satului, nici a pune, nici a scoate pîrcălabi. Asemenea, să oprească cu totul și pă clucer za arie Costandin Eliiat, a nu să amesteca întru nimic la satul Dragoslavele, pricinuindu-să mare zavistiie între săteni din urmările acestora.

Şi cu plecăciune sînt al dumitale plecat slugă,

Costache Ştefănescul

1818, noemvrie 8

Scutelnicii ce se află în satu Rucăr

Lude	
8	dumnealui biv Vel hatman Costandin Golescu
15	dumneaei căminăreasa Efrosinei Greceanca
1	dumneaei medelnicereasa Ecaterinei Farfara
13	dumnealui biv Vel vistier Grigore Romanet
39	dumnealui biv Vel logofăt Iordache Golescu
1	dumnealui stolnic Ianache Razul
4	dumnealui 3-i logofăt Nicolaie Rucăreanu
81	adică optzeci și unu

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. 2195-c/1818, f. 332, 333 și 348

125

1818, decembrie 17

Ispravnicatul județului Ilfov către Vistierie, despre cercetarea făcută asupra stării familiilor de sîrbi din Gherghița și Rădulești

Cu plecăciune ne închinăm dumitale,

Am priimit cinstită poruncă dumitale, cu jalba ce au dat cătră dumnealor prea cinstiți boeri caimacami țării 27 familii sîrbi din Gherghița i Rădulești, și am văzut cele ce ni să poruncește, ca să cercetăm ce stare dă oameni sînt și cu ce să hrănesc și să facem arătare anume, cu pliroforiie. Următori fiind, am cercetat și ne-am adeverit că nu să hrănesc cu munca pămîntului, ci cu meșteșugurile, ce prin deosebită foaie îi arătăm, cu numele lor.

Și oricum să va socoti dă cătră dumneata, să va face chibzuire pentru dînșii. Iar ei fac rugăciune și cerere ca să să așeze între ruptașii județului.

Sîntem ai dumitale mai mici și slugi,

[Indescifrabil]

1818, dechemvrie 17

Sud Ilfov

Foaie dă numele și meșteșugurile a 27 familii sîrbi ot Gherghiță și Rădulești

Enache sin Zane	ot Gherghiță	croitor
Jîpa	otam	croitor
Grigore sin Ion	otam	mămular
Tănase sin Dima	otam	croitor
Marcu	otam	cîigiu
Stoian	otam	cizmar
Stoian	otam	papugiu
Ilie sin Manole	otam	zidar
Dima Grosu	otam	băcănaș
Bocea	otam	cizmar
Iorga Cîrnu	otam	mămular
Dicu	otam	dulgher
Dragne	otam	croitor
Iancul	otam	băcan
Stoicio	otam	dulgher
Pencio	otam	croitor
Dedu	otam	olar
Stoian	otam	croitor
Ene	otam	croitor
Petre	otam	olar

Naco	. otam	dulgher
Dinu	. otam	dulgher
Stamate	. ot Răduleşti . .	croitor
Ghercu sin Ilie	. otam	mămular
Vîlcea	. otam	boiangiu
Calcea	. otam	croitor
Stoian	. otam	croitor

27

Cinstitului dumnealui mai mare, dumnealui Vel vist., cu plecăciune

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. 2195-c/1818, f. 751—752

126

1818, decembrie 19

Ispravnicii judeţului Muscel către Vistierie, despre trei lude leşieri care fac leşie pentru trebuinţele sticlăriei

Cu plecăciune ne închinăm dumitale,

Cu plecăciune am priimit cinstită scrisoarea dumitale şi am luoat înţelegere de cele poruncite pentru lude 3 leşieri din sud Dîmboviţa, că aflîndu-să într-acest judeţ a face leşie pentru trebuinţa sticlării, dă către vătafu plaiului Nucşoarii s-au apucat şi s-au închis. Încă pă unul l-ar fi ţiind şi acum la poprea1ă, cerîndu-le cîte taleri 25 dă om. Şi ca nişte oameni ai sticlării ce sînt, să dăm poruncă vătafului a nu le face nici o supărare, întorcîndu-le înnapoi şi ceea ce le va fi luoat.

Răspundem cu plecăciune dumitale că şi aceşti leşieri sînt daţi la dajdiie cu încărcătură dă lude la satul Albeşti dă către dumnealui clucer Costache Ştefănescul, precum să vor vedea şi la ecstractul ce este trimis dă dumnealui în cinstita Vistierie.

Şi fiindcă dă a să îndrepta mijloc nu avem, aflîndu-să şi satul în proastă stare, şi banii ce li să cere dă către vătaf sînt pentru dajdia trecută şi cea dă acum următoare, nu lipsim a înştiinţa dumitale ca în ce chip vei hotărî dumneata pentru aceşti leşieri, noi să avem cinstită poruncă dă urmare.

Şi cu plecăciune sîntem ai dumitale plecaţi slugi,

[Indescifrabil]

1818, dechemvrie 19
[Judeţul] Muşcel

Pătru leşier
Precup leşier
Nica leşieru

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2195-c/1818, f. 766

1818, decembrie 21

Ispravnicii județului Dolj către Vistierie, despre porunca boierilor caimacami de a așeza străinii în lude și despre „ungurenii" bîrsani care n-au nici un fel de statornicie, cu propunerea de a-i face ruptași

Cu multă plecăciune închinîndu-ne, sărutăm cinstită mîna dumitale,

Cu multă plecăciune înștiințăm cinstitei Vistierii că după prea cinstită porunca dumnealor cinstiților boeri caimacami ai țării, ce prin ponturi ni s-au dat, pentru întocmirea și așăzarea streinilor în lude, eșind amîndoi în județ, am și pus în lucrare urmarea ce să cuvine, întocmai după coprinderea cinstitei porunci. Și, după sîrguința ce în tot chipul facem, mîngîind și pă lăcuitori cu îndestulate cuvinte înblînzitoare dă ușurarea ce li să face la așăzare, nădăjduim că vom săvîrși întocmirea sloboziilor cu bună orînduială și vor rămînea și lăcuitorii odihniți, depărtînd din cugetul lor orice părere.

Dar știut să fiie dumitale că pă la unele locuri să află și ungureni bîrsani de Țara Nemțească, cari aceia fiind fără nici un fel de statornicie, sînt cei mai mulți argați pă la unii-alții, alții iarăși muncesc cu sapele de-și chivernisesc viața dintr-o zi pînă într-alta, iar alții, care să mai numesc cu oareșcare stare, vite de muncă sau alte namestii statornice nu au, fără numai cîte treizăci-patruzăci vite mici dă oae și le au amestecate cu ale sudiților chesaricești, la care să bagă și numiții ciobani.

Cu care unii ca aceștiia de vom închega siliște cu lude, teamă ne este că după ce vor eși în primăvară poate să facă vreo strămutare, nefiind învățați cu această numire dă lude, și să să pricinuiască pagubă domneștii Vistierii dă ludele cu care să vor așeza.

Pentru care unii ca aceia, cum și alți asemenea sîrbi ce să află rîsipiți pă la un loc cîte unu și doi, cu care nici siliște să poate face, nici apropiați dă alte slobozii nu să află ca să să alăture cu aceia, nici a-i înclina cu satele celelalte voe nu avem, nu am putut găsi alt mijloc decît am socotit ca să să facă în chip de ruptași, a-și răspunde datoriia lor osăbit, prin o ruptoare hotărîtă, ca și alte bresle ale județului.

Pentru care, nu lipsirăm a înștiința dumitale și de va fi priimită această plecată a noastră arătare, vom avea cinstită porunca dumitale dă urmare.

Și cu multă plecăciune sîntem ai dumitale plecate slugi,

Nicolae Brăiloi
Il. Nănescu

1818, dechemvrie 21
[Județul] Dolj

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. 2207-b/1819, f. 1426

128

1819, februarie 12

Gh. Suțu către Marele vistier, despre recolta îmbelșugată din acest an, despre lipsa de cumpărători și despre cererea locuitorilor din județele Mehedinți, Dolj și Romanați și a negustorilor ce țin moșii în arendă de a li se da voie să meargă cu cerealele peste Dunăre

Cu frățească dragoste mă închin dumitale,

Lăcuitorii județelor Mehedinți i Dolj și Romanați, precum și neguțătorii ce țin moșii în arendă, mi-au dat jălbi arătînd că estimp cu mila lui Dumnezeu au făcut îndestulate zaherele: orz, grîu, mei; și pă vremea strînsului acestor felurimi de zaherele fiind fost ploi, l-au adunat mai tot jilav. Și neguțători ce să cumpere, [ca] să-și facă alișveriș, nu să găsesc, din care pricină o să li să prăpădească cu totu bucatele — făcînd grîul gărgăriță, și celelalte asemenea. Și așa, le vine cu discolie a-și face pă anul acesta arăturile prisos, avînd sumă dă bucate și neștiind ce să le facă.

De aceea, să roagă a li să da voie și slobozenie să meargă cu bucatele lor ce le au de prisos peste Dunăre, în părțile Țării Turcești, ca să le vînză, spre a să folosi din ostenelile lor și să-și facă alișverișul să-și întîmpine fieșcare trebuința ce au.

A cărora cerere și rugăciune o fac cunoscută dumitale și emberechisăsc și această prea plecată a mea înștiințare către Măriia Sa Prea Înălțatu nostru Domn, pentru care pohtesc dragostea dumitale să să citească înaintea Mării Sale; și găsindu-să cu cale, prin luminate porunci să li să dea voia și slobozenia aceasta, avînd și eu frățesc răspunsul dumitale.

Și sîntem al dumitale ca un frate,
Gheorghios Suțos

1819, fevruarie 12

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2208/1819, f. 41—42

129

1819, februarie 16

Alex. Suțu Vv. către vameșii de la Cîmpina, poruncește să trimită la București 400 vedre de păcură pentru Curtea domnească

Io Alecsandru Nic. Suțu Voievod, boje milostiu i gospodar Zemli Vlahscoie

Slugilor Domnii Mele vameșilor de la Cîmpina, fiind trebuință dă păcură pentru masalalile Curții gospod, iată, vă poruncim [ca] îndată ce veți luoa cartea aceasta a Domnii Mele, numaidăcît să

trimiteţi patru sute vedre păcură aici la dumnealui biv Vel spătar Iancu Racoviţă, epistatu armăşii, pă luna lui mart şi april şi să luoaţi adeverinţă dă priimire. Care adeverinţă, dinpreună şi cu cartea aceasta a Domnii Mele, trimiţîndu-le la Vistierie, vi să va plăti vadra po bani şaizeci, după obicei.

Care păcură să căutaţi să fie bună şi făr-dă nici un fel dă amesticături, sau cu apă; şi cu om al vostru să o trimiteţi să o facă teslim cum mai făr dă zăbavă — căci într-alt chip nu vi să va ţinea în seamă.

Pentru care, poruncim Domnia Mea şi ţie, vătaşe dă plai din plaiul Prahovii, să înlesneşti această treabă a vameşilor: adică, cu a găsi cară cu chirie pentru adusul aceştii păcuri — însă cu preţ cuviincios.

Aceasta poruncim

1819, fevruarie 16

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2208/1819, f. 53

130

1819, martie 16

Ispravnicii judeţului Slam Rîmnic către Vistierie, despre birul a 32 lude torcători domneşti

Cu plecăciune ne închinăm dumitale,

Cinstită scrisoarea dumitale cu plecăci[une] priimind, am văzut cele ce ni să scrie pentru torcătorii Mării Sale Doamnii.

Ştiut facem dumitale că la acest judeţ am găsit cu adevărat lude 32 cu numire de torcători, cari răspund la o triminie taleri 288, [bani] 90, a cărora triminie urmează pe ghenar i fevr. i mart următor; din care bani, taleri 102,60 s-au luat de către ceilanţi boieri isprav[ni]ci, precum şi ceilaltă triminie trecută, pe sept., oct., noiemv. s-au luat iarăşi dă dumnealor.

Pe carii de nu i-am făcut cunoscuţi, pricina au fost că cei ce ni i-au arătat ni i-au dat ca un irat isprăvnicesc. Iar acum, după poruncă, iată-i pe toţi prin foaie anume îi facem ştiuţi dumitale.

Şi sîntem ai dumitale mai mici şi slugi,

Dimitrie, clo[cer]
Hr. Stoinescu

1819, mart 16
Slam Rîmnic

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2208/1819, f. 95

131

1819, martie 22

Logofeţia pricinilor străine către k.k. Aghenţie, cere a se despecetlui prăvălia lui Efstatie, sudit britanic, pentru a se scoate un burduf cu undelemn, care aparţine Curţii domneşti

Către cinstita k.k. Aghenţie

Sărdaru Bănică Rădulescu, vechil de staroste, de la 18 ale următorului mart ne înştiinţează că la prăvălia lui Efstatie suditul bretanicesc ot hanu Colţii, care să află supt pecetea cinst. k.k. Aghenţii, este un burduf cu undelemn al Curţii gospod, din cinci burduşă ce venise de la Ţarigrad. Şi patru s-au luat; iar cel de-al cincilea, cînd s-au dus oamenii Curţii ca să-l ridice, au găsit prăvălia pecetluită. Care burduf, la catagrafia ce s-au făcut de stărostie şi bacal-başa, nu s-au pus între marfa ce s-au găsit în prăvălia lui Efstatie, ca un lucru strein ce au fost.

Şi fiindcă cere să ridice acest burduf cu undelemn la Curtea domnească, jos-iscălitu pohteşte pă cinstita k.k. Aghenţie să binevoiască să trimeaţă a despecetlui prăvălia, pînă va scoate acel burduf cu undelemn strein — ca să să dea unde să cere — şi îndată să să pecetluiască iarăşi, pînă va lua săvîrşire diaforaoa lui Efstatie cu creditorii.

Vel logofăt

1819, mart 22

Arh. St. Buc., Ms. 1040, pag. 66, nr. 104

132

1819, aprilie 17

Ispravnicii din judeţul Slam Rîmnic către Vistierie, despre starea grea din sate, despre fuga în Moldova a 105 lude şi despre măsurile care ar trebui luate pentru a fi aduşi înapoi

Cu plecăciune ne închinăm dumitale,

La înştiinţarea ce am făcut pentru unile din sate, ce să plîng că din oamenii ce i-au avut de la aşezămînt* le lipsesc morţi de năpraznica boală, ni să scrie de către dumneata ca îndreptarea şi mîngîierea acelor sate să chibzuim a o face prin sporul de lude a celor înputernicite.

---

* E vorba de „aşezămîntul" (recensămîntul fiscal) din anul 1814 (Ibidem, f. 859)

Pentru care, ştiut să fiie dumitale că spre aceasta cu îngrijire fiind, de cum am venit la judeţ am pus în lucrare a o afla adevărata stare a judeţului — nu numai prin zapcii plăşilor, ci şi cu alte mijloace neconoscute. Şi întru adevăr, nu am putut găsi sat care să nu aibă cuvînt de plîngere în feluri de chipuri: unii, căci le lipsesc oamenii morţi din suma ce au fost la aşezămînt şi la lude din vreme în vreme s-au mai adăogat; alţii, că li s-au luoat scutelnici cu chip de scăzămînt şi de la acel scăzămînt li s-au pus la loc, încă cu prisos; alţii, că le-au fugit oameni de la aşezămînt încoace, atît în Moldova, cît şi prin alte judeţe. Şi nu numai sarcina birului lor o poartă, ce şi adaos peste ludele aşezămîntului; alţii, că ce oameni au avut după vremi, făr-de pricină prin satele lor, cu care ar fi putut să să ajute, li s-au luoat de s-au dat scutelnici şi alte bresle.

Şi aşa, după aceste netăgăduite pricini, nu numai că spor dă lude să punem asupră-le nu ne-am cutezat — pentru mîngîerea satelor celor ce le lipsesc oameni morţi — ci încă fiind şi vreme de primăvară, cu tot dreptul cuvînt s-ar cuveni scăzămînt de lude judeţului: una pentru mîngîerea satelor celor împovărate şi alta pentru îndreptarea celor ce le lipsesc oameni morţi şi fugiţi.

Pe care, şi văzîndu-le cu plîngeri pentru sarcina ce poartă şi a acelor fugiţi, cu dinadinsul am făcut cercetare; şi numai din dooaă plăşi, Măcsineni şi Belciugate, am dovedit strămutaţi de la aşăzămînt încoace lude 105 în partea Moldovii — afară de alţii ce vor mai fi din alte plăşi — din care, 67 sînt în ţinutul Galaţi, i lude 24 în ţinutul Tecuciului şi lude 14 într-al Putnii.

Şi făcînd pentru dînşii cerire boerilor starosti de ceea parte, cît pentru acei ce sînt în ţinutul Putnii, am şi trimis cu mijlocu dumnealor să să aducă du pă la satile unde să găsesc.

Iar pentru suma ce-i mai multă, ce sînt în celelante ţinuturi, ne-au dat cuvînt că au să corispondarisească dumnealor şi, după răspunsul ce va veni, va urma. Din care, ne-au dat a prepune că pentru acei fugari urmează vreo înpedicare.

Ci fiindcă noi, după porunca ce avem, întru toată armoniia vecinătăţii păzind, oricîţi fugari de ai Moldovii ni s-au cerut, i-am dat peste hotar la urmă-le; încă într-aceste zile, şi un sat întreg ce-i zice Şărbeştii de 25 familii, care deodată să rădicase din ţinutul Putnii trecînd dincoace şi, cerîndu-ni-să, i-am dat la urmă-le cu toate ale lor. Precum şi alţii ce fug de acolo necurmat aici, după datoriia vecinătăţii aseminea să dau.

Bine ar fi, de să va socoti cu cuviinţă, ca pentru acei lude 67 ce sînt fugiţi în ţinutul Galaţi şi 24 în ţinutul Tecuciului, să să arate de către dumneata Mării Sale lui Vodă, a să scriie la Iaşi Mării Sale Domnului Scarlat Vodă Calimah, să să poruncească cu dinadinsul boerilor ispravnici ai ţinuturilor să-i dea şi de acolo la urmă-le, făr a să pune înpedicări pentru dînşii — fiind din drepţi birnici ai judeţului, de la aşezămînt.

Ca, cu mijlocu acesta să-i putem întoarce la urma lor: una, ca să să facă pildă pentru alții și al doilea să dăm și oarișce mîngîere satelor ce sînt înpovărate de atîta vreme cu dajdea lor.

Avînd și cinstit răspunsu dumitale

Și sîntem ai dumitale mai mici și slugi,

Dimitrie, clo[cer]
Hr. Stoinescu

1819, april 17
Slam Rîmnic

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2207-a/1819, f. 897

133

1819, mai 15

Ispravnicii din județul Slam Rîmnic către Alex. Suțu Vv., despre niște clăcași lude, fugiți în Moldova, despre boierinașii și gonacii trimiși să-i caute și despre refuzul ispravnicilor din ținuturile Galați și Tecuci de a-i înapoia

Prea Înnălțate Doamne,

Cu prea plecată scrisoare înștiințăm Mării Tale, că din satele plășii Măcsineni i plasa Belciugății, ce sînt pă marginea acestui județ, găsind strămutați după așăzămînt din drepți birnici ai județului în partea Moldovii lude 67 în ținutul Galați și lude 25 în ținutu Tecuci.

După armoniia aceștii vecinătăți, făcînd pentru dînșii cerire dumnealor boerilor starosti de ceea parte și priimind de la dumnealor răspuns, că mai întîi au să facă arătare la Iași, am fost înștiințat domneștii Vistierii. Și după răspunsul ce l-am priimit că s-au scris de către Înălțimea Ta Mării Sale Domnului Moldavii spre a să da acești strămutați a să aduce la urma lor, îndată și noi am arădicat trei boerinași de neam al județului, ce i-am socotit mai destoinici, și orînduindu-i pă unii în ținutul Tecuciului și pă alții în ținutul Galați, li s-au dat și cărți de la dumnealor boerii starosti ai Putnii, după orînduială, către dumnealor boerii ispravnici de la arătatile ținuturi, pentru darea fugarilor. Și luînd cu dînșii oameni gonaci du prin sate i slujitorii trebuincioși, i-am trimis, cu însuși gonacii cunoscători fugarilor, la dumnealor ispravnicii; cari în mergere pînă la isprăvnicaturi, din puțină cercetare ce au putut face, au găsit nu numai pă aceia ce li s-au fost dat prin foi, unii chiar pă la locurile unde i-au știut gonacii, alții mutați prin alte sate, ci și pă alții, tot din ai județului birnici, ce nu era știuți satelor pă la ce locuri sînt fugiți.

Și arătîndu-să la isprăvnicaturi, nici o săvărșire n-au putut face, din pricină căci și dumnealor ispravnicii din ținutu Galați nu numai că de la cea dintîi vorbă într-un cuvînt le-au arătat că nu să dau fugarii peste hotar, ci cu multe chipuri prelungind, făr-să intre măcar în cercetarea lor, i-au ținut zăbovindu-i acolo cinci zile înpreună cu 25 oameni ce i-au avut cu dînșii gonaci. Și așa văzînd că nici o săvărșire nu să face, s-au arădicat și au venit înnapoi cu toții, făr-să le dea măcar un răspuns în scris, după cum din alăturata scrisoare ce am priimit de la orînduiții boerinași să va da mai pe larg pliroforie Înnălțimii Tale.

Precum asemenea și dumnealor ispravnicii ținutului Tecuciului, după ce s-au arătat acolo trimisul orînduit împreună cu gonacii ce i-au avut, deocamdată ar fi orînduit un om al isprăvnicatului să cerceteze pă fugari; în urmă, au chemat pă acel orînduit față cu trimisul de aici și i-au poruncit: un om să nu să rădice din suma fugarilor. Și așa văzînd trimisul și gonacii că nu să dau oamenii la urma lor, s-au sculat toți și s-au întors înnapoi făr-de nici o săvărșire, după cum să va vedea și a acestui orînduit boerinaș înștiințarea ce ne-au trimis cu toată pliroforiia. Din care, să poate socoti de către Înnălțimea Ta, cîtă vătămare cu aceasta să pricinuește satelor: una, căci nu puțin s-au cheltuit cu 40 și mai bine de oameni ce i-au rădicat gonaci, de au umblat mai mult de 15 zile; și alta, căci privesc la dreptii lor birnici purtînd sarcina datorii lor — și a-i aduce la urmă-le, văd că nu li să dau, în vreme cînd de aici oricîți fugari de ai Moldovii să cer, cu toată protimiia să dau, încă și sate întregi, după cum în trecutile zile din ținutul Putnii trecînd un sat de 25 familii, îndată l-am dat cu toate ale lor.

Ci, fiindcă după aceste urmări este cunoscut că pe acești strămutați a-i priimi, cu alt mijloc nu este cu putință — căci mulți dintrînșii aflîndu-să scutelnici, alții poslușnici boerești, alții supuși pă la arendași de moșii, să mijlocesc toate înpiedecările pentru dînșii.

De aceea, de să va socoti cu cuviință, să să scriie de către Înnălțimea Ta Mării Sale Domnului Moldavii, ca de acolo să să orînduiască întradins un boer cu luminată poruncă, nu numai pentru acești strămutați, ci și pentru oricîți alții vor mai fi după așezămînt trecuți dintr-acest județ; carele, înpreună cu cel de aici orînduit boer ce va fi, să meargă la arătatile ținuturi, ca să-i dea pă toți ai părții aceștiia a-i rădica să-i aducă la urmă-le — după cum aseminea s-au urmat și mai nainte pentru alți fugari ai județului, ce au fost în părțile Moldovii strămutați din vremele oștirilor.

Iar anii Mării Tale de la Dumnezeu mulți și fericiți.

Ai Mării Tale prea plecați slugi,

Dimitrie, clo[cer]
Hr. Stoinescu

1819, mai 15

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2207-a/1819, f. 1014 și 1019

134

1819, august 1

N. Golescu, fost Mare logofăt, către Alex. Suţu Vv., despre două sate din judeţul Dîmboviţa — Gura Vîlcanii şi Lăculeţile — care s-au tocmit să slujească pe trei ani la „fabrica" de sticlărie, despre împlinirea termenului şi despre trebuinţa pe care o are ca tocmeala cu satele să fie reînnoită pe încă trei ani; rezoluţia Domnitorului

Prea Înălţate Doamne,

Prin plecata mea anafora arăt Înălţimii Tale că 3 ani sînt astăzi, la sfîrşitu aceştii luni iulie, de cînd răposat tată-miieu, prin ştirea şi voia stăpînirii de atunci, s-au tocmit cu 2 sate din sud Dîmboviţa — Gura Vîlcănii şi Lăculeţile — ca să slujească în lucru fabricii sticlării, fiind cu apropiere aceste sate de sticlăriie, şi taica să plătească ludele acestor sate i podvezile şi angaralile.

Şi atît tată-miieu au plătit dadjdiia lor după zapis cît au trăit, cît şi sluga Mării Tale am plătit de la moartea răposatului tată-miieu pînă acum peste taleri 1 600.

Acum, fiindcă s-au împlinit sorocu acestor sate, face trebuinţă ca iar, prin ştirea şi voia stăpînirii, să să facă această tocmeală.

De aceea, dar, fiindcă această fabrică a sticlării este şi pentru podoaba Patrii şi pentru folosu lăcuitorilor, vînzîndu-să mai eftine sticlile aici, nefiind calea depărtată ca în Ţara Nemţească, şi încă acum, în fericiţii ani şi în norocu Măriei Tale, nădăjduiesc de a să face această fabrică cu desăvîrşită orînduială. Şi cunoscînd că Înălţimea Ta ai mare rîvnă spre acest fel de faceri de bine ale patrii noastre, mă rog Înălţimii Tale ca să să facă luminată poruncă către dumnealor boieri ispravnici ai judeţului, a aduce la isprăvnicat aceste sate, adică Gura Vîlcănii, Lăculeţile şi Vîlcana Cojocarului, fiind cu apropiiere de această fabrică, şi să-i îndemne cu vorbe cuviincioase şi să le şi aşăze iarăşi în lucrul fabricii, prin zapis întărit şi de isprăvnicat. Şi eu voi plăti dajdiia ludelor şi podvezi[le] i angaralile. Şi iarăşi pă 3 ani să să aşeze, căci de nu vor fi sate în lucru fabricii, nu e cu putinţă a să lucra sticlăria, fiind mare cheltuială; şi mai multă cheltuială merge la ţandăra care arde necontenit 8 luni: la facerea materiilor. Şi cînd Înălţimea Ta vei răvărsa mila, după făgăduiala ce mi-ai dat, cu hrisov pentru această fabrică, atunci poate să fie trebuinţă pentru slujba fabricii numai 2 sate.

Al Mării Tale plecată slugă,
Nicolae Golescu logofăt

[Rezoluţia Domnitorului:]

Dumneata Vel vistier, să cercetezi această cerere ce face dumnealui biv Vel logofăt Nicolae Golescu

Biv Vel căminar

1819, avgust 1

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2208/1819, f. 299

135

1819, august 20

Ispravnicii județului Gorj către Căimăcămia Craiovei, despre locuitorii județului (care nu au alt mijloc de trai decît lucrul la munca cîmpului, peste Olt) ca aceștia să poată trece, ca și înainte, în Ardeal cu una sau două vite de vînzare

Către cinstita Căimăcămie a Craiovii,
de la isprăvnicatu sud Gorj

Înștiințăm cinstitii Căimăcămii că lăcuitorii acestui județ, neavînd alt metahrisis sau mijloc de a-și face alișverișul lor, spre întîmpinarea răspunderii dăjdiilor, decît numai să rădică primăvara de aici cu coasă și săpi de merg peste Olt, pi la Buzău și Focșani, unde muncesc pînă toamna, și să întorc cu cîte puțintei bani chiștig, cu care abiia își plătesc birul pă 3 diminii ce lipsesc, au avut în anii trecuți milă și ajutori de la stăpînire, cu slobozenie a trece cu vite peste graniță spre vînzare. Cu care acest ajutori și alișveriș să făcea împlinirea dăjdiilor cu înlesnire și lăcuitorii să află în răsuflare și odihnă.

Iar de cînd s-au închis schelile pentru acest fel de trecători și alișveriș al lăcuitorilor, vedem că împlinirea banilor să face cu mare nevoe și lăcuitorii să află cu totu în distihie și apururea să plîng la isprăvnicat, cerînd mîngîere de scăzămînt, cu cuvînt că dintr-această pricină nu le-au mai rămas temei de a-și răspunde dăjdiile, neavînd nici un negoț de alișveriș.

Ci fiindcă și din năuntru, din Ardeal, s-au dat slobozănie a să scoate într-această țară vite mari spre vînzare, de aceea ne rugăm cinstitei Căimăcămii ca, privind cu ochi milostiv asupra folosului ticăloșilor lăcuitori, să li să dea această slobozenie ce au mai avut-o de mai nainte, cu a trece fieștecare lăcuitor cu ctîe doaă vite peste graniță în Ardeal, spre vînzare, ca să-și poată săracii lăcuitori a-și răspunde dăjdiile cu înlesnire, făr-de a simți greutatea ce o cearcă.

Și să ni să trimiță ori porunca cinstitii Căimăcămii, sau luminată porunca Mării Sale lui Vodă, de a să da lăcuitorilor această slobozenie, cu care li să va deșchide alișverișul și să va face înplinirea dăjdiilor cu liniștire.

Costandin, stolnic

[Indescifrabil]

1819, avgust 20

Arh. St .Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2208/1819, f. 315

136

1819, septembrie 8

Logofeţia pricinilor străine către Consulatul rus, pentru a se elibera un paşaport negustorului Ovanes care merge în Rusia

Fiindcă acest armean, anume Ovanes, după chezăşiia ce au dat la cinstita spătărie au cîştigat voie de a merge la Rusia, pentru trebuinţe de ale negoţului său, jos-iscălitu cu cinste pohteşte pă Exelenţia Sa gheneral Consul al Rusii să binevoiască a da numitului un paşaport, spre a fi nesupărat.

Mergerea lui este cu poşte la Iaşi, pe la Focşani.

Vel logofăt

1819, septemvrie 8

Arh. St. Buc., Ms. 1040, pag. 42, nr. 115

137

1819, septembrie 18

Logofeţia pricinilor străine către Consulatul rus, pentru a se elibera un paşaport negustorului Stavru care merge în Rusia

Fiindcă acest Stavru, după chezăşiia ce au dat la cinstita spătărie, au cîştigat voie de la Măria Sa Prea Înnălţatul nostru Domn de a merge la Rusia pentru trebuinţe de ale negoţului său, ce zice că are acolo, jos-iscălitu cu cinste pohteşte pă Exelenţia Sa gheneral Consul al Rusii să binevoiască a da numitului trebuincios paşport, a nu avea vreo supărare.

A căruia mergere ieste la Iaşi pe la Focşani, cu poşte.

[Vel logofăt]

1819, septemvrie 18

Arh. St. Buc., Ms. 1040, pag. 42, nr. 116

138

1819, octombrie 25

Alex. Suţu Vv. încredinţează Episcopiei de Rîmnic întreţinerea fîntînilor din Craiova şi îi întăreşte două pivniţe şi două scaune de carne în Craiova, scutite de dări, pentru ca din venitul acestora să repare fîntînile cînd se vor strica

Zemli Vlahscoie. Fiindcă pentru fîntînile ce sînt la Craiova ,adică : una — în drumul Bucureştilor, în marginea oraşului, cu o ţeavă ; al doilea — la Tîrgul de Afară, cu dooă ţevi largi ; al treilea — la Tîrgul din Vale, lîngă Sfîntul Arhanghel, cu trei ţevi dă doi stînjeni dă sus ; al patrulea — în drumul Orevii, în marginea oraşului Craiovii, cu trei ţevi. Care fac patru fîntîni bune, nestricate, osebit dintr-o fîntînă ce mai este supt dealul Vîlcăneştilor, pă drumul Caracalului, cu o ţeavă, ce să numeşte a Episcopului, i altă fîntînă ce să orînduise ca să să facă de neguţători la Ştirboaica, în mijlocul oraşului, unde au fost şi mai nainte fîntînă cu dooă ţevi mici. Şi altă fîntînă iarăşi să orînduise să facă în lăuntrul metohului Sfintii Episcopii Rîmnic, care s-au şi făcut.

Şi după trebuinţa ce urmează a avea pentru dregerea acestor fîntîne, cînd s-ar întîmpla a să strica, spre a fi totdeauna în fiinţa lor; pentru care fîntîni, prin cărţile trecuţilor fraţi Domni ne pliroforisim că au avut mili şi dooăsprezece lude fîntînari nedajnici şi aparaţi de toată dăjdiile şi orînduelile cîte vor eşi peste an în ţară — ca toată treaba acestor fîntînari să fiie numai şi numai pentru mai susarătatile fîntîni : să le dreagă, să le poarte grija, să le păzească în toată vremea. Dîndu-le la mîini şi adeverinţele dumnealui Caimacamului, dă numele şi chipul lor. Şi să fie supt ocrotirea Sfiinţii Sale părintele Episcopu ce va fi după vremi la Sfînta Episcopiie Rîmnic; cum şi grija fîntînilor o dă iarăş asupra Sfinţii Sale.

Asemenea, să aibă în oraşul Craiovii milă dă dooă pivniţe şi dooă scaune de carne — scutite de fumărit, de căminărit i dă către polcovnici şi alţi zabiţi i dă toate dările ce dau alte prăvălii şi scaune, de nimic supărare să nu le facă — ca, cu venitul acestora, care să să tragă iarăş de către Sfinţiia Sa iubitorul de Dumnezeu Părintele Episcop ce va fi după vremi la Sfînta Episcopiie Rîmnic şi să să cheltuiască la dregerea fîntînilor cînd să vor strica.

Deci, învrednicindu-Ne Domnul Dumnezeu şi pre Noi cu al treilea domniie a aceştii pravoslavnice ţări, întărim şi Domniia aceste mili, ca să să păzească întocmai, întru toate nestrămutat, precum mai sus să coprinde. I saam receh gospodstvami.

[Pecetea gospod]

Vel logofăt

1819, octomvrie 25

Arh. St. Buc., Ms. 93 (condică 1819—1826), f. 160

139

1819, decembrie 17

Alex. Suţu Vv. porunceşte cum să se urmeze ca vitele locuitorilor de prin satele întemeiate la poalele viilor, pe dealurile judeţului Saac, să nu mai distrugă viile şi nici locuitorii satelor să nu mai fie pe nedrept năpăstuiţi

Cartea pentru lăcuitorii cei de supt dealurile cu vii

Zemli Vlahscoie. Fiindcă încă de la leat 1814, mai 10, după jalba ce dedese boierinaşii i lăcuitorii pămînteni, ce au vii în dealurile cele mari ot sud Saac, că de la o vreme încoace s-au făcut în poalile viilor sate întregi, cu mulţime de vite, pă care le dau la văcar numai de la Sft. Gheorghe pînă la Sft. Dimitrie; apoi, lăsîndu-le slobode, iau viile în rînd de le roade viţa şi le strică haracii. Cu care, nu puţină pagubă le pricinuieşte celor cu viile şi Vistierii domneşti.

De aceea, s-au dat hotărîre încă de atunci ca, cei ce îşi lasă vitele fără văcar şi să va găsi în vii, făcînd stricăciune, ori dă ce treaptă va fi stăpînul vitii, să plătească taleri 5 dă vită mare, pentru înfrînare. Şi banii ce să vor strînge, s-au făcut venit al spitalului Iubirii de oameni, adică al bolnavilor streini.

Care huzmet, din pricina cumpărătorilor i din alţi slujbaşi isprăvniceşti şi zapcii, cum şi alţi oameni necinstiţi, care s-au amestecat de s-au făcut cumpărători pe popoară i plăşi; şi din pricina unora ce au

140

1819, decembrie 27

Catagrafie a numărului de familii și a ludelor din județul Dîmbovița, pe categorii de stări și plăși

Căutarea ludelor şi familiilor judeţului Dîmboviţa No. 1

Familii					
frunte	mijloc	coadă	toată suma	Ludele catagrafii	Plasa
86	263	584	933	171	Ialomiţii
25	181	338	544	80 ½	Bolintinu
12	80	241	333	44 ½	Mijlocul
56	138	338	532	80 ½	Văcăreşti
179	662	1 501	2 342	373 ½ :	

Aceste plăşi fiind mai dă cîmpu, după starea locului şi după asemănarea şi altor asemenea locuri, s-au socotit după cuviinţă precum mai jos să arată

care socotindu-să cei dă frunte cîte 3 pă lude, cei dă mijloc cîte 4 şi cei dă coadă cîte 6, fac lude, însă :

				Adaos	Scăz.
familii :	179	lude	59 ½		
	662*	,,	132		
	1 501,	,,	250		
	2 342,	,,	442		
			373 ½ să scad ludile catagrafii rămîn		
			68 ½ care să cuvine a să da adaos		
			lude	68 ½ de la 4 plăşi	

48	193	426	667	112 ½	Cîrcinovul
44	156	404	604	111	Dîmboviţa
20	78	252	350	73	Dealul dă Sus
20	52	245	317	44	Dealul dă Jos
16	74	194	284	56	Cornăţel
148	553	1 521	2 222	396 ½ :	

Aceste plăşi fiind locuri mai înfundate, ca nişte părţi dă pădure, după cuviinţă s-aus socotit cu oareşce adaos dă oameni

cari socotind cei dă frunte cîte 4 pă lude, cei dă mijloc cîte 5 şi ciei dă coadă cîte 6 fac, însă :

				Adaos	Scăz.
familii :	148,	lude	37		
	553,	,,	110 ½		
	1 521,	,,	253 ½		
	2 222,	,,	401		
			396 ½ să scad ludile catagrafii		
			4 ½ rămîn cari să cuvin a să da adaos	4 ½ dă la 5 plăşi	

13	39	307	359	104	Plaiul Dîmboviţii
12	72	300	384	82	Plaiul Ialomiţii
25	111	607	743	186 :	

s-au socotit după asemănarea altor asemenea plaiuri

cari socotind cei dă frunte cîte 3 pă lude, cei dă mijloc cîte 4 şi cei dă coadă cîte 5, fac însă :

				Adaos	Scăz.
familii :	25,	lude	8 ½		
	111,	,,	28		
	607,	,,	121 ½		
	743,	,,	158		
			186 sînt în catagrafiie să văd a fi încărcaţi ; carii urmează a să scădea	—	28 ½ de la plaiuri
			28 ½	73	28 ½ să scad la plaiuri
				28 ½	
				44 ½**	rămîn prisos. cari urmează a se da adaos

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2207—b/1819, f. 1422 v. şi 1407

1819, dechemvrie 27

* În text : 666
** În text : 44

vii cu apropiere de sat că nu-şi fac garduri la vii, cum şi din pricina năpăstuirii ce să face lăcuitorilor cu dovezi neadevărate, că ar fi văzut vita cuivaş în viie i cu pricină de părăgini vechi părăsite de mulţi ani, pradă şi jăfuesc pe lăcuitori.

Pentru care multe jălbi ne-au venit la auz. De aceea, făcîndu-să cercetare din porunca Domnii Mele de către dumnealui Vel logofăt de Ţara de Sus, s-au găsit în adevăr că să jăfuesc lăcuitorii cu năpăstuiri. Şi pentru ca nici huzmetul să nu să păgubească, nici nizamul ce este orînduit pentru a să înfrîna cei ce sînt în deal cu vite să nu le lase slobode a face stricăciuni în vii, prin hotărîrea ce am dat spre paza dreptăţii, s-au pus în orînduială ca să să urmeze la căutarea huzmetului aceste ponturi, însă :

1. Să să vînză de dumnealor epitropii la om cinstit, dînd legătură a nu face cît de puţin catahrisis.

2. Să nu vînză nici acel cumpărător la zapcii sau alţi oameni isprăvniceşti sau streini, nici să să puie tovarăşi.

3. Cei ce vor căuta slujba, foarte să să ferească a nu prepune pă nimeni cu mărturii că ar fi văzut vitele cuiva în viie, ca să-i globească ; ci numai cînd va prinde vitele, sau cînd cel cu viia stricată va face dovadă, precum şi cel ce va merge cu vita lui în viia lui şi va paşte pă răzoare, nu are să să supere cu această dare ; iar fiind viie streină, să plătească. Nici să facă vreo meşteşugire a băga vitele cuivaş în vii, cu cuget ca să-i globească, nici după părăgini vechi, nelucrate de cîte doi-trei ani, care vor fi la mărgini dăschise făr-dă gard, să nu ceară gloabă.

4. Viile ce vor fi în marginea satelor, să să îndatoreze stăpînii viilor a le face garduri temeinice, sau a le îngrădi cu şanţuri ; că orcare nu-şi vor face îngrădişuri bune să plătească acest irat al spitalului stăpînul acei vii. Iar avînd gard, şi vor dăschide pîrleaz cu viclenii a băga vite, atunci nu are să să învinovăţească stăpînul vii la plată, ci aceia ce au dăschis pîrleazul.

Şi ca să să poată păzi acest nizam, s-au dat cartea Domnii Mele şi la mîna orînduitului ce va umbla cu acest huzmet, şi la mîna lăcuitorilor deleni, prin care poruncim cu străşniciie orînduitului sau cumpărătorul ce va fi de la spital, ca să urmeze ponturilor ce să arată mai sus. Căci dovedindu-să cu cîtuşi de puţină urmare înpotrivă, să va pedepsi straşnic. Iar lăcuitorii să-şi urmeze datoriia. Pentru care poruncim Domniia Mea dumneavoastră ispravnicilor ai numitului judeţ : totdeauna să îngrijiţi a să păzi acest nizam şi a nu să face cel mai mic catahrisis, căci înşivă veţi fi răspunzători. Cum şi pentru căutatul acestui venit după mai sus-zisele ponturi, să daţi dumneavoastră orînduitului tot felul mînă de ajutor spre înlesnirea căutării, ca şi nizamul să să păzească, şi spitalul să nu să păgubească de iratul acesta.

Şi, spre a nu fi supăraţi şi jăfuiţi în potrivă, li s-au dat şi lor asemenea carte. De care poruncim şi dumneavoastră ispravnicilor ai judeţului să îngrijiţi a să păzi nizamul acesta cu nestrămutare. I saam receh gospodstvami.

1819, dechemvrie 17

Arh. St. Buc., Ms. 98, pag. 195—196

141

1819, octombrie-decembrie

Vistieria către ispravnicii de județe, despre hotărîrea luată de a se face îndreptarea sămilor și despre îndatoririle ispravnicilor în această privință; porunca pregătitoare către ispravnicii de județe — in extenso; porunca adresată județului Prahova — in extenso, iar cele adresate restului de județe — rezumat .

[Vistieria către ispravnicii de județe]

Cuvîntul și sfîrșitul pentru care s-au alcătuit dintru-nceput lucrarea îndreptării județelor nu privește la alt nimic, dăcît numai la doao lăudate urmări, prin care să să asemene întru adevăr ființa aceștii lucrări, cu a sa glăsuire: cea dintîi este buna cumpănire a satelor birnicilor lăcuitori, închipuindu-să și alcătuindu-să după starea și prilejul fieșcăruia; și cea dă-al doilea — îndreptarea ce să cuvine a să face multora învălmășăli și pricini ce să urmează la celelante stări dă oameni, ajungînd multe dintrînsele cu totul neasămănate clădirii lor și într-adevăr dăpărtate de verice bună orînduială prin care s-au fost întocmit dintru-nceput, dîndu-să supt cele întru obștească știință legiuiri ale Vistierii.

Și încă putem zice că aceasta de al doilea întîmplare, povîrnindu-să din vreme în vreme spre înmulțire, să cunoaște vederat chiar după a sa înființare că dă nu să va îndrepta cu denadinsul — ca și hotarăle popririi să-și întîmpine, și bună orînduială să-și dobîndească, asemănată sfîrșitului începerii sale — negreșit va ajunge a pricinui o desăvîrșită dărăpănare la toate orînduielile Vistieriei, va fi supărătoare întru adevăr obștii lăcuitorilor birnici, carii cu osebire să cuvine a fi pururea mîngîiați, va aduce feliuri dă năpăstuiri săracilor și, în cele du pă urmă cercetîndu-să rodirea, alt nimic nu să iuvește decît cuget și sfîrșit de în parte dobîndire, fără dă a să cunoaște și vreun folos al obștii.

Așa dar, chibzuindu-să unele ca acestea, dintru-ntîi s-au cerut dă la toate județile catagrafii dă toți sălășluitorii fieșcăruia județ, dîndu-să și cuviincioasele povățuiri în ce chip să să facă. Și după aceste povățuiri urmîndu-să, s-au priimit și catagrafiia dumitale, însoțită cu toate catastișile ce s-au cerut.

Deci, și s-au găsit cu cale ca dumneata [...], însărcinîndu-te cu lucrarea îndreptării, să urmezi întocmai povățuirilor ce să arată în osibita carte ce s-au făcut pă obrazu dumitale. Iar dumneata [...], în toată vremea ce va lipsi tovarășu dumitale de acolo, vei sta napristan la tahtul isprăvnicatului, îngrijind pentru toate cele ce vor fi dă trebuință, adică: căutarea judecăților ce să vor întîmpla, priimirea banilor dă la sărăfiie către domneasca Vistieriie, și alte urmări și trebuințe, după poruncile ce vei priimi; preveghind pururea cu mare luare aminte, ca să nu să întîmple cîtuși dă puțin cusur sau cîtuși de puțină zminteală la ale îndreptării din pricina dumitale. Căci pentru una ca aceasta, vei rămînea la mare răspundere.

Aşa vei urma, trimiţînd dumneata şi răspuns dă priimirea aceştii scriisori.

1819, octombrie 28

141—a

[Către jud. Romanaţi]

Catagrafia stabileşte la jud. Romanaţi 7 433 birnici (din care 1 708 „dă frunte", 2 499 „dă mijloc" şi 3 126 „dă coadă"), formînd pînă acum un total de 941 lude.

La „plăşile dă la vale" au fost socotiţi într-un lude 3 familii „frunte", sau 6 familii „mijloc", sau 8 familii „coadă" ; în total, 272 lude, din care scăzîndu-se 209 lude „ce poartă astăzi", rezultă că s-au încărcat acum un plus de 62 lude.

La celelalte plăşi au fost socotiţi într-un lude 5 familii „frunte", sau 8 familii „mijloc'", sau 10 familii „coadă" ; în total, 798 lude, din care scăzîndu-se 732 lude „ce poartă acum", rezultă că şi aceste plăşi s-au încărcat cu un plus de 66 lude.

La satul Baloş (Balş), format din 378 familii birnici, există 13 pecetluituri de „bicigaşi şi rotari i dîrvari cu ajutoarile lor, ai poştii Mirirea [Mirila] dintr-acel judeţ".

„Învălmăşeli" la „seneturile boeri dă neam" sînt 3: 1) „13 cruci sînt şăzători într-acel judeţ şi ţin de alte judeţe" ; 2) 5 nume sînt în plus faţă de ceea ce cunoştea Vistieria pînă acum ; 3) „alte cinci cruci în şase nume să găsesc ştiuţi Vistierii şi în catastihul înnoirii şi în catagrafiia judeţului nu să coprind".

Numărul boiernaşilor din judeţ este de 51, din care 11 ţin de Dolj, iar 1 de Craiova (Vistieria cunoştea pînă acum 37 boiernaşi ai acestui judeţ, iar acum rezultă 2 în plus).

În catagrafia cumpaniştilor figurează 246 nume, din care 59 îşi plătesc dajdia la cumpania Craiovei, 24 se găsesc în alte judeţe, iar 11 nu sînt trecuţi în catastih.

În catagrafie sînt 17 lude scutiţi cu „cărţi", Vistieria avînd cunoştinţă pînă acum numai de 11. Sînt 6 fustaşi şi 1 portărel ai Căimăcămiei Craiova.

Catagrafia găseşte un număr de 67 „fără nici un căpătîi" ; Vistieria porunceşte trecerea lor la bir. Se găsesc 108 posluşnici „pă moşii streine" şi 94 posluşnici în oraşul Caracal ; să fie trecuţi la bir cei 108 din judeţ (f. 2—11).

1819, octombrie 28

Notă la documentul nr. 141. Poruncile de mai sus ale Vistieriei, adresate judeţelor, au un conţinut similar, ele diferind numai în unele particularităţi şi date cifrice. Pentru judeţul Prahova, porunca respectivă este reprodusă in extenso, spre a se vedea elementele generale, omise în prezentarea *rezumativă* a poruncilor adresate celorlalte judeţe.

Aceste elemente generale se referă la : fugari şi tocmitori, desemnarea pîrcălabilor şi cislaşilor, cătune şi silişti, interzicerea de a se mai scuti de dări sate întregi, pecetluituri, lude, scutelnici, birnici

141—b

[Către jud. Teleorman]

Birnici : 9 854 familii, ce „poartă acum" 1 312 lude. Plășile : Vedea, Mijlocul de Sus, Mijlocul de Jos, Tîrgul și Teleormanul de Jos sînt cele mai înstărite și totuși au azi pînă la 9 familii un lude ; „iar la dooă plăși, adică Teleormanu dă Sus și Teleormanu dă Mijloc, a cărora sate cele mai multe sînt pă moșii megieșăști, văzîndu-să suma oamenilor în 1 252 familii, cum și ludile ce poartă adică 246 ; și socotindu-să după asemănarea celor mai înputernicite plăși, să cunoscu atît dă mare năpăstuirea, încît abia să adună la un lude cîte 5 oameni, care va să zică jumătate din ceea ce să urmează la cele mai înputernicite plăși. Și alt nimic nu să poate socoti, dăcît numai că aflîndu-să cele mai multe sate megieșăști și altor obraze neputernice, și întru dăpărtare, totdeauna dregătorii după vremi au lăcomit întru adaosul acestora, fără dă a judeca năpăstuirea, aflîndu-să și încredințați poate că saracii lăcuitori, avînd fieșcare cîte o puțină parte dă loc, vor răbda orice sarcini fără dă a dosi". Plășile : Cotmana, Marginea de Jos și Marginea de Sus la totalul de 3 366 familii „poartă lude 462" și în ele „să cunoaște pă alocurea asupririi învederate și pe alocuri hatîruri și ocrotiri (lucrare din care este văzut că totdeauna s-au pricinuit multe dărăpănări la multe sate întemeete)".

Satele de margine „să neguțătoresc" cu cele „de decindea" și „cei dă sus, cu orașul și alte părți învecinate". Iar „cea mai temeinică parte a județului, aflîndu-să județ dă cî[mp], razimă în feluri dă neguțătorii cu vite și mici și mari, cu zaherele, pe alocurea și rachierii".

Față de acestea, Vistieria stabilește județului : „cei dă frunte cîte 4 dă lude, cei dă mijloc cîte șase pă lude și cei dă coadă cîte 10 pă lude", și-l împarte în 3 categorii de plăși : a) plășile : Vedea, Mijlocul de Sus, Mijlocul de Jos, Tîrgul și Teleormanul de Jos, „ce să socotiră în mai bună stare" și unde în viitor se adaugă un spor de 153 lude ; b) plășilor : Cotmana, Marginea de Sus și Marginea de Jos li se adaugă un spor de 36 lude ; c) plășilor „cu totul năpăstuite" : Teleormanul de Sus și Teleormanul de Mijloc li se scade un număr de 38 lude.

Vistieria „cunoaște 175 bicigași la acel județ, înpreună cu 28 rotari și 24 dîrvari, pentru aceia îi are scăzute 87 lude, care va să zică cîte o jumătate lude pentru fieșcare".

Două „învălmășeli" la sineturile boierilor de neam : 1) un număr de 13 sînt în județ, dar nu sînt în catastihul Vistieriei — deci sînt din alte județe ; 2) un număr de 20 sînt mai puțin în catagrafie față de catastihul Vistieriei.

Boiernași manzîli : 99 lude în catagrafie.

Scutiți cu „cărți" : 11 lude.

Poslușnici : lude 93 „pă moșii streine" și lude 33 „în orașu Ruși dă Vede" ; să se dea la bir, în afară de cei găsiți „poslușind" la „văduve sărace" (f. 12—20).

1819, octombrie 30

Familii birnici sînt 8 025 şi anume: 1 128 „dă frunte", 1 801 „dă mijloc", 3 730 „dă coadă" şi 2 266 „tocmitori" — în total 781 lude.

„Să vede o mare necumpănire, aflîndu-să unile sate aşezate întru asemănarea ştiinţei ce curge pentru acest judeţ şi altile cu totul uşurate; şi uşurarea acestora chibzuindu-să bine, s-au cunoscut fără îndoială că nu priveşte spre binele lăcuitorilor, ci spre folos celor ce plătesc dăjdiile cari, pă de o parte, scutind prin catahrisis, asemenea plătesc o bagatelă la sarăfiia judeţului, iar pă de altă parte, făcînd feliuri dă aşăzămînturi, să folosesc întreit şi înpătrit.

Aşa cunoscîndu-să şi printr-aceasta că uşurarea şi necumpănirea acelui judeţ este mai mult vătămătoare lăcuitorilor, dăcît folositoare, asemenea că şi fiinţa ce curge acum, că acest judeţ, fiind judeţ dă margine, să cuvine să petreacă întru uşurare, este numai întru ştiinţa stăpînirii iar nu întru priceperea lăcuitorilor, căci ei îndăstule aşăzămînturi răspund pă unde îşi au tocmelile. De aceea, s-au chibzuit cu drept cuvînt, ca starea acestui judeţ să să deosibească în dooă părţi: care va să zică, şapte plăşi ce n-au înclinare cu marginea — adică Cobia, Găleşăşti, Izvorul, Greci, Ogrăzeni, Cîlniştea şi Frăsinetu (bez opt sate din Cîlnişte şi Frăsinetul, ce să socotiră dă mărginaşi, după starea hăläduitorilor) socotindu-să întru bună petrecere, către acelor folosiri şi negoţuri, să să îndrepteze şi să să aşaze după asemănarea cararului ce s-au dat şi la judeţul Teleormanului, nu numai ca să să păzească dreptatea vecinatăţii, ci şi ca să nu să dea pricină dă mîhnire şi dă răspîndire din partea unui judeţ către altul; iar dooă plăşi, adică Hodivoaia şi Balta, cum şi acele opt sate din Cîlniştea şi Frăsinetul, ce s-au zis mai sus, cunoscîndu-să întru adevăr sălăşluirea dă margine, s-au chibzuit ca să să socotească cu oareşce adaos dă oameni, ca făcîndu-li-să îndreptarea printr-acest fel dă musaade, să cunoască şi ei singuri că îngrijirea dă aici să aseamănă şi cugetărilor ce au, şi dreptăţii lor putem zice — aflîndu-să unele sate mai în dăpărtare, mai vîrtos cele din Hodivoaia, şi cu totul neînpartăşite dă alişverişurile ce obişnuesc a face celelante plăşi.

Aşadar, socotindu-să după acest temei, la acele şapte plăşi 840 familii dă frunte cîte 4 pă lude, i 1 371 familii dă mijloc cîte 6 pă lude şi 2 475 familii dă coadă cîte 10 pă lude, fac lude 686; din care scăzîndu-să lude 598 ce poartă astăzi, mai prisosesc lude 88 care să cer adaos. Asemenea socotind prin musaadea şi la celelante dooă plăşi i opt sate ce s-au socotit dă margine: 288 familii dă frunte cîte 5 pă lude i 430 familii dă mijloc cîte 7 pă lude şi 1 255 familii dă coadă cîte 12 pă lude, fac 223 lude; din care scăzîndu-să 183 lude ce poartă astăzi, mai prisosesc lude 40 care să cer adaos.

Iar tocmitorii cu toate că la număr să adună îndăstulă sumă dă oameni cunoscîndu-să în starea şi petrecerea lor, s-au socotit ca la chibzuirea dă aici să lasă cu totul pă dinafară, spre a nu să împovăra judeţu cu suma dă lude alcătuită din oameni cari aduc un foarte puţin

folos satelor. Dar dumneata îi vei da ajutoare pe la sate pe unde își vor avea și hălăduirile [...]

Cîți tocmitori să vor găsi la fieșcare sat, dîndu-să ajutoare satelor chiar acolo unde își vor avea si hălăduire, să să treacă și numele acestora în foile cele iscălite ce să vor da dă către dumneata cislașilor. cu numire dă ajutoare, îndatorîndu-să pă de o parte iei ca să răspunză în cislile satelor ceea ce să va cuveni după asemănarea prilejului, iar pă de alta aseminea îndatorîndu-să pîrcălabii și cislașii ca să nu-i asuprească cu vreo cerere peste a lor putere, privind cu cuget dă hrăpire la vreo în parte mîncătoriie. Căci dă să va întîmpla să dosească unii ca aceștiia din pricina mîncătoriilor ce obișnuiesc a face acești pîrcălabi și cislași, nu numai că toată răspunderea acelora să va cere de la dînșii, ci cu hotărîre în orice vreme să vor îndatora să-i găsească cu a lor cheltuială și să-i aducă la urma lor, după care să vor și pedepsi ca niște pricinuitori dă răspîndirea oamenilor prin ale lor mîncătorii. Iar după ce să vor lega și aceștiia pă la sate după chipul ce s-au zis, să lipsească această numire a tocmitorilor cu totul îndatorîndu-să satele a nu-i mai priimi, precum mai jos să vorbește.

Osebit dă aceasta, să știi dumneata că dă vreme ce acest rînd da oameni dă la chibzuirea dă aici s-au lăsat cu totul pă dinafară, nesocotindu-să drept nici un folos satelor, și toată vorba ce să face pentru dînșii nu privește la alt nimic dăcît numai ca să să lege și numiții cu ajutorul ce vor putea răspunde chiar pe la acele sate pă unde hălăduiesc. După care, și să lipsească cu totul și numire, și urmare, fiind vătămătoare întemeerii celorlalte sate.

De aceea, să cuvine negreșit ca, cît alți tocmitori să vor găsi sprijiniți acum dă iznoavă pe la sate — adică în urma scrisului — unii ca aceia nicicum să nu să priimească; ci cercetîndu-să și dovedindu-să dă unde vor fi dosit, dă vor fi dintr-acel judeţ să-i trimăți dumneata carte și pe la satele lor, legîndu-i acolo cu dajdiia după orînduială. Iar dă vor fi din alte judeţe, la care să vor fi scris numele lor la catagrafiie, să te corispondarisești cu dumnealor drăgătorii acelor judeţe ca, teslimatisindu-i dumnealor spre a-i așeza iarăș la satele de unde vor fi dosit, să ei adeverință dă priimire și arătătoare dă numele lor".

Pe la unele sate, s-au primit și pecetluituri, și lude, satele respective „răspunzînd amîndooă dările de valma", ceea ce să nu se mai întîmple pe viitor. Să nu se întîmple la vreun sat „ca suma scutelnicilor să covîrșască numărul birnicilor, căci și aceasta este spre dărăpănarea satelor".

În judeţ, Vistieria are înscriși 149 bicigași „împreună cu 38 rotari și 38 dîrvari; prin care are scăzămînt lude 74".

În judeţ, Vistieria are înscriși „în breasla slujitorească: 82 cărbunari și 131 dîrvari ai isprăvnicii Curții gospod, pe care îi are scăzuți cu 106 lude, care va să zică cîte o jumătate lude fieșcare. Și pentru o jumătate dă lude, să cere dă la dîrvari cîte dooă cară dă lemne pă lună și de la cărbunari cîte 200 ocă cărbuni asemenea pă lună. Este științăcă mulți dintr-aceștiia aflîndu-să împreunați cu satele, răspund d-a valma amîndooă dările, adică și lemnele, i cărbunii și dăjdiile Vistierii". Se poruncește „îndreptare" pentru aceste categorii.

În catagrafie sînt 82 „cu sineturile boierilor de neam", dar Vistieria are în catastih numai 71.

În catagrafie sînt 46 „boierinași manzîli", dar Vistieria are înscriși numai un număr de 41.

În catagrafie sînt 8 scutiți cu „cărți dă apărare", din care numai unul corespunde cu catastihul Vistieriei.

Mai există 8 cumpaniști, din care 7 „sînt legați la cumpaniia cea veche a Craiovii", iar unul „între cumpaniștii streinilor Zimnicii".

Sînt 79 posluşnici „pă moșii streine" și să fie dați la bir (cu excepția celor ce „vor fi posluşind" la „văduve sărace").

1819, noiembrie 4

141—d

[Către jud. Olt]

Familii birnici : 8 323, din care 1 445 „dă frunte", 1 791 „dă mijloc" și 5 487 „dă coadă" — în total 901 lude.

„Cu toate că după starea locului, judecîndu-să județ dă cîmp, s-ar cuveni a să cere pă lîngă dreapta cumpănire a satelor, și un simțitor folos al domneştii Vistierii, dar mai cu drept cuvînt chibzuindu-să, s-au socotit că îndreptarea acestui județ să cuvine a să face după asemănarea megieșitelor sale județe, adică Teleorman și Vlașca, ci pă deoparte s-au deosibit în dooă stări, adică: șase plăși — Oltu dă Sus, Vedea, Plapcea, Mijlocu și Oltu dă Jos (bez opt sate dintr-această din urmă, care după starea locului sînt dă margine) socotindu-să ca niște plăși ale dealului, s-au chibzuit că să cuvine să să așaze cei dă frunte cîte 5 pă un lude, cei dă mijloc cîte 6 pă lude și cei dă coadă cîte 10 pă lude; și dooă plăși — adică Călmățuiu și Marginea, cum și acele opt sate din Oltul dă Jos, ce s-au zis — socotindu-să dă mărginași, precum și sînt în ființă, s-au chibzuit că să cuvine să să așaze: cei dă frunte cîte 6 pă un lude, cei dă mijloc cîte 8 și cei dă coadă cîte 12.

Iar pe de altă parte, păzindu-să la stările lăcuitorilor o mare neasemănare pă lîngă celelalte dooă învecinate județe ce s-au zis, cunoscîndu-să fieșcare familiie, din orice stare, cu mult mai puțin pîrlej dăcît a numitelor județe, ca să să asemene cumpănire, după care să să păzească și dreptatea vecinătății, și lăcuitorii să cunoască înființată mulțumire, s-au chibzuit că să cuvine a să face osibire mai jos arătată. Adică, la plășile dă la deal să să ceară cîte 5 fruntași pă un lude, în vreme ce dă la cele dooă județe ce s-au zis să cer numai cîte 4; care va să zică, cu adaosul dă o familiie să să potrivească starea acelor 4 familii dă la județile ce s-au zis. Iar la plășile dă la vale să să ceară cîte 6 fruntași pă un lude și cîte 8 mijlocași asemenea pă un lude, în loc dă 5 fruntași și șapte mijlocași ce să cer dă la numitele județe ca, și cu acest adaos dă cîte o familiie pă un lude, să să asemene potrivirea stărilor cu părțile învecinate, tot după acelaș cuvînt care s-au vorbit și la plășile dă la deal.

Într-acest chip dar chibzuindu-să cele dă aici, s-au socotit ca dă la 6 296 familii ce să coprind în plășile dă la deal, bez acele opt sate,

să să ceară 798 lude, adică lude 159 de 795 fruntaşi, 223 dă la 1 320 mijlocaşi şi 416 dă la 4 162 dă coadă. Din care aceste lude, scăzîndu-să lude 722 ce poartă astăzi după ecstractul catagrafii, rămîn prisos lude 76, care să cer adaos dă la viitoarea seamă a lui dichemvrie şi ghenar.

Asemenea, şi dă la dooă plăşi dă margine i acele opt sate ale Oltului dă Jos, ce să socotiră iarăş dă margine, făcîndu-să socoteală pă 2 027 familii, să cer lude 208½, adică lude 41½ dă la 250 fruntaşi, lude 56½ dă la 452 mijlocaşi şi lude 110½ dă la 1 325 dă coadă. Din care aceste scăzîndu-să lude 179 ce poartă astăzi după ecstractul catagrafii, rămîn prisos lude 29 şi ½, care să cer adaos asemenea dă la viitoarea seamă a lui dichemvrie".

În judeţ sînt 86 biciigaşi „înpreună cu 12 rotari şi 12 dîrvari", pentru care i s-au scăzut 43 lude. Cu „sineturile boierinaşilor manzîli", Vistieria cunoaşte 37, în timp ce catagrafia menţionează numai 36. De asemenea, catastihul Vistieriei are înscrişi 30 ruptaşi, dar catagrafia cuprinde numai 29.

Sînt în catagrafie şi 2 iamaci ; să fie daţi în bir.

De asemenea, există 34 cumpanişti, din care unul este „legat" la cumpania Mavrodinul (Teleorman), 8 la „cumpaniia cea mare a Craiovei", 6 la „cumpaniia cea mică a Craiovei", 16 la cumpania Caracal (Romanaţi) şi 3 la cumpania Rîmnic (Vîlcea). Aceştia vor fi şterşi de la Olt şi înscrişi la judeţele cumpaniilor respective.

Sînt 81 posluşnici „pe moşii streine" şi 40 posluşnici în oraşul Slatina ; să fie daţi la bir (cu excepţia celor de la „văduve sărace"). Sînt 7 scutiţi cu „cărţi".

1819, noiembrie 12

141—e

[Către jud. Argeş]

Catagrafia înregistrează 7 272 familii birnici, „întru care pe la multe sate şi putem zice şi plăşi întregi să cunoaşte a fi o mare necumpănire şi pe alocurea vederată năpăstuire. Şi, cu toate că după starea locului la chibzuirea dă aici socotindu-să acel judeţ şi dă munte, şi dă cîmp pe la unele plăşi, şi cunoscute fiind multe feliuri dă neguţătorii ce obişnuiesc a face lăcuitorii părţii locului, s-ar fi cuvenit a să cere îndreptarea cumpănirii cu un simţitor folos al domneştii Vistierii. Dar, cunoscută fiind încetarea alişverişului, s-au chibzuit că mai întîi să cuvine a să păzi îndreptarea cumpănirii, făcîndu-să după dreptatea stărilor oamenilor, şi apoi să să ceară şi acel simţitor adaos în vreme cuviincioasă, mai vîrtos că şi sfîrşitul pentru care să cere îndreptarea nu priveşte la altcevaş, dăcît numai la păzirea dreptăţii către toţi lăcuitorii deopotrivă şi la răspunderea datoriei lor cu a lor mulţumită şi priinţă, fără dă a cerca vreo năpăstuire peste a lor putere.

Aşa dar, şi după ştiinţa stării locului şi chiar după izvodirea catagrafiiei dumneavoastră, s-au deosi[bi]t birnicii acelui judeţ în dooă stări, adică : plaiul Loviştii i trei plăşi — Săpata, Oltul dă Jos şi Cremănarul s-au socotit cele mai înputernicite şi mai temeinice, iar plaiu Arefului şi cinci plăşi — Oltul dă Sus, Topologul, Argeş, Vîlsanul şi

Pitești știindu-să, putem zice, dăobște locuri înfundate, s-au numărat de întru mai proastă stare. Și, cu toate acestea, să văd nu numai întru dăsăvîrșită necumpănire, ci și cu totul încărcate după asemănarea stărilor ce să văd trecute în catagrafiie.

Deci, după*toate aceste chibzuiri, cu drept cuvînt socotindu-să în coprinsul plaiului Loviștii și a celor trei plăși ce sînt mai înputernicite : la 585 familii dă frunte cîte 3 pă lude, i 914 familii dă mijloc cîte 5 pă lude și la 2 456 familii dă coadă cîte 6 pă lude, fac lude 786. Din care, scăzîndu-să lude 710 ce poartă astăzi după ecstractu catagrafii, rămîn prisos lude 76, adică 60 dă la plaiul Loviștii și 16 dă la acele trei plăși.

Asemenea socotindu-să și la celelante cinci plăși i la plaiul Arefului cu oareșce adaos dă oameni — pentru că sînt și lăcuitori * înfundate, și cele mai multe sate năpăstuite cu încărcături peste a lor putere — la 650 familii dă frunte cîte 4 pă lude, i la 935 dă mijloc cîte 6 pă lude și la 3 217 de coadă cîte 8 pă lude, fac lude 551½. Înpotriva cărora puindu-să lude 608½ ce poartă astăzi, să văd a fi încărcați lăcuitorii acestor locuri cu lude 57 peste a lor putere. Care va să zică, scăzînd dumneata acest scăzămînt ce să cuvine să faci din adaosul ce să arată mai sus, rămîne ca din îndreptarea cuviinții liudelor la viitoarea seamă dă dichemvrie și ghenar, și cumpănirea județului să o întocmești după toată dreptatea. Și un puțin folos de 19 lude să dai adaos la Vistieriie".

În „breslele" scutelnicilor, slujitorilor și aurarilor să fie socotiți numai cei cu „pecetluituri" reînnoite de Domnitor. „Prisoasele" ce vor rezulta să fie așezați la bir.

Vistieria are înscriși în județ 97 „bicicași", „înpreună cu 13 rotari și 14 dîrvari" — pentru care există un scăzămînt de 48½ lude.

Catagrafia constată 3 iamaci care trebuie dați la bir.

Sînt 75 cumpaniști, din care : 60 „ai cumpanii acelui județ", 1 al cumpaniei Zimnicea, 13 ai cumpaniei Craiova și 1 al cumpaniei București.

Sînt 6 scutiți „cu cărți dă apărare" înregistrați la Vistierie, iar catagrafia constată acum numai 5.

Sînt în total 207 poslușnici în județ, „pă moșii streine", 121 poslușnici în orașul Pitești și 10 în orașul Argeș ; toți să fie dați la bir (cu excepția celor de la „văduve sărace").

1819, noiembrie 13

141—f

[Către jud. Ialomița]

Birnici : în total 2 880 familii, din care 732 „dă frunte", 787 „dă mijloc" și 1 301 „dă coadă" — în total 557½ lude.

„Cunoscută fiindu-ne starea locului, cum și feliurimea negoțului, am chibzuit că s-ar fi cuvenit să să cumpănească județu, socotindu-să

---

* Sic (in loc de : locuri)

unul cu altul cîte 4 pă lude, nu mai puțin că obicinuința fiind din vechime lăcuitorii de acolo întru petrecere cu statorniciie, ar fi priimit această așezare cu a lor bucuriie. Ce și pentru fiieșcare, căutîndu-și cu denadinsul de agonisita sa, să folosește din muncă-i, ajutat fiind și dă starea locului și, folosindu-să, cearcă îndăstulă înlesnire la răspunderea datoriei sale. Dar tot deopotrivă fiindu-ne cunoscută și lipsa ce să urmează la negoțul zaherelilor, care este cel mai întîi temei al acelui județ, am socotit că să cuvine să chibzuim așezarea de acolo după asemănarea liudelor întru care să află județu și acum. Privind însă cu aceasta la păzirea dreptății.

Care va să zică, asupra acestor liude să să facă o dreaptă cumpănire la toate satele dă obște, încît nici unile sate să să încarce peste a lor putere, nici altile să să ocrotească pentru hatîruri în parte, purtîndu-să sarcina lor dă către cele neocrotite. Căci atunci și dreptatea nu să păzește (în vreme aceasta este cel mai întîi sfîrșit și cerere a îndreptării) și unile sate în parte pătimind năpăstuirea, nu să pot întemeia nici odinioară.

Aceasta dar fiind cugetarea noastră, după starea ce văzurăm la acel județ, am chibzuit că cumpănirea să cuvine a i să face într-acest chip, adică: la șapte plăși — Lichirești, Stelnica, Hagienii, Slobozia, Gîrbovi, Jilava și Dridu, cei dă frunte să să socotească cîte trei pă lude, cei dă mijloc cîte cinci pă liude și cei dă coadă cîte șapte pă lude; iar plasa Orașului fiindcă cade în gura hasului și, după firesc cuvînt, birnicii dă acolo sînt dăpărtați dă negoțurile ce obicinuiesc a face ceilanți lăcuitori ai județului — adică, mărginașii cu cei dă dăcindea, și cei dă sus, pînă în politiia Bucureștilor — să să socotească cu musaadea dă cîte un om adaos la fieșcare stare, adică cei dă frunte cîte 4 pă lude, cei dă mijloc cîte 6 și cei dă coadă cîte 8. Și, după acest mijloc, să adună suma ludelor la $571^1/_2$; care va să zică un adaos dă patrusprece lude peste ceea ce este acum".

Se cere județului „dă la viitoarea seamă a lui dichemvrie" un spor de 48 lude.

În satele pămîntenilor sînt 10 iamaci, în sloboziile „streinilor" 4 iamaci, iar „pă moșii streine" 183 poslușnici; toți aceștia să fie dați în bir.

„După săvîrșirea întocmirii și îndreptării fieșcăruia sat, să arăți cislașilor și pîrcălabilor, ca fugari și tocmitori nicicum să mai priimească".

Se găsesc 38 rotari și 38 dîrvari la poștele situate în județ.

În catagrafie sînt 127 „boieri dă neam", iar Vistieria are înscriși numai 126. De asemenea sînt 118 „boierinași manzîli", iar Vistieria cunoaște 121.

Sînt 30 scutiți cu „cărți", iar Vistieria are înscriși numai 22.

1819, noiembrie 15

Birnici sînt 6 854 familii ce formează în total 1 226½ lude.

„Făcîndu-să toate chibzuirile asupra stării acelor lăcuitori, asemenea cunoscută fiind și starea locului i negoțurile ce să obicinuiesc într-acele părți, s-au socotit că să cuvine să să înpărțească județu în patru părți; din care dooă asemănîndu-să la alișverișurile ce să obicinuesc, să să socotească deopotrivă, și alte dooă, asemănate fiind la stările lor, pentru cuvintele ce să arată mai jos, să să socotească iarăș la o potrivă între dînsile.

După această chibzuire, s-au găsit cu cale ca cinci plăși ce cad mai în vale, adică Cîmpul, Balta dă Sus, Balta dă Jos, Dumbrava dă Sus, Dumbrava dă Jos, pentru negoțurile ce au după starea locului să să cumpănească întru asemănarea învecinatului județ al Romanaților, adică cei dă frunte cîte trei pă lude, cei dă mijloc cîte cinci și cei dă coadă cîte șapte (urmîndu-să însă această osebire la numitu învecinat județ al Romanaților: cei dă mijloc au socotit cîte 6 pă lude și cei dă coadă cîte 8, și aci numai cîte cinci și cîte șapte, care va să zică lipsă dă o familiie la lude într-aceste dooă stări. Dar această lipsă s-au chibzuit că să cuvine a să socoti cu drept cuvînt la acest județ pentru că, făcîndu-să toate băgările dă seamă la stările locuitorilor, s-au cuvenit învederat că abia 6 și 7 familii dă Romanați să coprinză starea dă cinci familii a acelui județ, iar pă alocurea și mai mulți. Și, de aceea, s-au făcut această potrivire: ca să nu să asemene cumpănirea asupra numărului oamenilor, ci asupra stărilor ce au. Căci și chiar lăcuitorii între dînșii își fac cislile asemănate stării fieșcăruia, iar nu privind la numărul dă oameni).

Asemenea și la dooă plăși: Jiu dă Sus și Jiu dă Jos, s-au chibzuit că să cuvine a să face tot această socoteală, pentru că și aceste plăși, și de sînt dă mijloc, dar aflîndu-să după starea locului întru apropiiere dă orașu Craiovii, pă lîngă negoțurile ce obicinuiesc a face pă loc — ca toți lăcuitorii ce să află hălăduitori la asemenea județe — apoi nu puțin alișveriș fac și în numitul oraș, cu feliuri dă lucruri ce obicinuiesc să vînză.

Iar la dooă plăși Hamăradiia dă Jos și Hamăradiia dă Sus (cu toate că o parte dă Hamăradia dă Jos întru asemenea apropiiere aflîndu-să dă orașu Craiovii își are alișverișuri întru săvîrșirea trebuințelor sale), socotindu-să ca niște părți dă pădure, locuri înfundate, asemenea și o plasă adică Gilortu știută fiind dă mai proastă, s-au chibzuit că să cuvine a să socoti cu adaos dă oameni pă lîngă cele mai sus-arătate, adică: cei dă frunte cîte patru pă lude, cei dă mijloc cîte 6 și cei dă coadă cîte 8.

Și într-acest chip făcîndu-să socoteala de aici asemănată sumii sălășluitorilor birnici dă acolo și stărilor lor ce să văd în catagrafiie, să cunoaște că de la viitoarea seamă dă dichemvrie și ghenarie urmează a să da spor dă liude 67 numai din îndreptarea cuviinții ludelor".

Boieri de neam: după catagrafie 157, iar după catastişele Vistieriei 186.

Boiernaşi manzili cu sineturi: după catagrafie 130, iar după catastişe 142.

Sînt 7 ruptaşi „ce ţin dă oraşu Craiovei".

În judeţ sînt 145 cumpanişti, ce „ţin dă cumpăniile Craiovei".

Sînt 2 iamaci; să fie daţi la bir. Mai există 1 aprod, 5 portărei şi 2 fustaşi: să fie daţi la bir, „cu adaos dă cîte o jumătate dă lude fieşcare". Să fie trecuţi la bir şi „lude cinci ce să văd fîntînari, nezmintindu-să nicicum cu aceasta folosul Craiovei, căci să văzură în catastihu Vistieriei fîntînari în oraş şi mai mulţi dăcît coprinderea aceştii întocmiri".

Sînt 224 posluşnici „pă moşii streine"; să fie daţi la bir. 25 „bresle" („3 la Dumbrava dă Jos, 2 la Dumbrava dă Sus, 1 la Jiu dă Jos, 4 la Jiu dă Sus, 2 la Hamaradia dă Jos, 5 la Hamaradia dă Sus şi 8 la Gilortu"); să fie daţi la bir.

„Este curată ştiinţă că la acel judeţ să urmează şi un alt osibit catahrisis, care pînă acum n-au fost ştiut Vistieriei, adică: lăcuitori du prin satele judeţului ocrotindu-să de către unii-alţii, să coprindea la ecstract supt numire dă adunaţi, unii dă risipiţi şi alţii dă slugi, plătind obrazul ce-i ocrotea cîte un lude sau dooă, ce să lega prin isprăvnicat. Care aceasta fiind cu totul înpotriva canoanelor Vistieriei şi dă mare vătamare celorlalţi lăcuitori ai satelor — cari privind la a lor ocrotire şi apărare — de acum înnainte să lipsească cu totul acest nesuferit catahrisis".

Sînt 131 bicigaşi „înpreună cu 14 rotari şi 14 dîrvari".

1819, noiembrie 19

141—h

Cinstite dumneata biv Vel stolnic Costache Filipescule, ispravnice ot sud Prahova

În catagrafiia acelui judeţ să văd familiile birnicilor în sumă de 3077, însă 358 de frunte, i 1129 de mijloc şi 1311 dă coadă, care poartă astăzi lude 664. Făcîndu-să toate cuviincioasile băgări dă seamă asupra stărilor acestor familii, la trei plăşi, adică: Cîmpul, Rîfovul şi Tîrşorul să văzură multe cumpăniri şi neasemănări între sate, unile aflîndu-să cu totul uşurate şi altile iarăşi încărcate, înpotriva dreptăţii. Iar la dooă plăşi, adică Filipeşti şi Telega, i la plaiul Prahovii, s-au cunoscut nu numai necumpănire, ci şi multe lucrări dă hatîruri în parte, care şi ponos aduc drăgătorilor după vremi şi dăsăvîrşită vătămare la toată cumpănirea judeţului, aducîndu-să printr-aceasta nu puţină mîhnire lăcuitorilor celor ce petrec întru ocrotiri, şi de multe ori şi cuget de protivnice şi zmintitoare urmări către folosul Vistieriei.

Drept aceea şi, după asemănarea întocmirii ce să face şi la alte judeţe ce au înclinare în potrivire cu acel judeţ, şi după starea locului şi negoţurile ce obicinuesc lăcuitorii de acolo, de către chibzuirea de aici s-au găsit cu cale ca, de la viitoarea seamă dă dichemvrie şi ghenar, la acele trei plăşi ce mai sus că să văzură întru dăsăvîrşită necum-

pănire, să li să facă îndreptarea cu toată cumpănirea, ca să cerce cu toţi mulţumită. Şi îndăstulîndu-să cei năpăstuiţi, să cunoască mîngîiere. Asemenea şi cei ocrotiţi, că să cuvine să să asemene celorlalţi lăcuitori către săvîrşirea ce au dă obşte.

Iar celelalte dooă plăşi, cum şi la plai, pă lîngă îndreptarea cumpănirii ce vei face dumneata, iarăş cu asemenea chip la toate satele, să dai şi spor de lude pă cît te va povăţui starea locului şi prilejul fieşcăruia, avînd mai întîi dă toate înnaintea ochilor dumitale ca năpăstuirea să lipsească cu totul şi să să păzească dreptatea dăobşţie pă la toate satele. Căci şi acesta este sfîrşitul pentru care s-au alcătuit îndreptarea ce să face. Îndăstulată încredinţare avînd asupra sîrguinţei dumitale, nu hotărîm spor prin sumă dă lude, precum pă la multe judeţe s-au urmat, ci să lasă aceasta asupra dumitale, cu hotărîre însă ca să-ţi iei toate măsurile întru urmarea aceştii îndreptări, ca nu numai să fiie dreaptă, bine cumpănită şi folositoare, ci şi temeinică, spre a rămînea în curgere de multă vreme neclintită şi nestrămutată.

Şi spre a sa urnire şi bună săvîrşire, vei urma dumneata întocmai povăţuirilor ce mai jos să arată :

1. Priimind această poruncă de povăţuire şi numaidăcît luoînd înpreună cu dumneata catastişile după care s-au făcut catagrafiia, să eşi în judeţ şi, mergînd din plasă în plasă şi din loc în loc, pă unde vor cădea satele mai cu apropiere, să aduci înnaintea dumitale pă vreo cîţiva din lăcuitorii fieşcăruia sat. Şi, după ce le vei da toate cuvintile spre încredinţarea bunei cugetări a aceştii lucrări şi vei face ca să înţeleagă singuri că să cuvine şi sînt datori să răspunză dajdiia asemănată stării lor, să le faci îndreptarea ce li să va cuveni, pe alocurea scăzînd şi pe alocurea încărcînd, întocmai după cererea cuviinţei, ca să să păzească o dreaptă cumpănire la toate satele deobşte, prin care să lipsească cu totul mîhnirea şi năpăstuirea ce cearcă săracii.

2. După ce să va săvîrşi îndreptarea fieşcăruia sat, cu dreaptă cumpănire precum s-au zis şi cu mulţumita lăcuitorilor, să li să orînduiască cislaşi şi pîrcălabi după alegerea tuturor; cărora să le dai dumneata în mînă foaie iscălită, de toate numele birnicilor ce să vor alege într-acel sat, ca şi vericarele va dosi, în urma îndreptării aflîndu-să, să să aducă la urma lui. Şi, prin dovada acei foi, să să dea iarăş în cisla satului său, fără nici un fel dă încărcătură, ca un drept cislaş ai acelui sat şi pentru ca să ştiie cu toţii că după acea foaie au să-şi facă cislile între dînşii.

3. Cîţi dintre birnici sau văduve ce vor fi şăzători la un sat şi legaţi cu dajdiia la alt sat, la îndreptarea ce vei face acum să să alăture negreşit chiar între cislaşii acelor sate unde îşi vor avea şi hălăduirile, îndatorîndu-să însă şi cislaşii şi pîrcălabii acelor sate, ca cunoscîndu-i de ai lor cislaşi, iar nu dă streini, să privească cu dreptate la starea şi puterea ce vor avea, iar nu să le facă năpăstuire spre a lor uşurare, sau pentru în parte mîncătorii, căci cu hotărîre să vor pedepsi întru o asemenea netrebnică urmare.

4. Cătunile ce vor fi vrednice să poarte măcar un lude să lipsească cu totul, dăspărţindu-să dă satele de care ţin acum, şi să să aşaze în osebite silişti, cu osibite numiri, după starea ce vor fi avînd, asemenea arătîndu-să la ecstractu Vistieriei. Iar vatra satelor întru care să vor

fi aflînd acum legate aceste cătune să să îndrepteze după suma sălăşluitorilor ce vor avea, asemenea şi după a lor putere.

Să să arate la ecstractu Vistieriei şi cuvîntul neasemănării pă lîngă cea de acum ştiinţă a Vistieriei.

5. Otcîrmuirea isprăvnicatului asemănîndu-să după cuviinţă şi după datoriia orînduielii şi poruncilor Vistieriei, nicicum să nu cunoască sate scutite şi apărate pentru în parte posluşaniie. Şi, îndată după săvîrşirea fieşcăruia sat, să să dea straşnice porunci zapciilor ca înplinirea banilor să să facă de la pîrcălabu satului. Şi, printr-această dreaptă alcătuire, să lipsească cu totul cele în parte ocrotiri prin care să aduce zminteală la dreapta cumpănirea judeţului şi îndăstulă mîhnire şi năpăstuire satelor ce nu să ocrotesc.

6. Urmînd dumneata după catastişile scutelnicilor i a slujitorilor ce să vor fi alcătuit acum la înpărţirea pecetluiturilor, să cunoaşte într-aceste bresle numai pă cei ce să vor fi înnoit cu pecetluiturile Mării Sale lui Vodă. Iar cîte alte prisoase să vor găsi dă la viitoarea seamă dă dichemvrie, să să aşaze la bir după starea şi puterea ce vor avea, dîndu-să fieşcare în cisla satului unde să vor afla lăcuind. Şi, făcîndu-să cu aceştiia osibit spor dă lude, să să arate şi la ecstractu Vistieriei anume şi cu adaosul lor pă la fieşcare sat pă unde să vor încărca.

7. Asemenea, cîţi feciori dă preoţi şi diiaconi să vor găsi în vîrstă şi petrecînd întru apărare pă numele casii lor părinteşti, să-i dai la bir aşijderea dă la viitoarea seamă a lui dichemvrie, cu osebit adaos, aşăzîndu-i în cislile satelor unde să vor afla lăcuind, după starea şi puterea lor; asemenea să să arate la ecstractu Vistierii.

8. Oricîţi fugari din alte judeţe să vor găsi sprijiniţi după săvîrşirea catagrafiei, să te corispondariseşti dumneata cu drăgătorii acelor judeţe şi să-i dai înnapoi, fiind buni cislaşi ai acelor sate dă unde au dosit.

Iar după săvîrşirea întocmirii fieşcăruia sat, să arăţi cislaşilor şi pîrcălabilor ca fugari şi tocmitori nicicum să mai priimească; căci dă să vor găsi, nu numai că li să vor lua înnapoi, trimiţîndu-să la urma lor, ci să vor îndatora ei a răspunde şi dăjdiile acelora îndoite pă cîtă vreme să va dovedi că au lipsit dintre cislaşii lor, fiindcă nici odinioară nu priimeşte stăpînirea folosirea unui sat cu dărăpănarea altuia.

9. Învălmăşala ce să urmează pă unile sate, care priimind asupra lor şi pecetluituri, şi liude, răspund amîndooă dările d-a valma, să lipsească cu totul, nu numai fiind înpotriva orînduielii Vistieriei, ci şi dă mare vătămare, cumpănirea acelor sate nemaiîndreptîndu-să niciodată supt această pricinuire prin feluri dă lucrări ce pot mijloci. Negreşit să să osibească, alegîndu-să cei cu pecetluituri la orînduiala lor şi cei fără pecetluituri aşezîndu-să dajdinici după puterea ce vor avea, iarăş prin foaie precum s-au zis la pontul dă al doilea.

10. După săvîrşirea îndreptării, oricîţi scutelnici să vor da de la acel judeţ, să să facă îngrijire ca, nu numai să fiie din oameni dă mijloc după coprinderea poruncii Vistierii, ci să să scoaţă numai din satele ce vor fi prisosind la lude, ca nu care cumva să să întîmple la vreun sat suma scutelnicilor să covîrşască suma birnicilor, căci şi aceasta este spre dărăpănarea satelor.

11. Asemenea după săvîrşirea îndreptării, niciunul din sătenii birnici să nu să poată aşăza la nici un fel dă orînduială, fie măcar şi după trebuință — adică precum diiacon, țîrcovnic, scutelnic, breaslă slujitorească, bicigaş şi posluşnic — fără voia şi adeverința satului. Care, după ce să va cerceta şi dă către ispravnici, să să trimiță la Vistieriie cu înştiințare că pentru preoți şi diiaconi să să facă anaforaoa Vistierii după orînduială şi apoi să să dea întărire dă hirotoniie. Iar pentru celelalte orînduieli să aibă Vistieriia încredințare că s-au luat cu voința şi mulțumita satului.

12. Vistieriia cunoaşte la acel județ 76 bicigaşi ai poştii, adică 38 dîrvari şi 38 rotari, pentru care are scăzute lude treizeci şi opt; care va să zică, cîte o jumătate dă lude. Pentru fieşcare să priveghezi dumneata ca şi starea acestora să fiie asemănată întocmai ludelor ce scade Vistieriia, iar nu prin hatîruri şi mijlociri ale epistaților drumurilor să să ia fruntaşii satelor şi să să aşaze în slujba poştelor, din care pricină să să aducă dărăpănare celorlanți sătaşi ai lor, rămîind întru răspunderea datoriilor cître Vistieriie numai cei neputernici. Căci şi poştea trebuie să să folosească cu slujba acestor du[pă] asemănarea răspunderii de la o jumătate de lude pentru fieşcare, iar nu mai mult, dă vreme ce prin scăzămînt dă o jumătate dă lude să dă. Dar fiindcă este osibită ştiință că la acel județ pentru o puțină lipsă dă surugii ce nu să dă în natură, să cisluesc pă toată luna o sumă de bani şi să dau epistatului drumului dă acolo, chiar din sărăfiia județului, lucru care este cu totul necunoscut Vistieriei şi nepriimit stăpînirii; de aceea, să îngrijăşti dumneata cu denadinsul ca, de la viitoarea seamă dă dichemvrie şi ghenar, să întocmeşti dumneata toată suma surugiilor acelui județ ce cunoaşte Vistieriia în natură şi urmarea cislii acestor bani să lipsească cu totul, nu numai fiind pricinuitoare de catahrisis, ci încă şi cu totul înpotriva bunelor orînduieli ce sînt date la Vistieriie.

Osibit dă acestea toate cîte s-au chibzuit dă aici a să scriie dumitale, spre îndreptarea şi cumpănirea sătenilor dajnici, făcîndu-să băgările dă seamă ce s-au cuvenit asupra catagrafiei acelui județ, s-au găsit şi cîteva pricini şi neasemănări cu ştiința Vistieriei, care negreşit trebuie să să îndrepteze întocmai precum mai jos să arată:

1. La sineturile boierilor dă neam să găsesc dooă învălmăşăli: una — că din 96 nume ce să găsesc în catagrafiie să potrivesc la nume cu catastihu după care s-au făcut înnoirea sineturilor numai lude 94, iar doi prisosesc, cari, ori că nu sînt ştiuți Vistieriei, sau că, şi de sînt şăzători acolea, țin dă alte județe; şi alta — că Vistieriia cunoaşte la această orînduială lude 106 care țin dă județu Prahovii. Şi găsindu-să potriviți la nume numai lude 94, precum s-au zis, lipsesc din catagrafiie lude 12, cari urmează că ori să nu să fi scris dă către orînduiții cu catagrafiia, sau că, şi de țin dă Prahova, să fiie şăzători prin alte părți. Ci, fiindcă pentru toate stările s-au dat hotărîre ca vericare unde să va afla cu hălăduirea, acolo să-şi aibă şi otcîrmuirea, iar aflîndu-să şăzători la un județ să să otcîrmuiască dă către drăgătorii altui județ, prin care să să poată apăra la orice întîmplare după trebuință, de aceea, vei urma dumneata după alăturata însemnare supt no. 1, săvîrşind întocmai cele ce să arată la legătura fieşcăruia număr.

2. La sineturile boierinașilor manzîli să coprinde lude 15, din care scăzîndu-să lude 13 ce să potrivesc la nume cu catastihu Vistieriei, rămîn doi prisos: însă unul dă București și altul de Saac. Asemenea, Vistieriia cunoaște lude 20, din care scăzîndu-să lude 13 ce să potrivesc la nume precum s-au zis, lipsesc 7 din catagrafiie, cari, ori că nu s-au scris de către orînduiții cu catagrafiia, sau că sînt șăzători prin alte județe. Ci fiindcă numiții după hotărîrea ce s-au zis să cuvine dă la viitoarea tetraminiie dă ghenar să rămîie supt otcîrmuirea acelor drăgători unde să vor afla cu lăcuința, de aceea să trimite dumitale această osebită însemnare supt no. 2, ca să urmezi întocmai precum să arată.

3. În catagrafiie să văd scutiți cu cărți dă apărare lude 34; dintr-aceștiia scăzîndu-să lude 23 ce să găsesc potriviți la nume cu catastihu Vistieriei, rămîn lude 11, cari, ori că sînt necunoscuți Vistierii, sau că să află șăzători acolea, dar ţiind dă alte județe. Asemenea, Vistieriia cunoaște lude 40, din care scăzîndu-să lude 23 cari să potrivesc la nume precum s-au zis, lipsesc din catagrafiie lude 17, cari, ori că nu s-au scris dă către orînduiții cu catagrafiia, sau că sînt șăzători prin alte locuri. Ci fiindcă și aceștiia, după aceeași hotărîre ce s-au dat pentru toate stările, urmează să să îndrepteze, rămîind fieșcare supt ocîrmuirea acelui ispravnic unde își vor avea și lăcuința, să trimite dumitale osibită însemnare supt no. 3, ca să urmezi întocmai precum să coprinde întrînsa.

4. Din lude 22 cumpaniști ce să arată la acel județ, vor rămînea nesupărați lude 9 ce țin de cumpaniia Zimnicii. Iar de la lude 13 ce țin dă cumpaniia Bucureștilor, după răfuirea următoarei tetraminii dă septemvrie, li să vor lua adeverințile Vistierii ce le au la mîinile lor și să vor trimite aici cu înștiințare pă larg dă numele i neamul și starea fiieșcăruia; ca, de li să va cuveni, să între la altă orînduială, fiindcă și pentru cumpaniști este hotărîre a fi numai pă la acele județe, pă unde vor fi și cumpaniie. Și, fiindcă la acel județ cumpaniie nu ieste, de aceea nu să cuvine numiții să petreacă supt această numire, dă vreme ce sînt sălășluitori acelui județ.

5. Lude 2 iamaci ce să văd în catagrafiie, i alți dă să vor mai găsi de vor fi trecuți în catastihu isprăvnicatului dă streini — pentru că sînt și streini, după cum să adeverează din numirile lor — să să dea în zaptu zapciului dă streini. Iar dă să vor găsi vreunii din pămînteni cislași ai satelor, cari nu vor fi trecuți nici în catastihu isprăvnicatului dă streini, să vor încărca la sat după starea ce vor avea, urmînd dumneata după luminata poruncă ce este dată și la acel județ pentru rîndul iamacilor.

6. Lude 319 posluşnici pă moșii streine, însă 133 în județ și 186 în orașu Ploiești, ce să arată în catagrafiia dumneavoastră, să să dea la bir negreșit: cei din județ dîndu-să pă la sate, cu sporul ce să va cuveni după a lor putere, iarăș dă la viitoarea seamă a lui dichemvrie și cu osibit adaos, cari să socoate anume la ecstract pă la satele unde să vor alătura și cei din oraș așezîndu-să la orînduiala ruptașilor, asemenea după starea fieșcăruia, care așezare a cestora din oraș să să înceapă dă la noemvrie, îndatorîndu-să a plăti osibit o jumătate dă tetraminiie, adică pă noiemvrie și dichemvrie. Și acești bani să vor

adăoga la socoteala tetraminii dă septemvrie, iar la viitorul ghenar să vor trece în catastihu Vistieriei ce să va pecetlui pă acea tetraminiie, trimițîndu-să și sineturi gospod, ca să li să dea pe a mînă, după așezarea ce le vei face dumneata acum. Tot cu acest chip să vor așeza la ruptașii orașului și cîți alții să vor afla șăzători acolea și nu vor fi întrați la nici o orînduială a Vistieriei. La acest pont însă vei avea dumneata și această băgare dă seamă : care dintr-aceşti lude 133 posluşnici pă moşii streine ce sînt în județ, cum și lude 186 ce să văd în orașu Ploești să vor fi aflînd posluşind de cumva pă la cevaș văduve sărace ce nu vor fi avînd moșii ca să-i aibă acolo, cum și nici vreo altă mîngîiere la a lor scăpătăciune, să nu te grăbești a încărca și pă unii ca aceștiia. Ci, să faci mai întîi foaie dă numele și starea acelor obraze, cu arătare dă cîți oameni are fieșcarea, iarăș anume și în ce loc îi are. Și apoi, trimițîndu-să aici acea foaie, să va da hotărîre și poruncă dă urmare.

Acestea toate păzindu-le dumneata în lucrare, precum cu dăstule povățuiri ți să arată, negreșit că și toate stările județului să vor îndrepta cu toată cumpănirea, nemairămîind nimic pă dinafară, decît numai posluşnicii du pă moșiile stăpînilor lor i sudiții și acei lude 9 cumpaniști ot Zimnicea ce s-au zis mai sus. Care și aceștiia, după nezamul ce are să să dea la urmă, să vor îndrepta cu al doilea poruncă și adaosu dă lude să va cunoaște înființat cu folos al domneștii Vistierii, care ai să-l alcătuiești dumneata nu numai din îndreptarea cuviinții ludelor pre cît dumneata vei socoti că să cuvine, ci și dă toate prisoasile ce pă larg să arată mai sus.

Și, săvîrșind acestea toate, cît pentru îndreptarea și cumpănirea ludelor birnici, vei trimite ecstract la Vistieriie, dăsluşit și însoțit cu toate arătările anume, după care să va alcătui ca să să cunoască învederat din care pricină va odrăsli orice neasemănare celui dă acum ecstract. Și, osibit dă acest ecstract, vei face și matcă dă fieșcare sat, arătătoare anume dè toți birnicii după foile cele iscălite ce să vor da cislașilor și pîrcălabilor, și cu cîte lude s-au întocmit la îndreptare. Care matcă, scriindu-să îndoită și iscălindu-să dă dumneata, una să va pune în păstrare la sărăfiia județului, spre a rămînea drept luminare și bună știință pentru totdeauna; iar alta să va trimite la Vistieriie, pentru știința ce să cuvine să aibă și Vistieriia pentru toate cuvintele.

Iar pentru îndreptarea celorlalte pricini ce să urmează la celelalte stări ale județului, după ce să vor săvîrși cîte să cuvine precum să coprinde mai sus, vei trimite catastișe anume iscălite, după care să va așterne și matca Vistieriei, pentru fieșcare stare. Și, într-acest chip urmînd, să va face asemănare nu numai între catastișile Vistieriei și ale județului, ci și între catastișe și ființa oamenilor, păzindu-să dă aici înnainte o bună orînduială atît dă către Vistieriie, de la dumnealor ispravnici ca să nu să mai întîmple cîtuș dă puțină încărcătură prin care să să urmeze cea mai mică neasemănare, căci deopotrivă să va cere atunci răspunderea atît dă către Vistieriie dă la dumnealor ispravnici, cît și dă către dumnealor ispravnici dă la cei din Vistieriie, aflîndu-să cu totul însoțite aceste îndreptări, spre urnirea bunelor lucrări și a ținerii nezamului ce să cuvine a să păzi.

Către aceasta, însă, să ştii dumneata că îndreptarea ce vei alcătui acum, fiindcă să cere a să face prin dreaptă cumpănire a satelor şi fără nici un fel dă năpăstuire, de aceea are să să păzească pentru multă vreme nestrămutată şi statornică, lipsind cu totul scăderea şi adaosul ce să urma pînă acum la toate semile, afară numai cînd, după neapărată trebuinţă să va cuveni să să scază vreun sat, să va face mai întîi înştiinţare către Vistieriie, arătîndu-să toate pricinile şi întîmplarea pe larg şi apoi, cu voie dată de aici, să va pune scăzămîntul în lucrare. Asemenea şi cînd să va scădea ceva scutelnici sau alte bresle, cu poruncile Vistieriei păzindu-să şi la aceştiia orînduiala ce s-au vorbit mai sus, asupra îngrijirii ce să cuvine a să face, ca să nu covîrşască scutelnicii numărul birnicilor.

Arhon stolnice, toate acestea prin toată înlesnirea şi cu mai bună orînduială să pot săvîrşi dă către dumneata, aflîndu-te chiar cu vederea asupra lucrării. Şi cu adevărat vei înbrăţişa credinţa către stăpînire. Şi, dăpărtîndu-te dă orice hatîr şi protivnică urmare, te vei sîrgui spre folosul Vistieriei şi săvîrşirea bunei orînduieli, ca să dobîndeşti şi dumneata laudă şi cinste. Noi din parte-ne întru această rîvnă aflîndu-ne, dă vreme ce ni s-au încredinţat îngrijirea acestii îndreptări, facem dumitale cunoscute [cele ce] spre bune povăţuiri s-au chibzuit. Şi, însărcinîndu-te pă dumneata cu ale lor săvîrşiri, sîntem bine nădăjduiţi că din toată vîrtutea te vei arăta sîrguitor întru bună şi plăcută slujbă. După care, şi nu avea îndoială că datoriie înplinind, vom face şi noi toate mijlocirile pentru răsplătirea ostenelilor dumitale. De aceea, dar, cată ca îndreptarea ce vei face să fiie şi folositoare, şi temeinică.

Iar acum să ne răspunzi dă priimirea acestii scrisori şi pentru orice, adesea să te corispondariseşti.

1819, noiemvrie 20

Sud Prahova

Însemnare pentru îndreptarea ce să cuvine boierilor dă neam

1819, noemvrie 20
No. 1

Nume	
96	suma catagrafii cea dă acum
94	să scad cari, protocolindu-să cu catastihu Vistierii, s-au potrivit la nume
2	rămîn prisos — cari ori că nu sînt ştiuţi Vistierii, sau că să află cu lăcuinţa acolea şi ţin dă alte judeţe — ce li să însemnează numele mai jos. Şi cercetîndu-să, să li să ia sineturile şi, cu cercetare pă larg dă curgerea pricinii, să să trimiţă aici, ca de vor fi dă alte judeţe, să li să prefacă sineturile pă Prahova, dă vreme ce să află cu lăcuinţa acolea. Însă :

Panait sin Ion, mămular
Ioniţă sin Costandin
2, adică doi.

Tot neamuri

Nume	
106	să coprinde în catastihu Vistierii
94	să scad, care s-au potrivit la nume cu catagrafiia, precum în dos să arată
12	rămîn — care lipsesc din catagrafiie și urmează ca ori să nu să fi scris dă către orînduiții cu catagrafiia, sau că sînt știuți că țin dă județu Prahovii și să află șăzători prin alte județe — ce li s-au trecut numele la vale. Și să să cerceteze mai cu amăruntul ca, de vor fi șăzători acolea, să să arate unde, spre a să adăoga la catagrafiie, iar dă să vor afla cu lăcuința prin alte județe, iarăș să să arate unde, ca să li să prefacă sineturile pă acel județ. Insă :

Dinul sin Toma
Iordan
Mihalache
Radu
Călin
Șărban sin Anghel
Costandin sin Anghel
Costandin Nicolau
Dumitru sin Gheorghe Oescu
Petre sin Ispas
Gheorghe
Ianache brat Gheorghe

12

Sud Prahova

Însemnarea dă îndreptarea ce să cuvine a să face boierinașilor manzîli

1819, noemvrie 20
No. 2

Nume	
15	suma catagrafiei dă acum
13	să scad, cari protocolindu-să cu catastihu Vistieriei, să potrivesc la nume
2	rămîn prisos, cari urmează ori să să numească la această orînduială, fără a fi știuți Vistieriei, sau să fiie șăzători întracel județ și legați cu dajdiia într-alt județ. Ci dar, li să trece numele la vale și li să ia sineturile ce vor avea și să să trimiță aici cu înștiințare pă larg de pricina aceștii neasemănări, cum și dă ce neam și stare sînt ca, de vor fi cevaș prisoase, să să dea hotărîre dă urmare, iar de vor fi cu dajdiia la alt județ, să li să facă sineturi pă Prahova — dă vreme ce

sînt şăzători acolea — de la viitoarea tetraminiie dă ghenar, însă:

Ion sin Costea
Dinu Ghica zet Marin Grecu
2, adică doi

Tot manzîli

Nume
20 suma catastihului Vistieriei
13 să scad, cari s-au potrivit la nume cu catagrafiia, precum în dos să arată
7 rămîn, cari lipsesc din catagrafiie şi urmează ca ori să nu să fi scris dă către orînduiţii cu catagrafiia, sau că sînt şăzători prin alte judeţe şi-şi plătesc dajdiia acolea. Ci să să cerceteze cu de-a măruntul şi, de vor fi şăzători într-acel judeţ, să să arate unde, ca să să adaoge în catagrafiie, iar dă să vor fi aflînd prin alte părţi iarăş să să arate unde, ca să li să prefacă sineturile pă acele judeţe dă la viitoarea tetraminiie a lui ghenar. Însă:

Radu
Pătru sin Nicola
Ianache sin Radu brat Vlaico logofăt
Mihalache sin Costandin Dincescu
Marin sin Dumitrache
Ion sin Preda Hăbudeanu
Andrei Stoian
7

Sud Prahova

Însemnare dă îndreptarea ce să cuvine a să face celor ce să scutesc cu cărţi dă apărare

1819, noemvrie 20
No. 3

Nume
34 suma catagrafii de acum
23 să scad, ale cărora nume să potrivesc cu catastihu Vistierii
11 rămîn prisos în catagrafiie peste ştiinţă — cari ori că sînt sălăşluitori la acel judeţ şi în semnători să coprinde că sînt dă alte locuri, sau că sînt cu totul neştiuţi Vistierii — ce s-au trecut numele acestora la vale. Şi să li să ia sineturile să să trimiţă aici, cu înştiinţare pă larg dă toată curgerea pricinilor, pentru ce nu sînt ştiuţi Vistierii, cum şi dă ce neam şi stare este fieşcare şi la ce orînduială au fost mai înnainte pînă a nu lua acest fel dă cărţi. Şi să va da hotărîre dă urmare. Însă:

Sima Dumitraşco ot Pucheni
Nicolaie Sîrbu ot Zalhana
Velea Sîrbu ot tam

Stoica Șuiculescu ot Cîmpina
Stanciu Cricoveanu ot Cricoveni
Iane sin Panait polcovnicu ot Călinești
Rizea dascălu ot Cîmpeni
Vasile Cîmpean ot Ploiești
Costandin polcovnicu cojocar ot tam
Ghiță sin ego cojocar
Ion mătăsaru ot tam

11, adică unsprezece

Tot scutiți

Nume

40 suma catastihului Vistieriei
23 să scad, ce să găsesc în catagrafiie, ale cărora nume să potrivește cu catastihu Vistieriei, precum și în dos s-au vorbit.

17 rămîn — care lipsesc din catagrafiie și urmează ca ori să nu să fi scris dă către orînduiții cu catagrafiia, sau că sînt sălășluitori prin alte județe — ce iată, li să trec numele la vale. Și să cerceteze mai cu amăruntul ca, de vor fi cu lăcuința acolea, să să arate unde, ca să să adaoge la catagrafiie, iar dă vor fi într-alt județ, iarăș să să arate, ca să să dea acolo poruncă dă urmare. Însă:

Ion Unchiaș
Costandin sin Unchiaș
David Ologul
Dumitrache sin Coman
Ion sin Stoica
Petre vnuc Simion Lungu
Stoica Dinculescu
Pană sin Ion
Frățilă ceauș
Nicolaie sin Mihaiu
Marin Botezatu
Ștefan sin ego
Costandin brat ego
Dumitru brat ego
Costea Sîrbul
Banul sin Simion
Costandin sin Stoica

17

141—i

[Către jud. Buzău]

Birnici: 3 111 familii, din care 627 „dă frunte", 802 „dă mijloc" și 1 682 „dă coadă", cu un total de $474^1/_2$ lude.

„Văzîndu-să multe neasemănări la stările oamenilor, s-au chibzuit că să cuvine să i să facă îndreptarea, asemănată stărilor sălășlui-

torilor, iar nu numărului oamenilor, mai vîrtos că şi tot sfîrşitul pentru care să face această îndreptare prin judeţe nu priveşte la alt nimic dăcît la dreaptă cumpănire prin toate satele dă obşte, ca să cunoască lăcuitorii mulţumită şi mîngîiere.

Aşa dar, de la chibzuirea dă aici s-au găsit cu cale ca tot judeţu să să dăspărţească în trei stări, adică : plasa Cîmpului, fiind cea mai temeinică parte a judeţului, să să socotească cei dă frunte cîte trei pă lude, cei dă mijloc cîte 6 şi cei dă coadă cîte 9 ; dooă plăşi, adică Peste Buzău şi Sărata, fiind locuri mai înfundate, să să socotească cu oareşce adaos dă oameni, adică cei dă frunte cîte 4 pă lude, cei dă mijloc cîte 8 şi cei dă coadă cîte 10 ; şi la plaiuri, fiind iarăş plaiuri înfundate, cei dă frunte cîte 3 pă lude, cei dă mijloc cîte 6 şi cei dă coadă cîte 8, urmîndu-să printr-această alcătuire o dreaptă analoghie şi din vechime obişnuită celor ce să află sălăşluitori pe la asemenea plaiuri.

Care va să zică, acest fel dă chibzuire rezimînd, dumneata să faci îndreptarea ce să va cuveni pă la toate satele judeţului : şi încărcînd lude pă la plăşi, şi scăzînd pe la plaiuri. Pă lîngă dreapta cumpănire ce să va face în tot judeţu, de la viitoarea seamă dă dichemvrie să dai şi spor dă lude 39 numai din îndreptarea cuviinţii ludelor".

Sînt 24 bicigaşi, din care 12 rotari şi 12 dîrvari, pentru care judeţul are scăzămînt 12 lude.

În catagrafie se găsesc 146 boieri de neam, pe cînd Vistieria are înscrişi 194. Să se facă „îndreptare", în sensul că „vericare sălăşluitor al vericăruia judeţ unde să află cu hălăduirea, acolo să-şi aibă şi otcîrmuirea".

Vistieria are înscrişi în judeţ 254 boiernaşi manzîli, pe cînd catagrafia de acum găseşte numai 200 ; să să facă din nou „scumpă cercetare".

Catagrafia stabileşte 13 „scutiţi cu cărţi dă apărare", pe cînd Vistieria are înscrişi la această categorie numai 9 ; „urmează să să îndrepteze".

Sînt 382 posluşnici, din care 296 în judeţ „pă moşii streine", 14 dîrvari şi rîndaşi ai isprăvnicatului, 72 în oraş „i alţii oameni fără căpătîi". Din toţi aceştia să se lase numai 10 „pă seama sărăfii", care „să nu fiie din cei ne mai puternici, încît să să zmintească folosul Vistierii şi să să aducă năpăstuire satelor", iar ceilalţi toţi să fie daţi la bir (cu excepţia celor de la „văduve sărace", dacă există).

În catagrafie sînt 80 potecaşi şi 71 cordonaşi ai plaiurilor, necunoscuţi Vistieriei. În această privinţă, „din vechime s-au urmat obicei ca acest fel dă oameni să să dea dă către sate ca o bună datoriie şi adesea să să schimbe, însă nu în sumă hotărîtă, ci după trebuinţa ce va fi, ca să nu ajungă şi aceştiia, prin năpăstuirea satelor, a să face venit al vătaşilor plaiurilor". Să se cerceteze din nou la faţa locului acest număr de 151 oameni, care să fie micşorat şi „să nu fiie din fruntaşi, ci oameni numai vrednici dă slujba întru care să orînduiesc".

În catagrafie mai sînt 4 „șăzători în oraș, ce sînt la cumpaniia ot Zimnicea", precum și 3 „ruptași ai Gherghiții și șăzători în plaiu Slănicului".

1819, noiembrie 27

141—j

[Către jud. Mehedinți]

Birnici sînt 17 214 familii, din care 4 082 „dă frunte", 4 961 „dă mijloc" și 8 171 „dă coadă", în total 2 357½ lude.

„Cunoscute fiindu-ne atît starea locului i firea și obiceiurile acelor sălășluitori, cum și negoțurile ce obișnuiesc în fieșcare parte după a sa îndemnare, am socotit că să cuvine cu drept cuvînt să să osibească județu în trei stări și să să socotească fieșcare parte osebit, după asemănarea îndeletnicirilor ce are, adică : Cîmpul dă Sus, Cîmpul dă Jos și Blahnița dă Jos, ca niște mărginași întru toată dăpărtarea și obicinuiți viețuirii lor, s-au chibzuit că să cuvine să să socotească cei dă frunte cîte 5 pe lude, cei dă mijloc cîte 8 și cei dă coadă cîte 10. Iar Jilțurile dă Sus i Baia, ca niște mijloace ale județului, cum și plaiul Cloșani, asemenea i Ocolul dă Sus și Ocolul dă Jos, aflîndu-să întru oareșcare apropiiere dă Cerneț și mai cu îndemînare la alișverișuri, s-au chibzuit că să cuvine să să socotească cei dă frunte cîte 4 pă lude, cei dă mijloc cîte 6 și cei dă coadă cîte 8. Și Jilțurile dă Jos, Dumbrava dă Sus, Dumbrava dă Jos și Blahnița dă Sus, și de sînt locuri înfundate ca niște locuri dă pădure, dar după izvodirea catagrafiei vîzîndu-să în oareșcare stare mai bună, și după starea locului învecinate fiind cu județu Doljului, s-au chibzuit că să cuvine să să socotească după asemănarea așezării ce să face la asemenea părți ale numitului județ, care să să asemene cu mijlocirile județului dumitale, adică cei dă frunte cîte patru pă lude, cei dă mijloc cîte 6 și cei dă coadă cîte 8, fiind și mai înputerniciți la stările lor, precum s-au zis.

Și, după acest chip urmîndu-să cu întocmirea îndreptării, pă lîngă dreapta cumpănire ce are a să face pe la toate satele județului, să cuvine a să da și spor dă lude 212, din care au să scază lude 51 pentru 102 bicigași ai poștielor dă acolo [...]. De aceea, să cuvine, dumneata ca un ales asupra aceștii lucrări, să te sîrguiești prin toată credința ca, și lăcuitorii să să mulțumească și Vistieriia după drept cuvînt să să folosească cu adaos dă lude și mai multe peste 161 ce s-au chibzuit dă aici, cînd, preumblînd singur satele, vei cunoaște din vedere că neasemănîndu-să catagrafii vor fi dăstoinici să poarte și mai multe lude dăcît cele ce vei chibzui dumneata răzimînd întru știința ce ai pînă acum. Căci noi și dă am pus temei la catagrafiia dumitale, da dumneata nu să cuvine să fii atît dă mult încredințat, cunoscînd singur cele ce să urmează dă către zapcii la asemeneà întîmplări ; și mai vîrtos că, făcută fiind această catagrafiie prin taină, precum s-au urmat pe la toate județile, poate să nu fi putut dăsluși stările oamenilor după a lor adevărată ființă".

Sînt 153 bicigași „înpreună cu 18 rotari și 18 dîrvari", după cum „cunoaște" Vistieria; isprăvnicatul găsește însă numai „15 bicigași și 36 rotari și dîrvari osăbiți prin pecetluituri, iar lude 102 să văd amestecați cu satele d-a valma". Ispravnicatul să ia măsuri „întocmai după coprinderea poruncii ce este dată și la acel județ pentru rîndul acestor surugii și de a să întocmi adică pă la fieșcare menzilhanea bicigașii ce sînt orînduiți dă la Vistieriie din satele ce să vor cădea mai cu apropiere, ca să să poată sluji și poștea cu dînșii".

În catagrafie sînt înscriși la boieri „dă neam" 236, pe cînd în Vistierie sînt trecuți 239. Sînt de asemenea 384 boiernași manzîli, dintre care 2 „țin dă județu Gorjului".

În catagrafie mai sînt și 18 „scutiți cu cărți dă apărare".

Există și un număr de 508 cumpaniști înscriși în catagrafie: 456 cunoscuți Vistieriei, iar din restul de 52 sînt 29 ce aparțin cumpaniei Craiova, 2 aparțin cumpaniei Gorj, „iar 21 lipsesc cu totul din catastihu Vistieriei". Acești 21 din urmă să fie raportați cu „foaie dă numele lor, arătînd și neamul i starea fieșcăruia", pentru ca Vistieria să dea poruncă de urmare.

Mai sînt și 44 „plăiași ai plaiului Cloșani".

De asemenea, există „lude 282 pănduri ce să văd în catagrafiia acelui județ; vor rămînea nesupărați, ca să fiie slujba ce s-au orînduit, ocrotindu-să pă lîngă dînșii și cei ce vor avea firească cădere, adică fii dă ai lor neînsurați și părinții sălășluitori tot întru o casă cu feciorii lor, cari și în dajdiie de s-ar fi dat, urmează să rămîie în prilejurile fiilor lor; iar alte prisoase ce să vor mai găsi, apărîndu-să cu numirea pandurilor, să să dea la bir negreșit, după starea și puterea ce vor avea, alăturîndu-să la cislile satelor dă la viitoarea seamă a lui dichemvrie".

Sînt un total de 876 posluşnici (din care 60 aflați „pă moșiile streine" și care se vor da la bir, iar 128 „să cunosc cu numire dă vieri").

Catagrafia găsește și „9 catane bănești".

1819, noiembrie 29

141—k

[Către jud. Saac]

Birnici: 6 959 familii, din care 1 006 „dă frunte", 1 887 „dă mijloc" și 4 066 „dă coadă", în total 1 375½ lude.

„Mai cu denadinsul făcîndu-să toate băgările dă seamă, s-au cunoscut multe neasemănări și necumpăniri pă alocurea, și mai vîrtos în plasa Cîmpului și la plaiuri, în vreme ce dreapta cumpănire este cel mai întîi temei, care și între folosul Vistierii priivește, păzindu-să totdeauna întrăgimea satelor, din care odrăslește din vreme în vreme folosirea și dobîndirea adaosului dă lude, și lăcuitorii cunosc înființată mîngîiere, necunoscîndu-să năpăstuiți unii dă către alții.

Drept aceea, chibzuindu-să dă aici ca prin îndreptarea ce să face acum, mai întîi să să ceară săvîrșirea cumpănii alcătuită și întru adevăr asemănată stării și prilejului fiieșcăruia sat, s-au socotit, și

după starea locului și după temeiu științei ce avem pentru acel județ, ca toată starea lăcuitorilor birnici dă acolo să să osibească în patru părți, adică: dooă plăși, Cîmpul și Tohani, chibzuindu-să cele mai îndemînătoare locuri și cunoscîndu-să lăcuitorii cei în a mai * înputerniciți, atît pentru starea ce au, cît și pentru negoțurile ce obicinuiesc, s-au socotit că să cuvine întru așezarea ce li să va face să să asemene cu birnicii județului Ialomiții și ai Buzăului, aflîndu-să mai vîrtos și vreo cîteva sate învecinate și asemănate întru ale lor; Care va să zică, că să socotească cei dă frunte cîte 3 pă lude, cei dă mijloc cîte 5 și cei dă coadă cîte 7.

Asemenea trei plăși, Cricovul, Podgorea și Scăieni, chibzuindu-să oareșce mai înfundate, ca niște locuri care cele mai multe cad supt deal, unde niciodată nu pot să aibă lăcuitorii tot aceeași îndemînare de hrană, sau măcar și tot aceleași alișverișuri ca cei din cîmp, s-au socotit că să cuvine să să socotească cu adaos dă cîte o familiie la lude, adică cei dă frunte cîte 4, cei dă mijloc cîte 6 și cei dă coadă cîte 8. Iar la plaiuri, unde este și cel mai întîi temei al acelui județ, fiindcă acolo sînt cele mai multe sate ale birnicilor, puind înnaintea ochilor trei temeiuri ce avem, vrednice dă cuvîntare: întîi, obiceiu ce să urmează din vechime, că la aseminea plaiuri să fiie totdeauna mai puțini lăcuitori pă un lude decît la cîmpuri, pentru statorniciia viețuirii ce au; al doilea, că starea celor mai mulți hălăduitori a acelor plaiuri rezimînd în lucruri nemișcătoare, pentru că sînt multe moșii megiieșăști și multe feluri dă negoțuri nesupuse la nici un fel dă primejdii, să cuvine a să judeca totdeauna mai temeinică și mai înputernicită dăcît a cîmpenilor, care sînt supuși la orice întîmplare a timpului; și al treilea, că după știința ce este, povara ce cearcă aceste plaiuri astăzi nu să pricinuiește numai din îngreuierea ludelor, ce să cunoaște pă alocurea, ci și din multă necumpănire ce să urmează. Cît pentru plaiu Teleajănului, care au fost din vechime și este și acum mai bun dăcît cel înlălant *, atît pentru starea locului, avînd mai multă îndeletnicire de alișverișuri, s-au chibzuit că cu un puțin scăzămînt să poate îndrepta, socotindu-să cei dă frunte cîte 3 pă lude, cei dă mijloc cîte 4 și cei dă coadă cîte 5. Iar pentru plaiu Dăspre Buzău, care fiind mai înfundat și dă multă vreme rău otcîrmuit, cum și lăcuitorii săi în mai proastă stare, după drept cuvînt s-au socotit că să cuvine negreșit să să scază, întocmindu-să și așezîndu-să după toată cuviința și cererea dreptății asemănată stării întru care să află, ca să cunoască lăcuitorii întru adevăr îndreptare și răpaos cu a lor mulțumită; pentru care, și făcîndu-să socoteală după suma familiilor și ludelor ce poartă, și cu multă neasemănare de alișverișuri aflîndu-să decît celălant plai, precum s-au zis, s-au socotit că să cuvine să să adaoge cîte o familiie la lude la cei dă coadă.

Și într-acest chip îndreptîndu-să județu, să să agonisească adaosu dă lude 104 și să să facă scăzămînt dă lude 61½. Care va să zică, pă lîngă dreapta cumpănire a tot judelului, să să folosească și Vis-

---

* Sic

tieriia cu lude $42^1/_2$ de la viitoarea seamă dă dichemvrie și ghenar, numai din îndreptarea cuviinței ludelor".

În județ sînt 22 bicigași „înpreună cu 4 rotari și 4 dîrvari".

Numărul „boierilor dă neam" în catagrafie este de 515, iar după datele de la Vistierie — 518.

Boernași manzîli în catagrafie sînt înscriși 527. Scutiți cu „cărți dă apărare" sînt 36 (în catagrafie), respectiv 37 (după datele înregistrate dinainte în Vistierie).

Catagrafia are înscriși 9 cumpaniști, din care 5 aparțin cumpaniei Zimnicea, iar 4 cumpaniei București; la jud. Saac nu există cumpanie.

Poslușnici „pă moșii streine" sînt 240; să se dea la bir (în afara celor de la „văduve sărace").

Catagrafia are înscriși 186 plăiași și cordonași „ai plaiurilor", care „la nici un fel dă orînduială nu sînt cunoscuți Vistierii", ci se dau de sate „din vechime". Pentru viitor, „cei ce să vor hotărî de cordunași și plăiași să nu fiie din fruntași, ci oameni numai vrednici dă slujbă întru care să orînduiesc", iar numărul lor de 186 să fie micșorat.

1819, noiembrie 29

141—1

[Către jud. Gorj]

Birnici: 9 280 familii, „bez o sumă dă văduve", care prin unele locuri pot intra „în cisla satelor, supt numire dă ajutoare".

„Fiindu-ne cunoscute starea și îndemnarea negutătoriilor ce obicinuiesc lăcuitorii părții locului, am chibzuit că prin drept cuvînt să cuvine a să socoti îndreptarea acelui județ numai după a sa ființă, privind la îndăstularea și mulțumita lăcuitorilor, iar nu după asemănarea întocmirii ce să face și pă la alte județe. Căci multă neasemănare avînd acest județ și chiar către cele învecinate județe, de să va socoti după a celora asemănare, negreșit să va așeza cu un simțitor adaos de liude, pricinuindu-să sarcină peste a sa cea de acum putere; și una ca aceasta nu poate fi priimită la o dreaptă oblăduire, dă vreme ce tot cuvîntul și sfîrșitul pentru care s-au întocmit îndreptarea nu privește la alt nimic, decît numai la păzirea dreptății și la dreaptă cumpănire deobște prin toate satele [...]. Ci dar, după o asemenea bună chibzuire făcîndu-să cîte băgări dă seamă s-au cuvenit asupra catagrafii, și după starea sălășluirii urmîndu-să, s-au înpărțit tot județu în trei părți: cea întîi, plaiurile și Jîiul dă Sus, socotindu-să cei dă frunte cîte trei pă lude, cei dă mijloc cîte 7 și cei dă coadă cîte 8; cea dă al doilea, Gilortu dă Sus, Gilortu dă Jos, Hamăradiia dă Sus și Hamăradiia dă Jos — cei dă frunte cîte trei pă lude, cei dă mijloc cîte 6 și cei dă coadă cîte 7; și cea dă-al treilea, Jîiul dă Sus, Tismana dă Sus și Tismana dă Jos — cei dă frunte cîte 4 pă lude, cei dă mijloc cîte 7 și cei dă coadă cîte 9.

Și printr-acest mijloc cumpănindu-să județu, urmează ca de la următoarea seama dă dichemvrie și ghenar, peste ludile ce poartă astăzi să să dea un adaos dă lude 99".

„Boieri dă neam" cu sineturi: 234.

„Boierinași manzîli" : 649 nume (după catagrafie), respectiv 658 nume (înscrise la Vistierie). Scutiți cu „cărți dă apărare" — după catagrafie 29, iar după datele Vistieriei 21.

Cumpaniști : 651 în catagrafie și numai 644 înscriși la Vistierie.

Panduri : 152, „deocamdată să rămîie nesupărați, ca să fiie în slujba ce s-au orînduit, ocrotindu-să pă lîngă dînșii și cei ce vor avea firească cădere, adică fii de ai lor neînsurați și părinții sălășluitori tot într-o casă cu feciorii lor".

Posluşnici „pă moșii streine" : 161, iar în orașul Tg. Jiu 28. Dîrvari și rîndași isprăvnicești : 55. Toți aceștia vor fi dați la bir, afară de 10 posluşnici „carii să vor lăsa pă seama sărăfii".

Există 31 „ce să numesc ruptași ai orașului și sînt șăzători prin satele județului".

Cinci sate din Gorj, și anume : Polovraci, Ciuperceni, Alunul, Tina și Pîrîeni, „să află cu lăcuința pă pămîntu județului Vîlcii" ; să fie încărcați la bir în jud. Vîlcea.

1819, decembrie 7

141—m

[Către jud. Slam Rîmnic]

Birnici : 5 689 familii — cu un total de $817^1/_2$ lude.

„Atît după știința ce avem pentru starea județului i pentru felurimea negoțului ce obicinuiesc lăcuitorii dă acolo, cum și după toate băgările dă seamă ce s-au făcut asupra stărilor oamenilor ce să văd închipuite în catagrafiie, cu drept cuvînt s-au chibzuit că să să osibească tot județu în trei părți și într-acestea osibindu-să, să să socotească fieşcare parte după asemănarea îndeletnicirilor sale, adică : Rîmnicul dă Jos, Grădiștea și Balta, ca niște locuri dă cîmp, unde și negoțurile lăcuitorilor sînt mai cu înbilșugare — cei dă frunte să socotesc cîte 3 pă lude, cei dă mijloc cîte 6 și cei dă coadă cîte 9. Iar tîrgu Rîmnecului, Măcsineni, Mijloc, Belșugatu * și tîrgu Focșanilor, ca niște locuri dă mijloc, cu mai împuținată stare, aflîndu-să și cu mai puține negoțuri, să să socotească : cei dă frunte cîte 4 pă lude, cei dă mijloc cîte 7 și cei dă coadă cîte 9. Și toată partea muntelui, adică Milcov, Muntele, Rîmnicu dă Sus și Plaiu, ca niște locuri înfundate, să să socotească și cu mai mult adaos dă oameni la lude dăcît celelalte părți, adică cei dă frunte cîte 4 pă lude, cei dă mijloc cîte 8 și cei dă coadă cîte 10.

Și printr-acest mijoc alcătuindu-să și întocmindu-să îndreptarea județului, dă la viitoarea seamă peste ludele ce să văd în catagrafiie să cuvine să dai dumneata și un adaos dă lude $44^1/_2$, alcătuit numai din îndreptarea cuviinții ludelor ce vei face pe la toate satele dă obștiie".

Sînt 20 rotari și 20 dîrvari ai poștelor.

Catagrafia cuprinde la „sineturile boierilor dă neam" 184 nume, în timp ce după datele Vistieriei aceștia sînt 182 nume. Există și 9 „feciori dă neamuri".

---

* Sic

Cu „cărţi dă apărare" sînt înscrişi 31 scutiţi.
Există 220 posluşnici „pă moşii streine"; să fie daţi la bir.
În catagrafie sînt 163 cumpanişti, iar Vistieria are cunoştinţă de numai 144.

1819, decembrie 8

141—n

[Către clucerul Ştefănescu, pentru jud. Dîmboviţa]

„Priimindu-să catagrafiia judeţului Dîmboviţii, s-au văzut o mare neasemănare pă lîngă aceea ce au fost cunoscut Vistieriia: întîi, că din suma familiilor ce erea cunoscute la acel judeţ, lipsesc peste 1 800; şi al doilea, şi chiar la cele mai puternice părţi, unde este cunoscut că sînt oamenii mai înputerniciţi şi cu coprinsuri, şi chiar moşneni stăpîni dă pămîntul lor, să văd cei mai mulţi dă coadă, vreo cîţiva dintrînşii şi mijlocaşi, iar fruntaşi foarte puţini.

Ci fiindcă toate aceste arătări sînt înpotriva povăţuirilor ce s-au dat asupra catagrafii şi cu totul vătămătoare cuvîntului pentru care să pune în lucrare îndreptarea, cu drept cuvînt s-au judecat că au fost numai meşteşugiri, iar nu vreo adevărată arătare către Vistieriie.

Drept aceea, şi s-au găsit cu cale ca să orînduiască boier adiiaforos, care preumblînd satele, să facă deodată şi catagrafiie, şi îndreptare. După care, şi făcîndu-să alegere asupra dumitale, ţi să face cunoscut că suma familiilor, după această neadevărată catagrafiie ce s-au trimis, să adună în 5 307 familii; asupra cărora făcîndu-să cuviincioasa socoteală, de la chibzuirea dă aici s-au socotit că trebuie negreşit să să aşaze tot judeţu pă 1 001 liude. Care va să zică, cu un puţin adaos dă lude 44, păzindu-să însă această socoteală numai pă familiile ce s-au zis".

Bicigaşi: 58 „înpreună cu 7 rotari şi 8 dîrvari".

Boieri „dă neam": după catagrafie 60, iar după datele Vistieriei 69. Boieri manzîli: după catagrafie 20, iar după datele Vistieriei 24. Posluşnici „pă moşii streine" 177, iar în oraş 79; toţi aceştia să fie daţi la bir (cu excepţia celor aflaţi eventual la „văduve sărace").

1819, decembrie 9

141—o

[Către jud. Muscel]

Birnici: 4 230 familii, în total 707 lude.

„Atît după ştiinţa Vistierii pentru starea locului înstrîmtorat aflîndu-l dăspre toate, cum şi chiar din izvodirea catagrafii făcîndu-să cîte băgări dă seamă s-au cuvenit, dă la chibzuirea de aici, s-au găsit cu cale ca toată starea judeţului să să osibească în dooă părţi, adică: una coprinzînd plaiurile şi plasa Argeşălului [care], fiind parte dă munte, să să socotească într-un chip; şi celelalte plăşi, fiind oareşce părţi mai dăşchise, să să socotească iarăş după izvodire — ca

printr-acest mijloc din lucrarea îndreptării să cerce judeţu dăobşte prin toate satele o dreaptă cumpănire, întocmai după cererea dreptăţii şi, după chiar cuvîntul pentru care s-au alcătuit îndreptarea, să să folosească şi domneasca Vistieriie cu un puţin adaos dă lude, asemănat şi stării lăcuitorilor şi negoţului lor ce obicinuiesc numiţii acum. Ca şi printr-aceasta dăpărtîndu-să năpăstuirea, să-şi afle Vistieriia dreptul său numai din ceea ce să va cuveni.

Dar fiindcă chiar după glăsuirea celor ce să văd însemnate în catagrafiie, o aseminea osibire nu să poate făr-dă a nu să cere mai întîi obştească cumpănire, pentru că în amîndooă aceste părţi să cunosc a fi multe neasemănări înpotriva dreptăţii, putem zice — pă alocurea şi multe năpăstuiri, aflîndu-să unele sate cu totul încărcate negreşit peste a lor putere şi altele iarăşi fără nici un cuvînt al dreptăţii uşurate cu osibite musaadele (văzîndu-să această urmare mai cu osibire în plasa Cîrcinovului), de aceea, am chibzuit că mai bine să cuvine să înpreunăm tot judeţu întru o socoteală asemănată şi altor părţi învecinate, tot de această stare, socotind adică: cei dă frunte cîte patru pă lude, cei dă mijloc cîte cinci şi cei dă coadă cîte 7 (fiindcă nici că este osibire multă între cei dă frunte cu cei dă mijloc).

Şi lăsînd această chizbuire a noastră asupra îngrijirii dumitale, să zicem că să cuvine, pă lîngă cea dăobşte dreaptă cumpănire a tot judeţului, să să alcătuiască şi un spor dă lude 36 de la următoarea seamă dă dichemvrie şi ghenar".

Sînt 30 „bicicaşi", „înpreună cu 4 rotari i 6 dîrvari".

Boieri „dă neam": 85. Boiernaşi manzîli: în catagrafie 103, iar înscrişi la Vistierie 102.

Scutiţi cu „cărţi dă apărare": 18.

„Prisoase dă slujitori": în catagrafie 24.

Cătunul Bogaţi: 27 familii; locuiesc în Muscel şi plătesc dajdie la jud. Dîmboviţa.

Sînt 114 posluşnici „pă moşii streine"; să fie daţi la bir (în afară de cei de la „văduve sărace").

Plaiurile Dîmboviţa şi Nucşoarii, cum şi plasa Argeşelului de Sus, „cu toate să sînt în lipsă dă bucate, după strîmtorarea locului, dar mai înputernicite aflîndu-să la starea dobitoacilor, s-au chibzuit a să înpreuna la o socoteală cu celelalte plăşi".

1819, decembrie 11

141 - p

[Către jud. Vîlcea]

Birnici: 10 134 familii, „cari poartă astăzi lude 1 775".

„S-au chibzuit că să cuvine să să osibească tot judeţu în trei stări şi fieşcare stare să să socotească după asemănarea fiinţii sale; care şi cercetîndu-să prin socoteală, să face cunoscut că pă alocurea ai să-i încarci dumneata pînă la lude 96, iar pă alocurea ai să faci scăzămînt iarăş de la aceste lude. Care va să zică, poţi să cumpăneşti

județu prin dreapta analoghie tot într-această sumă dă lude ce să află acum".

Sînt 9 „bicicași", „înpreună cu un rotar și doi dîrvari la poște".

Manzîli : 9. Cumpaniști : 15, din care 14 țin de cumpania Craiova, iar 1 de Romanați. Ruptași : a) 3 ai orașului Craiova (2 în județ și 1 în Rîmnic) ; b) 20 ai orașului Rîmnic și care sînt „sălășluitori" în satele județului.

Scutiți „cu cărți dă apărare" : 18. Plăiași ai plaiurilor : 185 ; nu sînt cunoscuți la Vistierie.

Poslușnici „pă moșii streine" : 364 și în orașul Rîmnic 56 ; toți să fie dați la bir.

„Peste oamenii ocnii, ce să arată acum în catagrafiie, oricîți alții să vor mai sprijini de acum înnainte, amestecîndu-să într-aceștiia, ori din cei ce să vor lega cu dajdiia prin sate, la îndreptare acum, sau din alte presoase la urmă, să să ia negreșit, dîndu-să înnapoi pă la satele dă unde să vor strămuta, poprindu-să cu totul înmulțirea acestor oameni ai ocnii peste suma ce să află acum, cu din birnicii satelor, fiind și aceasta spre dărăpănarea și mîhnirea celorlalți săteni, cari să păgubesc dă drepții lor birnici".

1819, decembrie 15

141 — q

„Cinstit dumneata biv Vel sluger Costache Buzescule și dumneata biv Vel sărdar Nicolaie Prisicene, județule al orașului Craiovei

Fiindcă lucrarea îndreptării ce să urmează dăobște în toată țara, mai nainte de toate privește la o dreaptă cumpănire a răspunderii fieșcăruia, după starea și puterea ce va avea, ca să nu cerce niminea cea mai puțină năpăstuire și după aceasta, la o dăslușită lămurire ce să cuvine a să face catastișilor Vistierii, încît să să asemene ființa oamenilor cu cele scrise într-aceste catastișe, după acest cuvînt cerîndu-să catagrafiie și de toate stările lăcuitorilor ce sălășluesc într-acel oraș al Craiovii și priimindu-să la Vistieriie, s-au făcut toate băgările de samă și s-au văzut multe neasămănări cu cele ce au fost pînă acum întru știința Vistierii.

Drept aceea, orînduim pă dumneavoastră a face îndreptare acestui oraș, urmînd întocmai poruncilor ce s-au chibzuit de aici, care mai jos să arată :

1. Avînd înnaintea oichilor catagrafiia ce s-au făcut, să priviți cu tot denadinsul a află pă toți sălășluitorii mahalalelor acelui oraș și osăbit stările lor, adică : poslușnici, neamurile, manzili, cumpaniști, scutelnici și bresle slujitorești.

Și cîți dintr-aceștiia vor avea sineturi la mînă asămănate cu a lor ființă, să să cunoască de buni la aceste orîndueli. Iar pentru cîți vor fi petrecînd supt vreo asemenea numire fără sineturi — sau și avînd sineturi, să vor dovedi că sînt schimbate, ori la nume, ori la chip, sau vor fi avînd vreo altă pricină — să să facă osebit catastih

şi să să trimiţă la Vistieriie, arătîndu-să fieşcare nume cu pricina sa, ca prin hotărîrea ce să va da să să facă cuviincioasa îndreptare.

2. Feciorii de neamuri de manzîli şi de cumpanişti să vor găsi osebiţi şi scutindu-să fără nici un sinet de li să va cuveni a întra la orînduelile părinţilor lor, să li să arate şi de vor voi, să înştiinţaţi Vistierii, trimiţînd şi dovadă în scris de la cîţiva i ce bresle, coprinzătoare că întru adevăr sînt feciori de bresle. Şi să vor aşeza fieşcare la orînduiala ce i să va cuveni, iar de nu vor priimi, atunci să să aşaze la dajdiie între ruptaşii oraşului, de la curgătoarea tetrameniie a lui ghenar, după starea ce vor avea.

3. Asemenea, oricîţi inşi caftane înbrăcînd, nici la vreo orînduială fiind aşezaţi, să vor fi ocrotind supt numire de slujbe, adică polcovnici de judeţ, căpitani, cămăraşi de ocne i du pă la schele vameşi, logofeţi şi alţi asemenea, să să arate la Vistieriie cu catastih şi cu fiinţa din neamul fieşcăruia anume, ca să să dea hotărîre de urmare.

4. Fiindcă pentru îndreptarea cumpănirilor acelui oraş este orînduit cu osebită luminată poruncă dumnealui medelnicer Hristodor Lapate, dumneavoastră veţi face iscodire tuturor cumpaniştilor ce să vor afla cu sălăşluirea în oraş, protocolindu-i cu foile cele pecetluite. Cîţi să vor potrivi la nume vor rămînea întru lucrarea cercetării mai sus-arătatului orînduit boer, iar cîţi vor prisosi şi nu să vor găsi trecuţi în foile cele pecetluite, judecîndu-să ca nişte neştiuţi Vistierii, să să lepede negreşit la dajdiie, aşezîndu-să între ruptaşi, iarăş de la următoarea tetrameniie a lui ghenar.

5. Fiindcă cumpaniştii dintr-acel oraş, în puterea luminatelor hrisoave ce au, în care să cuprinde a scuti şi călfile lor, au îndrăznit fieşcare a apăra cîte doi-trei şi pentru calfe, care aceasta este cu totul înpotriva buneivoiri şi nesuferite dreptăţii, pentru căci glăsuirea luminatelor hrisoave să înţelege cu dreaptă tălmăcire: a scuti un cumpanist o calfă necăsătorită de va avea în prăvăliie, iar nu mai mult; precum pentru aceasta să vorbeşte curat în hrisovu cumpănirii cei noaă. De aceea, să cercetaţi dumneavoastră cu luare aminte şi această pricină a călfilor şi pentru cîte călfi veţi găsi supt apărarea şi ocrotirea cumpaniştilor, adică pă stueao * ce să cuvine a ţinea un cumpanist, de va vea holtei neînsurat. Toate celelalte călfi ce vor prisosi, să aşaze negreşit între ruptaşii oraşului, după starea ce vor avea, iarăş de la următoarea tetraminiie a lui ghenar. Asemenea şi cîte călfi dintr-aceştiia vor fi însuraţi şi să scutesc cu numire de călfi holtei, de vor priimi a intra la orînduiala cumpănii, să trimiteţi numele lor în scris şi li să vor chipui adeverinţile Vistierii, adăogîndu-să şi cu dajdiia lor în foile cumpănilor. Iar înpotrivă, de nu vor voi, asemenea să vor lega cu dajdiia între ruptaşi, iarăş de la curgătoarea tetraminiie a lui ghenare.

6. Să să cerceteze şi feciorii de preoţi i diiaconi cari, fiind osebiţi de părinţii lor şi nu vor fi intraţi la nici [o] orînduială, să vor fi ocrotind supt feluri de numiri. Şi dovedind fiinţa adevărului, să să trimiţă catastih anume, arătîndu-să fieşcare cu pricina a sa, ca să să dea cuviincioasa hotărîre.

---

* Sic

7. Asemenea să să cerceteze și oricîți să vor fi scutind cu cărți de apărare, ori cu preveleghiu, sau fără priveleghiu, cîți dintr-aceștiia să vor găsi cu cărți înnoite ale Mării Sale lui Vodă și starea lor asemănată coprinderii acelor cărți, să rămîie nesupărați. Iar pentru cîți să vor afla înpotrivă sau cu alte cărți mai vechi, să să facă catastih anume, arătîndu-să pricina și starea fieșcăruia, cum și coprinderea cărții ce va avea la mînă și, trimițîndu-să la Vistieriie, să va da cuviincioasa hotărîre.

8. Fiindcă pentru cei ce petrec supt numire de poslușnici într-acel oraș, cari de la o vreme încoace s-au lăsat spre oreșcare ajutor a obrazelor ce o au, spre încetarea înmulțirii cei fără orînduială și ca să să cunoască cu întemeiere orînduiala lor, s-au făcut chibzuire ca să să dea la mîinile lor adeverințele Vistierii, precum aicea în politiia Bucureștilor s-au întocmit.

De aceea, avînd înnaintea dumneavoastră catastihu de poslușnici ce este alcătuit și iscălit de dumnealui Caimacamul, în care să cuprinde lude cinci sute treizăci și opt poslușnici știuți Vistierii și lude treizăci și cinci neștiuți ; cît pentru acești treizăci și cinci, ce s-au văzut arătați ca niște necunoscuți Vistierii, să-i așăzați negreșit la dajdiie între ruptașii orașului de la următoarea tetraminiie ; iar din lude 538 scăzînd lude 46 — însă lude 26 fîntînarii Craiovii, cărora fiindcă este a li să da pecete gospod, să vor scoate din catastihu poslușnicilor și să vor trece la catastihu scutelnicilor după cuviință — și lude 24 arnăuți ai Căimăcămii, cărora li să vor da la mîinile lor adeverințele cinstitei Căimăcămii, să vor trece numele lor în osebit catastih, spre a fi cunoscuți în toată vremea, rămîind lude 428 * poslușnici ; pă care intocmindu-să de iznoavă catastih curat, să vor înpărți la mîinile lor adeverințele Vistierii. Și de acum înnainte să petreacă supt această numire de poslușnici numai cel ce va avea la mînă acest fel de adeverință a Vistierii, încetînd cu totul înmulțirea și schimbarea lor. Iar cîți alți să vor mai găsi peste această sumă ce s-au zis mai sus, fără osebire să să așeze în dajdiie.

9. Arendașii de moșii, de mori și alți oameni asemenea ce să neguțitoresc într-acel oraș și umblă fără nici un căpătîi, de nu vor fi întrați la nici o orînduială, să să așaze între dajdii orașului, ori la orînduiala ruptașilor, sau la a cumpănilor, unde li să va cuveni, asemenea de la următoarea tetrameniie de ghenar.

10. Cîți dintre dajnicii orașului să află cu sălășluirea prin satele județelor și plătesc dajdiile lor la acel oraș, să să scază și să plătească acolo unde să află lăcuind. Asemenea și cîți dintre sătenii județelor să vor afla sălășluitori acolea și plătesc dajdiile la satele de unde au dosit, să să scază de acolo și să rămîie birnici ai orașului, fiindcă după hotărîrea ce s-au făcut, un lăcuitor unde să află cu lăcuința, acolo să-și răspunză și dajdiia, iar nu în altă parte. Și pentru unii ca aceștia să vă corispondarisiți cu dumnealor dregătorii județelor și cu dumnealui ispravnicu streinilor dintr-acele cinci județe, de va fi trebuință.

---

* Sic

11. De acum înnainte să nu mai fiie volnică judeţiia a priimi între dajnicii oraşului omeni sălăşluitori pă afară, precum nici birnici fugari du prin sate, din care pricină să dărapănă satele şi să păgubeşte Vistieriia. Ci, ori în ce vreme de să va întîmpla a năvăli într-acel oraş niscai fugari du prin sate, îndată să facă ştire dumnealor boerilor dregători a acelui judeţ de unde să vor [fi] strămutat, ca să-şi trimită şi gonaci a-i rădica şi a-i duce la urma lor, dînd şi judeţiia cuviinciosul ajutor.

12. De să va orîndui cu porunci la Vistieriie a să da cevaş scutelnici sau bresle slujitoreşti, să să facă îngrijire osebită ca nu care cumva să să scoaţă din fruntaşii oraşului luîndu-să în silniciie, ci din cei din mijloc şi cu voia celorlalţi cetaşi ai lor, precum să va cuprinde şi în poruncile Vistierii.

13. Fiindcă pentru sudiţii protecţiilor streine să face osebită cercetare şi alegere, după care, cîţi vor rămînea buni, li să vor protocoli şi de către Vistieriie adeverinţele ce li să vor da de către orînduiţii alegători, iar ceilalţi să vor aşeza la orînduelile ce li să va cuveni fieşcăruia.

De aceea, deocamdată îi veţi lăsa nesupăraţi. Li să va face însă numai această cercetare, adică: cît să vor dovedi dintrînşii că au şi cărţi cu priveleghiuri, luîndu-li-să cărţile de la mînă, să să arate cu catastih osebit la Vistieriie ca, după alegerea ce li se va face, cîţi vor rămînea între raele, să li să dea cărţile înnapoi, rămîind înpărtăşiţi de priveleghiurile ce vor coprinde acele cărţi, iar cîţi vor rămînea între sudiţi, să spargă acele cărţi, fiindcă unul ce să ocroteşte supt protecţiie streină nu să cuvine să fiie înpărtăşit de priveleghiul pămîntului [...]".

[1819, decembrie]

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2382/1820, f. 5—150. Document semnalat de I. Donat.

142

1819

Catagrafie a posluşnicilor din judeţele: Ilfov, Olt, Vlaşca, Muscel, Buzău, Romanaţi, Vîlcea, Slam-Rîmnic, Prahova, Teleorman, Mehedinţi, Argeş, Ialomiţa, Gorj şi din Bucureşti; rezumat

I. Jud. Ilfov. „Catastih de pescarii ce să află la acest judeţ, cum înlăuntru arată"; aceştia se află fie în „posluşania" mănăstirilor sau schiturilor, fie a boierilor. Astfel, schitul Ţigăneşti are 14 pescari (indicaţi nominal), din care: 3 în Turbaţi, 6 în Bălteni, 2 în Tîncăbeşti şi 3 în Cocioc. Banul Grigore Brîncoveanu are în „posluşanie" 17 pes-

cari (indicați nominal), din care 5 în Odaia Vlădicăi, 4 în Vărăști, 2 în Ghermănești, 2 în Turbați, 1 în Manolache și 3 în Ciofliceni.

În total, 337 pescari (în dosar f. 727—735 v.) și 15 vieri (f. 714).

II. În județul Olt sînt în total 121 poslușnici „cu lăcuința pă moșii streine" (f. 1649—1653) și 502 poslușnici „pă moșiile stăpînilor lor" (f. 1655—1664 v.); idem 59 vieri „boerești și mănăstirești" (f. 943—944 v.).

III. În județul Vlașca sînt în total 728 poslușnici (f. 984—992), iar la un alt catastih din același an sînt înregistrați 821 poslușnici „șezători pă moșiile stăpînilor lor" (f. 1013—1021); din cei 79 poslușnici „ce s-au găsit pe moșii streine" (f. 1005—1010), un număr de 8 sînt „moși" (denumire ce se află trecută în registru în dreptul rubricii „moșie"). Succesoarele spătarului Cantacozino posedă 2 poslușnici și ambii sînt „moși"; primul din ei, Miuraș ot Răscăieți, are înscrise următoarele vite: 6 boi, 4 vaci, 3 cai, 15 porci și 20 oi. De asemenea biv Vel vornicul C. Bălăceanu are 2 poslușnici, care nu sînt „moși". Primul înscris, Vlad Odobășanu ot Babele, are 4 boi, 4 vaci, 3 cai, 3 porci și 100 oi. Serdarul Tache are 2 poslușnici, care nu sînt „moși"; nici unul din ambii nu posedă vreun bou, vacă etc.

IV. În județul Muscel sînt 386 poslușnici „pe moșiile stăpînilor lor" (f. 1203—1215) și 104 poslușnici „pă moșii streine" (f. 1189—1192 și 1203—1205). Între stăpînii de poslușnici se află și logofătul Nicolae Golescu, care are 3 poslușnici (f. 1191) și anume:

1. „Pătru cenușar ot Berivoești Pămînteni", care la rîndul său are: 2 boi, 1 vacă, 1 cal, 3 porci; el mai are și 53 pruni.

2. „Precup holtei cenușar ot Berivoești Pămînteni", posedă: 2 boi, 2 vaci, 4 porci; el are și 50 pruni.

3. „Nica cenușar ot Berivoești Pămînteni" are: 3 boi, 1 vacă, 1 cal și 3 porci; el posedă și o livadă de 150 pruni.

Tot în județul Muscel sînt înregistrați 77 vieri (f. 1193—1195 și 1200—1201 v.). Pe moșia orașului Cîmpulung s-au înregistrat 26 poslușnici (f. 1196—1198).

V. În județul Buzău au fost înregistrați un număr de 368 poslușnici „pe moșii streine" (f. 667—679) și 661 poslușnici „pă moșiile stăpînilor" (f. 1170—1175 și 1182—1185 v.); în plus, sînt „lude 117 vieri" (f. 697—699 și 710—711).

VI. În județul Romanați au fost înregistrați nominal 108 poslușnici „pe moșii streine" și 92 poslușnici în Caracal (f. 763—767); 684 poslușnici „pă moșiile stăpînilor" (f. 776—788). În luna aprilie a aceluiași an au rămas în total 745 poslușnici în județ (f. 568—581), restul au fost „dați în dajdie".

VII. În județul Vîlcea au fost găsiți — și înscriși nominal — 416 poslușnici „șezători pă moșiile stăpînilor lor" (f. 806—811) și 420 poslușnici „ce să află pă moșii streine" (f. 818—823 v.); dintre aceștia din urmă, un număr de 222 „să află vieri, adică cîte unul de fieștecare vie" (f. 830—832 și 845—846 v.).

VIII. În județul Slam Rîmnic sînt 640 posluşnici „pă moşiile stăpînilor lor" (f. 1023—1035), 229 posluşnici „pă moşii streine" (f. 948—953 v.), precum şi 171 vieri (f. 1037—1042 v.).

IX. În Bucureşti sînt înregistrați nominal un total de 2 555 posluşnici (f. 1304—1336). Tot în Capitala Principatului sînt înregistrați următorii iamaci (f. 1633—1644), care lucrau repartizați astfel: 89 la tufeccibaşa Dumitru, 140 la serdarul Toma, 7 la delibaşa Ciocea, 8 la Ghiuler agasi, 1 la bulucbaşa Moscu, 7 la cîr-serdar, 1 la başbulucbaş, 11 la mehterbaş, 23 la başciohodar, 4 la chehaiaua de ciohodari, 37 la tulumbagibaş, 7 la bulucbaşa al cămării, 4 la oamenii cămării, 32 la bulucbaşa Ioan Caramanlău, 28 la serdarul Iordache, 18 la tufeccibaşa Băjan, 13 la bulucbaşa spătăresc „steagu întîiu", 12 la bulucbaşa spătăresc „steagu al 2-lea", 26 la bulucbaşa agiesc „steagu întîiu", 24 la bulucbaşa agiesc „steagu al 2-lea", 29 la căpitanul Ianache al Curții gospod, 8 la başbeşleaga, 1 la „basmangii Mărcuții", 4 „croitori ce lucrează la cherhanaoa gospod", 1 „sîrmaci" gospod, 13 la Ghencea aga, 1 la bulucbaşa Stanciu, 1 la bulucbaşa Ianache, 1 la bărbierbaşa, 2 la başceauş, 1 la bulucbaşa Atanase, 2 la bulucbaşa Stavri, 1 la ahcibaşa, 1 la căpitanul Vasile, 1 la bulucbaşa Vasile şi 1 la bulucbaşa Tănase. „582 au eşit toată suma. 1819, dechemvrie 7".

X. În județul Prahova sînt 1 492 posluşnici „pă moşiile stăpînilor lor" (f. 1575—1607), 133 posluşnici pe „moşii streine" (f. 1266—1270), precum şi 90 vieri (f. 1272—1276 v.). În oraşul Ploeşti sînt 186 posluşnici (f. 1623—1629).

XI. În județul Teleorman „pă moşiile stăpînilor" sînt în total 663 posluşnici (f. 995—1002).

XII. În județul Mehedinți, sînt înregistrați 876 posluşnici, din care: „pă moşiile stăpînilor" 688, vieri 128 şi „pă moşii streine" 60 (f. 342—357 v.).

XIII. În județul Argeş, la 1819 sînt „pe moşiile stăpînilor" 642 posluşnici (f. 591—601 v.), iar „pă moşii streine" 321 posluşnici (f. 609—618 v.).

XIV. În județul Ialomița, sînt 107 posluşnici „pă moşii streine" şi 86 „lumînărari isprăvniceşti" — adică 193 în total (f. 642—645), arătîndu-se şi avutul fiecăruia: vite, stupi şi pruni. În acest județ, „pă moşiile stăpînilor" s-au găsit 896 posluşnici (f. 653—660).

XV. În județul Saac, sînt înscrişi 320 posluşnici (f. 814 şi 829).

XVI. În județul Gorj, sînt înregistrați 161 posluşnici „pă moşii streine" (f. 957—959), 827 posluşnici „şezători pă moşiile stăpînilor lor" (f. 956 şi 961—968) şi 67 vieri (f. 970). În oraşul Tîrgu-Jiu sînt 28 posluşnici „boereşti şi mănăstireşti" (f. 960).

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2207-b/1819

143

1820, ianuarie

Însemnare de birnicii din Plaiul Prahovei, județul Prahova, rămași buni la „alegerea îndreptării", cu arătarea numărului ludelor și a numărului familiilor; rezumat

„Sud Prahova. Matca dă toți lăcuitorii birnici acestui județ, ce s-au ales buni acum la alegerea îndreptării ce s-au făcut județului"

Plaiul Prahovei

Lude	Oameni	
4	21	„satul Urleta, moșiia mănăstirii Mărgineni"
5½	28	„satul Bănești, moșiia mănăstirii Mărgineni"
2	13	„satul Sloboziia, moșiia mănăstirii Sinăii"
½	8	„satul Cîmpina Stolnicului, moșiia casii stolnicului Lupoianu și a dumnealui medelnicerului Grigore Bujoreanu"
1½	10	„satul Cîmpina Vistierului, moșiia dumneaei dvornicesii Luxandrii Cîmpinencii"
1½	8	„satul Deosebiți ot Cîmpina, moșiia dumneaei dvornicesii Cîmpinencii"
1	7	„satul Piatra, moșiia dumnealui Teodorache Călinescu"
2	14	„satul Poiana, moșiia mănăstirii Poenii"
7	35	„satul Provița dă Jos, moșiia mănăstirii Proviții și a polcovnicului Iordache"
16½	69	„satul Provița Mănăstirii, moșiia mănăstirii Proviții"
5	18	„satul Provița dă Sus, moșiia mănăstirii Proviții"
12	45	„satul Talea, moșiia dumnealor boerilor Saegii"
59	232	„satul Breaza, moșiia dumnealor boerilor Saegii"
38½	166	„satul Comarnic, moșiia dumneaei bănesii Zoiții Brîncovencii"
5½	22	„satul Secăriia, moșiia dumnealui paharnicului Hrisoscoleu"
4½	22	„satul Teșila, moșiia mănăstirii Mărgineni"
4	16	„satul Trestiia, moșiia mănăstirii Mărgineni"
2	12	„satul Pietriceaoa, moșiie megieșască"
1	6	„satul Șotrile Stolnicului, moșia casii stolnicului Lupoianu și a dumnealui medelnicerului Grigore Bujoreanu"
1½	9	„satul Șotrile Vistierului, moșiia dumneaei dvornicesii Cîmpinencii și a dumnealui șătrar Grigore Negru"
10	51	„satul Brebu Mănăstirii, moșiia mănăstirii Brebului"
4½	30	„satul Brebu Megieșesc, moșie megieșească și-a lui chir Aleco Iorga"
3½	20	„satul Cornu dă Sus, moșiie megieșească"
5	29	„satul Cornu dă Jos, moșiie megieșească"
2½	12	„satul Păcureți, moșiia dumneaei dvornicesii Cîmpinencii și a casii stolnicului Lupoianu"

1820, ianuarie

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2216-a/1820, f. 427—441

144

1820, ianuarie 5

Z. sin Ion și alți locuitori din satul Măicănești se angajează față de inginerul Freiwald să lucreze șapte sute podini pentru podul din București și să le aducă cu pluta pînă la satul Prisiceni, pe Argeș, pentru 2 800 taleri

Noi cei mai jos-iscăliți lăcuitori din satu Măicănești am dat acest zapis la mîna dumisale enginerului Fraivald și tovarășilor dumisale, încredințînd că am tocmit cu dumnealui șapte sute podini pentru podu politii Bucureștilor; care podini să fie dă știjar bun, lung 32 palme, lat și gros cîte o plamă, însă palma ce ni s-au dat supt pecetiia dumisale.

Copacii să aibă dumnealui a-i plăti la pădure și noi numai să avem a face acele podini în pădure, după măsura sus-arătă, tăiată fiind pă ață drept. Și așa gătindu-le, dumnealui să aibă a le aduce cu a sa cheltuială pînă la malu Argeșului și apoi noi iarăși să avem a le aduce cu plută pînă la satu Prisiceni, pe apa Argeșului.

Plata lucrului nostru va fi cîte patru lei dă bucată, din care să ni să dea acum înnainte taleri 1 400, iar taleri 1 400 vom priimi după ce le vom teslimatisi spre satu Prisiceni.

Lucrul la pădure îl vom începe îndată, în săptămîna viitoare și gătirea podinilor celor 700 va fi pînă la sfîrșitu lunii lui mart al anului curgător.

Drept aceea, am dat acest zapis, fiind chezaș unu pentru altul.

1820, ghenar 5

Zuza sin Ion, Zuza Mihăilă, Văcar Toader, Marco Văcar, Birău Ion, Ion Borzaș, Anton Miiat, Tănase Ion, Ion Cocopană, Petru Marco, Iosef Crîșan, Iova Crîșovan, Coman Grădinar, Toader Bezea.

De la Depertament

Domnul Freivald engineru, cerînd adeverirea acestui zapis, au adus dă față și pă doi dintr-acești lăcuitori ot satu Măicănești, anume Zuza sin Ion și Mihail Zuza, fiind și din partea celorlanți ce și-au pus degetile în zapis. Și încredințîndu-ne și prin grai că această tocmeală au făcut-o cu priimirea și voința lor, spre a să păzi întocmai, s-au adeverit și cu iscălitura mea și cu pecetea acestui Depertament.

[Pecetea Departamentului]

Vel logofăt

1820, ghenar 5

Arh. St. Buc., Ms. 1037, f. 110

145

1820, martie 25

Gr. Murgășanu către ispravnicii județului Dolj, arată că în fiecare noapte fug peste Dunăre, din fiecare sat, cîte trei-patru familii

Cu plecăciune închinîndu-mă, sărut cinstita mîna dumitale,

Cu plecată scrisoare înștiințez pentru toate satele acestei plăși, că pă toate nopțile din fieșcare sat fuge cîte trei și cîte patru casă și trec peste Dunăre, mai vîrtos de cînd s-au spart satu Săpata din plasa Bălții de Jos, și au simțit că această plasă într-o noapte au trecut șase case Dunărea din satu Strîmba. Lasă că din celelalte sate neprecurmat, după cum mai sus zic, cîte trei și cîte patru case. Și frică îm este că toată plasa o să să spargă, că tot sfatu și vorba le este între dînșii să treacă Dunărea și să șază o lună dă zile și să viie prin sloboziile streinilor să să așăze și ei la striini. Zicînd că streinii, după ce sînt ușori din bir, apoi nici unt nu dau, nici zaherea, nici potvezi, nici conace dă căpitan sau dă beșlii, ori dă turci călători. Dar satele dă birnici nu numai că sînt grei din bir, dă și-au vîndut ce au avut tot, dă au rămasu numai cu trupurile ca pasările sălbatice, pentru dajdia Vistieriei ce-i sugrumă.

Și acestea ce cu totu dă la streini lipsăscu ; și vede frații și rudele lor petrecînd la streini în mare ușurare, și ei împovărați și rătăciți în datoriile dăjdiilor.

Și făcîndu mare trebuință plășii dă mîngîiere, a să scădea, ca să-și potolească întărîtarea, iată că trimisăi această foaie dă îndreptare după cuviință.

Dă aceasta nu lipsii a înștiința și cu plecăciune sînt al dumitale prea plecată slugă,

Grigore Murgășanu

1820, martie 25

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2216-b/1820, f. 271

146

1820, martie 27

Raport către ispravnicii județului Dolj, prin care se arată că satul Săpata s-a ridicat și a trecut Dunărea

Cu multă plecăciune mă închin dumneavoastră

Cu plecata mea scrisoare, iarăși nu lipsii a înșiința dumitale că astăzi, sîmbătă, la 8 ceasuri din zi, mi-au adus un vătășel răspunsu că vineri noaptea s-au aridicat satul Săpata și au trecut Dunărea. Și eu în ceasul care mi-au adus răspunsu, m-am luat după dînșii, ca doar îi voi găsi dincoace netrecuți, ca să-i popresc să nu să ducă.

Şi găsindu-i în olac, iarăşi voi înştiinţa dumneavoastră cinstiţi boieri, toate satile le-am adus şi le-am arătat scăzămîntul care li s-au făcut; şi nici într-un chip nu-i pociu face ca să înţeleagă: zicîndu că mai întîi pentru claca pămîntului, al doilea pentru îngreunarea ludelor, o să să ducă.

Frica îmi este că, după cum au început, toate satele o să să ducă şi nu ştiu ce să mai fac.

Pentru care, nu lipsii a înştiinţa dumneavoastră, ca să mă povăţuiţi, ca în ce chip să urmez; fiindcă eu toate le-am perdut.

Şi sînt al dumneavoastră plecat slugă,

[Indescifrabil]

1820, martie 27

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2216-b/1820 f. 273

147

1820, iunie 30

Ispravnicii judeţului Vîlcea, despre cursul monedelor în comerţ şi despre paguba pe care diferenţa de curs o aduce locuitorilor

Cu multă plecăciune ne închinăm dumneavoastră

Porunca domneştii Vistierii, încă de la trecutul leat 1819, mart 19, este dată la judeţu acesta, pentru moneda banilor, în ce chip are a să priimi de către Vistierie şi cu acelaşi preţ să să priimească şi de către sărăfia judeţului.

De la un rînd de vreme însă încoace, vedem necurmate jelbi din partea lăcuitorilor: că la alişverişul ce şi-l fac cu neguţători pă la bîlciuri şi alţii la cari lucrează li să dau unile din monede cu preţul ce mai jos să însamnă — iar nu după hotărîrea domneştii Vistierii; făcînd cerere şi rugăminte de a să priimi cu acelaşi preţ care ei îl iau, şi de către sărăfie, ca să nu să păgubească.

Noi şi neîndrăznind a ne abate din coprinderea poruncii, nu care cumvaşi să fie nepriimiţi Vistierii, nu i-am priimit nici cu preţul cel hotărît, nici cum ei i-au luoat.

Dar pentru că lăcuitorii au făcut stasis din pricina nealişverişurilor, şi de li să vor priimi după hotărîrea Vistieriei să păgubesc nu puţin, dă nu li să vor priimi iarăş mijloc nu au de a găsi altă monedă care nu are adaos, nu lipsim a face arătare domneştii Vistierii şi ne rugăm a să da vreun carar de îndreptare ori în ce chip să va găsi cu cale spre al lăcuitorilor ajutori.

Şi noi să avem poruncă de urmare.

Cu plecăciune sîntem ai dumneavoastră plecaţi slugi,

Dimitrache

Isac Lazăr

1820, iunie 30
[Județul] Vîlcea

Tl.	B.	
15	60	Galbenu împărătesc
7	60	Crontaleru
7	30	Diricliu
7	—	Gripsorul, cu urdinalii
1	12	Sfanțihu
4	—	Iuzlucul
3	60	Ichilicul

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2216-b/1820, f. 540

148

1820, noiembrie 13

Logofeția Țării de Sus către Alex. Suțu Vv., despre cercetarea plîngerii făcute de săpunarii din județul Prahova împotriva ispravnicilor, pentru nedrepte luări

Prea Înălțate Doamne,

După luminată porunca Înălțimii Tale ce mi să dă la această jalbă a săpunarilor din sud Prahova, cari lucrează săpun prost și vînd pe la lăcuitori, că de un an și jumătate încoace din isprăvnicia dumnealui paharnicului Dincă Crețulescu le-au făcut obicei de le ia ispravnicii de tot săpunarul cîte 3 ocă săpun pă lună. Și ca un lucru neobicinuit și scornire nouă, cer să fie apărați.

Deci, fiindcă facerea săpunului prost de aici din țară este huzmet al Vornicului de harem din vechime, unde își plătesc și avaetul cel obicinuit și orînduit prin cărți domnești, iar ispravnicii du prin județe nu au orînduit a lua cevași, care luare să socotește catahrisis, găsesc cu cale să să dea luminată porunca Înălțimii Tale către dumnealor ispravnicii județului ca, nu numai să nu îndrăznească a mai lua de la săpunari ceva, ci încă să și răspunză cu ce cuvînt au făcut această urmare neobicinuită, care nici la un județ nu este. Sau fiind pricina într-alt chip, să înștiințeze.

Vel logofăt

1820, noemvrie 13

Arh. St. Buc., Ms. 99, f. 46 v.

149

1820, noiembrie 22

Logofeția pricinilor străine către Consulatul prusian răspunde la nota acestuia în privința măsurilor cerute ca cîrciumarii să nu mai dea meșterilor, supuși străini, fără stare, un credit mai mare decît suma pe care aceștia o pot cîștiga într-o săptămînă

Către cinstitu Consulat al Prosii

Cinstitu Consulat al Prosii prin notă de la 9 ale trecutului octomvrie, supt no. 2, au fost făcut arătare aceștii Logofeții a streinilor pricini, că unii din cîrciumari obicinuiesc de dau credit la meșteri ce n-au altă stare decît ceea ce agonisesc cu munca lor din toate zilile. Din care, să pricinuiește supărări între dregătoriile locului și între Consulaturile streinilor Curți — cum și al Prosii — cerînd ca să să înștiințeze toți supușii aceștii stăpîniri, care țin hanuri, bilearturi, cafenele, cîrciumi și altele asemenea, ca să nu mai dea credit acelor supuși ai Prosii mai mult decît vor socoti că poate să agonisească acel sudit cu dreaptă munca lui într-o săptămînă.

Care această arătare a cinstitului Consulat făcînd-o Logofeția cunoscută prin anafora Mării Sale lui Vodă, îi să poruncește prin luminată buiurdizmă ca, prin notă, să ceară de la cinst. Consulat al Prosii catastih supt iscălitură de numele acelora ce sînt supuși acei Curți și cu osebită anafora să le embereclisească, ca văzîndu-l Măria Sa, să dea cuviincioasa poruncă de urmare.

Pentru care, jos-iscălitul nu lipsește cu cinste a face cunoscută cinstitului Consulat al Prusii această luminată poruncă a Mării Sale lui Vodă, ca să să trimiță acest fel de catastih aici la Logofeție.

Vel logofăt

1820, noemvrie 22

Arh. St. Buc., Ms. 1040, pag. 90, nr. 11

150

1820

Însemnare de birnicii din plasa Scăeni, județul Saac, pe sate, cu arătarea numărului ludelor și a numărului familiilor; rezumat

„Sud Saac. Matcă de toți birnicii acestui județ, ce s-au lămurit și s-au întocmit cu lude, precum înlăuntru arată"

Lude	Familii	Plasa Scăieni
$9\frac{1}{2}$	42	„Gura Ghitiorii, moșiia mănăstirii Mislii"
$7\frac{1}{2}$	44	„Scăioși, moșiia dumnealui dvornicului Iorgache Filipescu"

Lude	Familii	
$5\frac{1}{2}$	29	„Fundeni, moşiia Doamnii Bălaşii"
2	12	„Măgurelile Caramaloaicii, moşiia dumneaei"
2	21	„Măgurelile dumnealui Vornicului Nenciulescu, moşiia dumnealui"
2	14	„Protosinghilu, moşiia mănăstirii Văleni"
3	12	„Zanfira, moşiia Sfintii Mitropolii"
3	19	„Lipăneşti, moşiia dumnealui pitarului Ioniţă Lipănescu"
$8\frac{1}{2}$	34	„Bălţeşti, moşiie megieşască"
$3\frac{1}{2}$	19	„Podenii Vechi, moşiie megieşască"
9	55	„Păcureţi, moşiie megieşască"
$6\frac{1}{2}$	27	„Matiţa, moşiie megieşască"
$6\frac{1}{2}$	25	„Valea Dulce, moşiia mănăstirii Comanii"
3	15	„Mehedinţa, moşiia Vărbăleanului"
$5\frac{1}{2}$	25	„Podenii Noi, moşiia boerinaşilor Podeni şi megieşască"
$2\frac{1}{2}$	12	„Seciul, moşiia mănăstirii Plumbuitii i a Sfintii Mitr."
$4\frac{1}{2}$	24	„Nucetu, moşiia Sfintei Episcopii i megieşască"
$2\frac{1}{2}$	12	Gorănetu
$3\frac{1}{2}$	17	Cuibul
1	8	„Plopeni, moşiia dumnealui paharnicului Boldescu i megieşască"
$2\frac{1}{2}$	20	„Şăpotu, moşiia dumnealui paharnicului Gheorghe Boldescu"
$\frac{1}{2}$	6	„Argaţi i Boldeşti, moşiia dumnealui"
2	14	„Scăeni i Boldeşti, moşiia dumnealui paharnicului Boldescu i a dumnealui Bănică Bălăceanu"
$1\frac{1}{2}$	15	„Ulmi, moşiia comisului Ianache Bengescu"

Anul 1820

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2216-a/1820, f. 194—204

151

1822, februarie 6

Ocîrmuirea Principatului către ispravnicii judeţului Dîmboviţa, despre plata dăjdiilor datorate de locuitorii care lucrează la sticlărie şi despre scutelnicii daţi „fabricii" prin hrisov

De la Otcîrmuirea Valahii

Ascultîndu-să de către Otcîrmuire această anafora a dumnealui Vel dvornic de Ţara de Sus, Nicolae Golescu, scriem dumneavoastră ispravnicilor ai judeţului ca, pentru satele ce le va găsi şi să va tocmi ca să lucreze la această sticlărie, după ce dumnealui Vornic îşi va

isprăvi tocmeala cu dînşii — care veţi vedea-oă şi dumneavoastră — în scris, faţă cu ei, să înştiinţaţi şi Otcîrmuirii ce oameni sînt şi din ce sate şi cîte lude. Şi apoi veţi avea poruncă de plata dăjdii lor în ce chip să să urmeze de către epistatul sticlării.

Iar pentru acei lude 8 scutelnici, ce iarăşi arată dumnealui că lipsesc din suma celor 10 care sînt orînduiţi în hrisov, poruncim calemgiule al scutelnicilor să să facă cartea Vistierii către ispravnici, ca din oamenii făr-de pricină de dajdie găsindu-i, să-i arate ispravnicii Vistierii ca să să înplinească suma după hrisov.

Grigore Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu,
Constandin Negrea

1822, fevruarie 6

Arh. St. Buc., Ms. 1076, f. 314

152

1822, martie 6

Divanul către Vizirul M. Selim Paşa, despre exploatarea ocnelor în anul 1821 şi despre unele socoteli de cheltuieli şi venituri

Prea Înălţate şi Prea Milostive Vezir Mehmet Selim Paşa, stăpînul nostru, cu plecată închinăciune pînă la pămînt, sărutăm luminatele tălpile Înnălţimii Tale,

Printr-această prea plecată arătare facem cunoscut pentru socoteala ocnilor din anul trecut: că dumnealui clucer Filip, înpreună cu alţi tovarăşi, avînd ocnile cumpărate de la răpos. Domn Alecsandru Vodă Suţu pă 3 ani, pe an po taleri 770 000, pă 2 ani le-au stăpînit, iar pă al 3-lea an, în luna dintîi a lui ghenar de la începutul anului, murind Domnul într-acea lună, apucase de deseră sfertul numai pă o lună taleri 64 166, bani 80, după tagvilu ce are.

Pă urmă făcîndu-se Domn răposatu Scarlat Vodă Calimah, după trebuinţa ce au avut de cheltuieli la domniie nooă, şi după cererea ce au făcut, i-au trimis bani la Ţarigrad taleri 227 500.

Iar în tagvilurile Mării Sale de luarea banilor scrie Domnul să fie cu dobîndă, din care să să scază sferturile la soroace. Bez taleri 72 500, ce i-au dat tot deodată, şi s-au deosebit pentru sfertul vămilor de luna lui fevr.; i taleri 25 000 au dat Luminăţii Sale Hacă Paşa, muhafăzul Giurgiuvului, din porunca dumnealor caimacamilor greci cînd să afla acolo; i taleri 5 000 luaţi tot de Luminăţiia Sa de la cămăraşi pentru nizamul cumpărătorilor din anul trecut leat 1821.

Au mai făcut şi alte cheltuieli, pentru că ocnile au rînduială la începutul anului numai să cheltuiască, şi mai tîrziu face şi vînzarea de sare, cînd începe a le intra banii în mînă. Adică: plăteşte chelă-

riie, care chelăriie sînt ergaliile cele trebuincioase, precum cai, halaturi, her, oţel, seu, orz, fîn de cai, porumb de mîncare ciocănaşilor, simbrii, dobînzi şi alte neapărate cheltuieli. Şi slujba dîntîi este a curăţi, a tăia sare şi a o scoate din ocnă. Apoi, peste 4 luni, începe a face vînzare atît de la ocne, cît şi de la schele: pogorîndu-o cămăraşii cu cheltuiala lor, pentru înlesnirea vînzării.

Şi cumpărătorii neputînd să aibă stăpînirea ocnilor a intra şi în venit, din peristasis ce s-au întîmplat, fugind şi cumpărătorii, cu toată obştea boierească şi neguţătorească, pentru siguranţia vieţii. Dar însă, şi cu fuga, tot au îngrijit a face pază pentru sarea ce era tăiată gata, cu oameni rînduiţi la cîte trele ocnile.

Iar la avgust, după ce s-au curăţit apostaţii de prea puternicile oştiri împărăteşti, eşind dumnealui clucer unul din tovarăşi cu alţi boeri, şi văzînd stăpînirea că cumpărătoarea dumnealui peristasis al vremii au stricat-o, mai vîrtos la acest fel de huzmet, ce nu intrase în mîna dumnealui cît de puţin venit, ci numai dări dă bani la stăpînire şi cheltuieli, prin pitacu Ocîrmuirii s-au însărcinat dumnealui clucer cu cîte trele ocnile, a le căuta în credinţă pă seama stăpînirii, ca unul ce cu cheltuiala sa avea sarea gătită, rînduindu-să şi din partea stăpînirii la ocna Slănicul — un vistier Diamandi şi la ocna Telega — un Teodor postel.

Cînd atunci trimiţînd şi la Ocnile Mari cămăraş cu cartea noastră către dumnealui Caimacamul Craiovii, nu i-au îngăduit dumnealui Caimacamul a să amesteca, ci din partea Căimăcămii au rînduit pă un Chiriiac de au făcut zapt sarea cea tăiată şi gătită i chelăria ce nu s-au răpus din răzvrătire, făcută cu cheltuiala dumnealui clucerului. Au făcut şi vînzare şi banii i-au dat la dumnealui Caimacamul Craiovei; precum pentru această înpotrivire a Caimacamului, au dat numitul clucer şi arz Înălţimii Tale.

Iar dumnealui clucer, de vînzarea ce au făcut şi cheltuieli ce s-au mai întîmplat, ne-au dat socoteală pă tot anul întreg, în care intră atît dările la răposaţii Domni, i cheltuielile de primăvară de la cîte trele ocnile, şi cele ce au mai curs peste an cu vînzarea ce au făcut la acestelalte 2 ocne, de la avgust pînă la sfîrşitul lui dechemvrie a anului trecut, rămîind ca să ia clucerul taleri 251 788, bani 112. Care socoteli, pentru a se face făr-de greşală, am rînduit socotitori oameni care au stătut după vremi cămăraşi la ocne şi la schele şi au ştiinţă de cheltuieli i de lucruri, şi de vînzări în ce chip să meargă, povăţuindu-i ca, teorisind condeile de cheltuieli şi de vînzări cu amăruntul, după catastişăle slujbaşilor ce au fost pe la ocne, să deosebească dările şi cheltuielile ce s-au făcut de la începutul anului pînă la luna lui avgust. Iar de atunci încoaci, cînd s-au făcut vînzările, iarăşi să deosebească socotelile.

Şi ne-au venit alăturatele socoteli, care le trimesem, a se vedea de Înălţimea Ta. Şi precum să va porunci pentru banii ce are să ia clucerul, să va face urmare.

Iar pentru ocna de la Craiova trimiţîndu-ne dumnealui Caimacamul socotelile ce au dat Chiriiac acolo, carele au fost încărcat cu aceeaşi ocnă, cum şi pă însuşi Chiriiac, l-am dat şi pă el tot în teoria acestor socotitori. Şi ne-au venit alăturatul perilipsis, prin care arată chel-

tuielile ce au făcut i banii ce au luat: atît din vînzarea sării ce au găsit tăiată cu cheltuiala dumnealui clucerului, i din ceea ce au tăiat şi el. Şi să aleg taleri 83 587, bani 60, daţi dumnealui Caimacamului cu sineturi, afară din taleri 6 991, bani 48, ce arată că au lăsat la ocnă în chelăriie şi sînt datori cămăraşii cei noi ca să-i plătească la stăpînire, ce să va vedea şi această socoteală.

Şi precum să va porunci de Înălţimea Ta, să va urma.

Dar ca să nu rămîie vreo bănuială asupra acestor socoteli de la ocnile de dincoace, de au arătat cămăraşii adevărul sau nu, am orînduit la ocnile de aici cercetători cu catastişele cele făcute cu amăruntul de cheltuieli şi venituri: ca să le cerceteze din condeiu în condeiu în faţa locului la ocne.

Iar pă la schele n-au fost trebuinţe de cercetări, că din peristasis al vremii nu s-au putut pogorî sare pentru vînzare şi nici cămăraşi n-au fost rînduiţi pă la scheli, cum să urma alte dăţi.

Şi, după cercetarea ce să va face la ocne, ceea ce va ieşi şi să va alege, iarăşi vom înştiinţa Înălţimii Tale.

Gr. Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Nicolae Golescu, Scarlat Mihălescu

1822, mart 6

Arh. St. Buc., Ms. 98, f. 253—254

153

1822, martie 16

Înscris dat de I. Spiru, brutar din Piteşti, prin care se obligă ca el, cu oamenii săi, să scoată pîine de ajuns, albă şi coaptă, cu opt parale ocaua; s-o vîndă mai ieftin sau mai scump, după cum va fi preţul grîului în fiecare lună

Zapis pentru pîinea din Piteşti, în ce chip are să să vînză

Pentru lipsa de pîine ce pătimeşte această politie Piteştii, din pricina brutarilor ce sînt, ne voind a scoate de prisos; carei, de şi scot, şi aceea neagră, crudă şi proastă, vînzînd ocaoa po parale dooăsprezece, după davagealîcu ce au făcut obştea, viind mumbaşir ca să puie nard po parale opt ocaoa, precum obştea s-au mulţumit şi dumnealor boierii ispravnici au găsit cu cale, s-au adus la cinstitu isprăvnicat toţi brutarii, de faţă fiind şi orînduitul mumbaşir, dumnealui Vel logofăt Stanciu Viispescu i alţi boieri pămînteni şi dumnealui zabitul judeţului.

Li s-au făcut întrebare, di ce nu scot pîine de ajuns, coaptă şi albă şi să o vînză ocaoa po parale nooă, încă cu musaadea o para. Şi au dat răspuns că nu le dau mînă şi cine va voi, să scoaţă pîine, că iei îşi vor fărîma cuptoarile. A căror înpotrivire auzindu-o şi eu fiind în casă şi de faţă, pentru o pomenire de lipsa ce pătimeşte sărăcimea, printr-acest contract, cu a mea iscălitură mă leg, că de astăzi înainte voi orîndui oameni de ai mei ca să scoaţă pîine de ajuns pentru toată vremea, albă, coaptă. Şi voi vinde-o ocaoa po parale opt. Zic însă şi aceasta dumnealor boierilor ispravnici: să aibă şi această îngrijire ca, pă toată

luna să iscodească de prețul grîului, și de va fi mai eftin de șase parale ocaoa, să scoț pîinea și mai jos, iar fiind mai scump, să o aridic și eu după cuviință; dar bună și de ajuns, precum mai sus mă leg.

Drept aceea, spre a-și avea țăria acest contract după mulțumirea obștii, l-au adeverit și dumnealor boierii ispravnici, am rugat și pă preacinstita otcîrmuire de l-au întărit. Și alți brutari streini, bez cei orînduiți de mine, să nu fie volnici a mai scoate pîine, iar care va îndrăzni, să să pedepsească aceasta.

Ioan Spiru, adeveresc

1822, martie 16

Arh. St. Buc., Ms. 98, pag. 328 (255 v.)

154

1822, aprilie 8

Alex. Nenciulescu, Vornicul de poliție, către boierii ocîrmuitori, despre abuzurile pe care le fac vătașii de pescari și despre desființarea unor taxe, ca lăptăritul, vărzăritul, cărnăritul

Cinstiți dumneavoastră boeri ocîrmuitori

Ale norodului politii strigări ce cu neîncontenire să aducea asupra vătășii dă pescari, și ale ticăloșilor lăcuitorilor țărani ce venea cu pește la tîrg de vînzare, m-au îndemnat să întru în de-a măruntă cercetare, ca să mă îndăstulez de toată urmarea aceștii vătășii.

Și mai întîiu, m-am încredințat că această vătășie, încă din alte vremi, cu sfat de obște și bisericeasca afurisaniie — înpreună cu altele: vamă dă zaherele, sărărie și cherhanaua dă lumănări, ceară galbenă — s-au arădicat, stricîndu-să de a nu mai fi, nici a să mai pomeni. Cum așa, și mai în urmă s-au întărit prin porunci și de Măriia Sa Ioan Caragea Vvd.

Apoi abătîndu-mă și la cele de catahrisis ale ei urmări, față cu cel orînduit, Petre vătafu dă pescari, am dovedit din a multor jăfuiți mărturie, că cu nesuferite și neomenite hrăpiri li s-au luat de numitul pescar: la carul cu 350 ocă pește proaspăt de baltă, taleri 13 și 4 ocă pește; de căruța cu raci, taleri 8 și 200 raci; de carul cu scoici, taleri 8, bani 60 și 400 scoici; de mia de melci, taleri 2 și 40 melci.

Această dar toată cercetare simțindu-o învederat, că vătășia dă pescari nu are altă săvîrșire, nici privește la vreun folos și trebuință, sau eftacsiie a Petrii, ci numai la o adîncă hrăpire, plină de zmăcinare cu felurimi dă chipuri întocmită spre nesățioasa lăcomiie a vătafului, am chibzuit, socotind a fi și la dumneavoastră plăcere, ca să s-aducă iarăși într-a ei lipsită și stricată stare. Și așa, am priimit — decît

---

Notă la documentul nr. 153. La 17.III.1822, contractul a fost „adeverit" și de isprăvnicatul Argeș, iar la 19.III.1822 el a fost întărit și de „Otcîrmuirea Valahiei"

puținul folos al dregătorii — să părtinez și să înbrățișăz mai mult al obștii răpaos cu odihnă și plăcere. De aceea, ca un lucru rău și vătămător, prin cărți dă publicații, unile date la mîna pescarilor și altele puse pe la locuri unde să face adunarea vînzării peștelui, spre cunoștința norodului, am arădicat-o și am stricat-o, de a nu mai fi; rămîind, toți cei ce să neguțătoresc cu vînzarea dă pește, ușurați dă greotatea sarcinii aceștii hrăpitoare vătășii, nemaidînd de acum înainte pentru pește, raci, scoici și melci nimănui nimic, cu nici un fel dă numire, întocmind însăși ei a aduce vînzarea peștelui — făcîndu-oă cu mulțumita obștii, care pe dată au și pus-o în lucrare.

Și să vede în vileag folosul obștii, cu eftinătatea ce s-au făcut.

Dojănirea hrăpitorului Petre vătaful dă pescari — carele cu stenahorisite mijloace au dobîndit și au făcut luări fără temere, năpăstuind pă acei meșteri — am încustrat-o; și de iaste puțin cu pagubă numai de 21 de zile ce i-au rămas pînă la înplinirea sorocului în care s-au însărcinat, iar nu cu întoarcere de jaf și pedeapsă în vileag cum i să cuvenea — arădicînd asemenea și altele care cu băgare dă seamă am găsit privind iarăși cu catahrisis asupra lăcuitorilor, cum: lăptăritu, vărzăritu și cărnăritu, dăzrădăcinîndu-le cu totul, ca slobozi să-și facă fieșcare acest puțin alișveriș făr-dă cea mai mică supărare sau cerere cu vreun fel dă numire — ca să fie dar cunoscută a mea urmare și dumneavoastră, nu lipsii a arăta.

Alecsadru Nenciulescu

1822, april 8

Arh. St. Buc., Ms. 101, f. 27

155

1822, mai 22

Logofeția Țării de Sus către Ocîrmuire, despre plîngerea vameșilor de la Oborul din București împotriva lui Ene, „omul Goghii", care refuză să plătească vama la un export de 8 500 piei de iepure; despre cercetarea făcută și hotărîrea luată

Către cinstita Otcîrmuire

Vameșii Oborului Bucureștilor, prin jalbă către cinstita Otcîrmuire, arată pentru vama pieilor dă iepure, că în pontul vămii, la cap. 27, să coprinde pentru cei ce va aduce piei de epure de afară aici în București, să plătească la vameșii Oborului cîte dooă parale dă piele, iar afară să nu să supere, nici vănzătoru, nici cumpărătoru și că un Ene, omul lui Goghii, strîngînd de afară du prin județe opt mii cinci sute piei de epure, și aducîndu-le aici, de unde aridicîndu-le dă le-au trecut în Țara Nemțească, nu voește a plăti acele cîte dooă parale dă o piele; cerînd poruncă: or să li să înplinească dreptul vămii, sau să să înfățișăze la judecată atît cu Ene omul lui Gogîi, cît și cu alții.

A cărora jalbă fiind orînduită în cercetarea Logofeţii, s-au înfăţişat înaintea mea medelnicer Gheorghie Manciul vameşul, cu pîrîtu Iane, omul Gogîi, suditul nemţesc, faţă fiind şi dragomanul cinstitii Aghenţii. Şi făcînd cercetare, am văzut în ponturile vămii, la capul 27, coprinzîndu-se chiar aşa : Pentru piile dă epure ce să strîng du pă afară, orînduiala au fost mai nainte ca să plătească vînzătoru cîte dooă parale dă piele ; iar cumpărătoru scoţîndu-le din ţară, de va fi raia, să plătească trei la sută ; sau fiind sudit, să plătească după tarifă.

Şi despre o parte jeluindu-să vameşii, că acele cîte dooă parale mai toate să pierd, iar despre altă parte lăcuitorii, că mortasipii le fac catahrisis, luîndu-le vamă cu asupră, de aceea, la leat 1820, decmv., cînd s-au vîndut vămile pă leat 1821, prin anaforaoa dumnealor veliţilor boeri întărită de răposatu Domn Alexandru Vodă Suţu, s-au hotărît, puindu-se în ponturile vămii, ca acele cîte dooă parale să plătească la vameşul cel ce le strînge cu măruntul, adică : ştiind el că are să plătească vama vînzătorului, să-şi cumpănească măsurile a da preţul cel cuviincios.

Şi fiindcă să obicinueşte dă să aduc cele mai multe piei în Bucureşti, cel ce va aduce piei de afară sau le va strînge în politie, să aibă să plătească dă fieşcare piele cîte dooă parale la vameşul Oborului Bucureştilor, iar cel ce le va ridica de aici, din Bucureşti, a le scoate piste graniţă, să plătească vama la Carvasara : de va fi raia — trei la sută ; iar fiind sudit — după tarifă, cu care mijloc, afară prin judeţe nu are să să supere nici vînzătoru, nici cumpărătoru. Iar pentru pieile ce nu vor veni în Bucureşti, rîndueşte să plătească vama la vameşul judeţului ; şi vama trecătorii să o plătească la vameşii schelii pă unde le va scoate.

S-au căutat şi în tarifă — şi să găsi : pieile dă epure puse la tranziton să dea la suta dă piei bani 180 la Carvasara.

S-au întrebat pîrîtu Ene, ce răspunde ; şi zise că unile din piei cu oamenii săi le-au strîns prin judeţe, altele le-au strîns prin mîna altora ; şi aducîndu-le aici, de la unii au luat vameşii vamă, iar de la alţii n-au luat, şi nici că este dator a plăti, nici a da foae dă scăunaşii săi, precum i să ceruse, zicînd că o vamă este dator să o plătească.

Răspunseră vameşii, că marginile Bucureştilor fiind deschise, acele piei le-au priimit pîrîtul făr-dă ştirea vămii, băgîndu-le pă locuri dosnice. Şi tocmai la rădicare neputînd a le scoate de aici făr-dă ştirea vămii, au luat cărţulie de la Carvasara ; şi atunci s-au descoperit suma pieilor ce au strîns de afară şi le-au adus aici în Bucureşti. Şi apucîndu-le vameşul de vamă, nu s-au înpotrivit, zicînd că va plăti la urmă, după care a lui neînpotrivire, i-au dat Carvasaraoa cărţulie dă le-au ridicat.

Apoi mai trecînd din vreme şi cerînd vameşii plata, au început a să înpotrivi, zicînd că nu este dator nimic. Şi fiind ştiut că pieile ce să strîngu du pă afară cu cărţi date de la Vistierie şi atunci cînd s-au întocmit această rînduială, luaiu pliroforie că s-au dat şi poruncă domnească la calemgiu Vistierii ca, oricui va da cărţi a strînge piei dă epure, să le facă cunoscut acelor neguţători ; şi de să vor îndatora

a răspunde vama făr-de împotrivire, aşa să le dea cărţi ; care rînduială din pricina răzvrătirii nu s-au putut păzi.

Am întrebat şi pă calemgiu Vistierii să arate cui au dat cărţi a strînge piei dă epure. Şi răspunse că într-acest an nimunui n-au dat.

Deci, după rînduiala tractaturilor şi după coprinderea tarifii, cînd vor păzi sudiţi aceea ce li să orînduește, ca să cumpere cu ridicata, a scoate din ţară acele ce sînt slobode, şi cînd vor aduce din streine locuri şi vor vinde cu rădicata, atuncea este dator a plăti aceea ce este orînduit în tarifă. Iar ceia ce sînt cu acareturi aici în ţară, cum este Goga, şi face neguţătorii cu amăruntul, adică orîndueşte scăunaşi de strînge piei du prin sate şi oraşe şi apoi, strîngîndu-le sume, dă le scoate afară, fiindcă face neguţătoriie ale pămîntenilor, este dator asemenea ca pămîntenii : a siguripsi vama sau a o plăti.

Şi de vreme ce pîrîtul n-au voit nici a arăta pă cei ce au strîns pieile de i le-au adus — care cu musaadea spre el i să ceruse ca să-s îndatorească a plăti aceia vamă — şi arătîndu-să cu cuget ca să păgubească vama, care este venit al Vistierii, şi vameşii avînd dreptate după ponturi, găsesc cu cale ca pîrîtul Iane să plătească vama pămîntului căte dooă parale la toate pieile de iepure cîte au strîns de aici din ţară, precum îl îndatorează ponturile. Apoi deosibit are să plătească la Carvasara acei 180 bani de sută după tarifă, ce sînt orînduiţi după tranziton, fiindcă scoase pieile piste graniţă. Şi fiindcă vameşii Oborului, prin jalba lor, arată că mai sînt şi alţi neguţători sudiţi aici, ce şi aceia făcînd această neguţătoriie a pămîntenilor cu piei de iepure nu voiesc să plătească, să aibă dar şi acei neguţători a plăti dreptul vămii, tot după mijlocu ce arăt mai sus, făr-dă nici o înpotrivire. Iar care să va înpotrivi cu alte cuvinte să-l aducă a să înfăţişa la judecată.

Mihalache Manu, Vel logofăt

1822, maiu 22

Arh. St. Buc., Ms. 101, f. 68—69

156

1822, iunie 22

Logofeţia Ţării de Sus către Ocîrmuire, despre plîngerea suditului k.k., N. Radovici, căruia după ce a plătit pentru exportarea unor piei „vama după tarifă" la Cîineni şi „vama pămîntului" la judeţe, i se cere din nou plata vămii ; rezoluţia Ocîrmuirii

Către cinstita Otcîrmuire

După buiurdizma ce mi să dă la această jalbă a lui Nacu Radovici, suditul k.k., făcînd cercetare am văzut că jeluitorul arată că au cumpărat o sumă piei de capră de la doi neguţători zalhanagii din sud Teleorman şi Oltul în leat 1819, care piei le-au tăbăcit în judeţu Arge-

şului. Şi la leat 1820, la începutul anului, le-au trecut prin schela Cîinenilor la Sibii, unde au plătit vama după tarifă, iar vama pămîntului, adică a vînzării, au plătit-o vînzătorii la judeţele Teleorman şi Olt.

Şi acum vameşul din leat 1820, apucîndu-l prin marifetul dumnealor boerilor ispravnici din sud Argeş, pentru vama vînzătorilor i pentru căci sînt tăbăcite, după coprinderea pontului al 28 îi cere altă vamă. Şi dumnealor ispravnici l-ar fi îndatorat să plătească.

Şi nefiind mulţumit, au alergat cu jalbă la stăpînire.

S-au cerut de la jeluitor teşcherele de plata vămii; care zice că au dat-o la schelă; şi nu avu să o arate, fiind vreme trecută multă la mijloc. Iar vameşii sînt de faţă la care au plătit vama şi nici vreo înştiinţare de la ispravnici n-au venit pentru aceasta.

Deci, fiindcă nu este cu cuviinţă a să da hotărîre pînă a nu fi amîndooă părţile faţă — pentru că de va fi cum arată jăluitorul, rău să supără de vamă, pentru căci le-au tăbăcit, în vreme ce acel pont este pentru pieile tabacilor, care sînt ale lor şi le vînd tăbăcite: pentru acea vînzare să rîndueşte vamă, iar nu şi pentru cei ce nu le vînd. Aşijderea şi pentru vama vînzătorilor fiind în alte judeţe şi de la zalhanagii, nu este îndoială că acei zalhanagii au plătit la vameşii de acolo, căci sudiţii cei ce sînt cumpărători de mărfuri ale pămîntului şi sînt slobode a eşi afară din ţară, o vamă sînt datori a plăti: după tarifă. Şi de le-au prefăcut în cordovane, plăteşte ca cordovanele, iar nu ca piei crude, la schelă pă unde le scoate, fiindcă în ponturi, la capul al 7, aşa rîndueşte. Iar cînd va cumpăra aici în ţară şi le va vinde iar aici, să îndatorează şi suditu ca pămîntenii.

Găsesc cu cale să se dea poruncă la dumnealor boerii ispravnici ai judeţului să cerceteze pricina cu amăruntul. Şi păzind rînduiala ponturilor şi a dreptăţii, ori să-l apere pe jeluitor, odihnindu-l de acolo, sau cu anaforaoa dumnealor să-i trimiţi pe amîndooă părţile aici, cu zi orînduită de soroc, dînd la partea cea neodihnită adeverinţă, ca cel ce nu va veni la soroc, să să aducă cu mumbaşir. Dar să li să dea să înţeleagă că cel ce va rămînea de judecată are să plătească cheltuiala părţii ce va avea dreptate.

Vel logofăt

1822, iunie 22

De la Otcîrmuirea Valahii

Cu cale şi cu dreptate fiind urmată anaforaoa aceasta a dumnealui fratelui biv Vel vornic Mihalache Manu, epistatu Logofeţii cei mari a Ţării de Sus, poruncim dumneavoastră boerilor ispravnici ai judeţului să faceţi urmare întocmai.

Mihalache Manu, Costandin Negrea i Romanet

1822, iunie 23

Arh. St. Buc., Ms. 101, f. 104

1822, iulie 4

Logofeția Țării de Sus către Ocîrmuire, despre o plîngere a lui Ene, fost treti vistier, în legătură cu păcurile de la Țintea și Doftănețul, cumpărate de la ceaușul Ianache, arendașul vămii Cîmpina

Către cinstita Otcîrmuire

După buiurdizma ce mi să dă la această jalbă a lui Ene, biv treti vistier, s-au înfățișat la Logofeție cu pîrîtu Ianache ceauș, zicînd jeluitorul că în leat 1820, cumpărînd de la pîrîtul ceauș păcurile de la Țintea și Doftănețul ce țin de vama Cîmpinii — fiind fost ceaușu cumpărătorul vămii Cîmpinii pă acel leat — în taleri 6 000, care bani taleri 2 000 i-au numărat înainte, iar ceilalți i-au dat prin mîna lui chir Manole Gugiul, chezașul jeluitorului.

Pentru care, arătă jeluitorul zapis iscălit de pîrîtul, cu leat 1819, dechemvrie 22, că i-au vîndut păcurile Doftănețul i Țintea în taleri 6 000, din care au priimit înainte taleri 2 000, iar taleri 1 000 să-i dea la începutul lui ghenar, iar pentru taleri 3 000 au dat chezaș pă Manole Gugiul și scrie să stăpînească păcurile cum stăpînește și el Cîmpina.

Î un răvaș al lui chir Manole Gugiul, tot de atunci, leat 1819, dechemvrie 29, că au priimit de la jeluitor taleri 1 000 din păcuri, să-i dea lui ceauș Ianache; și un zapis iscălit de jeluitor, la mîna Gugiului, de legătura ce au dat a plăti cusurul banilor pentru care s-au pus Manole chezaș. În dosul căruia zapis, la aprilie 29, leat 1820, scrie Manole că au priimit taleri 2 000 și la iunie 8 tot acel leat au priimit taleri 1 000 și s-au desfăcut plata.

După care zice jeluitorul că peste acești bani avînd cheltuiți la via Gugiului ca taleri 1 200, i-au oprit Gugiul dintr-acei bani încă taleri 500, cu cuvînt că i-au dat lui ceauș Ianache.

Tăgădui ceauș Ianache că n-au luat nici un ban mai mult, decît cei tocmiți.

I s-au zis jeluitorului să apuce pă chezașul său și răspunse că chezașul lipsește în Brașov. Deci, jeluitorul neavînd nici un cuvînt să ceară de la ceauș Enache, găsesc cu cale ca jeluitorul să aibă îngăduială pînă va veni Gugiul, ca dînd jalbă pentru el, să-și caute — și la cine să vor găsi banii că-i sau luat, să-i plătească cu dobînda lor și cu cheltuiala ce-i va pricinui.

Mihalache Manu, Vel logofăt

1822, iulie 4

Arh. St. Buc., Ms. 101, f. 118

158

1822, august 17

Logofeția Țării de Sus către boierii caimacami, despre plîngerea mai multor oieri, supuși k.k., că li s-a luat pe nedrept vamă la vînzarea unor berbeci și miei, la București

Către dumnealor boieri caimacami

După buiurdizma ce mi să dă la această jalbă a lui Gheorghe Nedelcu, ce-i zice Diduță, i Gheorghiie Turcu și Costandi, sudiți chesaro-crăiești, ce să află cu oile la satu Panduri sud Ialomiță, făcînd cercetare față cu vameșii Oborului Bucureștilor, zice vameșu că la luna lui mai, pă la Moși, aducînd jeluitorii o sută cinzeci de miei, de i-au vîndut la măcelarii din București, care neavînd teșcherea de la vameșu de afară, au luat vamă.

Dar să fi și avut teșcherea, nu putea să o ție în seamă, după ponturi.

Precum și jeluitorii răspunseră, că dreaptă vamă le-au luat după ponturi. Iar doăzeci și trei de berbeci i-au vîndut la Mihai măcelaru din București; însă vînzarea și teslimatu au făcut-o în postul Paștilor lîngă satul Vlăicănești. Și la tocmeală au făcut învoială cu măcelaru să plătească el vamă. Și au și plătit-o față cu ei la un Păun scăunașu — arătînd și o adeverință ca din partea acelui Păun: că el au luat vama. Apoi s-au pomenit cu numitu Lefter scăunașu de la Axinte cu turcu împreună și i-au prădat cu taleri 56, luîndu-i de la tîrla lor, cînd ei să afla cu miei în București, călcîndu-i noaptea de s-au speriiat și ciobanii — cu cuvînt pentru vama mieilor și a berbecilor celor vînduți.

S-au căutat și ponturile vămii i catalogul și să găsi, pentru miei, că la vînzările ce să fac afară prin sate să nu să supere de vamă, iar la tîrguri și la scaune statornice să plătească cîte doă parale de un miel pămîntenii, și sudiții trei la sută, nefiind coprinși în tarifă. Iar pentru alte vite, în ponturile capul 51 să rînduiește a să plăti vama unde să face teslim.

De aceea, mieii fiind vînduți în București, bine au plătit vama la București de unde au luat și teșcherea. Iar vameșu de afară au urmat rău. Așijderea și pentru berbeci, fiind scăunașu față care au luat vama cînd i-au vîndut, iarăș făr-de cale i-au supărat. Pentru care, să să dea porunca dumneavoastră către dumnealor boeri ispravnici ai județului, să cerceteze față cu pîrîtu Lefter. Și fiind precum să arată, nu numai banii ce au luat să-i întoarcă înnapoi și cheltuiala ce le-au pricinuit, ci să-i facă și înfrînare, a să părăsi de urmări rele. Iar fiind pricina într-alt chip și nu să va odihni vreo parte, să-i sorocească la Divan și cine va rămînea de judecată va plăti treapădu și cheltuiala părții ce va avea dreptate.

Vel logofăt

1822, avgust 17

Arh. St. Buc., Ms. 99, f. 139 v.

159

1822, octombrie 10

Vistieria către Gr. Dim. Ghica Vv., despre datoria care apasă asupra țării

Prea Înălțate Doamne,

Cu prea plecată anafora arăt Mării Tale că, după grabnicile și necurmatele trebuințe ce au avut țara într-această întîmplătoare vreme, ce este știută de toți, au încăput într-o amară, simțitoare greutate de datorie, care din zi în zi încă să mai înpovărează cu dobînzile ce urmează a să plăti.

Și, ca un lucru ce privește înspre o nespusă îngrăunare, nu lipsesc printr-această anafora a arăta Măriei Tale, spre a să face vreo obștească chibzuire, de unde să să întîmpine plata acestor datorii.

Vel vist.

1822, octomvrie 10

Arh. St. Buc., Ms. 99, f. 178 (25)

160

1822, octombrie 13

Logofeția Țării de Sus către Gr. Dim. Ghica Vv., despre negustorii și gelepii turci care au ridicat cașcaval, mărfuri și oi de prin sate și refuză să plătească vama după catalog

Prea Înălțate Doamne,

După luminată porunca Înălțimii Tale, ce mi să dă la această jalbă a Costii, vameșul județului Teleorman, prin care arată că neguțătorii turci ce rădică cașcavale i mărfuri de la cășării i de la zalhanale dintr-acest județ Teleorman nu să supun a plăti vama după catalog i ponturi, cît și gelepii turci și raiele, ce au strîns oi cu rizapazar pentru Țarigrad asemenea nu să supun a plăti, s-au căutat în ponturile și catalogul vămii și să găsește ca: seul i cirvișul ce să ridică de

---

Notă la documentul nr. 159. În „întărirea" pe care a dat-o la 13 octombrie 1822 anaforalei de mai sus, Domnitorul Gr. Dim. Ghica se adresă marilor clerici și boieri cu următoarea poruncă: „Și fiindcă în adevăr, în cîtă vreme va sta în ființă această datorie, nu numai că să adaugă cu dobînzile, ci și țara să împovărează; de aceea poruncim ca adunîndu-vă cu toții la un loc, să chibzuiți de unde are a să împlini și a să ecsoflisi această datorie și să ne arătați în scris, prin anafora" (Ibidem, f. 177 v. (24)).

capanlîi să dea la una miie ocă taleri 3, i untul și cașcavalu ce să ridică iarăș de capanlîi să dea la miie de ocă taleri 4, i la oile de beilic ce să strîng cu rizapazar să siguripsea beiliccii vama de la vînzător de una po parale 10 și să o dea la vameș, afară din 2 parale ce sînt obișnuite de dau beiliccii de la însuși ei.

Găsesc cu cale să să dea luminată porunca Înnălțimii Tale către dumnealor ispravnicii județului, ca prin zabitul județului să îndatoreze pă numiții neguțători a plăti dreptul vămii, după catalog i ponturi.

Mihalache Manu, Vel logofăt

1822, octomvrie 13

Arh. St. Buc., Ms. 99, f. 158 v.

161

1822, octombrie 31

Mihalache Manu, Marele logofăt al Țării de Sus, către Gr. Dim. Ghica Vv., despre plîngerea lui Ianache, „proin vătaf" la Văleni de Munte, împotriva vameșilor, care nu-și împlinesc îndatoririle în ce privește măsurarea și plata păcurii pe care acesta o scoate din puțurile pe care le lucrează cu cheltuiala sa

Prea Înălțate Doamne,

După luminată porunca Înălțimii Tale ce ni se dă la această jalbă a lui Ianache, proin vătaf ot Văleni de Munte, făcînd cercetare am văzut că arătarea lui este cum că la Izești, sud Saac, unde sînt puțurile cu păcură, avînd și el puțuri pe moșiia lui, cu cheltuiala lui le-au lucrat; și au făcut teslim păcura la vameși, avînd rînduială vameșii ca pe toată săptămîna să o măsoare și să o priimească. Iar [la] fieșcare trei luni să le răspunză plata la moșneni, de vadră taleri unul, căci fac puțurile cu cheltuiala lor. Și într-acești doi ani trecuți, cu toate că au fost turburare, dar treaba păcurii s-au căutat și oamenii vameșilor n-au fost lipsiți.

Și dreptul lui zice că n-au vrut să-l plătească și n-au păzit rînduiala: pe de o parte — cu măsuratul păcurii i-au zăbovit făcîndu-i-să pagubă multă, despre alta — banii nu i-a plătit, ci încă i-au făcut zapt și dooă prăvălii ale lui, unde au fost păcura lor, cerînd poruncă a să apuca numiții să plătească dreptul după ponturi, și chiria magaziilor să o plătească.

S-au căutat la ponturile vămii și să găsi la cap. 35 scriind ca să plătească vameșii la moșnenii lăcuitori ce lucrează puțurile cu păcura cîte taleri unu de vadră și pă fieșcare săptămînă să o priimească

Notă la documentul nr. 160. Domnitorul a fost de acord cu propunerea din anaforaua de mai sus

vameşii de la lăcuitori prin măsurătoare. Iar plata să să urmeze a să da de către vameşi la fieşcare trei luni odată. Şi osebit are să li să plătească şi acele patruzeci zile pe an ale stăpînilor moşii. Care ponturi fiind neschimbate de mai nainte, precum şi într-acest an tot asemenea fiind coprinderea ponturilor.

Găsesc cu cale să să dea luminată porunca Înălţimii Tale către dumnealor ispravnicii judeţului, să cerceteze pricina faţă cu amîndooă părţile şi, după ponturile vămii urmînd întocmai, să-i împlinească dreptul ce va avea a lua, cum şi pentru chiriia magaziilor: prin judecată alegînd ceea ce va fi cu dreptul să-i plătească, să-i şi împlinească, dînd nizam de acum înainte a să păzi rînduiala ponturilor.

Sau, neodihnindu-să vreo parte, să-i sorocească la Divan.

Mihalache Manu, Vel logofăt

1822, octomvrie 31

Arh. St. Buc., Ms. 99, f. 199 v.

162

1822, octombrie

Vistieria către Gr. Dim. Ghica Vv., despre avaetul ce-l dau neguţătorii sureccii şi căprari pe seama calemgiului de la capan, despre numărul de vite cumpărat de sureccii turci, de măcelari şi de neguţătorii pămînteni

Prea Înălţate Doamne,

După luminată porunca Mării Tale, ce să coprinde la această alăturată jalbă, facem arătare Înălţimii Tale, că acest avaet ce să ia de la neguţătorii sureccii şi căprari, adică cîte 10 parale de la perechea de vite mari şi cîte parale 5 de la perechea de vite mici, este orînduit şi canonisit prin poruncă domnească încă din zilele Mării Sale Domnului Caragea, din leat 1815, de să ia pe seama calemgiului de la capan. Şi să strînge prin mumbaşirii zalhanalelor, ce să orînduiesc pă tot anul pă la zalhanale şi-i aduc aici, făcîndu-i teslim la numitul, carele, de cîte ori să trimite din poruncă pă la serhaturi prin judeţe, pentru trebile capanului, cheltueşte dintr-aceşti bani. Iar Vistieriia nici un ban de cheltuială nu-i dă, după cum şi estimp s-au urmat: că trimiţîndu-să din luminată porunca Mării Tale la Brăila şi la Silistra pentru trebile capanului, nici un ban de la Vistieriie nu i s-au dat. Şi, după încredinţarea ce ne-au dat numitul calemgiu, au cheltuit în cîte zile au şăzut la aceste serhaturi taleri 964, care sumă de bani făr-de îndoială trebuie să-i fi cheltuit, fiindu-ne şi nooă ştiută urmarea cheltuelilor serhaturilor. Şi au săvîrşit treaba cu care s-au

---

Notă la documentul nr. 161. Anaforaua de mai sus a fost întărită de Domnitor la 3 noiembrie 1822

însărcinat făr-de cusur, după cum este ştiut Mării Tale, şi zicem, după tot cuvîntul drept, că nu s-au cheltuit bani în zadar.

Acum s-au trimis la sud Ialomiţă, Buzău şi Focşani, pentru madeaoa zaherelii, precum şi la Brăila de iznoavă; şi nu credem, iarăş, să-i ajungă taleri 500 cheltuială. Şi iarăş, pînă la împlinirea anului, de cîte ori va face trebuinţe a să duce, urmează tot cu a sa cheltuială a merge, că Vistieriia nu-i dă, precum zicem, nici un ban. Că aşa s-au obicinuit de la o vreme încoace, iar nu după cum au fost mai nainte, a da Vistieriia de cheltuială.

Am intrat în cercetare cu de-a măruntul, ca să ne pliroforisim mai curat, ce sumă de vite mari şi mici s-au strîns estimp şi ca ce sumă de bani prinde acest avaet. Şi, după catagrafiile ce să află în Vistierie, făcute prin ispravnicii judeţelor, ne-am pliroforisit că s-au strîns 63 995 vite mari şi 27 240 capre.

Din care sumă a vitelor celor mari scăzîndu-să 43 349 ce sînt turceşti şi nu plătesc avaet, rămîne suma de 17 258 * ale pămîntenilor, care plătesc.

Şi de banii ce să strîng, să aşternu socoteală mai la vale; din care vei lua Măria Ta pliroforie mai pă larg.

Deci, după cheltuelile care să fac prin numitul calemgiu în trebile capanului, putem zice că banii ce să strîng estimp de-abia să-i ajungă; încă mai mult: zicem că poate să-i lipsească, decît să-i prisosească.

Şi nu au cuvînt neguţătorii jăluitori înpotriva calemgiului de a cîrti cevaş pentru aceşti bani, cînd să cheltuesc iarăş pentru trebile capanului, iar nu privesc numai pentru vreun deosebit folos al calemgiului, nici vreo sarcină mare nu este, ci un bagatel. Şi de multe ori priveşte trimiterea calemgiului pe la serhaturi în parte numai spre ajutorul lor.

Ci, după cum s-au urmat pînă acum, să va da luminată porunca Înnălţimii Tale, a să urma şi de acum înnainte cu a plăti numiţii neguţători cîte zece parale de perechea de vite mari şi cîte parale cinci de perechea de vite mici.

Şi cum va fi porunca Mării Tale.

Vel vist., Vel. post.

1822, octomvrie

Boi, vaci			Tl.	Par.
43 349	=	vitele surecciilor turci, cari nu dau nici un ban avaet		
3 118	=	vitele mici [ale] măcelarilor, cari nici aceştiia n-au dat nici un ban, fiind pentru trebuinţa scaunelor de carne		
17 528	=	vitele neguţătorilor pămînteni, cari plătesc avaetul cel orînduit: cîte 10 parale de pereche, care fac bani	2 191	—
63 995,		adică şaizeci şi trei mii nooă sute nooăzeci şi cinci		

* Sic.

		Tl.	Par.
27 240 =	capre ale neguţătorilor pămînteni, care plătesc avaet de pereche cîte parale 5, care fac bani	2 202	20
		4 393	20
	Se scade dintr-această sumă zeciuiala mumbaşirilor ce strîng aceşti bani	440	—
	Adică trei mii nooă sute cincizeci şi trei rămîne pentru a să cheltui peste tot anul în trebuinţele capanului, prin calemgiu, precum să arată mai sus.	3 953	20

Arh. St. Buc., Ms. 99, f. 195

163

1822, noiembrie 8

Gr. Dim. Ghica Vv. porunceşte veliţilor boieri să cerceteze chestiunea arendaşilor care au luat moşii în arendă „pă vremea trecutei răzvrătiri", fără să fi putut căuta moşiile, dar totuşi au plătit (în totul sau în parte) arenda, precum şi chestiunea pagubelor aduse de revoluţie „lucrurilor mişcătoare" de la moşii

Io Grigorie Dimitriu Ghica Vvd i Gospodar Zemli Vlahscoie

Iubitorule de Dumnezeu, Sfinţia Ta Episcoape [de] Buzău, vechilule al arhipăstoreştii privegheri a Sfintei Mitropolii i dumneavoastră cinstiţilor şi credincioşi veliţilor boieri ai Divanului Domnii Mele halea şi mazîli

Fiindcă au început a veni la canţelaria domnescului Nostru Divan jelbi din partea arendaşilor celor ce s-au întîmplat a avea cumpărate arenzi de la stăpînii moşiilor pă vremea trecutei răzvrătiri, şi unii din ei au dat toţi banii, alţii parte dintrînşii, şi în stăpînirea moşiilor unii au apucat de au intrat, dar n-au stăpînit ori pînă la sfîrşitul anului, sau pînă la sfîrşitul sorocului, care va fi fost pă mai mulţi ani, alţii iarăşi dînd toţi banii, sau parte dintrînşii, n-au intrat în stăpînirea moşii nicidecum, şi alţii au căutat arenzile în toată diastima sorocului, pricinuind însă că au fost vremea răzvrătirii, cer despăgubire de la stăpînii moşiilor.

De aceea, dar, poruncim Domniia Mea ca adunîndu-vă cu toţii aici, la domneasca Noastră Curte, să chibzuiţi după dreptate, ce urmare să cuvine a să face asupra acestui fel de prigonire, precum asemenea să chibzuiţi şi pentru cîţi din arendaşi vor fi priimit împreună cu arenda şi lucruri mişcătoare de la moşii, cu legătura ca

---

Notă la documentul nr. 162. La 29 octombrie 1822, Domnitorul a respins propunerea din această anafora, desfiinţînd avaetul plătit de sureccii şi căprari (Ibidem, f. 194 v.)

la împlinirea sorocului să le dea la stăpînu moșii iarăși în ființa ce le-au priimit și în trecuta răzvrătire să vor fi prăpădit, ce urmare să cuvine a să face: adică, asupra cui privește acea pagubă.

Și să arătați Domnii Mele prin obștească anafora.

Tolco pisah gospodstvami

[Pecetea gospod]

1822, noemvrie 8

Arh. St. Buc., Ms. 105, f. 12/24

164

1822, noiembrie 11

Gr. Dim. Ghica Vv. poruncește ispravnicilor de județe să aducă la cunoștința tuturor satelor, tîrgurilor și orașelor județului, cursul diferitelor monede, așa cum a fost stabilit

Io Grigorie Dimitriu Ghica Vvd i Gospod Zemli Vlahscoie

Dumneavoastră ispravnicilor ot sud [...]*, sănătate. După coprinderea prea înaltului împărătesc ferman ce ne-au venit, poruncitor pentru cursul banilor cum au a umbla — adică de acum înainte și aici în țară, precum umblă și în celelalte ținuturi ale prea puternicii împărății — iată, vi se face știut fieșcare monedă cu prețul ei, cum are a umbla, precum mai jos anume se arată. Care acest curs al banilor, precum să vede, poruncim dumneavoastră ca numaidecît să-l publicarisiți prin toate satele, tîrgurile i orașăle județului, dînd strașnice porunci ca nimenea să nu îndrăznească, ori prin taină, sau de față, să dea sau să ia vreo monedă din cele mai jos arătate, cu mai mult preț decît cel mai jos arătat, împotriva prea înaltei înpărătești porunci. Căci unul ca acela dovedindu-să, să va pedepsi strașnic, făr-de a i să priimi nici un cuvînt de pricinuire.

Și iată, să trimite și poruncă a Slăvitului Hasan Beiu gavanoz zaade către zabitul acestui județ (precum s-au trimis și la ai celorlalte județe zabiți), ca să nu îngăduiască pă turcii cei ce vin dă să neguțătoresc în țară de a da cuivaș vreun fel din mai jos-arătatele monede cu preț mai mare peste cel arătat. Care și aceasta să o publicarisiți în tot județul, ca să fie știută tuturor lăcuitorilor i neguțătorilor și celorlalți din obște.

Și de priimirea și urmarea acestei porunci să trimiteți Domnii Mele răspuns. Și fiți sănătoși.

1822, noemvrie 11

---

* Loc alb în text

Tl.	Par.		
8	—	adică	opt galbenul cel stambol[iu]
11	—	,,	unsprezece, funducul
7	—	,,	șapte, misirul
12	—	,,	doisprezece țizaituonos și tarabolul
25	—	,,	douăzeci și cinci mahmudeaua
12	20	,,	doisprezece, parale 20, jumătatea de mahmudea
6	10	,,	șase, parale 10, a 4-a parte de mahmudea
3	—	,,	trei, rubiaoa de funduc
2	20	,,	doi și 20 parale rubiaoa de stambol[iu]
15	10	,,	cincisprezece și parale 10, vineticul
15	—	,,	cincisprezece, olandezul
14	30	,,	patrusprezece și parale treizeci galbenul cel cărmez., iar suferinul să nu umble nicidecum
5	—	,,	cinci, beșlicul
2	—	,,	doi, ichilicul
1	—	,,	un leu, leul întreg
—	10	,,	parale 10 ortul, cum era din vechime
6	20	,,	șase și zumătate, rialurile cele de 3 feluri: cu pajură, cu stîlpi și cu cruce
6	—	,,	șase, cea mai proastă monedă a rialurilor.

Arh. St. Buc., Ms. 105, pag. 27

165

1822, noiembrie 17

Gr. Dim. Ghica Vv. poruncește să fie împiedicată ieșirea din țară a monedei turcești

Io Grigorie Dimitriu Ghica Vvd i Gospod Zemli Vlahscoie

Măcar că moneda prea puternicii Noastre Înpărății totdeauna au fost poprită a nu se scoate de aici peste hotar, dar iată și acum strașnic îți poruncim, să-ți deschizi ochii și să strejuiești cu mare priveghere și cu tot felul de luare aminte și băgare de seamă prin toate drumurile și potecile plaiului, ca nu cumva să cacirdisească de aici peste graniță vreun fel de monedă de mai sus zisă.

Și pe oricare vei prinde ispitindu-să de a cacirdisi, numaidecît pecetluind toată acea monedă, să-l trimiți înpreună cu moneda aici la Domniia Mea, ca să-l fac controbont.

Așa să urmezi negreșit, căci de voi dovedi prin iscodirile ce pe supt cumpăt avem să facem Domniia Mea, că unindu-te cu cineva,

sau măcar şi din neîngrijire-ţi au trecut monedă peste graniţă, cu ocna te voi pedepsi, făr-de a ţi se priimi nici un cuvînt de îndreptare.

Şi de priimirea poruncii să trimiţi Domnii Mele răspuns.

1822, noemvrie 17

Arh. St. Buc., Ms. 105, pag. 33

166

1822, noiembrie 27

Gr. Dim. Ghica Vv. încuviinţează lui Fr. Giler, supus austriac, tranzitul pentru Braşov a 40 buţi cu vin, cumpărat din Turcia

Cartea prin care s-au dat voie unui Franţa Giler, din Braşov, ca să aducă pe la Zimnice din Ţara Turcească, patruzeci buţi cu vin şi să le treacă pe la Cîmpina înlăuntru la Braşov

Milostiu bojiu Io Grigoriie Dimetriu Ghica Vvd i Gospodar Zemli Vlahscoie. Cu toate că prin poruncile Domnii Mele, ce s-au trimis atît către ispravnicii judeţelor, cît şi către căpitanii mărginilor, s-au poprit cu totul a nu să mai aduce vinuri streine din Ţara Turcească aici în pămîntul ţării Domnii Mele, dar fiindcă după arătarea ce ne-au făcut cinst. Aghenţie a k.k. Curţii, cum că un Franţa Giler de la Braşov au cumpărat din Ţara Turcească patruzeci buţi cu vin, şi voeşte să le aducă pe la Zimnice ca să le treacă pe la Cîmpina în Ţara Nemţească, la Braşov, de aceea s-au dat numitului Franţa Giler slobozenie ca să aducă pe la Zimnicea din Ţara Turcească acele patruzeci buţi cu vin şi să le treacă pe la Cîmpina înlăuntru, la Braşov, făr-de a îndrăzni să vînză în pămîntul aceştii ţări măcar un dram de vin dintre ceste vinuri. Căci, după poruncile Domnii Mele ce sînt date către dumnealor ispravnici din toate judeţele, sînt îndatoraţi a face acest fel de cercetări şi dovedindu-să o urmare ca aceasta, este a să face toate vinurile controbont.

Pentru care, poruncim Domniia Mea, atît dumneavoastră ispravnicilor de la sud Teleorman, cît şi ţiie, căpitane de la schela Zemnicea, suma ce să arată mai sus, de 40 buţi cu vin, să fie slobod numitu Franţa Giler a le trece pe la acea schelă ca să le ducă înlăuntru la Braşov. Şi cu această coprindere să-i dea şi răvaş de drum, făr-de a vă îndrăzni cu pricina aceştii slobozenii ca să lăsaţi să treacă măcar o vadră cu vin mai mult; căci duvedindu-să, dumneavoastră ispravnicilor veţi cădea la grea învinovăţire şi răspundere.

Iar tu, orînduitule căpitan, te vei pedepsi straşnic chiar acolo în faţa locului, spre pilda şi altora asemenea următori. Şi de va avea numitu neguţător sudit teşcherea că au plătit vama în Ţara

Turcească, să nu să supere aici în pămîntul țării nici de vameși, nici de căminar cu cerere măcar de vreun ban. I saam receh gospodstvami.

1822, noemvrie 27

1824, dechemvrie 12. Asemenea carte s-au făcut și lui Ghiorghe Angheli, suditul prusianesc, pentru treizeci buți cu vin ce aduce de la Siștov și le trece înnăuntru.

1823 noemvr. După cererea cinstitei Aghenții, s-au dat carte lui Anastase Vasiliu, suditul k.k., ca să treacă cincizeci buți cu vin pă la Zimnice, pentru a merge în Țara Nemțească.

Arh. St. Buc., Ms. 105, pag. 44

167

1822, noiembrie 28

Logofeția Țării de Sus către Gr. Dim. Ghica Vv., despre neînțelegerea dintre vameși asupra drepturilor de vamă ce se cuvin fiecăruia la tranzitul și la desfacerea mărfii în țară

Prea Înălțate Doamne,

După luminată porunca Înălțimii Tale ce mi să dă la această jalbă a vameșilor Carvasaralii de aici, din București, prin zapciu hătmănesc s-au înfățișat înaintea mea cu ceauș Enache, ce au fost vameș Carvasaralii în leat 1821, pînă a nu să începe răzvrătirea.

Care acest ceauș Enache este înpotrivitor cererii jeluitorilor, cerînd el a lua vama de la acei neguțători ce au adus mărfurile din Țara Turcească, cînd să începuse răzvrătirea și, făr-de a dezlega marfa sau a plăti vama, au trecut-o în Țara Nemțească. Și acum aducîndu-să înapoi, zice ceauș Enache că i să cade lui vama să o ia, cu cuvînt că în vremea vămii lui au venit marfa.

Iar cei de acum vameși cer a o lua ei, zicînd că și de au venit atunci, dar au fost numai trecători, iar acum au deșchis-o și o vînd.

Pentru aceasta, căutîndu-să în ponturile vămii, s-au găsit că la marfa ce este numai trecătoare, este orînduit tranziton; iar unde o deșchide, acolo plătește vama deplin, țiindu-să în seamă tranzitonu ce au dat.

După care ponturi urmînd, găsesc cu cale ca ceauș Enache, ce au fost vameș la începerea răzvrătirii, să ia tranziton și jeluitorii vameși de acum să ia vama ce să face după ponturi i catalog, scăzînd pă neguțători cu tranziton, ce-l dă la ceauș Enache.

Şi dumnealui Vel hatman întracestaşi chip urmînd, să împlinească dreptul vămii de la neguţători şi, după mijlocu ce să arată mai sus, să dea dreptul ce are să ia şi unii şi alţii.

Iar hotărîrea cea desăvîrşită rămîne a să face de către Înălţimea Ta.

Vel logofăt,

Costandin Bălăceanu

1822, noemvrie 28

Arh. St .Buc., Ms. 101, f. 193 v.

168

1822, decembrie 11

Logofeţia Ţării de Sus către Gr. Dim. Ghica Vv., despre plîngerea postăvarilor şi găitănarilor care lucrează „postav de ţară şi găitan" că li se cere pe nedrept vamă pentru lîna pe care o cumpără de la ţară

Prea Înălţate Doamne,

După luminată porunca Înălţimii Tale, ce mi se dă la această alăturată jalbă a postăvarilor i găitănarilor de aici din Bucureşti care lucrează postav prost de ţară, s-au înfăţişat înaintea mea cu Gheorghe Manciul, medelnicer, vameşul Oborului Bucureştiior, zicînd jeluitorii că ei cumpără lînă de la tabaci şi cîteodată şi du pe afară, de aduc la casile lor; şi lucrîndu-să, unii dintrînşii scot postavuri, iar cei mai mulţi fac găitan. Şi vameşii, cu nume de vamă, îi supără pe la casile lor şi le ia bani cum poate. Şi din partea stăpînirii, cu cărţile tipărite, i cu poruncile Otcîrmuirii li s-au dat apărare, iar vameşii tot îi supără. Arătînd şi una din cărţile tipărite, cu coprindere după ponturile vămii, în care scrie [că] pentru lînă numai ceea ce să vinde la tîrg are să dea vamă zeciuială, iar ceea ce să vinde prin sate, care o scot neguţătorii afară din ţară, plătesc la schelă vama. Cum şi lîna ce o cumpără lăcuitorii prin sate, ori de îmbrăcămintea lor, sau cei ce lucrează postav de ţară şi găitan prin sate şi prin politii, nefiind scrisă şi orînduită la vamă, nu are să se supere, lipsind şi ceea ce să luoa cu catahrisis, ca un lucru ce şi lăcuitorii sînt săraci; şi lucru este de îmbrăcămintea săracilor. Iar prisosul ce să scoate afară din ţară plăteşte vamă.

Mi-au arătat şi un pitac al cinstitei Otcîrmuiri dintr-acest an, martie 12, ce s-au dat prin mahalale cu cărţi tipărite, poruncind ca să să păzească.

Am întrebat pă vameş, cu ce cuvînt cer vamă de la aceşti găităănari şi postăvari; şi arătă catalogul, unde zice: lîna ce să vinde prin tîrguri cu ocaua să dea din zece bani unu, iar lîna ce să vinde prin sate să nu să supere de vamă.

Li s-au zis că după această coprindere a catalogului, rău îi supără de vamă, în vreme ce ei nu sînt vînzători de lînă, ci cumpă-

rători; şi lîna ce o cumpără de afară, neavînd vamă, şi aducînd-o de meşteşugul lor la casile lor în mahalale, nu să cade să le ceară vamă. Cum şi lîna ce o cumpără de la tabaci, zmultură după piei, fiindcă tabacii plătesc vama pă piei cu lînă cînd le aduc, de o piele trei parale cum şi cele ce le cumpără tabacii de la măcelari plătesc măcelarii, iarăşi nu să cuvine să-i supere. De care lînă asemenea supărare de vamă făcînd tabacilor în vara trecută şi, judecîndu-să, s-au apărat pentru lîna ce vînd pe la casile lor, atît după mărturia polcovnicului Zamfir, ce au fost vameş la Obor mai nainte, că nu i-au supărat de vamă, cît şi după dreptatea ce au, fiind vama plătită la piei.

Şi tot pentru acea lînă vîndută de tabaci cer şi de la jeluitori altă vamă; şi ca un catahrisis de au şi luat de la unii din ei, li s-au zisă să să părăsească a nu mai supăra: ci, numai ceea ce să vinde în Tîrgul Cucului şi în Tîrgul de Afară cu ocaua, la aceea îşi vor lua dreptul vămii.

Deci, după coprinderea catalogului i a cărţilor tipărite, care păzesc rînduiala catalogului, neavînd dreptate vameşii la cererea ce fac, găsesc cu cale să fie jeluitorii apăraţi.

Iar hotărîrea cea desăvîrşit rămîne a să face de către Înălţimea Ta.

Vel logofăt

1822, dechemvrie 11

Arh. St. Buc., Ms. 101, f. 196 v.—197

169

1822, decembrie 15

Logofeţia Ţării de Sus către Gr. Dim. Ghica Vv., cerînd încuviinţarea ca stareţul mănăstirii Căldăruşani să deschidă un puţ de păcură pe moşia Cărbuneşti, judeţul Saac, aflată în stăpînirea mănăstirii; rezoluţia Domnitorului

Prea Înălţate Doamne,

După luminată porunca Mării Tale ce mi să dă la această jalbă a cuviosului arhimandrit Dositeu, stareţul mănăstirii Căldăruşani cu tot soborul, prin care fac rugăciune Mării Tale că fiind mijloc de a să dăşchide un puţ de păcură pe moşia mănăstirii, ce să numeşte Cărbuneşti, din jud. Saac, să roagă a li să da voie să dăşchiză puţ de păcură pentru trebuinţa mănăstirii şi să-l aibă apărat de vamă şi de alte angarii.

Pentru care, făcînd chibzuire cererii jeluitorilor părinţi, de vreme ce puţul acesta care cer să-l dăşchiză nu este dintre puţurile vameşilor, cu care să li să pricinuiască vreun scăzămînt, iar mai vîrtos

asemenea puţuri au şi alte mănăstiri şi boeri pe moşii, cu voie dată de la stăpînire prin hrisoave şi cărţi domneşti, de aceea, rugăciunea părinţilor rămîne la milostivirea şi porunca Mării Tale.

Vel logofăt

1822, dechemvrie 15

[Rezoluţia Domnitorului :]

Dăm voie şi slobozenie de a să dăşchide un puţ de păcură pe seama aceştii mănăstiri la acea moşie a sa din jud. Saac, de la anul viitor înainte; cînd atuncea să îngrijească jeluitorii arhimandriţi a să arăta cu această poruncă la canţilaria Divanului Domnii Mele, înaintea vînzării vămilor anului viitor, ca să arătăm în ponturi şi acest puţ, spre a fi ştiut cumpărătorilor că este pe seama mănăstirii.

Arh. St. Buc., Ms. 99, f. 271 v. — 272

170

1822, decembrie

Logofeţia Ţării de Sus către Consulatul austriac, despre cursul monedelor; extras

Trei note la 3 Consulaturi: însă una cinstita Aghenţiie, alta la cinstitu Consulat al Franţii şi alta către cinstitu Consulat al Prusii, pentru moneda banilor, cum are să umble după porunca împărătească ce au venit prin ferman

[Textul către Consulatul austriac :]

Din luminată porunca Mării Sale Prea Înălţatului nostru Domn, avem cinste a face cunoscut cinstitei Aghenţii că, din prea înaltă poruncă împărătească, ce prin ferman au venit către Măria Sa Prea Înălţatul nostru Domn, poruncitor pentru cursul banilor: cum au a umbla de acum înainte aici în ţară, precum umblă şi în alte ţinuturi ale prea puternicii noastre împărăţii, precum mai jos anume să arată *.

După care prea înaltă poruncă, au dat şi Măria Sa porunci atît aici, în politia Bucureştilor, cît şi în toate judeţele ţării, ca cursul banilor să umble după acest mijloc şi la dat şi la luat. Iar care să va găsi cu urmări împotrivă, va fi supus pedepsii.

Ci fiindcă atît aici, în politia Bucureştilor, cît şi afară, prin judeţe, să află oameni ai cinstitei Aghenţii, să binevoiască cinst. Aghenţiie a porunci tuturor sudiţilor, să ştie această hotărîre împă-

* În josul textului sînt reproduse diferite cursuri (în taleri şi în parale).

rătească; ca şi ei să o păzească la dare şi la luare, spre a nu să face pricini şi gîlceviri.

Şi dă priimire că s-au pus în faptă, să avem cinstit răspunsul Aghenţii

Vel logofăt Costandin Bălăceanu

[1822, decembrie]

Arh. St. Buc., Ms. 98, f. 292

171

1823, ianuarie 1

Gr. Dim. Ghica Vv. către zabiţii din Bucureşti, poruncindu-le să ajute pe cumpărătorul venitului ce se scoate de la nisipari, olangii şi cărămidari — care-şi desfac produsele în Capitală — să poată lua zeciuiala hotărîtă.

Carte pentru venitul podurilor, de la cărămidă i altele

Zemli Vlahscoie. Fiindcă pentru multa trebuinţă ce are podurile Bucureştilor, atît la prefacerea din nou, cît şi la meremeturi, nefiind de ajuns cele vechi iraturi a să înplini trebuincioasa cheltuială, de aceea s-au făcut şi acest irat: adică, să ia zeciuială de la cărămidă i olane şi nisipul ce fac cărămidarii, olangii, nisiparii — şi le aduce aici în Bucureşti de negutătoriia lor — ca de la unile ce şi acestea fac stricăciune podurilor. Care acest venit să să strîngă la cutiia podurilor.

S-au dat dar această domnească a Noastră carte [...] *, ce au cumpărat acest venit, carele să aibă volniciie cu această carte a Domnii Mele a luoa de la cărămidă, olanile şi nisipul ce intră în Bucureşti de vînzare şi alişveriş zeciuială; care zeciuială a cărămizii să o ia de la locul unde se face, după preţul Bucureştilor, şi de la pămînteni, şi de la sudiţi, atît dimprejurul Bucureştilor, i de la Giuleşti, i Colentina, i Cotroceni, i Livedea Vlădichii, i Dudeşti, i Văcăreşti — care să aduce în Bucureşti ori pe poduri, sau prin mahalale. Osibit fiind că, iarăşi prin hotărîre domnească şi anafora obştească, încă de la leat 1820 mai s-au găsit cu cale ca să se ia zeciuială şi de la ţigle, care şi acelea înplinesc trebuinţa olanelor, cum şi de la nisipul ce se scoate din gropile de prin mahalale; afară numai, cînd va scoate cineva nisip din chiar locul lui şi pentru a lui însuşi bina, ce va face pe acel loc, aceia să nu se supere de zeciuială.

Aşadar, să aibă cumpărătorul huzmetului nisipului, olanelor şi al cărămizii ca să strîngă şi să ia zeciuială şi de la acestea ce [s-au] numit mai sus; iar mai mult peste acestea să nu să îndrăznească a lua, că se va pedepsi. De care, poruncim, dumneavoastră zabiţilor din oraşul Domnii Mele Bucureştilor, să daţi mînă de ajutor cumpărătorului, spre a putea căuta şi a strînge acest venit. Iar pe cel ce va arăta numitul de înpotrivitor, dumneavoastră să-l îndatoraţi şi

* Loc alb în text

făr-de voie, înplinind și ceea ce va fi de înplinit, ca să nu să pricinuiască din neajutorul dumneavoastră vreo pagubă venitului. I saam receh gospodstvami.

1823, ghenar 1

Arh. St. Buc., Ms. 106, pag. 25

172

1823, ianuarie 15

Logofeția Țării de Sus către Gr. Dim. Ghica Vv., despre vătășia de bucătari existentă sub domniile de mai înainte, despre lipsa ei de folos și propunerea de a fi desființată

Prea Înălțate Doamne,

După luminată porunca Înălțimii Tale ce mi să dă la această jalbă a lui Vasile bucătaru cuhnii gospod, prin care arată că în vremea răposatului Domn Nicolae Vodă Caragea s-au făcut și ei rufet, alegînd vătaf pă un Panait, ce au fost ahcibașa, dîndu-să și carte domnească.

După care carte arată și o copie, iscălită de Chiriță dascăl, cu leat 1792, ghenar 26, a răposatului Mării Sale Mihai Vodă Suțu, prin care să coprinde că la leat 1782, iunie 20, s-au fost orînduit Panait ahcibașa vătaf peste bucătari, însă pentru trebuința curților și a praznicilor obștii, ca să s-tocmească prin știrea vătafului; și cei ce să vor tocmi, aceia să și lucreze. Iar care vor strica bucatele oamenilor, paguba să o plătească vătafu. Și, pentru căci Curtea gospod avea trebuință de bucătari, s-au orînduit a fi supt ascultarea ispravnicului de Curte și hotărăște a să păzi.

Care acea orînduială, în cîtă vreme au trăit numitul Panait și alți bucătari pămînteni, s-au și păzit. Iar în urmă au ajuns la catahrisis: căci de la răposatul Domn Nicolae Vodă Caragea, viind consulaturi aici în țară, pe lîngă alți sudiți ce au venit aici, au venit și din cei cu știință de mese și de bucate evropenești, de să încarcă cu mesile cele mari care din vreme în vreme s-au înmulțit și acest fel de oameni nu s-au supus la acest vătaf.

Iar prostimea prin mahalale își făcea trebuința aceasta cei mai mulți cu mueri. Și așa rămăsese a fi supărați de vătaf numai bucătarii boierești, umblînd să oprească și pă mueri. Și făcîndu-să cunoscut că supărarea rămîne numai pă bucătarii boierești, căci bucătarii prăvăliași ce sînt în tîrg să află supuși la Agie, și socotindu-să de netrebuincioasă vătășia de bucătari, prin poruncă domnească s-au ridicat; și nu s-au mai înnoit în urmă vătășia bucătarilor.

Precum și la leat 1818, cînd mă aflam eu sluga Mării Tale iarăși cu epistasia Logofeții cei mari, arătîndu-să ahcibașa ce era atunci, cu un sinet de acestea ce pusese în mînă, după care cerea învoire, s-au spart de Măria Sa Ioan Vodă Caragea. Și de atunci pînă acum, cînd s-au mai arătat cu acest fel de cerere, li s-au dat răspuns că nu este trebuincioasă vătășia de bucătari și nu li să priimește cererea.

Deci, fiindcă din vechime bucătarii au fost făr-de vătaf și slobozi a tocmi nunți și ziiafeturi, cum și muerile pe la oamenii proști prin mahalale, iar după ce s-au făcut vătaf cunoscîndu-să în urmă că nu este trebuincioasă, ci și încă supărătoare bucătarilor boerești și muerilor proaste, iar mai vîrtos scumpetea la cei ce au trebuință de bucătari — căci tocmeala era îndatorați să o facă prin vătaf, ca să ia preț mare, să să împărtășească și vătaful, cum să urmează la lăutari — cu care să părăsesc oamenii a mai cere bucătari pămînteni, pierzîndu-și pămîntenii folosu, rămîind a-și face trebuințele cu sudiți, care nu sînt supuși la vătaf.

De aceea, vătășia de bucătari, ca o netrebuincioasă și pricinuitoare de scumpete, găsesc cu cale precum s-au aflat lipsiți, să nu să să mai facă nici de acum înainte.

Vel logofăt

1823, ghenar 15

Arh. St. Buc., Ms. 101, f. 216 v. — 217

173

1823, ianuarie 24

Gr. Dim. Ghica Vv. către Divan, despre îndatoririle pe care le au clăcașii în privința aratului moșiei boierești sau mănăstirești, despre prețul în bani ce revine de fiecare plug pentru ziua de arătură în cazul cînd stăpînul nu are nevoie de arat, despre înlesnirea făcută clăcașului de a da găina de Crăciun și puiul de găină de Sf. Petru, numai în natură, poruncind că „strașnic se vor pedepsi" clăcașii „nesupuși"

Io Grigorie Dimitriu Ghica Vvd. i Gospod Zemli Vlahscoie

Cinstiților și credincioși dumneavoastră veliților boeri ai Divanului Domnii Mele, fiindcă după înștiințările ce ne-au venit după afară și după obșteasca anaforaua dumneavoastră, cum că unii din lăcuitorii ce șed pă moșii mănăstirești și boerești să împotrivesc la cele drepte și canonisite în pravilă ale stăpînului moșii a le împlini; și pentru zioa de arătură cu plugul i carul de lemne, ce să îndatorează fieșcare clăcaș a da stăpînului moșii, nu este orînduit, cînd nu le vor împlini lăcuitorii, cu cît să plătească zioa plugului și cu cît să plătească lemnile.

Cu sfat de obște am hotărît Domnia Mea într-acestași chip, adică pentru zioa de arătură, de va avea stăpînu moșii trebuință ca să i-o facă în lucru, sînt datori clăcașii ca toate plugurile cîte să întocmesc pă moșia acelui stăpîn primăvara să fie datori a-i face o zi de arătură ori primăvara, sau toamna, iar nu fieșcare clăcaș să-i facă cîte o zi de arătură. Că ei mai mulți oameni nu au fieșcare plugul lui, ci să întovărășesc cîte 3 și cîte 4 de fac un plug.

Iar cînd stăpînu nu va avea trebuință de arătură și va cere bani, să ia dă plug taleri 4 pentru zioa de arătură, plătindu-i acești bani toți oamenii cîți sînt întovărășiți la acel plug; cum și pentru caru de

lemne sînt datori lăcuitorii a-l aduce stăpînului moşii la Crăciun în natură, ducîndu-l ori la moşiia lui, sau aiurea unde are trebuinţă pînă la un loc cale dă şase ceasuri, precum să coprinde în pravilă. Iar cînd va fi locul unde cere stăpînul mai dăpărtat dăcît cale dă şase ceasuri, sau nu va avea stăpînu trebuinţă dă lemne, atunci să i le plătească clăcaşii cu bani: carul po taleri trei.

Deosebit şi găina de Crăciun i puiul de găină dă Simpietru, ce sînt obicinuite a să da de clăcaşi către stăpînu moşii, să nu fie volnic acel stăpîn de a cere să le plătească clăcaşii în bani, ci să le priimească în natură.

Şi hotărîm ca de acum înainte să să urmeze întocmai ca o pravilă legiuită în toată ţara Domnii Mele, care aceasta să să dea lăcuitorilor a înţelege şi a-şi împlini datoriia la vreme; căci oricare din ei să vor arăta împotrivă următori, straşnic să vor pedepsi, ca nişte nesupuşi, făr-de a li să mai priimi de acum înainte nici un cuvînt dă pricinuire.

Şi într-acestaş chip aveţi a judeca şi dumneavoastră acest fel dă pricini, trecîndu-să şi în condica dumneavoastră acest domnesc al Nostru pitac, spre a să şti totdeauna hotărîrea aceasta a Domnii Mele. Tolco pisah gospodstvami.

[Pecetea gospod]

1823, ghenar 24

Arh. St. Buc., Ms. 1122, pag. 181.

174

1823, ianuarie 25

Gr. Dim. Ghica Vv. către logofătul C-din Cîmpineanu, Caimacamul Craiovei, poruncindu-i să aducă la cunoştinţa ispravnicilor din cele cinci judeţe că vameşii n-au voie să ia vamă la bucatele pe care locuitorii le cumpără pentru hrana lor şi că aceia care au luat vamă nedreaptă să fie siliţi să o restituie locuitorilor

Io Grigorie Dimitriu Ghica Vvd i Gospodar Zemli Vlahscoie

Cinstit şi credincios boerule al Domnii Mele, dumneata biv Vel logofăt Costandin Cîmpinene, Caimacamule al Craiovii, sănătate. Facem în ştire dumitale, că judeţele Vlaşca, Teleorman şi Olt aflîndu-se în mare lipsă de bucate, ajungînd pe la unele locuri să mănînce oamenii coajă de copaci şi gorgoane, pentru care s-au dat poruncile Domnii Mele, a li să face înlesnire ca să meargă să cumpere bucate pe unde vor găsi şi să nu să supere de nimeni cu nimic la mergerile şi întoarcerile lor. Şi unii s-au dus în judeţele de la vale, alţii au mers în judeţele acestea ot prez Olt; pentru care, am luat înştiinţare de la dumnealor boieri ispravnicii Teleormanului, cum că din cei lipsiţi lăcuitori, cu răvaşele ispravnicului pe a mînă mergînd peste Olt de au cumpărat porumb şi la întoarcerea lor le-au luat vameşii vamă, pricinuind că este porumb pentru negoţ, iar nu pentru hrană; pentru

care, ne-au trimis și două răvașe de vamă dintr-acelea ce au dat la mînă acelor lăcuitori, care răvașe se trimiseră dumitale spre pliroforie.

Ci, fiindcă în ponturile și în catalogul vămii, atît acele vechi, cît [și] cele de acum, se coprinde ca cele ce vor cumpăra lăcuitorii de hrana lor prin sate, de vamă să nu să supere nici vînzătorul, nici cumpărătorul; și aceste bucate fiind știut de obște că le cumpără lăcuitorii pentru mare lipsă și trebuință ce au, a-și întîmpina neapărata lipsă și trebuința hranei, să nu-și primejduiască viața. Iar vameșii de acolea, făr-de frica lui D-zeu, făr-de milostivire și făr-de a socoti omenirea că sîntem toți zidirea lui D-zeu, au cutezat și s-au îndrăznit a cere vamă de la acest fel de bucate, care și alte dăți, cînd s-au întîmplat lipsă și au cumpărat lăcuitorii de la locuri depărtate, supărați de vamă n-au fost. Și mai vîrtos că și coprinderea ponturilor vămii apără să nu ceară vamă cînd lăcuitorii au avut și chiar răvașile ispravnicatului la mîini de dovadă, că zahereaoa au fost pentru a lor hrană la lipsa ce au.

De aceea, poruncim dumitale să aduci pe vameș înaintea dumitale, pe care dojenindu-l, să-i dai strașnică poruncă [nu] numai să întoarcă înapoi acea vamă ce au luat rău, ci să să părăsească cu totul a nu îndrăzni să mai facă cerere de vamă de la unii ca aceștia, că apoi va cădea în grea osîndă de pedeapsă. Care aceasta să o faci cunoscut dumneata și ispravnicilor dintr-acele 5 județe, iar mai vîrtos la Romanați și la Vîlcea, unde este trecerea Oltului, ca să nu îngăduiască pe vameși a cere vamă de la acest fel de bucate: și lăcuitorii ce vor merge să cumpere bucate, să aibă de la dumneata înlesnire și ajutor.

Și de priimire că ai pus porunca Domnii Mele în faptă, să avem Domnia Mea înștiințare.

1823, ghenar 25

Arh. St. Buc., Ms. 105, pag. 81

175

1823, februarie 1

Logofeția Țării de Jos (?) către Gr. Dim. Ghica Vv., despre cercetarea plîngerii făcute de isnaful băcanilor din Craiova, despre împovărarea băcanilor la avaetul polcovnicului

Prea Înălțate Doamne,

După luminată porunca Înălțimii Tale, ce mi să dă la această jalbă a isnafului băcanilor din Craiova, făcînd cercetare, am văzut că arătarea lor este cum că mai nainte avea rînduială să dea băcanii avaet polcovnicului cîte 1 galban; iar la vremea Mării Sale Domnului Caragea, cînd era Caimacam cămărașul Scanavi și cînd ei să afla

prăvălii 40, zicîndu-le că polcovnicia plătește avaet dooăzeci și opt dă mii pe an, i-au încărcat și pă ei să dea taleri 500 polcovnicului.

Iar acum, să află numai prăvălii unsprezece, iar dooăzeci și nooă lipsesc, adică zece s-au lăsat de această meserie, optsprezece au fugit de nu să știe unde să află și unu au mofluzit, cerînd milostivirea Mării Tale ca, precum polcovnicia este ușurată la avaet, să nu fie și ei împovărați cu așa greotate, ci să plătească aceste unsprezece prăvălii numai analogon ce să cade la taleri 500, înpărțindu-să pă patru-cinci prăvălii.

Deci, fiindcă la întocmirea ce s-au făcut acum prin anafora obștească nefiind știute aceste arătări ale lor și găsindu-să că și mai nainte la Măria Sa Domnul Caragea au fost întocmit acest isnaf al băcanilor din Craiova a da taleri 500 pă an avaet la polcovnic, așa s-au așezat, ca să-și dea și să-și facă cislă între dînșii după starea fiecăruia.

Și, ca să să ia pliroforiie de adevăr, găsesc cu cale să să dea luminată porunca Înălțimii Tale către dumnealui Caimacamul Craiovei, să cerceteze jalba lor și în ce chip va dovedi dreptul adevăr, cu întreaga pliroforiie să înștiințeze Mării Tale, a să da luminată hotărîrea Înălțimii Tale, cum are să să urmeze.

Vel logofăt

1823, fevruarie 1

Arh. St. Buc., Ms. 101, f. 224

176

1823, februarie 4

Logofeția Țării de Sus către Gr. Dim. Ghica Vv., despre plîngerea vameșilor de la Văleni de Munte, că moșnenii păcureți nu țin seamă de ponturile vămii și nu lucrează la toate puțurile, așa că pricinuesc pagubă huzmetului

Prea Înnălțate Doamne,

După luminată poruncă a Mării Tale, ce mi să dă la această jalbă a vamișilor Vălenilor de Munte din sud Saac, făcînd cercetare, văzui coprinzîndu-se în ponturile vămii la pontul 35, după vechiul obiceiu, să plătească vameșii lăcuitorilor celor ce lucrează puțurile cu păcură, pentru munca și osteneala lor, cîte taleri unul de vadră de păcură. Și pă fieștecare săptămînă, precum s-au urmat din vechime pînă acum, să măsoare păcura și să o priimească vamișii de la lăcuitori.

Iar plata să să urmeze a să da pă fieșcare trei luni odată. Și deosebit să să păzească și acele patruzeci de zile pe an ale stăpînilor moșii; și păcura ce o ia într-aceste zile pă seama lor, să o vînză la vameși cu prețul ce va găsi la alți străini. Cum și puțurile ce sînt scutite cu cărți domnești, să fie apărate. Acum jeluitorii zic că moșnenii păcureți nu sînt următori, ca păcura ce o scot să o puie în vase a fieșcăruia puțu spre a să limpezi, ca la vremea cea orînduită să să

măsoare, a o face zapt şi din cîteva puţuri nu vor ca să scoaţă păcura, şi aşa să pricinueşte pagubă huzmetului.

Pentru care, găsesc cu cale să fiie luminată porunca Mării Tale către dumnealor boierii ispravnici ai judeţului, să cerceteze cu scumpătate şi unde va dovedi că să punea păcura de moşneni — după ce o scot din puţuri — din vechime şi pînă acum, să-i supuie ca şi de acum înnainte tot acolo să o aşeze, după vechiul obiceiu. Şi după coprinderea ponturilor de mai sus, să să măsoare păcura pă fieşcare săptămînă odată, şi să o priimească vameşii de la lăcuitori, plătindu-să munca la trei luni odată cîte taleri unul vadra — şi să să păzească coprinderea ponturilor întocmai.

Aşijderea să-i îndatoreze ca să scoată păcura şi din puţurile ce arată vameşii că sînt cu păcură şi să lucreze toate puţurile, ca să nu să pricinuiască pagubă huzmetului. Să dea şi nizamul cel trebuincios acelui Dimitru Goga, ce-l arată jăluitorii în jalbă, ca să nu mai stea cu înpotrivire la treaba aceasta. Sau de va fi pricina într-alt chip, să înştiinţeze dumnealor Mării Tale.

Vel logofăt

1823, fevruarie 4

Arh. St. Buc., Ms. 102, pag. 189—190.

177

1823, februarie 12

Logofeţia Ţării de Sus către Gr. Dim. Ghica Vv., cerînd poruncă domnească pentru a se opri aducerea de păcură din Moldova

Prea Înălţate Doamne,

După luminată porunca Mării Tale, ce ni să dă la această jalbă a vameşilor Cîmpinii şi ai Vălenilor, făcînd cercetare văzui cererea ce o fac: ca să să poprească a nu să mai aduce de unii-alţii păcură de la Moldova în pămîntul ţării aceştiia pentru căci să pricinuieşte pagubă, neputînd să să vînză păcura de aici. A cărora cerere fiind priimită la nizamul ce din vechime este dat, găsesc cu cale să fie luminată porunca Înălţimii Tale către dumnealor boeri ispravnici de la sud Slam Rîmnic, ca să dea poruncă straşnică către toţi cei ce să cuvine, a nu mai îngădui să să aducă măcar un dram de păcură din Moldova aici în pămîntul ţării. Ci, cei ce vor avea trebuinţă, să cumpere de la puţurile cu păcură ale ţării.

Căci, oricare nu vor fi următori, într-acestaşi chip să ştiie că să vor pedepsi şi păcura li să va face controbont.

Vel logofăt

1823, fevruarie 12

Arh. St. Buc., Ms. 102, pag. 172 (173)

178

1823, februarie 13

Divanul către Gr. Dim. Ghica Vv. în privința cererii făcute de isnaful brutarilor de a se urca prețul pîinii, din pricina urcării prețului la grîu

Prea Înălțate Doamne,

După luminată porunca Mării Tale, ce ni s-au dat la jalba isnafului brutarilor de aici, din București, am cercetat arătările lor ce fac, cum că ar fi ca la dooă luni de cînd să vinde grîul la Oborul Tîrgului de Afară: cel mai bun chila po taleri 62 și cel mai prost chila po taleri 55. Iar nartul pîinii este hotărît mai nainte, pă cînd să vindea grîul chila po taleri 48 și cel mai prost 40; cerînd a să face cešni, și după cešni să să hotărască cu ce preț să să vînză pîinea.

Noi însă nu le-am pus la socoteală grîul de trei mîini, în vreme ce urmează ca a treia mînă să fiie mai eftină decît a dooa mînă, ce arată ei prin jalbă că este taleri 55: căci de să făcea cu acest mijloc, să cuvenea să li să puie nartul mai cu scăzămînt decît parale 7 și 2 bani, precum au vîndut-o pînă acum. Ci pentru de a nu mai cere și alt nart pînă la grîu nou, de aceea cu musaadea asupra lor, le-am făcut socoteală pă trei chile de grîu, după cum s-au făcut și alte dăți, puind prețul cîte taleri 60 de chilă una cu alta, care fac taleri 180, și cu taleri 45 cheltuiala, adică cîte taleri 15 la chilă, fac taleri 225.

Așijderea făcînd socoteală și de cîte pîini iese din trei chile, ocaoa po parale opt, fac taleri 247, bani 24; din care scăzînd mai sus-numita cumpărătoare a grîului i cheltuiala, taleri 225, rămîn taleri 22, bani 24; lîngă care alăturînd și taleri 4 pentru 105 ocă tărîțe ce ies de la trei chile, să face cîștigul lor de la trei chile: taleri 26, bani 24, care vine de chilă cîte taleri 8, bani 88, afară de taleri 15, ce li să scade cheltuiala la fieșcare chilă, în care cheltuială li s-au pus și alt cîștig. Și vine să vînză pîinea ocaua po parale opt, după cum să vede în socoteala ce am așternut mai jos.

La care măcar că ei nu să mulțumea, zicînd că nu li s-au pus la socoteală și zeciuiala ce dau pe la băcani și pe la alți care iau pîinea de la dînșii de o vînd; dar această pricinuire a lor este făr-de cuvînt, pentru că nici la alte narturi această zeciuială nu li s-au ținut în seamă, fiindcă au înlesnire să vînză pîinea la prăvăliile lor făr-de a da zeciuială. Și mai vîrtos că sporul ce să face din sare și din apă este la zece cinci și noi l-am pus la socoteală numai la zece trei.

Ci de să va găsi de către Măria Ta cu cale chibzuirea noastră, să va da luminată poruncă ca cu acest preț de parale opt ocaua să vînză pîinea pînă la grîu nou; îndatorîndu-să ca să îngrijească a o face albă, curată și coaptă bine, și a fi politiia totdeauna îndestulată de pîine.

Iar hotărîrea cea desăvîrșit rămîne a să face de către Măriia Ta.

Costandin Crețulescu, Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Istrate Crețulescu, Costandin Bălăceanu, Nicolaie Golescu, Scarlat Grădişteanu, Ioan Știrbeiu, Dumitrache Bibescu, Ioan Fălcoianu

1823, fevruarie 13

Socoteala la 3 chile grîu, cît preț taie împreună cu cheltuiala, precum mai jos să arată

Ocă	
1 056	să adună în 3 chile, chila ocă 352, socotită după banița de ocă 44
105	să scade tărîța
951	rămîne făină
285	să adaugă spor la zece trei
1 236	ocă po parale opt, fac

Tl.	B.	
247	24	dintr-aceştia să scade, însă:

Tl.	B.	
180	—	să scade cumpărătoarea grîului a trei chile po taleri 60
45	—	cheltuiala la trei chile, po taleri 15 chila
225		
22	24	rămîn cîştig, care vine la chilă po taleri 7, bani 48
4	—	pe 105 ocă tărîțe, ce ies de la trei chile,
26	24	aceştiia rămîn cîştig de la trei chile, care vine de chilă cîte taleri opt, bani 88, afară din taleri 15, ce li să scade cheltuiala la fieşcare chilă.

Arh. St. Buc., Ms. 102, pag. 138—139

179

1823, februarie 20

Logofeția Țării de Sus către Gr. Dim. Ghica Vv., despre o plîngere a serdarului D. Aman, vameș la Craiova, privind niște drepturi de vamă ce ar avea de încasat din anul 1821

Prea Înălțate Doamne,

După luminată porunca Înălțimii Tale ce mi să dă la această jalbă a lui Dimitriie Aman sărdar, ce să află vameş la Craiova, la acele cinci județe, făcînd cercetare, am văzut că arătarea sa este cum că în leat 1821, avînd iarăşi el vama acelor 5 județe şi la luna lui

Notă la documentul nr. 178. La 15 februarie 1823, propunerea de mai sus a fost aprobată de Domnitor

fevruarie, de atunci întîmplîndu-să răzvrătirea, au sosit şi cîtăva sumă marfă de Ţarigrad, a neguţătorilor ce au prăvălii acolo. Şi dînd peste turburare, au încărcat şi marfa ce mai avea şi au trecut cu ea în Ţara Nemţească, făr-dă a plăti vamă ; care marfă, în urmă — tot într-acel leat 1821 de spre toamnă — s-au dus dintrînsa înapoi, iar la leat 1822 au adus-o pe toată.

Şi vameşii ce s-au aflat la acele vremi, au luat ei vama.

Şi, ca o marfă ce este venită în vremea vămii jeluitorului, cere a să îndatora aceia ce au luat, ca să întoarcă vama la el.

Arăt Înălţimii Tale că asemenea pricini s-au întîmplat în anul trecut între vameşii Carvasaralii de aici şi s-au dat carte într-acestaşi chip, adică : cîtă marfă au venit din Ţara Turcească şi n-au apucat să o descarce în prăvăliile lor, au trecut cu ea în Ţara Nemţească, să să socotească la vamă ca un trecător şi să plătească la vameşii de atunci numai tranziton al trecerii. Iar ceilaltă vamă să o plătească la vameşii ce s-au aflat cînd au întors marfa din Ţara Nemţească.

Aceasta să cuvine să să urmeze şi acolo.

Pentru care, găsesc cu cale să să dea luminată porunca Înălţimii Tale către dumnealui Caimacamul Craiovii ca, înfăţişînd pă jeluitor cu pîrîţii, să cerceteze ; şi, după mijlocul ce-l arăt mai sus urmînd, ori să facă îndestulare jeluitorului sau, fiind pricina într-alt chip, să înştiinţeze Înălţimii Tale.

Vel logofăt

1823, fevruarie 20

Arh. St. Buc., Ms. 101, f. 239

180

1823, februarie 20

Logofeţia Ţării de Sus către Gr. Dim. Ghica Vv., despre plîngerea lui I. Ghimba, omul lui chir M. Curte, sudit k.k., că vameşii de la Craiova au luat la o cumpărătură de ceară şi de piei de iepure o vamă mai mare decît cea din tarif

Prea Înălţate Doamne,

De către cinstita k.k. Aghenţiie mi s-au trimis alăturata jalbă a lui Ion Ghimba, omul lui chir Mihale Curte, suditul k.k., prin care să jeluieşte pentru vameşii Craiovii că, rădicînd 1 462 ocă ceară şi o sumă piei de epure, i-au luat vameşul vamă trei la sută, iar nu după tarifă — care este mai puţin — şi cere a i să întoarce înapoi ceea ce i s-au luat mai mult.

Pentru care, arăt Înnălţimii Tale că ponturile vămii au rînduială pentru neguţătorii sudiţi ai străinilor curţi care aduc mărfuri din

străinătate și scot de aici din țară cele ce sînt slobode, să plătească vama după tarifă. Iar cele ce nu sînt numite în tarifă să plătească trei la sută, iar sudiții cei ce să vor negutători cu materii de ale țării aici în țară să plătească vama după catalog.

Și aici, cu toate că jăluitorul nu să arată față, dar și să fiie, trebuință este ca să să înfățișeze cu pîrîtu vameș. Și amîndooă părțile fiind de la Craiova, unde și pricina s-au întîmplat, și vameșii de acolo au ponturi i catalog și tarifă, găsesc cu cale să să dea luminată porunca Înnălțimii Tale către dumnealui Caimacamul Craiovii — ca înfățișînd pe amîndooă părțile înnaintea dumnealui, să-i cerceteze pricina prin judecată și, păzind orînduiala ponturilor i a tarifii sudițești, or să facă îndăstulare jăluitorilor, sau, fiind pricina într-alt chip, să înștiințeze Înnălțimii Tale.

Vel logofăt

1823, fevruarie 20

Arh. St. Buc., Ms. 102, pag. 164

181

1823, martie 20

Logofeția Țării de Sus către Gr. Dim. Ghica Vv., despre plîngerea cojocarilor din Ploești, în privința unor taxe de vamă pe care aceștia pretind că nu le datorează, cerînd ca pricina să fie adusă în fața judecății

Prea Înălțate Doamne,

Fiindcă jeluitorii cojocari de la Ploești, sud Prahova, arată că pe anul trecut n-au cumpărat hîrșii și piei după afară și, de aceea, nu sînt datori ca să dea vreo vamă la pîrîții vameși, găsesc cu cale să fie luminată porunca Mării Tale către dumnealor boerii ispravnici ai județului să-i înfățișeze cu pîrîții vameși înaintea dumnealor, să cerceteze pricina prin judecată și, de să va dovedi că jeluitorii au cumpărat hîrșii și piei du pă afară în anul trecut și le-au adus în orașul Ploeștii de le-au lucrat și vama n-au plătit-o, atunci să-i îndatoreze a o răspunde la pîrîți după ponturile acelui an.

Iar de nu vor fi cumpărat nici pieile nici hîrșii, precum arată prin jalba aceasta, să rămîie apărați de cererea pîrîților.

Sau, nerămîind vreo parte odihniți, cu cercetarea dumnealor în scris să-i sorocească a veni la luminat Divanul Mării Tale.

Vel logofăt

1823, mart 20

Arh. St. Buc., Ms. 102, pag. 252—253

Notă la documentul nr. 180. La 20 februarie 1823, Domnitorul a dat întărire anaforalei de mai sus.

182

1823, martie 23

Gr. Dim. Ghica Vv. către starostele negustorilor din București, înștiințîndu-l că negustorii pot merge la tîrgul de la Slivna și poruncindu-i să-i îndemne să ia parte

Pitac la starostea de neguțători, pentru tîrgul Slivinul

Io Grigorie Dimitrie Ghica Vvd i Gospod Zemli Vlahscoie. Staroste de neguțători. Îți facem în știre că, dupe porunca ce ne-au venit, cum că din mila lui Dumnezeu este pace și linește în cuprinsul Țării Turcești și fiindcă se apropie facerea tîrgului ce se zice Slivin, unde obișnuiesc de merg neguțătorii din toate părțile, pentru al lor folos și alișveriș : să li se dea de știre, a se îndemna să meargă.

Ci dar, îți poruncim să o faci publică la toți neguțătorii politii, îndemnîndu-i ca, cine va pohti să meargă la acel tîrg, pentru acest folos și alișveriș, este slobod și nepoprit. Tolico pisah gospodstvami.

[Pecetea gospod]

Vel logofăt

1823, mart 23

Asemenea cărți legate s-au făcut și la toate județele.

Arh. St. Buc., Ms. 105, pag. 115.

183

1823, martie 25

M. Filipescu, Mare agă, către Gr. Dim. Ghica Vv., pentru schimbarea locului unde se strîng salahorii

Prea Înălțate Doamne,

După luminată porunca Înălțimii Tale, ce mi să dă la această jalbă a neguțătorilor tîrgoveți din semtul bogasierilor și salvaragiilor, ca să cercetez și să arăt în scris, următor aflîndu-mă, arăt Mării Tale că astăzi, sculîndu-mă, singur m-am dus acolo unde să strîngu salahorii și văzînd locul, poci zice că este și supărător.

Ci dar, intrînd în cercetare unde s-ar putea muta șăderea acelor salahori, am socotit că ar fi fără supărare locul cel sterp, ce vine împotriva porții pușcării și ulița cea de alăturea cu zidul pușcării, fiind locul larg și fără de adunare de norod mult. Și nici prăvălii sînt pe acolea, ca să aducă supărare neguțătorilor.

De aceea, de să va găsi cu cale și de către Măriia Ta, să mi să poruncească ca să pui în lucrare mutarea salahorilor.

Vel agă

1823, mart 25

Arh. St. Buc., Ms. 99, f. 308 v.

184

1823, aprilie 8

Logofeţia Ţării de Jos către Gr. Dim. Ghica Vv., despre cercetarea făcută la plîngerea lui Costea treti logofăt de la Ruşi de Vede, vameşul judeţului în 1822, că drepturile sale de vamă la exportul a 70 000 ocale peşte sărat în Turcia au fost luate de vameşul schelei Zimnicea

Prea Înălţate Doamne,

După luminată porunca Mării Tale, ce mi să dă la această jalbă a Costii treti logofăt de la Ruşi de Vede, sud Teleorman, ce au fost vameş la acel judeţ pă leat 1822, făcînd cercetare, văzui coprinzîndu-să în ponturile vămii anului trecut, la capul al şaptelea: pentru cîte mărfuri să vor rădica din ţară — din cele ce vor fi numite, sau din cele ce nu vor fi numite în catalog — şi va fi ca să să treacă peste graniţă, să plătească la sută po taleri trei. Însă dă va fi ca să meargă marfa în Ţara Turcească, să plătească vamă la vameşii din partea locului dă unde să va rădica. Iar pentru marfa ce va merge în Ţara Nemţească să plătească la vameşii schelii pă unde o va scoate.

Acum, jeluitorul arată că Safta postelniceasa, de la sud Teleorman, în anul trecut au încărcat din bălţile acelui judeţ aproape la şaptezeci miie ocă peşte sărat. Şi cu răvaşele sale au trecut acest peşte Dunărea în Ţara Turcească. Pe care, apucîndu-oă să plătească dreptul vămii, s-au arătat cu cărţuliie a lui Panait, vameşul schelii Zimnicii, cum că au plătit la dînsul vama peştelui.

Şi cere jeluitorul ca ori de la Safta sau de la Panait să-i împlinească dreptul; arătîndu-mi spre dovadă şi acea cărţuliie, care o văzuiu iscălită dă Panait, vameşu schelii, scrisă de la zece ale lunii lui dechemvrie, cu leat 1822, şi coprinzătoare că Safta postelniceasa pă toată suma peştelui sărătura ce au încărcat şi l-au trecut în ceia parte peste graniţă în Ţara Turcească prin schela Zimnicii, ca un vameş al schelii ce au fost, au apucat-o de au plătit dreptul după ponturi şi să nu să supere întru nimic dă treti logofăt Costi, vameşul judeţului. Carele dă va avea a răspunde cevaş, va veni dă să va înfăţişa cu dînsul la judecată.

Notă la documentul nr. 183. La 12 iunie 1823, Domnitorul Grigore D. Ghica porunceşte: „Dumneata Vel agă, priimită fiind Domnii Mele această anafora a dumitale, poruncim să rădici pe acei salahori de acolo de la locul unde obicinuesc ei de să adună acum şi să-i muţi la locul cel sterp ce este împotriva porţii puşcării şi la uliţa cea de alăturea cu zidul puşcării, unde ne faci dumneata arătare că nu să aduce supărare la nimeni; cărora să le dai poruncă, ca în toată vremea, acolo să le fie adunarea de acum înainte".

Am trimis logofăt dă divan la medelniceru Mihalache, ce au fost vameş la Carvasaraoa, vreo ştiinţă dă pricina aceasta * să viie a să înfăţişa cu jăluitorul. Şi au dat răspuns că au văzut cărţuliia numitului Panait — care acum să află vameş la sud Dîmboviţa. Iar Carvasaraoa n-are nici un amestec la pricina aceasta.

Deci, fiindcă Safta postelniceasa au plătit odată vama pă toată suma peştelui ce au trecut-o în Ţara Turcească în anul trecut, la Panait, ce erea vameş al schelii Zimnicii, precum să face dovadă din cărţuliia numitului, nu să cuvine a să mai supăra ca să o plătească şi de-al doilea. Iar Panait fiindcă au luat această vamă rău şi făr-dă cale, înpotriva orînduelii — căci în ponturi să coprinde, ca numai de la marfa ce să va scoate prin granițe în Ţara Nemţească să să ia vama de către vameşul schelii, iar de la marfa ce va trece în Ţara Turcească să să ia vama dă către vameşul părţii locului dă unde să rădică acea marfă şi fiindcă peştile s-au rădicat de Safta de la bălţi unde nu avea treabă vameşu schelii Zimnicii — de aceea găsesc cu cale să fiie luminată porunca Mării Tale către dumnealor boieri ispravnici din sud Dîmboviţa — unde să află Panait cu slujba vămii — ca să-l apuce a plăti după ponturi dreptul jăluitorului ce l-au luat de la Safta. Iar dă va zice că are înpotrivă a răspunde şi va cere a să judeca cu jăluitoru, să-şi orînduiască vechil plirecsusios, cu adeverinţă în scris supt iscălitura sa, încredinţată şi dă dumnealor boerii ispravnici, a veni aici pînă la sfîrşitul următorului april, sau să-şi lase la treaba vămii vechil şi să viie însuşi ca să să înfăţişeze cu jăluitorul la judecată. Şi cine va rămînea, acela va plăti şi cheltuiala părţii ce va avea dreptatea, făcîndu-să însă a înţelege că, dă nu va fi următor nici la una nici la alta, atunci i să va trimite mumbaşir cu treapăd.

Vel logofăt

1823, april 8

Arh. St. Buc., Ms. 102, pag. 331—333 (342—343)

185

1823, aprilie 17

Gr. Dim. Ghica Vv. întăreşte zapisul veliţilor boieri dat baronului Gh. Sachelarie pentru 300 000 taleri împrumutaţi Vistieriei, garantaţi cu veniturile din dijmărit, vinărici şi oierit

Trebuinţă neapărată fiind de a răspunde ţara la Prea Înaltul Devlet pe acest următor an obicinuitele şi legiuite plocoane, însă: al rechiabielii, al ighidielii, al cudumielii, dimpreună şi cu alte neapărate dări ale Ramazanului i al odăii Vizirului.

Şi neavînd astă ună dată mijloc de a întîmpina împlirea aceştii datorii din următoarele sale venituri **, am pohtit pe dumnealui

* Sic
** Venituri curente

baronul Gheorghe Sachelariie de au făcut bine împrumutînd ţara cu taleri 300 000, adică trei sute mii, cu tocmeală de dobîndă po taleri şapte şi jumătate la pungă pe lună. Care bani i-au şi numărat toţi deplin.

Drept aceea, s-au dat dumisale acest zapis al nostru, întărit şi cu luminata pecete a Mării Sale Prea Înălţatul nostru Domn, prin care sigurifsim pe dumnealui, dîndu-i şi emanet viitoarele huzmeturi dintr-acest an, însă: dijmăritul, vinăriciul şi oieritul; ca din vînzarea lor să i să plătească dumnealui baronului de către cumpărătorul lor, din cele dintîi sferturi, mai sus-arătata sumă de taleri trei sute mii, cu tocmita lor dobîndă pînă în ziua ce i să vor plăti toţi deplin.

Şi am adeverit acest zapis prin iscăliturile noastre, spre încredinţare.

Grigorie al Ungrovlahii, Gherasim Buzău, Galaction Rîmnic, Grigore Episcop Argeşiu, Costandin Creţulescu, Barbul Văcărescu, Istrate Creţulescu, Costandin Bălăceanu, Gr. Filipescu, Nicolae Golescu, Scarlat Grădişteanu, Ion Ştirbei, Fotache Ştirbei, Dumitrache Bibescu, Nestor, Ioan Cocorăscu

1823, april 17

[Întărirea Domnitorului:]

Io Grigoriie Dimitriu Ghica Vvd. i Gospodar Zemli Vlahscoie. Zapisul acesta al părinţilor arhierei şi al dumnealor boerilor fiind dat pentru a ţării neapărată trebuinţă de mai jos-arătată *, întărim Domniia Mea, spre a-şi avea fiinţa şi urmarea sa întocmai.

1823, april 17

[Pecetea gospod.]

Arh. St. Buc., Ms. 102, pag. 321

186

1823, mai 3

Veliţii boieri către Gr. Dim. Ghica Vv., despre privilegiile pe care le-a avut „fabrica" de la Mărcuţa, a lui Stănuţă, de la întemeierea ei, propun ca orice basmagiu să poată deschide „fabrică" de acum înainte

Prea Înălţate Doamne,

Manolache sin Grigoriie, suditul rosesc, au jeluit Mării Tale că la leat 1819, dechemvrie 1, au luat arenda fabricii de testemeluri ot Mărcuţa, în soroc de cinci ani, de la dumnealui vornicul Manolache Băleanu, în puterea hrisovului domnesc ce are dumnealui. Şi în curgere de 14 luni abia şi-au pus treaba în orînduială, plătind şi toate dările

* În document, întărirea se află plasată deasupra zapisului.

du peste an, făr-de a să folosi, căci să mai deșchisese alte doaă fabrici în raiaoa Giurgiului, lîngă hotar, unde trăseseră apă dintr-această țară pe olane ce stau și pînă acum. Și cîtă marfă scotea acei fabricanți aducîndu-o aici și neavînd cheltuielile ce le avea el, o vindea mai jos și-i pricinuia lui pagubă, silit fiind a vinde și el tot cu acel preț. Care fabricanți să află aici lucrînd încă de cînd s-au deșchis răzvrătirea. Și, deosebit de aceea, l-au supărat și calemchergiii ce lucra zombiluri cu calîpuri într-ascuns, din cari au și prins pă unul atunci și i-au luat calîpurile.

Și cere să să pecetluiască toate fabricile cîte să află astăzi lucrînd, cum și calemchergiii ca, după coprinderea hrisovului, să lucreze numai fabrica lui, dîndu-să și toți acei fabricanți pă chezășie pînă să-i plătească analogon pă cîtă vreme au lucrat, din dările ce au răspuns el pă 2 ani: ca unii ce au lucrat în silă, împotriva hrisovului domnesc.

Așijderea au jeluit Mării Tale și serdarul Atanasiie, nepotul lui Stăniță fabricantul ce au murit, cum că unchi-său cu grele cheltuieli și multe osteneli au făcut acea fabrică la Mărcuța, unde să chivernisea și familiia lor și mulți lucrători pămînteni și streini, peste 150 de oameni, și cere să i să înnoiască hrisovul, cu volniciie ca să înnoiască fabrica aceasta și ergaliile lucrului.

Au mai jeluit Mării Tale și cuviosul arhimandrit Dionisiie Mărcuțeanu, cum că această fabrică s-au zidit cu cheltuiala mănăstirii, din care pricină au căzut mănăstirea la datoriie de nu să poate plăti cu nici un chip. Și că stăpînirea n-au făcut hrisovul de priveleghiul fabricii pe numele mănăstirii, ci l-au făcut pă numele lui Hagi Stăniță ce au murit. Iar Domnul Caragea l-au prefăcut pă numele unui Juguri. Apoi Domnul Alecsandru Vodă Suțul au înnoit hrisovul, orînduind efor pă dumnealui vornic Grigoriie Băleanu. Dar adevărul au fost acesta, că au dat fabrica nepoatei Mării Sale, ce au luat-o în căsătoriie fiiul dumnealui vornicului Băleanu, carea și-au dat obșteasca datoriie; cerînd numitul igumen ca acum să să înoiască priveleghiul acesta pă numele mănăstirii, spre a să putea ajutora la plata datorii. Și mănăstirea să fiie datoare a răspunde pă fieșcare an cîte taleri 3 000, ori la spitalul Iubirii de Oameni, sau la oricare vei voi Înălțimea Ta.

Asemenea au jeluit Mării Tale și toți meșterii basmagii de aici din politiie, cum că numai acest meșteșug l-au învățat spre chiverniseala lor și că cei ce țineau fabrica le da numai cîte oareșce plată avîndu-i ca pe niște robi. Și cer să fiie slobozi, ca și ceilalți meșteri ai felurimilor de meșteșuguri, a lucra fieșcare dintrînșii acest meșteșug al basmagerii ce i-au învățat ca să să poată chivernisi. Și vor răspunde și ei avaetul ce este orînduit prin hrisoave a să da la spitalul Iubirii dă Oameni. Ale cărora jălbi fiindcă s-au orînduit de Măriia Ta în cercetarea noastră, ne arătă serdarul Atanasiie hrisov cu leat 1813, fevr. 22, de sînt ani 10, al Mării Sale Domnului Ioan Vodă Caragea, făcut la pîra ce pornise un Petre Moscu, vechil, din partea altor 24 de neguțători de aici, asupra lui Stăniță fabricantul, cum că pentru marfa ce dau la dînsul de o tipărește, le cere plată îndoită decît le lua mai nainte, încă și mai mult; și că au stricat meșteșugul puind văpsele mincinoase, și că plata le-o cere înainte, cînd îi aduc tulpanurile, și apoi îi prelungește vreme îndestulă. Însă și atunci, din grăbirea lui

şi puţină văpsea ce pune, ori sînt jumătate lucrate, ori parte sau cele mai multe stricate; cerînd a le da Măria Sa voie ca să mai întocmească şi altă fabrică asemenea, căci cu acest mijloc va scădea şi preţul mărfii şi să va face şi marfă mai bună, întrecîndu-să un fabricant cu altul şi va fi spre binele obştii.

A cărora jalbă orînduindu-o Măriia Sa în cercetarea dumnealor veliţilor boeri, au făcut arătare prin anafora, cum că au văzut la Stăniţă trei hrisoave domneşti: unul cu leat 1800, mai 28, de sînt ani 22 trecuţi, al răposatului Domn Alecsandru Vodă Moruzi, cînd s-au dat întîi voie lui Stăniţă de au deşchis această fabrică, ca să nu mai aibă voie alţi nimeni din cei ce ştiu meşteşugul acesta ori din cari să afla atunci aici, sau carii ar mai veni dintr-alte părţi, a deşchide altă cherhana pînă la 15 ani, ci să fiie popriţi, lucrînd la această cherhana cu simbriie; alt hrisov, ot leat 1802, ghenar, al răposatului Domn Mihaiu Vodă Suţul şi alt hrisov tot dintr-acelaşi leat, avgust, al răposatului Domn Alecsandru Vodă Suţul, asemenea întăritoare. După care hrisoave n-au priimit dumnealor boerii cererea acelor jeluitori, ci au judecat că să cuvine să să păzească legătura sorocului pînă la 15 ani. Arată Măriia Sa că au văzut şi al patrulea hrisov al răposatului Domn Costandin Vodă Ipsilant, ot leat 1803, ghenar, asemenea întăritor; după care hrisoave, i-au dat şi Măriia Sa acest hrisov întărind priveleghiurile ce au avut de la mai sus-numiţii Domni. Adică:

1. Fiindcă Stăniţă au fost aici începătorul şi izvoditorul aceştii cherhana, şi au pus-o în lucrare cu osteneala lui, la care au făcut şi cheltuieli cu aducere de văpsele bune şi de oameni lucrători acestui meşteşug, cu plată de la sine-şi, să nu aibă voie alţii nimenea — ori din care să vor fi aflînd aici, sau care vor mai veni din alte părţi — a deşchide altă cherhana de testemeluri, bohcele, macaturi, perne, plapome şi orice alt lucru să va face cu mijlocul calîpurilor acestui meşteşug, nici aici în politiie şi împrejur, nici afară pe la judeţele ţării, pînă la 15 ani începîndu-să acest soroc de la leat 1800, mai 28. Cei ce vor avea ştiinţa acestui meşteşug, să lucreze cu simbriie la această cherhana, ascultînd pă Stăniţă şi cunoscîndu-l căpeteniia lor, iar cei ce să vor arăta cu împotrivire să să pedepsească la Cămara domnească.

2. Atît Stăniţă, cît şi 30 de oameni ai lui, streini, să fie apăraţi de dajdiie, în cîtă vreme să vor afla lucrînd la cherhana, dîndu-li-să prin cercetare de la Cămara domnească teşcherele.

3. Să fiie dator Stăniţă a da pe tot anul la Cămara domnească cîte 50 testemeluri, însă 25 de cele bune şi 25 de cele de-al doilea, i cîte taleri 300 pe tot anul la mănăstirea Mărcuţa, pentru această cherhana; care acest etision să-l răspunză la numita mănăstire, ori avînd cherhanaoa înăuntru în mănăstire, sau mutîndu-o oriunde.

Şi pentru că i s-au dat numitului Stăniţă aceste priveleghiuri, îl îndatorează Măriia Sa să vînză testemelurile şi celelalte lucruri cu preţ cuviincios şi cumpănit. Însă aceste priveleghiuri le hărăzeşte Măriia Sa nu numai pă chipul lui Stăniţă, ci şi pă chipul a dooă rude ale lui: Nicolae frate-său şi Atanase nepotă-său, dîndu-li-să şi această voie, ca să dăşchiză şi prăvăliie a fabricii aici în tîrgu, pentru folosul şi înlesnirea celor ce vor avea trebuinţă a cumpăra marfă de aceea.

Și fiindcă s-au pliroforisit Măriia Sa că Stăniță au cercat pagube în trecuta răzmiriță, peste sorocul de 15 ani i-au mai hărăzit alți doi ani și jumătate să lucreze fabrica, rînduind și nazîr asupra aceștii fabrici pă dumnealui vornic Grigoriie Băleanu.

Ne arată și Manolache copiie după hrisovul ce zice că ar fi avînd dumnealui vornic Manolache Băleanu ot leat 1819, noiembrie 3, prin care să dă fabrica aceasta mai sus-numitului boer Bălean, ca să o aibă totdeauna statornică și nestrămutată de la dumnealui, cu priveleghiurile ce au avut-o și Stăniță, așăzîndu-o unde va socoti dumnealui că este mai spre folos, de nu să va putea învoi cu mănăstirea Mărcuța, dînd însă pe fieșcare an cîte taleri 1 000 la spitalul cel nou al Iubirii de Oameni.

Deci, sfîrșitul pentru care s-au fost dat voie lui Hagi Stăniță prin hrisov domnesc ca să deșchiză fabrică aici în marginea politii și să lucreze numai el meșteșugul basmagerii în soroc de 15 ani, făr-de a nu fi volnic altul nimeni să mai deșchiză altă fabrică pînă la mai sus-numitul soroc, au fost întîiu pentru ca în curgerea sorocului să să deprinză pămîntenii și să învețe bine meșteșugul acesta și, în urmă, să fiie slobozi acei meșteri pămînteni să deșchiză oricîte fabrici vor putea ca să aibă ei folosul ce-l avea streinii. Și, al doilea, ca să să ieftinească și marfa de basmagelîc și să o cumpere pămîntenii mai ieftină decît ceea ce vinea din alte părți, de vreme ce nu să încarcă cu chiriie i vamă și alte cheltuieli ce are marfa ce vine din locuri depărtate. Dar în loc să să ieftinească, mai multă scumpete s-au pricinuit, căci înțelegînd neguțătorii ce aducea acest fel de marfă de la alte părți, cum că s-au deșchis fabrică de basmageriie aici, au contenit a mai aduce marfă, cu care aceasta găsind fabricantul vreme cu prilej, au scumpit marfa, vînzînd-o cu preț încărcat, după cum l-au povățuit lăcomia. Și norodul de nevoie au fost silit de a cumpăra cu acel lăcomit preț al fabricantului. Și, în loc să să folosească, au cercat pagubă.

Încă vedem că peste sorocul de 15 ani s-au mai dat numitului fabricant și alt soroc de doi ani și jumătate, care și acela s-au împlinit. Și acum o cer și rudele lui să o aibă pe seama lor. Și meșterii ce s-au silit de au învățat acest meșteșug, să fiie totdeauna supuși la dînșii, cu plată ceea ce vor vrea ei a le da. Precum asemenea cerere face și acel Manolache, suditul rosesc, după hrisovul ce i-au dat în urmă răposatul Domn Suțul, i igumenu Mărcuțeanu asemenea cerere face, de a i se da fabrica pe seama mănăstirii.

Noi însă la nici unul nu găsim cu cale a să da această volniciie de a ținea numai acela fabrică, și meșterii ce s-au silit într-atîta sumă de vreme de au învățat meșteșugul basmagerii să nu să poată chivernisi cu meșteșugul lor, fiindcă aceasta este cu totul nedreaptă și nesuferită omenirii. Zicem, de să va bine-socoti și de către înaltă înțelepciunea Mării Tale, ca toți basmagiii cîți au învățat și știu meșteșugul acesta să fiie slobozi a deșchide oricîte fabrici vor putea și vor voi, a lucra meșteșugul basmagerii nepopriți. Cărora să li se dea și luminat hrisovul Mării Tale, a să cunoaște dă rufet, rînduindu-li-să și un staroste pe care îl vor alege ei. Și acei taleri 1 000 ce era orînduit prin hrisov a-i da fabricantul la spitalul Iubirii de Oameni, să-i dea

de acum înainte tot isnaful basmagiilor, cu analoghiie; și acei 30 de oameni ce avea scutiți ai fabricii nefiind trebuincioși, să să dea la bir.

Dar, fiind la mijloc hrisov domnesc, rămîne la a Mării Tale luminată hotărîre.

Grigore al Ungrovlahii, Gherasim Buzău, Galaction Rîmnic, Grigoriie Episcopul Argeșului, Costandin Crețulescu, Barbu Văcărescu, Istrate Crețulescu, Costandin Băleanu, Grigoriie Filipescu Vel spătar, Nicolae Golescu, Scarlat Grădișteanu, Ioan Știrbei, Fotache Știrbei, Dimitrache Bibescu, Ioan Fălcoianu, Scarlat Mihălescu, Nestor, Ioan Cocorăscul

1823 mai 3

Arh. St. Buc., Ms. 102, pag. 500—503

187

1823, mai 28

Logofeția Țării de Sus către Gr. Dim. Ghica Vv., despre cercetarea făcută asupra pricinii dintre neguțătorii din orașul Vel Ocnă, județul Vîlcea, cu cămărașii de la ocnă, privind dreptul ciocănașilor de a-și vinde sarea de mertic la diverși cumpărători

Prea Înălțate Doamne,

După luminata porunca Înălțimii Tale, ce mi să dă la această jalbă a neguțătorilor din orașul Vel Ocnă, sud Vîlcea, s-au înfățișat înnaintea mea, cu Atănasiie grămăticu dumnealor cămărașilor din Ocnă.

Și, făcînd cercetare, am văzut că arătarea lor este cum că, țiind într-acest oraș băcănioară cu lucruri de vînzare i altele ce trebuiesc muncitorilor și lăcuitorilor părții locului, au avut vechi obicei de priimea în gazdă pă ciocănașii ce lucrează la ocnă, cari șed în lucru în vreme îndelungată, cu hrana mîncării și cu alte neapărate trebuincioase de la ei. Și de la ocnă li să dă din seară în seară cîte puțintică sare de la zece pînă la 20 ocă; care sare o pun în păstrare la ei, pînă cînd venea cară, de cumpăra sare de la ocnă. Apoi vindea și acei lucrători sarea lor de mertice, din care plătea și lor din datoria hranii, avînd această slobozeniie de față, și niciodată n-au fost zăticniți.

Iar de 2 ani încoace, de cînd au întrat dumnealui stolnic Lahovari la ocne, le-au stricat obiceiu, oprindu-i să nu mai vînză sarea ce o iau de mertice. Așa, și ei s-au poprit a mai da muncitorilor hrana și alte trebuințe; din care pricină, au contenit muncitorii, de n-au venit în lucru. Apoi cămărașii iarăși le-au dat voie să să urmeze obiceiul lor.

Și, după trecere de vreme, să văd iarăși popriți, din care pricină și jăluitorii sînt strîmtorați: nu numai pentru alișveriș, că lipsește, ci mai vîrtos că n-au de unde să-și ia datoriile ce au la ei; pentru care, cer dreptate.

S-au întrebat grămăticu, ce răspuns dă la jalba lor. Şi zise că, de va fi precum arată ei, au dreptate, pentru că muncitorii ciocănaşi de nu vor avea hrana lor de unde muncesc, urmează să să facă cheder la slujba ocnii; şi să cuvine ca ori să aibă slobozeniie a vinde sarea lor de mertice, sau să o cumpere cămăraşii, plătindu-oă cu preţ cuviincios.

Găsesc cu cale să fiie luminată porunca Înălţimii Tale către dumnealor ispravnicii judeţului, să cerceteze faţă cu cămăraşii ocnelor cum s-au urmat obiceiu din vechime şi pînă acum; şi să dea nizam, a să păzi acel obicei şi de acum înainte.

Iar hotărîrea cea desăvîrşit rămîne a să face de către Înălţimea Ta.

Vel logofăt

1823, mai 28

Arh. St. Buc., Ms. 108, pag. 31—32

188

1823, iunie 10

Logofeţia Ţării de Sus către Gr. Dim. Ghica Vv., despre jalba meşterilor lucrători papugii, cizmari, iminingii şi pantofari împotriva prăvăliaşilor cavafi, privind dreptul lor de a alege staroste dintre ei; despre împotrivirea cavafilor şi propunerea Logofeţiei; rezoluţia Domnitorului

Prea Înălţate Doamne,

După luminată porunca Înălţimii Tale, ce mi s-au dat la jalba meşterilor lucrători papugii, cizmari, iminigii şi pantofari de aici din Bucureşti, s-au înfăţişat înnaintea mea cu prăvăliiaşii cavafi, zicînd jăluitorii, prin jalba lor, că din vechime au avut obicei de alegea şi punea staroste dintre meşterii lucrători. Şi acel staroste era şi pă cavafi şi pă meşteri. Iar în vremea Mării Sale răposatului Domn Alecsandru Vodă Suţul, făr-de ştirea lor s-au pomenit aşăzaţi în hrisovul de cumpaniie ce s-au făcut cavafilor, numindu-să cavafii de meşteri, şi pă ei lucrători. Pentru care, încă de atunci de cînd li s-au făcut cavafilor acel hrisov, au dat jalbă către răposatul Domn cerînd ca să li să păzească vechiul obicei. Şi acea jalbă orînduindu-să în cercetarea dumnealui Vel cămăraş i a Logofeţii, din pricina morţii Domnului nu s-au făcut nici o urmare. Iar acum cer ca să nu fiie supuşi după acel hrisov, ci să li să orînduiască staroste dintre meşteri lucrători ai lor, ca, înpreună cu alţi trei-patru din meşteri, să judece pricinile ce vor avea între ei.

Notă la documentul nr. 187. La 1 august 1823, Domnitorul a întărit propunerea de mai sus.

Răspunseră pîrîţii cavafi că starostea totdeauna s-au ales de amîndooă breslile: adică şi de cavafi şi de lucrătorii meşteri; şi, pe care îl cunoştea de vrednic, cu alegerea tuturor îl punea staroste. Şi după vremi s-au pus şi din cavafi staroste; iar mai de multe ori au fost dintre papugiii meşteri, arătîndu-ne şi o carte domnească ot leat 1803 ghenar 8, a răposatului Domn Constandin Vodă Ipsilant, făcută pe numele Manului cavaful, că l-au făcut staroste după alegerea breslii papugiilor. Mai ziseră că la cumpaniie sînt şi cavafi şi meşteri.

Am văzut şi cartea ce au (pe care o numesc meşterii hrisov) de la Măriia Sa răposatul Domn Alecsandru Vodă Suţul, cu leat 1820, iunie 1, ce o dă la mîna cavafilor, făcîndu-i cumpaniie, legaţi cu dajdiie în Vistieriie, în care coprinde şi de staroste şi de epitropi: a fi aleşi de cumpaniie. Şi zice şi de rînduiala cutiilor, i de alte orînduieli, cum are să să păzească; i pentru streinii ce lucrează acest meşteşug, şi cari vor fi supt alte stăpîniri streine, să fiie supuşi la isnaf. Zice şi pentru lucrătorii meşteri ai acestui isnaf: pentru marfa ce o dă lor cavafii de o lucrează să nu o vînză la alţii, iar lucrînd meşterul marfa sa — cumpărată de el — slobod să fiie a o vinde la cine va găsi. Cum şi pentru cei ce vor voi a dăşchide prăvălii: să-i cerceteze întîi starostea cu epitropii ca, fiind în stare şi găsindu-l vrednic, să-i dea voie a deşchide prăvăliie şi să dea avaet la cutiia lor. Zice şi pentru ciohodar: ca luînd aceea ce este orînduit, de prăvăliie taleri 2, parale 8, alt avaet să nu le mai ceară cu niciun fel de numire.

Răspunseră jăluitorii că, cu această carte cu mijloc de cumpaniie, să dă toată puterea la cavafi, precum şi pe staroste ei să-l aleagă şi să-l puie şi nici prăvălii să nu mai poată deşchide, nici la păsurile lor să nu poată găsi dreptate; pentru că din vechime staroste au fost dintre meşterii lor şi supuşi cavafilor n-au fost, nici popriţi de către cavafi a nu vinde sau a dăşchide prăvălii iarăşi n-au fost, ci, ici-ciohodar le lua oareşcare avaet şi le da voie de deşchidea prăvălii şi lucra şi vindea. Şi cînd alegea staroste, îl ducea la ici-ciohodar, de-i scotea cartea domnească. Iar Manul cavaful că au fost staroste, acela s-au făcut căci fusese meşter de lucra meşteşugul.

Şi cer ca ei să fiie deosebiţi de cavafi, să-şi facă staroste şi epitropi prin marifetul lui ici-ciohodar, iar cavafii să-şi facă staroste al lor deosebit.

Am pus de s-au căutat în condicile Divanului cele mai vechi, spre a să vedea ce obicei au avut breasla aceasta. Şi să găsi cea mai veche carte a Mării Sale răposatului Domn Alecsandru Vodă Ipsilant dintru întîia domniie, cu leat 1775, ce s-au dat cavafilor i cizmarilor papugii, după cartea ce au avut a Mării Sale răposatului Domn Alecsandru Vodă Ghica: ca să aibă numai ei a lucra şi a vinde tot lucrul căvăfesc, iar altul strein să nu fiie volnic — oprind şi pă neguţătorii turci cei ce aduc marfă din Ţara Turcească, a nu lua marfă şi de la cizmarii pămînteni ca să vînză, ci numai marfa ce vor aduce din Ţara Turcească să o vînză. Iar în cărţile luminaţilor Domni, ce în urmă s-au dat la mîna celor ce s-au orînduit starosti, coprinde că după alegerea breslii papugiilor să orîndueşte staroste de papugii, carele să aibă îngrijirea breslii, să înplinească poruncile domneşti înpreună cu breasla acestui meşteşug, să judece şi pă papugiu cu

papugiu pentru ale meşteşugului lor i pentru călfi şi ucenici, dinpreună cu alţi meşteri mai bătrîni păzind dreptatea după vechiul lor obicei.

Înpotrivă, cavafii răspunseră că pă limba rumînească din vechime s-au numit cavafii papugii; iar numirea de cavafi este lexis turcesc. Şi cei ce lucrează le zice meşteri — precum şi la cutiia lor cînd să dă voie de starostea cu isnaful a deşchide prăvăliile de căvăfiie, cel ce i să cade de bună voie dă taleri 50, iar calfa cînd ese meşter dă la cutiie pă jumătate. Dau şi parale pă săptămînă. Şi din vechime, un staroste au avut şi o cutiie au ţinut, din care cutiie să ţine o sfîntă biserică i un pod peste Dîmboviţă, să ajută cei bolnavi săraci din breasla lor şi să îngroapă. Să fac şi alte milostenii. Deosebit, şi orice dări şi havalele de la cavafi să cer — precum şi o havalea ce s-au întîmplat mai de curînd: ei s-au însărcinat. Iar meşterii lucrători nu s-au supărat: ci meşterilor le dau ei saftiene, meşini şi tălpi de lucrează; şi nu să ţin de cuvînt, ci unii dintrînşii vînd marfa lor la alţii, unde găsesc — şi lor le aduce ciurucul ce nu-l pot vinde, sau le mănîncă cu totul. Iar care din meşterii lucrători au stare şi putere de cumpără saftiene i meşini şi tălpi şi scot lucruri nu sînt popriţi de nimeni şi vînd atît pe la casele lor, i pe poduri, i pe la curţile boiereşti şi neguţătoreşti, i în Tîrgul Cucului şi în Tîrgul de Afară, nefiind popriţi de a face vînzare unde vor vrea. Şi tocmesc lucruri la cine găsesc. Iar de a deşchide prăvălii în rînd cu cavafii, ca să aibă amîndooă a fi: şi meşter lucrător, şi cavaf, nu o pot priimi nicidecum, că atunci rămîne a fi ei slugi. Ci, care din meşter va fi vrednic a putea să dăşchiză prăvăliile de căvăfiie să să lase de a mai lucra meşteşugul şi, arătîndu-să la starostea şi la epitropi, este priimit şi slobod, precum şi acum sînt mulţi din cavafi care au lăsat meşteşugul lucrului şi sînt cavafi. Iar care din cavafi să va ameşteca de a lucra, ei nu-l priimesc de cavaf, ci-l izgonesc dintre ei. Atîta numai au cavafii: de croesc tălpile şi le dă la meşteri cu saftiene măsurate, ca să nu-i înşale. Şi, fiind înclinaţi una cu meşterii, nu pot să fiie depărtaţi a nu fi şi ei înpreună la alegere de staroste; care staroste, şi ei priimesc a fi dintre meşteri, numai să fiie om cinstit. Precum şi epitropii, să fiie doi dintre cavafi şi doi dintre meşteri, căci cavafii apururea au pricină cu meşterii, ori pentru stricarea de lucru, sau că i-au vîndut marfa lui la alţii, sau că nu s-au ţinut de cuvînt. Aşijderea, nu priimesc să fiie ici-ciohodar ameştecat la alegerea lor de staroste, nici la judecăţile meşteşugului lor, sau la ucenici i călfi, căci aceala eşte care le pricinueşte pagubă, precum li s-au şi întîmplat cînd s-au amestecat. Ci, care va fi pricină mai mare şi nu să va odihni pă judecata starostii şi a epitropilor, să aibă voie a merge la oricare judecată politicească vor vrea, pentru că nici într-o carte domnească a starostii nu este amestecat ici-ciohodar.

Deci, fiindcă cavafii, adică vînzătorii prăvăliiaşi cu lucrătorii meşteri dintru început au fost una — căci şi treaba le este înclinată — şi un staroste au avut dintre meşterii lucrători şi o cutiie s-au ţinut; şi pînă nu să făcuse cartea răposatului Domn Alecsandru Vodă Suţul, între ei nu erea prigonire, iar după ce s-au văzut meşterii că cu acea carte i-au legat cu ponturi spre enteresul cavafilor şi spre a lor strîmtorare, s-au scornit gîlcevuri. Care gîlcevuri ale lor silindu-mă

în tot chipul a le întocmi la unire, mijloc n-au stătut, căci cea mai mare neunire este că meşterii cer să fiie slobozi, care vor vrea, a deşchide prăvăliie de căvăfii şi să lucreze şi meşteşugul. Iar cavafii să înpotrivesc, zicînd că cei ce va deşchide prăvăliie din meşteri, să nu mai lucreze meşteşugul, precum să află vreo cîţiva dintre meşteri cu prăvălii de căvăfiie deşchise şi meşteşugul l-au lăsat, nu de cînd s-au făcut cartea Mării Sale răposatului Domn Suţul, ci cu mulţi ani mai nainte s-au urmat această orînduială de a lor bunăvoie, fără să fiie popriţi cu vreo poruncă. Care prigonire a lor chibzuindu-o, o găsii a fi mai cuviincioasă slobozeniia deşchiderii prăvăliilor, decît oprirea, că pricinueşte şi eftinătate. Şi de să va deosebi unii de alţii, iarăşi nu este cu cuviinţă, în vreme ce unii făr-de alţii nu pot. Pentru care, mijlocul dreptăţii l-am găsit a fi într-acestaş chip, adică: staroste să să aleagă de amîndooă părţile, dintre lucrătorii meşteri pămînteni, iar nu streini, care va fi mai cinstit şi cu mai bună stare. Cum şi pentru epitropi să să aleagă iarăşi oameni cinstiţi pămînteni, însă doi dintre meşterii lucrători şi doi dintre cavafi. Şi o cutie să ţiie, cu pecetea starostii şi a celor patru epitropi, la care să să strîngă venitul după obiceiul lor şi cînd să va deşchide, a să scoate din cutiie banii pentru vreo trebuinţă a breslii sau pentru milostenii precum au obicei, să fiie starostea cu acei patru epitropi la deşchidere, ca iarăş cu toţii să pecetluiască la loc. Şi să ţiie socoteala cutii curată, a da seama cînd să va cere de aceste bresle.

Asemenea şi pentru cei ce vor voi a dăşchide prăvălii de căvăfii — ori în rînd cu cavafii, sau într-alte părţi — de va fi din meşterii lucrători, să cerceteze starostea cu epitropii meşterilor de i să cuvine să deşchiză. Şi găsindu-l dăstoinic, să-i dea teşcherea starostea şi acei doi epitropi meşteri şi să fiie slobod a dăşchide prăvăliie de căvăfiie, de a vinde şi a lucra oriunde va voi, puind la cutiia lor aceea ce să cuvine cum le va fi fost obiceiul din vechime.

Asemenea şi dintre prăvăliiaşii cavafi ce vor avea feciori sau calfi şi vor voi a dăşchide prăvălii, să-i cerceteze starostea cu epitropii cavafilor, făcîndu-să urmare şi la ei ca şi la meşterii lucrători. Şi cu toţii să fiie slobozi a-şi lucra meşteşugul şi a-şi vinde şi a avea prăvălii de căvăfiie deşchise.

Aşijderea, să aibă datoriie starostea cu epitropii despre amîndooă părţile a păzi rînduelile dreptăţii după obiceiul vechi al lor: să judece şi pricinile de calfi i ucenici a amîndurora părţilor, i pentru stricarea de lucru, i pentru meşterii ce va lua marfă de la cavafi şi o va vinde la altul, ori va face lucru prost, sau nu va face cusătura bună cu aţă de bumbac, precum este rînduiala, nici să să puie la lucru în loc de saftiian meşină, că aceea este înşelăciune.

Cum şi la orice să va cere din partea stăpînirii de la acest isnaf, i la mărfurile de meşteşugul lor, ce va veni aici — adică saftiene, meşini i tălpi de marfă lucrată — să să păzească obiceiul lor, cu a să da de ştire întîi starostii şi epitropilor, de a merge să o tocmească; apoi, ei să o împarţă la toţi. Şi la toate să fiie îngrijitori starostea cu epitropii, a nu să face cusur şi năpăstuire la vreo parte.

Iar la pricinile de judecăţi care vor fi mai mari şi nu să vor odihni, sau cari nu să vor supune pe alegerea starostii şi a epitropilor, să

meargă la ici-ciohodar, a face arătare : ca acea neodihnă şi nesupunere să o cerceteze şi ici-ciohodar şi să-i învoiască. Iar neputîndu-i învoi ici-ciohodar, să dea jalbă Mării Tale, a să orîndui la judecată.

. Acestea mi s-au părut a fi cuviincioase să să păzească. Dar fiindcă este carte domnească a Mării Sale răposatului Alecsandru Vodă Suţul cu altă coprindere, cum să arată mai sus, arăt Înălţimii Tale pricina, ca să să dea cea desăvîrşit hotărîre de către Măriia Ta.

Vel logofăt

1823, iunie 10

[Rezoluţia Domnitorului :]

Io Grigoriie Dimitriu Ghica Vvd i Gospodar Zemli Vlahscoie.

Pe această alăturată anafora a dumnealui Vel logofăt de Ţara de Sus nerămîind odihniţi cavafii de aici din Bucureşti, dumnealui Vel hatman al Divanului i-au înfăţişat la Divan înnaintea Domnii Mele cu meşterii lucrători papugii, cizmari, imingii şi pantofari — cerînd cavafii prin apelaţiia lor ca, văzîndu-să domneştile întăriri ce au, să nu li să strice orînduelile ce sînt păzite şi urmate ; căci ei nu opresc pe meşteri a nu deşchide prăvălii, nici voesc să să deosebească de dînşii, ci pe starostea să-l aleagă cu toţii, sau dintre cavafi, sau dintre meşteri — care va fi vrednic a săvîrşi acest lucru. Şi cînd din meşterii lucrători vor veni în stare ca să deşchiză prăvăliie de căvăfiie, unul ca acela să-şi lase meşteşugul. Şi apoi, cercetîndu-să de către starostea cu toţi epitropi şi cei mai bătrîni din cavafi şi din meşteri, şi gîsindu-l dăstoinic, să-şi dea avaetul său la cutiia breslii, după coprinderea hrisovului ce au şi, priimindu-şi teşchereaoa iscălită de starostea i de epitropi, să fiie slobod a deşchide prăvăliie. Precum asemenea să să urmeze şi la feciorii de cavafi i la calfile lor. Iar ici-ciohodar să aibă a-şi lua numai acei cîte taleri 2 şi parale opt ce lua şi mai nainte şi să coprind şi în hrisovul ce au de la răposatul Alecsandru Vodă Suţul, iar alt amestec să nu aibă nici cu cavaful, nici cu meşterul lucrător. Cu care acest mijloc să pot chivernisi şi cavafii şi lucrătorii.

Iar de va fi tot acelaş şi cavaf şi lucrător, atunci cavafii cei fără meşteşug urmează să ajungă în stare proastă.

Asupra căriia pricini intrînd şi Domniia Mea în cercetare, am cerut ca să ni să arate niscai seneturi mai vechi, doveditoare de orînduiala ce au avut din vechime acest isnaf al cavafilor, ca să vedem ce cuvîntare să face într-acelea. Şi ne arătară acea carte a răposatului Domn Alecsandru Vodă Ipsilant, în copiie scoasă după condica Divanului, scrisă fiind cu leat 1775 fevruarie, ce o dă cavafilor i cizmarilor şi papugiilor creştini pămînteni de aici din Bucureşti, care o văzum, coprinzătoare întocmai precum este arătat în anaforaoa Logofeţii, i o carte a răposatului Domn Costandin Vodă Ipsilant din leat 1803, avînd coprindere ce să arată în anaforaoa Logofeţii, că au cărţile luminaţilor Domni celor din urma răposatului Domn Alecsandru Vodă Ipsilant. Şi în amîndooă aceste cărţi nu văzurăm nimic pomenindu-să de ici-ciohodar ; precum nici în cărţile de ici-ciohodărit ce să găsesc trecute în condicile domnescului Nostru Divan, teorisindu-să de Noi, nu să văzu a avea ici-ciohodar vreun alt amestec la breasla papu-

giilor, decît numai : de la toți cei ce să negutătoresc și lucrează meșteșugul cizmării să ia pe tot anul po taleri 2 vechi de prăvălie.

Deci, fiindcă breaslă să înțelege o întocmire și unire de meșteri i de vînzători tot aceeași felurimi de marfă și de vreme ce din cele mai sus-arătate cărți domnești, cum și din chiar arătarea ce ne făcură și o parte și alta în Divan să dovedește că cavafii și cu meșterii ce lucrează căvăfie, adică jeluitorii cu pîrîții, totdeauna au fost uniți, de aceea, hotărîm Domniia Mea :

1. Ca și de acum înainte asemenea uniți să fiie cavafii cu meșterii ce lucrează lucru de căvăfiie, numindu-să isnaful cavafilor.

Al doilea. Să fie slobod oricare dintre cavafi și dintre meșteri ca, nu numai să lucreze meșteșugul căvăfii, ci să și vînză marfă de căvăfie.

Al treilea. Alegerea starostii să să facă din tot isnaful fără deosebire, adică ori dintre cavafi, sau dintre meșteri, alegîndu-să cel care va fi om mai de ispravă, cu praxis și cinstit ; însă pămîntean, iar nu strein.

Al patrulea. Alegerea a cîte patru epitropi ai isnafului așijderea să să facă de tot isnaful, dimpreună cu starostea, alegîndu-să epitropi oameni pămînteni cu praxis și cinstiți, ori dintre cavafi, sau dintre meșteri.

Al cincilea. Oricare dintre meșteri sau dintre călfile și feciorii de cavafi vor voi a dășchide prăvălii de căvăfiie, mai întîi să să cerceteze de starostea cu epitropii și, găsindu-să destoinic, să i să dea teșcherea, puind la cutiia lor ceea ce să cuvine, după cum le va fi fost obiceiul, și să fiie slobod a dășchide prăvăliie de căvăfiie, de a vinde și a lucra oriunde va voi. Însă la prăvăliile din tîrg ce vor fi în rîndu cavafilor să fie popriți de a ținea bedreag și a lucra în prăvăliia din față, ci numai în dosul prăvălii să lucreze, sau aiurea în altă parte, iar în fața prăvălii să facă numai vînzare ; precum și dooă fețe măcar de să va întîmpla a avea vreo prăvălie de căvăfiie, la niciuna să nu fiie slobod a lucra.

Al șaselea. Starostea cu epitropii să aibă datoriie a păzi rînduielile dreptății după vechiul obicei, făcînd urmare întocmai precum într-această anafora să coprinde, atît pentru cutiia ce este obicei a avea acest isnaf, i pentru strîngerea venitului cutii aceștiia, cît și la pricinile de judecăți ce privesc la ale meșteșugului lor, precum și orice dări și cereri să va face de către stăpînire, să le împlinească de la tot isnaful, adică nu numai de la cavafii și meșterii ce vor avea prăvălii deschise, ci și de la cei ce vor fi făr-de prăvălii și vor metahirisi acest meșteșug, făcîndu-să analoghiie dreaptă după starea și puterea fieșcăruia.

Și cînd la pricinile de judecăți ce s-au zis mai sus nu să vor odihni pe alegerea starostii și a epitropilor, să dea jalbă către stăpînire, ca să să orînduiască în cercetare de judecată. Iar ici-ciohodar să nu aibă cîtuși de puțin amestec la această breaslă întru nimic, fiind împotriva coprinderii cărților domnești de mai sus-arătate, decît numai să-și ia orînduitul avaet de la fieșcare prăvăliie, precum s-au zis mai sus.

Și, fiindcă în urma înfățișării lor la domnescul Nostru Divan au dat jalbă Domnii Mele cavafii, cerînd a li să păzi orînduiala ce să

coprinde în hrisovul ce s-au dat de răposatul Domn Alecsandru Vodă Suţu, am teorisit Domniia Mea toate ponturile ce să coprind în numitul hrisov. Şi le văzum că unile privesc la orînduiala breslii şi a meşteşugului lor, iar altele la orînduiala întocmirii i a răspunderii dăjdiilor aceştii bresle în ce chip să să urmeze. Ci, cît pentru ponturile dintr-acest hrisov, ce sînt întocmite pentru orînduiala dăjdiilor breslii, această orînduială fiind treabă a domneştii Noastre Vistierii, are a să face în vreme de la Vistieriie cartea Domnii Mele, în ce chip are a să urma dajdiia lor.

Iar pentru celelalte ce sînt întocmite pentru orînduiala i obiceiurile meşteşugului lor, cîte vor fi unite cu orînduiala ce să arată într-această domneasca Noastră hotărîre — sau şi osebire măcar de vor avea, şi vor fi priimite de breaslă, prin adeverinţa lor în scris pentru acele nepotrivite — sînt priimite şi Domnii Mele. Iar cîte vor avea osebire de coprinderea aceştii hotărîri şi nu vor fi priimite de breaslă precum mai sus zicem, nu sînt priimite nici Domnii Mele.

Ci dar, într-acest chip cu orînduiala de mai sus arătată poruncim dumitale, Vel logofete de Ţara de Sus, să să facă pă chipul aceştii bresle şi domnescul Nostru hrisov.

[Pecetea gospod]

Vel logofăt

1823, octomvrie 20

Arh. St. Buc., Ms. 104, pag. 333—338

189

1823, iunie 28

Veliţii boieri către Gr. Dim. Ghica Vv., propun spre întărire noul preţ al cărnii; întărirea Domnitorului

Prea Înălţate Doamne,

Cu plecată anafora arătăm Mării Tale că acum, la Sînpietru, este obiceiu de să pune nart la carne, ca nu — din lăcomiia celor ce vînd — să pătimească norodul scumpete.

Pentru care, măcar că la oraşele du pă afară să vinde carnea mai eftină, adică cea de oaie po parale 10 şi cea de vacă po parale 8; dar fiindcă aici în politiie sînt cheltuieli oareşce mai multe ale hranii vitelor decît afară, pentru aceea am găsit cu cale să să vînză carnea cu adaos de 2 parale la ocă. Însă, cea de oaie i miel po parale 12 şi cea de vacă po parale 10.

Căci, după multa eftinătate ce să urmează la cumpărătoarea vitelor, precum ne-am pliroforisit şi de la vameşii Oborului Bucureştilor, acest preţ este prea îndestul şi cu folos al vînzătorilor de carne.

Şi găsindu-se şi de către Măriia Ta cu cale, să va da luminată poruncă către dumnealui epistatul Dvornicii obştirilor, ca să facă cunoscut acest nart la toţi de obşte şi să şi îngrijească cu luare-aminte pă toată zioa, ca cu acest preţ şi cu cantar drept să să vînză carne de amîndooă felurimile.

Şi pe care din vînzători îi va găsi că urmează împotrivă, să-l arate la dumnealui Vel agă, ca să i să facă căzuta certare cu bătaie, acolo în faţa locului — avînd voie, după cum au avut şi pînă acum, oricine va voi, a vinde carne nepopriţi, cu mai sus-numitul preţ.

Iar hotărîrea cea desăvîrşit rămîne a să face de către Măriia Ta.

Costandin Creţulescu, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu, Costandin Bălăceanu, Scarlat Grădişteanul, Ioan Ştirbei, Dumitrache Bibescu, Dumitrache Brăiloiu, Nestor, Ioan Fălcoianu, Pană Costescu

1823, iunie 28

Arh. St. Buc., Ms. 102, pag. 494—495

190

1823, mai—iunie

Divanul către Gr. Dim. Ghica Vv., despre chibzuirea făcută cu privire la fixarea nartului la vasele de lemn şi de pămînt care urmează să se vîndă la tîrgul Moşilor

Prea Înălţate Doamne,

După luminată porunca Mării Tale, ce prin pitac ni s-au dat, adunîndu-ne aici la domneasca Curte, am făcut chibzuire pentru nartul ce ni să porunceşte să punem la vasile de lemn şi de pămînt, care să vînd la tîrgul Moşilor, fiind obicinuit de a să pune nart.

Şi în ce chip să [va] găsi cu cale — după vremea scumpetii ce să urmează — arătăm mai jos cu ce preţ să să vînză fieşcare lucru ca, găsindu-se şi de către Măriia Ta cu cale, să să dea luminată poruncă de a să face vînzarea cu aceste preţuri.

Notă la documentul nr. 189. La 29 iunie 1823, Domnitorul confirmă anaforaua de mai sus, după cum urmează: „De vreme ce dumnealor veliţii boeri după cercetarea ce au făcut au găsit cu cale de a să vinde carnea de oaie şi de miel po parale 12 ocaoa, iar cea de vacă po parale zece, priimită este Domnii Mele această anafora a dumnealor, pe carea întărindu-o, poruncim dumitale, epistatule al Dvornicii obştirilor, să să facă urmare întru toate întocmai, precum mai jos să arată; cu acest adaos însă: ca cînd va fi a să certa cu bătaie de către dumnealui Vel agă vreunul din vînzătorii cărnii ce să va dovedi împotrivă următor la nizamul de mai jos arătat, să fiie faţă la certarea aceluia şi orînduitul din partea epitropii"

Tl.	Par.	Vase de lemn
—	20	donița mare, cu țîță și cu capac
—	15	donița al 2-lea mînă, cu țîță și cu capac
—	16	doniță mare, cu capac, fără țîță
—	12	donița al 2-lea mînă și cu capac
—	12	donița cea mare, fără capac
—	8	donița al 2-lea mînă, fără capac
—	6	donița de al 3-lea mînă, fără capac.
		Vase de pămînt
1	20	urcior mare, zmălțuit
1	10	urcior al doilea mînă, zmălțuit
1	—	urciorul al treilea mînă, zmălțuit
—	25	urciorul al patrulea mînă, zmălțuit
—	15	urciorul al cincilea mînă, zmălțuit.

1823, mai—iunie

Arh. St. Buc., Ms. 102, pag. 437 (448)

191

1823, iulie 1

Gr. Dim. Ghica Vv. către C-din Bălăceanu, Marele logofăt al Țării de Sus, poruncind ce anume are să plătească „fabrica" lui Stănuță, de la Mărcuța, pe care o țin nepoții acestuia, serdarul Atanasie cu doi frați ai săi, și o desleagă de îndatorirea pe care i-o pusese Alex. Suțu Vv. de a plăti arendă vornicului M. Băleanu

Io Grigoriie Dimitriu Ghica Vvd i Gospodar Zemli Vlahscoie

La arătarea ce ne fac printr-această alăturată anafora părinții arhierei și dumnealor veliții boieri, făcînd și Noi chibzuirea cea cuviincioasă, zicem că de a întocmi cineva toate ergaliile i oamenii ce trebuesc pentru lucrarea acestui meșteșug, nu este îndoială că are trebuință de un capital mai deosebit și de o mai deplină științăa a meșteșugului.

Iar de a socoti că fieșcare din lucrătorii acestui meșteșug are destoiniciie și de capital și de știință pă deplin,încît să poată întocmi și oameni și toate uneltile ce sînt trebuincioase pentru lucrarea acestui meșteșug — ca să să numească stăpîn, iar nu slugă — este mai cu anevoie ; căci nu este îndestul numai de a să întocmi o fabrică și piste puțină vreme să să dezghineze și să să strice întocmirea sa, ci trebuie să să și păzească totdeauna ființa lucrării sale, fără nici o zminteală sau zăticnire ; ca și lucrătorii cei ce vor avea știința acestui meșteșug și nu sînt destoinici singuri de a întocmi și a ținea acest fel de fabrică, să găsească de lucru totdeauna, spre folosul și cîștigul

Notă la documentul nr. 190. La 5 iunie 1823, Domnitorul a dat întărire anaforalei de mai sus

lor. Şi întocmitorul fabricii, văzînd înmulţirea lucrului, să fiie silit ca, spre a cheltui făr-de întîrziere marfa ce lucrează, să o vînză cu preţ mai ieftin. Căci ieftinătatea felurimii unui lucru nu să pricinueşte din mulţimea lucrătorilor acelui lucru, ci din mulţimea lucrului, care nu să poate face într-alt chip fără numai cînd lucrătorul va avea mijloc a întocmi toate trebuincioasele unelte i a cumpăra şi a lucra totdeauna materialurile ce sînt trebuincioase.

Iar de a zice cineva că făcînd mulţi lucru de un fel cîte puţin, acel puţin să face mult, nu este îndoială la aceasta ; însă acel mult zicem că s-ar putea socoti mult numai pe obrazul unuia, iar pe ale tuturor socotindu-să, rămîne iarăşi cîte puţin pe seama fieşcăruia. Şi aşa, silit va fi acela ca să-şi vînză marfa cu preţ scumpu, spre a-şi întîmpina neapăratele cheltuieli ale fabricii şi să păgubească pe cei ce au trebuinţă de acest fel de marfă, cumpărîndu-o cu preţ scumpu. Sau, de va fi silit din mulţimea fabricilor ca să o vînză cu preţ ieftin, văzînd din zi în zi că cearcă pagubă, urmează de a-şi părăsi fabrica. Şi într-acest chip urmîndu-să, fiinţa acestui meşteşug în loc să crească şi să să îmbunătăţeze, încet-încet va merge spre scădere şi pierdere. Precum asemenea înfiinţate pilde urmează a fi ştiute tuturor acelora cîţi să neguţătoresc cu pieţile streine. Că oriunde s-au întocmit fabrice de meşteşuguri cu şarturi şi cu oareşcare periorismos, acolo au dăinuit şi s-au păzit fiinţa lor. Şi împotrivă, ori în ce ţară s-au lăsat cu totul slobodă, din zi în zi s-au părăsit şi s-au prăpădit. Şi nu numai că au pierdut după vremi podoaba ce avea acea ţară din fiinţa fabricilor, ci şi de folosul ce avea din scoaterea şi vînzarea acelor lucruri pe la alte ţări s-au păgubit

Mai de folos, dar, socotim a fi şi pentru ţară şi pentru lucrătorii ce au ştiinţa acestui meşteşug, ca nici să fie poprită precum au fost pînă acum această fabrică, de a nu fi volnic adică altul a deşchide decît numai unul, nici iarăşi să fie slobod fieşcare făr-de cuviincioasă cercetare şi legătură, ci : pă lîngă ştiuta fabrică ce s-au fost rostisit întîiaşi dată, adică de către Stănuţă fabricantul, izvoditorul ei aici în ţară, şi are a o ţinea sărdar Atanasiie dimpreună cu fraţii săi Teodor i Costandin, nepoţii mai sus-numitului Stănuţă, de va voi şi altul ca să mai deşchiză vreo asemenea fabrică, să nu fie poprit. Mai întîi însă să să cerceteze prin cei mai cu deplină ştiinţă a acestui meşteşug de are deplină ştiinţă a acestui meşteşug şi de este destoinic şi în stare ca să ţiie în bună fiinţă şi în lucrarea meşteşugului fabrica ce va voi să o deşchiză, iar nu vremelnică, dînd însuşi chezăşiie sigură atît pentru aceastea, i pentru că nu va pricinui niscar[e]va zavistii între lucrătorii ceilalte fabrici, cu care să-i pricinuiască zăticnire şi dărăpănare.

Şi această cercetare şi siguranţiie să să facă prin ştirea Prea Sfinţiei Sale părintelui Mitropolit i a dumnealui celui după vreme Vel cămăraş, ce-i orînduim Domniia Mea efori asupra aceştii fabrice şi îngrijitori de a nu fi supărată de cinevaşi în vreun fel de chip sau cerere de către nimeni ; fără numai acei taleri 1 000 ce erea orînduiţi prin hrisovul Domnii Sale Alecsandru Vodă Suţul să-i răspunză pă tot anul la spitalul Iubirii de Oameni i cîte taleri 300 la mănăstirea Mărcuţa i acele puţine haruri la Cămara gospod, care şi prin hrisoa-

vele de mai nainte s-au fost orînduit a să da pă tot anul, urmîndu-să darea lor întocmai după aceeaşi orînduială ce este arătată în numitele hrisoave.

Şi osebit, pentru chiria fabricii ot Mărcuţa vrînd a lucra acolo numiţii fabricanţi, să să învoiască cu mănăstirea Mărcuţa.

Iar chipul întocmirii hrisovului ce au făcut răposatul Domn Alecsandru Vodă Suţul în leat 1819, dînd această fabrică ca un pronomion la casa dumnealui dvornicului Manolache Băleanul, este făr-de îndoială pricinuitor de scumpetea preţului mărfii ce să scoate dintr-această fabrică; căci fabricantul, pă lîngă celelalte neapărate cheltuieli ce urmează a avea pentru trebuinţa acestui meşteşug, fiind silit a da negreşit şi casii numitului boer o sumă de bani pe tot anul, pentru arenda fabricii, urmează ca şi el să vînză marfa cu preţ adăugat. Care această întocmire a mai sus-zisului hrisov, ca o păgubitoare obştii, nefiind cuviincioasă şi mai vîrtos împotrivitoare şi celor mai dinainte hrisoave a cinci luminaţi Domni ce le-am văzut şi Noi, o desputernicim Domniia Mea şi hotărîm ca să rămîie slobodă această fabrică de către casa mai sus-numitului boer.

Drept aceea, poruncim dumitale Vel logofete de Ţara de Sus, să să facă hrisovul Domnii Mele întocmai după coprinderea mai sus-arătată.

[Pecetea gospod]

Vel logofăt

1823, iuliie 1

Arh. St. Buc., Ms. 102, pag. 498—503

192

1823, iulie 14

Veliţii boieri către Gr. Dim. Ghica Vv., despre modul cum ar putea fi acoperită datoria ţării, despre sumele repartizate Mitropoliei, episcopiilor şi fiecărei mănăstiri; extras; întărirea Domnitorului

[...] Iar mănăstirile toate, atît cele domneşti, cît şi cele închinate, să dea la acest ajutor taleri un milion dooă sute şaizeci şi cinci dă mii patru sute nooăzeci şi cinci pă trei ani, căci venitul lor este pe an şapte sute şaizeci dă mii şi pă trei ani fac taleri dooă milioane şi dooă sute optzeci dă mii, din care li să lasă un milion patrusprezece mii cinci sute cinci pentru cheltuielile lor du peste an, i pentru plata dobînzilor datoriilor celor vechi, i pentru dobîndă la banii arendaşilor ce vor rămînea creditori pă dinafară. Iar ceilalţi taleri un milion dooă sute şaizeci şi cinci dă mii patru sute nooăzeci şi cinci să-i răspunză la Casă; şi fiindcă mănăstirile, atît cele domneşti, cît şi cele închinate, întîi că după anaforaua dumnealor boerilor efori mulţi din egumeni au apucat de au cheltuit la trebuinţe neapărate, a dooa că

pentru mănăstirile aghiotafitice s-au îndatorat igumenii cei noi de au trimis embaticiurile pe doi ani trecuţi din venitul acestui următor an, a treia că mănăstirile domneşti ce sînt legate la cutiie, din pricina răzvrătirii, n-au putut întîmpina şi răspunderea banilor celorlalţi la cutiie pe anii trecuţi şi aşa au fost silite a plăti din venitul următorului an, atît rămăşiţurile anilor trecuţi, cît şi banii acestui următor an, afară din banii şcoalelor.

Pentru aceste dar pricini, găsim cu cale ca prisosul ce să va fi adunat la mănăstiri pe acest următor an (bez cheltueli) să să ia la Casa datoriilor ţării. Iar pentru ceilalţi bani, pînă la taleri un milion dooă sute şaizeci şi cinci dă mii patru sute nooăzeci şi cinci, ce au a răspunde mănăstirile, să îngrijească igumenii de a vinde veniturile acareturilor mănăstireşti, prin ştirea Casei datoriilor, şi cu zapise adeverite şi de dumnealor boerii efori, pă trei ani, ce să încep de la leat 1824, aprilie 23, şi să sfîrşesc la leat 1827, aprilie 23, luînd banii arenzii pă cîteştrei aceşti ani înainte.

Din care bani, să răspunză mai sus-numitul analogon la Casă, spre ajutorul datoriilor ţării [. . .]

1823, iulie 14

[La această anafora, Domnitorul hotărî :]

Io Grigorie Dimitriu Ghica Vvd i Gospodar Zemli Vlahscoie

De vreme ce Prea-sfinţia lor părinţii arhierei şi dumnealor veliţii boieri, pentru neajungerea banilor de a să plăti datoria de taleri trei milioane cinci sute cincizeci şi opt dă mii trei sute şaptesprezece, bani şaptezeci şi opt, ce să arată mai jos au găsit cu cale a să mai adăuga încă un an peste doi ani ce s-au hotărît prin obştească anafora ot leat 1822, dichemvrie 6, a să vinde veniturile acareturilor Sfintii Mitropolii, i ale episcopiilor şi ale mănăstirilor, adică să să vînză aceste venituri pă trei ani, începîndu-să de la viitorul leat 1824, după arătarea ce ne face printr-această obştească anafora, priimită este şi Domnii Mele această obştească chibzuire, ca una ce priveşte spre uşurarea ţării ;

pe care o întărim Domniia Mea întru toate, adăugînd însă şi acestea : adică dumnealui biv Vel ban Barbul Văcărescu i dumnealui Vel logofăt de Ţara de Sus, ce au a fi împreună cu dumnealor boerii efori ai Casii datoriilor (între care este şi Prea Osfinţiia sa părintile Mitropolitu), ca să facă analoghia răspunderii acestui ajutor după starea fieşcăruia mănăstiri, să fie împreună cu dumnealor boerii efori ai Casei şi la vînzarea veniturilor acestor acareturi, i la adeverirea zapiselor vînzării ; precum şi pentru prisosul din veniturile mănăstirilor pe acest următor an spre a să alege cît este (bez cheltuiala), tot dumnealor mai sus-numiţii boeri cu toţi împreună să ia acum socoteala fieşcăriia mănăstiri pe acest an şi, alegînd venitul i datoriia fieşcăriia mănăstiri, să scază acum din venit cele pînă acum făcute cuviincioase cheltueli, i embaticuri, i dobînzile datoriilor ce are a plăti fieşcare mănăstire

pe acest an, și cheltuelile mănăstirii cele trebuincioase și neapărate care au a să mai face pînă la împlinirea anului. Și prisosul de va mai rămînea, să să ia la Casa datorii, spre a să face și cu aceasta urmarea ce în dos să arată.

[Pecetea gospod]

1823, iulie 17

Arh. St. Buc., Ms. 103, pag. 34—38, 33—34

193

1823, iulie 17

Serdarul N. Sachelarie și alții dau mărturie pentru Z. C. Cumbete, „fabricant" de testemeluri

[Înscris de mărturie] *

Διά τοῦ παρόντος ἡμῶν μαρτυρικοῦ γράμματος μαρτυροῦμεν ἡμεῖς οἱ κάτωθεν ὅτι ὁ Ζγουράφος Κωνσταντίνου Κουμπέτης φαπρικάντης τῶν τεστεμελίων ἀφοῦ εἶναι μόνον αὐτή ἡ τέχνη του ἐφάνη καί ἔμπειρος ταύτης καί ἐπροχήνόησε ** αὐτήν μὲ νεωτέρας ἐφευρέσεις. Ἐφέρθη δὲ καὶ μέ τιμιότητα δουλεύαν τό πρᾶγμα παστρικά καί καλήτερα ἀπό κάθε ἄλλον, ὅστις ἐβάσταξε καί τήν φάπρικαν τῆς Μαρκούτζας.

1823 Ἰουλίου 17

[Traducere :]

Prin prezentul nostru înscris mărturisim, noi cei de mai jos, că Zgurafos Const. Cumbete, fabricant de testemeluri, dacă numai aceasta este meseria lui, a practicat-o cu pricepere și a prezentat-o ca pe o izvodire nouă.

S-a purtat cu cinste, lucrînd marfa curat și mai bine decît oricare altul ; care a avut și fabrica de la Mărcuța.

1823, iulie 17
București

Serdar Nicolaie Sachel., martor
Serdar Paraschiv Sachelariu, martor
Ioan Hagi Gheorghiu, martor
Nicola Ioan, martor
Costandin Anastasiu, martor

Angheli Hagi Penciu, martor
Manuc sin Agop
Iase armeanu
[. . .] ***
Carabet

Aceste iscălituri cercetîndu-le, s-au dovedit că sînt adevărate ale înseși celor mai sus-arătați și, spre a fi crezute, am iscălit și însum.

Sotir sluger

1823, avgust 27

Arh. St. Buc., Ms. 107, f. 1.

---

* Transcrierea textului grecesc și traducerea de N. Camariano
** Sic
*** Loc alb în text

194

1823, august 3

Logofeția Țării de Sus către Gr. Dim. Ghica Vv., despre plîngerea lui Zotu, sudit rus, că vameșii din județul Teleorman i-au luat vamă nedreaptă la cumpărarea de prin sate a 1 175 piei de iepure

Prea Înălțate Doamne,

După luminată porunca Înălțimii Tale, ce mi să dă la această jalbă a Zotului, suditul rusesc, s-au înfățișat înaintea mea cu pîrîtul vameș. Însă cumpărătorul acei vămi din sud Teleorman fiind Ștefan biv treti logofăt, au venit înnaintea mea din partea pîrîtului frati-său Costandin polcovnic.

Și făcînd cercetare, zice jeluitorul că de la Ruși dă Vede au cumpărat 1 175 pi[e]i dă epuri dă la cei ce le-au strîns du prin sate; care aceia au și plătit vama pămîntului cîte dooă parale dă piele. Iar jeluitorul are să plătească vama scoaterii din țară la sch[e]lă, fiindcă le duce în Țara Nemțească.

Și acolo, la județ, avînd pîrîtul pă un frate al lui mai mic, anume Afeldor, l-au apucat pă omul său de i-au luoat alte cîte dooă parale pentru vama pămîntului. Și așa, cu acest mijloc, să face trei vămi la pei.

S-au căutat ponturile vămii și să găsi la cap. 27 scris curat: ca cei ce strîng piile du pă la lăcuitori să plătească vamă dă piele dooă parale, la vameșu județului, iar cei ce le scoate afară să plătească trei la sută dă va fi raia; iar fiind sudit, să plătească după tarifă. Care vamă a trecătorii să o plătească la schilă pă unde le va scoate. S-au zis pîrîtului că rău au luoat vamă și dă la jăluitori. Și răspunse că nu vor fi plătit acele cîte 2 parale de cei ce au vîndut jăluitorului piile. Și cerîndu-să jăluitorului dovadă, nu avu aici.

Găsesc cu cale să să dea luminată porunca Înălțimii Tale către dumnealor ispravnici ai județului să cerceteze această față cu amîndooă părțile; și dă va dovedi jăluitorul că au plătit cei ce au vîndut lui piile vama acelor cîte dooă parale, să-l puie ca să întoarcă înnapoi ceea ce va fi loat jăluitorului, dimpreună și cu cheltuiala ce i-au pricinuit.

Iar hotărîrea cea dăsăvîrșit rămîne la Măriia Ta.

Vel logofăt

1823, avgust 3

Arh. St. Buc., Ms. 108, pag. 41—42

195

1823, septembrie 13

Chezășie dată de H. Carabet și H. Baagdasar către Eforia „fabricii" de testemeluri, pentru Zguri

Fiindcă chir Zguri au cerut a i să da voie ca să deșchiză fabrică de testemeluri, dau eu iscălitul de mai jos, la cinstita Eforiie a fabricii, chezășiie pentru dînsul că va fi următor întru toate întocmai după coprinderea luminatei hotărîri a Mării Sale lui Vodă, ce s-au dat pentru fabrica testemelurilor.

Și am iscălit însumi,

Hagi Carabet, Hagi Baagdasar

Vel logofăt

1823, septemvrie 13

Arh. St. Buc., Ms. 107, f. 1

196

1823, septembrie 13

Eforia „fabricilor" de testemeluri dă voie lui Zguri „fabricantul de testemeluri" să deschidă „fabrică" și să lucreze acest meșteșug

Cartea Eforii, prin care să dă voie lui Zguri ca să deșchiză fabrică de testemeluri

Fiindcă chir Zguri, fabricantul de testemeluri, au adus la Eforiie mărturii oameni cinstiți, cari dovedesc că să află cu deplină știință la meșteșugul testemelurilor, cum și chezași pe Hagi Carabet [și] Hagi Baagdasar, dînd în scris că la toate va urma întocmai după coprinderea luminatei întăriri, de aceea, i să dete la mînă-i acest eforicesc înscris, avînd voie a dășchide și a lucra acest meșteșug, precum și pînă acum au lucrat.

Grigorie al Ungro-Vlahii; Filip Lenju, Vel cămăraș

1823, septemvrie 13

Arh. St. Buc., Ms. 107, f. 1

197

1823, octombrie 17

Logofeţia Ţării de Sus către Gr. Dim. Ghica Vv., despre datoriile epistatului „fabricii" de sticlărie din judeţul Dîmboviţa

Prea Înălţate Doamne,

După luminată porunca Mării Tale, ce mi să dă la această anafora a dumnealui dvornic Nicolaie Golescu, făcînd cercetare văzui la mîna dumisale anaforaua dumnealor ispravnicilor de la sud Dîmboviţa, scrisă de la 14 ale trecutului fevruarie, cu cuprindere că s-au judecat acolo vechilu dumnealui dvornicului cu pîrîtul Ianache, epistatul fabricii sticlării dumisale, pentru socoteala fabricii. Şi după cercetarea ce au făcut isprăvnicatul, l-au dat dator pă pîrîtul ca să plătească dumnealui dvornicului taleri 553, parale 35; şi pîrîtul s-au arătat nemulţumit.

De aceea, găsesc cu cale să fie luminată porunca Mării Tale cu mumbaşir aprod hătmănesc să meargă la sud Dîmboviţa şi prin marifetul dumnealor ispravnicilor apucînd pă pîrîtul, or să împlinească dreptul dumnealui dvornicului după isprăvnicească anafora, sau, zicînd că are împotrivă a răspunde, să-l ia şi să-l aducă aici, a să înfăţişa cu vechilul dumnealui dvornicului la judecata unde vor fi orînduiţi de Măria Ta.

Vel logofăt

1823, octomvrie 17

Arh. St. Buc., Ms. 107, pag. 163

198

1823, octombrie 28

Gr. Dim. Ghica Vv. întăreşte privilegiile şi milele ce le-a avut mai înainte meimar başa, precum şi privilegiile breslelor de lemnari, zidari, cărămidari, nisipari, tîmplari, strungari şi pietrari

Hrisovul meimar başii din Bucureşti

Toate acelea cîte privesc spre trebuinţa şi folosul de obşte, nu numai datoriie au Domnii şi oblăduitorii ce s-au învrednicit de la Dumnezeu a avea stăpîniri de ţări şi de noroade a le pune în faptă, ci încă şi mijloacele cele mai bune a le întocmi, a le îmbunătăţi şi a le întări, între care alte obşteşti lucruri trebuincioase fiind unul şi nizamul breslelor de lemnari, zidari, cărămidari, nisipari, tîmplari, strungari şi pietrari, cu care să slujesc toţi de obşte întru trebuinţele ce au.

De aceea, atît pentru întîmplările ce au fost mai nainte cu cutremurul şi focul cel mare, trebuinţa au adus a să pune la o bună întocmire nu numai la întîmplările acelea, ci apururea şi în toată vremea

Notă la documentul nr. 197. La 19 octombrie 1823, Domnitorul dădu întărire acestei anaforale

să să păzească buna orînduială; ca cel ce va avea epistasia acestor bresle să fie nu numai cu ştiinţa meşteşugului desăvîrşit şi cu vrednicie, ci să aibă şi un ipolipsis, de a să putea încrede şi a să nădăjdui cineva pentru binalele ce prin marifetul lui să vor lucra dă meşteri lemnari i zidari, spre a nu să face înşelăciuni şi pagube precum pătimea norodul mai nainte. Şi, mai întîi cînd s-au pus această breaslă la orînduială prin anaforaoa dumnealor boerilor Divanului să alesese un om vrednic, cu ştiinţă, de s-au orînduit la epistasia aceasta; pe carele l-au îmbrăcat şi caftan, numindu-l meimar başa, făcîndu-i leafă şi alte mili, precum din hrisovul Domniei Sale Ioan Vodă Caragea ce-l văzui cu leat 1814, mai 14, următor altor hrisoave, de mai nainte, Ne-am adeverit.

Deci învrednicindu-Ne şi pre Noi Domnul Dumnezeu cu Domniia acestii pravoslavnice ţări şi pliroforisindu-Ne că după trebuinţa ce este într-această politiie a scaunului Domniei Mele, Bucureşti, urmează de a fi meimar başa om ales, cercat în slujbe. Şi că de mai nainte au fost cinstită cu caftan această treabă şi slujbă a meimar başii au priimit-o şi Domnia Mea şi hotărîm ca, şi de acum înnainte, cel ce să va afla cu această epistasie să să cinstească cu caftan, precum şi Domniia Mea, acum, pe cel ce l-am ales de l-am făcut meimar başa, l-am cinstit cu caftan şi pentru care de a fi cu osîrdiie şi cu îngrijire a nu să face înşelăciuni şi a să păzi buna orînduială spre folosul obştesc.

Şi pentru că să află slujind la poruncile domneşti cînd i să dă, şi ale obştescului norod ce au şi are, să ţie şi un logofeţel i un om-doi cu leafă şi cu cheltuială — de aceea, printr-acest domnesc al Nostru hrisov întărim priveleghiurile şi milele ce au avut cei mai dinnainte meimar başi, adică, să aibă lude 6 scutelnici, pe care poruncim dumnealui Vel vist să-i facă din pămînteni şi să li să dea pecetluirile Domnii Mele, — să aibă şi orînduială de leafă, spre a i să da pe toată luna cîte taleri cincizeci de la Vistieriia Domnii Mele.

Să fie dator însă acel ce să va cinsti cu caftan de meimar başa a pune silinţă şi osîrdie întru slujba aceasta, ca prin îngrijirea sa să să păzească buna orînduială a breslelor acestora. Ca nu numai ei adică să să folosească şi să să cîştige de meşteşugurile lor, ci şi norodu să-şi aibă înlesnirea făr-de pagubă şi făr-de înşelăciuni întru trebuinţele lucrurilor binalelor, luînd seama meimar başa şi pentru unele binale ce sînt după pravili poprite, adică care astupă şi închide lumina vecinului, cum şi cele ce ar căuta să coprinză şi să strimtoreze uliţele obştii cu întinderea ce fac şi altele asemenea vătămătoare, ca îndată să dea dă ştire la Domniia Mea, pentru care este orînduit şi nizamul mai sus-numitelor bresle, cu ponturile ce să coprinde mai jos prin hrisoave domneşti ale fraţilor Domni de demult, şi după trebuinţa ce urmează şi acum, spre buna orînduială.

1. La fieşcare dintre aceste bresle să fie orînduit cîte 1 ceauş, şi iarăşi dintr-acest rufet cîte 4 sau 5 fruntaşi, carii vor fi meşteri mai buni, bătrîni şi mai de ispravă, ca, cu acei fruntaşi dimpreună, să să povăţuiască breasla, şi cu aceia dimpreună să fie şi la preţuirile ce din poruncă să fac, carii să aibă a să strînge şi a veni la longea lor în zile de sărbători cînd nu lucrează, unde are a veni şi meimar başa,

de a căuta trebile ce vor fi. Care aceşti ceauşi, în cît să vor afla slujind, au a fi nedajnici pe capetele lor, după orînduiala hrisoavelor ce au fost.

2. Cîţi lucrează şi să hrănesc cu acest meşteşug i cu acest alişveriş, adică lemnari, zidari, cărămidari, nisipari, tîmplari, strungari şi pietrari, veri dajnici, veri scutelnici şi poslujnici, veri iamaci, după la ogeacuri, veri călăraşi, lipcani, veri oameni domneşti, toţi să aibă a cunoaşte pe cel ce va fi meimar başa zabit la ale meşteşugurilor lor, dîndu-i supunere şi ascultare orînduielele bräslelor şi ale meşteşugului care le arătăm mai jos. Şi plătind fieşcare lemnar şi zidar ajutorul cutii podurilor, carii mai nainte da cîte taleri 3 şi parale 20, iar acum, după cererea ce prin jalbă au făcut Domnii Mele epitropii acestor bresle, împreună cu meimar başa Dimache, ca să li să facă uşurare, s-au scăzut din ceea ce au fost, rămîind ca să dea numai cîte taleri unul, parale dooăzeci. A cărora cerere priimindu-o Domniia Mea, hotărîm ca de acum înnainte să să urmeze întocmai : din care are a da meimar başa acei taleri şapte sute cincizeci la cutia podurilor ce sînt legaţi, precum da şi pînă acum. Şi prisosul este al lui, pentru cheltuielile ce are cu plata de un logofeţel şi la doi oameni de slujbă, afară din breasla cărămidarilor, i nisiparilor, ce dau la Epitropiia podurilor zeciuială de alişverişul ce fac.

3. Cîţi vin du peste Dunăre, lemnari i zidari, spre a metahirisi meşteşugurile acestea aicea, să aibă a să arăta la meimar başa, spre a fi ştiuţi lui ; carii şi cînd vor avea a să duce la patriia lor, să ia răvaş de la epistat cum că nu este în pricină cu cinevaş pentru vreo bina. Şi aşa, cu răvaşul epistatului mergînd la spătăriie, i să va da răvaş dă drum.

4. Meimar başa să aibă a ţine catastih de toţi cîţi sînt meşteri cu ştiinţa meşteşugurilor acestora, pămînteni sau streini, carii sînt şi slobozi a tocmi de sineşi binale şi a lucra. Şi, pentru a nu să face cinevaş de sineşi meşter fără a şti deplin meşteşugul acesta, şi luînd lucru cuivaş să-l strice, sau să ia bani şi să înşale, carii după ce tocmesc binalele cu cei ce au trebuinţă a face, să fie datori a merge mai întîi cu zapisul la meimar başa : ca de va fi din cei ce au slobozeniie a tocmi binale, să-i adevereze zapisul. Şi să aibă îngrijire meimar başa ca cei ce tocmesc iarăşi ei să lucreze, spre a nu lua numai bani şi apoi să rămîie binaoa nesăvîrşită, cu cuvînt că s-au înşălat, după rea nărăvirea ce erau obicinuiţi mai nainte.

Iar carii din meşterii ce sînt slobozi a tocmi lucru să va găsi înşelător sau nevrednic, cu cercetare la deplină adunarea longii lor să să pogoare din meşter, a fi lucrător la alţii, la care meimar başa să aibă toată îngrijirea a nu să face înşelăciuni. Dar nici să zăticnească pe cei ce tocmesc, pentru vreun enteres în parte, sau pe unii să-i ia în trebuinţe la care să vor întîmpla a să cere, şi pe alţii, să-i apere, ci la toţi să păzească o cumpănire a dreptăţii. Că, împotrivă urmînd, va cădea la învinovăţire.

De aceea zicem că, afară din meşterii breslelor acestora pentru care are a ţinea meimar başa catastih, cum şi din meşterii cei cu

știință ce vin du peste Dunăre, alții să nu fie volnici a face tocmeli și a lua asupra lor namestii și zidiri dacă nu știu meșteșugul, ci să lucreze zioa la meșteri sau unde va găsi și să ia plata după meșteșugul lui, urmînd nartului ce cu socoteală de obște s-au dat.

5. Ucenicii să slujească pe la meșterii lor pînă vor învăța meșteșugul lor deplin. Și cînd va fi să iasă, făcîndu-să dăstoinic, să-l ducă stăpînul său la adunarea meimar bașii cu bătrîni breslii spre cercetare. Și, fiind vrednic, să aibă a fi slobod de sineși la lucru meșteșugului ce au învățat, ca și ceilalți meșteri, și să-l treacă meimar bașa la catastihul de meșteri, păzindu-să legătura isnafului ce au dat în scris supt iscăliturile lor la mîna meimar bașii, întocmai.

6. Pricinele ce să va întîmpla într-aceste rufeturi pentru alișverișul meșteșugului, cum și pentru ucenici și călfi, meimar bașa dimpreună cu bătrînii rufetului aceluia, adică de va fi lemnari, cu bătrînii lemnarilor, iar de va fi zidari, cu bătrînii zidarilor, făcînd longe după obiceiul lor, să le cerceteze, să le judece după obiceiul lor; și care va fi vinovat și vrednic de certare, are voie meimar bașa a-l înțelepți după obiceiul lor. La care această longe datori să fie cîți sînt din isnafurile acestea a să supune și a veni cînd să va chema cu ceaușul lor, măcar veri din ce breaslă va fi. Iar care să va arăta cu nesupunere, are voie meimar bașa să-l arate Domniei Mele, ca să să lipsească din isnaful acesta.

7. Să aibă însă meimar bașa a păzi întru toate dreptatea și buna orînduială a isnafurilor acestora la ale meșteșugului și alișverișurilor, atît în parte a fieșcăruia, cît și de obște, și să să ferească de orice cusur și urmare împotrivă.

Deci, pentru ca să să păzească toate cîte mai sus să coprind, totdeauna nestrămutat, am întărit hrisovul acesta, cu însuși credința Domniei Mele, Io Grigoriie Dimitriu Ghica Vvd, i cu credința Prea Iubiților Domniei Mele fii Costandin Vvd, Gheorghe Vvd, Scarlat Vvd, Grigoriie Vvd, Panaiotache Vvd, Dimitriie Vvd, martori fiind și dumnealor cinstiți și credincioși boeri veliți ai Divanului Domniei Mele: pan Costandin Crețulescu Vel ban, pan Barbu Văcărescu Vel vist., pan Istrate Crețulescu Vel vornic de Țara de Sus, pan Costandin Băleanu Vel logofăt de Țara de Sus, pan Grigoriie Filipescu Vel spătar, pan Nicolae Golescu biv Vel vornic al 3-lea, epistatu Vorniciei Țării de Jos, pan Scarlat Grădișteanul Vel vornic al 3-lea, pan Dimitriie Bibescu Vel logofăt de Țara de Jos, pan Dumitrache Brăiloiu biv Vel logofăt, epistatu Vorniciei al 4-lea, pan Mih. Ghica Vel post., pan Nestor Vel logofăt al streinilor pricini, pan Scarlat Mihălescu Vel agă, pan Ioan Fălcoianu Vel logofăt de obiceiuri, pan Pană Costescu Hatman epistatul Dvorniciei obștirilor, pan Alecsandru Ghica Vel vornic al poliției și ispravnic, pan Costandin Bălăceanu Vel logofăt de Țara de Sus. Și s-au scris hrisovul acesta în anul dintîi dintru întîia domnie a Domniei Mele, aici în orașul scaunului Domniei Mele, Bucureștii, la anii de la nașterea Domnului Dumnezeu și Mîntuitorului nostru Is. Hristos, 1823, octomvrie 28

Arh. St. Buc., Ms. 103, f. 53—56 (27)

199

1823, octombrie 29

Eforia „fabricilor" de testemeluri dă voie lui Steriu C-din basmagiul „să lucreze meşteşugul testemelurilor"

De la Eforiia fabriţilor de testemeluri

Acest Steriu Constandin basmagiul de aici, arătînd prin jalbă către Măriia Sa Vodă că este meşter de testemeluri, au cerut a i să da voe să lucreze acest meşteşug. Carele orînduindu-să la Eforie, prin pitac s-au trimes la ceilalţi fabricanţi, după orînduială, a să cerceta de este destoinic a lucra acest meşteşug; de la care fabricanţi viindu-le răspuns în scris că îl cunosc a fi dăstoinic, avînd bună ştiinţă la meşteşugul testemelurilor, i. s-au cerut apoi să dea chezaş că va păzi orînduielile şi obiceiul fabricilor de testemeluri întocmai după luminată hotărîre Mării Sale lui Vodă.

Deci, după mărturiia în scris ce au dat ceilalţi fabricanţi că cunosc pă numitul Steriu de meşter la acest meşteşug şi după în scris chezăşiia ce au dat Tănase Radu boiangiu în condica domneştii cămări pentru numitul că va păzi orînduiala fabriţilor întocmai precum sînt aşezate prin luminata hotărîre domnească şi că va ţinea această fabrică în lucru totdeauna, iar nu numai pentru puţină vreme, precum şi nu va priţinui vreo pagubă celorlalte fabrice cu nici un fel de chip, nici va aiardisi calfe de la aceilalţi cu simbriia mai mare, i s-au dat numitului fabricant de la Eforie această carte, prin care are voe să lucreze meşteşugul testemelurilor totdeauna, cu orînduiala de mai sus.

1823, octomvrie 29

Arh. St. Buc., Ms. 375, f. 36

200

1823, noiembrie 25

P. Moshu şi alţii dau mărturie pentru Sterie C-tin că este un bun meşter pentru „fabrica" de testemeluri

Ἡ μαρτυρία τῶν μαστόρων *.

Περὶ τοῦ κύρ Στερίου Κωνσταντίνου μαρτυροῦμεν ἡμεῖς οἱ κάτωθεν, ὅτι εἶναι ἐμπειρότατος τεχνίτης εἰς ὅλα τὰ τῆς τέχνης του, λοιπόν τοῦτο ἠξεύρομεν καί μαρτυροῦμεν ἀληθῶς ἐνώπιον πάντων τῇ 25 Νοεμβρίου 1823 Βουκουρέστι δηλαδή ὅτι εἶναι τέλειος τεχνίτης διά τήν φάβρικαν τῶν τεστεμελίων.

Πέτρος Μόσχου ὁ γράψας καί μαρτυρῶ
Ἀγγελής Κωνσταντίνου μαρτυρῶ
Στόϊκος Θεωδόρου, μαρτυρῶ
Κονσταντῖνος Ράδου μαρτυρῶ
Γεώργιος Ράδου μαρτυρῶ
Ἀθανάσιος σερδάρης
Ζγουρής Κ.

* Transcrierea textului grecesc şi traducerea de N. Camariano.

[Traducere :]

Adeverirea meşterilor

Adeverim în legătură cu Sterie Constantin noi, mai jos însemnaţii, că este un meseriaş foarte priceput în tot ce priveşte meseria lui.

Deci, aceasta ştim şi adeverim în faţa tuturor că adică este meseriaş deplin pentru fabrică de testemeluri.

Petre Moshu, cel care a scris şi adeverează
Anghelis Constantin, adeverez
Stoica Teodoru, adeverez
Constantin Radu, adeverez
Gheorghe Radu, adeverez
Atanasie Serdar
Zguris C.

1823, noemvrie 25
Bucureşti

Arh. St. Buc., Ms. 107, f. 1 v.

201

1823, noiembrie 29

A. Radu boiangiu dă chezăşie pentru Sterie că este bun meşter şi că va putea ţine în rînduială „fabrica" de testemeluri pe care urmează s-o deschidă

Chezăşia lui chir Tănase boiangiu, de la poarta din sus, ce dă pentru un chir Steriie fabricantul

Fiindcă chir Steriie au cerut a i să da voie ca să dăşchiză fabrică de testemeluri, pentru care îi dau şi alţi meşteri fabricanţi că este meşter deplin la acest meşteşug, dau şi eu iscălitul de mai jos chezăşiie pentru dînsul, la cinstita Eforie a fabricii de testemeluri, că va ţinea fabrică bună, cu toate orînduielile, pentru totdeauna, iar nu vremelnică. Şi va fi următor întru toate întocmai după coprinderea luminatii hotărîri a Mării Sale lui Vodă, ce s-au dat pentru orînduiala fabricii testemelurilor. Şi am iscălit,

Atanasie Radu

1823, noemvrie 29

Arh. St. Buc., Ms. 107, f. 1 v.

202

1823, noiembrie 29

Eforia „fabricilor" de testemeluri dă voie lui Sterie „fabricantul de testemeluri" să deschidă şi să lucreze acest meşteşug

Cartea Eforii, prin care să dă voie lui Steriie să deşchiză fabrică de testemeluri

Fiindcă chir Steriie fabricantul de testemeluri au adus la Eforiie mărturiie în scris de oameni cinstiţi şi de alţi ai acestui meşteşug, că să află cu deplină ştiinţă la meşteşugul testemelurilor, dînd şi chezaş vrednic pe chir Atanasie Radu boiangiu, în scris că la toate va urma

întocmai după coprinderea luminatii întăriri, de aceea, i să dete la mînă acest eforicesc înscris, avînd voie a deşchide şi a lucra acest meşteşug pentru totdeauna.

Grigorie al Ungro-Vlahii, Vel cămăraş

1823, noemvrie 29

Arh. St. Buc., Ms. 107, f. 1 v.

203

1824, februarie 21

Vistieria către Gr. Dim. Ghica Vv. propune să fie încuviinţată de Domnitor cererea locuitorilor din satul Telejeni, ca dajdia lor pe şase lude să fie plătită de cămăraşul ocnelor Slănic, în schimbul lucrului pe care ei îl vor face la ocne

Prea Înălţate Doamne,

După luminata Mării Tale poruncă, ce mi să dă la această jalbă a satului Telejeni din plaiul Teleajen, din sud Saac, am făcut cercetare; şi satul acesta să vede la ecstractul Vistierii întocmit pe lude $7^1/_2$. Iar lăcuitorii jeluitori să plîng că ajungînd la proastă stare şi sărăciie din pricina trecutei răsvrătiri, nu au putere ca să răspunză dajdiia Vistierii; cerînd a să supune în slujba ocnii Slănicului, fiind satul lor alăturea cu această ocnă. Şi lucrînd la trebuinţele ce vor fi, să li să plătească dajdiia de către cămăraş.

Am făcut întrebare dumnealui vistierului Moshu şi au răspuns că-i va priimi în slujba ocnii, de să vor lăsa pe lude 6; şi pe aceste lude va plăti dăjdiile cu orînduiala ce plăteşte şi dăjdiile ciocănaşilor.

Şi ca să nu să întîmple vreo strămutare, de să va binechibzui şi de către Măriia Ta, să să dea în slujba ocnii Slănicului, poruncindu-să şi dumnealor ispravnicilor judeţului ca să nu mai facă nici o supărare jeluitorilor.

Şi lăsîndu-să pe lude 6, banii dăjdiilor să-i răspunză dumnealui Vist. Ion Moshu. Iar lude unu şi jumătate ce să vor scădea să nu să scază din dăjdiile Vistierii, ci dumnealor ispravnicii judeţului, scăzîndu-le de la satul Ştefeneşti, să le adaoge la alte sate ce vor fi cu putere, ca să nu cerce Vistieria pagubă.

Iar hotărîrea cea desăvîrşit rămîne a să face de către Măriia Ta.

Vel vist

1824, fevruarie 21

Arh. St. Buc., Ms. 107, pag. 353

Notă la documentul nr. 203. La 29 februarie 1824, Domnitorul, precizînd condiţiile în care se aprobă propunerea din anaforaua de mai sus, adaugă: „Dumneata Vel vist.: cererea ce fac jeluitorii printr-această jalbă nu este îndoială că o fac din îndemnarea cămăraşilor ocnilor"

204

1824, mai 1

Chezășie dată de S. Ioan, împreună cu alții, că Dobre, Nedelcu și Ienciu sînt vechi meșteri și că vor ține în rînduială „fabrica" de testemeluri pe care urmează s-o deschidă

Mărturia meșterilor
răspuns la pitacul eforilor

Cu desăvîrșită plecăciune, ne închinăm cinstitii Eforii. Priimind această poruncă și înțelegînd coprinderea ei, dăm răspuns că numiții de mai sus: Dobre, Nedelco și Ienciu de la Mărcuța sînt deplin meșteri a stamparisi testemeluri în tot felu, fiind vechi estale și meșteri știuți de toți, și de multă vreme lucrează acest meșteșug, întru care ei din copilăriie s-au învățat și s-au deprins, avînd și mulțime de calupuri pentru urmarea acestui meșteșug.

Și pentru încredințare ne-am iscălit.

Sterie Ioan, adeverez
Anghelis Dimitriu, adeverez
Grigorie Ioan, adeverez
Ioniță sin Stoica meșteru, adeverez
Stavris Gheorghiu, adeverez
Stan sin Ioan, adeverez

1824, mai 1

Arh. St. Buc., Ms. 107, f. 2

205

1824, mai 2

Eforia „fabricilor" de testemeluri dă voie ca Dobre, Nedelcu și Ienciu „fabricanți" de testemeluri să deschidă „fabrică" și să lucreze acest meșteșug

Cartea Eforii, prin care să dă voie lui Dobre i Nedelco și Enciu ca să deschiză fabrică de testemeluri, după chezășiia din dos arătată

De la eforii fabricilor de testemeluri

Fiindcă chir Dobre i Nedelco și Ienciu fabricanții de testemeluri ot Mărcuța au adus la Eforiie mărturiie în scris de oameni cinstiți și de alți ai acestui meșteșug, că să află cu deplină știință la meșteșugul testemelurilor, dînd și chezaș vrednic pe chir Ene sin Voico boiangiu, în scris că la toate va urma întocmai după coprinderea luminatei întăriri.

De aceea, li să dete la mîinile lor acest eforicesc înscris, avînd voie a deşchide şi a lucra acest meşteşug pentru totdeauna.

Grigorie al Ungro-Vlahiei
Vel cămăraş

1824, mai 2

Arh. St. Buc., Ms. 107, f. 2

206

1824, mai 20

Eforia „fabricilor" de testemeluri încuviinţează ca Anghel C-din să deschidă o „fabrică" de testemeluri

Cartea Eforii, prin care să dă voie lui Angheli Costandinu ca să dăşchiză fabrică de testemeluri, după chezăşia lui Atanase Radul boiangiu, care s-au iscălit mai sus.

De la Eforia fabricilor de testemeluri

Fiindcă chir Angheli Costandin fabricantul de testemeluri au adus la Eforiie mărturiie în scris a dumnealui sărdarul Atanasache că este meşter bun al acestui meşteşug, dînd şi chezaş vrednic pă chir Atanasie Radul boiangiul *, că la toate va urma întocmai după coprinderea luminatei întăriri, de aceea, i să dete la mîinile lui acest eforicesc înscris, avînd voie a dăşchide şi a lucra acest meşteşug (după chezăşiia ce au dat), a lucra pentru totdauna.

Grigorie al Ungro-Vlahiei
Vel cămăraş

1824, mai 20

Arh. St. Buc., Ms. 107, f. 2 v.

207

1824, mai 23

Logofeţia pricinilor străine către k.k. Aghenţie, despre plîngerea fostului Mare postelnic F. Lenz împotriva lui A. Bonet, sudit k.k., fostul său tovarăş la import de mărfuri; despre cererea Logofeţiei de a se pune sechestru pe mărfurile lui Bonet

Dumnealui biv Vel postelnic Filip Lenz, prin jalba ce au dat către Măriia Sa Prea Înălţatul nostru Domn, arată că în leat 1816, septemvrie, au făcut tovărăşie cu un Antonie Bonet, sudit k.k., prin contract în soroc de 5 ani, puind dumnealui taleri 20 000 şi numitu taleri 10 000,

* Pentru mărturiile respective, a se vedea Ms. 107, f. 2 v.

ca să aducă mărfuri din locuri streine și să le vînză aici — legîndu-să prin contract între altele ca să ţie catastişe curate şi la fieşcare 6 luni să dea socoteală, iar la sfîrşitul sorocului să dea desăvîrşit bilanţ.

Şi fiindcă au trecut sorocu dă sînt 3 ani acum şi numitu nu i-au dat bilanţ după canoanele neguţătoreşti şi după înscrisa făgăduială, face cerere ca, mai întîi, să să secfestrarisească toată periusiia numitului spre siguranţa lui şi, al doilea, să să silească a da socoteală curată la toate, înaintea a trei-patru neguţători cinstiţi şi cu ştiinţă.

Şi zicînd pîrîtu Antonie că toate aceste socoteli sînt date la această Aghenţie, pentru pretenţiia ce au fost făcut un tovarăş al său de la Pariş — pe care în parte l-au avut el tovarăş, fără ştirea postelnicului, de aceea, cel mai jos iscălit cu cinste pohteşte pe cinstita k.k Aghenţie să binevoiască ca pe de o parte să secfestrarisească toată periusiia pîrîtului, iar pe de alta să trimiţă mai sus-arătatele socoteli aici, ca să să vază dă judecată şi să să teorisească.

Şi apoi, iarăşi să vor trimite înnapoi.

[Vel logofăt]

1824, mai 23

Arh. St. Buc., Ms. 1052, pag. 76, nr. 194

208

1824, mai 28

Logofeţia Ţării de Sus către Gr. Dim. Ghica Vv., despre o plîngere a clucerului N. Trăsnea, epitropul spitalului Colţea, că vameşul vrea să închidă puţurile de păcură ale mănăstirii şi opreşte vînzarea păcurii

Prea Înălţate Doamne,

După luminată porunca Măriei Tale, ce mi să dă la această jalbă a dumnealui biv Vel clucer Nicolae Trăsnea, epitropul spitalului Colţi, făcînd cercetare văzui trecut în condica Divanului hrisov al răposatului Domn Alecsandru Vodă Suţul, înnoit după altele mai vechi cu leat 1819, ca să aibă mănăstirea Sinaia patru puţuri cu păcură pă moşiia mănăstirii, din sud Saac, al cărora venit să-l ia mănăstirea.

Acum dumnealui cluceru arată că vameşul Dumitru de acolo ar fi orînduit să închiză aceste puţuri şi să taie şi cercurile la buţile în care s-au strîns [păcura], nevrînd să o lase a să vinde la alţi.

De aceea, găsesc cu cale să fiie luminată porunca Mării Tale către dumnealor boerii is[pravnici] ai judeţului, să cerceteze. Şi de va fi urmarea vameşului precum să arată mai sus, atunci — ca una ce este înpotriva hrisovului mănăstirii Sinaii metoh spitalului Colţii — să dea nizam vameşului, a nu să amesteca la acele puţuri întru nimic; ci tot venitul să să strîngă de omul mănăstirii, ce îl are orînduit acolo.

Şi apoi de va voi vameşul, după coprinderea ponturilor, poate să o cumpere păcura ce va eşi dintr-acele patru puţuri, de la omul mănăstirii, cu preţul ce vor da şi alţi neguţători. Iar de nu va voi, să aibă voie ca să o vînză la alţi streini, cu preţul ce va găsi.

Dar însă, să cerceteze dumnealor ispravnicii unde să urma din vechime şi pînă acum de să vindea păcura de la acest fel de puţuri scutite, adică tot acolo în schela domnească unde sînt puţurile sau afară din schelă.

Şi, precum vor dovedi adevărul, să dea poruncă ca tot într-acel chip să aibă slobozenie omul mănăstirii să vînză păcura de la acele 4 puţuri şi de acum înainte, făr-dă a să mai face înpotrivă supărări de către vameş.

Sau, fiind pricina într-alt chip, să înştiinţeze Mării Tale.

Vel logofăt

1824, mai 28

Arh. St. Buc., Ms. 108, pag. 505—506

209

1824, mai 29

Gr. Dim. Ghica Vv., întăreşte corporaţiei bărbierilor meşteri din Bucureşti privilegiile pe care le-a dobîndit prin hrisoave de la Domnitorii de mai înainte

Hrisovul bărbierilor

Fiindcă rufetul bărbierilor meşteri carii lăcuesc aici în oraşu Domnii Mele, Bucureştii, au avut obiceiurile şi aşezămînturile ce să coprind mai jos încă de mai nainte din vechime, aşăjderea au avut şi un proto-meşter mai mare peste dînşii, adică staroste, pentru purtarea de grije şi chivernisirea rufetului lor.

Care obiceiuri cerînd a li să întări şi de către Domniia Mea, după ce ne-am pliroforisit întîi că le-au avut acestea şi prin hrisoavele fraţilor Domni de mai nainte, am poruncit să-şi aleagă staroste după obicei.

Şi au ales pă un Ioniţă sin Stan Carabina, căruia au dat Domniia Mea acest hrisov al Domnii Mele, ca să aibă a fi staroste şi purtător de grijă peste toţi bărbierii de aici. Şi el, împreună cu 6 epitropi meşteri ai breslii aceştiia, mai bătrîni şi mai de cinste ai lor ce vor fi, să păzească orînduiala ce au între ei, adică:

Notă la documentul nr. 208. Pe baza anaforalei de mai sus, Domnitorul porunci la 3 iunie 1824 — prin textul de întărire a anaforalei — următoarele: „Poruncim dumneavoastră ispravnicilor ai judeţului să să facă urmarea ce într-această anafora să coprinde; sau, de va rămînea pricina neodihnită asupra pîrîtului vameş, să-i sorociţi la Divanul Domniei Mele, cu cercetarea ce veţi face, în scris"

1. Toţi cîţi lucrează meşteşugul acesta aici în Bucureşti, ori pămînteni sau streini din orice parte ar fi venit, sau călăraş, dorobanţ, sîrb, sau orice fel de slujitor ar fi, să aibă ascultare de starostea şi de acei 6 epitropi la cele ce-i va povăţui, pentru ale meşteşugului lor.

2. Pentru ucenici cînd vor vrea să iasă de la meşteri, să fiie datori a da de ştire starostii şi epitropilor, ca prin ştirea şi voia lor să iasă, iar de sineşi să nu fiie volnic, nici vreunul din meşteri să nu îndrăznească a luoa ucenicul altuia.

3. Cînd să va întîmpla ori greşeală să facă vreun bărbier, de a nu lucra bine, ori de a nu păzi duminica sau alte sărbători, sau judecată să aibă unul cu altul pentru ale meşteşugului lor, să nu fiie volnic boer mare, agă, sau alţi zapcii a-i judeca, fără numai starostea dimpreună cu epitropii să-i judece şi să-i îndrepteze după obiceiul lor şi orînduiala lor, certîndu-i şi dojănindu-i după vina ce vor face.

4. Calfa unui meşter, ce va voi să deşchiză prăvăliie, să nu fiie volnic a deşchide aproape de prăvăliia meşterului ce au lucrat, ca să nu tragă muşterii meşterului său la prăvăliia sa.

5. Calfa unui meşter ce să va muta de la un meşter la altul, să să mute la prăvăliie cu locu mai depărtat de prăvăliia ce au lucrat, iar nu la prăvăliia ce este aproape ca să tragă muşteriii meşterului de la care au eşit, la meşterul ce au întrat.

6. Apururea să aibă datoriie starostea cu epitropii breslii a da meşterului celui bătrîn care iaste neputincios dă a lucra, o calfă mai mult decît meşterilor celor tineri, care pot însuşi ei dă lucrează ; ca cu aceasta să să poată ajuta cei bătrîni neputincioşi.

7. Pînă nu-şi vor deşchide meşterii cei mai dă cinste prăvăliile lor, să nu aibă voie ceilalţi bărbieri.

8. Pentru cutia de milosteniie, ce au avut obicei a ţinea breasla aceasta, să să ia de la tot meşterul, din duminică în duminică, cîte dooă parale, i dă calfă cîte o para, dînd aceste parale oricine ar lucra meşteşugul acesta. Şi să să strîngă în cutiie la starostea, care cutiie să să ţiie pecetluită atît de starostea, cît şi de epitropi, cu peceţile lor. Şi să să păzească peste tot anul, ca dintr-acei bani să să cheltuiască la praznicul Praepodobnii Paraschivii, ce-l prăznuiesc ei, şi la moartea vreunui meşter din breasla lor, ce nu vor avea cu ce să-i facă trebuincioasele îngorpării şi ale pomenirii : dintr-acei bani să-i slujească şi să-i facă pomenirile lui. Cum şi de va rămînea vreun meşter de-al lor la slăbiciune şi sărăciie, din boală sau din altă întîmplare, iar dintr-acei bani să-i slujească cu ceea ce va fi cu cale după starea lui. Pentru care, aceste cheltuieli cînd să va întîmpla trebuinţă a să face, cu toţii împreună să deşchiză cutiia şi cu sfat de obşte al epitropilor să să cheltuiască.

Şi atît din banii ce să vor strînge la cutie, cît şi dă cheltuiala ce să va face la acele mai sus-arătate, în toţi anii să aibă a-şi da socoteală înaintea acelor şase epitropi. Care cheltuieli să să arate prin

foaie anume la ce, unde și cît s-au dat, ca să fiie cunoscute și celorlalți de obște, spre a i să vedea slujba dă este cu credință sau nu.

Deci, am întărit Domniia Mea hrisovul acesta, cu însuși credința Domnii Mele,

Io Grigorie Dimitriu Ghica Vvd.

[Sînt enumerați fii Domnitorului, precum și dregătorii Principatului, martori la întocmirea hrisovului]

1824, mai 29

Arh. St. Buc., Ms. 103, pag. 88—90

210

1824, iunie 18

Gr. Dim. Ghica Vv. poruncește ispravnicilor de Mehedinți să cerceteze pentru care pricină locuitorii satului Ciuperceni au voit să se strămute peste Dunăre

Io Grigorie Dimitrie Ghica Vvd i Gospod Zemli Vlahscoie

Dumneavoastră ispravnicilor din sud. Mehedinți, sănătate.

Pentru urmarea ce au făcut în trecutele zile lăcuitorii satului Ciuperceni dîntr-acel județ, vrînd a să strămuta peste Dunăre, de trebuință fiind ca să ne pliroforisim Domniia Mea din ce pricină s-au îndemnat a face o acest fel de pornire, pricinuitoare dă rea pildă, de aceea, vă poruncim ca, fără cîtuși de puțină zăbavă să faceți această cercetare cu scumpătate și să înștiințați Domnii Mele cu întreagă pliroforie.

Și fiți sănătoși.

1824, iunie 18

Arh. St. Buc., Ms. 105, pag. 299 (150)

211

1824, iulie 4

Logofeția pricinilor străine către k.k. Agenție, despre prigonirea dintre fostul Mare postelnic F. Lenj și Bonet, suditul k.k., despre mărfurile și zapisele lui Bonet

Fiindcă din contractu ce au arătat la judecată dumnealui biv Vel postelnic Filip Lenz, supt iscălitura lui Bonet, suditu k.k., pentru tovărășiia ce au făcut cu numitu în leat 1816 sept. să dovedește că dumnealui i-au dat taleri 20 000 pentru cumpărătoarea mărfurilor, și dă

vreme ce în răspunsul ce au dat cinstita k.k. Aghenție supt no. 656 la nota acestei Logofeții să coprinde că — după nota cinstitului Consulat al Franții de la 24 ale trecutului mai — s-au secfestrarisit prin cinstita Aghenție toate mărfurile i zapisile lui Bonet, pentru mărfurile ce au rădicat de la unii-alții din Țara Franțozească un Lebren, cu care s-au făcut Bonet tovarăș la leat 1818 și aducîndu-le aici Bonet, nu li s-au plătit acelora dreptul lor.

De aceea, dar, jos-iscălitu cu cinste pohtește pe cinst. k.k. Aghenție să binevoiască ca toate aceste mărfuri i zapise cîte vor fi, să nu să slobozească altuia — ori Lebren sau altcineva — ci să fie supt secfestru pînă va lua sfîrșit atît prigonirea dintre dumnealui post. Filip cu Bonet, cît și cea dintre Bonet cu acel Lebren franțezu.

[Vel logofăt]

1824, iulie 4

Arh. St. Buc., Ms. 1052, pag. 77, nr. 197

212

1824, iulie 15

Velîții boieri către Gr. Dim. Ghica Vv., despre jalba isnafului croitorilor din București care cer înnoirea privilegiilor avute și propun că, așa cum se hotărîse mai înainte, în noul hrisov să se adaoge că din isnaful croitorilor fac parte și ibrișimgiii și că sub autoritatea starostelui croitorilor se află și croitorii austrieci și ruși ; întărirea Domnitorului

Prea Înălțate Doamne,

Isnaful croitorilor de aici din politiia Bucureștilor, prin jalba ce au dat Mării Tale, au făcut cerere și rugăciune ca să li să înnoiască hrisovul ce-l au pentru orînduielile și obiceiurile lor, și prin luminathrisovul Înălțimii Tale.

În care, să să adauge a fi legat la acest isnaf și ibrișimgiii dintr-această politiie, după anaforaua ce o au făcută din urma hrisovului răposatului Domn, întărită de Domniia Sa după mulțumirea ibrișimgiilor, și pentru croitorii sudiți rosești și chesaro-crăești care sînt întemeiați cu lăcuința lor de să hrănesc și-și fac alișverișul într-această politiie, ca să fiie supuși la orînduielile isnafului, după cărțile ce le au și de la cinstitele consulaturı.

Și pă lîngă aceasta, să să lege acest isnaf la cămara gospod, precum sînt și alte isnafuri, a le cerceta pricinile lor fără de a mai fi purtați de colo-colo ca să-și piarză vremea muncii lor, aflîndu-să unii foarte săraci și scăpătați.

Şi după luminată porunca Mării Tale ce ni s-au dat la jalba lor, făcînd şi noi cuviincioasa chibzuire, arătăm Înnălţimii Tale că pentru obiceiurile şi orînduielile acestui isnaf, văzum la mîna lor luminat hrisov al răposatului Domn Alecs. Vodă Suţul, cu leat 1820, apr. 27, înnoit după altele mai vechi, cu coprindere pă larg. Pă lîngă care, ne-au arătat jeluitorii şi un zapis al ibrişimgiilor dintr-această politiie, i o anafora iscălită de dumnealui biv Vel vornic Grigorie Băleanu şi de dumnealui Alecsandru Desila, Vel cămăraş, cu leat 1820, octomvrie 5, întărită tot atunci şi de răposatul Domn, coprinzătoare că după cererea ibrişimgiilor au rămas a fi unit cu isnaful croitorilor, socotindu-să amîndooă aceste isnafuri, un isnaf; şi să urmeze întru toate după hrisovul Domnii Sale.

I pentru croitorii sudiţi ne-au arătat jeluitorii aceste de mai jos însămnate, însă:

1805, martie 20: poruncă iscălită de răposatul Marchelius, ce au stătut atunci Aghent, către croitorii sudiţi din politiia Bucureştilor, ca oricare va metahirisi acest meşteşug, sau ţin călfi raele în prăvăliile lor de lucrează hainele ce să poartă într-această politiie, să aibă a urma întocmai după hrisovul ce este dat la mîna breslii croitorilor de aici, fără de nici o împotrivire, făcîndu-li-să şi lor cunoscut ponturile căci oricarele să va arăta nesupus, să va pedepsi.

1809, octomvrie 17: poruncă a poliţii rosăşti către starostea şi epitropii isnafului croitorilor, să aibă să caute orice pricină a isnafului lor; şi să nu îndrăznească cineva să ia calfă sau ucenic de la altul, sau să deşchiză prăvăliie fără de ştirea starostii şi a epitropilor. În scurt, toţi cîţi să chivernisesc cu meşteşugul croitoresc aici în politiia Bucureştilor, să fiie supuşi la starostea şi epitropii, după şarturile ce le-au avut acest isnaf.

1815, fevr. 5: poruncă a Ecselenţii Sale Ghenăral-consulat al Rosii către croitorii sudiţi rosăşti, ce lucrează haine care să politipsesc ori în ce fel vor fi, să fiie supuşi la starostea şi la epitropii isnafului croitorilor, fără de a îndrăzni cineva să ia calfă sau ucenicul de la altul, sau prăvălii să deşchiză, fără de ştirea starostii şi a epitropilor ai acestui isnaf. Într-un cuvînt, să fiie supuşi la starostea şi la epitropi, la toate după obiceiul isnafului.

1823, oct. 19: poruncă a dumnealui cinstitului Aghent al k.k. Curţi, iarăş către toţi croitorii sudiţi, întărind coprinderea poruncii răposatului Marchelius, Aghentul, ca să fiie supuşi la isnaful croitorilor.

Deci, de vreme că ibrişimgii prin zapisul lor şi prin anafora întărită de răposatul Domn s-au dat a fi unit la isnaful croitorilor şi să urmeze după coprinderea hrisovului lor şi dă vreme ce şi sudiţii croitori prin poruncile cinstitelor consulaturi, care să arată mai sus, s-au îndatorat a fi iarăşi supuşi la orînduielile acestui isnaf şi la starostea i la epitropi după domneştile hrisoave, aşijderea şi de a fi acest isnaf după cum sînt şi altele, legat la cămara domnească pentru căutatul pricinilor şi pentru mai bunul nizam, nefiind cu nici o împotrivire.

De aceea, milostivindu-Te Măriia Ta a le înnoi hrisovul acestui isnaf al croitorilor, cu cuviinţă este ca să între la coprinderea sa şi aceste 3 ponturi de mai sus arătate.

Iar hotărîrea cea desăvîrşit rămîne a să face de către Măriia Ta.

Istrate Creţulescu; Costandin Filipescu, Vel vornic; Iordache Golescu, Vel vornic; Ioan Ştirbei, Vel vornic; Fotache Ştirbei, Vel dvornic; Dimitrache Bibescu, dvornic; Mihalache Racoviţă, Vel logofăt; Mihai Filipescu, Vel vornic

1824, iulie 15

[Întărirea Domnitorului:]

Fiindcă atît isnaful croitorilor cît şi ibrişimgiii s-au mulţumit pă această anafora a dumnealor veliţilor boieri, dînd şi adeverinţă de mulţumire în scris la canţelaria Divanului Domnii Mele, care s-au văzut şi de către Noi, adeverită fiind şi de dumnealui Vel cămăraş, de aceea, după chiar a lor priimire şi mulţumire, poruncim dumitale Vel logofăt de Ţara de Sus, ca la înnoirea hrisovului croitorilor să să adauge şi ponturile ce s-au găsit cu cale de dumnealor boerii, precum în dos să arată, îndatorîndu-să şi croitorii sudiţi roseşti şi k.k. de a fi următori întocmai după coprinderea poruncilor cinstitelor consulaturi, ce ni să arată printr-această anafora că sînt date către dînşii.

[Pecetea gospod]

Vel logofăt

1824, avgust 9

Arh. St. Buc., Ms. 111, pag. 149—151

213

1824, iulie 23

Vistieria către Gr. Dim. Ghica Vv., despre împotrivirea ciocănaşilor de la ocnele Slănic de a plăti vătafului plaiului Teleajen avaetul pentru clacă şi vornicie şi despre nesupunerea lor la porunca domnească, cerînd ca aceştia să fie pedepsiţi „spre înfrînarea şi altora asemenea cugetători"

Prea Înălţate Doamne,

Vătaful plaiului Teleajenului din sud Saac, de la 18 ale următoarei înştiinţează către dumnealui Vel dvornic de Ţara de Jos că, la 17 tot ale aceştii luni, mergînd prin satele plaiului pentru împlinirea banilor ce sînt rămăşiţă într-acest plai din dăjdiile Vistierii, împreună şi cu orînduitul mumbaşir ce este trimis cu luminată porunca

Mării Tale pentru înplinirea acestor rămăşiţuri, s-au abătut şi în satul Slănicul, trăgînd la casele cămărăşiei ocnii de acolo.

Şi chemînd pă cîţiva din vătaşii ciocănaşilor de la această ocnă şi făcîndu-le cunoscută luminată hotărîrea Mării Tale ce este dată la anaforaoa dumnealui Vel logofăt de Ţara de Sus — ca să plătească şi ciocănaşii canonisitul avaet al vătafului pentru clacă şi vorniciie, după vechiul obicei — ar fi plecat numiţii vătaşi ai ciocănaşilor să arate şi celorlalţi ciocănaşi. Şi, peste un ceas, au venit cu toţi ciocănaşii ocnii. Şi cerînd să le arate iarăşi luminată poruncă, cum au auzit, cu toţii au năvălit asupra vătafului, cu înjurături şi ocări şi cu zurba, ca să-l omoare; scăpînd atît vătafu cît şi mumbaşirul în casele cămărăşii, unde i-au ţinut închişi, păzindu-i pe la uşile caselor, pe la fereşti şi pă-n curte o zi şi o noapte, cu mare gîlceavă şi strigări că doară vor ieşi afară, să puie mîna pe dînşii, după cum să va da Înnălţimii Tale pliroforiie din alăturata înştiinţare a vătafului de plai.

Acum, s-au arătat şi doi din numiţii ciocănaşi ai ocnii Slănicului, cu jalbă din partea tuturor ciocănaşilor, către dumnealui biv Vel vist. Ioan Moshu, cumpărătorul ocnelor, rugîndu-să de dumnealui ca să mijlocească către Măriia Ta, a rămînea nesupăraţi de acest avaet al vătafului, pentru vorniciie şi clacă, cu cuvînt că n-ar fi mai dat pînă acum.

Pentru care, arăt Mării Tale că pentru acest avaet, fiindcă este vechi canonisit obicei aici în ţara Mării Tale, ca toţi lăcuitorii plaiurilor să dea vătafului de plai avaet pentru vorniciie şi clacă, întărindu-să acum şi de Măriia Ta a să urma, după întocmirea ce cu sfat de obşte s-au făcut asupra avaeturilor ce s-au chibzuit a lua fieşcare dregător şi slujbaş al ţării.

Să să îndatoreze ciocănaşii a plăti, neavînd niciun temei cuvîntul pricinuirii ce zic că pînă acum nu au mai dat; fiindcă mai nainte putea să paravlepsească un vătaf de plai acest avaet de la ciocănaşii ocnii, îndestulîndu-să din alte catahrisuri ce făcea în plai şi den enteresurile ce avea cu cămăraşii ocnii. Dar acum, cînd toate celelalte enteresuri şi catahrisis prin straşnicile Mării Tale porunci s-au precurmat cu totul, rămîind a lua vătaşii plaiurilor şi ceilalţi slujbaşi numai cele canonisite şi de Măria Ta hotărîte, între care este şi acest avaet al vorniciei şi claca de la lăcuitorii plaiurilor către vătaşi, nu poate vătaful să-l păgubească, nici dumnealui Vist. Moshu cumpărătorul ocnelor nu are nici un cuvînt destoinic de a să înpotrivi la aceasta. Căci dumnealui, în contractul cumpărătorii ocnelor, are să ţie la numita ocnă una sută lude ciocănaşi apărate de rîndul dăjdiilor Vistieriei Măriei Tale i de alte podvezi şi angarii, a-i avea pentru treaba ocnii. Dar, nu zice să fiie apăraţi ciocănaşii şi de celelalte canonisite obiceiuri ale pămîntului.

Iar pentru zurbalîcul ce au făcut ciocănaşii asupra vătafului de plai şi asupra orînduitului mumbaşir, împotriva luminatii Mării Tale porunci, fiindcă este semnu de nesupunere şi mare supărare, să să orînduiască credincios al Mării Tale să meargă la faţa locului, să

cerceteze față cu vătafu de plai și ciocănașii. Și cînd să va dovedi adăvărată înștiințarea vătafului de plai, atunci să rădice pă șapte-opt dintr-acei ciocănași zurbagii să-i aducă aici a li să orîndui de către Măriia Ta căzuta pedeapsă, spre înfrînarea și altora asemenea cugetători. Căci numiții ciocănași, de nu voia după luminată poruncă a Măriei Tale să plătească acest avaet, să-și fi pus soroc să vie să dea jalbă Măriei Tale, dar nu cu chip de nesupunere să facă zurbalîc asupra vătafului, împotriva luminatei Măriei Tale porunci.

Iar hotărîrea rămîne la Măria Ta.

Vel vist.

1824, iulie 23

Arh. St. Buc., Ms. 111, pag. 136—137

214

1824, iulie 30

Gr. Dim. Ghica Vv. întărește lui Dimitrie giuvaergibașa privilegiul boierilor de neam, scutindu-l de dări, dîndu-i dreptul să ţină o pivniță scutită de dări și șase calfe, scutite și acestea de dăjdii către Vistierie

Carte dă giuvaergibaș,

Zemli Vlahscoie. Dat-am cartea Domnii Mele întru cea de Dumnezeu hărăzită nooă Domniie a Țării Rumînești, lui Dimitriie, pe care l-am făcut Domniia Mea giuvaergibașa, după cum și mai nainte au fost, carele s-au aflat slujind Curții domnești atît mai nainte, cît și Domniei Mele, cu meșteșugul giuvaergilîcului și s-au arătat cu slujbă plăcută.

Asupra căruia milostivire făcînd, îi dăm priveleghiul rînduelii boerilor dă neam, ca să fiie apărat de toate cele ce sînt apărați cei ce să află la această orînduială, scutind [de] dijmărit i vinărici drepte bucatele lui, să ţie și o pivniță aici în București scutită și apărată de toate dările ce dau alte pivnițe, să ţie șase oameni călfi de slujbă ai meșteșugului său, apărați de rîndul dăjdiilor Vistierii și de alte orînduieli.

Pentru care, poruncim la toți cîți să cuvine, întocmai să fiți următori și împotrivă supărare să nu-i facă lui și oamenilor lui. I saam receh gospodstvami.

1824, iulie 30

Arh. St. Buc., Ms. 103, pag. 105

215

1824, iulie

Gr. Dim. Ghica Vv. către ispravnicii județului Saac poruncește să lase liber comerțul din Urlați și Mizil, să deschidă drumurile pentru transportul păcurii tuturor celor care vin din locuri nebîntuite de epidemii și să ajute pe vameși la încasarea vămii

Io Grigoriie Dimitriu Ghica Vvd i Gospodar Zemli Vlahscoie

Dumneavoastră ispravnicilor ot sud Saac, sănătate.

Vă facem în știre că dumnealui biv Vel vistier Ioan Moshu, cumpărătoru vămilor, ne-au făcut arătare că vameșii Vălenilor să jeluiește cum că după porunca Domniei Mele, ce vi s-au trimis dă la trecutu mai în 31 — ca să fiie slobode tîrgul Urlaților și al Mezilului, cum și pentru păcura de la Văleni, asemenea să fiie slobode a să vinde și cei ce vor veni să cumpere de la locuri curate, cum și cei ce vor merge să vînză pe la locuri curate, să fiie slobozi și nepopriți, dar, să să cerceteze a nu veni și dă la locuri molepsite, după nizamul ce este dat — zice că dumneavoastră, împotrivă urmînd, mai cu tăriie ați închis alișverișul și că ar fi stînd și tîrgurile închise și schela acei vămi. Și nici pă drumu care este cu dăpărtare deschis prin ogrăzi, unde au fost molevmă la satul Mehedinți, nu lăsați să treacă lîna i zaherelile și altele, cum și păcura, ca să meargă pă drum, ci l-ați închis cu totul. Și omul dumneavoastră, ce-l aveți la Urlați, oprind drumul cel mare, îi trimiteți la Ploești, a trece pă la Cîmpina. Și așa, schela acei vămi s-au închis cu totul și păcura nu să mai vinde, iar care să întîmplă dă merg cu păcura să vînză, oprindu-i zile dă lăzăret multe, să zăticnesc dă a mai merge.

Pentru care, vă poruncim cu strășnicie ca nizamul să-l păziți pentru cei ce vor veni de la locuri cu bănuială de molepseală; iar pentru cei ce vor fi dă la locuri curate, aceia să nu să poprească. Și vămii să dați ajutor și înlesnire, că dă vor cerca pagubă din pricina dumneavoastră, veți fi osîndiți înșivă a plăti.

Deosebit, fac arătare vameșii cum că moșnenii păcureți, care după coprinderea ponturilor vămii îi silește a le plăti leu dă vadră, ce este hotărît pentru munca lor, și ei mijloc dă plată nu au, pînă nu să va deschide alișverișul, să poată vinde păcură. Deci, pentru peristasis ce s-au întîmplat, care este cunoscută lăcuitorilor, să-i faceți dumneavoastră cu cuvînt să înțeleagă ca să fiie și ei îngăduitori. Pentru căci munca lor este la păcură și din păcură are să-și ia și vameșii dreptul lor, și ei osteneala. De aceea, să fiie îngăduitori pînă vor vinde păcura și să le plătească. Sau fiind pricina într-alt chip, să înștiințați Domnii Mele.

1824, iulie

Arh. St. Buc., Ms. 105, f. 153

216

1824, august 16

Gr. Dim. Ghica Vv. porunceşte ca fostul Mare vistier I. Moshu, cabzimanul ocnelor, să cerceteze nesupunerea ciocănaşilor de la Telega

Zemli Vlahscoie. Fiindcă cinstit şi credincios boerul Domnii Mele, dumnealui biv Vel vistier Ion Moshu, cabzimanul ocnilor, merge pă la ocne a vedea de să păzesc rînduielile cele bune ale huzmetului după poruncile Domnii Mele ce sînt date, şi a da nizam ciocănaşilor şi altor slujbaşi supuşi ai ocnilor, ca să nu să pricinuiască huzmetului Domnii Mele vreo zminteală sau pagubă; şi fiindcă mai în trecutele zile am luoat Domniia Mea pliroforiie cum că unii dintre ciocănaşii ocnii Telegii, cugetînd rău asupra huzmetului şi arătîndu-să cu nesupunere la orînduiţii cămăraşi, au dat pricină dă îndărătnicire şi celorlalţi ciocănaşi, a urma cele împotriva datorii supunerii lor la buna orînduială şi la folosul huzmetului; de aceea, întradins orînduim Domniia Mea pă numitul boier cabziman, ca mergînd la faţa locului şi cercetînd cu amăruntul pă cei ce-i va găsi cu rele urmări şi îndărătnici, puindu-i în fiiară şi în obezi, cu bună pază să-i trimiţă la Domniia Mea, ca să li să facă căzuta pedeapsă, spre pilda şi altora ce urmează înpotriva poruncilor Domnii Mele, ce sînt date asupra nizamului acestui huzmet. I saam receh gospodstvami.

1824, avgust 16

Arh. St. Buc., Ms. 105, pag. 321, f. 161

217

1824, august 18

Gr. Ghica Vv. întăreşte privilegiile breslei boiangiilor din Bucureşti, dăruieşte bisericii Dintr-o Zi menghina care a aparţinut „fabricii" de ghermesituri şi şaluri şi hotărăşte preţul pentru hainele date de boiangii la menghină

Hrisovul boiangiilor din Bucureşti

Între alte rufeturi ale politii Bucureştilor s-au aflat şi breasla boiangiilor carii, ca nişte trebuincioşi ce sînt obştii, au avut şi priveleghiuri domneşti, coprinzătoare de orînduiala şi obiceiul acestui rufet, precum ne-am pliroforisit şi Domniia Mea din condicile Divanului.

Că prin sineturi domneşti au avut rînduială la boiangii să fie rufet, cum sînt şi alte rufeturi, şi să aibă un proestos şi epitropi

dintre ei. După care aceste sineturi domneşti au fost boiangiii nesupăraţi, lucrîndu-şi meşteşugul lor făr-dă a să amesteca alţii.

Şi la pricina ce au avut boiangiii cu fabrica nooă ce să deschisese dă şaliuri i ghermesituri, pentru menghina ce era dată acei fabrici, fiind fost fabrica aceasta a sandalgeălîcului cu menghina izvodită şi adusă de noi într-această ţară, precum prin hrisovul ce ni să dedese de răposatul Domn Costandin Vodă Ipsilant ot leat 1803, ghenar 15 : să arată pricina, dîndu-să pă obrazul Nostru fabrica i menghina, cu priveleghiuri şi cu osebite mili domneşti.

La care menghină umbla boiangiii a să amesteca. Şi prin judecată s-au hotărît ca boiangiii să nu fiie slobozi a-şi ţinea menghină; şi după coprinderea hrisovului ce avea fabrica de sandagelîc, menghina şi lucrul menghinei s-au fost dat a ţinea numai fabrica aceasta, iar alt nimenea nu au fost slobozi a avea menghină. Ci, cîţi vor voi să-şi menghenească lucrurile lor, vechi sau noo, să meargă la fabrică.

Au fost şi legată fabrica cu menghina, dintru-întîi, a da la mănăstirea Mărcuţii cîte taleri 400 pe an. Şi, fiindcă şi fabrica dă şaluri i ghermesituri din răzmiriţa ot leat 1806 stricîndu-să nu s-au mai pus în faptă, iar în urmă la leat 1816, prin hrisov domnesc Ni să hărăzise menghina pă obrazul Nostru, şi făr-dă fabrică, cu îndatorire a da acei taleri 400 pe an la cutiia milostenii. Care acest priveleghi al menghinii, după rugăciunea ce Ne-au fost făcut Nicolae logofăt al Sfintii Mitropolii, o am fost lăsat a să folosi el cu dînsa.

Şi, prin jalba ce au dat Domnii Mele boiangiii, au arătat că sînt încărcaţi cu greutate la plata hainilor ce le dau la menghină; cu care sînt siliţi şi ei a cere preţuri mari la muşterii. Cerînd ca plata menghinii să o rînduim Noi a le fi cu uşurinţă la hainile ce vor duce boiangiii a le da la menghină. Căci mai nainte plătea la o haină mare pentru menghină 20 parale, iar la haina mică, adică scurteică, 10 parale. Şi cu încetul urcîndu-să, au ajuns de plătesc acum de haina mare 1 leu, şi de haina mică pă jumătate, rugîndu-să a să lăsa pă preţul cel uşor. Căci menghina nu are vreo greutate de cheltuială.

Aşijderea, au cerut să dăm hotărîrea Noastră ca să nu fiie slobod niminea din isnaful lor să ceară menghina pă obrazul lor, nici să o ţiie în arendă, că să face năpăstuire şi pagubă celor săraci; ci să fiie totdeauna la mînă de om strein dă meşteşugul lor, îndatorîndu-să a le păzi dreptatea, nici să le strice hainile sau să le arză.

A cărora cerere, chibzuindu-oă Domniia Mea, mai întîi am hotărît de am dat menghina Sfintei biserici Dintr-o Zi, ca din venitul ei să să ajute la trebuinţile ce are. Unde am dat şi domnescul Nostru hrisov, coprinzător pe larg de pricinile aceştii menghini. Şi după cererea boiangiilor, am dat şi hotărîre ca niciodată să nu să dea nici în lucrare, nici în arendă la vreunul din boiangii, ci la om dinafar-dă boiangii. Precum şi la plată, să nu să ia mai mult decît parale 20 la haina cea mare, şi parale 10 la haina cea mică. Şi numai această Sfîntă biserică să aibă menghina şi lucrarea ei, iar altul să nu fiie nimeni slobod, nici a face menghină, nici a lucra. Şi biserica să

o așeze la un loc cuviincios unde le va veni și boiangiilor cu înlesnire a merge să-și dea lucrurile lor la menghină, dator fiind cel cu menghina a le păzi dreptatea, să nu-i prelungească, ci precum le vor duce, așa să le și scoață din lucru. Iar să nu scoață mai nainte haina celui ce au adus-o în urmă, nici să le strice sau le arză hainile, că să va îndatora a le plăti.

Și precum din partea Noastră am priimit cererile boiangiilor, cu al lor folos văzut și cunoscut, scăzîndu-le plata pă jumătate, asemenea legăm și pă boiangii să urmeze cu obștea, adică să nu ceară prețuri mari la văpsit, ci să păzească și ei orînduiala veche cu ieftinătate, adăogînd un puțin lucru pentru văpsele, care să vor fi mai scumpit; nici să facă lucru ce l-au tocmit a-l face cu boia bună, să-l facă cu boia proastă, nici să ceară preț mare la boia proastă, ca la boiaoa bună, adică cu nici un mijloc să nu facă înșelăciune norodului, ci să păzească cumpăna dreptății întru toate, ca să să cunoască de obște în faptă ieftinătate. Căci în urmă, găsindu-să cu viclenii, vor fi osîndiți a-și pierde priveleghiul acesta.

Deosebit, să fiie slobozi prostimea, care-și văpsesc lucrurile lor, pă la casile lor, cu erburi și cu altele, precum au fost din vechime; dar să nu văpsească ale altora.

Iar pentru celelalte obiceiuri ale isnafului lor, să să păzească rînduiala lor, adică:

1. Să aleagă rufetul pă unul dintre ei mai mare, să le fiie proestos. Carele prin știrea dumnealui Vel cămăraș să să orînduiască și carele să ție și hrisov domnesc la a lui îngrijire. Să ție și condică de toți meșterii anume, cum și dă călfi și ucenici, spre a fi știuți breslii totdeauna. Să ție proestosul și un ceauș, supt ascultarea sa, pentru trebile rufetului, cum sînt și la alte rufeturi. Și, dinpreună cu 2—3 epitropi mai bătrîni ai rufetului, să judece pricinile ce vor avea boiangiu cu boiangiu, atît pentru ale meșteșugului lor, cît și pentru ucenici și călfi, după orînduiala rufetului să-i îndrepteze. Iar care nu să vor odihni pă judecata lui, să-i judece dumnealui Vel cămăraș, nefiind volnici pentru pricini de-ale meșteșugului lor a merge la alte judecătorii. Și proestosu să fiie scutit despre partea breslii, de orice dare va fi pă breaslă.

2. Să ție cutiie, cum au și alte rufeturi. Care cutiie, pecetluită dă bătrînii breslii, să să ție de proestos; și din săptămînă în săptămînă să dea la cutiie fieșcare prăvăliie cîte parale 4. Cum și călfile, cînd vor fi destoinici a deschide prăvăliie, cu știrea rufetului, să dea la cutiie taleri 10. Asemenea și călfile cînd să vor tocmi la meșteri, să dea la cutiie, însă: calfa mare taleri 5, calfa de mijloc taleri 2 și jumătate și calfa mică parale 15. Așijderea și ucenicul cînd să va tocmi la meșteri, să fiie prin știrea proiestosului; și trecîndu-să zapisul la condica rufetului, să dea stăpînul ucenicului taleri unul.

Cum și cînd vreun meșter va face vreo greșeală, ori a strica lucrul cuivași, sau a face urmare împotriva hrisovului, pă acela să-l judece proestosul și cu epitropii breslii, și să-i facă dojana cea cuviincioasă spre înfrînare și, după vină, să puie și cevași la cutiie, precum va găsi proestosul și bătrînii breslii cu cale.

3. La 6 luni să să deschiză cutiia, faţă cu adunarea breslii, ca să să vază ce s-au strîns. Şi dintr-această cutiie să să ajute cei scăpătaţi din breasla lor, care nu vor fi vrednici a să chivernisi, sau va cădea la vreo boală îndelungată; cum şi cei ce vor muri din braslă şi va fi sărac, să să îngroape cu cheltuială de la această cutiie.

4. Cînd va merge ceauşul rufetului să cheme pe vreunul din rufet la proistos şi la bătrîni, ori pentru vreo pricină de judecată, sau pentru altă trebuinţă, să fie supus de a merge; şi să aibă ceauşul să ia de la toate prăvăliile cîte 1 para pă săptămînă.

5. Nici un boiangiu să nu fie volnic a deschide prăvăliie făr-de ştirea isnafului, adică, de va fi din cei ce au învăţat meşteşug aici, cînd să va cunoaşte dă vrednic şi va pune la cutiie ceea ce este orînduit, atunci să dăşchiză. Iar de va fi strein cu ştiinţa meşteşugului dăplin, priimind a fi rufet şi el pă lîngă ceilalţi, şi păzind orînduielile rufetului, dînd şi la cutiie acei taleri 10 cum şi cele următoare pă săptămînă, va avea voie a dăschide. Şi prăvăliia ce va vrea să o deschiză calfa, să nu o deschiză lîngă meşterul la care au lucrat, ci să fiie mai departe, măcar peste cinci-şase prăvălii.

6. Nici un meşter să nu fiie volnic a tocmi calfă în prăvăliia sa, făr-dă ştirea proiestosului şi a epitropului; iar cînd vreunul din cei ce nu-i dă mîna să fiie calfă să va bolnăvi, ca să nu-i şază prăvălia închisă, să să ia o calfă de la cel ce va avea mai multe şi să să dea la acel bolnav.

7. Nimeni din alte rufeturi să nu să amestece la meşteşugul lor, adică nici basmangiii, nici tabacii, nici ceaprazarii, nici ibrişimgiii, nici mătăsarii armeni, nici altu oricine ar fi; precum nici boiangiii să nu să amestece în meşteşugul altora, ca să să poată hrăni fieşcare cu meşteşugul lor.

8. Cînd va veni marfă de văpsele pentru meşteşugul lor, să nu fiie volnic nimeni din isnaful lor a merge singur să o coprinză, ci cu toţi dimpreună mergînd, să ia fieştecare după puterea sa şi să puie la cutiie cîte un ban şi jumătate la ocaoa dă boia.

9. Cînd vreunul din boiangii va strica lucrul cuivaşi sau va înşela pă cinevaş, arătînd stăpînul lucrului pă acel boiangiu la proestosul, dator să fiie proestosul şi cu cei mai întîi a aduce pă acel boiangiu şi prin cercetare să facă negreşit îndestulare de plată acelui stăpîn. Căci precum ale lor orînduieli şi obiceiuri le-am întărit printr-acest hrisov, aşa şi a norodului celor ce au trebuinţă de văpsit voim şi cerem Domniia Mea să li se păzească dreptatea la plata preţului văpsitului şi să-şi aibă înlesnirea în trebuinţile lor, făr-de a pătimi necazuri sau pagube.

Poruncim dar, ca şi isnaful acesta să păzească un drept şi o cumpănită plată pentru văpsitul lucrurilor norodului, fără a cere preţ dă plată nesuferit: ca să nu pricinuiască necazuri, că vor pierde priveleghiul ce au.

Şi-am adeverit hrisovul acesta cu însuşi domnească Noastră iscălitură şi pecete.

[Sînt enumeraţi fiii şi „veliţii boieri" cu martori]

1824, avgust 18

Arh. St. Buc. Ms. 103, pag. 114—118

218

1824, *august 28*

Marele cămăraş către Gr. Dim. Ghica Vv., despre îndatoririle „fabricanţilor" de testemeluri din Bucureşti faţă de spitalul Iubirea de Oameni, de mănăstirea Mărcuţa şi de Cămara domnească, despre refuzul acestora de a le împlini; hotărîrea Domnitorului

Prea Înălţate Doamne,

La jalba ce au dat Mării Tale fabricanţii de testemeluri, jeluind cum că domneasca Cămară îi sileşte a răspunde de fieşcare prăvăliie cîte taleri 1 000 pe an la spitalul Iubirii de Oameni şi cîte taleri 300 la mănăstirea Mărcuţii, nesocotindu-i ca pe un isnaf, a da drept un trup de fabrică toţi acest avaet — ci deosebit, mi să porunceşte de către Înnălţimea Ta ca să arăt în scris, ce urmare s-au făcut asupra pricinii, după luminată porunca Mării Tale ce este dată.

Arăt Mării Tale că în trecutele zile Prea Sfinţiia Sa părintele Mitropolitul şi dumnealui Vornic Iordache Golescul, eforii spitalului Iubirii de Oameni, arătînd prin anafora către Măriia Ta că sărdarul Atanasache cu 2 fraţi ai lui, dăşchizînd fabrică de testemeluri la hanul lui Manuc încă din leat 1823, iulie 1; şi mai pe urmă la leat 1823, septemvrie 13, au deşchis fabrică un Zguri i la leat 1823, noemvrie 29, un Steriie. Şi că trimiţînd la dînşii să răspunză avaetul ce prin obşteasca chibzuire întărită de către Măriia Ta, a da fieşcare cîte taleri 1 000 la spital, au răspuns că pentru toate aceste fabrice vor da cu toţii taleri 1 000 socotindu-să şi începerea anului de la ghenar 1, leat 1824.

Mi să porunceşte de către Înnălţimea Ta ca să împlinesc de la dînşii dreptul havaet al spitalului, cu urmare întocmai după aceeaşi luminată poruncă a hotărîrii Mării Tale, şi că sorocul răspunderii acestui avaet să să înceapă la fieşcare fabrică din zioa ce prin darea chezăşii i s-au dat voie de către Eforiie a lucra.

Aducînd dar pe toţi aceşti mai sus-arătaţi meşteri, i-am întrebat cu ce cuvînt fug acum de îndatorirea întru care, după chibzuirea obştească a dumnealor veliţilor boieri şi întărirea ce să dă de către Măriia Ta, sînt legaţi toţi meşterii cîţi vor voi a lucra meşteşugul stambii. Şi mai întîi răspunse sărdar Atanasache, zicînd că el, cînd s-au îndatorat a ţinea această fabrică, au înţăles din luminată hotărîrea Mării Tale că meşteşugul acesta o să să încheie coprinzîndu-să numai supt o fabrică a sa, ce au deşchis-o; şi cum că, de să va mai întîmpla cu vreme a să mai deşchide încă una iar nu mai multe, să fiie şi aceasta înclinată cu aceasta, ca nu cumva una să fiie împotriva enteresurilor ceilalte. Iar acum deşchizîndu-să multe fabrici, nu-i dă mîna a o mai ţinea această fabrică, de nu să va lega meşteşugul ei a să lucra numai întrînsa, iar nu oriunde şi de către oricine va voi. Şi că orînduitul havaet fără acest priveleghiu urmează a-i fi numai o greutate fără nici un folos.

Al 2-lea răspunse și Zguri, cel ce au deșchis al 2-lea după sărdar Atanasache, că și el tot într-acest chip au înțăles coprinderea luminatii porunci : cum că acea de-al 2-lea fabrică deșchizîndu-o el, alții nu vor mai deșchide. Iar acum, văzînd și el că și alți 3 după dînsul au mai luat voie de la Eforiie dă lucrează, prin dooă jelbi către Măriia Ta, încă de la 30 ale trecutului iulie, să leapădă de fabrică.

Cum și ceilalți 3 anume Steriie i Anghel și Dobre cu 2 tovarăși ai lui, ce în urma mai susului au deșchis cherhanale, răspunseră că, ca unii ce au deșchis cherhanale prin știrea și mărturiia celorlalți fabricanți, s-au socotit și ei a fi mădulări ai isnafului și cherhanalile lor — rămuri ale fabricii și însuși ei supuși numai în analoghiia avaetului cel orînduit în chibzuirea aceasta. Mai adăugînd cîte trei a arăta, într-o glăsuire, că această marfă ce lucrează ei ne scoţîndu-să din ţară (căci în Ţara Turcească lucrează mai bună, iar în Ţara Nemţească nu trece nicidecum), rămîne a fi numai pentru trebuinţa lăcuitorilor de aici ; care lăcuitori, de vor cumpăra marfa cea robită în speculaţiia fabricii, urmează a o cumpăra scumpă și că ţara pierde atunci nu numai folosul eftinătăţii, pentru care să fac fabricile în orice ţară (căci nu va putea niciodată fabricantul să dea marfa în puţinul preţ în carele îl pot da cei care ţin cherhanale mai mici), ci și bunătatea ce să răvărsa în ţară în slobozeniia acestui meșteșug să închide, cu care, după o prea puţină învăţătură, să hrănesc mulţi săraci și văduve, pămînteni. Și, pă lîngă aceasta, că mai nainte de răzvrătire, cînd lucra răposatul hagi Stănuţă fabrica testemelurilor, toţi lucrătorii era scutiţi de dăjdiile lor ; iar acum nu să păgubește domneasca Vistieriie pentru numai speculaţiia arindașilor fabricii.

Deci, sluga Mării Tale, văzînd cea mai dinainte orînduială a aceștii pricini și neavînd pîrlej a mă abate din urmarea ce este făcută, rămîne ca, văzîndu-se de către Înnălţimea Ta cererile amîndurora părţilor, să să dea înnaltă chibzuire și luminată poruncă cum să urmez. Asemenea și pentru cererea ce fac a li să începe anul plăţii havaetului de la trecuta lună a lui ghenar, cu toate că arată că, măcar că au luat voie de mai nainte de ghenar a lucra, dar pînă a-și întocmi cele trebuincioase calîpuri, văpseli și altele ale meșteșugului, au ajuns a face începerea lucrului tocmai după ghenar.

Dar înnainte-m ziseră că vor fi supuși la alegerea Cămării Mării Tale asupra sorocului, de vor avea voie a lucra după cum cer meșteșugul lor ; dar și această a lor cerere eu, neavînd porunca Mării Tale a o priimi, după luminată poruncă ce mi să dă în dosul jelbilor, nu lipsii a face cunoscută Mării Tale curgerea pricinii.

Iar hotărîrea cea desăvîrșit rămîne la Înnălţimea Ta.

Vel cămăraș

1824, avgust 28

[Hotărîrea Domnitorului :]

Poruncim ca, chemîndu-să la Eforie toţi acești basmangii, să li să facă cunoscută, adică sărdarului Atanasiie și lui Zguri să li să arate că, de vreme ce ei voiesc a înţelege coprinderea domneștii Noastre hotărîri după a lor plăcere, iar nu după a ei adevărată fiinţă, nu sînt

slobozi de a mai lucra acest meşteşug; şi să să poprească, plătind însă fieşcare din ei pentru a sa fabrică analogon din taleri 1 300, i din celelalte orînduite haruri ale Cămării gospod, din zioa ce i s-au dat voie şi pînă în zioa ce va conteni din lucru. Precum şi celorlalţi basmangii să li să arate că fieşcare din ei ce va fi luat de la Eforiie voie în parte, după coprinderea domneştii Noastre hotărîri de a lucra acest meşteşug, să socoteşte drept o fabrică.

Şi de priimeşte a fi socotit într-acest chip, să fiie slobod a lucra şi de acum înnainte, răspunzînd pe tot anul aceşti cîte taleri 1 300 i harurile Cămării gospod. Iar de nu, să fiie şi aceştiia popriţi de a mai lucra acest meşteşug, plătind însă fieşcare din ei pentru a sa fabrică analogon din banii i harurile de mai sus arătate, din zioa ce i s-au dat voie a lucra şi pînă la zioa ce va conteni din lucru.

[Pecetea gospod]

Vel logofăt

1824, septemvrie 19

Arh. St. Buc., Ms. 111, pag. 291—293 (288—290)

219

1824, septembrie 4

Logofeţia Ţării de Sus către Gr. Dim. Ghica Vv., despre jalba serdarului Polihronie din Craiova, care se plînge că vameşii îi cer pe nedrept vama la paţachina care creşte pe moşia sa; hotărîrea Domnitorului.

Prea Înălţate Doamne,

După luminată porunca Înălţimii Tale, ce mi să dă la această jalbă a sărdarului Polihroniie de la Craiova, făcînd cercetare am văzut că arătarea sa este cum că pă moşiia sa ce să numeşte Bîrca din sud Dolj fiind rodire de paţachină, pă care vînzîndu-o, îl apucă vameşii să plătească vamă.

Deci, fiindcă după coprinderea ponturilor vămii la roadile ce es după moşie boerească nu este dator să plătească vamă vînzîndu-le, ci vama să îndatoreşte a o plăti cumpărătoru şi fiindcă atît vameşii cît şi jăluitorul să află la Craiova, găsesc cu cale să să dea luminată porunca Mării Tale către dumnealui Caimacamul Craiovii i către dumnealor ceilalţi boeri divaniţi ca, înfăţişînd pă amîndooă părţile, să cerceteze. Şi, după coprinderea ponturilor vămii urmînd, or să facă îndestulare jeluitorului, sau, fiind pricina într-alt chip, să înştiinţeze Mării Tale.

Vel logofăt

1824, septemvrie 4

Arh. St. Buc., Ms. 125, pag. 4, (f. 3 v.)

Notă la documentul nr. 219. Domnitorul poruncí la 19 septembrie 1824 Caimacamului Craiovei şi boierilor divaniţi din Valahia Mică să se conformeze propunerii cuprinse în anaforaua de mai sus.

220

1824, septembrie 11

Logofeția pricinilor străine către k.k. Aghenție, despre două condici privind pricina dintre fostul Mare postelnic F. Lenj și Bonet, supus austriac

Nota cinst. k.k. Aghenții, scrisă de la 24 ale trecutului iulie, supt no. 656, ce încă de atunci s-au priimit la Logofeția streinilor pricini, în pricina dumnealui biv Vel post. Filip Lenț cu Bonet neguțătoru, suditu k.k., coprinzătoare că să trimite catastișile i socotelile numitului Bonet. Tocmai astăzi joi, septemv. 11, s-au priimit doă condici, însă: una ce să numește jurnal cu leat 1819, apr. 25, ștearsă, în suma de foi 204, însemnat de însuși numărul foilor, i 18 foi scrise și neșterse i 6 foi albe; și, al doilea, condica cu leat 1820, mart 12, în suma de foi 230, scris numărul iar de însuși și nestearsă; între care foi sînt și doă foi rupte.

Ci dar, de priimire jos iscălitu nu lipsește cu cinste a face cunoscut cinstitei k.k. Aghenții.

Vel logofăt

1824, septemvrie 11

Arh. St. Buc., Ms. 1052, pag. 79, nr. 202

221

1824, septembrie 17

Logofeția Țării de Sus către Gr. Dim. Ghica Vv., despre întocmirea isnafului croitorilor din Rîmnic, județul Vîlcea; întărirea Domnitorului

Prea Înnălțate Doamne,

După luminată porunca Înnălțimii Tale, ce mi să dă la această alăturată jalbă a isnafului croitorilor de la Rîmnic sud Vîlcea, făcînd cercetare, m-am pliroforisit că jăluitorii aceștiia, aflîndu-să doisprezece la număr, cu prăvălii dă lucra meșteșugul croitorii; și ca să să puie în orînduială isnaful lor, cum sînt și în alte politii, încă din leat 1791 mai 20, prin carte isprăvnicească, s-au întocmit a fi unul din ei mai mare, cu numire dă terzibașa, ca să să păzească dreptatea, spre a să putea chivernisi cu muncă și a nu să strica hainile oamenilor, dîndu-li-să atunci și ponturi de cîteva orînduеli. Care întocmire în leat 1806, iulie 31, s-au întărit și de Divanul Craiovii. Iar în vremea Mării Sale Domnului Caragea, după jalba ce au dat, îm arătară de văzui și anafora a Logofeții Țării de Sus, cu leat 1815, iulie 3, coprinzătoare în ponturile de mai jos-arătate, însă:

1. Unul din ei, care va fi mai cinstit, ales dă proestoși și de toată breasla, să fie mai mare; carele să să numească staroste al croitorilor. I doi dintre dînșii, din cei mai bătrîni să fie proestoși.

Să ţie şi un ceauş, a fi pentru adusul celor trebuincioşi din isnaful lor i alte trebuinţe ale isnafului. Şi, pă toţi cei ce să află cu acest meşteşug cu ştiinţă şi vrednici de a ţinea prăvălii, să-i treacă la condica isnafului. Iar alţi să nu fie slobozi a dăşchide prăvăliie, pînă cînd nu să va cerceta de starostea i de proistoşi : ori din călfi, sau din alţi streini ; ca, găsindu-să vrednici, să dea la cutie ceea ce este orînduit şi să să treacă la condica isnafului în rîndul celorlalţi meşteri. Acum arată că au staroste pe Zamfir croitorul, în locul lui Ioan Foamă ce au murit ; i proeste pe Răducanul croitorul, în locul Staicului şi pă Ioan Slătineanul.

2. La zi orînduită să să facă longe, ca să cerceteze pricinile ce să va întîmpla ale isnafului, atît de călfi, i ucenici, şi după rînduiala meşteşugului lor să-i îndrepteze cît mai vîrtos pentru stricarea hainelor vreunui muştiriu, ca să îndatoreze pe acela nu numai să o îndrepteze, ci să-l puie a da şi la cutiie ceea ce va găsi starostea şi proeste cu cale. Iar starostea al doilea să dea la cutie îndoit şi să să şi pedepsească.

3. Să ţie cutie, în care să puie cel ce va dăschide prăvălie taleri doisprezece ; să dea şi starostii taleri cinci. Să puie şi toţi prăvăliiaşii din săptămînă în săptămînă cîte dooă parale, iar calfe cîte o para. Şi din ceea ce să va strînge la cutie, atît dintr-acestea, cît şi din alte învinovăţiri ale celor din isnaf, să să ajute care vor fi săraci din meşteşugul lor, la vreo boală îndelungată i la îngroparea vreunuia, sau la alt lucru sufletesc ce să va găsi cu cale de starostea i proeste şi de ceilalţi. Care cutie să să păzească, a fi pecetluită de starostea şi proeste ; şi cînd să va dăşchide, să fie cîte trei de faţă. Cum şi dă ceea ce să va cheltui, să ţie foaie anume.

Şi cînd starostea sau epitropii nu să vor purta bine, prin ştirea dumnealor ispravnicilor judeţului isnaful să aleagă alţii şi să-i schimbe.

4. Ucenicii, după ce îşi vor înplini anii ucenicii lor, să mai slujească tot la acel stăpîn încă un an, cu simbrie ; iar de acolea înnainte, de va fi vrednic a dăşchide prăvălie, dînd ceea ce este orînduit la cutie şi la starostea, să dăşchiză prăvălie. Iar de va fi să mai slujească cu simbrie, să slujească ori tot la acela care au fost, sau la altul, prin ştirea isnafului. Precum şi alţi streini ce vor veni de aiurea să nu fie volnici a dăşchide prăvălie şi a lucra meşteşugul, pînă nu să va cerceta de isnaf şi va da legătură că va păzi rînduelile isnafului, dînd ceea ce este rînduit la cutie i la starostea. Aşa să aibă voie a dăşchide prăvălie.

5. Cîţi din alte isnafuri, care îşi au meşteşugurile lor osebite, să fie opriţi a nu să amesteca la meşteşugul croitoresc.

Care anafora, tot într-acelaş leat, avgust 26, s-au întărit şi de Măriia Sa Domnul Ioan Vodă Caragea cu pecete. Cu osebire numai ca starostea şi proestoşii ce să vor orîndui la acest isnaf să nu fie nestrămutaţi, ci proestoşii să să schimbe pe fieşcare an, iar starostea la fieşcare doi ani, cu alegerea isnafului şi prin ştirea dumnealor ispravnicilor judeţului. Căci fiind nestrămutaţi, cu îndelungarea vremii dobîndesc despotie asupra isnafului şi dintr-aceasta să îndeamnă a să abate la jafuri şi nedreptăţi. Iar fiindcă au a să schimba la mai sus-zisele soroace, şi că o să să orînduiască alţii în urma lor, cari urmează a le

luoa socoteala, totdeauna să sfiescu de a face jafuri şi nedreptăţi asupra isnafului.

Acum, jăluitorii, prin jalba lor, nu fac altă cerere fără numai să li să întărească această întocmire şi de către Înnălţimea Ta, spre a să putea păzi întocmai. A cărora cerere, nefiind înpotrivitoare nici anaforalii Logofeţii, nici întăririi domneşti ce să arată mai sus, milostivire făcînd Măriia Ta, să binevoieşti a să întări şi cu luminată pecetea Înnălţimii Tale, spre a să putea păzi între dînşii orînduiala aceasta a isnafului lor.

Iar hotărîrea cea desăvîrşit rămîne la Măriia Ta.

Vel logofăt

1824, septemvrie 17

[Întărirea Domnitorului :]

Io Grigoriie Dimitriu Ghica Vvd i Gospodar Zemli Vlahscoie

După arătarea ce Ne face printr-această anafora dumnealui Vel logofăt dă Ţara dă Sus, priimită fiindu-Ne întru toate celelalte întocmita orînduială de mai jos, şi în dos arătată, a isnafului croitorilor de la Rîmnic sud Vîlcea, o întărim Domniia Mea şi hotărîm ca întocmai să să urmeze — cu osebirea însă de mai jos arătată, adică : nici starostea, nici proestoşii să nu să schimbe făr-dă vină cercetată şi dovedită.

[Pecetea gospod]

Vel logofăt

1825, ghenar 17

Arh. St. Buc., Ms. 111, pag. 461—464 (459—462).

222

1824, septembrie 20

Gr. Dim. Ghica Vv. întăreşte tipografiei de la Rîmnic (judeţul Vîlcea) privilegiul de a avea şase oameni scutiţi de dări

Cartea tipografii de la Rîmnic, judeţul Vîlcea

Zemli Vlahscoie. Fiindcă tipografiia de la Rîmnec, sud Vîlcea, la care să lucrază şi să tipăresc necurmat cărţi dă treaba şi slujba sfintelor biserici, prin cărţile fraţilor Domni de mai nainte, are privileghiu să ţie 6 oameni scutiţi, după orînduiala Vistierii, a fi pentru căratul lemnilor i alte trebuinţe spre înlesnirea şi ajutorul tipografii, după cum prin cărţile ce văzum în condica Divanului Ne-am adeverit. Ne-am milostivit şi Domniia Mea de am înnoit şi am întărit acest priveleghiu,

ca să-i aibă şi de acum înnainte, nesupăraţi şi pă deplin totdeauna, pentru treaba tipografii.

De care poruncim la toţi cîţi să cuvine, întocmai să fiţi următori, că aşa este porunca Domnii Mele.

1824, septemvrie 20

Arh. St. Buc., Ms. 103, pag. 198

223

1824, septembrie 21

Gr. Dim. Ghica Vv. întăreşte breslei plăpumarilor pămînteni privilegiile vechi „după trebuinţa vremii de acum, cînd şi norodul s-au înmulţit într-această politie"

Cartea plăpumarilor

Zemli Vlahscoie. Fiindcă pentru a obştii înlesnire la trebuinţa ce au dă lucrurile plăpămării şi pentru a să putea hrăni şi a să chivernisi în ţara Domnii Mele cîţi au ştiinţa meşteşugului acestuia, cu slobozeniie cînd vor păzi orînduiala breslii acestui meşteşug, am făcut Domniia Mea hotărîre şi întocmire de îndreptare la unile ponturi ce era în vechile cărţi ale breslii plăpomarilor pămînteni, după trebuinţa vremii de acum, cînd şi norodul s-au înmulţit într-această politie şi trebuinţa de acest lucru au pristosit.

Am dat dar rufetului plăpomarilor pămînteni de aici, din oraşul Domnii Mele Bucureşti, această carte, ca să li să urmeze şi să li să păzească de acum înnainte priveleghiul acesta.

Adică, la meşteşugul plăpomării alt rufet al altui meşteşug să nu să amestece a lucra, precum nici alţii streini. Iar carele va şti meşteşugul acesta şi va urma orînduielii breslii spre a fi supus la starostea al plăpomarilor şi a păzi şarturile breslii şi ale cutiei lor, cum şi avaetul ce este obicinuit de-l dau la deşchiderea prăvălii, slobod şi nepoprit este a lucra meşteşugul acesta şi a dăschide şi prăvăliie, spre îndăstularea trebuinţei dă obşte.

Dar nici plăpomarii să nu să amestece la alte rufeturi. Să aibă breasla aceasta, după obiceiul lor, staroste pă acela ce însuşi după alegerea a tot rufetului lor s-au orînduit, carele, împreună cu cei mai fruntaşi, să aibă a căuta pricinile ce să vor întîmpla între dînşii, dă ale meşteşugului lor, cu dreptate şi cu bună orînduială, după obiceiul meşteşugului lor.

Să ţiie şi cutiie, în care cutiie să să puie dă meşter pă săptămînă cîte parale şase şi dă calfă cîte parale trei, cum şi cel care să va dovedi în vină cu stricarea vreunui lucru sau va călca legătura breslii a lucra la altă prăvăliie să dea la cutiie cîte taleri trei. Al doilea cînd să va prinde în vină, să i să îndoiască darea. Cel ce va dăschide prăvăliie, să aibă să să cerceteze dă starostea i dă fruntaşii lor. Şi, după ce vor găsi cu cuviinţă că este dăstoinic, să aibă să dea la cutiie cîte taleri cinci zeci. Care acest venit din cutiie să fiie pentru ajutorul celor scăpătaţi şi, cînd va muri vreun sărac din breasla lor, din cutiie să să

îngroape, i pentru alte întîmplări. Niciun meşter sau calfă să nu fiie volnic a lucra la alţii din alte bresle lucruri de vînzare.

La trebuinţa Curţii gospod cînd va fi trebuinţă dă oameni, dă la staroste să să ceară; şi el cu dreptate şi în rînd să dea pă fieşcare, care aceste rînduri să fiie cu ştirea fruntaşilor, spre a nu să năpăstui vreunii. Iar care nu să vor supune ori la orînduiala breslii sau la orînduielile ce va fi la Curte, să fiie popriţi dă acest meşteşug.

Să aibă breasla aceasta şi orînduiala aceea a ucenicilor, cum să urmează şi la alte bresle: ca ucenicii să aibă a sluji spre buna învăţătură a meşteşugului după zapisul şi tocmeala ce vor face cu meşterii, stînd pînă la soroc la acelaşi stăpîn, iar să nu să prefacă din meşter în meşter. Cum şi toţi meşterii să să ferească de a nu priimi ucenicul altuia; purtînd grijă şi stăpînul ucenicului cu silinţă, spre a-l învăţa meşteşugul dăsăvîrşit, după sorocu ce-şi vor pune cu părinţii lor.

Călfile ce vor lucra în prăvăliile lor, or cu simbriie, sau cu plată pă zi, precum le va fi tocmeala să să urmeze. Şi să nu fiie slobod a işi de la acel meşter pînă nu să va cerceta dă starostea şi dă fruntaşii lor pricina şi sfîrşitul işirii, cum şi ceilalţi meşteri să nu-i priimească făr-dă dovadă că ori prin voie, sau prin voia rufetului au işit. Şi aşa să-şi aibă şi ei această orînduială, după cum au şi alte rufeturi. Pentru care, poruncim Domniia Mea dumitale Vel cămăraş i dumitale Vel agă ca, pe cei ce va arăta rufetul că urmează împotriva meşteşugului lor, să nu-i îngăduiţi, ca să li să poată păzi priveleghiul acesta. I saam receh gospodstvami.

[Pecetea gospod]

Vel logofăt

1824, septemvrie 21

Arh. St. Buc., Ms. 103, pag. 195—196

224

1824, septembrie 30

Gr. Dim. Ghica Vv. întăreşte breslei tabacilor privilegiile vechi şi hotărăşte asupra organizării ei; despre aducerea în vechime a pieilor tăbăcite şi a lucrurilor gata făcute din alte părţi, despre starea de acum, cînd se aduc „prea puţine de la locuri streine" şi din pieile lucrate în ţară se trimit peste hotare; hotărăşte vama pe care tabacii trebuie să o plătească aşa cum se plăteşte la toate „lucrurile ţării"

Hrisovul tabacilor de vamă şi de rînduielile lor

Fiindcă îmbunătăţirea, îndestularea şi îmbilşugarea unii ţări este a să sili oblăduitorul şi stăpînitorul acelui loc cu orice mijloace ar fi putincioase spre a aduce fieşcare lucru ce este trebuincios locului, la mai bună îmbunătăţire şi la înmulţire, aducîndu-să cele dă lipsă şi cele mai bune învăţături şi din locuri streine; spre a să face îndestulare nu

numai pă seama acelui pămînt, ci încă de va fi putință să și prisosească, ca să iasă și la alte părți, pentru al pămîntenilor alișveriș: pricinuindu-să dintr-aceasta bunătate și folos la toți supușii săi.

Între care acest metahiri fiind unul și tăbăciia, prefăcîndu-să din piei crude lucru de purtare al încălțămintii și de alte trebuințe făr-de care nu poate nimeni umbla; și acest meșteșug din vechime fiind aici prost și puțin, venea de la alte părți piei tăbăcite și lucruri gata făcute. Iar din vreme în vreme viind și oameni din alte părți cu meșteșug mai bun, sporindu-să lucrul acesta cu îmbunătățire, au ajuns de să aduc prea puține de la locuri streine, care sînt mai cu bună îmbunătățire din cele ce să scot de aici, mergînd din cele ce să lucrează aici și la locuri streine.

Și, cu toate că această breaslă a tabacilor este prea trebuincioasă pentru încălțămintea tuturor și pentru alte locuri, dar din neîngrijirea tabacilor și din pricina deselor răzvrătiri ce s-au întîmplat aici în țară, i din a acelora care nu voiesc folosul obștesc, s-au găsit această breaslă nu numai neîngrijită și nepusă în orînduială de priveleghiuri cu hrisoave domnești cum să află alte bresle — cu care priveleghiuri urma a să îndemăna și a le spori creșterea, înmulțirea și îmbunătățirea acești bresle — ci încă, din lăcomiia vameșilor și a celor cu cugete rele, și priveleghiurile ce le avea dobîndite de la frații Domni de mai nainte le-am găsit scăzute și îndatorați la plată de vamă grea. Pentru că la leat 1813, în vremea Domnii Sale Ioan Vodă Caragea la anul dintîi, s-au îndatorat la o vamă neobicinuită: adică, piste vama ce să ia la pieile crude, s-au mai pus altă vamă să dea tabacii, la toate felurimile de piei ce le scot tăbăcite. Cu care vamă a pieilor tăbăcite făcea vameșii mari supărări și necazuri tabacilor, călcîndu-le casile, puind și dangale la piei, de le strica mărfurile.

Și necontenit supărînd tabacii stăpînirea cu jelbi, la leat 1817, prin hotărîrea Domnii Sale Ioan Vodă Caragea, le-au dat apărare; și în faptă nu s-au pus. Precum și răposatul Domn Alecsandru Vodă Suțu, la leat 1819, fevruarie 8, pliroforisindu-să de vechiul obicei i de seneturile ce au această breaslă și dă dreptatea lor, le-au dat apărare prin anaforaua Logofeții întărită de Domnia Sa, care o văzum și Domniia Mea.

Iar vameșii, cu felurimi de mijloace și cu pricină de interes al vămii domnești, arătînd că este sumă mare de scăzămînt la vamă, nepuind în socoteală folosul obștesc și folosul pămîntenilor din osteneala lor, cum și îmbunătățirea pămîntului la scoatere de lucruri bune și cu prisos, i-au îndatorat iarăși la plată.

Care acestea fiindu-Ne și Nooă știute și cunoscute, și de loc arătîndu-să tabacii cu jalbă către Domniia Mea, li s-au dat răspuns să aibă îngăduială. Iar în anul trecut, vrînd Domnia Mea ca pre cît Ne va fi prin putință să îndreptăm vămile, adică să ridicăm cele nedrepte luări și să zăticnim catahrisul ce să făcea, am rînduit osibiți boieri ca să cerceteze toate ponturile vămii și să Ne arate ceea ce să cuvine dă îndreptat; unde să Ne arate și pricina aceasta a tabacilor. Și făcîndu-Ne arătare, cu paguba Noastră am priimit și am dat hotărîre ca toate lucrurile țării (afară din vite) să aibă o vamă la vînzare și o vamă la scoatere din țară; iar la prefaceri de la o mînă la alta,

vamă să nu mai fiie : precum să urmează aceasta şi la mărfurile streine ce vin aici în ţară, că după ce plătesc o vamă cînd le aduc, vînzîndu-să de la o mînă la alta, altă vamă nu mai plătesc, afară numai cînd le scot afară din ţară.

Şi într-această orînduială fiind şi tabacii, să arată pe larg în ponturile vămii, atît la cap. 30 unde vorbeşte de tabaci, cît şi la cap. 56 unde vorbeşte pentru toţi de obşte. Şi după rugăciunea ce prin jalbă au făcut către Domniia Mea tabacii, ca să le dăm şi domnescu Nostru hrisov de întărire, Ne-am milostivit asupra lor şi, printr-acest domnesc al Nostru hrisov ce le dăm, întărim hotărîrea ce am dat unită cu coprinderea ponturilor vămii : adică, să să păzească acum şi totdeauna apărarea lor de vamă la pieile tăbăcite ce le scot din lucru, ca să nu fiie supăraţi de vamă vînzîndu-le aici de la o mînă la alta, ci numai cînd vor eşi din ţară, acela ce le va scoate să plătească vama cea orînduită a scoaterii din ţară afară. Iar la pieile crude să să urmeze plata vămii precum să află orînduită în ponturi şi în catalogu vămilor.

Lîngă care aceasta am întocmit şi orînduiala breslii ce au avut, precum sînt şi alte bresle, ca să să păzească dreptatea şi între ei la treaba meşteşugului lor :

1. Breasla să aibă un proestos, care să numeşte vătaf ; pă care vătaf să-l aleagă breasla. Apoi vătaful, iarăşi cu breasla împreună, să aleagă patru epitropi dintre ei, care să vor socoti mai vrednici şi cu frica lui Dumnezeu ; cari împreună cu vătaful să caute pricinile ce vor avea tabac cu tabac, pentru ale meşteşugului lor, i pentru cel ce va arvuni marfă şi va da la altul mai mult piste dînsul, i pentru altele orice pricini de ale meşteşugului lor, să-i judece şi să-i îndrepteze. Şi celui vinovat să-i facă dojană, îndatorîndu-l a da şi la cutie ceea ce vor găsi ei cu cale, după obiceiul breslii lor şi după măsura învinovăţirii. Şi care vor fi pricini mai mari şi nu să vor odihni pă judecata lor, să fiie slobod a merge la altă judecată sau să dea jalbă Domnii Mele să să orînduiască în cercetare.

Să ţiie şi un ceauş, scutit de toate dările, cum şi alte bresle, carele să aducă pă cei cu pricini cînd vor fi chemaţi şi să ia, pentru osteneala lui, 10 parale ; cum şi vătafu, pentru judecată să ia 13 parale, după obiceiul vechi ce au avut. Şi vătaful să fie scutit de dările şi cheltuielile ce să va întîmpla la breaslă, ca unul ce osteneşte.

2. Să ţiie breasla cutiie cum ţin toate breslile ; cu care cutiie să umble ceauşul pe la toţi ai rufetului şi să puie pă săptămînă meşterii de unul po parale doaoă, sau cît îl va lăsa inima, iar calfa să puie cîte o para.

3. Breasla să ţiie condică de toţi meşterii, unde să fiie scrişi şi călfile. Care călfi, cînd să vor tocmi la stăpîn sau cînd din ucenicie vor ieşi călfi, să fiie prin ştirea vătafului i a epitropilor, ca să să însemneze la condica rufetului lor. Precum şi ucenicii : să să tocmească prin zapise. Şi, la tocmeală, să puie calfa la cutiie 20 parale şi vătafului să-i dea 13 parale, cum au avut obicei, iar pentru ucenic să dea stăpînii 10 parale la cutiie şi 13 parale vătafului. Şi nimeni să nu fiie slobod nici a tocmi calfe, nici a priimi calfa altuia sau ucenicu, că să

va osîndi a da la cutie, precum vătafu cu epitropii i cu breasla vor găsi cu cale.

Şi cînd va fi vrednic dintre călfi a deschide prăvăliie, iarăşi vătaful cu epitropii şi cu adunare din ceilalţi să-i dea slobozeniie; şi să puie la cutiie cîte taleri 50, cum le-au fost obiceiul.

Iar streinul ce va veni din altă parte şi va fi avînd meşteşugul acesta cu ştiinţă, de va priimi să fiie şi el rufet ca ceilalţi supus la breaslă, dînd obiceiul cutii, să i să dea şi aceluia slobozeniie.

4. Cutiia breslii să să pecetluiască de vătaf şi de acei patru epitropi; şi să fiie supt îngrijirea vătafului, dîndu-o la ceauş ca să umble pe la meşteri şi iarăşi să o ducă în păstrarea vătafului. Şi la şase luni să să caute socoteala cutii de faţă cu epitropii şi cu cîţiva din meşterii breslii bătrîni, din care cutiie să să cheltuiască la lucruri sufleteşti, a ajuta pă cei săraci i bolnavi, a îngropa morţii dintr-ai lor, a face poduri, a astupa noroaie şi alte asemenea, iarăşi prin ştirea epitropilor şi a breslii, pecetluindu-să cutiia iarăşi de ei.

Cum şi hrisovul breslii i alte seneturi să fiie în păstrarea vătafului.

Să ţiie vătaful şi condică de toţi meşterii i de călfi şi ucenici şi de tocmelile lor. Să ţiie şi un logofeţel cu simbriie, tocmit de ei, a fi nelipsit de lîngă vătaf i de la adunarea breslii, a scriie toate cele trebuincioase. Cum şi cînd va veni niscai marfă mai multă la isnaf pentru a lucra, aceea să fiie prin ştirea vătafului şi a epitropilor, ca să să împarţă la toţi, avînd şi îngrijire vătaful ca să nu să strice marfa, sau să se scoaţă nelucrată bine.

Şi vătaful, pentru osteneala lui, să ia de la suta de piei un leu; să dea şi la cutiie lucrătorul un leu. Iar care dintre tabaci vor lua sume mai mici de piei în lucrul lor pă seama lor, pînă la suma care poate scoate el, adică: pînă la piei o sută, aceia nu au să să supere nici de vătaf, nici de cutiie pînă la o sută de piei; iar fiind mai multe, să dea şi la vătaful lor, să dea şi la cutiie ceea ce este orînduit.

5. Cîţi din cei streini care nu sînt tabaci şi au meşteşug la văpsit de piei şi la lustruri, aceia să nu fiie popriţi din lucru lor, dar să fiie uniţi cu breasla tabacilor şi să dea la cutiie cîte o para pe săptămînă, mai uşor decît alţii; cum şi la alte obiceiuri de binele şi folosul obştii, iarăşi să fiie supuşi la breaslă. Şi, ca unii ce aceia sînt cu meşteşuguri bune, să-i aibă socotiţi în cei cinstiţi şi să să silească şi pămîntenii a învăţa meşteşugul lor, pe care să nu-i zăticnească breasla cu vreo meşteşugire, sau să-i încarce cu vreo îngreuiere, că să vor învinovăţi, şi li să va da acelora osebit privileghiu. Iar care dintr-aceia nu să vor supune la acele cuviincioase nizamuri, prin ştirea protecsii unde va fi supus acel lucrător, ori să să supuie făr-de voie, sau să-l oprească din lucru: pentru că în toate locurile de politii mari cum este aceasta, unde sînt isnafuri, aceste dreptăţi să păzeşte. Iar de va fi vreo împotrivire, vor da jalbă şi Domniia Mea vom da nizamul ce să cuvine.

6. Nimeni din alte rufeturi să nu să amestice în meşteşugul lor, dar nici ei să nu să amestice în meşteşugul altora. Nici zapciii politii să nu le ceară avaeturi cu nici un fel de numiri — căci Domniia Mea am ridicat catahrisisul ce să urma mai nainte, ci fieşcare să să hrănească cu meşteşugul lor. Şi atît între ei, cît şi la obşte să să păzească

dreptatea întru toate, silindu-să întru tot chipul a aduce lucrul lor la mai multă îmbunătăţire şi eftinătate, ca să să cunoască obştescul folos.

Şi ca să să păzească acestea cu nestrămutare, am adeverit hrisovul acesta cu însuşi credinţa Domnii Mele, Io Grigorie Dimitriu Ghica Vvd i cu credinţa prea-iubiţilor Domnii Mele fii [urmează enumerarea lor], martori fiind şi dumnealor cinstiţii şi credincioşii boeri veliţi ai Divanului Domnii Mele [urmează numele acelor boieri].

Şi s-a scris hrisovul acesta întru al treilea an dintru întîia domniie a Domnii Mele, aici în oraşul scaunului Domnii Mele Bucureşti, la anul de la Adam 7333, iar de la Mîntuitorul nostru Is. Hr. 1824, septemvrie 30 ,de Radul, logofăt de Divan.

Arh. St. Buc., Ms. 103, pag. 230—234

225

1824, octombrie 16

Gr. Dim. Ghica Vv. întăreşte breslei şelarilor privilegiile pe care le-a dobîndit prin hrisoave de la Domnitorii de mai înainte

Cartea breslii şălarilor

Zemli Vlahscoie. Fiindcă între alte rufeturi ale politii Bucureştilor s-au aflat şi breasla şălarilor, cari ca nişte trebuincioşi obştii au avut orînduieli ale breslii lor întărite prin hrisoave domneşti, spre a li să păzi dreptatea, atît în ale meşteşugului lor cît şi la călfi i ocenici, cu ponturile ce mai jos să arată, adică:

1. Niminea din alţi streini să nu aibă voe a deşchide prăvălie sau a să pune tovarăş cu altă breaslă; iar care va şti meşteşugul acesta din streini sau din pămînteni lucrători, să aibă a merge la starostea, a-i orîndui pe la prăvăliile meşterilor, de a lucra după obicei.

2. Marfă de a meşteşugului lor cînd vine din Ţara Turcească, să nu o coprinză numai unul, ci, precum să urmează la alte rufeturi, starostea cu epitropii să facă tocmeală şi marfa să o împarţă la toţi deopotrivă. Iar care nu va avea stare şi putere, va lua pă cît va fi puterea lui şi cealaltă să va lua de ceilalţi.

3. Să aibă breasla aceasta, după obiceiul lor, şi un staroste de şălari i curelari, pe acela ce însuşi breasla îl va alege, precum şi acum după alegerea a tot rufetului este rînduit; carele, împreună cu 2 epitropi anume şi cu cei mai fruntaşi ai breslii, să aibă a căuta pricinile ce să vor întîmpla între dînşii, de ale meşteşugului lor, cu dreptate.

4. Să ţiie acest rufet şi cutie, în care să să puie de fieşcare meşter cîte dooă parale pă săptămînă şi de calfă cîte o para. Asemenea şi acela ce să va dovedi în vină cu stricarea vreunui lucru sau va călca legătura breslii a lucra la altă prăvălie, să aibă a da la cutie

cîte taleri cinci, iar de să va dovedi şi al doilea într-acest fel de vină, să dea îndoit. Iar cel ce va eşi meşter şi va deşchide prăvălie să dea taleri dooăzeci la cutie i starostii taleri cinci.

Care acest venit să fie pentru ajutorul celor scăpătaţi. Şi cînd va muri vreun sărac din breasla lor, de la această cutie să să îngroape.

5. Nici un meşter sau vreo calfă să nu fie volnic a lucra la alţii din alte bresle, măcar şi tovarăş de-l va pune; unul ca acesta de să va dovedi, să fie poprit de meşteşug.

6. La trebuinţele Curţii de lucru cînd va fi, să să ceară de la starostea ce este orînduit. Şi el, cu dreptate şi în rînd, să dea pă fieşcare, care această dare să fie şi cu ştirea epitropilor. Iar care nu să va supune or la orînduiala breslii, sau la orînduiala Curţii, pe acela să-l arate la zabiţii politii, spre a-i supune şi făr-dă voie.

7. Să aibă breasla aceasta şi orînduiala călfilor i a ucenicilor, cum să urmează şi la alte bresle. Adică, ucenicii să aibă a sluji spre bună învăţătura meşteşugului, după zapisul şi tocmeala ce vor face cu meşterii înaintea starostii, slujind pînă la soroc, şezînd după soroc însă 1 an cu simbrie tot la acel stăpîn. Şi să nu fie slobozi a eşi de la acel stăpîn pînă nu să vor cerceta de starostea şi dă epitropi, cum şi ceilalţi meşteri să nu-i priimească făr-de ştirea starostii i a epitropilor; ca să să urmeze şi la ei o bună orînduială şi dreptate întru toate.

Drept aceea, binevoind şi Domniia Mea a li să păzi şi a li să urma orînduiala aceştii bresli cu dreptate întru toate, precum au avut-o, le-am dat la mîini această domneasca Noastră carte, prin care poruncim la toţi cîţi să cuvine, întocmai să fiţi următori. I saam receh gospodstvami.

[Pecetea gospod]

Vel logofăt

1824, octomvrie 16

Arh. St. Buc., Ms. 103, pag. 280—281

226

1824, octombrie 21

Divanul către Gr. Dim. Ghica Vv. propune de a se face aiarul dramurilor şi cîntarelor

Prea Înălţate Doamne,

După luminată porunca Mării Tale ce ni să dă la această anafora a Depertamentului epitropii obştirilor, făcînd cuviincioasa chibzuire zicem că spre a lipsi orice înşelăciune şi năpăstuiri ce să fac de către băcani şi alţii la lucrurile ce le vînd cu dramuri şi cîntare mincinoase, urmează a să face îndreptare.

Şi, de aceea, găsim cu cale să să dea luminată porunca Mării Tale către numitul Depertament ca, prin ajutorul dumnealui Vel spătar i al dumnealui Vel agă, să adune de la toţi băcanii, precum şi de la

oricine măcar vor fi făcînd vînzări de orice lucruri, prin starostile lor, toate dramurile i cantarile și să le facă îndreptări după aiarul dramurilor i al cantarilor Țarigradului ce să vor găsi cu turaoa înpărătească. Și cîte vor fi greșite, să să îndrepteze, puindu-li-să la toate, adică și la dramuri și la cîntare, semnul peceții acestui Depertament, ca să fiie știut la toți de obște ca numai cu acelea să-și facă vînzarea lor.

Iar pă oricare vor găsi în urmă împotrivă următori, vînzînd orice fel de felurime de băcănii i de alte lucruri cu dramuri și cîntare mincinoase, făr-de semnul Ipitropii, ca să înșale pă cumpărători, nu numai să li să ia acele dramuri și cantare ca să să strice cu totul, ci încă unii ca aceia în mijlocul tîrgului să să și pedepsească cu bătaie, precum să va găsi cu cale de Măria Ta, spre pildă și învățătură, de a nu mai urma nimeni înpotriva nezamului.

Iar hotărîrea cea desăvîrșit să va face de Măriia Ta.

Costandin Filipescu, Vel dvornic; Iordache Golescu; Fotache Știrbei, dvornic; Dimitrie Bibescu, Vornic; Vel logofăt; Ioan Fălcoianu

1824 octomvrie 21

Arh. St. Buc., Ms. 111, pag. 327—328

227

1824, noiembrie 16

Gr. Dim. Ghica Vv. poruncește ispravnicilor să se facă banițe de piatră pentru măsuratul bucatelor, nu numai în Capitală, dar și în fiecare județ, după măsura trimisă de la Epitropia obștirilor

Publicații la toate județele și la Caimacamul, de a să face baniți de piiatră

Io Grigoriie Dimitriu Ghica Vvd i Gospodar Zemli Vlahscoie.

Dumneavoastră ispravnicilor ot sud [...] *, sănătate. Dintr-această copiie de anafora a dumnealor veliților boerii, întărită de Domniia Mea, care să trimise și dumneavoastră, veți luoaă pliroforiie de nizamu ce s-au dat, pentru facerea de banițe de piatră, nu numai aici în politiia Bucureștilor, ci și afară în toate județele. Ca să fiie în toată țara Domnii Mele, o măsură de banițe și aceea să o metahirisească toți de obște vînzătorii și cumpărătorii, spre a lipsi înșelăciunile ce să urma cu pricina măsurătorii, nefiind cunoscută și știută o baniță.

Care baniță de piiatră, după măsura ce vi să va trimite de la dumnealor boerii epitropi ai obștirilor, să puneți a să face o baniță de piiatră, îngrijind ca să să facă întocmai după aiarul ce să va trimite; și să să așăze la locul ce va fi mai mult trebuincioasă.

Notă la documentul nr. 226. La 25 octombrie 1824, Domnitorul dădu întărire acestei anaforale

* Loc alb în text

Iar unde veţi socoti că este trebuinţă de mai multe şi va fi cu înlesnire, să să facă şi mai multe. Însă piiatra ce va fi pentru facerea baniţii să să aleagă a fi sănătoasă şi de soi tare, care nu să macină, nici să roade cu înlesnire. Făcîndu-i-să baniţii şi gaură, cu meşteşugire de astupat şi slobozit, în dreptul fundului ei : ca, după ce va pune bucatele întrînsa, să le şi poată scoate cu înlesnire.

Şi, pînă a să obicinui baniţa la toţi de obşte, să aveţi îngrijire a fi supt luare-aminte de către vameşi sau de către cine veţi orîndui, spre a nu să strica de către cineva cu lovire sau cu alt mijloc, întemeindu-să în pămînt, a sta drept, nestrămutată.

Care aceasta să o publicuiţi la toţi de obşte şi de urmare, că aţi pus porunca Domnii Mele în faptă, să avem Domnia Mea înştiinţare.

Şi fiţi sănătoşi.

1824, noemvrie 16

Arh. St. Buc., Ms. 105, pag. 370—371 (f. 185—186)

228

1824, decembrie 23

Eforia „fabricilor" de testemeluri către Gr. Dim Ghica Vv., despre o datorie a lui Zguri „fabricantul" faţă de spitalul Iubirea de Oameni ; rezoluţia Domnitorului

Prea Înălţate Doamne,

După luminată buiurdizmă ce să dă la jalba acestui Zguri ca să cercetăm, arătăm Mării Tale că încă de la trecută luna lui iulie Eforiia spitalului Iubirii de Oameni făcînd cerere de la Măriia Ta, ca să să îndatoreze fabricanţii lucrători de testemeluri a răspunde cîte taleri 1 000 — avaetul ce după aşezămîntul cel chibzuit sînt datori a răspunde — şi orînduindu-să în cercetarea noastră, smeritului şi prea plecati slugii Mării Tale, am arătat încă de atunci Mării Tale toate îndreptările ce punea înnainte aceşti fabricanţi, de a nu plăti cîte taleri 1 000 fieşcare fabrică. Şi Măriia Ta văzîndu-le nepotrivite orîndueli acestor fabrici ne-ai poruncit ca, păzind această orînduială, să poprim din lucru pă cei îndărătnici la plata aceştii datorii şi, pe de altă parte, să-i îndatorăm a o plăti pă cîtă vreme vor fi lucrat, dimpreună şi cu obicinuitele haruri ale Cămării gospod. Care poruncă săvîrşindu-să, s-au făcut alegere datorii fieşcăruia datornic.

Şi toţi ceilalţi patru au rămas mulţumiţi şi s-au mai şi răfuit, căci Eforiia fabricii au socotit după netăgăduirea lor. Iar eforia spitalului la doi din ei, fiind de tot săraci, le-au ertat toată datoriia, cum şi la ceilalţi tot au ertat din vremea pă cît avea să plătească.

Iar jeluitorul, cu toate că s-au socotit ca şi ceilalţi şi după dovezi, pe cîtă vreme au ţinut fabrică i s-au mai ertat şi din vremea lucrului, tot nu să domireşte a plăti. Şi să înpilează a sta la popreală, nevrînd să plătească taleri 610 numai pe luni 7, zile zece, în vreme ce de la 1823, septemvrie 13 i s-au dat voie a deşchide el fabrică şi pînă la

1824, iulie 30, cînd el prin jalbă către Măriia Ta au cerut paretisis de fabrică, să făcea a plăti pă luni 10 și zile 17: această socoteală ce cu scădere destulă i s-au făcut acum în urmă, față cu chezașii ce-i avea către eforiie.

Arătîndu-li-să, chezașii au înțeles și dreptatea socotelii, și ușurința ce i s-au făcut. Dar văzîndu-l atît de îndărătnic, prin jalbă cer ca să să îndatoreze la plată cu mai strașnică închisoare, căci avîndu-și toată odihna în popreala sa la baș-ciohodar, îi ține și pă ei zălogiți cu chezășia ce au dată pentru dînsul.

Iar hotărîrea rămîne la Înnălțimea Ta.

Vel cămăraș

1824, dechemvrie 23

[Rezoluția Domnitorului :]

Io Grigoriie Dimitriu Ghica Vvd i Gospodar Zemli Vlahscoie

De vreme ce jăluitorul Zguri, după socoteala ce cu musaade către dînsul sau făcut, au rămas dator la spitalul Iubirii de Oameni taleri 610, după pliroforiia ce Ni să dă printr-această anafora a Eforii fabricilor de testemeluri; de aceea, poruncim dumitale Vel cămăraș să împlinești de la mai sus-numitul Zguri acest drept al spitalului.

[Pecetea gospod]

Vel logofăt

1825, ghenar 7

Arh. St. Buc., Ms. 125, pag. 152—153

229

1824, decembrie 28

Vistieria către Gr. Dim. Ghica Vv., despre cinci șoimi trimiși de vătaful plaiului Aref, din județul Argeș, pentru a fi duși la Constantinopol

Prea Înălțate Doamne,

Printr-această plecată anafora fac arătare Mării Tale că din vechime obiceiu este a să trimite pe tot anu du prin plaiurile țării aceștiia o sumă de șoimi la Țarigrad, a cărora cheltuială ce să face de cînd îi găsește mici prin cuiburi și pînă cînd îi aduc și îi fac teslim aici, în București, să cisluiește pe toate satele plaiului, ca o datorie a lor ce este.

În timpul de estimp viind și de la plaiu Aref din sud Argeș cinci șoimi, au și trimis vătaful plaiului foaie arătătoare de toată cheltuiala ce s-au făcut, adeverită atît de șoimari, cît și de cîțiva din lăcuitorii satelor numitului plai, care să adună în sumă de taleri 617.

Și, după orînduială, scriind Vistieriia în dooă rînduri dumnealor boerilor ispravnici, ca să cerceteze acea foie de cheltuială și, după

lămurirea de acolo, să înştiinţeze Visterii ca să facă dovadă de adevăr, spre a să da poruncă de cisluire în plai după vechiul obicei — nici un fel de urmare n-au făcut.

În cele după urmă, li s-au trimis şi luminată porunca Mării Tale dojănitoare pentru aceasta, de la zece ale trecutului dichemvrie. Şi tocmai acum trimete răspuns Visterii : că după cercetarea ce au făcut, au dovedit numai taleri 300 cheltuiţi în pricina acelor cinci şoimi. Dar vătafu plaiului nerămîind mulţumit după acea înştiinţare ce s-au făcut de la isprăvnicat, s-au sculat şi au venit aici cu acei şoimari şi lăcuitori printr-a cărora mîini s-au făcut această cheltuială, pă cari, înfăţişîndu-i înnaintea mea, au mărturisit prin însuşi rostul graiului lor că cu adevărat s-au cheltuit de către numitul vătaf arătaţii bani taleri 617, prin însuşi mîinile lor.

Am cercetat şi condicile Visterii, pentru cheltuiala şoimilor ce s-au făcut de către acest plai şi în anul trecut şi m-am pliroforisit că pentru doi şoimi ce au adus atunci s-au făcut cheltuială de taleri 485, bani 90, precum să găsesc însemnaţi la condică.

Deci, dovadă fiind atît condicile Vistierii, pentru cheltuiala anului trecut cu doi şoimi ce au adus atunci, cum şi mărturiia şoimarilor şi a cîţiva din lăcuitorii numitului plaiu ce dau, prin care adeverează cheltuiala de taleri 617 a timpului de estimp cu cinci şoimi, nu poate a să pune temei la răspunsu ispravnicatului. Ci, găsesc cu cale să fie luminată porunca Mării Tale către dumnealor boeri ispravnici ai judeţului ca, după obicei, să cisluiască arătaţii bani deplin taleri 617 pă toate satele plaiului, a nu rămînea vătafu păgubit de dreptul său.

Iar hotărîrea cea desăvîrşit rămîne a să face de către Măriia Ta.

Vel vist.

1824, dichemvrie 28

Arh. St. Buc., Ms. 125, pag. 139—140 (f. 70 v.—71)

230

1825, ianuarie 2

Gr. Dim. Ghica Vv. porunceşte ca cotul cu care se măsoară vinul în regiunea dealurilor să fie scos din întrebuinţare şi înlocuit în toată ţara cu cotul Visteriei

17 porunci la 17 judeţe şi una la Caimacam, pentru nizamu cotului

Io [. . .] * dumneavoastră ispravnicilor ot sud [. . .] *, sănătate. Fiindcă ne-am pliroforisit Domniia Mea că din pricină că să află prin dealurile cu vii coturi ce să numesc ale dealurilor, schimbate şi făr-dă măsura aiarului cel drept, cu care măsurîndu-să vinurile nu numai că

Notă la documentul nr. 229. La 4 ianuarie 1825, Domnitorul întări anaforaua de mai sus, poruncind ca cheltuiala să se „cisluiască" conform normelor în vigoare la acea epocă (Ibidem, pag. 139 (f. 70 v.))

* Loc alb în text

să pricinueşte scandălă huzmetului — scoţînd vasele, cu măsura acelor coturi rele, mai puţine la vedre —, ci şi nedreptate să pricinueşte între vînzători şi cumpărători, pentru care, după anaforaoa ce ne-au făcut dumnealor veliţi boeri, am hotărît Domniia Mea ca să să rădice acel fel de coturi de prin dealuri, lipsind cu totul, a nu mai fi slobozi nimeni să le metaherisească ori la vînzare, sau la cumpărătoare. Ci să să urmeze de acum înnainte în toată ţara Domnii Mele cotul cel drept al Vistierii, precum mai pă larg vă veţi pliroforisi dintr-această alăturată copiie de anafora a dumnealor veliţilor boeri, cu întărirea Domnii Mele, ce vi să trimise.

Pentru care, poruncim ca, întocmai urmînd, să o puneţi în faptă fără zăbavă *, avînd şi Domniia Mea înştiinţare. Şi fiţi sănătoşi.

1825, ghenar 2

Care copie ce vi să trimite este adeverită de stolnic Răducan, condicarul Divanului.

Asemenea pitac s-au făcut şi la Depertamentul epitropii obştirilor pentru cotu dă fier, cum şi la Aga ipac pentru coturi.

Arh. St. Buc., Ms. 105, pag. 388—389 (f. 194 v.—195)

231

1825, ianuarie 22

Gr. Dim Ghica Vv. către Divan, porunceşte să se facă cercetare asupra calităţii lumînărilor de ceară albă şi de ceară galbenă

Pitac pentru nizamul lumînărilor de ceară albă şi galbenă

Io Grigorie Dimitrie Ghica Vvd i Gospodar Zemli Vlahscoie

Cinstiţi şi credincioşi dumneavoastră veliţilor boeri ai Divanului Domnii Mele, cu toate că fabrica înnălbitului şi făcutul i vînzarea lumînărilor de ceară albă prin hrisoave domneşti este dată metohului Sfintei Episcopii Rîmnicului, a o avea numai acest metoh, dar însă Sfinţia Sa iubitorul de Dumnezeu Episcopul Rîmnicului au dat-o la meşteri prin zapis, legîndu-i ca ei să lucreze şi să îndăstuleze politiia cu lumînări de ceară albă curată, făr-de nici un fel de amestecături, dînd la numitul metoh folosul ce s-au aşezat.

Şi nici vreun nart cum să le vînză nu să vede orînduit în hrisoavele domneşti ce are acest metoh, nici în tocmeala ce au făcut iubitorul de Dumnezeu Episcop nu rînduieşte vreun nart.

---

*După 3 luni — şi anume la 5 aprilie 1825 — s-au confecţionat şi distribuit judeţelor un număr de 70 coturi în bună stare (Ibidem, pag. 412 (f. 206 v.))

Şi pliroforisindu-Ne Domniia Mea că lumînările de ceară albă ce să vînd aici în politiia Bucureştilor, după ce nu sînt curate, ci cu multe amestecături, apoi le vînd şi cu preţ de taleri doisprezece ocaoa, precum şi lumînările cele de ceară galbenă, măcar că sînt îndatoraţi cei ce le vînd, a le face curate, fără nici o amestecătură, avînd şi nart pus cum să vînză ocaoa, dar fiindcă şi acestea le fac cu multe amestecături — şi ca un lucru ce sînt de trebuinţa obştii, iar mai vîrtos pe la sfintele lui Dumnezeu biserici — de aceea, nefiind suferită Domnii Mele această a lor urmare, poruncim dumneavoastră ca, aducînd atît pe acela ce vinde lumînările cele de ceară albă, să vedeţi contractul lui şi lumînările ce le vinde: de sînt curate, făcute numai de ceară, iar n-au întrînsele amestecături de untdelemn, ori seu, sau altcevaş. Precum şi pentru vînzătorii lumînărilor de ceară galbenă, asemenea cercetare să faceţi pentru curăţeniia lumînărilor i pentru nart, de-l păzesc la vînzări. Şi atît la unele, cît şi la altele, să socotiţi nizamul ce să cuvine a le da, spre a le face de ceară curată, făr-de alte amestecături.

Să chibzuiţi apoi cu ce preţ să cuvine a vinde şi lumînările de ceară albă. Şi, puind în orînduială cum să cade a să păzi nizamul, să arătaţi Domnii Mele prin anafora. Tolico pisah gospodstvami.

[Pecetea gospod]

Vel logofăt

1825, ghenar 22

Arh. St. Buc., Ms. 105, pag. 394—395 (f. 197—198)

232

1825, februarie 10

Logofeţia Ţării de Jos către Gr. Dim. Ghica Vv., despre plîngerea vameşului de la Cîmpina împotriva diaconului Costandin din Ţintea, care se opune a se face cercetări în grădina sa, pentru deschiderea unui puţ de păcură

Prea Înălţate Doamne,

După luminată porunca Mării Tale, ce mi să dă la această jalbă a lui Costandin Dimancea, vameşul Cîmpinii, făcînd cercetare, văzui arătarea ce o face: că puţurile cu păcură ot Ţintea, ce sînt supuse la vameşii Cîmpinii, din întîmplare au secat cu totul. Şi fiindcă oamenii cei cu ştiinţă de găsitul locurilor cu păcură dau cu socoteala cum că în grădina unui diaconul Costandin, tot din Ţintea, negreşit căutînd, va găsi vînă de păcură. Şi zice că, vrînd a face această cercare, numitul diacon n-au voit a-i lăsa, pricinuind ca mai întîi să i să plătească toată grădina şi apoi să fie volnici a săpa.

Care această urmare a numitului diacon zice că poate să aducă pagubă la huzmetul Cămării gospod; şi de aceea, cere ca prin luminată poruncă Înălţimii Tale să să dea voie a săpa într-acea grădină a numitului diacon.

Deci, pentru pricina aceasta trebuinţă fiind a să face cercetare mai întîi la faţa locului, găsesc cu cale să fie luminată porunca Mării Tale către dumnealor ispravnicii judeţului ca, aducînd pe acei oameni ce arată jeluitorul că au ştiinţă de lucrarea puţurilor cu păcură, să-i cerceteze; şi de vor zice cum că negreşit în grădina numitului diacon să găseşte vînă de păcură făr-de îndoială, din care să va putea face puţu să scoaţă păcură, să cerceteze dumnealor apoi cîţi pomi să află într-acea grădină, ce felurime şi cu ce preţ să politifseşte vînzarea lor în partea locului.

Şi pentru toate, cu desluşire, să înştiinţeze Mării Tale, ca să să dea luminată poruncă de urmare.

Iar hotărîrea rămîne la Înălţimea Ta.

Vel logofăt

Biv treti logofăt

1825, fevruarie 10

Arh. St. Buc., Ms. 125, pag. 215—216 (f. 108 v.—109)

233

1825, februarie 12

Gr. Dim. Ghica Vv. către Marele vistier, porunceşte să se dea de ştire pe toate uliţele oraşului ca să se ia seama la dodecarii falşi; că oricîţi se vor găsi falşi să fie tăiaţi în două şi restituiţi aşa deţinătorului lor

Pitac domnesc către dumnealui Vel vistier,
pentru moneda dodecarilor celor calpi

Cinstite şi credincios boerule al Domnii Mele,
dumneata Vel vistier

Fiindcă Ne-am pliroforisit Domnia Mea, cum că în felul monedii galbenilor dodecari au eşit mulţi calpi şi dintr-această pricină poate să să întîmple o simţitoare pagubă la toate treptele de oameni de aici din ţară; de aceea, prin domnesc al Nostru pitac am poruncit starostii de neguţători ca îndată să publicarisească cu telali întradins prin toate uliţele politii, ca să fie dator oricare va fi ca să priimească de la altul bani, ori de datorie, sau de alişveriş în monedă de dodecari, să le ia seama foarte bine.

Notă la documentul nr. 232. La 17 februarie 1825, anaforaua de mai sus a primit întărirea Domnitorului (Ibidem)

Şi de nu va fi destoinic însuşi acela a-i cunoaşte cei buni din cei calpi, să întrebe pă altul care va avea ştiinţă, arătîndu-i moneda, sau să-i cerce cu meienghiul. Şi, după aceasta, oricîţi să vor găsi calpi, să nu-i dea înapoi celui ce să va arăta cu ei, ci, îndată tăindu-i în dooă, aşa tăiaţi să-i dea înapoi şi va rămînea nebîntuit de către acela de la care are să-i priimească, ferindu-să însă a nu tăia şi din cei buni, căci apoi să va îndatora a-i plăti preţul lor.

Şi, ca să nu să întîmple prigoniri între cei ce vor fi să ia monedă de dodecari pă marfa ce vor vinde de acum înainte, întîi să facă vînzătoru cercetarea şi urmarea de mai sus arătată şi apoi să dea marfa la cumpărător, de-i va da cumpărătoru tot monedă bună.

Ci dar, poruncim dumitale ca asemenea să să publicarisească acest nizam printradins porunci la toate isprăvnicaturile i la dumnealui Caimacamul Craiovii, spre a-l publicarisi în toată ţara.

Care acest nizam s-au făcut cunoscut şi către cinstitele consulaturi. Tolco pisah gospodstvami

[Pecetea gospod]

Vel logofăt

1825, fevruarie 12

Arh. St. Buc., Ms. 105, pag. 398

234

1825, martie 12

Gr. Dim. Ghica Vv. întăreşte metohului Episcopiei Rîmnic, bisericii cu hramul Patruzeci de Mucenici din Capitală, privilegiul ca singură să poată avea în Bucureşti „fabrică" de lumînări de ceară albă, adăogînd pe lîngă vechile privilegii 60 de scutelnici, pentru „treaba şi ajutorul acestei Sfinte Case"

Hrisovul metohului Episcopii Rîmnic, pentru fabrica de ceară

Fiindcă sfînta biserică de aici, din oraşul Domnii Mele Bucureşti, unde să cinsteşte şi să prăznuieşte hramul Sfinţilor Patruzeci de Mucenici, care este metoh al Sfintei Episcopii Rîmnic, au avut privileghiuri domneşti: ca singură să aibă a ţinea fabrica întru carele să lucrează lumînările de ceară albă în toţi Bucureşti, ca una ce ctitorii aceştii biserici cu osîrdie şi cheltuială s-au silit de s-au început acest meşteşug aici în ţară, atît spre podoaba sfintelor biserici, cît şi spre trebuinţa altor obraze, precum Ne-am pliroforisit Domniia Mea că Domniia Sa răposatul Ştefan Vodă Racoviţă, prin hrisovul ce au dat de la leat 1764, iulie 14, arată pe larg pricinile aceştii fabrici.

Şi atît pentru că acest lucru este pricinuitor de folos şi de podoabă a dobîndi ţara meşteşugul acesta, cît şi pentru că să află biserica

aceasta între celelante isterisită de cel mai puţin acaret, neavînd nici moşiie, nici viie, nici ţigani, nici alt acaret.

De aceea, atît răposatul Ştefan Vodă Racoviţă, cît şi toţi alţi răposaţi şi fraţi Domni din urmă, de rînd pînă acum au înnoit şi au întărit rînduiala aceasta, precum din hrisoavele ce am văzut, Ne-am adeverit. Pentru care această fabrică, la leat 1813, după încheierea păcii, arătîndu-să Prea-sfinţia Sa părintele Mitropolit dimpreună şi cu iubitorul de Dumnezeu Episcopul Rîmnicului la Domniia Sa Ioan Vodă Caragea, cu hrisoavele ce are metohul acesta, de priveleghiul fabricii de ceară albă, şi cum că în vremea acei de atunci răzmiriţe nu s-au păzit rînduiala fabricii, din pricina marchitanilor şi a sudiţilor ce aducea lumînări de ceară albă. Şi cu toate că şi stăpînirea de atunci au supus pă sudiţii lor a păzi priveleghiul fabricii, dar urmare în faptă nu s-au făcut.

Pentru aceasta dar, Domniia Sa Ioan Vodă Caragea au orînduit pe dumnealui cel de atunci Vel logofăt de Ţara de Sus de au cercetat; şi prin anafora de la acest leat 1813, martie, au făcut arătare Domnii Sale cum că şi chiar stăpînirea rusească, păzind hrisoavele domneşti, au supus pe sudiţii lor la priveleghiul fabricii.

De aceea dar şi Domniia Sa, văzînd priveleghiul aceştii fabrici de ceară albă, întărit cu atîtea hrisoave domneşti, l-au întărit şi Domniia Sa prin hrisovul ce-l văzum, cu leat 1813, martie 29, ca privileghiul acesta să-l aibă totdeauna numai metohul Sfintei Episcopii, spre a pune în faptă acest meşteşug şi a să vinde lumînările de ceară albă, atît pentru trebuinţa sfintei biserici, cît şi pentru a altor obraze, numai de fabrica aceasta, nebîntuită şi nesupărată de nimeni. Şi de a fi lipsită de zapciii politii, a nu înnălbi, nici a lucra sau a vinde alt nimenea lumînări de ceară albă.

La care această cherhana să fie şi 2 meşteri, ce vor fi lucrătorii acestui meşteşug, în pace şi nesupăraţi de orice dări şi rîndueli are a fi pă ţară. Cum şi prăvălia fabricii să fie apărată de rînduelile ce sînt pe alte prăvălii.

Iar răposatul Domn Alecsandru Vodă Suţul, împotrivă la atîtea hrisoave domneşti, rădicase de la această biserică pronomion al priveleghiului fabricii şi o dedese la un Riga, ca el să aibă lucrarea şi vînzarea lumînărilor de ceară albă, şi să dea bisericii pă an una sută ocă lumînări. Şi nu s-au păzit nici fabrica a o ţinea temeinică, nici la biserică n-au dat nimic, rămîind făr-de lucrare această fabrică.

Iar metohul acesta, în urmă, după priveleghiul vechi ce l-au avut biserica, ca să nu să piarză fabrica îngrijind de au găsit meşteri, lucrători cu ştiinţă de acest meşteşug, şi-au pus-o în faptă, legînd pe meşteri de a lucra lumînările curate, făr-de nici o amestecătură, şi a le vinde cu îndestulare, să nu fie politiia lipsită.

Care orînduială a fabricii aceştiia văzîndu-o Domniia Mea întărită cu atîtea hrisoave domneşti pă seama bisericii acestui metoh, care s-au păzit şi s-au urmat, nu am găsit cu cuviinţă a să strica, ci o întărim, să o aibă şi de acum înainte cu nestrămutare, după hrisoavele ce are.

Iar pentru a face lumînările curate, cei orînduiţi de la acest metoh, şi a le vinde cu un nart cuviincios, prin pitac am orînduit

la dumnealor veliţi boieri ca să cerceteze şi să Ne arate, a le da nizam.

Lîngă care acest priveleghiu al fabricii, are acest metoh orînduiţi de la fraţii Domni de mai nainte, prin hrisoave, ca să ţie şi lude şaizeci scutelnici, oameni fără pricină de dajdie, pentru treaba şi ajutorul acestei Sfinte Case, cum şi milă de vinărici, din Valea Meilor i a Nigovanilor, i Valea Largă, i Sîrbenii, i Valea Pietrii şi Delicelul ot sud Saac cîte un ban de vadră, unde are şi mănăstirea Căldăroşanilor vinărici.

Deci învrednicindu-Ne şi pre Noi Domnul Dumnezeu cu Domniia aceştii pravoslavnice Ţări Rumîneşti, Ne-am milostivit de am înnoit şi am întărit toate aceste mili de mai sus-arătate, ca să să păzească nestrămutat; adeverind hrisovul acesta cu însuşi domneasca Noastră iscălitură şi pecete, i cu credinţa prea iubiţilor Miei fii: Costandin Voevod, Scarlat Vvd, Grigoriie Vvod, Panaiotache Voevod, Dimitriie Vvd. — martori fiind şi dumnealor cinstiţi şi credincioşi boeri veliţi ai Divanului Domnii Mele: pan luminatul Beizadea Gheorghie Ghica, epistatul Postelnicii cei mari, pan Grigoriie Filipescu Vel spătar, pan Mihalache Ghica Vel vistier, pan Costandin Filipescu Vel vornic de Ţara de Jos, pan Iordache Golescu Vel dvornic al treilea, pan Ioan Ştirbei Vel vornic al patrulea, pan Fotache Ştirbei biv Vel dvornic, epistatul Logofeţii Ţării de Jos, pan Mihalache Racoviţă Vel logofăt de Ţara de Sus, pan Nestor Vel logofăt al streinilor pricini, pan Ioan Fălcoianu Vel logofăt de obiceiuri, pan Ştefan Bălăceanu Vel hatman, pan Mihalache Greceanu Vel agă, pan Mihăiţă Filipescu Vel vornic al politii, pan Costache Zefhari Vel comis şi ispravnic, pan Mihalache Racoviţă Vel logofăt de Ţara de Sus.

Şi s-au scris hrisovul acesta în anul al treilea dintru întîia domniie a Domnii Mele aici, în oraşul scaunului Domnii Mele, Bucureşti, la anul de la naşterea Domnului Dumnezeu şi Mîntuitorului nostru Is. Hs. 1825, mart 12, de Dumitru, logofăt za Divan.

1825, martie 12

Arh. St. Buc., Ms. 103, pag. 312—314

235

1825, aprilie 8

Divanul către Gr. Dim. Ghica Vv. în privinţa cererii lui Lagarde, pentru înfiinţarea unei băi în Capitală, cu privilegiu pe zece ani

Prea Înălţate Doamne,

După luminată porunca Mării Tale ce ni să dă la această jalbă a lui Lagard, viind însuşi jeluitorul înnaintea noastră, ne-au arătat o foaie în ponturi, în ce chip este să dăşchiză această baie. Însă sălaşul are să aibă 10 odăi în bună stare, cu uşi i fereşte bune, cu

palimarul lui şi cu pat de scînduri pentru odihnă, cu o meşcioară şi cu oglindă, între care este să fie cele trebuincioase pentru gătire, i cu dooă jghiaburi. Care jghiaburi au să să păstreze curate şi adesea să vor schimba: ca, cînd va şedea cinevaş, să să afle după gustul muşteriului apă caldă sau rece pîntre şurupuri. Şi orice fel de frumoase mirositoare băi poate porunci cinevaş a să face; şi cîţi după cum să vor orîndui de dohtori ca să facă băi, toate cele trebuincioase ale dohtorii cu deopotrivă preţ să vor găsi; precum şi cîţi vor voi să metahirisească băi i cei orînduiţi de dohtori vor afla în toată diastima de vizită, să prînzească după o într-adins însemnare sau după porunca dohtorului.

După care, prin pitac am scris dumnealor dohtorilor Filitis şi Arsache să cerceteze de sînt aceste băi folositoare la sănătatea omenirii. Şi am priimit răspuns iarăşi în scris de la 2 ale următorului aprilie, iscălit de amîndoi dumnealor numiţii dohtori, coprinzător că au cercetat ponturile ce le-au dat jeluitorul pentru meşteşugul acestor băi. Şi au luat pliroforiie că acest fel de băi sînt şi trebuincioase şi folositoare la multe boale, mai ales că mulţi din bolnavi avînd trebuinţă de acest fel de băi şi neavînd mijloc a le face în casele lor, poate să să înlesnească cu urmarea aceasta.

De aceea, făcînd şi noi cuviincioasa chibzuire, zicem că de vreme ce deschiderea aceştii, ce voieşte jeluitorul să o facă prin cheltuiala sa priveşte întîi la folosul sănătăţii omenirii, după încredinţarea ce ne dau dumnealor numiţii dohtori, şi al doilea, că nu pricinueşte nici o zăticnire la celelalte băi unde merg oameni dă să spală de murdarlîc — fiind această baie numai pentru bolnavi, cu osebirea ce să arată mai sus — pentru care, găsim cu cale să să dea jeluitorului voie şi slobozenie prin luminat sinetul Mării Tale, să dăşchiză această baie unde va găsi loc cuviincios şi să va putea tocmi cu stăpînul său pentru chiria locului. Cu legătură, însă, ca în soroc numai de zece ani, iar nu de dooăzeci precum cere într-această jalbă, să nu mai fie volnici alţii a mai deschide aici în politiie acest fel de băi pentru căutarea bolnavilor, precum în cele după urmă şi însuşi jeluitorul s-au mulţumit la acest soroc.

Iar de la împlinirea acestui soroc înainte, volnici sînt oricine va voi să dăschiză şi asemenea băi, rămîind cea desăvîrşită hotărîre a să face de către Măriia Ta.

Vel postelnic; Mihalache Ghica; Iordache Golescu; Scarlat Grădişteanu; Dimitrie Bibescu, Dvornic; Nestor, Vel logofăt; Ioan Fălcoianu; Ştefan Bălăceanu

1825, april 8

Arh. St. Buc., Ms. 111, pag. 619—620

Notă la documentul nr. 235. La 15 aprilie 1825, Domnitorul dădu întărire acestei anaforale (Ibidem, pag. 619)

1825, iunie 1

Gr. Dim. Ghica Vv. numește vătaf la toată ceata de rumîni băieși aurari și întărește întocmirea acesteia

Zemli Vlascoie. Dat-am cartea Domnii Mele [...] *, pe carele l-am orînduit Domniia Mea ca să fiie purtător de grijă la toată ceata lui de rumîni băiași aurari, ca la vreme și la soroc să aducă birul lor cel obicinuit, după cum sînteți legați a da prin pecetl. la Cămara Domnii Mele prin dumnealui epistatul armășii.

Și acești băiași, pă unde vor umbla și vor ședea cu așezămîntul, suhat sau chirii să nu li să ia, măcar veri pe ce moșie ar fi: domnească, mănăstirească, boerească sau megieșească; afară numai unde își vor ara ei bucatele: acela cu moșiia să le ia dijma după obicei, iar mai multă supărare să nu li se facă, nici cai sau căruțele lor de olac, ori carăle și boii la podvezi să nu li se ia, veri la ce porunci și trebi domnești ar fi nicidecum acești băiași să nu se supere, nici la alte orîndueli sau zaherele, întru nimic.

Cum și drepte bucatele lor ce vor vinde la tîrguri și prin țară, pentru alișverișul lor, de către vameși să nu se supere, ca să se poată hrăni să-și agonisească birul lor. Și alți slujbași streini, veri de ce treaptă ar fi, nu sînt volnici a-i judeca și a-i globi pre dînșii, decît numai dumnealui epistatul armășii, la pricinile ce vor avea între dînșii să-i judece și să-i așeze. Iar cînd se va întîmpla să aibă pricini mai mari cu alți pămînteni, atunci dumneavoastră ispravnicilor numai decît să-i trimiteți la Domniia Mea cu înștiințarea pricinii în scris, fără a-i ținea la închisoarea isprăvnicească, și de la Domniia Mea își vor afla dreptatea și hotărîrea.

Foarte să să ferească și acești băiași, a nu tăinui între dînșii oameni străini mai mulți decît suma ludelor cît să coprind în foaia ce este după catastiful Vistierii, întărită cu pecetea Domnii Mele, dată la mîna numitului vătaf. Căci dovedindu-se făcînd una ca aceasta, se vor pedepsi strașnic; fără numai feciorii băiașilor cînd își vor veni în vîrstă, aceia să s-adauge, așezîndu-se la catastiful Vistierii prin știrea dumnealui epistatului armășii.

Așijderea, foarte să se ferească numitul vătaf a nu face mîncătorii sau vreo cislă între băiașii birnicii lui că, dovedindu-se, cu tîrgul și cu ocna se va pedepsi.

Pentru care poruncim Domniia Mea și dumneavoastră ispravnicilor ai județului, polcovnicilor de poterași, căpitanilor de pe la căpitănii, vătașilor de plai, zapciilor de prin plăși, vameșilor de pe la tîrguri și vouă pîrcălabilor de prin sate, toți să vă feriți de acest vătaf și de băiașii lui; nimeni de nimic să nu-i supărați, că așa este porunca Domnii Mele. I saam receh gospodstvami.

1825, iunie 1

Arh. St. Buc., Ms. 106, f. 114

* Loc alb în text

237

1825, iunie 19

Logofeția Țării de Sus către k.k. Aghenție, despre oprirea trecerii peste graniță a paralelor „grele"

Către cinstita k.k. Aghenție

Fiindcă Măriia Sa Prea Înălțatul nostru Domn au luat pliroforiie că mulți din sarafii politii și alții fac saraflîc cu parale, alegînd pă cele grele și le specularisesc, trecîndu-le peste graniță în Țara Nemțească, din care aceasta urmează să să-ntîmple mare lipsă de parale aici în țară, care sînt de trebuință a să sluji norodul la alișverișul lor, pentru care, s-au dat porunca Mării Sale către dumnealui Vel agă ca numai decît să orînduiască telal în tot semtul tîrgului să publicarisească ca de astăzi înainte toți aceia ce urmează acest fel de saraflîc aici, în politie, să să părăsească de o acest fel de urmare. Căci după cercetarea ce supt cumpăt are a face Măria Sa, oricare să va dovedi împotrivă următor, să știe cu hotărîre că, după ce i să vor face controbont toate acele parale, fie mică, ori cît de mare sumă, apoi va fi supus și la cea mai strașnică pedeapsă, făr-de a i să asculta nici un cuvînt de pricinuire.

Și asemenea porunci ale Mării Sale s-au dat prin dumnealui Vel vistier și către dumnealor ispravnici din toate județele, ca să puie în faptă acest nizam. Precum și vătașii de plai, iarăși prin poruncile Mării Sale s-au îndatorat a fi cu privighere neadormită: ca nu care cumvași să să treacă peste graniță acest fel de parale sau alte monede din cele poprite, că strașnic să vor pedepsi.

Ci, pă oricarile îl vor dovedi împotrivă următor, să-l trimiță aici împreună cu acea monedă ce să va găsi asupră-i, ca să să urmeze cu dînsul precum să arată mai sus.

De aceea, din luminată porunca Mării Sale, cu cinste să face cunoscut nizamul acesta și cinst. k.k. Aghenții și cu dragoste să pohtește a îndatora pă sudiții sarafi ce vor fi metahirisind acest fel de spiculație ca să să părăsească a nu urma împotriva acestui nizam, spre a nu cădea în osînda ce să arată mai sus. Și de priimirea aceștii note să aibă Logofeția răspunsu cinstitii Aghenții.

1825, iunie 19

Asemenea notă s-au făcut și către cinst. Consulat al Franții și către Consulatul Prusii

Arh. St. Buc., Ms. 98, pag. 549 (f. 369)

238

1825, iunie 23

Gr. Dim. Ghica Vv. către ispravnicii județului Vlașca, despre condițiile în care neguțătorii cășari sînt liberi de a face cașcaval și despre îndatorirea acestora de a-l vinde capanlîilor pentru aprovizionarea Constantinopolului

Milostiu Bojiiu Io Grigorie Dimitriu Ghica Vvd i Gospodar Zemli Vlahscoie

Dumneavoastră ispravnicilor ot sud Vlașca,

Sînt între alte bune întocmiri ce cugetăm Domniia Mea apururea ca să facem la toate stările țării Domnii Mele, privind și la neguțătoriile ce să săvîrșesc pentru trebuința capanului împărătesc. Am dat domnescul Nostru hrisov, în ce chip au a să păzi.

Între care neguțătorii fiind și cășăriile ce lucrează cașcaval, am hotărît ca în anul acesta să să dea cărțile Domnii Mele slobode, pentru fieșcare din neguțătorii ce au cășării și vor lucra cașcaval. Cu care cărți să aibă a lucra și în alți ani viitori, slobozi și nepopriți, făr-de a mai lua pă fieșcare an alte deosebite cărți după cum să obicinuia mai nainte, urmînd după hotărîrile domnești ce sînt date și făcute pentru rîndul cășăriilor.

Adică, cel ce va vrea să lucreze cașcaval, să aibă a da acum chezășie la Vistieriia Domniei Mele după orînduială și după nizamul ce este dat din vechime, că va păzi ponturile ce mai jos să arată, însă :

1. Să să învoiască cu stăpînul moșii pentru arendă ;

2. La suhaturi să nu ceară protimisis cu pricină că le-a ținut și în alți ani, ci să aibă a să învoi cu stăpînul moșii prin bună tocmeală.

3. Să nu tragă cu vicleșug oile ce vor fi tocmite și arvunite de alții, ce au cășării prin-prejur.

4. Să nu dea preț mai mare la telemea pentru ruptoarea ce să va face, nici cu adaos la preț pentru ruptoare, nici cu alte dări printr-ascuns.

5. Să nu fie întovărășiți cu vreun capanlîu, ca să nu dea pricină la ruptoarea prețului cașcavalului.

6. Tot cașcavalul ce va iși de la cășării să nu-l împrăștieze pe aiurea, ci să fie dator a-l vinde, prin știrea Divanului, la capanlîii ce vor fi cu cărțile Domnii Mele de slobozenie.

Între care neguțători fiind și Mihaiu Ioan din București, au făcut cerere ca să i să dea voie și slobozenie a face cășărie nooă la Mătăsari, dintr-acel județ, pă moșia mănăstirii Domniții Bălașii, ca să lucreze cașcaval. Și, după chezășia ce au dat la Vistieria Domnii Mele că va păzi ponturile ce mai sus să arată, i s-au dat slobozenie a lucra în toată vremea cașcaval la numita cășărie.

Dar însă, să fie dator ca, pă fieșcare an, din vreme să să arate la isprăvnicatu acelui județ, ca să dea încredințare de are să lucreze

cașcaval și pă anul acela, sa nu. Și de la isprăvnicat să să trimiță încredințările lui la Vistieria Domnii Mele, spre a fi știut.

Drept aceea, vă poruncim Domniia Mea dumneavoastră, ispravnicilor: cînd mai sus-numitul să va purta cu bună orînduială, veri în ce vreme, păzind toate cîte să coprind mai sus, să fie slobod a lucra cașcaval fără de a i să face vreo supărare de către cineva. Iar înpotrivă urmînd, numaidăcît să să poprească și să înștiințați Domnii Mele.

Și această carte, după ce să va trece în condica județului și să va adeveri dă către dumneavoastră, să să dea la mîna numitului, ca să o aibă pentru toată vremea.

Tolco pisah gospodstvami.

[Semnătura și pecetea gospod]

Procit., Mih. Ghica, Vel vist.

1825, iunie 23

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 3270-a/1821—1826, f. 4

239

1825, iulie 25

Gr. Dim. Ghica Vv. către ispravnicii județului Teleorman, poruncește să fie eliberate 10 buți cu vin ale lui A. Vasiliu, supus austriac, oprite drept contrabandă, cu condiția de a fi trecute, în tranzit, în Țara Nemțească

Io Grigoriie Dimitriu Ghica Vvd i Gospodar Zemli Vlahscoie
Dumneavoastră ispravnicilor ot sud Teleorman, sănătate.

Fiindcă dumnealor veliți boeri, prin anafora de la opt ale trecutului iunie, au făcut arătare Domnii Mele că zece buți cu vin ale lui Anastasiie Vasiliu, suditul k.k., care după cartea Vistierii s-au fost ferportarisit de către isprăvnicat în anul trecut pă seama dumnealui Vel căminari, prin cercetarea ce au făcut dumnealor negăsind dată vreo poruncă a Domnii Mele în scris către acel isprăvnicat de a să face controbont aceste vinuri, zice dumnealor că rămîn slobode de supt poprirea ce li s-au făcut.

Și au găsit cu cale a să scriie de dumnealor numitului sudit, prin comisionerul său, spre a ști că vinurile sînt slobode de supt ferport, cu această legătură însă: să viie a și le ridica de la Zimnice, ca să le treacă pă deplin drept în Țara Nemțească, fără a îndrăzni să vînză dintrînsele o vadră măcar la satile din pămîntul acestii țări; că apoi dovedindu-să, atunci să vor face controbont.

Care anofora priimită fiindu-Ne, s-au și dat domneasca Noastră întărire, de la zece ale următoarii luni, a să pune în lucrare.

Drept aceea, dar, poruncim dumneavoastră ca întocmai precum mai sus să arată să faceţi urmare, fără cîtuşi de puţină zăbavă.

Şi să înştiinţaţi Domnii Mele.

1825, iulie 25

Arh. St. Buc., Ms. 117, f. 10 v.

240

1825, august 30

Divanul către Gr. Dim. Ghica Vv., în privinţa cererii lui A. Kube, sudit prusian, pentru „fabrica" de bere pe care acesta a preluat-o de la Ioan neamţul; cere întărirea Domnitorului ca jeluitorul să poată lucra mai departe, la acea „fabrică" bere „din bucate proaste şi stricate"

Prea Înălţate Doamne,

După luminată porunca Mării Tale, ce ni s-au dat la jalba lui Andrei Kube, suditu prusianesc, prin care zice că rudele sale au ţinut fabrica berii ce este afară din politie, unde au cheltuit sumă de bani cu zidirea i cu ergaliile cele trebuincioase, cu şenet domnesc, ca nimeni altul să nu fie volnic a deschide altă asemenea fabrică, şi cu legătură a plăti pe tot anul la cutie cîte taleri 300.

Şi fiindcă acele rude au murit, au cerut a i se înnoi privileghiul şi de Măria Ta. Şi va mai adăoga peste acei taleri 300, alţi taleri 50, ca să dea pe tot anul la cutie cîte taleri 350.

Făcînd cercetare, am văzut la mîna sa anafora[ua] Dvornicii obştirilor cu leat 1815 iunie 16, întărită tot într-acel leat, la august 1, şi de Măriia Sa Domnul Ioan Vodă Caragea, prin care s-au dat voe lui Ioan neamţul să ţie fabrică de bere, ce o făcuse el în zilele ruşilor cu voie dată de la Comitet, făr-de a mai avea altul slobozeniie să deschiză asemenea fabrică; şi să dea pe tot anul la cutiia obştirilor cîte taleri 300, dînd acolo şi zapis sub iscălitura lui, pentru că din pămînteni raele nu s-au găsit nimeni cu ştiinţă de acest meşteşug.

După care, zise jeluitorul cum că fabrica acestui Ioan neamţul cu toate ergaliile fiind făcută şi cu banii săi, unde au lucrat dimpreună pînă cînd au murit, au rămas acum asupra lui. Şi la facerea berei nu trebueşte mai mult pe an decît numai 60 — şaptezeci chile de bucate proaste şi stricate, fiindcă mai mult nu pot să se lucreze la fabrică, mai vîrtos că această bere o beau numai evropeni.

Deci, măcar că în anul trecut au mai cerut prin jalbă către Măriia Ta un Ioan Gheorghe Creptul neamţul să i se dea voe să deschiză fabrică de bere, care să o facă din bucate, precum şi alte osebite spirturi, i rom şi oţet, cu care fiind fost orînduit în cercetarea dumnealor veliţilor boeri prin anafora de la luna lui sept. al acelui leat, ce s-au întărit şi de Măriia Ta, care s-au găsit trecută în condica Divanului, i s-au dat voie să cumpere vinuri i alte felurimi de pomet de aici, din ţară, să le lucreze prin cheltuiala lui a scoate rom, i spirturi, i bere şi oţet. Iar bucate, adică grîu, orz, meiu, porumb să

fie poprit de a nu cumpăra într-această trebuință, fiind aceste bucate pentru hrana norodului.

Dar, fiindcă Ion neamțul ce au murit au deschis aici în marginea Bucureștilor fabrică, ca să lucreze bere din bucate stricate, cu voie dată atît prin cartea Comitetului, cît și prin hotărîrea Mării Sale Domnului Ioan Vodă Caragea, ce s-au dat la anaforaua Dvornicii obștirilor cea din leat 1815, care să arată mai sus, cu legătură să plătească la cutie cîte taleri 300 pe an, făr-de a mai avea altul voe să deșchiză asemenea fabrică spre a lucra bere din bucate. Și jeluitorul Andrei Kube suditul prusianesc, zicînd acum că acea fabrică după moartea lui Iohan au rămas a lui cu toate ergaliile și cerînd a i se înnoi privileghiul pă numele său și să răspunză pe tot anul la cutiie cîte taleri 350, adică cu taleri 50 mai mult decît acel Iohan, mortul. Și această bere lucrîndu-să din bucate proaste și stricate, nici o lipsă sau zăticnire nu se face din pricina ei la hrana norodului, mai vîrtos că, după a jeluitorului arătare, nici că-i trebuește mai multă sumă de bucate pe an decît 60 — șaptezeci chile proaste și stricate, fiind o băutură obicinuită aici numai la evropeni.

De aceea, cu legătura de mai sus-arătată, spre a răspunde pă tot anul la cutie cîte taleri 350, unde are să dea și zapis sub iscălitura lui, de va fi priimit și Mării Tale, să va da luminată întărire la această a noastră plecată anafora, ca să aibă voe și slobozeniie jăluitorul Andrei Kube să lucreze la acea fabrică bere din bucate proaste și stricate, precum s-au urmat pînă la moartea lui Iohan.

Iar hotărîrea cea desăvîrșit rămîne la Măriia Ta.

Costandin Bălăceanu, Vel ban; Teodorache Văcărescu, Vel dvornic; Scarlat Grădișteanu, Vel dvornic; Dimitrie Bibescu, Vel dvornic; Vel logofăt, Nestor; Vel logofăt

1825, avgust 30

Arh. St. Buc., Ms. 113, pag. 124—125 (f. 65)

241

1825, septembrie 17

Logofeția Țării de Sus către Gr. Dim. Ghica Vv., despre cercetarea făcută asupra pricinii dintre vameșii din Văleni și păcureții de acolo cu privire la data cînd trebuie măsurată păcura extrasă

Prea Înălțate Doamne,

După luminată porunca Înălțimii Tale ce ni să dă la această arătare a dumnealui biv Vel vistier Ioan Moscu, am văzut cele ce zice că la pricina ce au vameșii Vălenilor sud Saac, cu păcureții de acolo. Cercetîndu-să de dumnealor boerii ispravnici, au făcut ală-

---

Notă la documentul nr. 240. Anaforaua de mai sus a fost întărită de Domnitor la 3 septembrie 1825 (Ibidem, pag. 123—124 (f. 64 v.—65))

turata anafora şi s-au dovedit că, şi de scrie în ponturile vămilor a se măsura păcura pe fieşcare săptămînă şi să o primească vameşii, dar niciodată nu s-au urmat; ci măsurătoarea s-au făcut cînd s-au vîndut, cerînd a se păzi obiceiul ce s-au urmat şi pînă acum, că pricinueşte vămii pagubă peste taleri zece mii.

Am văzut şi alăturata anafora a dumnealor boerilor ispravnici ai judeţului de la 26 ale trecutei luni avgust, care s-au făcut după luminată porunca Mării Tale, dată la anaforaua Logofeţiei Ţării de Jos după jalba moşnenilor păcureţi, în care anafora să coprinde ca să să îndatoreze vameşul a fi următor ponturilor vămii de la cap. 37, cu a măsura păcura pe fieşcare săptămînă odată şi a o priimi vameşul în vasele sale; cum şi plata leului de vadră să să dea la sorocul de trei luni, după vechiul obicei, că de le va pricinui pagubă, să va îndatora vameşul a o răspunde. Şi prin luminată întărirea Mării Tale ce s-au dat la acea anafora a Logofeţii, să porunceşte dumnealor ispravnicilor a fi următori întocmai; iar fiind vreo osebită prigonire din partea pîrîţilor vameşi, să înştiinţeze Mării Tale. Unde la isprăvnicat, înfăţişîndu-se amîndooă părţile, au arătat vameşul altă cercetare isprăvnicească, făcută de la 7 ale trecutului april, cînd tot asemenea cerere au făcut moşnenii; iar vameşul au provalisit că şi de coprinderea ponturilor a să măsura pă fieşcare săptămînă, dar iarăşi în ponturi scrie precum s-au urmat din vechime; şi că această urmare veche cercetîndu-să, au dovedit că nu s-au măsurat pe toată săptămîna, ci cînd să vindea păcura de către vameş la neguţătorii lui şi moşnenii dreptul lor.

Şi moşnenii nevrînd acum a păzi obiceiul ce s-au urmat, fac cererea aceasta care este cu paguba vămii, cînd nu se vinde păcura curînd; precum şi într-această vreme zice că nu are căutare, adică nu să vinde îndată, şi paguba la moşneni de se va zăbovi măsurătoarea este o parte, şi la vameşi trei părţi. Iar cînd să va măsura pe săptămînă, paguba vameşilor să împătreşte. Şi pentru aceea zice că toţi vameşii de mai nainte au urmat de au măsurat păcura faţă cu cei din partea moşnenilor, cînd au venit muşteriii de o vindea. Şi, cu toate că moşnenii au pricinuit că s-ar fi urmat o aceasta de patrucinci ani, dar dumnealor boerii ispravnici făcînd cercetare atît prin alţi oameni cu ştiinţă, cît şi prin polcov. Moise ot Văleni, ce este şi vechi moşnean între păcureţi şi are şi moşie cu puţuri de păcură, care au stătut şi vameş de rînd ca vreo zece ani, s-au îndestulat că din vechime s-au obicinuit de măsura păcura atunci cînd găsea vameşii muşterii de o vindea, iar nu pe toată săptămîna.

Deci, fiindcă din următorul anul acesta mai au vameşii stăpînire la păcură vreo dooă luni de zile, apoi intră moşnenii în stăpînirea celor patruzeci de zile care după ponturi sînt ale lor; şi anume, fiind şi vremea culesului viilor, şi a porumburilor, cînd după pravilă este orînduit a nu veni oameni de afară pentru pricini de judecăţi, de va fi priimit Mării Tale, să să dea luminată poruncă a să păzi

urmarea ce au avut-o pînă acum, cînd atunci vor veni cei de față cu amîndooă părțile, să să dea către Înălțimea Ta cea desăvîrșită hotărîre.

Vel logofăt

1825, septemvrie 17

Arh. St. Buc., Ms. 113, pag. 321—322 (f. 163 v.—164)

242

1825, septembrie 18

Velițiii boieri către Gr. Dim. Ghica Vv., despre prețul pîinii în Ploești și despre îndatorirea pusă brutarilor din acel oraș, de a vinde cu 4 parale pîinea de 400 dramuri ; rezoluția Domnitorului

Prea Înălțate Doamne,

Dumnealui Vel logofăt de Țara de Jos ne-au arătat că este luminată porunca Mării Tale a să pune nart, cum trebuie să vînză ocaoa de pîine brutarii de la orașul Ploești sud Prahova.

Și așa, prin logofătu de Divan s-au adus înaintea noastră trei brutari de acolo, anume Mitrulea, i Gheorghe Grecu și Gheorghe Botezatu, cărora făcîndu-le întrebare în ce chip vînd pîinea la acel oraș, au răspuns că patru parale o pîine. Însă unii o scot de dramuri 315, i alții de dramuri 300 și 310 și alții de dramuri 290, pînă la dramuri 265, cu pricinuire că ar fi cumpărat grîul cu preț mai scump decît aici și ar fi plătit și vamă la grîul ce îl cumpără acolo.

Deci, fiindcă după știința ce avem, grîul din mila lui Dumnezeu s-au eftenit cu totul, încît mîna cea dintîi au ajuns de să vinde po taleri 24 chila, i cea de-al doilea po taleri 16 și cea de-al treilea taleri 12, care fac trei chile taleri 52, lîngă care alăturîndu-să taleri 45 cheltuielile la trei chile i cîștig, după cum să urmează aici în politiia Bucureștilor, să adună taleri 97.

Și fiindcă de la chila de grîu ese făină curată ocă 1 236, care socotindu-să cîte părale patru ocaua, fac taleri 127 ; din care sumă le mai rămîne brutarilor, peste cheltuielile i cîștigul ce intră în suma de taleri 45, și alți taleri 30 cîștig de la 3 chile. Și la acel oraș sînt și chiriile prăvăliilor și lemnile și sîmbriile și celelalte cheltuieli cu mult mai jos decît aici în politiia Bucureștilor.

De aceea, nu le rămîne numiților brutari nici un cuvînt asupra pricinuirilor ce fac, cum că adică plătesc acolo și vamă la grîul ce-l cumpără.

I găsim cu cale să să dea strașnică luminată porunca Mării Tale, către dumnealor boeri ispravnici ai județului : să îndatoreze pă brutarii acelui oraș să vînză ocaoa de pîine de dramuri patru sute cîte parale patru, precum să urmează și aici în politiia Bucureștilor. Însă,

lucrată bine, din făină albă, iar nu amestecată cu zăsite, și coaptă după cum să cade, scoțînd pă toate zilele și pîine de cîte dramuri dooă sute, care au să o vîndă po parale dooă. Iar cine va scoate jimblă, să o vînză cu o para mai mult la una ocă, adică, cîte parale cinci. Iar care nu vor fi următori întocmai, să-i certe cu bătaie chiar în fața locului.

Atîta numai : să nu îndrăznească nici zabitul județului, nici isprăvnicatul, nici județul orașului a le luoa brutarilor vreun ban cu nume de avaet, ca printr-acest mijloc să-i lase a vinde pîinea după cum vor voi, căci atunci dovedindu-să unii ca aceia, după ce să vor îndatora a întoarce înapoi ceea ce au luat, apoi li să va orîndui de Măriia Ta și răsplătire cu dojană, spre pilda și altora asemenea următori.

Iar hotărîrea cea desăvîrșit rămîne a să face de către Măriia Ta.

Costandin Bălăceanu, Vel ban ; Teodor Văcărescu, Vel dvornic ; Iordache Golescu ; Dimitrie Bibescu, Vel dvornic ; Nestor, Vel logofăt ; Alecu Crețulescu, Vel vornic ; Vel logofăt

1825, septemvrie 18

[Rezoluția din 10 octombrie 1825 a Domnitorului :]

Priimită fiindu-Ne anaforaoa aceasta a dumnealor veliților boeri, o întărim Domniia Mea și poruncim dumneavoastră ispravnicilor ai județului să dați cuviinciosul nizam spre a se pune în lucrare și a să păzi întru totul întocmai, fără cîtuși de puțină strămutare

Arh. St. Buc., Ms. 113, pag. 218—219 (f. 112)

243

1825, noiembrie 25

Logofeția Țării de Sus către Gr. Dim. Ghica V.v., despre vama datorată de tabaci pentru două luni de la începutul anului 1821, despre învoiala dintre vameșii oborului și tabaci pentru plata acestei datorii ; adeverirea Marelui logofăt

Prea Înălțate Doamne,

După luminată porunca Înălțimii Tale ce mi s-au dat la jalba vameșilor oborului Tîrgului de Afară, prin care arată că în leat 1821, cumpărînd ei această vamă, îndată la cumpărătoare au și plătit dooă sferturi. Apoi începîndu-să răzvrătirea, n-au mai plătit. Și, în ponturile i catalogul vămii de atunci fiind îndatorați și tabacii a plăti vamă pă pieile ce le scot tăbăcite, s-au arătat tabacii împotrivitori, luînd și poruncă de la boierii Caimacami cei de atunci ca să fie apărați. Pe care nu i-a supărat, ci au cerut sferturile înnapoi de unde le dedese, pînă cînd s-au hotărît de Măriia Ta ca dooă sferturi ce apucase de să dedeseră la începutul acelui leat 1821 să fie bine date și ei au rămas să-și caute după ponturi vama pă acele dooă luni.

De aceea, cer să li să împlinească dreptul vămii ce au a lua de la pîrîţii pă acele doo luni. S-au înfăţişat din partea vameşilor Ianache polcovnic, cu cîţiva din tabaci. Şi făcînd cercetare, arătară vameşii o foaie coprinzătoare de taleri 2 296 cu numele tabacilor şi cu suma pieilor ce au avut fieştecare, osebit de alţi taleri 1 760, după piei 17 700, ce le-au tăbăcit unul Ştefanache Şiştovlîu, neguţător. Pentru care piei fiind mărturisit că n-au fost ale lor, ci ale acelui Ştefanache, şi ei şi-au luat numai pentru munca tăbăcitului plată, precum s-au tocmit.

S-au dat răspuns vameşilor ca să-şi caute cu acel Ştefanache, nefiind pîrîţii tabaci nici cumpărători nici vînzători. Iar pentru celelalte piei răspunseră tabacii că scrisul vameşilor este cu încărcătură şi că le-au scris atît pieile ce le-au avut aduse din anul cu leat 1820, unele lucrate de mai nainte şi altele în tăbăcării, [cît] şi ciurucuri rele şi stricate. Şi la lucrul lor au obicei a lucra iarna piei pentru tot anul, iar pă vară lucrează puţine, însă cele ce le lucrează pă vară es lucruri proaste, şi că într-acel an, din pricina răzvrătirii, ei n-au vîndut mai nimic. Căci de la sfîrşitul lunii lui ghenar începîndu-să răzvrătirea, tîrguri nu s-au mai făcut nimic şi după bună venirea prea-puternicilor oştiri împărăteşti iarăşi n-au mai făcut nici o vînzare, pînă tocmai du prin toamnă. După ce să linîştise vremea, vameşii ce au intrat le-au făcut catagrafie pă toate mărfurile, adică pă cele din vremea jeluitorilor. I-au pus şi cu năpăstuire: pă care toate aceste mărfuri le-au luat ei în scris. Şi tabacii, ca să nu dea în vreo primejdie după cum li s-a şi zis, au plătit ce le-au cerut; şi că n-ar mai fi datori să plătească şi la jeluitori tot acele piei ce le-au plătit la alţii.

S-au întrebat jeluitorii vameşi să arate adevărul: de este această catagrafie a lor făcută pe vînzările ce au făcut tabacii sau pă pieile ce au găsit la ei şi în tăbăcii. Şi răspunseră că această catagrafie n-au făcut pă toată zioa pă marfa ce au scos din lucru gata, ci pă ceea ce au găsit la ei şi cum că ar fi făcut şi vînzări la tîrguri, căci tîrgurile au umblat într-acele luni. După care neputîndu-să face vreo alegere, fiind fost vama orînduită a da pă ceea ce vor vinde, am cercetat ca să vedem cum să plătea în vreme liniştită. Şi mă pliroforisii că mai dă multe ori să învoia cu vameşii peste an, şi atunci lipsea damgaoa, plătind învoirea. Iar din cercetarea ce s-au făcut de dumnealor veliţii boeri în leat 1823 s-au găsit că într-acel leat, intrînd în tocmeală de vînzare tabacii cu vameşii Carvasaralii, i ai Oborului, ca să cumpere vama lor ei, li s-au fost cerut atunci taleri 5 000 şi ei au dat pînă la taleri 4 500, însă nu numai pă pieile tăbăcite, ci şi pă cele crude ce le aduc de afară, şi nu s-au putut învoi. Au adus şi martori pă Gheorghe vameşu, cel ce au fost cumpărat vama mai naintea răzvrătirii în cîţiva ani la rînd, care arătă iarăşi numai pentru vama tăbăcii, că întîi au avut-o cumpărată de la Carvasara şi de la vameşii Oborului, şi au vîndut tăbăcăriile în taleri 1 600. Iar în urmă cumpărîndu-o un Dragnea şi cu un Simion, s-au urcat pînă la taleri 2 100. Şi văzînd pricina lor încurcată, le-am zi să să învoiască — şi am văzut neunire.

Apoi, ca să lipsească prigonirile de la mijloc, am zis tabacilor ca să dea taleri 600 pentru aceste dooă luni dinaintea răzvrătirii, ghenar şi fevr., şi nu priimiră, iar pînă la taleri 400 să făgăduiră, dar cerură

luminată hotărîrea Mării Tale în scris, și vor fi priimitori a-i înplini cu încetul de la toți, adică în soroc de o lună după ce li să va da luminata hotărîre. Dar cu acel Ștefan ziseră tabacii ca să-și caute vameșii de la însuși, neavînd ei a face cu vama acelor piei.

Iar de va pricinui Ștefan altele, ei sînt de față a răspunde. La care aceasta s-au înduplecat vameșii de au priimit.

Deci, după a amîndurora părților învoire și priimire, găsesc cu cale să să dea și luminată întărirea Mării Tale, ca să fiie următori și supuși și o parte, și alta.

Iar hotărîrea cea desăvîrșit rămîne la Măriia Ta.

Vel logofăt

1825, noemv. 25

Pe această anafora a dumnealui Vel logofăt de Țara de Sus rămîind mulțumiți întru toate întocmai, spre a să întări și cu luminată pecetea gospod și neștiind noi să ne iscălim, ne-au iscălit logofătu scriitor, și ne-am pus degetele în loc de pecete, spre a fi crezuți că ne mulțumim.

Eu Ghiță sin Dima, starostea de tabaci,	adeverez	vechili din partea a tot isnaful tabacilor
Eu Chiriiac tabacu	adeverez	
Eu Gospodin tabacu	adeverez	
Eu Sfetcu tabacu	adeverez	
Eu Ioan tabacu	adeverez	
Eu Țacu tabacu	adeverez	
Eu Petrache tabacu	adeverez	ipac
Eu Ivan Spînu tabacu	adeverez	

1826, apr. 5

Pe această anafora a dumnealui Vel logofăt de Țara de Sus sîntem și noi vameșii Oborului dintr-acel leat 1821 mulțumiți și odihniți întru toate.

Și ca să să întărească și de către Măriia Sa Prea Înălțatul nostru Domn, m-am iscălit eu, cel ce sînt unul din tovarăși cu plirexusiotică și de la ceilalți.

Ioan biv vătaf vameș
Eu Silvestru logăfăt za Divan, martor, Sava logofăt za Divan, martor

1826, april 5

[Adeverirea Marelui logofăt :]

La această anafora a Logofeții rămîind amîndooă părțile mulțumiți, s-au și iscălit cum să văd mai sus. Și spre a să întări anaforaoa și de Măriia Sa Prea Înnălțatul nostru Domn, adeverez mulțumirea lor.

Vel logofăt
Răducan, stolnic

1826, mai

Arh. St. Buc., Ms. 119, pag. 306—308

244

1825, decembrie 3

Gr. Dim. Ghica Vv. către ispravnicii județului Prahova, despre năpăstuirile pe care vameșii le fac moșnenilor păcureți, poruncind ca socoteala păcurilor și plata banilor să se facă întocmai după cuprinderea ponturilor vămii

Io Grigoriie Dimitriu Ghica Vvd i Gospodar

Cetindu-să înaintea Domnii Mele această anafora a dumnealui Vel logofăt de Țara de Sus, s-au citit împreună și apelațiia ce ne-au dat moșnenii păcureți, cerînd a nu rămînea năpăstuiți de către pîrîții vameși împotriva ponturilor vămii, ci să li se caute socoteala de păcura ce au eșit pînă acum din puțurile lor într-acest an și să li să împlinească de la pîrîții vameși ai Vălenilor dreptul ce se va dovedi că au a luoa după coprinderea ponturilor. Precum și de acum înainte să li se urmeze dreptatea lor, de a li să priimi adică de către vameși păcura din puțurile lor la fieșcare săptămînă și plata cea orînduită să li să dea la fieșcare trei luni.

A cărora cerere fiind următoare coprinderii domneștilor Noastre ponturi, priimită este Domnii Mele. Iar pricinuirea pîrîților vameși care să întemeiază la cuvîntul ce se coprinde în ponturi (unde zice: precum s-au urmat și pînă acum) este cu totul netrebnică. Căci acest cuvînt fiind scris în ponturi lîngă celelalte cuvinte (ce zic: să să măsoare păcura din puțurile moșnenilor pă fieșcare săptămînă și să o priimească vameșii; i plata păcurii să o dea la fieșcare trei luni) nu are altă înțelegere de urmare, decît că așa s-au urmat, precum se coprinde în cuvintele de mai sus-arătate. Iar urmarea care o arată vameșii fiind împotriva duhului și a înțelegerii ponturilor, să socotește catahrisis și învinovățire a lor, pentru care li s-ar fi cuvenit și pedeapsă.

Drept aceea, dar, poruncim dumneavoastră ispravnicilor ai județului, ca făr-dă a vă abate la vreo cîtuși de puțină părtinire, să urmați negreșit a căuta această socoteală dintre jăluitorii păcureți și dintre pîrîții vameși, cu urmare întocmai după coprinderea ponturilor vămii, i după cea adevărată a lor înțelegere, iar nu după reaua tălmăcire a pîrîților vameși. Și ceea ce se vor alege datori după dreptate pîrîții către jăluitori, să le și împlinească dreptul lor de la pîrîți pînă la un ban, înștiințînd și Domnii Mele de săvîrșirea poruncii. Precum și de acum înainte, să îngrijiți a se păzi făr-dă strămutare această orînduială a ponturilor între vameșii Vălenilor și între moșnenii păcureți.

[Pecetea gospod]

Vel logofăt

1825, dechemvrie 3

Arh. St. Buc., Ms. 113, pag. 320—321 (f. 163)

245

1826, ianuarie 27

Gr. Dim. Ghica Vv. către ispravnicii județului Teleorman și către căpitanul de la schela Zimnicea, poruncește să lase liberă intrarea în țară a 100 buți cu vin adus din Turcia de B. Cepescul, sudit austriac, și aflate în tranzit pentru Brașov

Io Grigoriie Dimitriu Ghica Vvd, Gospodar Zemli Vlahscoie

Dumneavoastră ispravnicilor ot sud Teleorman, sănătate.

Cu toate că prin poruncile Domnii Mele, ce s-au trimis atît către toate isprăvnicaturile, cît și către căpitanii mărginilor, s-au poprit cu totul a nu se mai aduce vinuri streine din Țara Turcească aici în pămîntul țării Domnii Mele, dar fiindcă după arătarea ce ne-au făcut cinstita Aghențiia a k.k. Curți, cum că un Barbu Cepescul, suditul austriacesc, au cumpărat din Țara Turcească una sută buți cu vin și voește să le aducă pe la Zimnicea ca să le treacă pe la Cîmpina în Țara Nemțească la Brașov, de aceea, s-a dat numitului Barbul Cepescul slobozeniie ca să aducă pe la Zimnicea, din Țara Turcească, acelea una sută buți cu vin. Și să le treacă pă la Cîmpina înăuntru, la Brașov, fără a îndrăzni să vînză în pămîntul acești țări măcar cît de puțin vin dintr-acelea vinuri.

Căci după poruncile Domnii Mele, ce sînt date către dumnealor ispravnicii din toate județele, sînt îndatorați a face acest fel de cercetări și dovedindu-să o urmare ca aceasta, este a să face toate vinurile controbont. Pentru care, poruncim Domniia Mea atît dumneavoastră ispravnicilor județului Teleorman, cît și ție căpitane de la schela Zimnicii : suma ce să arată mai sus de una sută buți cu vin să fie slobod numitul Barbul Cepescul a le trece pe la acea schelă — ca în soroc dă patru luni de acum înnainte să le ducă înnăuntru în Brașov. Iar după acest soroc, în urmă să nu mai aibă voe a mai trece vinuri măcar și dintr-această sumă, de nu le va trece pe toate. Și cu această coprindere să i să dea răvaș de drum, făr-de a vă îndrăzni, cu pricina aceștii slobozenii, ca să lăsați să treacă măcar o vadră dă vin mai mult. Căci dovedindu-să, dumnevoastră, ispravnicilor, veți cădea la grea învinovățire și răspundere. Iar tu, orînduitule căpitane, te vei pedepsi strașnic, chiar acolo în fața locului, spre pildă și altora asemenea următori. Și de va avea numitul neguțător sudit teșcherea că au plătit vama în Țara Turcească, să nu să supere aici în pămîntul țării, nici de vameș, nici de căminar, cu cerere măcar de vreun ban. I saam receh gospodstvami.

[Pecetea gospod]

1826, ghenar 27

Arh. St. Buc., Ms. 117, f. 25

246

1826, martie 26

Logofeţia Ţării de Sus către Consulatul francez, despre plîngerea lui A. Kube, berar, sudit prusian, împotriva berarului G. Krebs

De la Logofeţia mare a Ţării de Sus,
către cinstitul Consulat al Franţii

Să face cunoscut cinstitului Consulat că un Andrei Kube, berar, sudit prusienesc, prin jalba ce au dat către Măriia Sa Prea-înălţatul nostru Domn, care s-au orînduit în cercetarea Logofeţii, să plînge pentru un George Creptu, ce este supt protecţia cinstitului Consulat al Franţii, că el avînd privilegiu a ţinea numai el aici în Bucureşti fabrica bererii, vede că şi pîrîtul lucrează acest meşteşug. Cu ce putere şi volnicie, nu ştie.

Fiind urmare împotriva privilegiului ce are el şi cere a să îndatora pîrîtul ori a nu mai lucra sau, de are vreun alt priveleghiu a lucra şi el, să-l arate a să vedea, sau să vie a să înfăţişa în judecata Logofeţii.

Şi după orînduială chemîndu-să a veni în judecată, pîritu n-au dat supunere.

De aceea, cu dragoste să pohteşte cinst. Consulat, să binevoiască a porunci numitului sudit, de a veni în judecată, căci neviind, Logofeţiia este silită a face arătare Mării Sale lui Vodă.

De care, oricum să aibă Logofeţiia răspunsul cinstitului Consulat.

Vel logofăt

1826, mart 26

Arh. St. Buc., Ms. 98, pag. 560—561 (f. 374 v.—375)

247

1826, aprilie 3

Logofeţia pricinilor străine către k.k. Agenţie, despre o taxă de vamă plătită de I. Istrati ardeleanul la 71 „rîmători"

Către k.k. Aghenţiie

Nota cinstitii Aghenţii de la 22 ale trecutei luni martie cu dragoste priimindu-o, s-au văzut cele scrise, cum că vătaful de plaiu Prahovii au apucat pă un Ion Istrate ardeleanul de i-au luat pă dulcele Crăciunului cîte zece parale de un rîmător, pă capete şaptezeci şi unul, care i-au fost adus cu reghiie din lăuntru la păşune aici în munţii ţării şi iar i-au întors înapoi.

Pentru care, scriindu-să vătafului de acolo, cum şi dumnealor ispravnicilor judeţului, au venit răspuns cum că acest Ioniţă Istrate

s-au purtat cu vicleniie. Adică, fără să aibă răvaș al vătășii de pogorîre după orînduială, pă la ce schelă au venit, împreunat și potrivit cu reghiia din lăuntru, de suma și felurimea vitelor ce pogoară, care să și numără, atît de vătășiie, cît și de vameși și li să dă răvaș, iar la întoarcere, arătîndu-să cu acele dovezi, plătesc cu ușurință obiceiul ce au și nu să popresc.

Iar acest Ion Istrate ardeleanul au adus aici 71 rîmători de la vale și n-au arătat nici o reghiie sau răvaș al vătășii de ieșire din lăuntru; adică, și de va fi avut reghiie, poate să fi trecut cu ea în jos în părțile cîmpului, fără a avea rîmători. Și luînd rîmători ai țării, îi trece înăuntru. Și acest fel rîmători fiind care i-au trecut numitul Ion Istrate, i-au luat și vătaful cîte parale 20 de pereche, cu ușurință din ceea ce ar fi fost să dea.

Ci dar, întru acestași chip fiind adevărul pricinii, să face cunoscut cinstitii Aghenții.

Vel logofăt

1826, april 3

Arh. St. Buc., Ms. 98, pag. 562 (f. 375 v)

248

1826, aprilie 4

Logofeția Țării de Sus către Consulatul francez, despre chestiunea privitoare la G. Krebs, berar, și despre competența stăpînirii Țării Romînești de a-l chema în judecată

Către cinstitul Consulat al Franții

Cu dragoste s-au priimit nota cinstitului Consulat de la 28 ale trecutului marte, la pricina ce are George Crepțu cu Andrei Kube pentru berărie.

La care și răspunde Logofețiia că prea bine cunoaște și nu aneriseşte pontul din legătura cea între Înalta Poartă și între stăpînirea Franții, în care să reazămă cinstitul Consulat de nu-l lasă pe George Crepțu să să înfățășeze înaintea judecății cum a fost chemat. Ci acest pont are tărie numai cînd este vorbă pentru prigonire între supușii streini, iar nu pentru asemenea pricini care sînt ale pămîntului și sînt firește supuse la stăpînirea locului amîndoi acești prigonitori: cu toate că sînt streini supuși, dar fiindcă au preveleghiul al locului și metahirisesc neguțătorie cu mărunțișul roduri de ale pămîntului urmează să să puie și la judecătoriile locului pentru cîte să cuvine la acest privelegiu. Și numai stăpînirea locului poate să dea acest preveleghiu și însăși stăpînirea locului are să cerceteze pă preveleghiat adică și din datoriile lui, căci eșind își pierd priveleghiul ce are.

Drept aceea, dar, Giorgie Crepțu trebuie negreșit a-și aduce înscrisul preveleghiului la Logofețiia cea mare, ca să să cerceteze

pricina, pentru că într-alt chip, stăpînirea este silită să cunoască zicerile pîrîtului adevărate şi pă Crepţu, ca un călcător slobozenii ce au dobîndit de la stăpînirea locului, să-l poprească de a mai metaharisi meşteşugul acesta.

Pentru că cinstitul Consulat urmează a avea ştiinţă că tractaturile dau slobozeniie supuşilor Franţii să aducă du pă afară şi să scoaţă toptan numai lucruri nepoprite. Iar neguţătoriia cu mărunţişul din lăuntru, dă orice fel, nu le este slobodă, decît numai la cîţi deosebit va voi să dea slobozeniie stăpînirea. De aceea, au datorie să fie supuşi.

Vel logofăt

1826, april 4

Arh. St. Buc., Ms. 98, pag. 563 (f. 376)

249

1826, aprilie 17

Logofeţia Ţării de Sus către Gr. Dim. Ghica Vv., despre o sumă de 3 000 taleri pe care zaraful R. Radovici o are de încasat de la Vistierie, ca urmare a achitării unei poliţe emise de un zaraf din judeţul Vîlcea în socoteala ispravnicatului local; întărirea Domnitorului

Prea Înălţate Doamne,

După luminată porunca Mării Tale ce mi să dă la această alăturată jalbă a lui Radu Radovici, sarafu de aici, făcînd cercetare am văzut că jalba lui este cum că, avîndu-şi negoţul cu saraflîc atît aici în Bucureşti — unde îşi are prăvăliia cît şi pe afară şi, pentru siguranţiia drumului despre făcătorii de rele, de multe ori isprăvnicaturile îşi înplinesc trebuinţa răspunderii banilor la domneasca Vistieriie prin poliţile ce să trag de către unii-alţii către dînsul, precum şi de la judeţul Vîlcii trăgîndu-i cîteva poliţe un Iliie sarafu de acolo, în socoteala isprăvnicatului, de i-au răspuns la domneasca Vistieriie, i-au fost rămas dator acel Iliie taleri 3 000.

Care bani, văzînd că nu-i răspunde mai întîi, şi apoi să-l rînduiască a plăti şi alte poliţe, i-au fost poprit şi el din suma banilor unei plăţi de taleri 19 000 ce-i trimisese Iliie ca să-i răspunză la domneasca Mării Tale Vistieriie şi au vrut să răspunză la Vistieriie numai taleri 16 000. Dar după încredinţarea şi făgăduiala ce i-au dat sărdar Ioan Dîrzeanu, gazda judeţului, şi sărdar Grigoriie, casierul domneştii Vistierii, că, de va răspunde suma de taleri 19 000 a poliţii deplin, îi vor înlisni ei scoaterea şi înplinirea acelor taleri 3 000 ce avu să ia de la Iliie, s-au înduplecat de au răspuns şi el toată acea sumă de taleri 19 000 deplin, fără a mai popri dintrînşii cevaşi.

Arătîndu-mi de văzui şi eu acea poliţă a lui Iliie, scrisă din anul trecut, septemvrie 5 şi coprinzătoare ca taleri 19 000 după dooă zile să-i răspunză jeluitorului în priimirea sărdarului Ioan Dîrzeanu, gazda

judeţului, aflîndu-să atunci medelnicer, a să da în domneasca Vistieriie precum s-au orînduit, aţitarisită fiind din jos-numita poliţă la 9 ale aceeaşi luni de jăluitorul Radu Radovici, iar din dos scrii şi iscăleşte serdar Ioan Dîrzeanu, ca pentru dînsul să-i răspunză la cel ce să va arăta cu acea poliţă. Şi mai din jos scrie iarăş şi iscăleşte un polcovnic Dumitrache, că banii aceştiia de mai sus i-au priimit toţi deplin în socoteala Casei domneşti. După care răspundere a acestor bani la domneasca Vistieriie, zice jăluitorul că scriind mai sus-numitului Iliie în multe rînduri ca să-l dăsfacă de taleri 3 000 ce avea să ia, el în loc de a-i răspunde banii i-au trimis zapis de datoriie — ce-l arată de să văzu cu leat 1825, octomvrie 1, fără nume şi coprinzător că taleri 3 000 au rămas să răspunză din toată socoteala ce au avut între ei daravere din zaraflîc şi poliţe cu soroc de dooă luni şi cu dobîndă pe lună la pungă taleri şapte şi jumătate. La care soroc să leagă a-i plăti făr-dă nici un cuvînt de pricinuire. Iar mai pe urmă zice jăluitorul că s-au pomenit trimiţîndu-i acel Iliie şi altă poliţă de taleri 6 000 ca să o plătească iarăşi la domneasca Vistieriie, fiind luoaţi de dînsul aceşti bani de la medelnicer Steriian, sameşul acelui judeţ. Care poliţă nevrînd să o priimească, jăluitorul arată că au întors-o înnapoi; dar pînă a merge poliţa la judeţ, numitul Iliie au dosit de aici din ţară. Şi cere jăluitorul ca din avutul lui ce are la Piteşti să i să înplinească mai întîi banii ce are a luoa el — căci de nu-l încredinţa serdar Dîrzeanul şi serdar Grigoriie casierul că îi va fi mînă de ajutor şi îi va scoate aceşti bani, el erea sigurefsit din banii acei poliţe de taleri 19 000.

După care, am trimis pe dumnealui stolnic Răducanu Poenarul de au întrebat, atît pe serdar Dîrzeanu, cît şi pe serdar Grigoriie, de este arătarea jăluitorului adevărată, că au poprit adică banii ce avea să ia de la Iliie din suma acei poliţe şi numiţii l-au încredinţat că de va răspunde suma acei poliţe deplin, îi vor înlesni împlinirea. Şi au adus răspuns că, întrebîndu-i, au zis cum că adevărată este arătarea jăluitorului. Căci el, adică jăluitorul, să sigurefsise cu banii ce avea să ia. Dar de către dînşii dîndu-i-să făgăduială că — ca nişte bani ce s-au răspuns în domneasca Vistieriie — îi vor înlesni înplinirea, cu acest mijloc l-au înduplecat de au plătit suma acei poliţe deplin. Şi acel Iliie, fiind fugit cu adevărat de la Piteşti sud Argeş, s-au arătat în urmă aici mulţi creditori ai lui — şi pentru a lor dăsfacere i pentru plata banilor poliţii ce iarăş mai sus să arată că i-au dat medelniceru Steriian sameşul ot sud Vîlcea, prin anaforaoa de la 19 ale trecutului fevruarie am arătat Mării Tale pe larg curgerea pricinii. În care anafora, pă lîngă mijlocul ce mi s-au părut că să cuvine a supune în lucrare spre dăspăgubirea creditorilor — iar mai vîrtos a înplinirii banilor acei poliţe din avutul lui Iliie — după anaforaoa dumnealui Vel vist. ce este întărită de Măriia Ta cu a să protimisi mai întîi banii poliţii decît toţi ceilalţi creditori, ca nişte bani domneşti; să coprinde şi aceasta: ca dumnealor ispravnicii judeţului să cerceteze la faţa locului, faţă cu tovarăşii şi rudele lui Iliie, ce alţi creditori mai sînt şi vor avea a luoa datorii de bani cu zapise care nu s-au văzut aici. Şi, făcînd alegere în scris de toată suma datoriilor, să-i ia mumbaşirul ce am fost găsit cu cale a să orîndui de la vătafu de Vistieriie: ori

pe însuşi, sau vechil din parte-le, şi să-i aducă aici că, alegîndu-să şi datoriile celor de aici creditori, să să înplinească dreptu fieşcăruia după mijlocu ce s-au arătat într-aceeaşi anafora.

Şi fiindcă şi banii ce cere jăluitorul după mărturiia serdarului Ioan Dîrzeanul şi a serdarului Grigoriie casierul să dovedeşte că s-au răspuns de jăluitor în domneasca Vistieriie cu mijlocul de mai sus arătat, nu să cuvine dar a rămînea păgubaş. Ci, găsesc cu cale ca, după ce să va săvîrşi cercetarea de la faţa locului şi să vor plăti banii poliţii medelnicerului Steriian, să să protimisească apoi la plată şi aceşti taleri 3 000, cu dobînda lor ce are să ia jăluitorul, decît datoriile altor creditori, ca nişte bani domneşti ce sînt şi aceştiia.

Iar hotărîrea cea desăvîrşit rămîne a să da de către Innălţimea Ta.

Vel logofăt

1826, april 17

[Întărirea Domnitorului :]

Io Grigoriie Dimitriu Ghica Vvd i Gospodar

După coprinderea mărturii ce în dos să arată că au dat sărdar Grigoriie i sărdar Dîrzeanu pentru răspunderea acestor taleri trei mii de către jăluitorul la domneasca Noastră Vistieriie; cu cale fiind anaforaoa aceasta a Logofeţii Ţării de Sus, o întărim Domniia Mea şi poruncim, vătaşe de Vistieriie, ca întocmai să să facă urmare.

[Pecetea gospod]

Vel logofăt

1826, iunie 8

Arh. St. Buc., Ms. 118, pag. 1—3

250

1826, aprilie 25

Veliţii boieri către Gr. Dim. Ghica Vv., despre hotărîrile luate cu privire la paza, repararea şi refacerea podului „stătător" de peste Jiu

Prea Înălţate Doamne,

După luminată porunca Mării Tale, ce ni să dă la această înştiinţare a dumnealui Caimacamului Craiovii, făcînd şi noi cuviincioasa chibzuire, arătăm Înălţimii Tale că, după pliroforia ce am luat, acel pod ce este stătător peste apa Jiului în drumul cel mare al cetăţii Diiului, pe unde trec olacile înpărăteşti şi domneşti i alţi călători de obşte, este făcut din vechime de stăpînire şi totdeauna cînd s-au stricat, cu cheltuiala ţării s-au meremetisit.

Iar în zilele răzvrătirii prăpădindu-să acel pod cu totul s-au făcut din nou peste tot cu bani din ţară, de cea de atunci Căimăcămie a Craiovei. Unde s-au cheltuit sumă mare, fiind alcătuit pe acest fel de apă primej-

dioasă care cînd vine mare, ori de ploaie sau primăvara cînd să dăzgheaţă şi să topeşte zăpada, de nu va avea oameni îngrijitori, fie oricît de temeinic aşezat, negreşit că să prăpădeşte, rupîndu-să cu totul, de la care pod ca unul ce să numeşte al ţării, adică domnesc, nu este cu cuviinţă a să legiui ca să să ia cel mai mic avaet de la călătorii ce trec pe acolo ; fiind datoare iarăşi ţara a avea îngrijirea lui i a celorlalte poduşci mai mici ce sînt făcute pe bălţile ce să rupe din apa Jiului spre Craiova, adică spre a fi totdeauna în stare bună, să nu pătimească olacile şi călătorii, de aceea s-au scris la dumnealui Caimacamul ca, pe de o parte să trimiţă aici acel contract ce l-au făcut Caimacamul Craiovii cu dumnealor boierii divaniţi în vremea răzvrătirii, de l-au dat lăcuitorilor satului Podari, cei ce s-au însărcinat atunci cu îngrijirea acestui pod ; iar pe de altă parte să cerceteze de voesc a să întocmi 12 scutelnici podari, ca la şanţurile Dîmboviţii. Şi aceia, scutindu-să şi dăjdiile Vistierii i de alte podvezi şi angarii, să să îndatoreze a avea îngrijirea acestui pod i a celorlalte podişci, ca de-a pururea să le aibă în bună stare şi să le ferească de orice primejduire ; care scutelnici să meremetisească podul pe unde să va strica însuşi ei cu cheresteaua cea trebuincioasă din pădurile părţii locului ce cad mai cu apropiere de pod. Iar cînd să va întîmpla a să rupe din lacrile podului şi a să lua cu totul urşii şi parii, i podinile ori din ploaie sau primăvara cînd să topeşte zăpada din neboiuri de ghiaţă, atunci să li să dea ajutor de la stăpînire. Şi să fie acei scutelnici supt îngrijirea ispravnicului de Dolj, ca de acolo în vreme de primejdie să ceară ajutor de oameni spre întîmpinarea acei primejdii.

Şi ne-au trimis o anafora a dumnealor boierilor divanţi cu leat 1822, aprilie 29, întărită şi de cea de atunci Căimăcămie, făcută în dosul jălbii satului Podari din sud Dolj, ce s-au dat la mîna numiţilor lăcuitori, cu coprindere că acest sat de şaizeci familii şi treisprezece văduve să răspunză dajdia lor pe patru lude în toată vremea, făr-dă a fi supăraţi de alte podvezi i angarii. Feciorii lor, cîţi să vor căsători acolo în silişte, să nu să încarce satul cu dînşii la dajdie, ci să fie de ajutor sătenilor, dar şi ei să să păzească foarte ca să nu priimească nici un om străin din alte sate să lăcuiască în siliştea lor. Zapcii şi alţi drăgători i mumbaşir în satul lor să nu intre, scutelnici şi posluşnici de acolo să nu să facă, rămîind şi vătăşelul cel dat la zapcii bun sătean al lor, nesupărat de zapcii, banii dăjdiilor pe acele patru lude să-i cisluiască însuşi ei între dînşii, făr-dă a să amesteca zapciii, şi să-i aducă însuşi ei la fieşcare sfîrşit de diminie la sărăfia ispravnicatului, să-i numere şi să ia cfitanţie de istovire de la sameş.

Şi, pentru această uşurare şi apărare, să fiie sătenii cu toţi îngrijitori să privegheze în toată vremea zioa şi noaptea asupra podului, să nu să strice şi să cerce cei ce vor trece pe dînsul necazuri şi pagubi, căci atunci vor rămînea ei răspunzători la toate cînd să va întîmpla, din viitura apei sau din altcevaş, să să rupă din pod o lacră întreagă sau dooă ori trei şi pînă în patru : să fiie datori sătenii cu toţii să cumpere cheresteaua ce le va trebui, adică pari, balauri, propte şi scînduri, din pădurea ce li să va orîndui de către stăpînire. Şi să o care cu boii lor la pod, plătind de la dînşii stăpînului moşii

de un copac cîte taleri 3. Iar pentru alte trebuinţe ale lor să nu fie volnici a tăia copaci cu preţul acesta, ci numai pentru pod. Asemenea şi pentru oricît her va trebui la meremetul podului pînă la patru lacre, să cumpere tot sătenii cu bani de la dînşii; fără numai ţiganii meşteri de fier cu cuşniţile lor să ceară a li să da de la stăpînire cîţi vor avea trebuinţă, fără plată a lucra la pod, silindu-să cu tot dinadinsul a drege podul fără zăbavă totdeauna, ca să nu piarză vremea olacile şi alţi călători la trecere din pricina lor, că să vor pedepsi. Ingrijind şi pentru podurile cele mici ce le-au făcut din Jiu spre Craiova ca să le dreagă cînd să vor strica.

Iar cînd, ferească Dumnezeu, să va întînpla a să rupe podul de tot, din viituri de ape făr-de măsură sau din naboia de ghiaţă iarna cînd să sloboade, atunci să li să dea de către stăpînire atît pădure să taie cheresteaua cea trebuincioasă, cît şi fierul ce va trebui, i ţiganii cu cujniţe, şi boi cu tînjali, şi salahori du prin sate, de ajutor ca să-l facă de iznoavă, orînduind Divanul şi epistat asupră-le pe sluger Costi, ca printr-însul să să răspunză şi banii dăjdiilor la sărăfiie şi de orice să arate la stăpînire.

Iar dumnealui Caimacamul au făcut răspuns către noi, de la 25 ale trecutului octomvrie, că n-au priimit a să însărcina nici doisprece scutelnici, nici alţi doisprezece ce le-au mai făgăduit dumnealui de ajutor, cu îngrijirea şi meremetul acelui pod, precum s-au scris de către noi, fiind podul acesta cu celelalte poduri mai mici de stînjeni 158 lungul, însă stînjeni 133 lungul i latul stînjeni trei — podul cel mare de peste Jiu, i stînjeni cinci lungul, latul stînjeni doi — podul du peste gîrla din gura bălţii Jitianului, i stînjeni opt lungul şi latul stînjeni doi — podul peste balta ce-i zice Rîioasa, i stînjeni nooă lungul şi latul stînjeni doi — cel du peste boza Gîrnii, stînjeni trei şi jumătate lungul şi stînjeni doi latul — cel de peste pîrîul Popovii, răspunzînd sătenii că de nu ar fi legaţi prin contract, nici acea orînduială nu ar priimi-o.

Şi osebit au trimis înştiinţare către domnească Vistieriie, scrisă de la 30 ale trecutului martie, cu o jalbă a satului Podari, ce au dat la Căimăcămiia de acolo, că nu mai sînt destoinici a avea acea îngrijire după contract, din pricină că li s-au stricat orînduiala de trei ani trecuţi. Iar de vor rămînea a purta tot patru lude, să li se dea şi toate cele trebuincioase de la stăpînire pentru facerea sau meremetul lui, păzindu-li-să şi cele coprinse în contract, atunci să leagă că vor îngriji atît de dînsul, cît şi de celelalte poduşci de la apa Jiiului pînă în marginea oraşului.

Deci, podul acesta du păste apa Jiiului, i celelalte patru poduşci du păste bălţile ce curg din matca Jiiului către Craiova fiind domneşti, făcute cu cheltuială din ţară, şi nefiind cu cuviinţă a să luoa avaet de la trecători — ca una ce iarăş ţara este datoare a le meremetisi şi a purta grija de dînsele, spre a fi totdeauna în stare bună — de aceea, chibzuind şi noi coprinderea legăturii ce au făcut-o Divanul Craiovii i Căimăcămiia prin contractu de mai sus, în leat 1822 aprilie, cu sătenii de la Podari, am găsit-o întru toate celelalte cuviincioasă, pentru căci şaizeci de familii i treisprezece văduve oameni scăpătaţi, ce sînt şăzători pe moşiie străină, şi în drumul olacului, întru adevăr

că nu pot purta mai multe lude decît zece. Şi aşa, scăzîndu-să şase lude pentru îngrijirea podului, rămîn însărcinaţi numai ca lude patru, după cum în numitul contract să arată. Decît numai, zapcii plăşii sau alţi orînduiţi de la isprăvnicat sau de la stăpînire nu pot fi popriţi a nu întra într-acel sat, ca să cerceteze atît pentru oamenii străini de au venit acolo cu lăcuinţa de la alte sate, cît şi prigonirile ce vor avea între dînşii de orice, fiind această legătură înpotriva nizamului ţării.

Şi, ca unii ce sătenii de la Podari au priimit contractu de mai sus, încărcîndu-să ei cu această îngrijire, după cum şi din vechime tot acest sat au fost orînduit, încă, şi la dumnealui Caimacamul au cerut, atît la octomvrie, în cinci, a să păzi acest aşăzămînt după osebită înştiinţare ce au trimis-o atunci către dumnealui Vel vist., care ni s-au arătat de am văzut-o, cît şi la trecutu fevruarie 25, după cum să arată în răspunsul ce l-au trimis dumnealui către noi. Pricinuirea dar acum ce au făcut-o în urmă la dumnealui Caimacamul, a rămînea tot pe patru lude, numai să li să dea toate acele trebuincioase pentru facerea şi meremetul podului de la stăpînire şi să fiie însărcinaţi cu îngrijirea lui şi a celorlalte poduşci, cu cuvînt că li s-au stricat orînduiala de trei ani şi s-au slăbit podul cu totu fiind înpotriva coprinderii contractului, rămîne cu totul deşartă — mai vîrtos că înşuşi ei sînt vinovaţi, căci nu s-au arătat deloc după bunăvenirea Mării Tale cu acest contract aici, a să cerceta, nefiind fost ştiut pînă acum stăpînirii. Ci, găsim cu cale să să dea luminată porunca Mării Tale către dumnealui Vel vistier — a scădea acest sat cu ludele ce s-au încărcat şi să-l aşaze la ecstract a fi în toată vremea numai supt lude patru, arătînd înnainte pricina, ca să fiie totdeauna ştiut — cît şi către dumnealui Caimacamul Craiovii i către dumnealor boierii divaniţi : ca să le arate numiţilor lăcuitori cum că şi de acum înnainte numai cu acele patru lude pă şaizeci familii i treisprezece văduve şi feciorii lor cîţi să vor căsători acolo în silişte sînt iarăş ei însărcinaţi cu îngrijirea acestui pod şi poduşci întocmai după coprinderea contractului, cu osebirea de mai sus, ca zapciii şi alţi cercetători orînduiţi să aibă voie a întra în sat ca să cerceteze. Şi de va dovedi veniţi acolo la dînşii cu sălăşluirea alţi lăcuitori, de la alte sate, să-i rădice şi să-i trimiţă înapoi la urma lor. Precum şi pricinile de judecăţi i de alte întîmplări ce vor avea între dînşii după orînduiala nizamului ce să cuvine a să păzi de la stăpînire, făr-dă a supăra însă acei zapcii sau cercetători ori cu conace, sau cu alte cereri.

Şi cheresteaua ce va trebui la pod să arate la Căimăcămiie ca, de va fi adevărat după cercetarea ce va face, să-i orînduiască dumnealui prin poruncă cu dreaptă cumpănire la pădurile du prin prejur, a tăia numai acea cherestea de trebuinţa podului i a poduşcilor, iar nu şi pentru alte negoţuri ale lor. Şi să plătească la stăpînul moşii copacul cu taleri 3 sau, de vor găsi ei în alte părţi cu mai puţin preţ, să fiie slobozi a luoa de acolo, fiind preţul de taleri trei cu musaade către stăpîni. Căci, ca un obştesc pod ce este, mai nainte la facerea şi meremetul lui să luoa cherestele din pădurile părţii locului făr-dă nici o plată şi Divanul Craiovii, spre ajutorul acelor stăpîni, cu priimirea şi a sătenilor, au găsit cu cale a plăti numiţii copaciu cu taleri trei. Şi în

locu slugerului Costi să orînduiască dumnealui Caimacamul cu dumnealor boieri divaniţi alt epistat asupră-le, din boeri pămînteni, care va fi mai cinstit şi vrednic a avea îngrijirea ce să coprinde în numitul contract, prin ajutorul dumnealui Caimacamului şi a dumnealor boerilor divaniţi care sînt însărcinaţi cu îngrijirea acestui pod i poduşci. Şi aşa, de acum înnainte să li să păzească.

1826, aprilie 25

Arh. St. Buc., Ms. 119, pag. 143—148

251

1826, august 20

Bărbierii din Piteşti, despre unirea lor în isnai; adeverirea isprăvnicatului Argeş

Încredinţăm noi cei mai jos iscăliţi, unul la mîna altuia, precum să să ştie că de a noastră bună voinţă facem legătură între noi că, de acuma înnainte, să avem iznaf — după cum să obişnueşte şi la alte oraşă — a ţinea sfintele Duminici şi cele doosprezece praznice ce sînt într-un an, a nu lucra în prăvăliile noastre.

Iar afară chemîndu-ne cineva, să fim slobozi.

Iar dovedindu-să vreunul dintre noi lucrînd în prăvălie, să aibă a să pedepsi după cum să va găsi cu cale de iznaf. Şi să aibă a da şi la cutiia iznafului taleri zece lei meşteru şi calfa taleri cinci. Fiindcă această cutie, ce am făcut-o noi între noi, ne este de mare trebuinţă: fiindu-ne meşteşugul şi agonisala noastră numai dintr-o zi pînă în alta, şi nu putem de a-şi face căpital, ca la o vreme de neputinţă să i să găsească, să aibă de cheltuială la vreme de bătrîneţe sau la moarte, neîntîmplîndu-i-să vreunuia din noi să avem a[-i] da din cutie.

Şi, de acum înainte, cine va dăşchide prăvălie de bărbierie aici, în oraşu Piteşti, să aibă a da la cutiia iznafului taleri 30, adecă treizeci; iar într-alt chip urmînd, să nu fie slobod.

Atît şi vreo calfă viind de la alte oraşă aici, în Piteşti, să aibă a da la cutie calfa parale cinzeci. Iar din care călfi să află aici pă la meşteri, cînd să vor schimba cu ştirea meşterului, să aibă a da la cutie parale doozeci, fiindcă aşa să obişnueşte şi la alte oraşă.

Şi meşterul care îl va priimi, iarăş să aibă a da parale dozeci.

Şi pentru de a fi ştiut, ne-am iscălit.

Ioniţă berbieru, Dumitru bărberu,

Petcu bărberu, Ion Figă băr., Barbu bărberu, Neculai bărberu, Matei sin Ion meşter bărbier, într-o unire după mai sus-glăsuirea, sînt următor.

1826, avgust 20
Oraşu Piteşti

Am scris eu, Pandele starostea, cu zisa şi făcîndu-m şi mare rugăciune, şi martor.

[Verso :]

Sud Argeş

Cu acest contract viind înnaintea noastră brasla bărbierilor dintr-acest oraş Piteşti, ce să văd în dos iscăliţi, prin care s-au învoit a aşeza isnaf asupra aceştii bresle, s-au întrebat de au făcut acest aşezămînt cu a lor priimire. Şi cu un cuvînt toţi au dat răspuns că de a lor bunăvoie şi nesiliţi de nimeni.

Drept aceea, după rugăciunea ce ne-au făcut, s-au adeverit şi de către noi cu iscăliturile, spre a să păzi acest aşezămînt întocmai şi nestrămutat.

1826, dichemvrie 19

Ion Ralet, Costandin Lazar

Arh. St. Buc., Vornicia din lăuntru, Ad-tive, nr. arh. 875/1842, f. 2

252

1826, septembrie 3

Logofeţia pricinilor străine către Consulatul rus, despre pricina de judecată dintre Gh. P. Dimitriu, sudit rus, şi Gh. Metaxa, pentru desfacerea tovărăşiei dintre ei la un comerţ cu marfă de cojocărie

Către cinstitul Consulat al Rosii,

Asupra pricinii de judecată ce au avut la această Logofeţiie Gheorghiie Popa Dimitriu, suditul rusesc, cu Gheorghe Metaxa, pentru tovărăşiia ce au avut-o la marfă de cojocăriie, cerînd desfacere. Şi, la înfăţişarea ce au avut la judecată înnaintea noastră, pîrîtul Metaxa n-au tăgăduit tovărăşiia şi nici că s-au împotrivit la cererea jeluitorului — zicînd încă, că el este cel întîi davagiu de au dat jalbă mai nainte asupra pîrîşului Gheorghe şi asupra frati-său Costandin. Pentru că jeluitorul, fiind tovarăş cu acel Costandin frati-său, în creditul tovărăşii lor i-au dat în păstrare cu înscris supt iscălitura sa şi a tovărăşii lor nişte felurime de monedă în sumă de taleri 4 470, parale 35.

Şi sînt orînduiţi în cercetarea cinstitii Spătării ; unde s-au şi judecat numai cu acel Costandin fratile şi tovarăşul jeluitorului, pentru că jeluitorul fiind sudit, nu s-au supus a merge la acea judecată, ci l-au tras aici la această Logofeţiie.

Şi, cu toate că acel Costandin nu tăgădueşte emanetul, dar pricinueşte neavere şi, pentru că jeluitorul, unul din tovarăşi, să află cu stare, cere ca de la un tovarăş ce este, să-i plătească bani ce i-au dat fratilui său Costandin, fiind mai vîrtos după arătarea lui Costandin că aceşti bani i-au întrebuinţat chiar în negoţul tovărăşii ce au între ei fraţii.

La care, cu toate că jeluitorul au tăgăduit, zicînd că nu este tovarăş cu Costandin frati-său şi că nici să îndatorează pentru dînsul la vreo plată. Dar pîrîtul Gheorghe, după dovezile ce au înfăţişat la judecată şi după amărunta cercetare ce şi înşine noi am făcut, dovedindu-să de

tovarăş, au rămas făr-dă cuvînt, cerînd în cele după urmă ca pentru plata banilor pîrîtului să i se dea sorocul pravilii de patru luni şi va siguripsi pe pîrît cu chezaş pe bani, ca să-i plătească negreşit.

Iar pentru cîtăva marfă de cojocărie ce o au de tovărăşiie cu pîrîtul — pentru care după amîndurora părţilor cerire li s-au şi lămurit socotelile dă isnaful cojocarilor, care ni le-au arătat de le-am văzut şi noi — să o împarţă după acea socoteală pă din doo; la care, nici pîrîtul Gheorghie nu s-au înpotrivit, zicînd că şi el e mulţumit pă acea lămurire, cerînd numai ca pînă cînd îl va siguripsi după făgăduiala ce i-au dat cu chezaş pentru banii ce are să-i dea, să stea acea marfă supt păstrare, a nu să răsipi.

A căruia cerire fiind cuviincioasă şi priimită judecăţii, jos-iscălitu cu cinste pohteşte pă cinstitul Consulat ca să binevoiască, pe de o parte, a popri acolea la cinstitul Consulat acea marfă, ce i să va cădea pe partea jeluitorului Gheorghiie Popa Dimitriu, a sta în bună păstrare ca să nu să risipească, iar, pe de alta, să să silească mai sus pomenitul jeluitor a da la cinstita hătmănie chezăşiie vrednică pentru banii ce prin anaforaoa ce este să să facă, să va alege dator ca, la cerutul soroc de patru luni, după făgăduiala ce au dat faţă şi cu dumnealui dragomanul cinstitului Consulat, să plătească dreptul jeluitorului negreşit.

Vel logofăt

1826, septemvrie 3

Arh. St. Buc., Ms. 1052, pag. 7

253

1826, septembrie 20

Gr. Dim. Ghica Vv. întăreşte lui T. Mamelegioglu privilegiul pe 15 ani, de a deschide o „fabrică" în care să curețe şi să vopsească haine, stofe, şaluri şi mătăsuri

Hrisovul lui Teodor Mamelegioglu dă priveleghiul ce i s-au dat la meşteşugul nou ce au adus aici, a face postavuri cele vechi ca cele nooă

Io Grigorie Dimitriu Ghica Vvd i Gospodar Zemli Vlahscoie

Fiindcă înmulţirea felurimilor dă meşteşuguri şi a lucrurilor dă mîini ce s-ar putea izvodi întru o ţară nu numai este dă mare folos şi îndăstularea lăcuitorilor ei, ci şi laudă i podoabă pentru aceia pricinuieşte, care aceasta socotind-o şi oblăduitorii ce s-au învrednicit de la Dumnezeu a avea stăpîniri dă ţări şi dă noroade, să silesc pentru îmbunătăţirea, îndestularea şi înbilşugarea supuşilor lor şi le fac înlesnire prin ajutoruri şi faceri dă bine, drept aceea, dar, după anaforaoa ce ne-au făcut dumnealor veliţii boeri dă la 5 ale trecutului iulie, pentru un Teodor Mamelegioglu, carele s-au arătat cu jalbă către Domniia Mea şi am orînduit-o în cercetarea dumnealor. Zicînd că au învăţat la fabricile din părţile Evropii meşteşugul acesta, ca să facă hainile cele vechi întocmai ca cele nooă, adică postavuri, i pambriuri,

i şaluri, i lahururi, i zofuri, i cazmiri, i buhururi şi alte feluri dă lucruri făcute dă mînă care toate acestea are să le spele, să le curețe dă pete, să le văpsească cu meşteşug, a le da fețe şi lustru întru care au fost, spre a să face întocmai ca cele nooă ce es din fabrice.

Şi, de aceea, au cerut a i să da priveleghiul aceştii țări şi legătură a stăpînirii prin hrisov, spre a întocmi aici fabrică, ca să lucreze acest nou meşteşug, cu sorocul ce să va găsi cu cale : ca pînă atunci nici din ucenicii săi, nici din alții, nimeni să nu aibă voie a deşchide asemenea fabrică, ca să poată a-şi scoate cheltuielile ce are să facă. Şi făr-dă a să face supărare hrisovului ce are isnaful boiangiilor, cum şi hrisovul menghinii ce este dat sfintii biserici Dintr-o Zi.

Ne-au făcut arătare dumnealor veliții boeri că aducînd jeluitorul înnaintea dumnealor cîteva petice de postavuri vechi i pambriuri şi zofuri, lucrate de dînsul, care întru adevăr le-au văzut că le-au adus la starea întru care au fost, întocmai ca cele nooă, cu lustru foarte frumos.

Au văzut şi coprinderea ce are hrisovul boiangiilor, care este înnoit de Domniia Mea în leat 1824, avgust 18, cu coprindere cum că menghina s-au hărăzit prin osebit hrisov sfintii biserici Dintr-o Zi, ca din venitul ei să să ajute la trebuințele ce are. Şi boiangiii, hainile ce le iau dă la unii şi dă la alții dă le văpsesc, să meargă la această menghină, cu plata ce să arată în numitul hrisov. Iar prostimea care îşi văpsesc lucrurile lor pe la casile lor, cu erburi şi cu altele, să fiie slobozi precum din vechime au fost. Dar să nu văpsească ale altora.

Şi că au răspuns jăluitorul Teodor cum că meşteşugul său nu are nici o înclinare cu al boiangiilor, nici cu menghina ce este dată sfintii biserici Dintr-o Zi, nici menghină pentru mătăsării dă a le da ape nu are, ci cu deosebite ergalii are să întocmească fabrică nooă, numai pentru hainile cele vechi dă lînă, a le lucra prin spălătură i prin văpseală şi prin lustruri, ca să le aducă la stare întocmai ca şi cele nooă. Şi zic dumnealor boierii că, după probile dă postavuri i pambriuri şi zofuri vechi ce le-au arătat jăluitorul lucrate acum de dînsul, au văzut că întru adevăr şi postavurile, şi pambriul, şi zofurile le-au adus în stare a nu să cunoaşte cîtuş dă puțin din cele nooă, întocmai ca cînd ar fi scoase dintru început dă la fabricile lor. Al căruia meşteşug arată dumnealor că nici o supărare nu aduce numitului hrisov al Domnii Mele ce s-au dat iznafului boiangiilor, pentru căci întrînsul să coprinde ca boiangiii să văpsească hainile ale unora şi ale altora şi să le dea la menghina sfintii biserici Dintr-o Zi. Iar jăluitorul nu are ca să văpsească lucruri dă mătăsării, nici are să ție acest fel dă menghină, nici să priimească dă la boiangii lucruri văpsite, a le da el lustru. Iar acest meşteşug ce să izvodeşte acum într-această țară, numai asupra hainilor ce sînt făcute dă lînă, cum postavuri, pambriuri, şaluri, lehuri, zofuri, cazmiruri, bugururi şi altele asemenea lucruri dă lînă care este pricinuitor dă mare folos şi iconomiie la toți dă opşte, mai vîrtos la sărăcime, a-şi da adică fieşcare hainile lor cele vechi, purtate, cum binişuri, giubele, scurteici dă postav şi celelalte felurimi făcute dă lînă, ca să le lucreze jăluitorul, a le face nooă în starea ce au fost întîi, spre a scăpa de cele mari cheltuieli ca să arunce pă cele

vechi și să cumpere altele nooă, la scumpătatea mărfurilor ce au ajuns acum.

Mai zic dumnealor boierii și aceasta : că un acest fel dă meșteșug fiind dă podoaba patrii, să cuvine a fi priimită cererea jăluitorului și că să să dea hrisovul Domnii Mele cu slobozeniie a dășchide această fabrică aici, în politiia Bucureștilor, unde va găsi numitul loc dă a să putea sluji la treaba aceasta, cu plată dă chiriie dă la sine. Și în soroc dă 15 ani să nu fiie volnic alt nimeni ca să dășchiză acest fel dă fabrică aici în țară, spre a putea jeluitorul să-și scoață cheltuielile ce urmează să le facă. Și să i să dea și priveleghiu, a nu fi supărat numitu, i 4 călfi ale sale dă dăjdii i de alte orînduieli ale țării, în cîtă vreme va lucra acest meșteșug. Dar însă să fiie și el îndatorat a luoa zece copii dă rumîni dă aici din țară, iar nu streini, spre a-i învăța acest meșteșug în curgere dă cincisprezece ani, ca să-i scoață dăsăvîrșiți ciraci, cu deplină știință.

La care anafora, încă dă la 2 ale acestii luni septemvrie am dat întărirea Domnii Mele. Cu adaos, ca să să ferească numitul fabricant a nu urma nici o lucrare la acest meșteșug al său, din care să să pricinuiască cîtuși de puțină vătămare sau pagubă la meșteșugul și dreptățile menghinii, ce sînt arătate în hrisovul Domnii Mele prin care este dată menghina la sfînta biserică Dintr-o Zi. Căci împotrivă dovedindu-să, să știie că i să va rădica numitului fabricant priveleghiul ce i s-a dat și va rămînea păgubaș dă cheltuiala ce va face la întocmirea acestii fabrici.

Și, al doilea, fiindcă în hrisovul ce este dat isnafului boiangiilor să coprinde, la pontul al șaptelea, ca nimeni din alte rufeturi să nu să amestice la meșteșugul lor, adică nici basmangiii, nici tabacii, nici ceaprazarii, nici ibrișimgiii, nici mătăsarii armeni, nici altul oricine ar fi, căci cu lucrarea meșteșugului său urmează a-și văpsi materiile dă lînă ce le va lucra, făcîndu-le din vechi întocmai ca cele nooă, cu care nu să aduce nici o vătămare sau pagubă la meșteșugul boiangiilor, în vreme ce cînd acele materii vor ajunge la acest fel dă învechire încît să aibă trebuință stăpînul materii ca să o dea acestui fabricant spre a o aduce în starea ce s-au zis mai sus, dă va lipsi meșteșugul acestui fabricant, atuncea nu va avea trebuință stăpînu acei materii nici de a o văpsi și după acest cuvînt urma a rămînea lipsiți boiangiii dă venitul văpsitului acestor fel dă materie învechite.

După aceasta, prin alte jelbi ce au dat Domnii Mele, atît numitul Teodor, cît și isnaful boiangiilor, care s-au orînduit dă Domniia Mea iarăși la dumnealor veliții boieri și, prin anaforale dă la 13 ale acestii luni, ne-au arătat că însuși isnaful boiangiilor viind înaintea dumnealor, și prin jalbă și prin graiul lor au arătat cum că numitul Teodor este boiangiu din isnaful lor, lucrînd acest meșteșug al boiangerii osebit dă meteșugul ce l-au izvodit el a face hainile cele dă lînă din vechi nou. De aceea, cu pricină că i s-au dat slobozeniie prin întărirea Domnii Mele a dășchide și a ținea fabrică în soroc dă 15 ani asupra osebitului meșteșug ca să facă hainile cele vechi dă lînă întocmai ca cele nooă, nu este cu cuviință a să popri dă a lucra meșteșugul boiangerii ce îl are, adică a văpsitului hainilor dă mătăsăriie, mai vîrtos că atunci n-au arătat numitul că este și el în rîndul isna-

fului boiangiilor. Şi pentru a nu pricinui vreo pagubă la menghina ce este hărăzită sfintii biserici Dintr-o Zi, s-au scris la acea anafora că nu are să văpsească lucruri dă mătăsăriie; iar în urmă, după ce s-au plirofirisit dumnealor că şi Teodor este boiangiu, au găsit cu cale ca să aibă voie jăluitorul dă a lucra şi meşteşugul boiangerii, cu a văpsi haine dă mătăsăriie ca un boiangiu din rîndul isnafului. Atîta numai, hainile dă mătăsăriie, ce le va văpsi el ca un boiangiu, să fiie dator a le da la menghina bisericii, precum sînt supuşi şi ceilalţi boiangii, fiind această dicheomă dată prin hrisov dă mai nainte la menghina sfintii biserici Dintr-o Zi, unde şi el este dator, împreună cu ceilalţi boiangii, ca acelea ce privesc a li să da ape şi lustru dă menghina ce este a sfintii biserici Dintr-o Zi, să le dea şi el la menghina de la numita biserică, ca şi ceilalţi boiangii. Căci dă să va dovedi împotrivă următor, să va orîndui, cum mai sus s-au zis, a-şi pierde previleghiul şi cheltuiala, şi va plăti şi paguba bisericii.

Iar pentru ceilalţi boiangii, prin osebită anafora zic dumnealor boeri că chiar ei au mărturisit înnaintea dumnealor că meşteşugul lui Teodor Mamelegioglu nu aduce nici o pagubă sau supărare la isnaful lor; fără numai au pricinuit că numitul Mamelegioglu este boiangiu din isnaful lor. Şi acest meşteşug al prefacerii hainilor vechi l-ar fi ştiind şi ei, care nu l-au lucrat pînă acum din pricină că l-au socotit a fi netrebuincios într-acest pămînt. Iar de acum înnainte dă este priimit, să li să dea şi lor voie a lucra şi ei acest meşteşug. Şi zic dumnealor boerii că boiangiii au mărturisit că nu aduce la isnaful lor nici o supărare sau pagubă acest nou meşteşug ce l-au izvodit Teodor. Care aceasta s-au cercetat dă către dumnealor mai înnainte şi s-au arătat prin anaforaoa ce s-au întărit dă către noi, ca să ţiie numitul Teodor această fabrică în soroc dă 15 ani; şi că şi dă ar fi ştiut vreunii din boiangii acest meşteşug, după orînduială nu este priimit, ca unii ce l-au tăinuit pînă acum, cînd s-au dat întărire la mîinile lui Teodor dă slobozeniia dăschiderii aceştii fabrice, mai vîrtos fiindu-le ştiut şi unora din dumnealor că cei dă frunte dintrînşii nu au nici o ştiinţă, nici asupra meşteşugului lor, adică a văpsitului hainilor căci multe lucruri scumpe dîndu-li-să dă unii din dumnealor a le vopsi, le-au stricat şi pricinuirile ce fac sînt deşarte.

Dar şi asupra meşteşugului lor, adică a văpsitului hainilor ce iau dă la unii-alţii, dă vor mai strica vreunii vreo haină şi nu o va văpsi după proba ce-i va arăta, sau o va arde, atunci nu numai să să îndatoreze acel boiangiu a plăti acea materiie, ci încă să să pecetluiască, închizîndu-să prăvăliia lui, ca să nu mai fiie slobod niciodată a mai lucra acest meşteşug.

Şi, în cele după urmă, arătîndu-ne dumnealor boerii că acest fel dă meşteşug fiind dă podoaba patrii şi plăcut tuturor dă opşte să cuvine a să pune în faptă, s-au priimit şi dă Domniia Mea cererea jăluitorului.

Drept aceea, ca pentru un folos opştesc ce este şi Nooă cunoscut şi ştiut, am dat acest hrisov al Domnii Mele numitului Teodor Mamelegioglu, ca să aibă slobozeniie a dăşchide şi-a ţinea această fabrică aici, în politiia Bucureştilor, cu orînduiala şi şarturile ce să arată mai sus. Carele să aibă şi privelegiul apărării lui şi a patru călfi ale sale,

în cîtă vreme va lucra acest meşteşug, dă dăjdii şi dă celelalte orînduieli ale ţării.

Dar însă şi el să fie îndatorat a luoa 10 copii dă rumîni de aici din ţară, iar nu streini, spre a-i învăţa acest meşteşug în curgere dă 15 ani, ca să-i scoaţă dăsăvîrşit ciraci cu deplină ştiinţă. Şi am adeverit hrisovul acesta cu însuşi domneasca Noastră iscălitură şi pecete, i cu credinţa prea iubiţilor Domnii Mele fii: Costandin Voevod, Gheorghe Vvd, Scarlat Vvd, Grigore Vvd, Panaiotache Vvd, Dimitriie Vvd, — martori fiind şi dumnealor cinstiţi şi credincioşi boeri veliţi ai Divanului Domnii Mele: pan luminatu Beizadea Gheorghe Ghica, epistatu Postelnicii cei mari, pan Costandin Bălăceanu Vel ban, pan Mihalache Ghica Vel vist., pan Teodorache Văcărescu Vel dvornic dă Ţară dă Jos, pan Scarlat Grădiştean biv Vel dvornic al treilea, epistatu Vornicii Ţării de Sus, pan Alecsandru Ghica Vel logofăt dă Ţara dă Sus, pan Ioan Ştirbei Vel dvornic al treilea, pan Fotache Ştirbei Vel dvornic al patrulea, pan Costandin Cîmpineanu Vel spătar, pan Dimitriie Ralet Vel logofăt dă Ţara dă Jos, pan Iancu Văcărescu Vel logofăt al streinilor pricini, pan Costandin Rasti Vel comis, pan Dimitriie Hrisoscoleu Vel agă, pan Nicolaie Filipescu Vel hatman, pan Iancu Cocorăscu Vel dvornic de politiie, pan Iordache Florescu epistatu Logofeţii dă obiceiuri şi ispravnic fiind facerii acestui hrisov, pan Alecsandru Ghica Vel logofăt dă Ţara dă Sus.

Şi s-au scris hrisovul acesta întru al cincilea an dintru întîia domniie a Domnii Mele, aici, în oraşul scaunului Domnii Mele, Bucureşti, la anii dă la zidirea lumii 7335, iar dă la naşterea Domnului Dumnezeu şi Mîntuitorului nostru Is. Hs. 1826, sept. 20, de Atanasiie Steriian, logofăt za Divan.

[Iscălitura şi pecetea gospod]

Vel logofăt

1826, septemvrie 20

Arh. St. Buc., Ms. 103, pag. 413—417

254

1826, septembrie 29

Gr. Dim. Ghica Vv. porunceşte ca arendaşii morilor de pe Dîmboviţa să macine mai întîi pentru brutarii Capitalei

Zemli Vlahscoie. Fiindcă prin cartea Domnii ce s-au dat la mîna brutarilor în leat 1824, avgust 9, să coprinde ca în vreme de secetă să fiie brutarii volnici a măcina zahereaoa cea trebuincioasă politii Bucureştilor la morile ce sînt pe apa Dîmboviţii, de la Chiajna, din sus de Roşu, şi în Bucureşti pînă din jos de podul Pitarului, poprindu-să făinarii şi mălăerii în vreme dă secetă pînă cînd va da Dumnezeu

ploaie cu îndestulare, să nu aibă brutarii lipsă; mai vîrtos în vremea ernii, cînd îngheaţă morile. Poruncindu-să şi tuturor arendaşilor du pă la morile acestea, ca să protimisească pe brutari la măciniş.

Iar cînd nu vor avea brutarii de măcinat, adică bucatele gata, atunci să macine şi aceşti care vor avea trebuinţă.

Şi acum, într-această vreme, din pricina secetii fiind apă puţină la mori, să jăluesc brutarii că nu păzesc arendaşii morilor acea orînduială. Pentru care, poruncim şi acum de iznoavă tuturor arendaşilor ce sînteţi pe la toate morile din Bucureşti, din susul Bucureştilor pînă din jos la locurile ce să arată mai sus, să păziţi porunca Domnii Mele ce este dată, întocmai. Şi să protimisiţi pe brutari ca să macine zahereaua ce au pentru îndestularea politiei, a nu se pricinui lipsă; la care să li să dea brutarilor tot ajutorul de către zabiţii politiei şi slujbaşii Domnii Mele. I saam receh gospodstvami.

[Pecetea gospod]

1826, septemvrie 29

Arh. St. Buc., Ms. 117, f. 57

255

1826, octombrie 21

Logofeţia Ţării de Sus către Gr. Dim. Ghica Vv., despre cercetarea plîngerii făcute de locuitorii din judeţul Buzău, care fac rachiu, împotriva vameşilor, pentru vămile nedrepte care li se iau

Prea Înălţate Doamne,

După luminată porunca Înălţimii Tale, ce mi să dă la această jalbă a lăcuitorilor din sud Buzău, ce au magazii de fac rachiuri şi prefac, pe la casile lor, făcînd cercetare, văzui din condica Divanului ponturile vămilor, coprinzîndu-să la pontul 32 că, pentru rachiul ce-l fac lăcuitorii pe la casile lor i pă la vii, din livezi de pomi i de tescovină şi din drojdii de vin, vameşii să nu aibă voie a umbla prin sat, nici pă la crămi, nici pă la casile lăcuitorilor de a-i supăra de vamă. Iar cînd îl vor rădica şi îl vor vinde, să aibă a plăti vamă cumpărătorii după catalog, vameşului din partea locului; şi luînd cărţuliie, cu acea cărţuliie slobod este cumpărătorul a merge la oricare tîrg va vrea să-l vînză. Şi altă supărare, sau cerere de altă vamă, să nu li să facă.

Asemenea şi cînd va vrea însuşi ţăranul stăpînul rachiului să-l ducă pe la tîrguri şi bîlciuri să-l vînză, să plătească vama la tîrgul ce-l va duce de-l va vinde, precum şi la catalog să cuprinde: că nu au voie vameşii să meargă pe la casele lăcuitorilor, sau prin crămi, ca să vămuiască rachiul nevîndut, nici rachiul ce-l au pentru trebuinţa lor.

Acum jăluitorii zic că pentru rachiurile ce fac pe la casile lor, mai nainte vameşii, cînd să ridica marfa de către băcani şi alţi neguţători de la jăluitori, îşi lua vamă pă cîte vedre se găsea vîndute, de

la însuşi acei cumpărători. Iar pîrîtul vameş al judeţului, urmînd împotriva ponturilor, merge pe la casele jăluitorilor şi pînă a nu să vinde rachiurile lor, le scriie: atît pă cele bune, cît şi pă cele proaste. Şi pînă a să vinde rachiurile, să face scădere din suma ce să găseşte la scris: căci apă fiind, să risipeşte, curge; şi alte risipuri să fac. Apoi, cînd să vinde rachiurile ce mai rămîn, după ce că îşi ia pîrîtul vama de la cumpărători după coprinderea ponturilor, apoi apucă şi pă jeluitorii vînzători ca să-i plătească vamă pă suma vedrelor ce au găsit la scris. Şi osebit, îi sileşte prin dregători cu jurămînturi, ca să-i arate cîtă marfă au vîndut şi să-i plătească negreşit vamă pă suma vedrelor ce au găsit la scris.

Şi aceasta fiind o mare năpăstuire asupra lor, căci vameşul are datoriie să-şi ia vama de la cumpărători iar nu de la ei, cer jăluitorii ca prin luminată porunca Mării Tale să să dea nezam atît pîrîtului vameş de acum, cît şi acelor ce după vremi să vor întîmpla a fi vameşi la acel judeţ ca să păzească orînduiala ponturilor şi să nu le mai scriie marfa du pă loc; cum şi jurămînturile să lipsească de asupra lor. Ci oricare vameş să privegheze şi, cînd să ridică marfa de cumpărători, să-şi ia vama de la ei, precum să orînduieşte în ponturi.

Deci, după coprinderea ponturilor şi catalogului vămilor de mai sus-arătate, vameşii nu au voie să meargă pe la casile lăcuitorilor sau prin crămile lor ca să vămuiască rachiu nevîndut, ci numai dela cari vor cumpăra rachiuri du pe la lăcuitori să-şi ia vama de la cumpărător, după catalog. Iar pă vînzători nu au voie vameşii a-i supăra de nimic.

De aceea, priimită este cererea ce fac jăluitorii printr-această jalbă şi găsesc cu cale să se dea luminată porunca Înnălţimii Tale către dumnealor boeri ispravnici ai judeţului, ca să dea nezam pîrîtului vameş a păzi orînduiala ponturilor şi catalogului vămilor întru toate întocmai, făr-de cîtuşi de puţină osebire, luîndu-şi adică vama rachiului ce să vinde, de la cumpărători. Iar pă vînzători să nu-i mai supere întru nimic, nici pă la casele lor să nu mai meargă a vămui rachiu nevîndut, fiind cu totul poprit pîrîtul vameş prin ponturile i catalogul vămilor, îngrijind dumnealor ispravnici de-a pururea, ca să nu să năpăstuiască jăluitorii de către vameş cu cîtuşi de puţin împotriva ponturilor i catalogului vămilor.

Iar de va fi curgînd pricina într-alt chip, să înştiinţeze Mării Tale — rămîind desăvîrşit hotărîre a să da de către Înnălţimea Ta.

Vel logofăt

1826, octomvrie 21

Arh. St. Buc., Ms. 119, pag. 239—240

Notă la documentul nr. 255. La 24 octombrie 1826, Domnitorul a întărit anaforaua de mai sus (Ibidem, pag. 239).

1826, noiembrie 1

Zapis prin care opt meșteri „zugravi de caleşti" se învoiesc a fi tovarăşi şi a lucra împreună; întărirea Logofeției Țării de Sus

Adică noi, cari mai jos ne vom iscăli, dat-am bun şi credincios zapisul nostru la mînă unul către altul, precum să să ştiie că ne-am învoit între noi ca să fim tovarăşi cu toții, în frica lui Dumnezeu; dar tovarăşi spre partea meşteşugului zugrăvii de caleşci.

Şi orice lucru de zugrăviie ne va pica în mîna noastră, tot în tovărăşiie să ne fiie.

Şi pentru prăvăliile care le vom ține, să avem a ne fi tot în tovărăşiie, başca din odăile care vom ține pentru noi şi pentru nevestile noastre.

Iar cînd vom tocmi cîte un lucru vreunul din noi, să avem a da de ştire la toți şi a lucra cu toții cît unul, şi altul, iar nu unul să lucreze şi altul să şază.

Dar cînd să va bolnăvi vreunul din noi, să aibă a să căuta cu bani din partea lui, adică din partea meşteşugului nostru ca şi la sănătos.

Şi cine nu să va ține de legătură de acum pînă într-un an de zile, să aibă a da taleri 500 de lei gloabă; şi să avem a-l opri de la toate zabiturile, cu legătură ca să nu mai lucreze meşteşugu într-acest oraş.

Şi noi să avem a face socoteala banilor din lună în lună: ce să dă şi ce să ia.

Iar alta ce vom tocmi lucruri mici de zece sau de cincisprezece lei, aceea să fiie cutiie de başca, să să dăschiză la Sfîntu Gheorghe.

Şi pentru mai adevărată credință, ne-am iscălit mai jos şi ne-am pus numele fieşcare.

Iliie zograv
Costache zograv
Iosif zograv
Pandele sin Acasiie
Moise Herşu
Haim Icicovici

Saveriie Sfinderschii zograv
Iachint Omelcinco zograv
Pavel Plane
Herşu zograv
Samu-l Mitcovici
Maer Moscovici
Isaac zograv

1826, noemvrie 1

De la Logofeția mare a Țării de Sus:

Cu acest zapis viind la Logofețiie cei într-însul iscăliți meşteri zogravi şi arătînd că întocmirea tovărăşii lucrării meşteşugului zugrăvii ce au făcut între dînşii, precum în fața zapisului să arată, este săvîrşită de a lor bună voie.

Şi spre a să păzi întocmai, au cerut a să adeveri şi de către Logofeţiie. După a cărora cerere şi rugăciune, ce cu toţii într-o unire au făcut, s-au adeverit zapisul acesta şi de către noi cu iscălitura, trecîndu-să şi în condica Divanului, spre a-şi avea urmarea şi paza.

Alecsandru Ghica, Vel logofăt

1826, noemvrie 3

Arh. St. Buc., Ms. 1080, f. 132

257

1827, ianuarie 17

Logofeţia Ţării de Jos către Gr. Dim. Ghica Vv., despre plîngerea clucerului de arie, Panait, vameşul judeţului Slam Rîmnic, pentru vama la rachiul şi vinul cumpărat pentru negoţ, pe care i-o datorează nişte locuitori ai judeţului; întărirea Domnitorului

Prea Înnălţate Doamne,

După luminată porunca Mării Tale ce mi să dă la această jalbă a dumnealui biv clucer za arie Panait, vameşul judeţului Slam Rîmnecul, făcînd cercetare văzui la mîna jăluitorului anafora a Logofeţii Ţării de Jos cu leat 1819, mart. 1, coprinzătoare că de vreme ce în ponturile vămii dintr-acel an să coprinde la cel de-al 7-lea, ca: ori pentru cîte mărfuri să vor rădica din ţară, din cele ce vor fi numite, sau din cele ce nu vor fi numite în catalog, şi vor fi să treacă peste graniţă, să plătească trei la sută, iar pentru rachiu zice iarăşi în ponturi, ca vama să o plătească cumpărătorul, are dreptate jăluitorul, la cererea ce au făcut, ca să să îndatoreze pîrîtul, adică sărdar Costache Robescu, a-i plăti vamă pentru cît rachiu să va dovedi că au făcut din vinuri i prune streine — cumpărate, iar nu ale sale — şi îl va fi trecut în ţinutul Moldovii.

Şi sărdar Gheorghe Şonţul asemenea să-i plătească vamă pentru cît vin strein va fi cumpărat şi-l va fi trimis la Rosia, în tovărăşie cu un sudit de acolo.

Şi zice ca dumnealor ispravnicii judeţului, prin mumbaşir aprod hătmănesc înfăţişînd pă toate părţile faţă, să cerceteze pricina prin judecată. Şi fiind adevărată arătarea jăluitorului, să-i facă cuviincioasa îndestulare, iar fiind pricina într-alt chip, să înştiinţeze dumnealor ispravnici, ca să li să trimiţă poruncă de urmare. Asupra căriia anafora să văzu dată şi întărirea răposatului Domn Alecsandru Vodă Suţul de la 15 ale aceeaşi luni, cu coprindere ca dumnealor ispravnicii judeţului, urmînd întocmai după coprinderea ponturilor şi a catalogului vămilor, să facă jăluitorului cuviincioasa îndestulare prin mumbaşir aprod hătmănesc.

Iar neodihnindu-să vreo parte de acolo cu cercetarea dumnealor, în scris să să sorocească aici la Divan.

După care întărire, fiindcă jăluitorul zice că nu s-au făcut nici o urmare, să să dea luminată porunca Mării Tale, prin mumbaşir aprod hătmănesc, către dumnealor ispravnicii județului, să puie în lucrare porunca răposatului Domn Alexandru Vodă Suțul, ce să arată că este dată la anaforaoa Logofeții, cu urmare întocmai.

Şi cum va fi buna Mării Tale voință.

Vel logofăt

1827, ghenar 17

[Întărirea Domnitorului :]

Io Grigorie Dimitriu Ghica Voevod i Gospodar Zemli Vlahscoie.

După arătarea ce Ne face asupra pricinii dumnealui Vel logofăt de Țara de Jos, cu cale fiind anaforaoa aceasta, poruncim dumneavoastră ispravnicilor ai județului ca întocmai să faceți urmare, prin mumbaşiretul slugii Domnii Mele [. . .]*, aprod hătmănesc.

[Pecetea gospod]

Vel logofăt

1827, ghenar 27

Arh. St. Buc., Ms. 119, pag. 329—330

258

1827, ianuarie 31

Divanul către Gr. Dim. Ghica Vv., cere întărirea pentru ca I. Pală, fost căpitan de dorobanți, să poată vinde nesupărat apă cu 30 sacale, în Capitală

Prea Înălțate Doamne,

După luminată porunca Mării Tale ce ni să dă la această jalbă a lui Iancu Pală, biv căpitan za dorobanți, făcînd cuviincioasa chibzuire asupra cererii sale, spre a i să da un priveleghiu ca să să apere treizeci de sacale ce le-au făcut el pentru vînzare de apă aici în politiie, ca să să hrănească, a nu să supăra de către vreun zabit, i la rîndul agiesc, i la vreun chip de havaet, şi de beilic, decît numai la întîmplări de foc noaptea să să vestească la locul unde stau aceste sacale ca să alerge şi ei, iar ziua au dat povățuire sacagiilor săi, ca veriunde să vor afla, să alerge la acel întîmplător foc. Zicem că — de vreme ce jăluitorul pentru chiverniseala hranii vieții sale au făcut aceste sacale, cu care pricinuieşte şi folos obştesc, adică, pe de o parte cu eftinătatea vînzării apii, iar pe de alta cu legătura ce o face a alerga şi aceste sacale cu

* Loc alb în text

apă, la întîmplări de iangîn, noaptea și zioa — de aceea, ca niște sacale ce sînt ale jeluitorului pentru pricina de mai sus, cu oameni ai săi și cu plată de la dînsul la simbria lor și la cheltuiala hranii cailor, iar nu în rîndul celorlalte sacale ce sînt supuse la Agie i la Spătărie, cererea ce o face este priimită.

Pentru care, găsim cu cale să să dea luminată întărirea Mării Tale, ca să nu să supere sacalile jăluitorului de nici un zabit al politii sau de vătafu sacagiilor, nici de rîndul agiesc, nici de vreun avaet, nici de beilice. Atît numai, la iangînuri ce să va întîmpla noaptea, să să dea de știre la locul unde stau aceste sacale, ca să alerge cu apă acolo unde s-au întîmplat primejdia de foc; precum și zioa, asemenea să alerge numitile sacale veri unde să va întîmpla foc, după legătura ce o dă jăluitorul. Iar cînd să va dovedi că i-au făcut de știre și n-au mers sacalile sale la întîmplări de foc, atunci să-și piarză acea priveleghie, rămîind hotărîrea cea desăvîrșită a să da de către Măria Ta.

Costandin Bălăceanu, Vel ban; Teodor Văcărescu, Vel vornic; Scarlat Grădișteanu, biv Vel vornic; Ioan Știrbei, Vel vornic; Dumitrache Ralet, Vel logofăt

1827, ghenar 31

Arh. St. Buc., Ms. 118, pag. 394—395

259

1827, februarie 5

Gr. Dim. Ghica Vv. către ispravnicii din județele Saac, Prahova și Dîmbovița, despre meșterii funieri care fac funii pentru ocne și nu-și îndeplinesc tocmeala

Trei porunci la trei județe: Saac, Prahova și Dîmbovița, pentru cei ce fac funii la ocne

Io Grigore Dimitriu Ghica Vvd i Gospodar Zemli Vlahscoie

Dumneavoastră ispravnicilor ot sud [. . .] *, sănătate.

Dumnealui cumpărătorul ocnelor de acest următor an au făcut arătare Domniei Mele că cei ce se tocmesc cu cămărașii de la ocna Slănicu i de la Telega, ca să facă funiile ce sînt trebuincioase la ocnă și iau bani de cu iarnă, cînd este la vreme a face funiile teslim la

---

Notă la documentul nr. 258. La 18 februarie 1827, Domnitorul aprobă propunerea de mai sus (Ibidem)

* Loc alb în text

cămăraşi, ei le vînd pe la alţii şi pricinuesc zăticnire la treaba huzmetului ocnii.

Pentru care, vă poruncim dumneavoastră, să cercetaţi şi, pe toţi aceia ce au luat bani de la cămăraşi pentru funii, să le daţi porunci straşnice a împlini suma trebuinţei ocnii după tocmeala ce vor fi avînd, iar după ce vor împlini acea trebuinţă a ocnii, să fie slobozi a face şi de vînzare la alţii, pentru al lor folos.

Să fiţi sănătoşi

1827, fevruarie 5

Arh. St. Buc., Ms. 117, f. 67 v.

260

1827, februarie 12

Gr. Dim. Ghica Vv. către fostul Mare logofăt Alex. Ghica, Caimacamul Craiovei, despre plîngerea pîrgarilor de la ocne că au fost puşi să plătească pe nedrept păşunea cailor lor, poruncind ca executarea începută să fie oprită

Io Grigorie Dimitriu Ghica Vvd i Gospodar Zemli Vlahscoie

Cinstit şi credincios boerule al Domnii Mele, dumneata biv Vel logofăt Alecsandre Ghica, Caimacamule al Craiovei, sănătate.

Dumnealui epistatul ocnelor într-acest următor an au făcut arătare Domniei Mele cum că pîrgarii ce să află în slujba ocnelor, adică acei ce scot sare din ocne cu caii lor, au obiceiul de plăteşte ocna livezi pentru păşunea cailor pe vară; şi acum au făcut davagilîc stăpînii acelor locuri ce iau plată pentru păşunea cailor, cum că pîrgarii le-ar fi călcat şi alte locuri de fîneţe ale lor, făcînd dava pentru trei ani trecuţi şi cerînd plată peste măsură şi peste cuviinţă.

A cărora cerere cercetîndu-se de judeţu de acolo şi de isprăvnicat — care cercetare ne pliroforisim de la pîrgarii ce au venit aici că s-au făcut fără ştiinţa şi întrebarea lor, zicînd ocnarii că dovedindu-să cum că acea cercetare s-au făcut cu patos asupra ocnii — şi au îndatorat pă pîrgari la o plată nesufarită. Şi că viind şi aceia la Căimăcămia Craiovii după acele cărţi ce au văzut, au rînduit mumbaşir să înplinească. Şi mumbaşirul stă asupra pîrgarilor pentru împlinire. Pentru care pricină, pîrgarii s-au răsipit: unii prin alte locuri ascunse şi alţii au venit aici cu jalbă la Domnia Mea, lăsînd treaba ocnii jos.

Ci, pînă a se pune la orînduială cercetarea şi îndreptarea aceasta, poruncim dumitale ca îndată să trimiţi poruncă a să ridica mumbaşirul de acolo. Şi jeluitorilor davagii să li să zică să aibă îngăduială pînă se va face îndreptarea de aici sau să va trimite alţi cercetători, a să face îndreptare. Căci, cum zicem, plata hranei acelor cai este să o dea ocna

și trebue ca cel ce plătește, acela să fie și în judecată. Și ocna fiind domnească, urmează ca și dumneata și toți slujbașii să facă ajutor ocnii a nu să năpăstui, și nici trebuia a trimite mumbașir pînă a nu înștiința Domnii Mele, căci răsipindu-să pîrgarii precum s-au întîmplat, pricinuiește mare pagubă ocnii. De care să avem răspunsul dumitale.

Și fii sănătos

1827, fevruarie 12

Arh. St. Buc., Ms. 117, f. 68 v. — 69

261

1827, februarie 14

Gr. Dim. Ghica Vv. poruncește ca epistatul ocnelor să ia măsuri pentru ca ciocănașii, măglașii și pîrgarii de la ocne să-și implinească slujba și în caz de nesupunere sau răzvrătire să-i trimită în bună pază la Domnie pentru a li se da „osîndă după măsura vinii lor"

Carte pentru cîte trele ocnile, a da nizam celor din slujba ocnii, de orînduitu cămărașilor

Zemli Vlahscoie. Dumnealui epistatu ocnelor de acest următor an au făcut arătare Domnii Mele că ciocănașii și măglașii de la cîte trele ocnile, dimpreună cu vătașii lor — adică de la Ocnile Mari, sud Vîlcea, i de la ocna Telega, sud Prahova, și de la ocna Slănicu, sud Saac — nu numai că la înplinirea datorii slujbii lor s-ar fi arătat îndărătnici, ci încă ar fi obrăznicind de fac mare catahrisis la acest domnesc huzmet, care este venit al domneștii Noastre Cămări, hrăpind pă toate zilile fieșcare din ei, cînd ese din ocnă, cîte cincisprezece și dooăzeci ocă sare. Din care această urmare a lor să pricinuiește învederată pagubă huzmetului.

Drept aceea, poruncim ca epistatul ocnelor să orînduiască un om credincios al său a merge la cîte trele ocnile și, după ce mai întîi va da nizam cu strășnicie ciocănașilor, i măglașilor, i pîrgarilor și altor oameni ce să află în slujba ocnii, cum și vătașilor lor, ca să urmeze la datoriia slujbii lor făr-de cusur, să-i înfrineze apoi și de mai sus-arătata urmare a hrăpirii de sare, ca să lipsească cu totul de acum înnainte.

Și, ca să nu le rămîie cuvînt de pricinuire, pentru scumpătatea lucrurilor, n-are să li se facă niciun scăzămînt după urmarea ce au fost mai nainte, ci să plătească bolovanu cîte nooă parale, cum s-au urmat de doi-trei ani încoace. Dar și ei să taie bolovanii după țancul cel obicinuit al ocnii, iar nu mai mici. La care, să să facă și îngrijire cu mare priveghere, ca negreșit să să puie în lucrare nizamul ce mai

sus să arată, spre a nu conteni tăiatul sării și scosul din ocnă după orînduiala ce din vechime s-au urmat.

Și tăierea să o facă suma deplin, lipsind cu totul de la cîte trele ocnile orice fel de catahrisis despre partea ciocănașilor i măglașilor și a pîrgarilor sau a vătașilor lor.

Iar cînd vreunii din ei, după cercetarea ce să va face cu de-a măruntul în fața locului, să va arăta cu nesupunere sau pricinuitori de răzvrătire, pă măglași i ciocănași și pîrgari să-i dojenească ; iar fiind învinovățirea mai mare sau vor fi neînțelegători, să-i trimiță în bună pază la Domniia Mea cu înștiințare. Precum și vătașii ciocănașilor i a măglașilor și ai pîrgarilor cari să vor găsi în urmări netrebnice sau răzvrătitori să-i schimbe și să puie alții, la care să vor încrede cămărașii. Iar pă aceia, cu înștiințare de curgerea pricinii lor, să-i trimiță aici la Domniia Mea, ca să le facem osîndă după măsura vinii lor, căci voind Domniia Mea ca și orînduiala lor să li să păzească, și ocnii care este venit al Cămării domnești să nu să pricinuiască zminteală și pagubă. I saam receh gospodstvami.

[Pecetea gospod]

Vel logofăt

1827, fevruarie 14

Arh. St. Buc., Ms. 109, f. 85

262

1827, februarie 28

Gr. Dim. Ghica Vv. poruncește ca trei vătași și un ciocănaș de la Ocnele Mari, „nepurtîndu-se cu bună orînduială", să fie puși la tăiat sare — doi la ocnele Slănic și doi la ocnele Telega —— și să nu fie eliberați pînă la o nouă poruncă domnească

Zemli Vlahscoie. Fiindcă cei mai jos-arătații trei vătași și un ciocănaș de la Ocnele Mari, sud Vîlcea, care au fost în slujba ocnii de acolo, nepurtîndu-să cu bună orînduială și ascultare la orînduiala ce li se cuvine — după arătarea ce Ni s-au făcut din partea cabzimanului ocnei și după cercetarea ce s-au făcut din porunca Domnii Mele de către a nostru Nicolae Vel cafegiu și de slujitorul Mihalache, orînduitul din partea ocnii — dovedindu-să că sînt pricinuitori de scandal și neodihna celorlalți, orînduim : ca dimpreună cu orînduitul om al cabzimanului ocnelor, luînd de aici pe mai jos-numiții, să ducă pe doi dintr-înșii la ocna Slănicu, sud Saac, și pe alți doi la ocna Telega, sud Prahova, unde poruncim cămărașilor de la numitele ocne ca să-i așăzați în slujba

ocnii la tăiat de sare, precum sînt alții asemenea de potriva lor, după ordinia dumnealui cabzimanului ocnelor. De unde, să nu fie slobozi fără al doilea poruncă a Domnii Mele.

Iar la mîna orînduitului să-i dați adeverință dă teslimat.

[Pecetea gospod]

Ion sin Iordan, vătaf dă ciocănași rumîni

Radu Pană, Pătru Gherghiu } vătafi de ciocănași țigani

Dobre sin Dan, unul din ciocănașii țigani

1827, fevruarie 28

Arh. St. Buc., Ms. 117, f. 72

263

1827, martie 14

Gr. Dim. Ghica Vv. către ispravnicii de județ, înștiințîndu-i că a încuviințat trei orînduiți să cumpere 1 000 iepe, pentru Poartă, pe bună învoială și cu bani peșin; poruncește să li se dea ajutorul cuvenit

Trei cărți gospod, pentru cumpărătoarea a una mie iepe, pentru trebuința înpărătească a Prea Înălțatului nostru Împărat

Zemli Vlahscoie. Fiindcă pentru trebuința înpărătească a prea puternicului nostru împărat este de a să cumpăra una mie iepe, s-au dat trei cărți asemenea la trei orînduiți pentru aceasta, adecă la [...] *, carele să aibă a cumpăra de aici din țară iepe cu toții, suma ce să arată, cu rizapazar și cu bună învoire, adică cu bani peșin. Să dea prețul lor ce să va tocmi. La care, poruncim dumneavoastră ispravnicilor de prin județe și altor slujbași: viind numitul acolea, să dea în scris numele oamenilor ce va avea și ca cîtă sumă dă iepe are să cumpere. Căruia să-i dați mînă de ajutor și să-i înlesniți, ca să nu aibă vreo sminteală.

Și vînzătorii vor plăti vama după ponturi și catalog.

Care aceste iepe ce vor cumpăra au voie să le treacă în Țara Turcească și, ca un lucru ce este pentru trebuința împărătească, de trecătoare să nu să supere numiții cumpărători. Iar alți geambași obicinuiți, cari vin din Țara Turcească dă cumpără cai, aceia după ponturile vămii să plătească trecătoarea, a nu să pricinui pagubă huzme-

* Loc alb în text

tului domnesc. Şi acest alişveriş fiind de folos vînzătorilor, să-i îndemnaţi şi dumneavoastră a-şi face alişverişul lor nepopriţi, îngrijind dă a nu să face vreo pricină împotrivitoare, nici a face vameşii vreo supărare mai mult neguţătorilor cumpărători, decît numai vama de la vînzători să o ia, precum s-au zis mai sus. I saam receh gospodstvami.

[Pecetea gospod]

Vel logofăt

1827, mart 14

Arh. St. Buc., Ms. 117, f. 73 v.

264

1827, martie 18

Logofeţia Ţării de Jos către Gr. Dim. Ghica Vv., despre jalba lui Tudor, vătaful de rudari, în care arată că a fost pus pe nedrept să plătească vamă pentru şindrilă şi că rudarii care merg la Ploeşti cu lucruri de vînzare, făcute de ei, sînt puşi să plătească pe nedrept zeciuială; întărirea Domnitorului

Prea Înălţate Doamne,

După luminată porunca Mării Tale ce mi să dă la această jalbă a lui Tudor, vătaful de rudari gospod, făcînd cercetare văzui din condica Divanului ponturile şi catalogul vămilor, coprinzîndu-să la pontul 47 chiar aşa: pentru cherestea să să urmeze precum scrie în catalog a să vămui. Ceea ce să vinde prin tîrguri şi ceea ce iese afară din ţară, să dea vînzătoru din zece bani, un ban, iar prin sate şi pă drumuri i prin păduri, vamă nu are.

Precum şi pentru carul de cărbuni de ghiveci, să ia vameşii de un car cu patru boi, taleri unul; şi de carul cu doi boi, pă jumătate. I de carul cu cărbuni ţigăneşti, parale 10.

Asemenea văzui, tot din condica Divanului, unde sînt trecute cărţile lor ale vătaşilor de ţigani domneşti rudari i lingurari, coprinzîndu-să că de către vameşi să nu să asuprească ţiganii la cele ce vor vinde în ţară lucruri făcute de mîinile lor, adică: fuse, linguri, mosoare, hălbii, copăi, furci şi altele, ce fac pentru hrana vieţii şi plata birului lor.

Asemenea, jeluitorul zice că el cumpărînd o casă în Ploeşti şi trimiţîndu-şi o cherestea şi şindrilă pentru meremetul casii, vameşul din Ploeşti i-ar fi dăzbrăcat oamenii pentru a plăti vama; precum asemenea mai supără vameşul şi pă ţiganii rudari ce merg în oraşul Ploeştii cu lucru de vînzare, făcut de mîinile lor, luîndu-le vamă i zeciuială, şi de carul cu cărbuni taleri unul.

Pentru care, găsesc cu cale să se dea luminată poruncă către dumnealor boeri ispravnici ai judeţului, ca faţă cu pîrîtul vameş să cerceteze şi, păzind orînduiala ponturilor i a catalogului vămilor şi a poruncilor Măriei Tale ce să arată mai sus, să facă jeluitorului i celor-

lalți țigani cuviincioasa îndestulare. Iar de va fi curgînd pricina într-alt chip și nerămîind vreo parte odihnită de acolo cu cercetarea dumnealor în scris să-i sorocească a veni la luminat Divanul Mării Tale.

Iar hotărîrea rămîne la Măria Ta

1827, mart 18

[Întărirea Domnitorului :]

Iò Grigoriie Dimitriu Ghica Vvd. i Gospodar Zemli Vlahscoie.

Cu cale fiind anaforaoa aceasta a dumnealui Vel logofăt de Țara de Jos, poruncim dumneavoastră ispravnicilor ai județului să faceți urmare întocmai.

[Pecetea gospod]

Vel logofăt

1827, mart 24

Arh. St. Buc., Ms. 119, pag. 479

265

1827, aprilie 9

Velіții boieri către Gr. Dim. Ghica Vv., despre urcarea prețului cărnii, despre măsurile care trebuie luate pentru a fi pusă în vînzare carnea grasă, despre prețul curent al cărnii și despre diferite alte măsuri pentru a se asigura aprovizionarea Capitalei ; rezoluția Domnitorului

Prea Înălțate Doamne,

Cu plecată anafora facem arătare Mării Tale că îndărătnicirea și lăcomiia măcelarilor dintr-această politiie au ajuns a fi cu totul nesuferită de acum înainte, strigînd toți de obște, de la mic pînă la mare, că de la Paște încoace de sine au îndrăznit măcelarii să înnalțe prețul cărnii și să vînză ocaoa de carne de vacă pînă la parale 20 cu totul slabă, încît nu o pot mînca nimeni, aflîndu-să pricinuitoare de boale, înpotriva nartului ce le este pus de a vinde ocaoa de carne de vacă bună grasă po parale zece și cea de oaie asemenea po parale 12, pînă la zi întîi de viitorul iunie, după coprinderea anaforalii dumnealor velіților boeri ot leat 1825, iunie 15, ce s-au întărit de Măriia Ta.

Și către acestea s-au pricinuit și lipsă, negăsindu-să într-aceste zile de a cumpăra carnea cea trebuincioasă : atît casele dumnealor boerilor, a neguțătorilor, cît și a celorlalți lăcuitori, pătimind cu toți de obște (faptă vrednică de mîhnire către toți de obște).

Pentru care, am adus înnaintea noastră pă dumnealor boerii de la Depertamentul epitropii obștirilor, supt a căriia îngrijire este legat acest isnaf, făr-de a să amesteca nimeni altul. Cărora făcîndu-le întrebare din ce pricină curge acest catahrisis, au răspuns că numiții măcelari fiind cu totul netrebnici, nu vor să înțeleagă din poruncile ce sînt date, după cum ar fi arătat în multe rînduri și Mării Tale.

Deci, fiindcă treaba aceasta este cea mai delicată a hranii obştii norodului, asupra căriia şi după datoriia stăpînirii, şi după datoriia legii urmează a avea cea mai mare priveghere — ca să nu pătimească norodul lipsă de hrană.

Şi măcelarii, înpotriva poruncilor ce sînt date, ca nişte netrebnici şi nesupuşi au îndrăznit de sine să înnalţe preţul nartului, ca să vînză carnea de la Paşti pînă acum precum mai sus să arată, slabă cu totul; şi osebit au pricinuit şi lipsă de carne, negăsindu-să a să cumpăra de către obşte, pentru răul enteres al lor.

De aceea, găsim cu cale pe de o parte să să dea luminată porunca Mării Tale ca, prin zapcialîcul dumnealui Vel spătar i a dumnealui Vel agă, de faţă şi cu vreunul din dumnealor boerii cei mari, să să pedepsească aceşti măcelari pentru a lor nesupunere şi netrebnică urmare, spre pildă, cu bătaie în mijlocul tîrgului, întocmai ca nişte tîlhari. Şi să să facă socoteală de Departamentul epitropii obştirilor, cîţi bani au luat fieşcare după vînzarea cărnii de vacă de la Paşti încoaci mai mult peste nartul ce au fost orînduit. Şi toţi acei bani să să îndatoreze prin mumbaşiri orînduiţi a-i răspunde la cutiia de milosteniie ca să să împarţă la săraci. Supuindu-i ca de acum înnainte pînă la sfîrşitul sorocului, adică la zi întîi de viitorul iunie, să taie carne cu îndestulare aici în politiie, bună, grasă. Şi să vînză ocaoa de vacă cîte parale 10 şi cea de oaie cîte parale 12, după nartul ce este hotărît, făr-de a fi în nici o zi cea mai mică lipsă.

Şi carnea ce să va găsi slabă, să să arunce la săraci, făr-de a mai avea voie să o vînză, ca să nu să pricinuiască şi boale la obştea norodului. Căci, după eftinătatea vitelor cu care le-au cumpărat şi după preţul ce să vînd de dînşii pieile, îndestul cîştig li s-au dat a vinde carnea într-acestaşi chip. Fiindcă, atît la Craiova, cît şi prin oraşăle cele du pă afară, unde nici a treia parte de alişveriş celor de aici măcelari nu au, să vinde ocaoa de carne de vacă de la 7 pînă la opt parale şi cea de oaie cu zece parale. Şi această obrăznicie a acestor măcelari, ce de vreo cîţiva ani s-au încuibat în inimile lor, nu este alta decît numai căci au uitat pedepsile ce li să făcea mai nainte de stăpînire, cu tîrgul şi cu ocna, după cum este ştiut şi Mării Tale.

Iar, pe de altă parte, fiindcă cei mai jos arătaţi măcelari, după ştiinţa ce ni s-au dat de la domneasca Vistieriie, au luat luminate cărţile Mării Tale de au cumpărat boi i vaci pentru trebuinţa scaunilor politii, făcîndu-le suretcuri de le-au aşăzat pe la suhaturi şi ca să nu să întimple dintr-a lor îndărătnicire lipsă aici în politiie, cu pricinuiri că n-au vite de tăiat, cu luminată porunca Mării Tale să să orînduiască un logofăt de Vistieriie cu mumbaşir vrednic de la vătafu de Vistieriie, carele să ia însemnare de la calemul capanului, de acei măcelari i de suhaturile lor unde să află, să meargă pe acolo şi, prin ajutoru dumnealor boerilor ispravnici ai judeţelor să facă catagrafi[e] de toate acele vite, supt iscălitura sa, adeverită şi de ispravnici. Şi să le dea în chezăşiia pîrcălabilor i a lăcuitorilor săteni, ca să nu să ridice de măcelari a le cacirdisi la alte părţi, ci numai la aceia să le dea care să vor arăta cu adeverinţa Departamentului şi pitacul isprăvnicesc că sînt a le aduce aici de a le tăia la scaune. Şi osebit, cîte vite dintrînsele vor fi bune, grase, să le pornească cu stăpînii lor şi cu slujitor de judeţ,

a le aduce aici să să taie la scaunile politii. Iar acea catagrafie să o teslimatisească orînduitul logofăt la Depertamentu epitropiei, ca să stea în păstrare pînă cînd se vor tăia toate acele vite la scaunile de aici. Rămîind cea desăvîrşit hotărîre a să face de către Măriia Ta.

Costandin Bălăceanu, Vel ban; i Teodor Văcărescu, Vel dvornic; i Scarlat Grădişteanu, Vel dvornic; i Alecsandru Ghica, Vel logofăt; i Ioan Ştirbei, Vel dvornic; i Fotache Ştirbei, Dvornic; i Ioan Văcărescu, Vel logofăt.

1827, apr. 9

[Rezoluţia Domnitorului:]

Io Grigorie Dimitriu Ghica Vvd i Gospodar Zemli Vlahscoie

Deocamdată poruncim dumitale Vel vist, să să orînduiască cu osebită poruncă a Domnii Mele un logofăt de Vistieriie, împreună şi cu un mumbaşir copil din casă de Vistieriie. Care logofăt, luînd de la calemul capanului însemnare de numele tuturor acelor măcelari i a suhaturilor lor, să meargă pe la locurile unde să vor fi aflînd aşăzate acele vite şi, făcînd catagrafie de toate vitele ale fieşcăruia măcelar i de felurimea lor şi de locurile pe unde să află, să o aducă aici. Şi atunci vom da cuviincioasa hotărîre. Iar vitele să să dea supt chezăşiie, precum zic dumnealor veliţii boeri, ca să nu să rădice de stăpînii lor, a le împrăştiia aiurea, pînă să va da hotărîrea Domnii Mele asupra acestui nezam.

[Pecetea gospod]

Vel logofăt

1827, april 10

Arh. St. Buc., Ms. 118, pag. 485—486

266

1827, aprilie 12

Divanul către Gr. Dim. Ghica Vv., despre contractul propus de serdarul D-trie Aman pentru facerea podurilor din Craiova

Prea Înălţate Doamne,

După luminată porunca Mării Tale, ce ni s-au dat la înştiinţarea dumnealui biv Vel hatman Costandin Ghica, Caimacamul Craiovii, ca să vedem din copiia de contraht ce au trimis-o dinpreună Măriei Tale, prin care arată cu ce mijloc să însărcinează sărdarul Dimitriie Aman în pricina facerii podurilor politii de acolo şi, chibzuindu-să de către noi cele cu cale, să arătăm în scris.

Următori fiind, am văzut numita copiie, cu coprindere că la Craiova sînt cinci poduri ce să fac cu iratul podurilor de acolo : unul ce să începe de la casa lui Costandin Braboveanul pînă în capul podului cel vechi dăspre Jitiianul ; al doilea, cel din poarta Maichii Precistii pîn Tîrgul cel mare, pînă la Oborul cel vechi ; al treilea, cel de la boltele cămăraşului Ene, de la Episcopiie pînă la capul podului cel vechi din drumul Bucureştilor ; al patrulea, cel de la Obedeanul pînă la Maica Precista ; al cincilea, podul cel din uliţa răposatului clucerului Dinicul Oteteleşanul şi a slugerului Cnezu ; legîndu-să numitul sărdar a le săvîrşi în soroc de patru ani cu podină în patru muchi, deopotrivă la lat şi la grosime, şi lungi cît să să încheie toată faţa uliţilor. Şi să le aşăze pă cîte patru urşi, cu şanţuri pe dedesupt, căptuşit de podini din cele vechi ; numai să i să dea prisostul banilor ce sînt la Casa podurilor din venitul anilor trecuţi, taleri atîţia — făr-de a arăta cîtă sumă este — i toate iraturile podurilor de acolo, pă doisprezece ani : de la trecutul ghenar 1 pînă la leat 1839 în sfîrşitul lunii lui dechemvrie i toţi scutelnicii podului, i cîte o catînă cu rîndul. Şi cu celelalte şarturi, ce să mai arată într-acest contraht. Deci, iratul podurilor dă la Craiova, fiind orînduit cu anaforaoa dumnealor veliţilor boeri ot leat 1825, septemvrie 10, întărită dă Măriia Ta a să cheltui numai la dooă poduri domneşti — adică cele opşteşti care sînt acestea : podul ce să începe du peste Valea Vlăicii pînă la capul dăspre Jitiianul, i al tîrgului, ce vine de la oborul cel vechi din drumul Bucureştilor pînă în vale la Maica Precista ; iar celelalte trei poduri ce sînt arătate în contraht, sau măcar şi mai multe, du prin mahalalele de acolo, s-au hotărît să să facă cu cislă, prin cheltuiala celor ce au case i alte binale şi pe de o parte şi pe de alta, după cum să urmează şi aici în politiia Bucureştilor.

Nu să poate dar legiui acum, că Casa podurilor Craiovii ori au fost sau este de acum înnainte datoare, din venitul ce-l are, să cheltuiască şi la podurile du prin mahalale, precum să vorbeşte în copiia contrahtului de mai sus. Iar sărdarul Aman vedem că să leagă prin contrahtul său să facă podurile în patru ani şi să ia venitul podurilor pă 12 ani, făr-de a arăta în ce stare are a le lăsa acele poduri, la împlinirea sorocului de 12 ani ; căci de la patru ani, pă ceilalţi opt ani înnainte, fireşte, să strică podurile cele opşteşti şi nu are Casa podurilor atunci nici un ban de unde să le facă, înprăştiindu-să iratul lor în ajutorul facerii podului du prin mahalale, unde nu este datoare.

Osebit, scriie în contraht ca să i să dea banii ce sînt prisos din venitul anilor trecuţi, făr-de a arăta : cîtă sumă este şi de să află acei bani în naht la cutiia podurilor sau rămăşituri pe la unii-alţii, din ce vreme, nici latul i grosul şi lungimea podinilor nu le numeşte cît are să fiie, nici dumnealui Caimacamul nu înştiinţează ce venit are Casa podurilor, de la ce anume, pă fieşcare an, dupe cum s-au urmat pînă la sfîrşitu vieţii răposatului întru fericire Domn Alecsandru Vodă Suţul, făr-de vreun neoterismos şi cîţi bani prinde la cochi vechi vînzarea acelui venit pă fieşcare an.

De aceea, găsim cu cale să să dea luminată porunca Mării Tale către dumnealui Caimacamul Craiovii, să urmeze dumnealui întocmai după coprinderea anaforalii dumnealor veliților boeri ot leat 1825 septemvrie 10, ce s-au întărit de Măriia Ta cu a să face acele dooă poduri domnești din venitul Casii podurilor, după mijlocul ce să arată într-acea anafora; ca să fie de-a pururea în stare bună. Și cele du prin mahalale să să facă cu cheltuiala acelor ce au case și binale și pe de o parte și pe de alta, prin cislă, după cum să urmează și aici în politiia Bucureștilor, unde este scaunul stăpînirii aceștii țări. Și numai pentru acele dooă poduri domnești să trimiță Mării Tale înștiințare ce neguțători contrahcii să găsesc a le lua cu venitul Casii podurilor, pe cîți ani și ce chezași au aici neguțători vrednici.

Și cu pliroforiia ce să arată mai sus, ca să să facă de către noi chibzuire și să arătăm Mării Tale cu osebită anafora.

Costandin Bălăceanu, Vel ban; Teodorache Văcărescu, Vel dvornic; Scarlat Grădișteanu, Vel dvornic; Alecsandru Ghica, Vel logofăt; Ioan Știrbei, biv Vel dvornic; Fotache Știrbei, Vel dvornic.

1827, april 12

Arh. St. Buc., Ms. 118, pag. 508—510

267

1827, aprilie 15

Logofeția pricinilor străine către Consulatul rus, pentru a se elibera un pașaport negustorului C. D. Nastu, care merge în Rusia

Pașuș

Către cinstitul Consulat al Rosii

Costea Dimitriu Nastu, neguț[ător] de aici, merge la Rosia pentru trebuințele ce are acolo.

Carele, după chezășăia ce au dat și voia ce au luat, fiind slobod a să duce, jos-iscălitul cu cinste pohtește pe cinst. Consulat ca să binevoiască a da un pașaport dă drum pe numele mai sus-numitului, în ducătoare și viitoare a fi nesupărat.

Vel logofăt

1827, april 15

Arh. St. Buc., Ms. 1052, pag. 27

Notă la documentul nr. 266. La 19 aprilie 1827, Domnitorul a dat întărire acestei anaforale

1827, aprilie 26

Veliții boieri către Gr. Dim. Ghica Vv., despre hotărîrea luată privitor la prețul cu care gelepii pot să cumpere din țară oi și capre, pentru Țarigrad

Prea Înălțate Doamne,

După luminată porunca Mării Tale, ce prin pitac ni s-au dat, de la 7 ale următoarei luni, că vremea fiind a eși gelepii prin țară pentru cumpărătoarea oilor de trebuința mumbaelii Țarigradului, să facem chibzuire cu ce preț să cuvine a să cumpăra aceste oi de către gelepi după prețul ce să politipsește acum și să arătăm Înălțimii Tale prin anafora. Și cel ce să va încărca și să va hotărî gelepbașa să dea vrednică chezășie neguțător cu stare bună că va duce oile la Țarigrad rînduri-rînduri pe la soroacele cele orînduite; iar nefiind următor, acel chezaș să fie îndatorat a cumpăra oi de la Țarigrad cu orice preț le va putea găsi și să le facă teslim.

Următori aflîndu-ne, ne-am adunat cu toții aici la domneasca Măriei Tale Curte și mai întîi am citit cîteva înștiințări ce au venit de la unile județe către Vistierie, pentru prețul cu care să vinde oile estimp, spre a lua pliroforie; iar al doilea, după osebită anaforaoa noastră ce am făcut către Măria Ta, s-au scris de către dumnealui Vel vist. pe la județe, cum și la starostea de neguțători de aici din București, ca să dea în știre la toți cei ce urmează această neguțătorie: și să-i trimiță aici ca să arate și să artărdisească la preț, încît să iasă cel mai mare preț spre folosul lăcuitorilor și să să protimisească acela ce va da mai mult, după cum și de către noi s-au scris starostii a da răspuns la pitacul dumnealui Vel vist. Și de la 24 ale următorului, ne-au înștiințat starostea că, după pitacul Vistierii, au dat de știre la neguțătorii gelepi ce s-au aflat aici, i la alte obraze, cari au zis că vor da răspuns la domneasca Vistierie.

Așa dar, după aceste toate urmări, s-au adus înaintea noastră de față o sumă de gelepi, ce au venit du prin județe, ale cărora nume să arată mai jos. Și, făcîndu-le arătare ca să să încarce cu geleplîcul, ne-am nevoit în tot chipul să sporească cevaș la preț peste cel din anul trecut, după cum și cugetul și bunăvoința Mării Tale este a cunoaște lăcuitorii folos. Și toți au pricinuit că nici cu prețul de an nu pot să să încarce.

Așijderea au venit înaintea noastră și dumnealui vistier Ioan Mosh, arătîndu-ne că ar fi și dumnealui mușteriu, cînd i s-ar lăsa cevași mai jos din prețul anului trecut, precum și alții asemenea cerere au făcut.

Și văzînd că nu să găsește alt mușteriu ca să dea preț mai mare, am chemat pă Adam Zetru cel ce au fost în anii trecuți gelepbașa și, după silința ce am făcut, s-au înduplecat a cumpăra aceste oi tot cu prețul cel de an. De aceea, să aibă voie numitul a cumpăra oi pentru trebuința mumbaelii Țarigradului tot cu prețul cel de an, adică: oaia cu miel taleri 6, i berbecul po taleri 6, i oile sterpe i noatenii și tărțăii po taleri trei și jumătate, cu lîna lor. Iar de la toată felurimea oilor

ce vor fi tunse de lăcuitori, să să scază din preț, cu taleri unul de fieşcare vită, pentru lînă. Avînd slobozenie gelepii să ia din toate oile pămîntenilor din zece, una. Însă, de la cei ce vor avea din zece în sus, pînă la 19, să ia una, iar de la cei ce o vor avea de la zece în jos să nu ia.

Şi osebit, sînt popriți gelepii a nu lua printr-ales oi de frunte, precum nici berbeci de rudă; ci să aibă voie întîi stăpînii oilor să-şi aleagă şi să-şi osebească zeciuiala din toată suma, care pot fi oile cele de frunte. Şi aşa, din celelalte să dea la gelepi din zece oi una, făcînd însă socoteală cu răspunderea pă toată suma oilor ce vor avea, ca după mijlocul acesta să fie mulțumiți lăcuitorii.

Nici să fie volnici gelepii a împreuna la un loc clățaie care sînt mai jos de zece, ca cu această meşteşugire să ia din clățaie: fiindcă la aceasta sînt popriți gelepii prin anaforale obşteşti, întărite şi de luminații domni, ca clățaile să nu să supere, ci numai de la zece în sus să ia, precum s-au zis mai sus. Şi cercătura să lipsească cu totul. Şi să plătească oile pe la lăcuitori cu bani buni, iar nu cu galbeni şi rubiele lipsă.

Aşijderea să cumpere gelepii şi capre: la o turmă de şase sute oi, capre treizeci, precum s-au urmat din vechime. Şi să le plătească însă: țapul taleri 5, şi capra cu ied taleri cinci şi capra stearpă taleri patru — făr-de a scădea pă lăcuitori cu nici un ban pentru tunsul părului lor, purtîndu-să gelepii cu bună orînduială pîntre lăcuitori, iar nu cu zulumuri, ca să fie siliți a veni cu jălbi la auzul Mării Tale.

Şi aşa, vor da numiții şi chezăşia de mai sus la domneasca Vistierie după cum s-au urmat totdeauna.

Iar hotărîrea rămîne la Măria Ta.

Grigorie al Ungro-Vlahii; i Grigorie, Episcopul Argeşul; i Chesarie, Episcopu Buzău; i Costandin Bălăceanu, Vel ban; i Grigorie Filipescu; i Alecsandru Ghica, Vel vist.; i Teodor Văcărescu, Vel dvornic; i Scarlat Grădişteanu, Vel dvornic; i Alecsandru Ghica, Vel logofăt; i Ioan Ştirbei, Vel dvornic; i Fotache Ştirbei, Vel dvornic; i Dimitrie Ralet, Vel logofăt; i Iancu Văcărescu, Vel logofăt; i Ioan Cocorăscu, Vel dvornic; i Dumitrache Hrisoscoleul, Vel agă

Nicolae Țava, din Bucureşti
Crăciun, Nenciul } de la Craiova
Hristodor Spanohogioglu, de la Olt
Dumitru Cîrlaba, de la Vlaşca
Chiriac Triandafil, Gheorghe Plastara } din sud Ilfov
Costea Venitis, Costea Pundichi } de la Ialomiță
Ioan Ciobanoglu, Guşă Stan } de la Buzău
Sterie Piga, de la Focşani.

1827, aprilie 26

Arh. St. Buc., Ms. 119, pag. 552—554

269

1827, aprilie 30

Zapis dat de P. Ioan și alți locuitori din Pietrari, județul Dîmbovița, lui Al. Aslanoglu pentru 6 000 taleri împrumutați, cu dobînda de 2 000 stînjeni țandără pe fiecare an din pădurea sătenilor; adeverirea zapisului de Logofeția Țării de Sus

Adică noi cei mai jos iscăliți, săteni ot Pietrari, sud Dîmbovița, încredințăm cu zapisul nostru la cinst. mîna dumnealui Alecu Aslanoglu, precum să să știe că avînd mare trebuință dă bani, după vechilimeaoa ce avem la mînă a sătenilor, ne-au împrumutat cu taleri șase mii.

Și pentru dobînda banilor să avem a face pă an cîte dooă mii stînjeni țandără din pădurea noastră, care țandără să avem a o duce iarăși noi la sticlărie.

Iar pentru taleri șase mii capetele, am pus moșia noastră emanet, pentru siguranția banilor.

Dar cînd noi vom mai răspunde din bani, atunci și dumnealui boerul să ne mai scază din țandără, adică, de vom răspunde în viitorul an bani jumătate, să avem a-i face pă acel an numai una mie stînjeni țandără. Și cu această analoghie să avem a urma pînă cînd ne vom plăti.

Pentru care, am rugat și cinst. Logofeție dă ni l-au adeverit, spre mai bună întemeiere. Și, pentru mai adevărată credință, ne-am iscălit puindu-ne și degetele la numele nostru, în loc de pecete.

Popa Ioan ot Pietrari, platnic
Diaconu Gheorghe ot tam, platnic
Andrei Bănică ot tam, platnic
Dinu sin Antone ot tam, platnic
} Care noi aceștia patru inși ce sîntem iscăliți sîntem vechili din partea tuturor moșnenilor.

1827, april 30

[Adeverirea zapisului de Logofeția Țării de Sus:]

De la Logofeția Țării de Sus

Cu acest zapis ce în față să arată — care îl dă Popa Ioan i Gheorghe Diaconu i Andrei Bănică și Dinu sin Antonache ot Pietroșița, sud Dîmbovița, vechili și din partea tuturor celorlalți moșneni, cu vechilimea în scris că la păsul și trebuința lor să împrumută de la dumnealui căminar Aslanoglu, cu legătura ce în zapis să vede — viind la Logofeție amîndooă părțile, mărturisiră că împrumutarea aceasta o fac cu cererea și priimirea tuturor, fiind aici și 15 oameni dintr-ai lor, cînd au cerut cu toți a să împrumuta. Și grăbindu-să a merge pentru

munca pămîntului, i-au lăsat pă ei vechili. Şi că din bani au luat, iar cei ce mai sînt să mai ia, îi dă dumnealui căminar acum.

Pentru aceea, li s-au dat zapisul acesta adeverit în mîna lor, ca să-şi ia toţi banii şi [să] dea zapisul.

Li s-au zis însă, că aceşti patru ce s-au arătat înaintea mea vechili şi din partea tuturor, să ştie că sînt datori a răspunde la orice întîmplare pentru tot satul. Şi să aibă îngrijire a să plăti banii, cît şi lemnile a le duce, după legătura zapisului lor.

Şi după cererea şi rugăciunea amîndurora părţilor, am adeverit zapisul acesta, ca să să păzească, trecîndu-să şi în condica Divanului.

Alecsandru Ghica, Vel logofăt

1827, mai 2

Arh. St. Buc., Ms. 1080, f. 214 v.-215

270

1827, iunie 4

Veliţii boieri către Gr. Dim. Ghica Vv., despre trebuinţa de a se alcătui un isnaf al măcelarilor din Bucureşti şi despre nartul cărnii

Prea Înălţate Doamne,

După luminată porunca Mării Tale ce ni să dă la această alăturată anafora a Depertamentului epitropii obştirilor următori fiind, am adus înaintea noastră pă sărdar Răducanu, unul din boerii acestui Depertament, cu cîţiva din măcelarii politiei. Şi mai întîi am citit alăturata copie de zapisul ce voesc a-l da lude 30 măcelari cu întocmire de isnaf, i cu vătaf orînduit dintre dînşii, i cu legătură a tăia în politie carne bună şi grasă peste tot anul, şi nartul să li să puie de la zi întîi de iunie al fieşcăruia an. Şi cîţi vor voi în urmă să-şi deschiză scaun cu vînzare de carne, să să iscălească mai întîi în zapisul isnafului că va fi supuşi la toate orînduelile lor şi apoi să aibă slobozenie a tăia.

Întru toate celelalte l-am găsit acest contract cu bună orînduială făcut, afară numai din pontul al 5-lea pentru oeritu meilor ca să nu să supere, de la apr. 1 pînă la 10 ale lunii lui mai, căci de acum înainte oeritu au lipsit a nu să mai căuta primăvara, ci toamna, după vechiul obicei. Şi la pontul al 6-lea urmează să să arate curat că vitele mari şi mici să aibă a le tăia pă apa Dîmboviţei din jos de mănăstirea Radului Vodă, unde acolo să spele carnea bine şi să o aducă în politie la scaune curată, a o vinde prin toate podurile după coprinderea celor de mai nainte anaforale ale dumnealor veliţilor boeri, întărite şi de Măria Ta, fără de a îndrăzni niciunul să taie vreo vită mare sau

mică precum și miei, în politie, ori pă la casele lor, sau pă la scaune, a arunca murdarîcurile noaptea sau ziua pă Dîmbovița, căci unii ca aceia să vor pedepsi straşnic.

După aceea, s-au întrebat numiţii măcelari, cu ce preţ le dă mîna să vînză carnea într-un an deplin. Şi cu cuvînt că vitele s-au mai scumpit, au cerut să li să puie nart, a vinde carnea de vacă ocaoa po părale 12 şi cea de oaie po părale 14.

Deci, neapărată trebuință este într-această politie mare a să afla isnaful măcelarilor, cu vătaf orînduit dintre dînşii asupra lor şi cu legătură prin contract, în ce chip să urmeze, ca să ştie stăpînirea pă cine are să pedepsească cînd să vor abate împotrivă, adică cînd nu vor avea la scaune carne cu îndăstulare, bună, grasă, şi nu vor vinde după nartul ce li să va pune, ci mai scumpă sau lipsă la dramuri, cum şi cînd nu vor tăia vitele la locul de mai sus orînduit, ci vor îndrăzni a le tăia în politie, ori pă la casele lor, sau pă la scaune, ca să pricinuiască murdalîc.

De aceea, am chibzuit şi nartul cărnii cum trebuie să să vînză într-un an deplin pă toate zilele, şi măcar că vitele s-au mai scumpit, dar şi pieile de la măcelari să vînd cu preţ mai înălţat. Atît la Craiova, cît şi la alte oraşe pă afară, să vinde ocaua dă vacă cîte parale 8 şi cea de oaie cîte parale 10, încă pă la multe judeţe şi mai jos, după pliroforia ce am luat, iar aici în politie, cu musaade către măcelari. Ca să nu le mai rămîie nici un cuvînt de pricinuire, găsim cu cale să să dea luminată porunca Înălţimii Tale către dumnealor boerii de la Depertamentul epitropii obştirilor să să prefacă contractul cu osebirea de mai sus arătată, puindu-să nartul cît au să vînză ocaua de carne de acum, de la zi întîi de iunie, pînă la anul viitor, iarăşi întîi de iunie, ocaoa de vacă cîte părale 12 şi cea de oaie cîte părale 14, după chiar cererea ce au făcut-o numiţii măcelari. Însă, carnea să fie bună, grasă şi să aibă totdeauna, în toate zilile, cu îndăstulare, vînzînd-o pă deplin în suma dramurilor de patru sute la una oca, a nu pătimi niciodată politiia lipsă; şi să să iscălească contractul de către numiţii măcelari, spre a să păzi întocmai.

După care, să să privească totdeauna a să urma atît nartul, cît şi celelalte orînduelli ale contractului întocmai şi fără cîtuşi de puţină strămutare, pînă la împlinirea anului. Iar cei împotrivă-următori să să certe cu bătaie în mijlocul tîrgului şi carnea cea slabă să să arunce la săraci. Rămîind hotărîrea cea desăvîrşit a să face de către Măria Ta.

Barbul Văcărescu; Iordache Golescu, biv Vel dvornic; Ioan Ştirbei, Vel dvornic; Fotache Ştirbei, Vel dvornic; Ioan Cocorăscu, Vel dvornic

1827, iunie 4

Arh. St. Buc., Ms. 119, pag. 696—697

Notă la documentul nr. 270. La 28 iunie 1827, Domnitorul a dat aprobare acestei anaforale

271

1827, iulie 25

Logofeţia pricinilor străine către Gr. Dim. Ghica Vv., despre judecata dintre Gheorghe postelnicelu din Craiova şi C-din Pavlovici, sudit k.k., pentru o sumă de 835 taleri pe care acesta o datora primului în urma unui export de 334 rîmători

Prea Înnălţate Doamne,

După luminată porunca Mării Tale, dumnealui Vel hatman al Divanului, prin zapciul hătmănesc, au înfăţişat la judecata Logofeţii streinilor pricini pă Gheorghe postelnicelu ot oraşul Craiovii, cu jalba ce au dat asupra unui Costandin Pavlovici suditul k.k. : arătînd că în leat 1822, iulie, au vîndut pîrîtului 334 rîmători, cu tocmeală ca havaetul trecerii în Ţara Nemţească — i vama şi celelalte — să le plătească pîrîtul, după poruncile ce era date atunci.

Şi ş-au priimit toţi banii tocmelii deplin.

Apoi în leat 1824, martie, l-au dat la havaetari să plătească trecătoarea el, cu cuvînt că n-au trecut aici * rîmători în Ţara Nemţească în leat 1822, ci în leat 1823, cînd să didese alte porunci domneşti.

Şi trăgîndu-l la cinstita Căimăcămiie pîrîtul Costandin, faţă cu haveetarii, au plătit taleri 835 havaetul trecătoarii. Şi, după jălba ce au dat în leat 1824, s-au şi făcut anafora, care s-au întărit şi de Măriia Ta, ca să cerceteze Divanul Craiovii şi să-l despăgubească de arătaţii bani ; dar atunci nici o urmare nu s-au făcut, ci tocmai la leat 1826, dechemvrie, s-au înfăţişat cu pîrîtul înnaintea dumnealui biv Vel logofăt Alecsandru Ghica, ce să afla atunci Caimacam. Şi intrînd în cercetarea pricinii şi cerînd pîrîtului să arate vreo dovadă în scris că n-au trecut rîmătorii în leat 1822, cînd i-au vîndut el, ci în leat 1823, şi de au fost adevăraţi acei rîmători ce i-au vîndut el, iar nu alţi streini. Şi nici o dovadă, nici înscris, nici mărturii neavînd, s-au hotărît, ca să-i plătească arătaţii taleri 835, făcînd şi anafora. Dar pîrîtul, arătîndu-să cu înpotrivire şi nemulţumire, i-au sorocit a să judeca aici la luminat Divanul Mării Tale.

De aceea, cere a să îndatora ca să-i plătească mai sus-arătaţii bani. Faţă fiind şi pîrîtul, ne-au arătat jăluitorul carte de judecată a Divanului Craiovii, care o văzum cu leat 1826, dechemvrie 8, şi coprinzătoare între celelalte, cum că pîrîtul zicînd că de ar fi trecut în Ţara Nemţească arătaţii rîmători într-acel leat 1822, adevărat el era dator să plătească havaetu trecătoarii, ca un cumpărător, după poruncile ce atunci era date. Dar pentru că i-au trecut mai în urmă, în leat 1823, cînd era date luminatele ponturi spre apărarea sudiţilor cumpărători de acest havaet, nu poate fi supus la această răspundere. Şi cerîndu-i-se dovadă că cu adevărat trecerea acestor rîmători au fost în leat 1823, iar nu în leat 1822, au zis că nu are. Decît, au arătat o scrisoare cu leat 1824, martie 3, iscălită de Vel vistier în vistieria dumnealui biv Vel ban Barbul Văcărescu, scrisă particulare către dumnealui biv Vel logofăt

* Sic

Constandin Cîmpineanul, Caimacamul dintr-acea vreme, cuprinzătoare că s-au priimit înştiinţarea ce au trimis şi s-au văzut arătarea ce face pentru 368 rîmători ce au cumpărat pîrîtul Costea Pavlovici, de i-au trecut înlăuntru. În care au văzut şi pă jăluitor trecut cu sumă de 334 de rîmători. Că vînzătorii, cu cuvînt că sînt vînduţi de la leat 1822, să înpotrivesc cu pricinuiri a nu plăti hotărît havaet al trecătoarii. Şi făcîndu-să arătare Mării Tale după coprinderea ponturilor ce s-au dat pentru trecerea rîmătorilor, sînt datori vînzătorii a plăti havaetul trecătoarei.

De aceea, să poruncească dumnealui logofăt Cîmpineanul a să plăti aceşti bani de vînzători. Şi zice dumnealui Caimacamul că, după toată cercetarea ce au făcut, văzîndu-să că acea scrisoare nu este hotărîre la provlimile prigonitoarelor părţi, că adică cumpărătoarea s-au urmat pă vremea cînd cumpărătorii era supuşi havaetului şi că trecerea piste hotar, s-au urmat pă vremea cînd vînzătorii era îndatoraţi havaetului. Ci este răspuns numai aratătorii întocmirii ponturilor acelui următor de atunci leat. Iar mai vîrtos şi neputînd pîrîtul dovedi că rîmătorii ce ducea piste hotar de la leat 1823 era chear aceia care i-au cumpărat de la jăluitor în leat 1822, nu are nici un cuvînt a pricinui plata havaetului în leat 1823 cînd era date luminatele ponturi spre apărarea sudiţilor cumpărători, de acest havaet.

Iancul Văcărescu, Vel logofăt
Dimitrie, biv Vel clucer

1827, iulie 25

Arh. St. Buc., Ms. 122, pag. 359

272

1827, august 25

Divanul către Gr. Dim. Ghica Vv., despre nartul pus fără drept de ispravnicii din judeţul Vîlcea în tîrgul Drăgăşani, despre dreptul de a se pune nart numai în oraşele „domneşti slobode"

Prea Înălţate Doamne,

După luminată porunca Mării Tale ce ni să dă la această anafora a Sfinţii Sale părintelui Neofit, Episcopul Eparhiei Rîmnicului, făcînd cercetare ne-au arătat Sfinţiia Sa o anafora obştească din leat 1818, apr. 8, întărită tot atunci, apr. 24, şi dă Măriia Sa Domnul Ioan Vodă Caragea, în copie adeverită că este scoasă din condica Divanului dă dumnealui Vel logofăt dă Ţara dă Sus, pentru pricina narturilor, ce s-au fost jeluit atunci cîţiva boerinaşi din sud Saac, că să pune dă isprăvnicat la măcelari, brutari, i băcani du pă moşiile lor, coprinză-

Notă la documentul nr. 271. La 27 ianuarie 1828, Domnitorul Grigore D. Ghica a întărit anaforaua de mai sus, în sensul ca pîrîtul Costandin Pavlovici să ramburseze reclamantului suma de 835 taleri „cu dobînda lor pravilnică de cînd i-au dat şi pînă cînd îi va răspunde"

toare că orașă să numesc numai cele domnești slobode. Și numai la acele orașă să dă după vreme nart la pîine, și la carne; iar celelalte tîrgulețe mici du prin județe sînt în rîndul satelor, la care n-au fost obiceiu niciodată a să pune nart și a lua ispravnicii avaet de la brutării, măcelării și băcănii.

Și s-au găsit cu cale dă s-au făcut porunci domnești dă obște către toate isprăvnicaturile, ca nici dă acum să nu fie volnici ispravnicii a pune pă la acele tîrgulețe nart la brutării i măcelării i băcănii și la verice alt; ci aceasta să rămîie la îngrijirea stăpînului moșii, spre a să vinde cu preț cuviincios, și după cum îi va da mîna, făr-dă a să izvodi obicei nou, ce niciodată n-au mai fost.

După care, fiindcă și tîrgul Drăgășani din sud Vîlcea să află pă moșiia Sfintei Episcopii Rîmnic, iar nu la oraș slobod domnesc, făr-dă cuviință au îndrăznit să să amestece la punere dă narturi atît isprăvnicatul județului i ceilalți drăgători, cît și zapciii plășii ca să globească pă brutari i măcelari și pă băcanii dă acolo, după arătarea ce o face Sfinția Sa Episcopul Rîmnicului; ci, găsim cu cale să să dea luminată întărire și porunca Mării Tale către dumnealor boeri ispravnici ai județului, ca nici dă acum să nu fie volnici nici dumnealor, nici alți dărgători, nici zapciii plășii, a pune la acel tîrg nart la brutării, i măcelării i băcănii și la verice alt. Ci aceasta să rămîie la îngrijirea stăpînului moșii, spre a să vinde cu preț cuviincios și după cum îi va da mîna.

Căci dă să va întîmpla vreo pagubă stăpînului moșii din vreo împotrivă urmare, să vor îndatora a o răspunde chiar pricinuitorii acei pagube și vor rămînea supt învinovățire.

Iar hotărîrea cea desăvîrșit rămîne a să face dă către Măriia Ta.

Barbul Văcărescu; Iordache Golescu, biv Vel dvornic; Constandin Cîmpineanu, biv Vel logofăt; Nestor, Vel logofăt; Alecsandru Crețulescu, biv Vel dvornic

1827, avgust 25

Arh. St. Buc., Ms. 120, pag. 64—65 (f. 33 v. — 34)

273

1827, septembrie 11

Ispravnicii județului Vlașca către Vistierie, despre cercetarea pe care au făcut-o la negustorii cășari cu privire la prețul plătit de capanlîi pentru cașcaval și unt

Către domneasca Vistieriie,
de la isprăvnicatu județului Vlășcii

Dumnealui vtori cherghelegiu Ștefan au venit aici cu luminată porunca Mării Sale lui Vodă, prin care să poruncește ca să aducem înnaintea noastră pă toți negutătorii cășari ce au avut cășării estimpu într-acest județ, să le facem întrebare și dă să mulțumesc pă prețu

---

Notă la documentul nr. 272. Anaforaua de mai sus a fost întărită de Domnitor la 31 august 1827 (Ibidem, pag. 64).

ce au dat neguțătorii capanlîi să siguripsim irsaliele, iar dă nu să vor mulțumi, să-și dea chezaș vrednic că îl vor duce însuși ei la Țarigrad.

Următori fiind, i-am adus pă toți neguțătorii cășari ce au avut cășării, care să arată mai jos *. Și citindu-le luminata poruncă, au dat răspuns că ei cît cașcaval și unt au făcut, l-au și dat la neguțătorii capanlîi, precum s-au putut învoi — dîndu-le și irsaliele, care iată le trimiserăm la domneasca Vistieriie cu deosebit perlipsis.

Dar pentru un Mihai Ioan, ce să arată că au avut cășăriie la Mătăsaru, facem știut domneștii Vistierii că și dă va fi scos vreo luminată poruncă estimp, nu s-au arătat aici la isprăvnicat, nici cășăriie nu au făcut într-acest județ, precum va luoa cinstita Vistieriie pliroforiie din înștiințarea zapciilor ce o trimiserăm. Cum și pentru un Gheorghe polcovnicu, ce să arată cu trei cășării, el numai o cășăriie au avut, în plasa Hodivoi, pă moșiia Sfîntului Pandeleimon, iar celelalte cășării le-au avut în hasurile Giurgiuvului, în pămîntu Țării Turcești.

Și dă urmarea luminatei porunci nu lipsirăm a înștiința.

Costandin Silv., Filitis

1827, septemvrie 11

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 3270-c/1827, f. 15.

274

1827, octombrie 3

Logofeția Țării de Sus către Gr. Dim. Ghica Vv., despre plîngerea săpunarilor din Ploești că sînt impuși pe nedrept la plata vămii pentru ceara de boștină

Prea Înălțate Doamne,

După luminată porunca Mării Tale ce mi să dă la această jalbă a lumînărarilor dă seu ot orașu Ploești, sud Prahova, făcînd cercetare am văzut din condica Divanului ponturile i catalogu vămilor în care pentru ceară dă boștină nu pomenește nimic, dăcît aceasta, însă:

Ceara ce să vinde în tîrg cu ocaoa, să dea vînzătoru din 10 bani unul.

Ceara oriunde să va vinde cu rădicata — ori la lumînărari, sau la vericine — să plătească vînzătoru după vînzarea ce va face, la suta de bani trei, iar la București viind, să nu să supere nici afară, nici aici.

Vameșii au a urma cu luoarea banilor vămii de la toate lucrurile țării ce să vînd cîte sînt arătate în catalog.

Toate lucrurile ce sînt orînduite la vamă are să să dea dooă vămi: una a vînzării și alta a scoaterii din țară sau a întrării. Iar la alte prefaceri ce să va face de la o mînă la alta aici în țară, vamă să nu să ceară, după cum aceasta cumpănă a dreptății să păzește și la toate felurimile dă mărfuri streine ce să vînd aici în țară; afară din vite, care au osăbire la vamă.

* Numele lor nu este indicat

Acum jăluitorii zic că miercurea, la zioa tîrgului ce să face într-acel oraş, vin du pă afară lăcuitori cu săpun de vînzare în tîrg, cum şi alţi lăcuitori aduc acolo boştină. Şi unii vînd boştină, iar alţii o fac schimb pă săpun. De la care săpunari, cumpără jăluitorii cîte puţină boştină şi băgîndu-o al doilea la teasc, agonisesc cîte puţină ceară, pentru trebuinţa prăvăliilor.

Pentru care ceară ce o scot din boştină, niciodată n-au fost supăraţi jăluitorii, iar pîrîtu vameş dă acum îi supără, cerîndu-le vamă pentru acest fel dă ceară, care nici în ponturile vămilor nu să coprinde. Şi că la leat 1811, decvr. 4, mai supărîndu-i cu acest fel dă cereri vameşii dă atunci, s-au judecat la isprăvnicatul judeţului şi, prin carte dă judecată ce le-au dat la mînă, au fost nesupăraţi pînă acum.

Arătînd jăluitorii şi copiie du pă acea carte dă judecată isprăvnicească, adeverită dă un Atanasiie logofeţelu de la isprăvnicat, ce să văzu, coprinzătoare că, după cercetarea şi întrebarea ce au făcut vameşilor vechi după acea vreme, au dovedit că niciodată n-au luat vamă dă la acest fel dă ceară, nefiind obicei. Iar dă la rumîni cînd vine cu ceară în tîrg dă vînzare lă ia vamă după catalog.

După care, cunoscînd făr-dă orînduială cererea vameşului de atunci, au lăsat pă jăluitori nesupăraţi, dîndu-le şi carte dă judecată la mîna sa. Dă aceea, cer acum jăluitorii luminată porunca Mării Tale dă a nu fi supăraţi dă vamă dă la ceara ce o scot din boştină.

Deci, cu toate că ponturile vămilor nu să coprinde nimic pentru ceara din boştină şi vameşii sînt datori a lua vamă numai dă la cîte în catalog să coprinde, dar boştina vînzîndu-să în tîrg, să cuvine să plătească vînzătoru vama, după cum plătesc şi cei ce vînd ceară în tîrg. Care vamă sînt datori vameşii după ponturi ca să şi-o sigurepsească dă la vînzătoru cel dintîi al boştinii ce o va vinde în tîrg, iar jăluitorii lumînărari, ca nişte cumpărători, nu să cuvine a să supăra dă acest fel dă vamă, pentru că toate lucrurile ce să vînd prin tîrgurile ţării au numai o vamă, bez a intrării şi scoaterii din ţară. Iar la alte prefaceri dă la o mînă la alta, vamă nu să cere.

Dă aceea, găsesc cu cale să să dea luminată porunca Înnălţimii Tale către dumnealor boeri ispravnici ai judeţului, ca să cerceteze faţă cu pîrîtu vameş. Şi păzind orînduiala ponturilor vămilor, să dea nezam pîrîtului vameş a nu supăra pă jăluitorii săpunari dă vamă pentru ceara din boştină întru nimic, dîndu-le bună pace.

Iar dă va fi curgînd pricina într-alt chip şi dă acolo nu va rămînea vreo parte odihniţi, cu cercetarea dumnealor în scris să-i sorocească a veni la luminat Divanu Mării Tale.

Nestor, Vel logofăt

1827, octomvrie 3

Arh. St. Buc., Ms. 120, pag. 140—141 (f. 71 v. — 72)

Notă la documentul nr. 274. Anaforaua de mai sus a fost întărită la 4 octombrie 1827 de Domnitor

275

1827, noiembrie 22

Ispravnicul județului Vlașca către Vistierie, despre situația locuitorilor fugiți din județele de munte în județele de șes și angajați la lucru, despre propunerea de a fi înscriși printre lude

Către domneasca Vistieriie,
dă la căminar Ianco Mavrodoolu, ispravnic ot sud Vlașca

După datoriie intrînd în multe cercetări ca să iau pliroforiie pentru starea județului, pă lîngă celelalte am găsit și o catahrisis foarte vătămătoare pentru unile din județe, fără niciun folos pentru acesta. Căci dă-a pururea lăcuitorii din județele cele dă munte — sau pentru că sînt rău nărăviți, sau pentru că sîmt vreuă greutate deosebită — fugind dă acolo, vin cei mai mulți și să tocmesc pă la satele acestui județ. Însă această tocmeală să face în dooă chipuri : ori cu pîrcălabu și cu unii din săteni pentru al lor în parte enteres dă băuturi, sau cu stăpînii moșiilor, folosindu-să dumnealor dintr-această tocmeală, bez cele drepte folosuri ale moșii, care le iau dăplin dă la dînșii, ca de la niște clăcași.

Și aceasta au catadisit în adevăr să dărapene județile cele dă munte — și pă aici folosurile să fiie în parte, iar domneasca Vistieriie păgubită mult, căci pă de o parte să scade, iar pă dă alta nu să adaogă.

Drept aceea, cunoscîndu-mi datoriia supunerii și a credinții ce să cuvine să aibă fieșcare dregător către stăpînire, care răsplătește cu prisos ostenelile slugilor celor credincioase, dăspre o parte arăt ființa adevărului, ca să chibzuiască domneasca Vistieriie cele cuviincioase, iar dăspre alta, îndrăznind, îmi dau părerea și ceiu slobozeniie ca numai la o plasă ce este alăturată cu orașu Pitești să fac catagrafiia acestor tocmași. Și, în urmă, aducînd dă la fieșcare sat pă pîrcălab cu doi-trei săteni și cu din tocmași, după ce le voi arăta cele cuviincioase, să le fac un chip dă așăzare dă lude foarte ușor. Și dă voi vedea că ese la selemetul cel nădăjduit, atunci iarăș, avînd voie, mă voi întinde și la alte plăși.

Vătămare, după a mea părere, nu să poate pricinui, căci și dă nu vor eși întocmai părerile mele, iarăș pagubă nu să poate urma, că va pierde domneasca Vistieriie ceea ce nu are. Iar dă va eși după socotelile mele, folosul va fi îndăstul și o oareșcare înfrînare pentru acei rău nărăviți fugari.

Apoi cum să va bine chibzui, voi avea cinstit răspuns.

Ion Mavrodolu

1827, noemvrie 22

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 3270-c/1827, f. 20.

1828, martie 15

Catagrafie de birnicii din satul Aleşi şi starea lor

1. Birnicii satului Aleşi

Lude	Numărul	Numele, sinul, porecla	Boi	Vaci	Cai	Oi	Capre	[Sti.] moşie	Pruni	Pă a cui moşie
3	1	Bănică sin Mircea	2	2		10		30	280	pă moşia lor
	1	Stănică Băneci	4	2				4		
	1	Neagoie brat Stănică	2	3						pă moşia sătenilor
	1	Neagoie Purcaru	4	2		8	5			
	1	Bratu zet Bebu	3	4		10			100	
	1	Ştefan Băltean	2	3					50	
	1	Ion sin Anghel	3	4					50	
	1	Badea ot Gruiu	2	1						moşia Cernica
	1	Gheorghe Olteanu	2	2	1	4				moşia lui Bănică
	1	Gheorghe brat Ştefan	2	2		4				pă moşia Cacaleţi
	10	dă frunte								
	1	Radu sin Stoica*	2	1					50	pă moşia lui Bănică
	1	Stancu Rotaru	4	2		8			50	
	1	Radu unchiaşu	2	2						
	1	Dumitru Spătaru	2	1						
	1	Radu dă la Başcov	2	2						
	1	Şerban al Mătuşii	2	1						
	6	mijloc								
	1	Ştefan Pestriţ	1	1					50	pă moşia sătenilor
	1	Gligore sin Bebu		1	1	6	6			
	1	Neculaie holtei brat Radu								
	1	Dincă unchiaşu	2	1	1			4	50	
	1	Stan sin Stan	1	1						
	1	Dumitra văduva		1				20	200	
	1	Badea holtei	1	3						
	1	Chivu holtei sin Ion		1				8	200	pă a lui
	1	Nedelea holtei		3						ipac
	1	Nica ungureanu		3						ipac
	10	coadă								

* În document, numele şi avutul birnicului Radu sin Stoica sînt tăiate cu o linie

2. Alte orînduieli dă oameni din satu Aleşi

Număr rul	Numele, sinul, porecla	Feciori	Boi	Vaci	Cai	Oi	Capre	Stj. moşie	Pruni	Pă a cui moşie
1	preot: popa Radu Paicu		2	4				20	20	pă moşia lui
2	mazili, însă:									
1	Sima		3	4		8		20	150	pă moşia lui
1	Banu Ţintilă		2	5		16			100	pă moşia Cacaleţilor
3	slujitori dă scaun:									
1	Nicolaie Paicu	1	2	1				15	100	pă moşia lui
1	Radu sin Stan			1	6	8				pă moşia Voicului ot Gruiu
1	Baba Bălteanu*	1	1	1	6	8			40	pă moşia lui Şerban slugeru
1	Ştefan sin Stoica									
1	cumpănaş dă judeţ Argeşului									
	Stamate Grecu		2	6	1	15		20	200	cu povarnă la Aleşi

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 3263: „Plasa Gălăşeştilor, 1828, martie 15. Catagrafiia ce din poruncă s-au făcut, dă toţi birnicii satelor, cu stările lor, i dă alte orînduieli dă oameni, adică preoţi, diaconi, mazili, cumpănaşi, postelnici, scutelnici, posluşnici, cerari, slujitori, catane, cu starea fieşcăruia", f. 37 v., 38

277

1828, aprilie 15

Gr. Dim. Ghica Vv. întăreşte lui Gr Filipescu, epistatul Marii postelnicii, dreptul de-a lua venitul de la două puţuri de păcură din Izeşti, judeţul Saac

Milostiu Bojiu Io Grigoriie Dimitrie Ghica Vvd i Gospodar Zemli Vlahscoie

Dat-am domneasca Noastră carte dumnealui cinstitului şi credincios boerului Domnii Mele biv Vel dvornic de Ţara de Sus Grigore Filipescu, epistatu Postelnicii cei mari, ca să aibă a lua venitul păcurii de la doă puţuri de păcură ce are dumnealui la Izeşti, sud Saac, la care vameşii domneşti să nu să amestece. Ci tot venitul ce să va aduna dintr-aceste doă puţuri să fie pă seama casii dumnealui, nesupărîndu-se de vameşi întru nimic. Pentru că această hărăzire au avut-o dumnealui de la răposatul Domn Alecs. Vodă Suţul, prin cartea Domnii Sale ce o văzum cu leat 1820, noemvr. 15, care s-au păzit şi

* Numele şi avutul lui Baba Bălteanu figurează în document tăiate cu o linie.

s-au urmat, fiind trecută şi în coprinderea ponturilor vămilor ce s-au dat de către Domniia Mea în to‡. anii vameşilor domneşti.

Drept aceea, învrednicindu-Ne Domnul Dumnezeu cu oblăduirea strămoşescului Nostru scaun al aceştii de Dumnezeu păzite Ţări Rumîneşti, după rugăciunea ce Ne-au făcut dumnealui numitul boer, am binevoit Domniia Mea de am înnoit şi am întărit acest har, ca să să păzească cu nestrămutare.

Pentru care, poruncim vameşilor i altor slujbaşi, nimeni întru nimic supărare să nu faceţi. I saam receh gospodstvami.

[Pecetea gospod]

Vel logofăt

1828, aprilie 15

Arh. St. Buc., Ms. 103, pag. 642—643

278

1828, mai 23

Vistieria către ispravnicii judeţului Prahova, cere a se trimite de îndată restul de 200 vedre de păcură pentru masalalele Divanului ; extras

De la Vistieriie,

către dumnealor boeri ispravnici ot sud Prahova

Dumnealui epistatul armăşii au făcut arătare la Vistieriie că vameşii ot Cîmpina, din orînduiala de patru sute vedre păcură ce au fost făcută pă mai şi iunie, pentru trebuinţa masa[la]lilor Divanului şi alte locuri cuviincioase ar fi trimis numai dooă sute vedre. Şi cerîndu-li-să şi cusurul, pricinuesc că nu au mijloc să-l răspunză, fiindcă toată păcura ce ese dă la acele puţuri s-ar fi făcut zapt de către dumneavoastră, ca să să ia în trebuinţa oştirilor [. . .]

Să faceţi mumbaşirlîc numiţilor vameşi ca, pînă în dooă, mult trei zile, să trimiţă aici şi cusurul de dooă sute vedre, ce mai este rămăşiţă din orînduiala de mai şi iunie ; fiind mare trebuinţă de păcură pentru masalale *

---

* Pentru lunile de mai sus, costul „păcurii" pentru „masalale", vase de transport şi transportul propriu-zis este indicat într-o chitanţă astfel (Ibidem, f. 5) :

„1828 august 11

Tl.

600 adică şase sute, daţi pentru orînduiala păcurii dă trebuinţa masalalilor de aici din Bucureşti, pă dooă luni mai şi iunie, însă :

400 pentru 400 vedre păcură, po taleri 1 vadra ;

Împreună lucrător, statski Sovetnik Sturdza

Vel vist.

1828, mai 23

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 148/1828, f. 3

279

1828, iunie 1

Contele Pahlen către Divan, mulțumește pentru hotărîrea Divanului de a se face un împrumut „de la streini", în sumă de 10 400 000 lei, pentru a întîmpina cheltuielile „cele mari trebuincioase la întîmplările de acum"

Boeri,

Dumnealui logofăt Alexandru Filipescu mi-au dat în numele Divanului cartea care ați binevoit a-mi adresarisi, cu data de la 28 mai, și prin care mi-ați dăslușit rîvna a luoa de la streini o înprumutare de zece milioane și patru sute de mii lei turcești, ca să întîmpinați cheltuelile cele mari trebuincioase la întîmplările de acum.

Cînd mi-ați vorbit prin grai pentru întîiași dată pentru acest cuget, nu m-am îndoit, boeri, a vă arăta prin grai cît știiam să prețuesc mijloacele cele vrednice de cinste care v-a silit a face această pornire. Îmi este foarte plăcut a vă reînnoi astăzi încredințarea cu mijlocul cel mai formalicesc.

Mi-am făcut o datorie să întemeez către domnul Mareșal, cum și către domnul Vițecanțelist, conte de Neselrod, cugetul cererii ce ați supus înpărăteștii Sale Măriri și foarte m-am fericit pă sinem în această pricină, căci am fost în stare a aduce la cunoștința înpărătescului ministeriu o urmare care pentru totdeauna va face lauda credinții și a din inimă aplecări a nobleții rumînești.

Primiți boeri încredințarea acelui mai cu deosebire stime,

Conte Palen

București, 1828, iunie 1
No. 894

Arh. St. Buc., Ms. 1086, pag. 19

---

140 în cumpărătoarea de 4 buți și legatu lor;
60 plata chirii adusului.
Orînduitule casier, să-i dai.
Împreună lucrător, statski sovetnik Sturdza;
Vel vist"

280

1828, iunie 23

Divanul Țării Romînești poruncește ca întreprinderea meșterilor basmagii să se mute de la Mărcuța la Plumbuita

De la Divanu Prințipatului Valahii

Cuvioase igumene de la Mînăstirea Mărcuța, priimind pitacul acesta, făr-de cea mai puțină zăbavă să dășărți hanul mînăstirii, unde să află lucrînd meșterii basmangii, — fiindcă acest han s-au orînduit la Comisiia cercetării bolnavilor, pentru bolnavii ce să scot de aici din politiie.

Iar meșterii basmangii să meargă cu osebitul pitac al Divanului la mînăstirea Plumbuita, unde acolo s-au orînduit, a-și lucra meșteșugul lor.

Grigore al Ungro-Vlahii, Mihail Ghica, I. Cîmpineanu, Alexandru Ghica, Alexandru Filipescu, Alexandru Nenci[ulescu]

1828, iunie 23

Arh. St. Buc., Mănăstirea Mărcuța, XIII/9

281

1828, august 18

Vistieria către Isprăvnicatul străinilor, poruncește a se trimite 25 salahori din sloboziile străinilor pentru a lucra lîngă Văcărești, la uscatul a niște cînepă plouată

De la Vistierie
către Isprăvnicatul streinilor din 12 județe

Fiindcă de la Prințipatu Moldavii s-au trimis aici o sumă ocă cînipă, în trebuința podului ce s-au lucrat la Fundeni, sud Ilfov, pentru a să întinde peste apa Dunării, și dintrînsa s-au udat cîtăva dă ploi pă drum, care cere trebuința să să întinză ca să să usuce. Să scrie Isprăvnicatului ca priimind această carte a Vistierii, să să facă dooăzeci și cinci salahori din sloboziile străinilor ce cad mai cu apropiere dă mănăstirea Văcărești, unde să află arătata cînipă, și să să dea în priimirea sărdarului Bănică Rădulescu, supt a căruia îngrijire este dată, ca să facă urmarea ce să cuvine, spre a nu putrezi cînipa zăbovind a să întinde.

Înpreună lucrător, statțki sovetnik
Sturdza
În lipsa dumnealui
Vel vistier, Al. Vilara

1828, avgust 18

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 4613/1828, f. 3: „Delă pentru 25 salahori, dă trebuința uscatului cînepii, la Văcărești"

282

1828, august 27

Contele Pahlen către Divan, despre autorizarea dată de Comandamentul armatei a 2-a ruse negustorilor din țară de a merge peste Dunăre, cu provizii

De la strălucitu graf Palin,
către Divan

După multele jelbi ce mi-au venit de la mulți din cei ce voiesc a merge peste Dunăre cu provizii de mîncare, nu am lipsit a mă adresarisi pentru această madea, către glavnoi comandirul al 2-lea armii.

Domnul gheneral feldmarșal acum mă înștiințează că, fiindcă la armie să află acum mulți marghitani din Prențipat, soglăsuiește a să da voe a merge și alții, carii sînt știuți după îndeletnicirile lor după împrovizeerea lor și nu sînt supuși la nici un fel de bănuială de cugete rele.

Pentru aceasta, socotesc de trebuință a înștiința pă Divanul Prințipatului Valahiei.

1828, avgust 27
No. 3247

Arh. St. Buc., Ms. 1086, pag. 54

283

1828, octombrie 9

Divanul către ispravnici, despre cursul rublei de hîrtie

De la Divanu Prințipatului Valahii,
către dumnealor boerii ispravnici ot sud [...] *

Copia de mai sus este tălmăcire după cea adevărată predlojenie ce au trimis la Divan strălucitul graf Palin **, Prezedentul Divanurilor, din care, să va da dumneavoastră pliroforiie pentru cursul rublelor de hîrtie : că este hotărît, o rublă a umbla prețul ei una sută opt parale turcești, precum în Emberia Rosii umblă. Pentru care, poruncește Divanu să publicarisiți porunca aceasta către toți lăcuitorii de obște, a priimi rublele cu cursul ce să arată, atît la alișverișuri, cît și în datoria dăjdiilor, îngrijind a să urma și a să păzi porunca întocmai.

---

* Loc alb în text
** Vezi Ibidem 1086, pag. 68 (adresa nr. 4388 din 7 octombrie 1828 a contelui Pahlen)

Iar de priimire şi punerea în lucrare, să aibă Divanu înştiinţare.

Iscăliturile boerilor

Asemenea pitace s-au făcut şi către dumnealui Vel spătar i Vel agă şi Vel dvornic de politiie.

1828, octomvrie 9

Arh. St. Buc., Ms. 117, f. 162 v.

284

1828, octombrie 9

Contele Pahlen către Divan, despre măsurile pe care le-a luat cu privire la oprirea comerţului de grîu şi orz, despre vînzarea numai cu ocaua a zaherelelor, fixarea preţului la grîu, orz şi ovăz, aprovizionarea cu plata în bani ghiaţă a oştirilor ruse; porunca Divanului către ispravnicii de judeţe

19 porunci pentru zaherele şi la dumnealui Vel agă, de la graf Palin, către Divan

Din pricina lipsii în Prinţipatul acesta, după cum este ştiut Divanului, îndăstulătoarele producturi, eu după datoriia ce au însărcinat asupra mea întru o unire cu înnalta voinţă, trebuie ca mai din vremi să mă însărcinez cu luarea celor hotărîtoare măsuri pentru siguripsire cu îndăstularea oştilor înpărăteştii Sale Măriri ce au hotărît să şază în vreme de iarnă înlăuntru Prinţipatului acesta. Şi spre acest sfîrşit, am socotit dă trebuinţă a da Comisii îndăstulării următoare dezlegare:

1. Vînzarea grîului şi orzului cu totul să să oprească, nu numai peste graniţă (care să şi urmează din vremea întrării aici a armii în Prinţipat), ci şi în pămîntul acesta, afară numai în tîrgurile: Bucureşti, Craiova şi alte oraşe ale judeţelor. Iar prin sate nimeni să nu fiie volnici a cumpăra acele producturi, neavînd asupră-i acest fel de poruncă de la Comisiie, precum aceasta să arată mai jos la al 6-lea şi al 7-lea.

2. Vînzarea zaherelilor trebuincioase să să urmeze cu ocaoa, pentru că chila pe la toate judeţile nu să potriveşte cu măsura şi cantarul. Aceasta va fi de potrivă cu orînduiala ce să păzeşte acum în cinci judeţe ot prez Olt.

3. Preţul asupra producturilor s-au hotărît într-acestaş chip:
Suta de oca de grîu cel mai bun, cîte taleri . . . , zece
Suta de cel de mijoc . . . . opt lei
Suta de cel du pă urmă . . . . şapte lei
Suta de orz . . . . taleri şase
Suta de ovăz . . . . taleri cinci

Cu aceste însă: ca vînzarea producturilor acestora pe la tîrguri să fie cu preţurile mai sus-pomenite, iar întîmplîndu-să a cumpăra pă loc, de la ambar, groapă sau moară, de [către] feţe care vor avea

pentru această cumpărare împuternicire de la Comisie, atunci să să vînză aceste producturi cu scădere de un leu la suta de ocă, socotind această scădere pentru ducerea acestor producturi la tîrg spre vînzare.

4. Dacă să va descoperi cineva înpotrivă următor acestor puneri la cale, adică pe la sate, ambară, gropi sau mori, că vînd producturi altor fețe, iar nu acelora cari să aibă de la Comisie asupră-i această înputernicire, atunci, învinovățindu-să cumpărătorul sau vînzătorul nu numai [că] va fi pedepsit după starea cinului său, dar încă și producturile cumpărate sau vîndute vor fi confiscuite.

5. Această așezare fără întîrziere să să publicarisească prin toată Valahiia, prin tipărire eczemplaruri, trimițînd cîte una și prin sate, pentru știința tuturor.

6. Făcînd asemenea punere la cale pentru siguranțiia îndestulării oștirilor, eu înpreună cu aceasta am poruncit Comisii îndestulării, că pentru cumpărarea mai sus pomenitelor producturi, cîte să vor găsi cu hotărîtu preț, să să trimiță pe la toate județile acestui Prințipat cumpărători cu bani în naht, fără să pricinuiască supărare lăcuitorilor pentru ceea ce vor avea numai pentru hrana lor.

7. Cumpărătorii ce să trimit pe la județe vor avea de la Comisie deschise porunci tipărite în limbă rusească și rumînească, cu pecete și cu a mea iscălitură, pentru ca să să întîmpine orice catahrisis.

Pentru aceasta, a mea dezlegare ce am dat Comisii îndestulării socotesc cu cuviință a face cunoscut și Divanului Prințipatului Valahii, pentru știință și pentru ca să facă cunoscut tuturor lăcuitorilor acești țări.

1828, octomvrie 9
No. 4494

De la Divanul Prințipatului Valahii
către dumnealor boeri ispravnici ot sud [. . .] *

Copiia de mai sus este tălmăcire după predlojeniia ce au trimis la Divan strălucitul graf Palin, Prezedentul Divanurilor, din care, să va da dumneavoastră pliroforie. Și pînă să vor găti cele tipărite și să vor orîndui cumpărători, nu lipsește Divanul a face cunoscut dumneavoastră ca, înțelegînd puterea poruncii, să o publicarisiți tuturor lăcuitorilor deobște, îngrijind a să pune în lucrare cu urmare întocmai.

Și de priimire să trimiți Divanului înștiințare.

Grigorie al Ungro-Vlahii, Barbul Văcărescu, Mihalache Ghica, Romanit, Costandin Cîmpineanu, Alecsandru Filipescu, Nestor, Alecsandru Nenciulescu, Alecu Crețulescu

1828, octomvrie 12

Arh. St. Buc., Ms. 117, f. 163

* Loc alb în text

285

1828, noiembrie

Contele Pahlen către Divan, porunceşte ca monedele false păstrate din neştiinţă să fie tăiate în două şi restituite astfel celor la care s-au găsit, iar zarafii care fac schimb cu astfel de monede să fie daţi în judecată

Publicaţii la toate judeţile i la Aga şi la Spătar, pentru monedă

Eu am priimit răportul Poliţmeisterului de aici, dumnealui polcovnic Birzov, pentru urmarea ce au făcut în pricina unii monede turceşti mincinoase, ce s-au găsit la nişte lăcuitori de aici.

Eu i-am poruncit să dea această treabă la Depertamentul cremenalicesc, spre a să supune vinovaţii la judecată, după pravilă, ca să să curmeze de acum înainte acest fel dă faptă rea. Spre a nu mai umbla monede mincinoase în Prinţipat, pui înaintea Divanului, făr-de întîrziere să poruncească tuturor pămîntenilor dregători ca, îndată ce să va arăta monedă mincinoasă să [se] păstreze prin neştiinţă, să să ia de la dînşii şi, tăindu-să în dooă, să li să întoarcă înapoi, ca un metahnă al lor.

Iar dacă sarafii sau alţi schimbători de bani, cari ştiu a trece monede mincinoase, vor priimi acest fel de monede, sau le vor ascunde făr-de a arăta pentru aceasta dregătoriei, atunci să li să ia de la dînşii făr-de a li să mai da înapoi şi pă vinovaţi să-i dea în judecată. Pentru săvîrşirea aceştiia, aştept înştinţarea Divanului.

[1828, noiembrie]

Arh. St. Buc., Ms. 117, f. 172 — copie

286

1828, decembrie 1

Contele Pahlen către Divan, despre trebuinţa neapărată ca mănăstirile pe care le arată să facă cîte o moară cu cai, pentru a măcina cu plată bucatele cumpărate pentru oştirile ruse

De la graf [Pahlen], către Divan

Este ştiut Divanului că s-au dat asupra baronului Sachelariie dă către stăpînire o mare cumpărătoare dă bucate, pentru îndăstularea oştirilor armii roseşti.

După ştiinţile care am, dăstulă sumă dă producturi s-au cumpărat pînă acum de baronul Sachelariie; rămîne numai, cît mai curînd să să macine. Am dat în această madea cuviincioasa poruncă Comisii îndăstulării, dar aceasta găseşte anevoinţă a să măcina bucatele în morile du pă apa Dîmboviţii, din pricină că acum sînt coprinse dă măcinatul acestor fel dă producturi ce sînt trebuincioase oştirilor şi lăcuitorilor din politiie şi, încă, scăderii apii, din pricina vremii dă iarnă. Care mori, din pricina îngheţurilor ce va urma, poate să stea dă tot.

Luînd în băgare dă seamă aceste pricini şi punerea la cale a Comisii îndăstulării, ca spre această trebuinţă să să facă pe la fieşcare mănăstire cîte o moară cu cai şi să să puie la toate cîte un cal, din veniturile lor, precum au fost mai nainte, eu pui înnaintea Divanului, ca această punere în orînduială a Comisii, findcă este deobşte folositoare, să să puie fără zăbavă în lucrare întocmai, prin a sa mijlocire. Ca prin aceasta să să înlesnească măcinarea bucatelor pentru oştiri, în această vreme foarte neapărată, şi prin acest mijloc să să uşureze lăcuitorii acestui pămînt dă hrana soldaţilor de la cfartiruri, după hotărîrea domnului glavnoi comandir.

Pentru domirirea Divanului la săvîrşirea aceştii neapărate măsuri, socotesc foarte dă trebuinţă a trimite copiie dă foaia mănăstirilor, ce mi s-au trimis de la Comisiie, după părerea cilenurilor ei, care sînt dăstule a face şi a ţinea aceste mori. Către aceasta, punerea în orînduială este foarte dreaptă, căci pentru măcinatu făini înpărăteşti să va plăti.

Foaie de mănăstirile din oraş Bucureşti, care după părerea cilenurilor Comisii sînt dăstoinice a face şi a ţinea în lucrare morile cu cai:

1. Radu Vodă
2. Sfîntul Spiridon vechiu
3. Sfînta Ecaterina
4. Sfîntul Ion
5. Sfîntul Spiridon-Nou
6. Zlătari
7. Sărindaru
8. Biserica Creţulescului
9. Sfîntul Gheorghe
10. Răzvanu
11. Sfinţii Apostoli
12. Mihai Vodă
13. Cotrăceni
14. Văcăreşti
15. Mărcuţa

(nr. 2–14:) În oraş Bucureşti

[1828], decemvrie 1

No. 6249

Arh. St. Buc., Ms. 1086: „Condică întru care să trec tălmăcirile ce să fac după notele ce să trimit de către Ecselenţia Sa ghinăral graf Palin, sfetnicu dă taină, către Divanul Prinţipatului Valahii 1828—1829", pag. 88

287

1828, decembrie 3

Divanul către egumenul Mănăstirii Mărcuța, despre porunca Prezidentului plenipotențiar, ca mănăstirea să facă fără zăbavă o moară cu cai care să macine pentru armata rusă

De la Divanul Prințipatului Valahii,
către cuviosul igumen al Mănăstirii Mărcuța,

Domnul Prezident, prin predlojenie supt no. 6249, scrisă de la zi întîi ale aceștii luni, poruncește Divanului ca fără zăbavă să puie în lucrare ca Sfînta mănăstire Mărcuța, la care ești igumen cuvioșiia ta, să să facă din veniturile ce are, o moară cu cai, ca să să macine la dînsa bucate pentru oștiri, din bucatele care s-au orînduit de au cumpărat, pentru îndestularea oștirilor armii rosești, dumnealui baron Sachelarie — fiind cu nevoință acum a să măcina bucatele în morile după apa Dîmboviții: întîi din pricină că să poprise, de măcinatul producturilor ce sînt trebuincioase oștirilor și lăcuitorilor din politie, și al doilea pentru scăderea apei din pricina vremii de iarnă, care mori, din pricina înghețării lor ce să vor întîmpla, poate să stea de tot.

Ci dar, să scrie cuvioșii tale, ca îndată după priimirea acestui pitac, să pui în lucrare facerea arătatei mori cu un cal, avînd să să plătească cuvioșii tale pentru măcinatul făinii împărătești.

De priimirea acestui pitac și că întocmai vei fi următor cuvioșiia ta, să trimiți răspuns Divanului.

Ignatie al Ungro-Vlahii, Barbu Văcărescu, Mihail Ghica, Alecsandru Ghica, Cost. Cîmpineanu, Nestor

1828, dechemvrie 3

Arh. St. Buc., Mănăstirea Mărcuța, I/44

288

1828, decembrie 12

Însemnare din partea Spătăriei, despre materialele care sînt necesare pentru construirea unei mori cu un cal

Arătare anume cîte feluri de matelialuri trebuiește pentru facerea unii mori cu un cal — lungul și largu luminii din năuntru de stînjeni 3, cum în jos să arată:

Bucăți	
10	podini, lungul stînjini 4
20	stîlpi, lungul stînjini 1¼
40	grinzi pentru paiente i coșaci *, lungul stînjeni 2
20	căpriori, lungul stînjeni 3
150	laturi
900	scînduri de Focșani, pentru învăliș
250	ipac scînduri de mijloc de Cîmpulung, pentru zidurile părăților și stobor.
30	ocă piroane
1 000	cuie de laț
7 000	cuie pentru învălitoare
2 500	ipac cuie pentru zidurile păreților pentru stoboreală
100	ocă fier lucrat
10	colaci, lungul palme 4
4	stinghii pentru roată, lungul palme 11
1	fus, lungul stînjeni 1½
1	felinar * care întoarce piatra
2	lemne la fus, unde leagă calul
10	ipac lemne groase, care să pune dedesuptu fusului i felinarului, lungul palme 6
10	scînduri pentru cutia unde să învîrtește piatra și curge făina și unde să pune grîul
300	lemne de corn, pentru cuie de roată

De la spătăriie

Cuvioase igumene al Sfintei mănăstiri Mărcuța

Iată, să trimite cuvioșii tale această foaie de materialul trebuincios pentru facerea morii de cal.

După care, să va face și cuviincioasa îngrijire îndată, ca de mîine să să înceapă cumpărătoarea ei, deodată cu punerea în lucru.

Și, la sorocul ce s-au făcut cunoscut cuvioșii tale, să fiie moara gata negreșit.

Iar de priimirea foii, să aibă spătăriia răspuns îndată.

[Sigiliu :
Alexandru Ghica, Vel spătar
1827]

[Indescifrabil]

1828, dechemvrie 12

Arh. St. Buc., Mănăstirea Mărcuța, I/46

---

* *Sic*

289

1828, decembrie 16

Generalul-maior Gatovski, Vice-prezident, către Divan, despre scutirea mănăstirii Crețulescu de a face moară cu cai

Către Divan,

Socotind dă trebuință a răspunde la arătarea Divanului supt no. 251, că daca mănăstirea Crețulescului este așa de săracă, încît nu poate face o acest fel de moară, pui înnaintea Divanului că în locu-i, după punerea la cale a domnului împuternicitului Prezedent al Divanurilor, să să orînduiască alt, spre a să face o acest fel de moară din veniturile ei.

[1828], dechemvrie 16
No. 6707

Arh. St. Buc., Ms. 1086, pag. 94

290

1828, decembrie 20

Prezidentul plenipotențar al Divanurilor Principatelor către Divan, despre un cinovnic cu știință pe care să-l dea pentru a însoți pe „Ober-ghiter Fervalter" Cozin la cercetarea unui „izvor dă argint viu"

Către Divan,

Ober-ghiter Fervalter Cozin, ce au fost trimis aici dă ocîrmuire, pentru cercetarea pămîntului din Valahii, în pricina unui izvor dă argint viu ce s-au dăschis, pentru mai buna săvîrșire a poruncii sale, al căriia nu știu [care] este întinderea științei spre munte, pui înnaintea Divanului să orînduiască un cinovnic cu știință, să meargă împreună cu dumnealui Cozin și ca să să dea din partea oblăduirii din partea locului și de la obrazele particulare cuviinciosul ajutor la cercetarea ce va face.

Pentru săvîrșirea căruia lucru, are Divanu să mă înștiințeze.

1828, dechemvrie 20
No. 6446

Arh. St. Buc., Ms. 1086, pag. 103 (jos)

291

1828, decembrie 22

Prezidentul plenipotențiar al Divanurilor Principatelor către Divan, despre un om găsit mort pe uliță, „negreșit dă foame și dă ticăloșiie"; despre datoria Divanului de a se îngriji de săraci

Către Divan,

Cu mare mirare a mea și compătimire pentru neamul omenesc, priimesc raport de la polițiie că în București, în mahalaoa Tabacilor, la 23 spre 24, s-au găsit un trup mort, negreșit dă foame și dă ticăloșiie.

După mărturii, s-au aflat fără bănuială dă ciumă.

Mă văz îndatorat a pune înnaintea Divanului a-și întoarce băgarea dă seamă asupra săracilor, carii să ticăloșăsc pre ulițe i nu au nici un fel dă adăpostire, nici hrană.

Pentru acest fel dă madea, trebuie să fiie o sumă la Casa dă milosteniie, supt a cui îngrijire este să-mi facă arătare, asemenea și ce măsuri au luat Divanu pentru ajutor acestor nenorociți.

Aștept înștiințare.

1828, decemvrie 22
No. 6939

Arh. St. Buc., Ms. 1086, pag. 99

292

1828, decembrie 31

Divanul către Marele agă, despre măsurile pe care trebuie să le ia pentru a nu se vinde carne de vite bolnave

De la Divanul Prințipatului Valahiei,
către cinstita polițiie și către dumnealui cinstit
Vel agă

Fiindcă s-au încuibat boala între vite, de mor necurmat, și măcelarii acești politii poate, ori prin știință sau prin neștiință, să taie la scaune vite de acele bolnave, ca să vînză carnea la norod și să pricinuiască boală între oameni, de aceea, scrie Divanul să să orînduiască un om-doi cu știință de acea boală, să stea asupra măcelarilor cu privighere unde taie numiții vite, ca să nu-i îngăduiască a tăia vreo vită bolnavă, ci sănătoase, fără de nici un beteșug.

Iar de priimirea acestui pitac şi urmarea ce să va face să aibă Divanul răspuns în scris.

Grigorie al Ungro-Vlahiei, Alecsandru Ghica, Romanet, Costandin Cîmpineanu, Nestor

1828, dechemvrie 31

Arh. St. Buc., Ms. 117, f. 175 v.

293

1827—1828

Catagrafie de birnicii din satul Osebiţi ot Grădişte şi starea lor

Satul Osebiţi ot Grădişte

Birnicii acestui sat, cu stările lor

Ludele ce poartă acum la dechemvrie 1827–ghenar 1828		Numele birnicilor	Cîţi feciori de muncă								Numele şi stăpînii moşiilor
Lude	Oameni			Boi	Vaci	Cai	Oi	Capre	Stupi	Vie-pog.	
	1	Enache brat Bălaşii	1	2	3					1	Moşiia dumneaei cocoanei Catinca Obedeanca
	1	Cigal sin Badea	1	2	3	4	20			1	
	1	Neculae brat Popa	—	4	3						
	1	Petru Olteanu	—	2	2						
	1	Dragnea ciobanu	—	—	2		30	5			
	1	Dim. sin Tudor	—	2	3					1	
	1	Ion Lungu	1	2	2						
	1	Ion Floareş	—	2	4						
	1	Ioana văduva	—	2	—						
	1	Ion văcar	—	—	—						
	1	Stan zet Stanciu	—	2	2						
1/2	11	Din care, sînt 4 dă frunte, 4 dă mijloc şi 3 dă coadă	3	20	24	4	50	5		3	

Alte orînduieli de oameni din acest sat, cu stările lor

Numărul familiilor	Oameni	Numele acestora	Cîți feciori de muncă	Boi	Vaci	Cai	Oi	Capre	Stupi	Vie-pog.	Pruni
10 posluşnici	1	Florea sin Voicu Roşu		2	3					1	10
	1	Gheorghe Tabacu		2	3					1	5
	1	Petru brat Bălaşa		2	5		60			1	6
	1	Sima sin Vlad		2	4					1	6
	1	Neagu sin Badea		3	3		20			1	5
	1	Ivaşco păduraru	1	2	4	6	70			1	6
	1	Tudorache sin Ivaşco		2	4					1	5
	1	Ştefan sin Tudor	1	2	2	2				1	6
	1	Radu păduraru	1	2	—	2	15			1	5
	1	Bălaşa Brezeanca	2	2	4	3	120		40	1	20
	10		5	21	32	13	285		40	10	74

1827—1828

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 3264/1827: „Plasa Bălţi (jud. Vlaşca), catagrafiia sălăşluitorilor aceştii plăşi, bez boierii caftanlii, jupînese văduve, feciori dă boieri, boieri dă neam, postelnicei, asidoţi şi sudiţi, pentru cari s-au făcut osebit catastih", f. 33 v.—34

294

1828

Catagrafie a plăşii Ogrăzenilor, pe sate, cu arătarea numărului ludelor, a birnicilor, a proprietarului şi a altor categorii de locuitori afară de boierii cu caftan, jupînesele văduve, feciorii de boieri, boierii de neam, asidoţi şi sudiţi; rezumat

„Plasa Ogrăzenilor. 1828

Catagrafiia sălăşluitorilor aceştii plăşi, bez: boeri caftanlîi, jupînese văduve, feciori de boeri, boeri de neam, postelnici, asidoţi şi sudiţii"

Satul	Birnicii acestui sat, cu stările lor			„Alte orînduieli de oameni dintr-acest sat, cu stările lor"
	Lude	Numărul birnicilor	Proprietarul moşiei	
Căşcioarele	2	8	Mănăstirea Căşcioarele	3 preoţi în slujbă, 14 scutelnici, 15 posluşnici, 19 dîrvari ai Curţii gospod şi 1 copil din casă za Vist.

Satul	Birnicii acestui sat, cu stările lor			„Alte orînduieli de oameni dintr-acest sat, cu stările lor"
	Lude	Numărul birnicilor	Proprietarul moşiei	
Malu Spart	(...) *	59	(...) **	3 preoţi în slujbă, 7 scutelnici, 1 posluşnic şi 21 cărbunari ai Curţii gospod
Ogrăzeni	½	29	Mănăst. Mihai Vodă	111 ***, din care: 2 preoţi în slujbă, 2 diaconi în slujbă, 1 ţîrcovnic în slujbă, 1 ruptaş, 31 scutelnici, 10 tot scutelnici, 6 cărbunari ai Curţii gospod, 45 dîrvari ai Curţii gospod, 5 posluşnici, 4 scutelnici, 7 tot posluşnici, 1 copil din casă şi 1 armăşel al puşcăriei
Hobaia	3	32	19 pe moşia stolnicului Eftimie, 13 pe moşia Ilcoveţu a căminarului St. Bujoreanu	1 preot în slujbă, 4 scutelnici, 2 dîrvari ai Curţii gospod, 1 slujitor al spătăriei fără pecetl., 14 posluşnici şi 1 postelnicel
Bălăşoeni	1 ½	13	2 pe moşia stolnicului Eftimie, 1 pe moşia „lui monsiu Iacovencu", 10 pe moşi amănăstirii Mihai Vodă	1 preot în slujbă, 2 diaconi, 1 scutelnic, 18 posluşnici, 22 dîrvari ai Curţii gospod, 1 cărbunar al Curţii gospod, 1 copil din casă de Vistierie
Merii Fălcoencii	3	33	a serdarilor Niţă şi Ghiţă Fălcoianu	1 preot, 1 scutelnic, 12 posluşnici

* Loc. alb în tabel

** Loc. alb în tabel. 5 birnici sînt pe moşia Bolintinu a biv Vel logofăt Nestor, 8 pe moşia Drăgăneasca a biv Vel stolnic D. Drăgănescu, 4 pe moşia logof. Niţă Poenaru ot Poenari, 7 pe moşia ceauşului Anastase ot Poenari, 26 pe moşia Ogrăzeanca a mănăst. Mihai Vodă şi 9 pe moşia Căşcioreanca a mănăst. Căşcioarele.

*** Sic.

Satul	Birnicii acestui sat, cu stările lor			„Alte orînduieli de oameni dintr-acest sat, cu stările lor”
	Lude	Numărul birnicilor	Proprietarul moşiei	
Grădinari	1	10	Medelnicer Dinu Bujoreanu	1 preot, 4 scutelnici, 7 posluşnici, 6 cărbunari ai Curţii gospod
Ciocanu Domnesc	7	91	32 la Vodă Caragea, 59 la serdarii Niţă şi Ghiţă Fălcoianu	2 preoţi, 4 dîrvari ai isprăvnicatului, 2 preoţi, 36 posluşnici
Prisiceni	9	62	41 pe moşia lui Vodă Caragea, 19 pe moşia medelnic. Fotache Prisiceanu şi a polcovnicului Gh. Carabelea „d-a valma”, 2 pe „moşie domnească”	—
„Haimanalele ot poştea Prisiceni”	½	3	moşia polcovnicului Gh. Carabelea ; „fără nici o stare, slujesc la poşte”	—
Rumîni Găgeşti	3	94	74 pe moşia mănăstirii Radu Vodă, 11 pe moşia serdarului Niţă Fălcoianu, 9 pe moşia mănăstirii Mihai Vodă	2 preoţi, 1 ţîrcovnic, 2 scutelnici, 4 posluşnici
„Sîrbi ot tam”	2 ½	46	44 pe moşia mănăstirii Radu Vodă, 2 Rîndul de Anini, mănăstirea Mihai Vodă	—
Dănciuleşti	½	35	„Sterea a dumnealui biv vel serdar Alecu Carabelea”	—

Satul	Birnicii acestui sat, cu stările lor			„Alte orîndueli de oameni dintr-acest sat, cu stările lor"
	Lude	Numărul birnicilor	Proprietarul moşiei	
Babele	5	54	37 pe moşia „şcoalelor domneşti", 17 pe moşia Mitropoliei	1 preot, 1 ţîrcovnic, 2 posluşnici, 1 catană polcov. de judeţ, 4 catane ot căpit. Podu Doamnii
Găureni	4	119	Mitropolia	—
Bulbucata	5	68	62 pe moşia lui Iancu Movilă, 6 pe moşia şcoalelor	1 posluşnic, 1 catană de judeţ
Ciocanu-Canelii	2 ½	18	logofăt Dincă Canela	7 posluşnici, 2 dîrvari ai Curţii gospod
Clejani	2	100	biv Vel hatman Alexandru Vilara	1 preot, 1 ţîrcovnic, 21 posluşnici ai biv Vel hatman Al. Vilara
Bucşanii de Jos	½	36	34 pe moşia Vadu Lat a biv Vel hatman Al. Vilara, 2 pe moşia Episcopiei Argeş	2 scutelnici, 5 posluşnici
Bucşani de Sus	21 ½	160	46 pe moşia Marghioalei Caragea, 27 pe moşia Sf. Pandeleimon, 14 pe moşia Episcopiei Argeş, 8 pe moşia serdar Gr. Obedeanu, 45 pe moşia Tudor şi Ghinca ot Posluşnicii Sărăfiei, 20 pe moşia Cătunu a lui I. Cătuneanu şi V. Cozma ot Ogrezeni	1 preot, 2 slujitori de plasă, 5 scutelnici, 2 catane

Satul	Birnicii acestui sat, cu stările lor			„Alte orînduieli de oameni dintr-acest sat, cu stările lor"
	Lude	Numărul birnicilor	Proprietarul moşiei	
Obedeni	3 ½	45	43 pe moşia biv Vel serdarului Gr. Obedeanu, 2 pe moşia Episcopiei Argeş	3 scutelnici, 6 posluşnici
Goleşti	8	63	10 pe moşia Vornicului N. Golescu, 22 pe moşia postelnicului Costache Şuţu, 7 pe moşia stolnicului Dumitrache Drughinescu, 8 pe moşia logofătului Dinu Bolintineanu, 16 pe moşia mănăst. Căşcioarele	4 posluşnici
Uieşti	3	36	pe moşia Mîrşa a biv Vel Vornic N. Golescu	2 slujitori spătăreşti, 7 posluşnici
Mîrşa	4	72	42 pe moşia Stolnic. Niţă Drugunescu, 6 pe moşia Vornic. N. Golescu, 17 pe moşia Logofăt. Dinu Bolintineanu, 7 pe moşia Logofăt. Anastasie Bolintineanu	1 preot, 1 diacon, 5 slujitori ai polcov. za poteră, 1 slujitor al polcovnic. de judeţ, 1 slujitor de plasă, 2 scutelnici, 10 posluşnici, 2 lumînărari ai sărăfiei
Roata	7	88	13 pe moşia megieşească, 21 pe moşia lui Iancu Trăsnea, 54 pe moşia Cartojanca a mănăstirii Stavropoleos	—
Zgaia	5	54	pe moşia Vel vist. Costache Buescu	1 slujitor de plasă (Badea croitoru), 18 posluşnici

Satul	Birnicii acestui sat, cu stările lor			„Alte orîndueli de oameni dintr-acest sat, cu stăirle lor"
	Lude	Numărul birnicilor	Proprietarul moșiei	
Zădărăciu	3	33	11 pe moșia mănăst. Radu Vodă, 17 pe moșia mănăst. Găiseni, 1 pe moșia mănăst. Stavropoleos, 2 pe moșia lui Tănase Zădăriceanu, 2 pe moșia lui Gr. Zădăriceanu	1 preot, 1 slujitor al polcovnicului de județ, 1 slujitor al plășii, 2 scutelnici, 8 poslușnici
Crevedia	5	122	31 pe moșia pitar. Gr. Zădăriceanu, 16 pe moșia lui Dincă sin Dascălu, 3 pe moșia logofăt. Dinu Bolintineanu, 20 pe moșia Sft. Gheorghe, 10 pe moșia mănăst. Stavropoleos, 42 pe moșia biv Vel postelnic. Costache Suțu	2 preoți, 1 țîrcovnic, 12 poslușnici, 11 cărbunari ai Curții gospod
Vînători	20	220	97 pe moșia Corbeanca biv Vel Vornic. Gr. Băleanu, 3 pe moșia pitar. Gr. Zădăriceanu, 4 pe moșia lui T. Zădăriceanu, 6 pe moșia pitar. Ioniță Bățcoveanu, 4 pe moșia Găiseanca a mănăst. Găiseni, 3 pe moșia mănăst. Radu Vodă, 10 pe moșia mănăst. Glavacioc, 93 pe moșia Cășcioreanca a mănăst. Cășcioarele	—
„Adunații ot Cătunu Stolnicului"	½	19	pe moșia pahar. Petrache și stolnic. I. Cătuneanu	13 poslușnici (ai stolnicului I. Cătuneanu)

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 3269/1828, f. 1—52

1828

Însemnare de numărul vitelor care au murit prin județe, de boală sau din pricina greutăților drumului de iarnă

Însemnare de vitele ce au murit prin județe, după înștiințările dumnealor ispravnicilor

Județile	Vite	
Slam Rîmnic	372	au murit de boală, pînă la trecut octv. 22, [1]828
Buzău		Prin înștiințarea de la 9 octv. arată că lăcuitorilor ce au fost cu zaherea la Brăilița le-au murit boi dă boală mai mult dă jumătate, aflîndu-să și ceilalți ce le-au mai rămas bolnavi, zăcînd pă coaste
Ipac Buzău	19	au murit lăcuitorilor ce au mers la Brăilă să încarce crupu și să-l aducă la București, din pricina ghieții ce să afla în partea locului și a lipsii nutrețului ce au cercat la întoarcere, după înștiințarea de la ghenar 22
Ialomița	600	au perit în bălțile Socariciului, ce să afla pentru scoaterea fînului, după înștiințarea de la fevr. 5
Ipac Ialomița	300	au murit de la 100 cară cu cîte patru boi, încărcate cu fîn de la Urziceni, însă 60 din județu Saac și 50 din plasa Jălăvii, pornite ca să-l descarce la Sloboziia, și pă drum i-au apucat viforul
Prahova		înștiințează că s-au încins boală în vitele cu coarne și mor făr-de încontenire; iar la satul Cocorăștii au început a muri și cai
Ilfov		asemenea înștiințează că au dat boală în vite și prin cele mai mari sate nu au rămas nici picior dă bou
Ipac Ilfov		altă înștiințare: că această boală în vite merge spre creștere și neîncontenit mor
Ipac Ialomița		că de la 200 cară, ce au dus lemne la Călărași, au murit pă drum peste 60 tregători, și că în multe sate n-au rămas măcar vițel. Și boala aceasta s-au încins foarte, mai prin toate satele
Dă la Brăilă		înștiințare că 50 dă cară cu fîn viind la Brăilă, și năpădindu-i viforu cu zăpadă, le-au murit toți boii, iar cărăușii s-au întors înnapoi ca să vie cu alți boi

Județele	Vite	
Focșani		că dă la o ceată dă 120 cară mergînd cu fîn la Brăilă, numai 65 dă vite s-au întors, iar celelante toate au murit pă vifor. Asemenea și din altă ceată dă 67 cară au scăpat numai 46 boi; cum și din altă ceată dă 112 cară, ce să întorcea dă la Vadu Șăici au scăpat numai 78 dă vite
Saac		că peste cele dă mai nainte aproape dă 500 cară ce s-au prăpădit cu toate vitele la Șocarici, trecînd pă la Urziceni, altă ceată dă 64 ce să pornise mai în urmă, s-au făcut zapt dă dumnealor ispravnicii județului Ialomița. Și încărcîndu-le cu fîn din Urziceni, le-au pornit la Slobozia; unde, mergînd pînă la satu Căzănești și apucîndu-i viforul, le-au murit 143 boi; au degerat și doi oameni, din care unul au și murit.

Arh. St. Buc., Ad-tive, vechi, nr. arh. 1021/1828, f. 43

296

1829, ianuarie 9

Prezidentul plenipotențiar al Divanurilor Principatelor către Divan, despre falsificarea monedei turcești, despre raportul primit și trimiterea cauzei la Divan

Către Divan,

După predoljăniia dumnealui deplin împuternicit Prezedent al Divanurilor, încă de la 26 noemvrie ale trecutului an 1828, cu no. 6035, Divanul are știință atît pentru moneda mincinoasă turcească de aur ce s-au descoperit aici, cît și pentru vinovații în facerea aceștii monedii, adică turceștii supuși Ștefan argintaru și Mihail Bohar și lăcuitorul din Craiova Costandin Nicovici și Ecaterina Dulgherova. Toți acești oameni să țin supt strașnică caraulă, afară din Ecaterina, care s-au dat supt chezășiie, din pricina boali ce i s-au întîmplat.

Acum, priimind, pe lîngă raportul Poloțmaistrălui de aici, și eczaminul ce le-au făcut într-această priicină, îl trimiț la Divan spre a să da vinovații în facerea monedi mincinoase în judecata cremenalicească, pă temeiu pravililor acestui pămînt.

Și hotărîrea ce să va face într-această pricină, Divanu are să mi-o facă cunoscută.

1829, ghenar 9
No. 224

Arh. St. Buc., Ms. 1086, pag. 112

297

1829, februarie 19

Divanul săvîrşitor către baronul Meitani, despre ordinul dat de generalul Jeltuhin, de a nu se mai vinde sare peste Dunăre, decît numai sîrbilor

De la Divanu săvîrşitor, către dumnealui baron Meitani

Fiindcă de iznoavă au venit predlojăniia Exelenţii Sale domnul ghinăral-leitinant Jăltuhin, dăplin-împuternicitu Prezedent al Divanurilor cu no. 1498, coprinzătoare că domnul Feldmarşal [a] priimit înştiinţare de la Ministirul pricinilor streine, dumnealui Viţ-canţaler Neselrod, că asupra madelii sării au urmat înnaltă poruncă să nu să lase sare peste Dunăre, decît numai sîrbilor, şi acelora cînd Domnul lor, Miloş, va face cerere. Poruncindu-să ca să să facă cunoscut aceasta dumitale şi să poruncească dregătoriilor pămînteşti ca să privegheze a nu să lăsa să să treacă sare peste Dunăre, decît numai în Sărbiia, după cererea [D]omnului de acolo Miloş.

Drept aceea, să face cunoscut dumitale şi această poruncă ce au priimit Divanul de la [E]xelenţiia Sa, dîndu-să porunci şi către ispravnici, ca să privegheze a nu să lăsa să treacă sare peste Dunăre în altă parte, fără numai în Sărbiia.

Şi dă priimirea acestui pitac să trimiţi răspuns.

Ilarion Argeşiu, Dimitriie Bibescu, Iordache Golescu, Alexandru Vilara, Vel vist.

1829, fevruarie 19

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 1059-c/1829, f. 21

298

1829, martie 13

Prezidentul plenipotenţiar al Divanurilor Principatelor către Divanul judecătoresc, despre plîngerea negustorilor sureccii că li s-a ridicat seul cu forţa de oamenii Divanului şi despre scumpetea lumînărilor

Către Judecătorescul divan

Au venit la mine jalba pă numele neguţătorilor sureccii, al cărora număr să suie pînă la 200, care să jeluiescu pentru urmarea cilenurilor Divanului, ce au hotărît a să lua în silă de la mulţi dintre dînşii seul ce gătiseră pentru vînzare. Pentru care, lumînărarii l-au plătit cu foarte proaste preţuri, mai vîrtos că de la ceilalţi ce să neguţătoresc cu seu nu s-au luat, ci i-au lăsat a-l vinde după voinţa lor.

Jeluitorii mai adaugă încă că sînt gata a face și a vinde lumînări cu scăzămînt 3 parale la oca din prețul de acum.

La această jalbă, pui înnainte Divanului a-m trimite fără întîrziere întocmai și curată știință: cînd s-au luat seul de la jeluitori și s-au dat lumînărarilor, pă ce pravilă s-au întemeiat această măsură și pentru ce; și dă ce s-au deosebit vreo cîțiva din cei ce să neguțătoresc cu seuri, către aceasta toți ceilalți fiind foarte asupriți; asemenea și pentru ce pricină vînzarea lumînărilor să sloboade cu prețuri urcate, cînd (după vorba jeluitorilor) este putință a să scădea 3 parale la fieșcare oca; și cu ce mijloace să poate sigurefsi folosul obștesc în această trebuință și, în sfîrșit, care mijloace mai aproape și mai drepte află Divanul spre ușurarea stării jeluitorilor, fără a călca pravilnicile așezămînturi și privileghiuri ce sînt în ființă aici.

Asemenea, și fără a pierde din vedere arătarea jeluitorilor, de nu va fi schimbată cu vreun chip pravilnic.

Spre acest sfîrșit, să alăturează aici numita jalbă, cu alăturatul document, care să mi să întoarcă împreună cu dăslușire.

1829, martie 13
No. 2569

Arh. St. Buc., Ms. 1086, pag. f. n.

299

1829, martie 29

Marele vornic Nenciulescu către generalul Jeltuhin, despre sumele de bani aflate în Vistierie și pe care le-a luat în primire de la Vistierul Alex. Filipescu

De la Vornic Nenciulescu,
către ghenăral Jaltuhin

După predlojăniia Exelenții Voastre de la 26 ale următorului, supt no. 3164, prin care mi să poruncește a priimi de la dumnealui Vistierul Alexandru Filipescu toate sumele de bani ce sînt în Vistieriie, plecat fac cunoscut Exelenții Voastre că, numărîndu-să astăzi, s-au găsit de față cincizeci și nooă de miie patru sute șase galbeni i una sută cincizeci și patru ruble și cincisprezece capice asignații i lei dooăzeci și opt și bani nooăzeci, toți aceștiia din ai intendan[t]stvii armii. Precum și din veniturile Prințipatului Valahii s-au găsit lei cincizeci și opt de miie șapte sute cincizeci și șapte și bani treizeci, și, deosebit de aceștiia, una sută dooăzeci și unul dramuri de aur, din venitu armășii pă leat 1828, ce sînt într-o legătură supt pecetea pitarului Matache, vechilul armășii.

[1829], mart. 29

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 1059-c/1829, f. 29

300

1829, aprilie 8

Divanul săvîrşitor către orăşeneasca poliţie a Capitalei, despre măsura luată de a se pune şi tîmplarii sudiţi la lucru, contra plată, pentru spitalele ostăşeşti din Bucureşti

De la Divanu săvîrşitor,
către oroşeneasca poliţiie din Bucureşti

După trebuinţa ce este a să face cîteva lucruri tîmplăreşti pe la ostăşăştile spitaluri de aici din Bucureşti, s-au îndatorat meimarbaşa ca să rădice oricîţi tîmplari pămînteni să vor găsi, pre g[r]abnica săvîrşire a acelor lucruri.

Dar fiindcă numai cu pămînteni nu să poate săvîrşi aceste trebuinţe, de aceea Divanu face pohtitoare cerere poliţii, ca din tîmplarii sudiţi ce să găsesc aici în politiie să rîdice cîţiva, pînă la numărul de 25, şi să-i dea supt îngrijirea maimarbaşii, spre a-i pune în lucru pînă vor isprăvi şi li să va plăti pă zilile ce vor lucra.

Ilarion Argeşiu, Iordache Golescu, Dimitriie Bibescu, Alexandru Vilara, Alexandru Nenciulescu

[1829], april 8

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh 1059-c/1829, f. 31 v.

301

1829, aprilie 13

Prezidentul plenipotenţiar al Divanurilor Principatelor către Divanul judecătoresc, despre suma de 30 000 ruble pe care Guvernul rus o are de încasat de la fostul Vistier Varlam, despre dreptul de protimisis al doamnei Bulgakov, fiica lui Varlam

Către Judecătorescul divan

Viţe-canţelieru graf Neselrod, în adresarisirea sa către mine, arată de la 17 mart că în Divanul Prinţipatului Valahii să cercetează pricina banilor ce-i este dator ghinărarul Varlam, ce au fost Vistier al Valahii, soţii lui tainii sovetnik Bulgakov, fiicii sale.

Asemenea, este dator şi haznalii noastre ruble 30 000, care i s-au dat cu înprumutare supt amanetul moşiilor sale din Valahiia, cu dobîndă pînă în zioa desfacerii.

Neintrînd în amăruntur̨ile acestor pricini, care au fost pricina necontenitii corespondenţii a Ministeriului pricinilor streine cu Ghinăral-consulatul nostru din Valahiia şi cu cel înnaintea mea Prezedent, graf Neselrod mă roagă a întrebuinţa toată cea din partea mea ener-

ghiie, a să îndăstula cît mai în grab hazneaoa noastră dă datoriia ce dă atîta vreme are la domnul Varlam.

Asemenea, a să aduce în bună ispravă pricina doamnii Bulgakovii, care are dreptate, fără îndoială, a să protimisi cu îndăstularea înnaintea tuturor celorlalţi datornici ai tatălui său, după temeiul pravililor pămîntului, prin care zestrea să plăteşte înnaintea tuturor celorlalte datorii.

De aceea, pui înnaintea Judecătorescului divan să-mi facă arătare, fără întîrziere, dă poate face îndăstulare înpărăteştii hazneli, pentru datoria domnului Varlam, osebit dă celelalte pretenţii ce sînt asupră-i. S-au diastasilit a face cercetare acestora întru aceeaşi vreme, pentru care, este neapărată trebuinţă a să înfăţăşa toţi creditorii lui Varlaam, ori vechilii lor.

1829, april 13
No. 4214

Art. St. Buc., Ms. 1086, pag. f.n.

302

1829, aprilie 13

Prezidentul plenipotenţiar al Divanurilor Principatelor către Divan, despre plîngerea căminarului Buri, sudit rus, împotriva Principesei M. Hangerli pentru o datorie de bani

Către Divan

Rusesc sudit căminar Buri mi-au dat jalbă prin care arată că la anul 1823 au împrumutat pă Prinţipeasa Mariia Hangerli cu 300 galbeni austriaceşti, supt zapisul ei. Osebit de aceştiia, îi mai este datoare 500 lei şi 2 000 de ruble asignaţii, pentru aducerea copiilor ei la Petersburg.

Acum este un an şi jumătate de cînd mijloceşte a i să înplini aceşti bani. De două ori au dat jalbă rosescului Gheneral-consulat, care au cerut de la Depertamentul pricinilor streine a să îndestula Buri la driapta sa cerere, dar nimic spre folosul său nu s-au făcut, căci Prinţipeasa n-au voit a să înfăţăşa la judecată.

De aceea, alăturînd lîngă aceasta jalba căminarului Buri, pui înnaintea Judecătorescului divan, de va fi adevărat ceea ce să coprinde, să silească pă Prinţipeasa Hangerli după pravilele pămîntului a să înfăţăşa numaidecît la judecată sau a-şi orîndui vechil în locu-i.

Şi să arate jeluitorului pravilnică îndestulare, pentru săvîrşirea căriia să-mi facă arătare, întorcîndu-mi şi jalba înapoi.

Ioan Voinescu *

1829, april 13
No. 4085

Arh. St. Buc., Ms. 1086, pag. f.n.

---

* Tîlmaci

303

1829, aprilie 25

Prezidentul plenipotențiar al Divanurilor Principatelor către Divanul judecătoresc, despre plîngerea locuitorilor din satul Petreștii de Jos, județul Vlașca, împotriva fostului ispravnic I. Ruset care nu le-a plătit dajdiile și angaralele, așa cum se obligase, în schimbul celor 200 grămezi de cărbuni pe care i le-au făcut

Către Judecătorescu divan

Lăcuitorii birnici din satul Petrești de Jos, sud Vlașca, în jalba ce mi-au dat-o, să jăluiesc că Iancul Roset ce au fost ispravnicu în acel județ, după tocmeala ce au făcut cu dînșii, cu toate că s-au îndatorat a plăti toate dăjdiile și angaralile lor, ca să-i facă jeluitorii 200 de grămezi dă cărbuni, dar nu și-au împlinit tocmeala. Către aceasta, fiindcă ei din parte-le și-o au împlinit, aducîndu-i numiții cărbuni — pentru facerea cărora în curs de 6 săptămîni ei au întrebuințat în toate zilele cîte 780 de lucrători —, alăturînd lîngă aceasta acea jalbă a lăcuitorilor satului Petrești de Jos, pui înnainte Divanului să între fără întîrziere în strașnică cercetare a pretenții ce fac ei asupra Iancului Roset, silindu-să a o aduce întru lămurire. Și după ce să va încredința de legiuirea pretenții acestor oameni, să să îndeletniceze a le arăta deplină pravilnică ocrotire și îndestulare.

Iar pentru urmare, să-mi facă cunoscut foarte în grab.

Cea de acum rău-prăpădită stare a lăcuitorilor de obște și nemăsuratele greutăți la care sînt supuși, fără îndoială, trebuie să ațițe și în cilenurile Divanului osebită îngrijitoare împărtășire a apăra drepturile jăluitorilor și a le arăta grabnică dreptate în pricina lor.

1829, april 25
No. 4705

Arh. St. Buc., Ms. 1088: „1829. Condică dă tălmăciri dă predlojenii", pag. 3

304

1829, mai 19

Divanul săvîrșitor către Ispravnicul de străini din 12 județe, despre porunca dată de generalul Jeltuhin de a se procura 300 stînjeni lemne pentru corăbiile cu abur care urmează să șosească, despre măsurile pe care Ispravnicul de străini trebuie să le ia de îndată spre a se tăia cantitatea de lemne hotărîtă pentru fiecare județ și a se transporta la locul arătat

De la Divanul săvîrșitor al Valahii,
către dumnealui Ispravnicu streinilor din 12 județe

Fiindcă exelențiia Sa domnu ghinărar-leitinant Jăltuhin, deplin înputernicit Prezedent al Divanurilor Prințipaturilor Moldavii și Valahii prin predlojănie de la 16 ale lunii, supt no. 5517, face cunoscut Divanului că mai marele otcîrmuitor al părții îndăstulătoare, domnu

sinator Abakumov, prin otnoşăniie de la 12 ale următorului, supt no. 7419, au înştiinţat pă Exelenţiia Sa că, după voia domnului Glavnoe comandir al armii al 2-lea, trebue să să gătească 300 stînjini lemne de un polin, adică cît încape în sobă, pentru corăbiile cu abur cu care s-au hotărît a să căra cinurile de jos ostăşeşti bolnavi, pă Dunăre, la şapte locuri ale Prinţipatului, de la Galaţi pînă la Călăraşi, înpărţindu-le cu proporţie potrivită într-aceste şapte locuri, cîte 43 stînjini la fieşcare loc.

Poruncind Divanului ca fără întîrziere să să gătească aceste lemne, căci corăbiile de abur ce să gătesc la Nikolaeva, pînă la 7 ale viitorului iunie au să sosească.

Pe acest temei dar, făcînd Divanu chibzuire, s-au hotărît ca şi acel Isprăvnicat să gătească optzeci şi şase stînjini lemne, ce să cer a să aşăza înpotriva Hîrşovii şi a Cernavoda, adică cîte patruzeci şi trei stînjini la fieşcare loc, după măsura ce să arată mai sus, adică fieşcare lemn de un polin, cît încape în sobă.

Pentru care, scrie Divanul dumitale: cum vei priimi această poruncă, numaidecît să orîndueşti oameni întradinşi dintre streinii părţii locului, să scoaţă aceste lemne du prin bălţile ce vor cădea cu apropiere de aceste locuri şi tăindu-le după măsura ce să arată mai sus, să le clădească în stînjini. Şi să orîndueşti oameni a le păzi, pînă vor sosi corăbiile ca să le încarce.

Într-acestaş chip făcînd urmare, să ei cele mai hotărîtoare măsuri ca, negreşit, în cele mai puţine zile să să gătească aceste lemne, fiindcă Divanu au răportuit Exelenţii domnului Prezedent punerea la cale ce au făcut şi pentru orice cusur să va întîmpla, însuţi vei fi răspunzător.

Iar dă priimirea poruncii să trimiţi dumneata răspuns în grab, arătînd măsurile ce s-au luat.

Iordache Golescu, Alecsandru Nenciulescu

1829, mai 19
No. 2458

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 4641, f. 3

305

1829, mai 19

Consilierul de stat Boşniak, Vice-prezident al Divanului, către Divan, despre cercetarea care i s-a trimis asupra falsificării de monedă turcească; retrimite dosarul pentru a fi supus judecăţii Divanului judecătoresc

De la Viţe-prezedentu Boşneak,
către Divan

Cercetarea ce mi-au trimis dumnealui deplin înputernicit Prezedent al Divanurilor, care s-au făcut după punerea la cale a Ecselenţii Sale în madeaoa făcătorilor de monedă turcească calpă — turcescul supus argintar Antoniie Boeloglu, un supus Dumitru iarăşi turcesc, rusescu

sudit grecu Nicolae Criteanul de la Nijnea și suditii englizești Gheorghe Caniscachi și Ștefan cafegiu și supusul franțozesc Gheorghe Maso —, eu, după cererea Ecselenții Sale, întorcîndu-oă după cuviință la Judecătorescu divan spre cercetarea unii asemenea pricini și hotărîrea pedepsei ce să cuvine vinovaților, după temeiul așezămîntului pămîntului de aici. Însă pînă a nu aduce încă întru săvîrșire pedeapsa lor, să mă înștiințeze, ca eu să o fac cunoscută dumnealui dăplin-înputernicitului Prezedent al Divanurilor, de la care să și așteaptă hotărîre.

Pă lîngă aceasta, să trimite la Divan și mai sus-numiții vinovați ce sînt supt judecată. Și de aceea, după așezămînturile și obiceiurile acestui pămînt, Divanul — pînă a să isprăvi această pricină — sau să-i puie supt pază sau să-i puie supt chezășie dă bună nădejde.

1829, mai 19

Arh. St. Buc., Ms. 1088, predlojenia nr. 40

306

1829, 20 mai (1 iunie)

Consulatul francez către Divan, despre deținerea ilegală a lui G. Masso, supus francez, pentru complicitate la falsificare de monedă turcească; despre remiterea celui arestat la dispoziția Consulatului

Consulat de France en Valachie
Note adressée au Divan

Le soussigné chancelier gérant le Consul de France en Valachie en l'absence de mr. le chevalier Hugot, Consul général, a l'honneur de réclamer du respectable Divan de cette Principauté un protégé de France nommé George Masso, qui se trouve dans les prisons valaques comme prévenu de complicité dans la contrefaçon de la monnaie turque.

Comme les autorités valaques ne peuvent détenir un sujet étranger, le soussigné, en faisant cette réclamation, croit ne faire que ce qui est du droit, promettant néanmoins de réproduire et de le présenter aux tribunaux valaques toutes les fois que sa présence y sera nécessaire, soit pour l'éclaircissement, soit pour le dénouement de cette affaire.

Le soussigné saisit cette occasion pour offrir a m-rs les boyards membres du respectable Divan de Valachie les assurances de sa haute considération

Le chancelier gérant le Consulat,

Zalyc

Bucarest, le 1 juin (20 mai) 1829

A m-rs les boyards membres du Divàn de Valachie

[Traducere :]

Consulatul Franţei în Ţara Romînească
Notă adresată Divanului

Subsemnatul cancelar locţiitor al Consulului Franţei în Ţara Romînească, în absenţa domnului cavaler Hugot, Consul general, are onoarea a cere respectabilului Divan al acestui Principat pe un numit George Masso, aflat sub protecţia Franţei, şi care se găseşte în închisorile din Principat, ca prevenit pentru complicitate la falsificarea de monedă turcească.

Cum autorităţile din Ţara Romînească nu pot deţine pe un supus străin, subsemnatul, adresînd această cerere, socoteşte că nu procedează decît conform dreptului, promiţînd totuşi că-l va prezenta în faţa tribunalelor Ţării Romîneşti ori de cîte ori va fi necesară prezenţa sa acolo, fie pentru cercetări, fie pentru soluţionarea acestei afaceri.

Subsemnatul profită de acest prilej, pentru a prezenta domnilor boieri-membri ai respectabilului Divan al Ţării Romîneşti asigurări de înalta sa consideraţie.

Cancelarul locţiitor al Consulatului,
Zalyc

București, 1 iunie (20 mai) 1829

Domnilor boieri-membri ai Divanului Ţării Romîneşti

Arh. St. Buc., Ms. 1088, f. n., plasat înaintea actului cu nr. crt. 5403 v.

307

1829, mai 21

Vice-prezidentul Divanului către Divanul judecătoresc, trimite două lăzi cu instrumente ale falsificatorilor de monedă

Viţe-prezedentul
către Divanul judecătoresc

Alăturatele pe lîngă aceasta doă lăzi, pecetluite cu pecetea dumnealui deplin-împuternicitului Prezedent al Divanurilor, cu instrumenturile calpuzanilor a cărora pricină să cercetează la acest Divan, care s-au trimis de mine pe lîngă predlojenia no. 40, pui înnaintea ca, priimind aceste lăzi supt a sa îngrijire, spre cuviincioasa cercetare la vreme, să să păstreze unde urmează pînă la sfîrşitul pricinii.

Iar pentru priimirea lor, să mă înştiinţeze.

Tîlmaci,
Ioan Voinescu

1829, mai 21
No. 31

Arh. St. Buc., Ms. 1088, adresă intercalată între predloj nr. 5791/21.V.1829 şi nr. 5792/21.V.1829

308

1829, mai 24

Divanul către ispravnici, pentru oprirea tîrgurilor și bîlciurilor din toată țara, din pricina epidemiei

Publicații în toată țara, ca să să poprească toate bîlciurile, pînă cînd să va ostiia boala

De la Divanul Prințipatului Valahii,
către dumnealor boeri ispravnici ot sud [...] *

După porunca ce au trimis la Divan înaltul Comitet alcătuit pentru precurmarea molevmii, între altele este și aceasta : ca să să poprească toate tîrgurile i bîlciurile din toată țara pînă cînd să va ostiia boala ; ca să nu să facă adunare de norod și amesticături.

De aceea, scriem dumneavoastră să puneți în lucrare porunca aceasta, cu urmare întocmai.

Și de priimire să aibă Divanul răspuns.

1829, mai 24

Arh. St. Buc., Ms. 117, f. 197

309

1829, iunie 2

Consulatul englez către Divan, despre urmărirea lui St. Sogiadino și G. Canisca, supuși englezi, pentru complicitate la falsificare de monedă turcească, despre remiterea celor arestați la dispoziția Consulatului

Note de l'Agent Anglais, adressée au Divan

Le soussigné Agent de sa Majesté Bretanique dans les Principautés de Valachie et de Moldavie se fonde sur les capitulations de son gouvernement avec la Sublime Porte, aussi bien que sur les usages et prescriptions de ce pays, pour réclamer auprès de l'honorable Divan de Valachie la délivrance entre ses mains de deux sujets anglais Stefano Sogiadino et George Canisca, prévenus de complicité dans le crime de contrefaçon des monnaies du grad Seigneur, et actuellement détenus dans les prisons de Pouchkarie, s'engageant en même temps par ces présentes à les reproduire devant les tribunaux compétents, toutes les fois qu'il en sera requis, jusqu à la completion de leur procès.

Il saisit cete occasion pour exprimer à l'honorable Divan l'assurance de la considération très distinguée.

Bucharest, le 2 juin 1829

[Traducere :]

Nota Agentului englez, adresată Divanului

Subsemnatul Agent al Majestății Sale britanice în Principatele Moldova și Țara Romînească se bazează pe capitulațiile guvernului său cu Sublima Poartă, precum și pe obiceiurile și normele legale din această țară, spre a cere onorabilului Divan al

* Loc alb în text

Țării Romînești să elibereze la dispoziția sa pe doi supuși englezi : Ștefan Sogiadino și George Canisca, preveniți pentru complicitate la falsificarea monedelor Măriei Sale Sultanul, și actualmente deținuți în închisorile Pușcăriei — angajîndu-se totodată prin prezenta de a-i face să compară în fața tribunalelor competente ori de cîte ori vor fi ceruți, pînă la încheierea procesului lor.

El folosește această ocazie spre a exprima onorabilului Divan asigurarea unei foarte distinse considerații.

București, 2 iunie 1829

Arh. St. Buc., Ms. 1088 f.n., urmînd după nr. crt. 563 din 11 mai 1829

310

1829, iunie 10

Consulatul francez către Divan, despre urmărirea și deținerea ilegală a lui G. Masso, supus francez, pentru falsificare de monedă turcească, despre dreptul acestuia de a fi judecat după legile turcești ; despre remiterea celui arestat la dispoziția Consulatului

Consulat de France

Le soussigné Consul général de sa Majesté très chrétienne, ayant connaissance de poursuites exercées contre George Masso protégé de France, et autres accusés de complicité dans la contrefaçon des monnaies du Souverain de l'empire ottoman, a l'honneur de faire observer à l'honorable Divan de Valachie que la contrefaçon des monnaies du Sultan n'étant un crime que contre les lois de ce Souverain, ne peut être jugée que d'après ces lois et d'après les formes établies qui n'ont jamais cessé d'être observées.

Alors même que ces formes auraient été strictement observées et que Masso aurait été déclaré légalement convaincu par l'honorable Divan, les capitulations de sa hautesse lui accordent un recours au tribunal suprême de la Porte, recours dont le soussigné devrait lui faciliter les moyens, si le cas était.

D'après ces premières considérations, le soussigné proteste contre les procédés de l'honorable Divan dans toute cette affaire, comme étant irréguliers et sans précédent jusqu'à ce jour, et il requiert de l'honorable Divan la remise de Masso à la chancellerie du Consulat de France, qui le représentera à loi et à justice, quand il y aura lieu.

Le soussigné présente à l'honorable Divan de Valachie l'assurance de sa considération distinguée.

Chev. Hugot

Hermanstadt, le 10 juin 1829.

A l'honorable Divan de Valachie

[Traducere :]

Consulatul Franței

Subsemnatul Consul general al Majestății Sale regelui Franței, avînd cunoștință de urmărirea îndreptată contra lui George Masso — aflat sub protecția Franței — și a altor acuzați de complicitate la falsificarea monedelor Suveranului Imperiului Otoman, are onoare a semnala onorabilului Divan al Țării Romînești că falsificarea

monedelor Sultanului, nefiind o crimă decît împotriva legilor acestui Suveran, nu poate fi judecată decît după aceste legi şi după formele stabilite, care n-au încetat niciodată de a fi respectate.

Chiar în cazul cînd aceste forme ar fi fost strict respectate şi Masso ar fi fost în mod legal socotit vinovat de către onorabilul Divan, capitulaţiile Înălţimii Sale îi acordă un recurs la tribunalul suprem al Porţii, recurs ale cărui căi (de exercitare) subsemnatul ar trebui să i le uşurez, dacă ar fi cazul.

După aceste prime consideraţii, subsemnatul protestez împotriva procedeelor onorabilului Divan în toată această afacere, ca fiind contrare regulilor şi pînă azi fără precedent şi cer onorabilului Divan remiterea lui Masso la cancelaria Consulatului Franţei, care îl va reprezenta în faţa legii şi a organelor de judecată, atunci cînd aceasta va avea loc.

Subsemnatul prezintă onorabilului Divan al Ţării Romîneşti asigurarea distinsei sale consideraţii.

Cavaler Hugot

Sibiu, 10 iunie 1829

Onorabilului Divan al Ţării Romîneşti

Arh. St. Buc., Ms. 1088, nr. crt. 5480—5506

311

1829, iunie 22

Vistieria către ispravnicii judeţului Saac, porunceşte să se ia măsuri împotriva mocanilor care duc peste hotar caşul pe care trebuie să-l dea la căşăria domnească

Vistieriia Valahii,
Despărţirea 1 a Divanului săvîrşitor,
dumnealor ispravnici ot sud Saac

Mocanii stăpîni oilor, cei ce sînt datori a duce telemeaoa la căşăriile domneşti dintr-acel judeţ, nu-şi urmează datorii lor cu a duce la aceste căşării caşul cel scos de la oile lor, ca să să lucreze caşcaval; ci, îl cacirdisesc peste hotar în Ţara Nemţească — urmare înpotrivă şi nesuferită după nizamul ţării.

Să scrie dumneavoastră: aceasta să o cercetaţi cu mare scumpătate şi nici într-un chip să nu fie slobozi de a-şi mai înprăştiia sau a mai cacerdisi telemeaoa într-alte părţi. Ci, să să îndatoreze a o duce pe la acele căşării, ca să o lucreze caşcaval.

Şi asupra celor ce nu vor urma întocmai să le orînduiţi şi mumbaşir, făcîndu-să îngrijire cu tot denadinsul, ca să nu să mai cacirdisească telemeaoa, fiind urmare cu totul înpotrivă.

Vel vist.

1829, iunie 22
masa 8-lea
No. 16

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 380/1829, f. 1

312

1829, iulie 9

Preşedintele plenipotenţiar al Divanurilor către Obşteasca adunare, despre proiectul sovetnikului Iacovencu de a organiza un serviciu particular de diligenţe, despre tarifele de transport şi diferitele condiţii pe care ar trebui să le cuprindă privilegiul

De la Prezedent, către a Divanului obştească adunare

Ecspeditorul poştelor de aici, nadvornoi sovetnik Iacovencul, mi-au arătat însemnare pentru punerea la cale a să aşeza — pentru cei ce călătoresc pentru trebuinţe particulare — dilijansuri între Bucureşti şi Iaşi şi de acolo la Sculeni, pînă la graniţa austriacească în Cernoviţ; asemenea, şi spre graniţa austriacească pînă la Cîineni.

În acea însemnare, dumnealui Iacovencu arată nişte pravili care trebuie să slujească drept temei spre aşezarea acestor dilijansuri.

Dînd această părere în chibzuirea Obşteştii adunări a Divanului, îi pui înainte să intre în chibzuire, atît pentru trebuinţa de a să aduce aceasta întru săvîrşire, cît şi pentru înlesnirile ce să pot pricinui din aceasta pentru Prinţipat.

Rog Obşteasca adunare să mă înştiinţeze pentru toate închipuirile în această madea, adăugînd către aceasta şi chiar părerea sa.

1829, iulie 9

Arătătoare însemnare către dumnealui dăplin-înputernicitul Prezedent al Divanurilor Prinţipaturilor Moldavii şi Valahii

De la nadvornoie sovetniku Iacovencu. 1829

Poprirea de a să da cai dă poştiie la oameni particulari în Moldaviia şi Valahiia pricinueşte nu puţină înpiedecare în trebile lor şi sînt lipsiţi cu totul de putinţa dă a face grabnice călătorii de la un loc la altul.

Negreşit că cea mai mare şi singură îndeletnicire a Ecselenţii Tale trebuie să fiie întoarsă spre îndăstularea trebuinţelor armii mai mult dăcît toate celelalte trebi particulare. Dar dă este prin putinţă a să găsi mijloace a să înlesni şi unora şi altora, socotesc că nu este fără folos a întrebuinţa spre aceasta oareşcare osteneală şi îndeletnicire. Eu socotesc că aşăzarea dilijansurilor între Bucureşti şi Iaşi să poate potrivi cu rîvna lăcuitorilor de aici; ci încă, va aduce înlesnire ostăşăştilor noştri ofiţeri a călători cu plată mai măsurată, în odihnă şi fără înpiedecare.

Tot deodată, fieşcare din cei ce călătoresc cu căruţe dă poşti este silit să ia din poşte negreşit cîte patru cai, iar în delijan nu-i trebuie mai mult dăcît doi — căci patru călători puindu-să într-un dilijan, vor lua din poşte numai opt cai, în vreme cînd va călători fieşcare osebit cîte o căruţă, vor lua şaisprezece cai.

Dacă Ecselenţiia Ta, prin puterea ce ai dă dăplin-împuternicit Prezedent al Divanurilor, vei pofti să-m dai miie privileghiu să aşăz dilijansuri pînă la Iaşi şi de acolo pînă la Sculeni şi pînă în graniţa austriiacească la Cernăuţi, asemenea şi către austriiaceasca graniţă la Cîineni, eu fără întîrziere voi intra în facerea tuturor trebuincioaselor echipajuri fără niciun ajutor din partea haznelii. Şi la unile locuri voi face şi birturi pentru prînz şi cina tuturor călătorilor.

Nu cer nici o jărtfă din partea haznelii, afară numai voia de a lua odată pă săptămînă cai dă poşte cu aşăzatul progon; şi cît va fi oştirile noastre aici aşăzate, privileghiul dă a avea dilijansuri în Moldaviia şi Valahiia să nu să dea altuia.

Către aceasta, nefiind la îndoială că şi viitoarea ocîrmuire a Prinţipaturilor acestora va socoti dă trebuinţă a să urma înfiinţarea dilijansurilor, ca să nu pierz în zadar cheltuielile care voi face spre aşăzarea acestora, cu plecăciune rog Ecselenţiia Ta — acest articul fiindcă să atinge dă viitoarea reformă a ocîrmuirii Prinţipaturilor — să dea în cercetarea comitetului celui alcătuit dă boeri moldoveni şi rumîni supt prezedenţiia domnului dăisvitelnoi statskii sovetnik Minceaki spre acest sfîrşit ca, de vor găsi această aşăzare folositoare şi înlesnitoare pentru păzirea cu iconomiie a cailor de poşte în Prinţipaturi, să-m dea şi din parte-i documenturi cum că această aşăzare a dilijansurilor o găsesc cu cuviinţă şi să mi-o dea încă pă zece ani după rădicarea armii.

Închipuind cheltuelile pentru plata progonurilor pe la contraccii poştilor la cumpărătoarea echipajurilor, la dusul, dres al lor, pentru simbriia surugiilor, pentru unsoarea şi celelalte cheltuieli, eu am socotit să hotărăsc preţul locurilor în delijans:

1-iu. De la Bucureşti pînă la Iaşi cele dintîi locuri cîte 5 galbeni, cele dă al doilea cîte patru. De acolo pînă la Sculeni, dooă ruble dă argint. Şi de acolo îndărăt la Bucureşti, tot atît.

2-lea. De la Iaşi pînă la graniţa austriiacească la Cernăuţi, cele dintîi locuri cîte trei galbeni, cele dă-al doilea cîte doi.

3-lea. De la Bucureşti la Giurgiu, cele dintîi locuri cîte un galben şi cele dă-al doilea cîte dooă ruble dă argint. Şi de acolo îndărăt, tot atît. } Ecselenţiia Sa nu găseşte dă trebuinţă dilijansuri pă acest drum.

4-lea. De la Bucureşti pînă la Cîineni, cele dintîi locuri cîte 4 galbeni şi cele dă-al doilea cîte 3. Şi de acolo îndărăt, tot atît.

Dacă această hotărîtă plată mai la urmă să va arăta că nu este dă ajuns, spre îndăstularea a tuturor cheltuelilor mele, atunci trebuie să mi să dea toată voia, sau a înnălţa preţul locurilor în dilijansuri, cu întărirea stăpînirii, sau a precurma cu totul pornirea mea. Însuşi de sineş să înţelege că, cînd va fi dă trebuinţă a să aşăza aceste dilijansuri şi pă alte drumuri, eu voi fi dator să priimesc predlojăniia stăpînirii cu toată aplecarea; dacă însă plata călătorilor să va potrivi cu cheltuelile şi contraccii poştilor niciodată să nu ceară pentru dilijansuri mai mult dăcît numai obicinuitele progonuri; şi să fiie îndatoraţi a înpreună-lucra de la stănţii, spre a să porni dilijănsurile fără înpiedecare.

Niciunul din călători nu are drept a lua cu dînsul nici scrisori, nici alte lucruri cu paguba poştii — afară numai din lucrurile sale, care să nu atîrne mai mult dă 20 funţi, fără plată. Şi 30 dă funţi de va voi,

cu plată, socotindu-să pentru fieşcare funt cîte 40 dă parale pînă la Iaşi, cîte 30 parale pînă la celelalte locuri. Dacă după această arătare să va afla la cineva scrisori pecetluite, sau alte lucruri trimise, atunci nu numai să va lipsi dă dreptul dă a merge cu dilijansul, ci încă va fi supus şi la ştraf, plătind şi pentru scrisori dă fieşcare lot cîte o rublă, şi pentru lucrurile trimise i să va lua a patra parte spre folosul celui ce aşază dilijansurile.

Pînă la graniţa Austrii, unde nu este nici o poştă regulată, trebuie să i să dea voie celui ce aşază dilijansurile să trimiţă de la Bucureşti şi Iaşi bani, plătind numai jumătate progonul.

Cei ce voiesc a merge cu acest echipaj de poştie, trebuie să aducă, afară din documenturile pentru starea lor, şi adeverinţe de la poliţiie că nu este nici o înpotrivire spre plecarea lor. Iar pentru cei ce să află în slujbă, dăstule sînt numai adeverinţile stăpînirii pentru a lor dăpărtare.

1829, iulie 9

Arh. St. Buc., Ms. 1088, nr. 7738/1829

313

1829, iulie 15

D-trie Piersiceanu către Prezidentul plenipotenţiar al Divanurilor, despre numărul aurarilor domneşti, despre birul la care aceştia erau impuşi înainte şi despre modul cum îl plăteau; despre birul pe care ar trebui să-l plătească; scăzămîntul aurului „de apă"

Exelenţii Sale dăplin-înputernicitului Prezedent al Divanurilor Moldo-Vlahii

Divanul săvîrşitor,
raport

Cu plecăciune să face arătare Exelenţii Voastre, că aurarii coronii sînt 57 liude rumîni, trăitori în judeţul Argeş şi Vîlcea şi 776 liude ţigani, cari aceşti aurari din vechime au fost aşăzaţi a-şi răspunde dajdiia lor dă toamnă, ce să socoteşte pă 6 luni — de la 1 iulie pînă la 1 ghenarie — în aur natură năsip, adică: cei dintîi cîte cinci dramuri dă liude şi cei de-al doilea cîte trei dramuri. Care, şi ei îl vînează du pă apa Oltului, Topologul şi Dîmboviţa. Iar dă la o vreme încoace, din pricina neîndemînării ce cerca la vînarea aurului, cei mai mulţi s-au lăsat dă acest meşteşug şi dă către stăpînire li s-au fost hotărît ca să-şi plătească dajdiia lor în bani după cursul galbenilor ce să urma după vremi.

După cea din urmă orînduială ce li s-au făcut, la leat 1827, dă către Domnul Grigorie Vodă Ghica, s-au aşăzat a plăti dajdiia lor în bani iar nu în aur, po lei 11 de dram.

La leat 1828, văzînd Vistieriia dă atunci că prețul galbenului s-au urcat la taleri 31, iar pă dă altă parte plata dăjdiilor scăzută și nepotrivită după cursul galbenului, au chibzuit a mai adăoga alți taleri 9 pă lîngă 11, ca să să facă lei 20. Această chibzuire făcîndu-să cunoscută Strălucirii Sale graf Palin, proin Prezedent, au luat răspuns prin a Strălucirii Sale predlojănie dă la 23 iulie, supt no. 459, coprinzătoare că această adăogire nu poate fi priimită, poruncind a rămînea pă cel mai dinnainte temei.

Divanul însă, luînd în băgare de seamă învederata pagubă ce să pricinuește Vistierii la aceasta dă la lei 11 pînă la lei 31 cursul galbenului, socotește a să îndatora dă a-și plăti dajdiia lor în aur natură după vechiu așăzămînt; iar care dintrînșii nu vor putea împlini datoriia lor în natură, atunci să plătească dramul po taleri 20, după cum s-au socotit și în anul trecut, fiind preț potrivit, iar nu cu prețu întocmai după cum umblă galbenu. Căci și de s-au urcat prețu galbenului, dar galbenu este de aur lucrat și lămurit, iar acești aurari, după al lor așăzămînt, sînt datori ca să-l dea auru în nisip, iar nu lămurit.

De aceea și urmează a li să face deosebire de la aurul cel nelămurit, pînă la cel lămurit. Și dă va fi priimită Exelenții Voastre această chibzuire, cu plecăciune să roagă a avea poruncă dă urmare.

1829, iulie 15
No. 1920

[Anexă :]

Arătare pentru scăzămîntul aurului de apă ce să face la lămurirea și topirea lui, după știința ce ni s-au dat dă către meșterul ce au topit acest fel dă aur, precum și osebirea acestui aur de galbenul olandez.

1829, iulie 26

Scăzămîntul aurului dă apă, topindu-să și lămurindu-să, este la zece dramuri un dram. Dupe care, la trei dramuri ce este dator să dea un țigan, vine scăzămînt un tenchi și a 5[-a] parte din tenchi.

Tl.	B.	
31	60	este prețul galbenului olandez
9	54	să scad pentru scăzămîntul cel de sus, însă:

Tl.	B.	
7	105	prețul unui tenchi după cursul galbenului
1	69	prețul părții de a 5[-a] din tenchi
9	54	

22	6	aceștiia rămîn a să socoti prețul unui dram de aur de apă netopit, după cursul galbenului olandez. Însă pentru că acest aur este mai jos la aiar decît aurul olandezului, să cuvine a să scădea, pre cît va găsi stăpînirea cu cale.

Dimitrie Piersiceanu

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 14/1829, f. 3—4

314

1829, august 17

Contract prin care J. Velţbau, meşterul, se angajează faţă de fostul Mare-hatman C-din Cornescu să amenajeze şi să repare pentru spitalul nou, Mărcuţa, clădirile fostei „fabrici" alăturate, pentru a fi folosite ca bucătărie, jimblărie, baie, spiţerie, spălătorie şi locuinţe pentru slujbaşi, conform condiţiilor prevăzute, pentru 45 000 taleri; adeverirea Divanurilor

Încredinţez cu acest zapis al mieu, la cinstită mîna dumnealui biv Vel hatman Costandin Cornescu, spre a fi ştiut că la spitalul ce să face din nou la Mărcuţă *, fiind trebuinţă de a să face pentru bolnavii ce vor lăcui într-acest spital, [clădiri] de bucătărie, de jimblărie, de baie, de spiţărie, de spălătorie şi de 9 odăi pentru lăcuinţa oamenilor epistaţi ce vor sluji în trebuinţa bolnavilor.

Alt mijloc mai înlesnitor nu s-au putut găsi, făr-decît fabrica cea de zid, ce este aproape de spital, care să află cu totul dărăpănată înăuntru.

Şi după poruncă măsurîndu-l, am făcut plan, după voinţa şi plăcerea Ecselenţii Sale ghinăral Viţ-prezident al Divanului, în ce chip să să săvîrşească aceste trebuincioase lucrări, întocmai după planul cel iscălit de mine şi de dumnealui mai sus-numitul boier. Şi aşezămîntul facerii este într-acestaş chip, adică:

1. Un chioşc ce este deasupra porţii să să dea jos, fiind primejdios, şi să să facă poartă mare, cu doă canaturi şi cu hiarăle cele trebuincioase.

2. Cum intri într-această fabrică, în mîna dreaptă să fac zidirea cea veche o odaie pentru bucătar, o bucătărie în locul grajdului ce au fost, cu cotloane cu şina de her, i o jimblărie cu 2 cuptoare, şi altă odaie alăturea pentru jimblar — şi lîngă jimblărie să fac şi 3 umblători.

Lungimea şi lăţimea acestor namestii să fie întocmai precum să arată la plan; pardoseala acestora să fie de cărămizi — numai la bucătărie să fie pardoseala iarăşi de cărămizi, în muche.

Deosebit, să am a face sobe la 2 odăi — a bucătarului şi a jimblarului — mari, muscăleşti, şi toate uşile şi ferestrile ale acestor odăi să am a le face tîmplăreşti, din nou, cu hiarele lor şi cu geamurile lor de sticlă.

3. Cum intri în fabrică, în stînga sînt 7 odăi pînă la portiţă; mă îndatorez să le meremetisesc, făcîndu-le parcă ar fi făptura lor noă: adecă, la 6 odăi pardoseala a tuturora să o fac de scînduri de brad, sobele să le fac la aceste odăi muscăleşti, cu hiarăle lor.

Numai la spălătorie, să am a face doă coşuri cu vatra lor mare, boltită, precum face trebuinţă la o spălătorie; şi pardoseala să fie de cărămidă şi cu jgheab, pentru scurgerea apei.

* Contractul pentru construirea spitalului propriu-zis (2 pavilioane a 6 „odăi" fiecare, precum şi „tinzi" etc.) se află redat în: Arh. St. Buc., Ms. 1083, f. 133—134.

Asemenea, să am a face şi uşile i ferestrile tîmplăreşti, cu hiarăle şi cu geamurile lor; şi numai la aceste 6 odăi să am a le tăvăni cu scînduri de brad — iar nu şi la spălătorie.

4. Portiţa ce este lîngă spălătorie să am a o face bună, groasă, cu hiarăle şi cu broaştele ei.

5. Odăile cele de sus ale fabricii, ce sînt în colţ lîngă portiţă, toate să le pardosesc cu scînduri de brad, tavanurile iarăşi de scînduri de brad să să facă. Toate uşile şi ferestrele să fie tîmplăreşti, cu hiarăle şi broaştele lor. Sobele acestor odăi să am a le face la toate odăile muscăleşti, cu hiarăle lor, precum şi o umblătoare la aceste odăi meremet.

I scara odăilor să am a o face bună, zdravănă.

Dedesubtul acestor odăi să află pivniţă, pe care să o curăţ şi să-i fac uşi bune, cu hiarăle lor şi cu scara şi treptele ei.

Iar la odaia care este lîngă portiţă, dedesubt [este] un beci, pe care să-l fac grajd cu esle şi pardosit cu podini; şi uşe bună, fiindcă acest depertament de odăi o să fie pentru spiţerie şi pentru şezutul gerahilor, al dohtorilor şi al celor mai mari.

6. În mijlocul aceştii fabrici să află o odaie mare, de opt stînjeni şi 5 şuguri în lung şi latul de trei stînjeni şi 3 şuguri — dărăpănată şi dezvălită; să am a o face baie şi o odaie, pardoseala cu scînduri de brad. La odaia care o să fie pentru baie, să am a face o sobă mare, precum este obicei la baie, iar la odaia băii să am a face o sobă muscălească. Să am a face uşile, ferestrile tîmplăreşti, cu hiarăle şi cu geamurile lor, şi tavanul să fie de scînduri de brad.

7. Toată învălitoarea a tuturor odăilor şi a băii, şindrila fiind cu totul stricată şi putredă, să am a o preface cu şindrilă noă şi grinzile i podinile ce va fi putrede, să am a pune altele noă. Şi pă urmă să le învălesc toate cu olane, aşezate bine ca să nu intre zăpada; precum şi baia iarăşi cu olane. Fără numai odăile ce sînt pentru spiţărie, pentru gearahi şi pentru dohtori i cei mai mari, acest depertament fiind învălit cu şindrilă; şi pentru că să află stricată, să o fac meremet, adică unde va fi şindrilă lipsă să am a pune alta noă şi să o învălesc bine, ca să nu ploă.

8. Să am a pune la toată învălitoarea în lăuntru în pod legături bune, spre întemeierea învălitorii.

9. Toate coşurile sobelor să am a le face meremet şi mai înălţate de învălitoare du pă cum să află; şi unde va fi coşurile cu apropiere de grinzi, acele grinzi să să taie şi să le bag cu canaşuri.

10. Zidirea împrejmuirii fabricii, adică de la umblători de lîngă odaia jimblăriei şi pînă la odăile cele de sus unde este pentru spiţer, de nu va fi înălţimea zidirii de un stînjen şi jumătate de la faţa pămîntului, să am a o face ca să fie dë un stînjen şi jumătate înălţime, ca să nu poată intra cineva.

11. Înlăuntru în fabrică sînt neşte şoproane vechi, putrede; acelea să le rădic şi să le scoţ afară. Şi să am a curăţi toată curtea fabricii, ca să fie potrivită şi curată.

Deci, pentru aceste toate de mai sus arătate, prin bună învoire m-am tocmit cu toată materia ce va trebui la facerea şi săvîrşirea acestor odăi din fabrică, adică: cărămidă, var, nisip, cherestea, olane,

cuie, piroane, salahori, zidari, dulgheri, găleţi, lopeţi şi toate celelalte trebuincioase să fie de la mine.

Şi pentru săvîrşirea a tot-lucrului, să-mi dea taleri patruzeci şi cinci de mii şi în soroc de trei luni mă leg ca să le dau toate săvîrşite gata. Şi banii să mi-i dea rînduri-rînduri : lucrînd şi luînd.

Numai atîta este dator dumnealui : ca să-mi dea tot felul mînă de ajutor, cu a nu mi să lua salahorii ce-i voi tocmi, i zidari, i dulgheri, i materialul ce-l voi tocmi, să nu mi să ia de către alţii în vreo altă trebuinţă ; ca cu acest ajutor să poci săvîrşi şi eu lucru la vreme şi la soroc.

Şi spre încredinţare, m-am iscălit mai jos.

Şi pentru întemeierea acestui contract, să să întărească şi de către cinstitul Divan şi să să adevereze şi de către cinstitul Consulat.

Ioji [Velţbau *, meşterul], iscălit latineşte

1829, avgust 17

De la Divanurile Prinţipatului Valahii

Tocmeala pentru lucru ce să arată într-acest contract făcîndu-să cu bună învoire, prin ştirea Divanurilor, spre a să păzi legătura coprinderii sale întocmai, s-au adeverit şi de Divanuri, iar dregirea de la pontul al şaptelea de a o preface, s-au făcut prin ştirea Divanurilor.

Ocîrmuitorul Mitropolii, Neofit Rîmniceanu ; Grigore Băleanu ; Gheorghe Filipescu ; Iordache Golescu ; Manolache Arghiropolu ; Aleco Vilara ; Alexandru Nenciulescu ; Nicolache Ghica ; Ştefan Bălăceanu ; Costandin Suţu

Arh. St. Buc., Ms. 1083, f. 135—136

315

1829, august 26

Catagrafie a căşăriilor din judeţul Buzău ; localităţile în care sînt aşezate, numele proprietarilor, numele stăpînilor de moşie

Către cinstita Vistierie, despărţirea 1-iu a Divanului săvîrşitor, de la isprăvnicatu Buzău

După porunca cinstitii Vistierii, ce am priimit cu no. 799, ca să trimitem catagrafie de suma căşăriilor ce să află în estimp într-acest judeţ lucrînd caşcaval, cu arătare în ce loc este fieşcare căşărie : pă ce moşie, i pă stăpînul căşării şi pă neguţătoru care estimp

* Numele acestui antreprenor figurează şi în contractul încheiat pentru construirea spitalului propriu-zis de la Mărcuţa (Ibidem, f. 133—134).

lucrează cașcaval, luînd săvîrșire, iată o și trimiserăm la cinstita Vistierie cu dăslușirea întocmai precum ni să poruncește.

Și dă priimire vom avea cinstit răspuns

[Indescifrabil]

1829, avgust 26

[Anexă :]

Sud Buzău

Catagrafie de cîte cășării s-au găsit estimp într-acest județ și ce negutători cășari lucrează cașcaval, cum arată, 1928.

Cășării

1 la Rătunda, pă moșiia dumneaei vornicesii Cîmpinencii. Să lucrează dă polcovnic Tănase Poener ot Buzău

1 la Văcărășteanca, pă moșiia mănăstirii Văcărești. Să lucrează de Mandache căpitan ot Perieți

1 la Moisica, moșiia dumnealui Hatmanului Mihăiță Filipescu. Să lucrează de polcovnic Mihalache ot Moisica

1 la Macoveiu, moșiia dumnealui căminarului Ștefan Moscu. Să lucrează de Stavri Titopoleos, arendaș

1 la Pietrosul, pă moșiia polcovnicului Mihai Protopopescu ot Nișcov. Să lucrează de însuși numitul

1 pă moșiia Stîlpu a dumnealui căminarului Aleco Ghica. Să lucrează de logofăt Ghiță Iarca ot Stîlpul

1 pă Mușa 1 pă Pinteleu	pă moșiile Domnului Grigore Ghica	Care să lucrează pă seama Mării Sale, prin clucer Ioan Sibiceanu
1 pă Furul, pă moșiia Sfintii Episcopii Buzău		
1 pă Goidești, pă moșie megieșască		

1 pă Recea i Bisauca, pă moșiia boerilor Cîrlovești, de postelnic Vlad Lărgean ot Vernești

1 pă Breazău, pă moșie megieșască. Să lucrează de Dafu Grecu ot Sărata, arendaș

12 adică douăsprezece cășării. Care fiind cu deslușire întocmai după poruncă, s-au adeverit și de isprăvnicat.

[Indescifrabil]

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 380/1829, f. 24—25

1829, iulie-august

Catagrafie a căşăriilor din judeţele Prahova, Ialomiţa, Muscel; localităţile în care sînt aşezate, numele proprietarilor, numele stăpînilor de moşie; rezumat

Despre numărul căşăriilor în vara anului 1829 *

Judeţul unde se află căşăria	Numărul de căşării	Denumirea căşăriei şi unde se află instalată	Numele proprietarului căşăriei	Numele proprietarului terenului (moşiei)
Prahova (f. 5)	1	Azuga; pe muntele „Lacu Roşu"	Aleco Iorga	Dragomanul Manuc
Prahova	1	Vîrful Secării	Aleco Iorga	Elenca Hrisoscoloaia
Prahova	1	Zmeuretu	Procopie, „arendaş ot Comarnic"	Banul Brîncoveanu
Prahova	1	Teşila	Serdar Grigore Negru	Mănăstirea Mărgineni
Prahova	1	Predeal; în Clăbucetu Baiului	Boierii Saegii	Boierii Saegii
Total . . .	5			
Ialomiţa (f. 13)	1	Mazărea	Nicolae, „arendaş ot Cioara"	
Ialomiţa	1	Movila lui Ciocan	Stavri Titopolcos, sudit k.k.	Pe moşia Căzăneasca
Ialomiţa	1	Sălcii	Beizadea Costache Caragea	Beizadea Costache Caragea
Ialomiţa	1	Jilava	Polcovnicul Ioniţă ot Jilava	Banul Văcărescu
Ialomiţa	1	Grindu	Vătaful Ispas Făgărăşanu	Vătaful Ispas Făgărăşanu

* Datele s-au cerut numai judeţelor din Muntenia (f. 2)

Judeţul Olt răspunde: „Într-acest judeţ nici au fost vreodată, nici să află căşării, fiind loc de cîmp"

Județul unde se află cășăria	Numărul de cășării	Denumirea cășăriei și unde se află instalată	Numele proprietarului cășăriei	Numele proprietarului terenului (moșiei)
Ialomița	1	„La slujitori"	Logofătul de slujitori Sandu	Paharnicul Dumitrache Voinescu
Total . . .	6			
Muscel (f. 16)	1	Cîndești	Gheorghe Anghel din Cîmpulung, „stăpîn și lucrător cașcavalului"	Mănăstirea Vieroșu
Muscel	1	Berevoești	Gheorghe Anghel din Cîmpulung, „în cășăria lui Herii Berevoescu"	„Moșie megieșească"
Muscel	1	Rucăr	„Ion Băjan ot Rucăr", „la casa sa, singur lucrător"	
Muscel	1	Rucăr	Gh. Voroveici, „la casa sa, singur lucrător"	
Muscel	1	Rucăr	Ion zet Zbîrcea, „la casa sa, singur lucrător"	
Muscel	1	Rucăr	Ion Țapu, „la casa sa, singur lucrător"	
Muscel	1	Rucăr	Treti Logofăt Nicolae Rucăreanu, „în cășăriia sa, pă moșia satului Rucăr, însuși lucrător"	
Muscel	1	Lerești	Logofăt Nicolae Rucăreanu „pă Rîu Tîrgului, în cășăriia sa, însuși lucrător"	
Muscel	1	Lerești	Serdar Scarlat „în cășăriia sa, însuși lucrător"	
Muscel	1	Valea Bădenilor	Serdar Scarlat, „în cășăriia sa, însuși lucrător"	
Total . . .	10			

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 380/1829: „Delă pentru cășării, a trimite isprăvnicatele știință de cîte lucrează estimp și cîte nu"

1829, septembrie 6

Catagrafie a căşăriilor din judeţul Slam Rîmnic; localităţile în care sînt aşezate, numele proprietarilor, numele stăpînilor de moşie

Cinstitii Visterii a Valahii, 1-despărţire a cinstitului Divan săvîrşitor,

Isprăvnicatul Slam Rîmnic

După porunca cinstitii Vistierii, supt no. 798, săvîrşindu-să catagrafiia de căşăriile ce au lucrat estimp într-acest judeţ, iată o trimiserăm cinstitii Vistierii.
De a căriia priimire vom avea cinstit răspuns.

[Indescifrabil]

1829, septemvrie 6

Sud Slam Rîmnic
Catagrafiie de căşăriile ce au lucrat într-acest judeţ pă următoru leat 1829

Căşării

1 a lui Stavăr Grecul ot Jugureni, din sud Buzău, pă moşiia Batog a Episcopii Buzău
1 a logofătului Bănică ot satu Chichineţul, pă moşiia Musăţeanca, la moara ot Teiu
1 ipac numitul, pă moşiia Chichineţ
1 logofăt Nicolaie Grecul ot Cioara, pă moşiia Sf. mănăstiri ot Radu Vodă
1 a lui Gheorghe postelnicelu sin Mihalcea Sîrbul ot Plopi şi cu Stan bogasieru ot Rîmnic, pă moşiia Sfîntului Pantelimon în Ianca Plopii, peste Buzău
1 a lui Robe neguţitorul ot Plopi, pă moşiia Mărgineanca, încoa de Ciuliniţii, a mănăstirii Mărgineni
1 Dobre bogasieru ot Rîmnic, pă moşiia Pînticaţi, a sărdarului Gavriil Condruz
1 Steriie Pega Grecul, pă moşiia Bălăceanu, a dumnealui Hatmanului Nicolache Filipescu
1 logofăt Ianache Foame-lungă, pă moşiia sa Fotinul
1 dumnealui sărdar Costache Arion, pă moşiia sa Voietinul
1 dumnealui căminar Aleco Ghica, pă moşiia sa Băleştii
1 dumnealui sărdar Costache Robescu, pă moşiia sa Gîrleştii
1 Nicolaie Pană Ungureanu, pă moşiia Cioranca a Episcopii Buzău

1 dumnealui Grigore Borănescu, pă moşiia sa Rîmniceni
1 dumnealui sărdar Costache Robescu, pă moşiia Bordeştii
1 dumnealui şătrar Vlad Perieţeanu, pă moşiia Putreda a numitului
1 a Mării Sale Grigore Ghica Vodă, pă moşiia Niculile a Mării Sale

17 adică şaptesprezece

[Indescifrabil]

Arh. St. Buc., Ad-tive. vechi, nr. arh. 380/1829, f. 29—30

318

1829, septembrie 21

Însemnare despre birul încasat de la aurari; rezumat

Jeltuhin aprobă la 21.IX.1829 (f. 12) perceperea birului de la aurari, fie în natură, fie în numerar socotit la cursul de 20 lei dramul. Astfel, li se încasează:

— La 27.IX.1829 (f. 14), în bani 300 ruble argint . .	3 150 tl.
160 dodecari	1 920 „
„aur de apă" 430 dramuri a 20 taleri dramul .	8 600 „
Total .	13 670 „
— La 16.X.1829 (f. 16), în bani	3 430 „
„aur apă" 190 dramuri a 20 taleri dramul . .	3 810 „
Total . .	7 240 „
— La 16.XI.1829 (f. 24), în bani	5 880 „
„aur apă" 223 dramuri	4 472 „
Total . . .	10 352 „
— La 23.IX.1830 (f. 28), în bani („galbeni împărăteşti" 200)	6 300 „
„aur apă" 247 dramuri	4 940 „
Total .	11 240 „

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 14/1829, f. 3, 4 şi 12.

319

1829, octombrie 3

Vice-prezidentul Divanului către Divan, despre condiţiile puse de exarhii mănăstirilor închinate Sf. Munte, aflaţi la Bucureşti, pentru a achita o poliţă de 100 000 lei emisă de monahii Sf. Munte spre a fi plătită de mănăstirile închinate din ţară

De la Vițe-prezedent,
către Divan

Dumnealui deplin-împuternicitu Prezedent al Divanurilor, pă lîngă predlojeniia de la 12 ale trecutului septemvrie no. 10040, au trimis către mine o poliță dă taleri 100 dă mii, adresarisită dă monahii Sfîntului Munte Atos la ecsarhii mănăstirilor închinate chinoviilor Sfîntului Munte Atos, precum și o scrisoare pă numele acelor ecsarhi ce să află în București. Pentru săvîrșirea căriia, îndată am dat scrisoarea — după adres — și am întrebuințat toate silințile din parte-m a îndupleca pă ecsarhi a ațetarisi polița și să dea du pă dînsa taleri 100 000.

După aceasta, ecsarhii ce sînt aici — în nota ce mi-au dat la 22 ale trecutului septemvrie — arată că ei sînt gata a priimi și a întări cu iscăliturile lor polița dă 100 mii lei, după care sînt datori negreșit a și plăti, dar cer următoarea împreună-lucrare din partea stăpînirii :

1. Fiindcă însemnata sumă sînt datori a o lua împrumut, cei ce au acest fel dă capital nu vor a-l încredința lor, fără a lua de la dînșii pentru aceasta pravilnice zapise, întărite cu cuviincioasa orînduială. De aceea și cere a să porunci cui să cuvine, ca zapisele lor pă taleri 100 000 să să întărească și să să adevereze.

2. Lesne să poate întîmpla ca unii din igumeni, asupra cărora cade pă analoghiie o parte din plată, să pot lepăda de aceasta prin multe pricini sau prin feluri dă cuvinte. Să li să dea pentru această pricină poruncă ca, dacă vreunul din igumeni să va înpotrivi a plăti partea sa, să poată ei a-i sili spre aceasta.

Această pricină o am dat în buna cercetare a dumnealui dăplin-împuternicitului Prezedent și acum Exelențiia Sa, prin porunca no. 10460, îmi dă de știre că îndatorirea dă bani ce să dă asupra ecsarhilor mănăstirilor închinate chinoviilor de la Sfîntu Munte Atos pentru însemnata trebuință, nu să poate slobozi dăcît pă cel adevărat temei al pravililor ce s-au dat după prea înnalta voință, spre povățuire ecsarhilor și igumenilor pentru ocîrmuirea și avuturile greceștilor mănăstiri.

Asemenea și sila igumenilor ce cer ecsarhii muntelui Atos de să vor împotrivi aceia a da analoghisita asupră-le parte din sumă pentru mai sus-zisa trebuință, spînzură din mai pă larg cercetarea care nu să osibește din neapăratile potriviri după aceleași pravili.

De aceea, făcînd cunoscute toate cele mai sus-însemnate Judecătorescului divan, îi pui înnainte, fără a să abate din mai sus-numitele pravili, să intre fără de toată prelungirea în întărirea zapisilor dă împrumutare a ecsarhilor — nu mai mult dăcît pă una sută dă mii lei — și a să sili igumenii ce să împotrivesc la plată, de să va arăta trebuință spre aceasta.

1829, octomvrie 3

Arh. St. Buc., Ms. 1088, nr. 1434/1829

320

1829, decembrie 15

Obştea Divanurilor către ispravnicii de judeţe, despre hotărîrea luată de generalul Kiselev pentru desfiinţarea vămilor interioare şi menţinerea numai a taxei vamale de 3% la import şi export

De la obştea Divanurilor Prinţipatului Valahii,
către dumnealor boerii ispravnici ot sud [...] *

Vă facem în ştire că, pentru catahrisis ce să urmează aici în ţară asupra vămii ce să ia în felurimi de chipuri de la producturile şi mărfurile ce să vînd înnăuntru în ţară, atît prin tîrguri, oraşe şi sate, neasemănată cu nici o altă vamă de supt oricare oblăduire, cunoscînd Excelenţia Sa deplin-împuternicitul Prezedent al Divanurilor Moldo-Valahii, dumnealui ghinăral adiotant şi a felurimi dă ordine cavaler Pavel Dimitrie Kiselev, că vama dinlăuntru acestui Prinţipat ajunsese la mare catahrisis, ce scade obşteasca îndăstulare, prin predlojănia ce ne-au trimis de la trecutul noemvrie 24 supt no. 11752 au binevoit a porunci de s-au stricat.

Şi s-au vîndutu cu mezat pă viitorul an cu leat 1830, ghenar 1, vămile numai pentru lucrurile ce vor întra în ţară peste hotar şi cele ce vor eşi din ţară peste hotar, să plătească la schele la sută trei, după ponturile ce s-au dat la mîna cumpărătorului, i tarife pentru sudiţii streinilor curţi.

Iar înlăuntru în Prinţipat, orice lucruri şi producturi să vor vinde şi să vor cumpăra pentru negoţătoriie prin tîrguri, bîlciuri, i oraşe şi sate, vama este cu totul rădicată — după cum pentru aceasta să va face osebite eczemplaruri tipărite, ca să să trimiţă în toate satele judeţelor.

Iar acum deocamdată, Divanul porunceşte dumneavoastră: să scoateţi copii întocmai după aceasta şi, prin logofeţeii isprăvnicatului într-adins îndată să trimiteţi, ca să să citească în tot ţinutul judeţului, întru auzul tuturor de obşte, ca pînă la întîi ghenar viitor să să vestească că s-au rădicat această îngreuere cu năpăstuire deasupra lăcuitorilor, neîngăduind pă vameşii anului viitoru sau pă alţi slujbaşi a face cîtuşi dă puţină urmare împotrivă, că veţi rămînea dumneavoastră în răspundere pentru neîngrijirea la datoria ce aveţi, a apăra pă lăcuitori dă verice hrăpiri şi luări nedrepte.

Şi de primire şi urmare să aibă Divanurile răspuns.

Cei iscăliţi:

Otcîrmuitoru Sf. Mitr., Neofit Rîmnic; Maior Nojă; Grigore Băleanu; Iordache Golescu; Dimitrie Racoviţă; Costandin Golescu; Mihail Cornescu; Ştefan Bălăceanu; Nicolae Ghica; Alecsandru Nenciulescu; Costandin Suţu

1829, dechemvrie 15

Arh. St. Buc., Ms. 117, f. 209 v.—210

* Loc alb în text

321

1829, decembrie 16

Divanul către locuitorii țării, despre desființarea vămilor interioare, despre libertatea comerțului în cuprinsul țării și despre stabilirea unei vămi de import și export de 3%

Cărțile cele tipărite 3 200
de la obșteasca Divanurilor Prințipatului Valahii

Tuturor lăcuitorilor de obște vă facem în știre că pă anul viitor, ce să începe de la ghenar 1, leat 1830, vama din lăuntru din Prințipat este cu totul rădicată.

Numai lucrurile ce vor eși din țară peste graniță și vor întra în țară are să plătească vamă la schelă trei la sută și sudiții streinilor curți — după tarife.

Iar în Prințipatul acesta, prin tîrguri, bîlciuri, orașe și sate, nu aveți să plătiți vamă nici pentru zaherele, nici pentru vite, orice felurime, nici pentru cherestele și alte lucruri făcute de lemn sau pămînt, nici pentru rachiu. Cu un cuvînt: pentru nimic.

Ci, să vă faceți alișverișul slobod făr-dă nici o împiedecare. Pentru care, preoții din fieșcare sat să îndatorează să citească porunca aceasta la zile dă sărbători în biserică, în vreme de șase luni, ca să le fie tuturor cunoscută.

1829, dechemvrie 16

Arh. St. Buc., Ms. 117, f. 210

322

1829, decembrie 18

Panaiot, îngrijitorul spitalului din Călărași, către Vistierie, despre lefurile pe care le-a plătit spălătoreselor de la spital

Către prea cinstita Vistierie a Valahiei,
de la șătr. Panaiot, îngrijitoru spitalului ot Călărași

Cu plecăciune arăt prea-cinstitei Visterii că spălătoresile ce s-au trimis astă vară de la București pentru spălatu rufelor bolnavilor din spitalu de aici, li s-au plătit leafa la fieșcare pă lună, cîte taleri treizeci, de la venirea lor și pînă la sfîrșitu lui octomvrie. Iar pă luna lui noemvrie văzînd că nu au de lucru mult, lè-am scăzut cîte taleri 10 pă fieșcare, plătindu-le numai cîte taleri 20, dupe cum să arată în socotelă.

Deosebit dintr-aceasta, am oprit pentru următoarea lună numai cincisprizece mueri pentru spălat, fiindcă s-au înpuţinat spălătura, De aceea, nu lipsii cu plecăciune a înştiinţa.

Panaiot şetrar

1829, dechemvrie 18

[Rezoluţie :]

Masa I-iu : să ia în băgare de seamă socotelile ce va trimite pentru aceste cheltuieli.

dechemvrie 24

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2266/1830, f. 7.

323

1829

Catagrafie pentru judeţele Ialomiţa, Slam Rîmnic şi Buzău, de vitele moarte de boală sau de greutăţile drumurilor şi de vreme rea; de oamenii degeraţi, morţi şi „sacaţi"; extras

Sud. Ialomiţa 1829, aprilie. Catagrafie de toate vitele ce au murit într-acest judeţ, atît de boală, cît şi în transporturi, de iuţimea furtunilor; i de oameni degeraţi, morţi şi sacaţi [...]

Oameni		Vite moarte de boală	Boi morţi în transporturi	
degeraţi, morţi	sacaţi			
		3 610	1 194	plasa Lichireştilor
		3 729	1 369	plasa Stelniţii
2		4 619	797	plasa Hagienilor
		2 753	590	plasa Oraşului
		7 500	1 447	plasa Slobozii
7	1	9 501	1 651	plasa Gîrbovilor
		3 474	163	plasa Jilăvii
		12 807	1 061	plasa Dridului
		930	7.	oraşul Urziceni
9	1	48 923	8 279	toată suma, însă : 48 923 moarte de boală 8 279 în transporturi 57 202 Adică cincizeci şi şapte de mii dooă sute dooă vite răpuse de boală şi în transporturi, şi nooă oameni morţi i unul sacat [f. 27]. [...]

Sud. Slam Rîmnic. 1829, mart. Catagrafiile de vitele ce au murit de boală, i de vijălii și furtuni, aflîndu-să în transporturi ; și de oameni ce au degerat[...]

Oameni		Vite moarte de boală	Boi morți în transporturi	
degerați, morți	sacați			
		495	34	plaiu Rîmnicului
		820	47	plasa Rîmnii
	6	861	32	tîrgul Rîmnicului
	2	3 136	722	plasa Grădiștii
		2 266	292	Belciugății
		443	61	Milcovul
		854	47	Rîmnicul de Sus
		1 405	200	Măxineni
1	5	5 427	1 614	Bălții
		460	72	orașul Focșani
		4 376	83	Mijlocul
		787	102	Muntelui
		3 536	732	Rîmnicul de Jos
1	13	24 870	4 038	Adică un om mort i treisprezece sacați i vite moarte de boală dooăzeci și patru de mie opt sute șaptezeci; și boi periți în transport patru mii treizeci și opt [f. 36 v.]. [...]

Sud. Buzău. 1829, mart. Catastih de oameni și vitele ce au murit în transporturi și de boală în județul acesta pînă acum, după cercetarea ce s-au făcut [...]

Oameni		Vite moarte de boală	Boi morți în transporturi	
degerați, morți	sacați			
9	14	1 399	760	plaiu Pîrscovului
13	—	2 899	1 177	Slănicul
5	1	10 543	2 486	Plasa Cîmpului
	1	728	633	Sărata
1		2 747	1 071	Peste Buzău
		461	95	orașul Buzăului
28	16	18 777	6 222	Adică dooăzeci și opt oameni degerați și morți i șaisprezece sacați i optsprezece mii șapte sute șapte zeci și șapte vite moarte de boală, și șase mii dooă sute dooăzeci și doi de boi morți în transporturile ce să arată [f. 57].

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 1021/1828, f. 18, 27—28, 36, 44, 57

Notă la documentul nr. 323. „Catagrafia" precizează pierderile de mai sus în detaliu, în ce transporturi anume — pentru fiecare din județele sus-arătate

324

1830, ianuarie 9

Divanul săvîrşitor către judeţele Buzău, Saac, Prahova şi Vîlcea, despre catagrafia satelor ce se află în slujba ocnelor; extras

Fiindcă art. 12 al contractului vînzării ocnelor pă trei ani înainte — 1830, 1831 şi 1832 — coprindea ca satele ce să află în slujba ocnilor după învoirea ce urmează şi va urma între cumpărători şi lăcuitorii acestor sate, vor fi apărate de orice podvoadă şi angarii şi, pentru ca să nu să zăticnească trebuinţele ocnelor, să plătească cumpărătorul la Vistieriie dreapta dajdie a acestor sate, atît acum, precum sînt aşăzate în ecstracturile Vistierii, cît şi după cum să vor aşăza la îndreptarea dăjdiilor ce să vor face în toată ţara.

Li să face însă acum catagrafiie anume de toţi lăcuitorii ce să află întrînsele şi cîţi peste aceştiia să vor mai sprijini acolo din alte sate să îndatorează cumpărătorii să-i dea înapoi dregătorilor judeţelor de unde vor dosi, la cea dîntîi cerere ce-i vor face[...].

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 248/1830, f. 1

325

1830, ianuarie 13

Divanul săvîrşitor către Vistierie, despre doi brutari tocmiţi cu luna pentru a învăţa pe soldaţii ruşi cum să facă jimblă; rezoluţia Visteriei

Divanul săvîrşitor
No. 213 Anul 1830,
luna ghenar 13
Despărţ. 2, masa 3

Dumnealui Vel vistier

Fiindcă după otnoşănia cantorii spitalurilor de aici, scrisă de la 24 dechemvrie trecut, cu no. 6362, trebuinţă fiind de doi brutari, ca să înveţe pă soldaţi cum să facă jimblă şi găsindu-să aceşti brutari, ce să coprinde în alăturatul contract, care să şi trimite la Vistierie, a sta în păstrare, s-au şi tocmit cu luna: unul po taleri una sută dooăzeci, iar la amîndoi fac taleri dooă sute patruzeci pă lună. Şi s-au şi trimis la cantora spitalurilor, ca să urmeze după legătura contractului lor.

De aceea, să face cunoscut dumitale ca, la sfîrşitul fieşcăriia luni, aducînd cfitanţia cantorii că au slujit, atunci să porunceşte ca să li să plătească simbria lor cea tocmită pă lună.

M. Nojin
Costandin Suţu

[Rezoluţia Vistieriei:]

Masa I-iu: pă temeiul aceştii otnoşănii, să să urmeze plata brutarilor întocmai precum mai sus să arată

Vel vist.

[1830], ghenar 15

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2266/1830, f. 50

1830, ianuarie 21

Catagrafie de muncitorii, atît rumîni cît și robi mănăstirești, care lucrează la Ocnele Mari; rezumat

Muncitorii de la Ocnele Mari locuiau în: mahalaua Tîrgului, mahalaua Ocniții, mahalaua Luncii, mahalaua Teișului, Sohorăt, Valea Rîului, Copăcel, Mihăești, Rîureni, Buleta, Govora, Bunești, Mănăstirea Dintr-un Lemn, Otișani, Lăpușați, Băbenii Rumîni, Cacova, Olănești, Păușești, Vlădești.

Muncitori „rumîni" erau în total 530, din care:

„lucrători zdraveni" 438
„lucrători secați" 92
În total „rumîni", pe categorii:

ciocănași	97
măglași	205
cantaragii	3
ciripieri	4
curelari	4
alergători	16
paznici	13
pîrgari	41
„într-armați"	8
bătăturași	6
luminărari	4
meșteri lemnari . . .	13
cărbunari	18
	438

Pe lîngă acești 438 „lucrători zdraveni" mai erau: 1 fîntînar, 1 boștinar și 4 măcinători.

În total, la data acestui recensămînt:

530 muncitori „rumîni"
71 „ robi țigani
601 „ total (inclusiv cei „secați").

Muncitorii robi țigani erau în total 71, locuind toți în mahalaua Tîrgului; din aceștia, „lucrători zdráveni" erau 64, iar „secați" 7. Din cei 64 „zdraveni", 55 erau ciocănași, iar 9 erau fierari („fauri").

Categorii de invalidități menționate în această catagrafie *

ciocănaș, „secat de mîna stîngă, în lucrarea bolovanilor"
ciocănaș, „surupat"
ciocănaș, „strivit în treburile ocnii"
măglaș, „secat de picioru stîng, lovit dă bolovani"
măglaș, „strivit de vîrtej"

* Dosar, f. 58—67

măglaş, „secat, lovit de bolovani"
măglaş, „strivit de ocnă"
bătăturaş, „strivit de bolovani"
pîrgar, „beteag din lucru ocnii"
pîrgar, „întru asemenea stare"
măglaş, „lovit de bolovani"
ciocănaş, „strivit de gura ocnii"
măglaş, „strivit la cap de ocnă"
măglaş, „lovit de ocnă"
măcinător, „strivit de ocnă"
ciocănaş, „secat de picior, lovit de bolovani"
măglaş, „nevolnic cu patimă, lovit de bolovani"
paznic, „secat de un picior, lovit de bolovani" etc.

1830, ianuarie 21

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 248/1830, f. 57—76

327

1830, ianuarie

Catagrafie de familiile păzitorilor la malurile cu sare, cu locuința în plaiul Slănicului și plaiul Pîrscovului din județul Buzău; rezumat

Ioan Cătuneanu, Nicolae Dudău și Dumitrache postelnicelu fac „Catagrafiie de toate familiile a păzitorilor malurilor dă sare, ce s-au găsit cu lăcuința în plaiu Slănicului și plaiu Pîrscovului" din județul Buzău

a „Păzitorii din Plaiul Slănicului":

Lude	„Numele i sinul și porecla"	În ce sat locuiesc	În ce sluibă se află	„Starea" fiecăruia				
				boi	vaci	cai	oi	stupi
1	Toader sin Stan Duloiu	Goicel	La malurile Pițineaga	2	4	2	20	—
1	Gheorghe sin Stan Țurloi	Idem	Idem	3	3	5	20	15
1	Ion zis Stan Țurloi	Idem	Idem	4	2	4	20	5
1	Stoica sin Stan Duloiu	Idem	Idem	4	1	3	30	3
1	Ene sin Iliie cioban	Idem	Idem	2	1	2	30	—
1	Toader sin Dumitru Săraru	Lopătari	La malurile Lopătari	1	3	3	27	—

Lude	„Numele i sinul și porecla"	În ce sat locuiesc	În ce slujbă se află	„Starea" fiecăruia				
				boi	vaci	cai	oi	stupi
1	Iliie sin Ion Săraru	Idem	Idem	2	1	2	23	—
1	Ion sin Dumitru Săraru	Idem	Idem	3	1	2	60	10
1	Cîrstea sin Ion Săraru	Idem	Idem	1	3	1	—	4
1 1	Panait holtei } sin Ana văduva Stoica holtei } Jurubeasca	Idem	Idem	4	3	1	8	—
11								

b „Cei din plaiu Pîrscov" :

Lude	„Numele i sinul și porecla"	În ce sat locuiesc	În ce slujbă se află	boi	vaci	cai	oi	stupi
1	Iliie ceauș sin Oprea Săraru	Trestia	La malul Negoșin	2	1	1	4	—
1	Barbu holtei sin Oprea Săraru	Idem	Idem	2	—	—	—	—
1	Dragomir sin Oprea Săraru	Idem	La malul Pîrlita	—	1	—	5	—
1	Radu sin Oprea Săraru	Idem	Idem	2	—	—	2	—
1	Istrate sin Goicea	Moșești	La malurile Sărățel	2	2	2	—	—
1	Cernetusin Goicea	Idem	Idem	—	2	1	—	—
1	Dimian sin Vișan	Idem	Idem	2	—	1	6	—
1	Toader sin Damian	Idem	Idem	—	1	1	—	—
1	Stan sin Gheorghe ciobanu	Bozioru	La malul Pinu	—	2	—	—	—
1	Gheorghe Săraru	Trestioara	La malul Fundății	—	3	2	10	—
10								

Adunarea :

11 plaiul Slănic
10 plaiul Pîrscov
21 „adică dooăzeci și unu s-au găsit, după scumpă cercetare, ce am făcut la amîndooă plaiurile păzitorilor la malurile dă sare".

1830, ianuarie

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 248/1830, f. 7—9

328

1830, ianuarie

Catagrafie de muncitorii care lucrează la ocnele Telega; extras

Sud Prahova

Catastih dă toată suflarea ce să află în satul Haimanalele ocnii Telega [...]

Perilipsis de toţi oamenii ai ocnii Telegii, ce să arată într-acest catastih cum arată

Lude

529 toată suma, însă:

414 {

Lude
104 ciocănaşi, ce taie bolovani dă sare în ocnă
153 măglaşi, ce scot bolovani din ocnă şi-i face mîgle
11 alergători şi păzitori ocnii
2 cantaragii
1 paznic la gura ocnii
4 meşteri lemnari ai ocnii
4 pezodromi
2 doftori ai ciocănaşilor *
2 vătăşăi ai curţii cămărăşii
2 paznici la gura ocnii i la osîndiţii tîlhari
4 îngrijitori ai cailor crivacurilor
1 luminărar ce face lumînări
1 dogar al ocnii
1 zidar
12 rîndaşi ai curţii cămărăşii
9 aşăzători bolovanilor dă sare la mîglă
2 păzitori dă livezile ocnii
1 păzitor dă potecile ocnii
41 cei ce aduc pari, nuele, ţanbre, i alte lemne, pentru trebuinţa ocnii şi făcătorii dă cărbuni
39 cei ce fac otgoane dă crivacuri şi alte funii
10 parte bisericească, însă: 6 popi şi 4 ţîrcovnici
3 postelnicei
2 posluşnici boereşti străini
3 ţigani herari ai dumnealui vornic Grigore Bălăceanu

414 adică patru sute patrusprezece

115 { Aceştia sînt: secaţi, trecuţi în vîrsta bătrîneţelor, epilepticoşi şi cerşători

Leat 1830

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 248/1830, f. 37—45

* Stavrache Manole, născut la Telega şi Costache Vintilă, născut la Telega

1830, ianuarie

Catagrafie de muncitorii care lucrează la ocnele Slănic și Haimanalele din Slănic; extras

Sud Saac

Catastih dă toată suflarea ce să află în satele ocnii Slănic și Haimanalele ot Slănic [...]

Perilipsis dă adunarea a toți oamenii ocnii, i alții ce hălăduesc în Slănic i Haimanalele ot Slănic

Cei ce să află în slujba ocnii lude	Secații văduvile lude	Alte bresle	[Denumirea categoriilor]
123			ciocănașii, ce taie bolovani dă sare în ocnă
283			măglași, ce scot bolovani dă sare din ocnă și face miglă
33			rîndași și cei ce fac otgoane dă crevacuri și alte funii
31			alergători și păzitorii ocnii
2			vătași, păzitori de magazie
5			păzitorii cailor ocnii
2			păzitorii la gurile ocnii
4			meșterii ocnii
2			curelarii ocnii *
3			pezodromii ocnii
6			dogarii ocnii
5			în alte trebuințe ale ocnii **
2			zidari
3			păzitorii malurilor cu sare ot Gura Ghitiorii
4			poterașii ocnii
508			adică cinci sute opt
	37		ciocănașii cei secați și nevolnici
	71		măglași secați i nevolnici
	17		bătrînii și neputincioșii dintre rîndași i funieri
	17		văduvele ciocănașilor ce i-au ucis ocna
	44		văduvele măglașilor
	186		adică una sută optzeci și șase
		5	breslași
		2	feciori de breslași

* Curelarul Crăciun Curelea este „hălăduitor în Ștefești" și se află „în slujba ocnii dă ani 30"

** Și anume: 1 cantaragiu al ocnii, 1 grădinar al cămărășiei, 1 lumînărar, 1 dulgher, 1 brutar al cămărășiei

Cei ce să află în slujba ocnii lude	Secați i văduvile lude	Alte bresle	[Denumirea categoriilor]
		2	postelnicei
		1	cumpanist
		1	dajnic străin
		2	sudiți k.k.
		1	om al dumnealui Hatmanului Mihăiță Filipescu
		1	posluşnic al medelnicerului Mîrzii
		1	birnic al satului Izvoarăle
		8	preoții
		3	țîrcovnici
		6	țigani fauri fherari
		33	adică treizeci și trei

1830

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 248/1830, f. 15—25

330

1830, martie 17

Şt. Meitani şi F. Lenj, arendaşii ocnelor, către Divanul săvîrşitor, despre angaralele şi podvezile care se cer, pe nedrept, păzitorilor malurilor de sare din județele Saac, Buzău şi Slam Rîmnic

Către cinstitul Săvîrşitor divan,
de la cumpărătorii ocnelor

Ştiut este cinstitului Divan că în sud Saac, Buzău şi Slam Rîmnic să află malurile de sare, la care sînt şi păzitori spre paza lor şi asupra lor are şi Eforia orînduiți epistați, spre mai bună pază, ca să nu să întîmple vreo catahrisis.

Acuma, dar, am luoat înştiințare că păzitorii de acolo să supără în angarali şi potvezi de către slujbaşi, zapcii i alți dregători care, aceştia lipsind de la slujba pazei malurilor, să pricinueşte pagube.

De aceea, ne rugăm cinstitului Divan, să să dea cuviincioase straşnice porunci deşchise la mai sus-numitele județe, ca să fie şi în mîinile orînduiților ca să să apere de mai sus-numitele angarele. Căci cu aceasta să pricinueşte mare pagubă huzmetului fără de cuvînt.

Ştefan Meitani
Filip Lenj

1830, martie 17

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 248/1830, f. 87

331

1830, martie 23

Cursul monedelor hotărît prin porunca generalului Kiselev

Cursul monedelor, hotărît după predlojenia domnului deplin-înputernicitului Prezedent al Divanurilor Moldavii şi Valahii, ghenăral adiutant ghenăral-leitinant Pavel Kisilev, scrisă de la 23 martie, leat 1830, cu no. 2368, a să priimi în veniturile Vistierii Prinţipatului Valahii

Moneda de aur

No.				
1.	Galbenu olandez	Lei 31,	par.	20
2.	Galbenu austriacesc	„ 31	„	20
3.	Galbenu venetic	„ 31	„	20
4.	Galbenu franţozesc	.. 31	„	20

Moneda de argint

5.	Rubla rosească de argint . . .	Lei 10,	par.	20
6.	Crontaleru întreg	„ 15		—
7.	Jumătatea de crontaler	„ 7	„	20
8.	Al treilea cvert de crontaler . .	„ 3	„	30
9.	Derecliu	„ 14		—
10.	Jumătatea ipac	„ 7		—
11.	Al treilea cfert	„ 3	„	20
12.	Caragroşu, cu zgripsor	„ 13	„	20
13.	Jumătatea de zgripsor	„ 6	„	30
14.	Al treilea cfert de gripsor . . .	„ 3	„	15
15.	Sfanţihu negăurit	„ 2	„	10
16.	Sfanţihu găurit	„ 2	„	8

Arh. St. Buc., Vistieria, nr. arh. 8122/1835, f. 103

332

1830, martie 27

Logofeţia pricinilor străine către Consulatul francez, despre aducerea la Divan a lui G. Masso, sudit francez, învinuit de falsificare de monedă

De la Logofeţiia pricinilor streine,
către cinstitul Consulat al Franţii

Trebuinţă fiind ca să stea faţă la adunarea Divanului domnesc Gheorghe Masu, suditu franţozesc — carele fiind supt pîra calpuzanlîcului, s-au apărat prin anaforaoa Depertamentului cremenalicesc.

De aceea, să binevoiască cinstitul Consulat a trimite în viitoarea sîmbătă, la 29 ale următoarii luni, pă mai sus-numitu a sta faţă la cercetarea ce este a să face de domnescul Divan, ca să dea cuviincioasa pliroforie şi deslușire, ce să cer asupra faptelor celor osîndiţi printr-acea anafora.

Asemenea pitac s-au făcut către cinstita Aghenţie a Engliterii.

Vel logofăt

1830, mart. 27

Arh. St. Buc., Ms. 1058, nr. 52 (f. 22 v).

333

1830, iunie 3

Divanul săvîrşitor autorizează pe Dimitrie sin Dinu să exporte 400 de bivoli în Turcia; extras

Divanul săvîrşitor al Valahii

Dimitrie sin Dinu ot Bucureşti are a trece patru sute bivoli în Ţara Turcească prin schela ot Zămnice şi banii vămii i-au răspuns aici la Divanu săvîrşitor, adică de o vită cîte taleri dooăzeci — care fac peste tot taleri opt mii. Drept aceea, i s-au dat acest bilet de trecătoare la margine, spre a fi nesupărat. Care bilet să să oprească de către căpitanul marginii şi să să trimiţă la Divan după orînduială [...].

Maior Nojin,
Vel Vist., Barbu Ştirbei

Trecut în condică
1830, iunie 3
No. 2120

Arh. St. Buc., Vistieria, nr. arh. 161/1830, f. 465

334

1830, iunie 6

Însemnare de banii plătiţi salahorilor de la „ghecitul" de la Hîrşova, în baza ordinului dat de generalul Kiselev

Banii ce s-au dat după predlojenia deplin-împuternicitului Prezident al Divanurilor gheneral adiotant Kisiliov, cu no. 3310, în 2 302 galbeni, 15 lei şi 72 bani dumnealui polcovnic Pevţov, pentru plata salahorilor ce s-au aflat în lucru la ghecitul de la Hîrşova, precum mai jos să arată:

— Lopătarilor de la poduri, de la 1 septemvrie pînă la 28 noemvrie 1829, la 4 400 oameni, po taleri unul de om	taleri	4 400
— Ipac la 2 080 lopătari, de la 12 martie pînă la 1 mai, cîte taleri 1, bani 60 fieşcarele		3 120
— La 5 269 salahori, de la 1 ghenar 1830 pînă la 1 mai, po taleri zece de om		52 690
— La 636 cară cu cîte doi boi, de la 1-iu ghenar 1830 pînă la 1-iu mai, po taleri 20 de fieşcare car . .		12 720
		72 930
— Se scad cei ce au rămas asupra dumnealui din banii armii		401,48
— Rămîne să ia dumnealui polcovnic Pevţov . . .		72 528,72

1830, iunie 6

Arh. St. Buc., Vistieria, nr. arh. 51/1830, f. 33

335

1830, iunie 16

Divanul săvîrşitor autorizează pe medelnicerul Iordache sin Gazoti să exporte 440 oi în Turcia

Divanul săvîrşitor al Valahii

Dumnealui medelnicer Iordache sin Gazoti ot Bucureşti are a trece patru sute şi patruzeci oi în Ţara Turcească prin schela Călăraşi. Şi banii vămii i-au răspuns aici la Divanu săvîrşitor, adică de o vită cîte taleri unul, care fac peste tot taleri patru sute patruzeci. Drept aceea, i s-au dat acest bilet de trecătoare la margine, spre a fi nesupărat. Care bilet să să oprească de către căpitanul mărginii şi să se trimiţă la Divan după orînduială.

Trecut în condică
1830, iunie 16
No. 8

Пропустить чрезъ каларашскую заставу
Să se sloboază a trece pe la Călăraşi schela

Овец } 440 четыреста сорок овец
Oi }

Маиор Ножин
Iordache Golescu, Vel vist., B. Ştirbei

Trecut în condică

Arh. St. Buc., Vistieria, nr. arh. 161/1830, f. 195

336

1830, iunie

Însemnare despre vitele exportate în Turcia prin carantina oborului de schimb de la Turnul, județul Olt, din mai pînă în august și despre vama plătită; extras

[. . .] 1830, iunie

Carantina oborului de schimb ot Turnul, sud Olt

Condică șnuruită pă tetraminiia ot mai, iunie, iulie și avgust, pă suma bivolilor ce au trecut în Turchiia cu bileturi

Bivoli	No. bileturilor	Zioa trecerii vitelor peste graniță	Coprinderea bileturilor
120	2 295	Iunie 10	Dumitrache sin Periețeanu ot sud Teleorman, plătind vama la Divan . . . . tl. 2 400
100	2 296	„ 10	Asemenea Dumitrache tot la Divan . . . . . „ 2 000
100	5	„ 15	Țancul surecciu ot Ruși dă Vede, ipac . . . „ 2 000
100	6	„ 16	Dumitru sin Zmoagă ot sud Teleorman, ipac „ 2 000
140	4	„ 18	Teodorache sin Basarabescu ot Ruși dă Vede, ipac . . . . „ 2 800
100	7	„ 25	Anastase ot Izbiceni, ipac . . . . „ 2 000
			13 200

Suma catîrilor ce au trecut prin această carantină peste Dunăre

Catîri			
66	2 390	Iunie 12	Stoian sin Petre ot Ianina, plătind vama la Divan . . . . tl. 792
50	2 240	Iulie 10	Ion Dimitrie sin Gherasie ot București, ipac „ 600
50	2 239	„ 10	Ipac . . . . „ 600
			1 992[...]

Arh. St. Buc., Vistieria, nr. arh. 161/1830, f. 305, 310

337

1830, iulie 3

Însemnare de schelele hotărîte de Divan pentru exportul de vite

Însemnare pentru scheli, pă la care o să treacă vite:

În Țara Turcească

Brăila
Călărași
Giurgiu
Zămnicea
Izvoarele
Calafatu
Cerneți

În Țara Nemțească

Cîmpina
Văleni de Munte
Rucărul
Cîineni
Vîlcanu
Vurciurova în Rușava

Numai pă la aceste scheli au voi ca să treacă; iar care să vor prinde pă la alte locuri, acelea să să facă controbont — din care jumătate să fie pă seama contracciului, iar jumătate pă seama doveditorului.

Și trecerea să să socotească pă seama contracciului dă la 1 iulie.

Constandin Golescu, Iordache Golescu, Dim. Racoviță, Nicolae Arghiropolu, Alecsandru Nenciulescu, Nicolae Ghica, B. Știrbei.

1830, iulie 3

Arh. St. Buc., Vistieria, nr. arh. 161/1830, f. 32

Notă la documentul nr. 337. Această însemnare face parte din „Dela pentru sloboda trecere peste graniță în Austria, Turchia și Moldavia a vitelor cornorate mari și mici i cai"

1830, iulie

Însemnare de numărul vitelor exportate în Turcia din județul Dolj în patru zile: 25 iunie, 2, 3, 4 iulie, cu numele exportatorilor și sumele plătite pentru vamă

Sud Dolji. 1830, iunie

Condică șnuruită pe tetrameniia ot maiu, iuni, iulie și avgust, pentru strîngerea vămii oilor și bivoli ce trec în Turchiia

Oi	Bivoli	No. biletului	Zioa lunii		Tl.
	120	1	iunie 25	Sterie sin Nicolau sepungiu ot Bitolea și Naum Hagi Dumitrie ot Velis Scherealovi: plătit vama de un bivol po taleri dooăzeci, care face taleri dooă mii patru sute	2 400
	120	2	iulie 2	Hagi Abdi ot Vidin, prin schela Reahova, plătit vama de un bivol po taleri dooăzeci, care face taleri dooă mie patru sute	2 400
209		3	„ 3	Memiș turcul ot Vidin, prin schela Calafat. Plătit vama de o vită oae cu berbeci po taleri unul, care face taleri dooă sute	200
	110	4	„ 4	Vasile Filip ot orașul Craiovei, prin schela Reahova. Plătit vama de o vită bivole po taleri dooăzeci, care fac taleri dooă mii dooă sute	2 200
				Adică lei șapte mii dooă sute	7 200

Iordache Otetelișan

Arh. St. Buc., Vistieria, nr. arh. 161/1830, f. 396—397

1830, iulie

Însemnare de vitele trecute peste graniță prin carantina Cerneți, județul Mehedinți, de la 1 iulie 1830 pînă la 1 ianuarie 1831, și despre vama plătită; extras

Condică șnuruită pă o ecsaminie, adică iulie 1, avgust, septemvrie, octomvrie, noemvrie și dechemvrie, pînă la întîi dă ghenar leat 1831, dă toate vitele ce au trecut slobode din înnalte porunci, cu plată dă vamă hotărîtă, adică oi sau berbeci mari, boi mari sau mici i bivoli mari și mici și vaci i bivolițe, cum înnăuntru să arată:

No.	Oi sau berbeci mari po tl. 1	De o vacă sau bivoliță cîte tl. 13	Toate vitele ce au trecut peste graniță după slobozenie, dă la 1 iulie pînă la întîi ghenar leat 1831, cu plată dă vamă, însă:	Banii ce au dat la vameși Tl.	Luna trecerii Iulie
1	60		Cu biletu Ecselenții Sale domnului ghinărar Prigara, cumpărat prin dumnealui sluger Mihalaichie Ciupagea și Ioan Băloi, dat lui Dărviși Voivoda din Cladova făr-de plată		13
	60				
			Avgust		August
2		1	Vacă, Ibraim turcu dă la cetatea Ostrovului, cu biletu dumnealui medelnicerului Ioan Budișteanu, no. 251, plătit havaetu vămii prin dumnealui vtori logofăt Petraichie vameșu, după porunca ce au avut	13	14
3	90		Tair turcu ot Cladova, trecut cu biletu dumnealui medelnicerului Ioan Budișteanu, supt no. 258, plătit havaetu la dumnealui vtori logofăt Petraichie Burileanu. Biletu s-au poprit dă Lanbrainie vameșu	90	22
4		170	Vaci, dumnealui vtori vist. Dumitraichie Pleniceanu din Cerneți, au trecut prin schela Vîrciorovii în Țara Nemțească cu biletu dumnealui medelnicerului Ioan Budișteanu, supt no. 255. Plătit havaetu vămii prin dumnealui		

No.	Ci sau berbeci mari po tl. 1	De o vacă sau bivoliță cîte tl. 13	Toate vitele ce au trecut peste graniță după slobozenie, dă la 1 iulie pînă la întîi ghenar leat 1831, cu plată dă vamă, însă :	Banii ce au dat la vameși Tl.	Luna trecerii Iulie
5	34		vtori logofăt Petraichie Burileanu. Biletu s-au poprit dă dumnealui Lanbrainie vameșu Mamut turcu, tutungiu ot cetatea Ostrovului, cu biletu dumnealui medelnicerului Ioan Budișteanu, no. 256, trecut la Cladova. Havaetu vămii plătit prin dumnealui vtori logofăt Petraichie Burileanu. Biletu s-au poprit dă Lanbrainie vameșu	2 210	24
				34	26
			[...]	2 347	

1830, iulie

Arh. St. Buc., Vistieria, nr. arh. 161/1830, f. 721—722

340

1830, august 24

Isnaful brutarilor din Pitești către Comisia de revizie, despre pîinea făcută pentru spitalele armatei ruse și pîinea dată la curtea ispravnicului, rămasă neplătită

Către cinstita Comisie a revizii al 2. Valahii Mari,
prea plecată jalbă

Jăluim cinstitei Comisii, că în trecutul an fiind dumnealui coconu Gligore Grădișteanu ispravnic aici în sud Argeș, aflîndu-să stăpînitor, din porunca dumnealui ce ni s-au dat ca să facem pîine pentru trebuința spitalurilor înpărătești, la care necurmat toți cîți brutari ne aflam am dat pîine de îndestulare. Și nu numai pentru spitaluri, ci și pentru curtea dumnealui. Și cu azi, cu mîine să ne plătească, făcînd cerere, în multe rînduri, ne-au chemat la socoteală; și din condei în condei, ni s-au făcut să luom noi toți taleri 3 673. La care, au poruncit la dumnealui vistieru Pascale, ce atunci era magazier, ca să ne dea fitanță de suma banilor. Și ne-au și dat, însă iscălită de vistieru; și prelungindu-ne cu plata pînă au ișit din isprăvnicie și au plecat la București, noi am trimis om al nostru cu cheltuială, și cu acea fitanție de suma banilor, ca să ne plătească de unde va fi cu cale.

Și s-au dat fitanța în mîinile dumnealui medelnicer Ioniță Budeșteanu, făgăduindu-ni-să că ne va scoate bani de unde să va cuveni. Și

aşteptînd omul vreme, ca să ceară bani, n-au cunoscut energhie. Şi isprăvind de cheltuială, au cerut fitanţa să i-o dea şi să vie înnapoi. Şi nu i-au dat-o, zicînd că va scoate dumnealui banii, şi-i va trimite.

Vedem că pînă acum sîntem răbdători de bani, şi pă noi unul Dumnezeu ne ştie; că după unde am luat grîu, sîntem datori. Şi acum să plătim, făcîndu-ne zor de bani, ne rugăm milii şi bunătăţii dumneavoastră, ca să ni să răspunză aceşti bani, de unde să va cuveni; că va fi cu păcat a rămînea păgubaşi.

Şi cum Duhul Sfînt vă va lumina.

Prea plecaţi slugi,

Noi isnafu brutarilor, oraşu Piteşti

[1830, august 24]

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 2266/1830, f. 216

341

1830, septembrie 8

I. Budişteanu, arendaşul vămii vitelor cornute, către Divanul săvîrşitor, despre dificultăţile întîmpinate la trecerea vitelor de export pe podul de la Călăraşi; rezoluţia Divanului săvîrşitor

Către cinstit Săvîrşitorul divan al Valahii.
Cumpărătorul vămii vitelor cu coarne, medelnicer Ioan Budiştean

Fiindcă podul dă la Călăraşi pă apa Dunării s-au stricat din pricina furtunii şi cel umblător, alcătuit vremelniceşte, abia întîmpină trecerile ostăşăşti dă la Silistra încoaci şi de aici acolo, iar cele particularnice s-au poprit cu totul, din care pricină, cei mai mulţi neguţători ce au fost luat cărţulii ca să-şi treacă vitele lor pă la Călăraşi s-au întors cu iele, cerînd ca ori să li să dea voe a le trece pă la Olteniţă — ce cade cu apropiere dă Călăraşi — sau într-alt chip vor fi siliţi a-şi cere vama înnapoi, fiindu-le foarte împotrivă îndămînării lor a le trece prin alte scheli.

De aceea, plecat mă rog cinstitului Divan, ca să să dea voie de aici înnainte a trece vite şi pă la Olteniţă, cu aceeaşi orînduială precum s-au întocmit şi pă la celelalte scheli, dă vreme că nu este nici un fel dă pricină care să stea înpotrivă dă a să dăschide şi această schelă.

Medelnicer Ioan Budişteanu

[Rezoluţia Divanului săvîrşitor:]

1830, septemvrie 8

Să să facă otnoşenie la Comitetu carantinilor şi la Spătar, ca să fie slobod a trece vite peste Dunăre şi pă la oborul dă schimb ot Olteniţă.

B. Ştirbei

Priimit: septemvrie 15

Arh. St. Buc., Vistieria, nr. arh. 161/1830, f. 495

342

1830, septembrie 11

Divanul săvîrşitor către ispravnicii judeţului Teleorman, despre propunerea lui Hr. Crateros de a aduce din străinătate unelte perfecţionate pentru agricultură; înştiinţarea proprietarilor de moşii despre această iniţiativă, ca acei care vor dori, să-l poată ajuta cu bani

Divanul săvîrşitor al Valahii,
dumnealor boierii ispravnici ot sud Teleorman

Iscusinţa plugării într-acest Prinţipat aflîndu-să şi pînă acum în scutecele ei, precum este văzută tuturor, dintru greotatea şi neîndemînarea ce au lăcuitorii ţării la lucrarea pămîntului, s-au arătat acum la Divan un Hristodor Crateros, carele după ştiinţele ce are despre ale plugării, făgăduieşte să aducă lucrarea semănăturilor la cea mai bună desăvîrşire şi uşurinţă, printr-o întrebuinţare de unelte, ce încă nu sînt cunoscute într-această ţară; cu care mai întîi are să facă cercare la o moşie unde va găsi cu cuviinţă, spre a arăta şi în faptă înlesnirile sporirii semănăturilor ca, după o asemenea pildă, să să îndeletnicească şi lăcuitorii ţării a să dăprinde cu folos întru lucrarea pămîntului, dăpărtînd de la dînşii toată greotatea şi neînlesnirea ce au avut-o pînă acum.

Dar, fiindcă aceste unelte de plugărie urmează a să aduce cu cheltuială du peste graniţă şi numitul Hristodor avînd trebuinţă de ajutor ca să poată aduce întru săvîrşire această bună lucrare, toţi cei doritori de folosul şi înflorirea patrii s-au însoţit pentru un acest sfîrşit şi au ajutorat cu ceia ce s-au putut.

Ci, ca un lucru ce de binele acesta are a să înpărtăşi toată obştea ţării, de aceea Divanul au socotit de trebuinţă a să da şi în cunoştinţa dumneavoastră, scriindu-să să publicuiţi aceasta în tot cuprinsul acelui judeţ, arătînd tuturor proprietarilor de moşii folosul ce are a să naşte dintr-o asemenea faptă, ca oricarele va dori să ajutoreze, să trimiţă acel ajutor la isprăvnicat. Şi dumneavoastră, cu foaie de numele fieşcăruia şi de cîţi bani vor da, să-i trimiteţi la Divan ca să să dea numitului spre înleznirea aducerii acelor trebuincioase unelte.

La care, nu este îndoială că nu veţi fi dumneavoastră cei dintîi care veţi da pildă şi celorlalţi întru o asemenea urmare, pentru înbunătăţirea patrii şi sporirea celui de obşte folos.

Maior Nojin; B. Ştirbei; Mihail Cornescu; biv Vel medelnicer

1830, septemvrie 11

Arh. St. Buc., Ad-tive vechi, nr. arh. 3588/1830: „Delă dă porunci pentru meşteşugul plugării, ce voieşte să arate Hristodor Crateros", f. 1.

343

1830, octombrie 13

Logofeția pricinilor străine către Consulatul englez, despre plîngerea supusului britanic Hr. Costandin, că i s-ar fi luat 3 828 scînduri ce le avea pentru comerț

Către cinstita Aghenție a Vretanii

Cererea ce prin jalbă către cinst. Aghenție a Vretanii au făcut Hristodor Costandin saigiu, supusul vretanicesc, pentru 3 828 scînduri groase, ce le-au avut gata pentru negoțul său și din porunca cinstitului Divan i s-au luat de la cinci herăstraie de la moșia Breaza și Prahova, cînd au venit oștirile rosești aici în țară, i pentru alte asemenea cereri ce au mai făcut printr-acea jalbă, după orînduială făcîndu-să cunoscută cinstitului Divan, prin alăturata anafora, s-au dat porunca cinstitului Divan care, spre pliroforiie alăturîndu-să, să trimise cinstitei Aghenții, avînd coprindere ca să să arate că această treabă nu este a cinstitului Divan judecătoresc, ci jeluitorul să-și facă cererea atît pentru plata acelor scînduri ce i s-au luat, cît și pentru altele ce va mai avea, la mai înnalte locuri.

De care, jos-iscălitul făcînd cunoscut cinstitii Aghenții, nu lipsește a preînnoi încredințarea simțirilor cei desăvîrșite cinste

Manolache Arghiropolo, Vel logofăt

1830, octomvrie 13

Arh. St. Buc., Ms. 1058/1829, f. 43

344

1830, octombrie 19

Logofeția pricinilor străine către Consulatul rus, pentru eliberarea unui pașaport M. Văcăreasca, ce merge la Odesa, împreună cu două slugi

Către cinstitul Consulat al Rosii

Dumneaei Marița Văcăreasca, împreună cu dooă slugi, merge la Odesa pentru trebuințele dumisale ce are acolo, după chezășiia ce au dat la cinst. Spătărie, i după înscrisul dumnealui Vel agă și al cinst. Hătmănii, că este slobodă despre orice pricină.

Să binevoiască cinst. Consulat a da un pașaport de drum, ca să meargă nesupărată.

Vel logofăt

1830, octomvrie 19

Arh. St. Buc., Ms. 1058/1829, f. 44

1830

Însemnare a vătafului plaiului Teleajenului, despre numărul vitelor exportate prin schela de la Văleni de Munte în lunile august-noiembrie 1830, cu numele exportatorilor

Plaiul Teleajănului sud Saac,
Schela Văleni de Munte

Oi	Boi	Bivoli	Vaci i bivolițe	No. biletului	Luna și zioa	Numele negutătorilor
			40	801	avgust 5	Ion Pană, Neagoie Bongotă ot Satu Lung, sudit k.k.
	3		2	802	„ 6	Gheorghe Nistor ot Satu Lung
	28			803	„ 8	Radu Boroș ot satu Cernatu
	16			804	„ 9	Stoica Nițu ot satu Vălenii
90				805	„ 9	Gheorghe Nistor ot Satu Lung
	6		1	806	„ 10	Văsiiu sin Petco ot satu Cernatu
	8		3	807	„ 10	Martin Popa, sudit k.k., ot Satu Lung
	2		60	808	„ 16	Costandin Coinac
	5			809	„ 18	Stan Răvoiu, k.k., ot Satu Lung
	10			810	„ 18	Gheorghe Belu, k.k., ot tam
240				811	„ 19	Ion Mîndaiu ot Satu Lung, sudit k.k.
	3			813	„ 21	Ion Bociog ot Satu Lung
	18			812	„ 24	Oprea Solomon ot Satu Lung
	7		2	814	„ 26	Cîrstea Bratu ot Cernatu
	2			816	„ 29	Radu Fulga ot Turcheș
20				815	„ 31	Zaharia Mircioiu ot Satu Lung
	2			817	septemvrie 1	Coman Medianu ot tam
	1		4		„ 26	Micul Cîrstocea ot Cernatul
						Cai
					„ 26	1 Gheorghe Cocoș din Cohazna, sudit k.k.
26					„ 29	Gheorghe Cîrstocea ot Satu Lung
15					„ 30	Iuga Tudoran ot tam
					octomvrie 14	1 Stan Munteanu ot Tărlungeni
	5				„ 15	Neculae Țițeiu ot Satu Lung
30					„ 22	Toma Petco ot Săcele

Oi	Boi	Bivoli	Vaci i bivoliţe	No. biletului	Luna şi zioa	Numele neguţătorului
20					octomvrie 25	Costandin Coinacu ot Satu Lung
100					„ 25	Ion Nenţu ot Turcheş
70					„ 15	Manole sin Manole ot tam, sudit k.k.
100	2				„ 17	Moise Ciută ot tam, sudit k.k.
	1				„ 17	Stan Medianu ot tam, sudit k.k.
2					„ 31	Pătru Ciurcă ot tam
94					noemvrie 25	Neculae Ţuţuianu ot Poiană
97					„ 30	Stan Ţiţeiu ot Satu Lung, pentru răposatul Ion, sudit k.k.

Ioan Tăruş [?] vătaf

Arh. St. Buc., Vistieria, nr. arh. 161/1830, f. 752—753

346

1831, ianuarie 1

Însemnare a vătafului plaiului Prahova, despre numărul vitelor exportate prin schela Cîmpina la 29 iulie, 2—25 august, 10 octombrie, cu numele exportatorilor

Plaiu Prahovii din sud Prahova
Schela Cîmpinii

Oi	Boi	Bivoli	Vaci i bivoliţe	No. biletului	Luna şi zioa	Numele neguţătorilor
	39			502	iulie 29	Niţă Croitoru ot Cernatu Săcelilor
	47			501	avgust 2	Stoica Filip ot Turcheş-Săcele
178				505	„ 9	Stan Blebea ot tam
121	2			507	„ 12	Gheorghe Purice ot tam
182	2		16	503	„ 12	Radu Petcu ot tam
				508	„ 12	Pătru Bogdan ot tam
	4			509	„ 12	Mărtin Sulu ot tam

Oi	Boi	Bivoli	Vaci i bivolițe	No. biletului	Luna și ziua	Numele negutătorilor
	94	2		504	avgust 14	Ipac Niță Croitoru ot tam
27				510	„ 17	Bucur Gradotă
	20			518	„ 18	Drăgan Buligă ot tam
29				512	„ 19	Mihăilă Voiculeț ot tam
			100	506	„ 22	Neculaie Căciulă ot tam
	6			513	„ 25	Ion Dima ot Brașov
48				1 003	octomvrie 10	Costandin Muntean ot Satu Lung
80				1 004	„ 10	Văsiiu Tibăr ot tam
665	214	2	116			

adică șase sute șaizeci și cinci oi, dooă sute patsprezece boi, doi bivoli și una sută șaisprezece vaci au trecut peste graniță de la 1-iu iulie și pînă astăzi, după bileturile de slobozenie ale dumnealui medelnicerului Ioan Budiștean, contracciul vămii vitelor cu coarne, după cum mai sus arătă.

Vasilache Plugar, vătaf

1831, ghenar 1

Arh. St. Buc., Vistieria, nr. arh. 161/1830 : „Delă pentru sloboda trecere peste graniță în Austria, Turchia și Moldavia a vitelor cornorate mari și mici i cai", f. 806—807

347

1831, martie 1

Logofeția Țării de Sus către Hătmănie, despre contribuția de 1 000 lei pe care trebuie să o dea fiecare din cele cinci „fabrice basmangii", pentru spitalul Iubirea de Oameni

Logofeția
Țării de Sus

Cinstitii Hătmănii

Fiindcă pentru banii ce sînt orînduiți să dea la spitalu Iubirii de Oameni cinci fabrice basmangii, este hotărîrea cinstitului Divan judecătoresc dată din anul trecut, noemvrie 4, întemaiată în hotărîrea Mării Sale Grigore Vodă Ghica de la leat 1824, septemvrie 19, ca cinstita Hătmăniie să înplinească la spital pentru fieșcare fabrică cîte lei una miie pă tot anu de cînd n-au dat și pînă acum; din care să să scază cu cîți bani va avea răvașile eforii spitalului că i-au răspuns.

Și osebit, să plătească zeciuiala Hătmănii și cheltuiala spitalului și asemenea să plătească arătații bani la spital și de acum înnainte,

pînă cînd să va da înnaltă hotărîre pentru dezlegarea acestor fel de fabrice.

Şi pentru că canţelariia d. deplin-înputernicit Prezedent să cere ştiinţă în ce stare să află acum această pricină; de aceea, va binevoi cinstita Hătmănie a înştiinţa Logofeţii lucrarea ce s-au făcut şi starea în care să află pricina.

Iordache Golescu

1831, mart. 1

Arh. St. Buc., Ms. 1098: „Condică de cîte cărţi sau pitace mai delicate să fac de Logofeţia Ţării de Sus", f. 13 v.

348

1831, mai 23

Comisia văpselei de albastru către Agie, despre cererea femeilor care cresc gîndaci de mătase de a-şi aşeza „ergaliile" pe maidanul Dulapului vechi; rezoluţia Agiei

[Către] cinstita Agiie.
Comisiia văpselii albastre

Obicei au femeile, în toţi anii, de fierb gogoşile gîndacilor, pentru scoaterea mătăsii.

Acum, dar, fiind vremea, au început a să arăta la Comisiie, cerînd voie a li să da slobozeniie pentru aşezarea ergaliilor pă maidanul Dulapului vechi şi alte locuri.

Comisiia nu lipseşte a o da în cunoştinţa cinstitii Agii, spre a să da dezlegare, dacă este priimit a-şi pune meşteşugul lor în lucrare aici în politiie, căci vremea le-au venit şi nu pot de a să mai zăbovi.

Hristodor, serdar

1831, mai 23

[Rezoluţia Agiei:]

Să să răportuiască cinstitii Vornicii, arătînd că un asemenea obicei este spre vătămarea sănătăţii publice, aducînd putoare.

Vel agă

Arh. St. Buc., Agia Bucureşti, nr. arh. 739/1831, f. 1

349

1831, mai 27

Vornicia din lăuntru către Agie, despre interzicerea de a se așeza prin mahalale roate pentru scoaterea mătăsii din gogoși

Dvorniciia mare a trebilor din lăuntru
a Prinţipatului Ţării Rumînești
[către] cinstita Agiie

Văzîndu-să coprinderea raportului cinstitei Agii din 24 mai, supt no. 296, în pricina celor ce așază roate prin mahalale, a trage gogoși pentru scoaterea mătăsei, Dvorniciia, spre răspuns, face cunoscut cinstitei Agii ca să chibzuască locuri cuviincioase pentru această trebuinţă, mai cu depărtare dă politiie, pă marginea gîrlii; unde să nu aducă supărare la sănătatea lăcuitorilor, nici acelora să nu li să dea zminteală la a lor meseriie.

Și așa, va lipsi din politiie și murdalîcu, și putoarea. Iar pă poduri și mahalale să nu să îngăduiască a așeza asemenea roate.

Marele dvornic din lăuntru,
Grigore Filipescu

1831, mai 27

Secsiia 1-iu, masa 1-iu
Secretar,
G. Grădișteanu

Arh. St. Buc., Agia București, nr. arh. 739/1831, f. 3

350

1831, iunie 4

Comisia văpselei de albastru către Agie, despre insalubritatea pe care o provoacă lucrarea gogoșilor, chiar pe marginea gîrlei, despre avizul doctorului văpselei

[Către] cinstita Agiie.
Comisia văpselii albastre

După otnoșeniia cinstitii Agii, supt no. 372, ce este dată la această Comisiie, pentru rădicarea roatelor din politiie, ce trag mătase din gogoși, cu toate că pă de o parte Comisiia au dat în cunoștința ipocomisarilor ca să să poprească aceste roate și să să rădice afară din politiie, unde li s-au și hotărît locul ce-i zice Livedea cu duzi, fiind

și pă marginea gîrlii, dar încă, Comisiia avînd în băgare de seamă îngrijirea pentru lucrurile vătămătoare sănătății lăcuitorilor, arată cinstitii Agii că, înțelegîndu-să cu dumnealui dohtorul aceștii văpseli pentru aceasta, zise dumnealui că aburul ce ese din hierberea acelor cazane fiind foarte greu și puturos, molefsește atît aerul văzduhului, cît și atmosfera, la vreme de epidimiie.

De aceea, după datoriie nu lipsirăm a raportui cinstitii Agii, dînd în cunoștință acest rău, ce poate pricinui hălăduitorilor lucrarea acestor roate.

Costandin Andreescu, N. Gusi

1831, iunie 4

Arh. St. Buc., Agia București, nr. arh. 739/1831, f. 7

351

1831, iunie 8

Logofeția Țării de Sus către fostul Mare clucer N. Trăsnea, despre desemnarea căminarului Moscu și a baronilor Sachelarie și Meitani, pentru a cerceta neînțelegerile în chestiuni de afaceri negustorești dintre baronul C-din Belu și N. Trăsnea

De la Logofețiia mare a Țării de Sus,
către dumnealui biv Vel clucer Nicolaie Trăsnea

Fiindcă în pricina socotelilor tovăroșii ce are dumnealui baronu Costandin Belu — supusul austriacesc — cu dumnealui, după predlojeniia Exelenții Sale d. deplin-înputernicitul Prezedent de la 19 mai, no. 1979, urmînd a să pune în lucrare domneasca hotărîre dată de la întîi iulie 1826 și din catastihu dumnealui baronului, ce au înfățișat dumnealui dragomanu Imanoil Furcă, văzîndu-să numiri de cambii, cursuri de monedă străină ce s-au urmat în părțile Evropii i prețuiri de cumpărători și vînzări de mărfuri, i cheltuieli făcute prin comisioneri, care să ating de orînduieli negutătorești, am făcut chibzuire a să da în cercetarea dumnealui căminarului Ștefan Moshu i dumnealor baronilor Sichelariie și Meitani.

Care aceasta, de la 4 ale următoarii, am arătat prin anafora către cinstitul Divan judecătoresc și de la 6 poruncește Divanu ca după predlojeniia Exelenții Sale, Logofețiia să puie în lucrare coprinderea poruncii, cu mijlocu ce s-au chibzuit, după care au și scris arătatelor obraze ca, adunîndu-să la un loc, să facă cuviincioasa cercetare față cu amîndoaoă părțile.

De aceea, nu lipsește Logofețiia a da în cunoștiință dumitale ca, cînd vei fi chemat de arătatele obraze, să mergi a te înfățișa cu dumnealui dragomanu Furcă.

Iordache Golescu

1831, iunie 8

Arh. St. Buc., Ms. 1098, f. 21 v.

352

1831, iunie 11

Comisarul văpselei de negru către Agie, despre femeile care lucrează gogoşile de mătase pe la casele lor împotriva ordinului Agiei, pretinzînd că au învoire; rezoluţia Agiei

[Către] cinstita Agiie.
Stolnic Bănică, comisaru văpselii negre
Raport

Treti logofăt Panait, ipocomisaru despărţirii a 3-lea dintr-această văpsea, prin raportul supt no. 6, din 11 ale următorului, face cunoscut Comisii că femeile ce scot mătăsuri din gîndaci au început fieşcare să-şi lucreze meşteşugul pe la casa ei, înpotriva poruncii cinstitii Agii, dată Comisii supt no. [...] *, zicînd că li s-au dat voie de către cinstita Agiie a-şi întrebuinţa scosul mătăsurilor fără a să depărta du prin mahalale pe lîngă marginea gîrlii, precum s-au îndatorat; ci, fieşcare pe la casa ei.

Comisiia întru aceasta, pe temeiul arătatei mai sus porunci, voind a face oprire roatelor şi a le depărta pe marginea gîrlii, toate într-o glăsuire au răspuns că ele şi-au luat voie de la cinstita Agie, a fi nedepărtate du pe la casele lor prin alte locuri. Şi nu pot a mai da ascultare nimurui: din care, urmînd o zmăcinare, li să strică gogoşile.

De aceea, Comisiia are cinste să supuie aceasta la cunoştinţa cinstitii Agii şi cu plecăciune să roagă să binevoiască a o înştiinţa, dacă înpotriva poruncii cinstitii Agii, dată Comisii supt arătatul no., s-au mai dat şi lor în parte alta, ca să ştiie ce urmare să facă.

Bănică, stolnicu

Anul 1831, iunie 11
No. 361

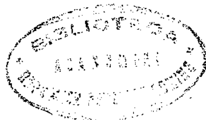
[Rezoluţia Agiei:]

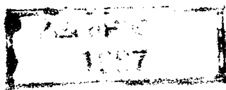
Poruncă prin grai şi de va fi avînd în adevăr priimită, cum au arătat Comisii, iarăş nu trebuia Comisiia să dea crezămînt, ci să urmeze după poruncile ce are şi asemenea întrebări deşarte să nu mai facă.

Arh. St. Buc., Agia Bucureşti, nr. arh. 739/1831, f. 9

---

* Loc alb în text

Urmează volumul II